ELEMENTA

DOCTRINÆ METRICÆ.

[illegible]

[illegible]

John Weal. 7
1826.

ELEMENTA

DOCTRINÆ METRICÆ;

AUCTORE

GODOFREDO HERMANNO.

Ex Editione Lipsiæ, Excusâ Anno 1816.

GLASGUÆ:
Excudebant Andreas et Jacobus Duncan,
Academiæ Typographi.
VENEUNT APUD RICARDUM PRIESTLEY,
LONDINI.
1817.

VIRO ILLUSTRI

HENRICO BLÜMNERO,

I. V. D.

DOMINO HEREDIT. GROSSZSCHOCHERI ET WINDORFII
POTENT. REGI SAX. A CONSILIIS SUPREMÆ CURIÆ CIVIT. LIPS. ÆDILI
ET BIBLIOTHECÆ SENATORIÆ PRÆFECTO

S. D.

GODOFREDUS HERMANNUS.

Non putaveram, Blümnere, vir illustris, citius mihi, quam constitueram redeundum esse ad explicationem doctrinæ, cujus fundamenta viginti abhinc annis jeci, juvenili quidem rudimento, verum ut non pœnituerit tamen. Speraveram enim fore, ut conjuncta multorum opera ex scenicis Græcorum Romanorumque poëtis, qui fons sunt inexhaustus doctrinæ metricæ, gravissima saltem impedimenta remota videremus: quod quum factum esset, tum demum resumere hanc materiem volebam. Sed quum superiore anno rogatu aliquot juvenum disserere de metris poëtarum instituissem, nunciatum est, non satis exemplarium superesse libri, quem Germanice ea de re scriptum in usum lectionum Academicarum edideram: majoris autem libri exempla jam pridem divendita erant. Ita primo summatim paucis omnia complecti destinabam: sed incepto opere quum intelligerem, multa esse, quæ iis, quorum in manus hic liber venturus esset, sine uberiori explicatione vel obscura vel falsa videri possent, mutato consilio plenius omnia persequi aggressus sum. Etsi autem sciebam, ne sic quidem in materia tam late diffusa, tantisque implicita difficultatibus afferri posse, quod satis perfectum atque absolutum judicare-

tur: tamen, quoniam neque differre rem licebat, simulque præsens hujus doctrinæ status flagitare videbatur, ut obsisteretur erroribus quibusdam, a quibus salutem poëtis veteribus quidam sperarent, ego autem exitium metuerem, curandum putavi, ut his, quæ quidem parata haberem, præsidiis, quantum in me esset, via ad emendandos scriptores illos planior redderetur. In qua re quod attinet ad partem longe omnium impeditissimam, Plauti dico Terentiique versus, mirifice tua liberalitate, eruditissime Blümnere, sum adjutus: qui ut antea ultro mihi obtuleras Æschyli codicem ex bibliotheca Senatus hujus urbis amplissimi, quæ te præfectum habet, ita nuper ex ejusdem bibliothecæ copiis alios mihi utendos dedisti codices, quorum duobus, qui Plautum et Terentium continent, quantopere me demerueris, non putavi me rectius tibi significare posse, quam ipso ad te mittendo libro meo: quem tanto magis cupiebam meæ erga te observantiæ documentum esse, quod is tu es, qui hoc quoque in genere litterarum cernas acutissime. Quum enim, quidquid tibi temporis ab senatorii muneris negotiis reliquum est, litteris, et præcipue Græcis, impendere consueveris, id es scriptis tuis consequutus, ut homines litterati non minus accuratam doctrinam tuam, quam judicii subtilitatem atque elegantiam admirentur. His rebus autem vera continetur eruditio: quæ neque, ut in venustis quibusdam hominibus videmus, elegantiam sine scientia, neque, ut in quibusdam doctis, scientiam sine libero judicio consectatur, sed una cum scientia usum quoque scientiæ justamque æstimationem complexa, cum humanitate est et liberalitate conjuncta. Hæ vero virtutes tuæ, præstantissime Blümnere, faciunt, ut sperem, non injucundum tibi fore, si de universa hac ratione doctrinæ metricæ paucis ad te perscribam, quam tu optime nosti ita esse comparatam, ut neque acquiescere possimus in iis, quæ a veteribus tradita sunt, neque fingere liceat, quæ non et fundamento idoneo, et auctoritate certa exemplorum nitantur. In quo discrimine plerosque vehementer trepidare videmus: quorum alii, veterum præceptis unice adhærentes, nihil proficiunt; alii, contemptu veterum vel levitate quadam omnia novis commentis perturbant; sunt denique, qui incerti, quo sese vertant, temere nunc hæc nunc illa arripiunt. Qui omnes vereor ut statum rei atque naturam satis perspexerint. Nam in arte, quæ plane deperdita est, hæc duo, ut ego quidem existimo, quærenda sunt, primum, quæ fuerit ejus artis apud illos conditio, qui eam exercuerunt; deinde, utrum, quæ illi statuerunt, explicandæ rei sufficiant, an aliunde ratio ejus repetenda sit. Disciplinam artis enim ars ipsa prægreditur, faciliorque in præceptis,

quam in arte, error est. Sed quum cognoscenda tamen sint illa, si qua exstant, præcepta, age, videamus, quid supersit nobis hujus rei. Græci, Græcos autem Romani sequuti sunt, gens adeo omni expers inveniendi sollertia, ut, nisi Etrusci Græcique fuissent, in barbaris numeranda foret; Græci igitur quum poëmata vel canere, vel recitare solerent, in recitando quos numeros usurpaverint, ipsi versus docent; in canendo autem utrum iisdem, an aliis numeris usi sint, lis est. Et quamquam naturalis illa simplicitas, quæ propria fuit nationis Græcæ, non leve videtur argumentum esse, modos musicos, qui secundarium apud illos locum obtinebant, versuum numeris potius, quam versus rhythmis musicis aptatos fuisse: quorsum enim tanta arte metra stropharum composuissent, si rhythmorum flexu sublati vel obscurati essent numeri isti? tamen neque per se improbabile est, non ubique versuum numeros in modulatione accurate servatos esse, et fidem huic rei faciunt aliquot Plutarchi aliorumque scriptorum loci. At quid prodest, factum id scire, nisi quibus in versibus, et quando, et qua conditione, et quo modo factum sit, sciamus? Hoc vero unde tandem cognoscemus, quum neque de universa illa ratione in libris, qui ad nos pervenerunt, explicatum sit, neque carmen exstet ullum, de cujus rhythmis musicis quidquam, quod operæ pretium sit, acceperimus? Quod si qui forte putabunt, ex iis, quæ hic illic ab antiquis scriptoribus obiter de his rebus dicta sunt, colligi aliquid posse, magnopere vereor, ne hæc spes plane fallat. Quoniam enim ut de rebus notis loquuntur, eo ipso faciunt, ut illæ ignotæ nobis maneant. Atque, ut mittam antiquissimos, quum epica poësis, et siquid huic vicinum est, principatum tenebat, cujus temporis perobscura memoria est, illo ævo, per quod plurimis formis effloruit poësis Græcorum, conjunctissimam eam cum scientia artis musicæ fuisse scimus. Sed adversissimo casu accidit, ut, quum aliquot servati sint scriptores, qui de harmoniæ elementis exposuerunt, nullum habeamus, qui de iis partibus musicæ, quarum cognitio plurimum nobis profutura esset, explicuerit, rhythmorum doctrinam dico et modulationis rationem, quas illi ῥυθμοποιΐαν et μελοποιΐαν vocant. De quibus rebus si ea, quæ Aristoxenus, peritissimus simul et diligentissimus scriptor, litteris mandaverat, alicubi reperirentur, non est dubium, lucem universæ rationi poëseos accensum iri clarissimam. De Psello enim, quem aliquando putabam aliquid saltem ad hanc rem collaturum esse, spes plane me frustrata est, ex quo Thierschii opera prolegomena ejus in artem rhythmicam et musicam ex codice Monacensi descripta accepi. Itaque quo in statu nunc res est, nihil amplius scimus, quam diversas

fuisse rhythmorum doctrinam et scientiam metrorum; rhythmos enim ad musicam et cantum, metra ad poësin pertinuisse: unde intelligimus, rhythmum aliquam similitudinem habuisse cum eo, quem hodie TACTUM musici vocant, etsi alia ex parte huic dissimillimus fuerit necesse est. Utramque, et rhythmicam et metricam doctrinam, primis lineis adumbravit Aristides Quintilianus, sed tam breviter, tamque parum explicate, ut perexiguus inde fructus redundet. Ita præclusa omni via ad eam artem, qua poëtæ usi sunt, cognoscendam, soli reliqui sunt, ad quos confugiamus, metrici. At quinam? Heliodori liber interiit, hominis laudati quidem a veteribus, sed, quantum ex iis, quæ Priscianus ex eo retulit, conjicimus, non admodum periti. Hephæstionis vero libellus, qui quum per se brevis esset, nescio an contractior etiam ad nos pervenerit, vel propter brevitatem illam non est rei exhauriendæ factus, prætereaque non pauca parum accurate ab hoc scriptore tradita esse, inter omnes constat. Nihilominus fons ille censetur omnis doctrinæ metricæ, ut et antiquior cæteris, quos de ea re scriptores habemus, et ad quem ab illis non multum novi accedat. Idemque de scholiastis dictum puta, qui hunc ipsum ducem atque auctorem sequuntur. At, inquies, quæ tua sagacitas est, præstantissime Blümnere, tanto pluris facienda sunt Hephæstionis præcepta, quod ea veteris doctrinæ reliquias habemus: neque enim nova commentos videri grammaticos, quum antiqua præ manibus haberent. Fateor ita esse: at enim tam pauca illa sunt, tamque rudia, ut nihil nisi fragmenta esse veteris doctrinæ videantur, sed ea minime talia, ex quibus naturam ac rationem illius doctrinæ cognoscere liceat. Nam ut omittam, plurima versuum genera non modo præterita esse a grammaticis, sed ne nota quidem iis fuisse, de aliis autem eos adeo imperite disseruisse, ut etiam falsa traderent, quod in ipsis iambicis versibus factum videmus: quid dicemus de eo, quod quidam numeri, quos hi quasi obiter commemorant, nobilissimi fuerunt, ut quem κατ' ἐνόπλιον vocant? aut quod alia, quæ non fuisse temere inventa credibile est, ita ab iis afferuntur, ut, quem usum habuerint, non appareat, veluti illa, quæ vocatur ἐπιπλοκή? Quæ mihi videntur ejusmodi esse, ut satis arguant, grammaticos artis illius, in qua poëtæ tanta cum diligentia elaboraverant, vix tenuem habuisse notitiam. Nec mirum. Quum enim, ut ante dixi, poëseos intima esset cum musica conjunctio, metrorumque scientia, quamvis diversa ab arte rhythmica, tamen carere hujus artis usu non posset, choris conticescentibus oblivionem insequi numerorum artis necesse erat: unde poësis a cantu ad recitationem, ab auditione ad lectionem revocata,

paucorum metrorum finibus, eorumque valde simplicium includi cœpit. Postea, quum grammatici se ad explicanda recensendaque veterum poëtarum scripta dedissent, eaque in re aliqua metrorum scientia opus esset, factum est, quod in pluribus doctrinæ grammaticæ partibus: ex præceptis antiquiorum, ipsaque poëtarum lectione collectæ sunt observationes quædam, eæque deinceps scholarum caussa magis magisque in compendium redactæ, ut, præter nomina antiqua, et aliquam primarum linearum umbram, vix quidquam de veteri disciplina relinqueretur. Sed quamquam imperfecta et manca sit hæc grammaticorum doctrina, tamen videndum est illud, quod supra dixi secundo loco quærendum esse, an hæc via nos eo, quo volumus, perducere queat. Volumus autem, ut opinor, quum omnino naturam numerorum perspicere, tum usum cognoscere singulorum generum, et eum ita quidem, ut non modo quid factum sit, sed etiam quid potuerit fieri, intelligamus. Nunc vide mihi, eruditissime Blümnere, quid harum rerum suppeditent grammatici. De natura numerorum nihilo nos certiores faciunt: nam vix attingunt eam, et, si quid afferunt, consistit id in descriptionibus quibusdam, quæ nos denique ad sensum quemdam convenientiæ ablegant, quem ipsum, ex quo fonte promanaret, explicari volebamus. Sin autem illa saltem requirimus, quæ in usus observatione posita sunt, ne hac quidem in re satisfaciunt. Quod si supplere eos atque corrigere instituerimus, in periniqua nos conditione versari intelligimus, quum neque incorruptos poëtarum codices habeamus, et in versibus distinguendis dux nobis aut regula desit. Sensum enim nostrum, et quod in quoque loco aptissimum nobis videatur, si sequi volumus, nemo non videt, quam id ambiguum et periculosum sit, quum, si aliis aliud placeat, non habeamus rationes, quibus ad nostram eos sententiam pertrahamus. Itaque aut cuncta in his rebus incerta sunt, quod tamen secus esse ex eo intelligitur, quod in multis numeris omnes, quid recte, quid perperam fiat, intelligunt, aut ad naturam numeri confugiendum est, quæ quum ab antiquis non sit declarata, quid aliud quam ipsi eam explicare suscipiemus? Sed dum hoc facimus, quum omnino videndum est, ut id sobrie et diligenter et accurate fiat, tum cavendum, ne ejusmodi dissensio inter novam et veterem doctrinam oriatur, quæ componi explanarique nequeat. In ea re non possum quin commemorem præclaram Bernhardii disputationem, qui quum ego graviter reprehendissem grammaticos, in censura libri Germanice de metris a me scripti, quæ diariis Ienensibus inserta est, horum caussam egregie defendit: neque enim numerum illos, sed sola metra spectavisse, in

iisque explicandis hanc iniisse rationem, ut, quoad liceret, eodem pede usque repetendo versus metirentur. Quod uti verissimum est, ita est etiam utilissimum quum ad conditionem veteris doctrinæ cognoscendam, tum ad constituendam rationem, quæ ei cum illo, quod nobis agendum est, intercedit. Etenim si grammatici, numero seposito, nihil nisi syllabarum compositiones repetitione ejusdem vel consimilis pedis indicare voluerunt, non evertemus eam rationem condenda nova doctrina, quæ sit ex numeri legibus petita, sed plane aliud afferemus, veterem disciplinam intactam in medio relinquentes. Nihilominus doctrinam illam, sive a grammaticis, sive multo prius inventa est, non videor mihi injuria reprehendisse. Nam ut concedam, potuisse adhiberi istam metiendi rationem, at nego tamen fuisse adhibendam, quia absonum est, dividi aliquid in alias partes, quam quas natura constituit. Nam, ut exemplo utar ad hanc rem accommodatissimo, quis, corpus humanum describens, quot cubitos longum sit, dicere, quam ex quibus membris constet, eorumque quæ sit inter ipsa comparatio, indicare mallet? Hoc ipsum vero metrici illi in versibus faciunt, quum eos non in ordines et membra sua, sed in pedes trium, quattuorve syllabarum dividunt. Quamquam vel sic eos laudarem, si constarent sibi in ista ratione: at est ubi eam deserant, et, unde non aliquid, sed omnia petere debebant, ad numeros confugiant, ut in multis eorum versuum, qui asynarteti vocantur.

Vides, vir præstantissime, quo hæc tendant. Poëtarum illa perfectissima ars ac disciplina plane periit: grammaticorum autem doctrina nulla ex parte satisfacit. Quæ si inventa ab his est, cur nobis non idem sit licitum, præsertim quum et aliis in partibus grammaticæ hodie multo acutius cernamus, et omnino testium illis potius, quam judicum auctoritas concedenda sit? sin poëtæ quoque eadem ratione, licet aliquanto explicatiore et perfectiore, usi sunt, ne hoc quidem ejusmodi est, ut ab ea improbanda deterrere nos possit. Nam quis ignorat, artem, assiduo monitu magistri, exemplis aliorum, propria denique exercitatione adjutam, non esse ex paucis observationibus, quibus summatim quædam ejus capita comprehenduntur, judicandam? Omninoque, si habuerunt poëtæ Græci disciplinam illam, quæ a grammaticis tradita est, non est mirum, natura numerorum illis temporibus nondum perspecta, doctrinam conditam esse, quam, licet non satis aptam, tamen usus, natura duce verum sequens, innoxiam redderet. Id quod etiam aliis in rebus usuvenire videmus. Exemplo utar, quo neque illustrius ullum, neque cum hac disputatione conjunctius inveniri

potest. Tragœdiam ad illud fastigium a Græcis evectam esse, ut ab nulla gente, nulloque ævo ea in re superati sint, omnes fatentur: at quam imperfecta sunt, quamque parum exhauriunt rem illam, quæ Aristoteles, vir acutissimus, summoque ingenio præditus, de eo argumento scripta reliquit. Et quis nescit, tu autem, Blümnere, cujus eximia sunt in hoc genere merita, omnium optime scis, non ita pridem demum naturam virtutesque Græcæ tragœdiæ intelligi, recteque æstimari cœpisse? Quæ quum ita sint, non vereor, ne quis hominum eruditiorum aut indignetur, aut miretur, si in re metrica grammaticos deserendos putavimus. Quin jam ex longo tempore neminem fuisse arbitror eorum, qui idoneam harum rerum peritiam haberent, quin idem sentiret, etsi plerique, maxime quod laborem fugerent, non eam, quam debebant, viam ingressi sunt. Vide enim, si placet, quid hactenus actum in hoc genere sit. Atque quum diu omnes adhæsissent grammaticis, primus novam inire viam ausus est R. Bentleius, vir divini ingenii, nec servire cuiquam disciplinæ, sed, quoquo se converteret, imperare sciens. Is rem difficillimam, comicorum Latinorum metra aggressus, quum facile, qua erat sollertia, illud, in quo summa rei verteretur, deprehendisset, breviter, sed perspicue exposuit de ea ratione in schediasmate, quod scripsit de metris Terentianis: sentiensque, altius repetendas esse hujus rei caussas, quum eas explicare non posset, quod non est mirum in illa, quæ tum erat, conditione philosophiæ, arcanam rationem musices objectare satis habuit. Factum est, quod exspectari poterat: plerique stupuerunt; alii adversati sunt. Nova enim si proferas, difficilius invenias, qui sapere tecum, quam, si vetera, qui errare velit. Longum inde silentium, usque dum, gliscente tragicorum Græcorum studio, Heathius exortus est, qui prorsus ad grammaticos relapsus, nihil aliud effecit, quam ut metris quibusdam scriptas esse tragœdias viri docti recordarentur: quorum plerique, difficultatem rei metuentes, quoniam hunc didicisse ista opinabantur, credere ei tutissimum rati sunt. Sub idem tempus Dawesius, observator valde diligens, metricos aliquot et prosodicos canones, exemplorum, tamquam testium, numero comprobatos, constituit: qui mos secundum plures judicandi, pauciores autem testes ad emendationem condemnandi, inde mirifice placuit popularibus ejus. Hunc ducem sequutus est Brunckius, vir multi judicii, magnæque elegantiæ, qui quum sentiret, quanta virtus sita in numeris esset, pravitatis eorum impatiens, auribus plerumque consultis,

nec nisi raro, ubi aliunde nihil auxilii videret, ad grammaticos confugiens, egregiam poëtis Græcis, tragicis potissimum atque Aristophani, licet sæpe violentiorem operam præstando, quo imperiosius de his rebus pronunciabat, tanto majorem et auctoritatem et admirationem consequutus est. Nam audacia et fiducia in litteris non minus, quam in prœliis, ex metu victoriam pariunt. Inde apud nostrates Reizius, præceptor meus, vir doctrina pariter atque ingenio eximius, idemque summus admirator Bentleii, multum studii rei metricæ impendit: eratque ille in hoc genere omnium eo tempore haud dubie peritissimus; sed quum, ut scis, Blümnere, natura valde circumspectus et lentus esset, non tam ad aurem exigebat numeros, quam pedes digitis numerabat: meminique me adolescentulum, quum Plauti Rudentem ederet, eique in erroribus typothetæ corrigendis adjutor essem, sæpe, si quid in metro offenderem, eique significarem: significare autem ipse jusserat: tanta enim in illo viro erat humanitas, ut ne a discipulis quidem moneri indecorum duceret, quin ea re etiam gauderet: tum igitur memini si recitarem versus illos, quo vel vitium, vel meliorem scripturam indicarem, "lentius, quæso, "lentius," eum mihi dicere, ac tum exploratis ad digitos singulis pedibus, si recte monuisse viderer, textui inserere, quoniam non fidebat aures solas consulere assueto. Nam ego, quoniam etiam de me ipso mihi dicendum video, a puero naturæ quodam instinctu mirifice eram numeris delectatus: ita ut jam illo tempore, quo nihil noram nisi Gellertum et cantica ecclesiastica, versibus, qui vel magis sonori, vel insolentioribus numeris essent, et retinerer valde, et eos alta voce recitare gauderem: quumque aliquando alius puer immemorabilem istam Gottschlingianam editionem Horatii apud me reliquisset: nam ego neque habebam Horatium, multoque minus intelligebam: ubi metra ibi indicata cognoveram, magna cum voluptate DULCI DECIPIEBAR SONO. Post, quum Græcis litteris imbui cœpissem, præceptoresque, quos habebam, Reuchlinianam pronunciationem, qua nihil numeris infestius cogitari potest, sequerentur, ipse mihi aliam, quæ fere ad Erasmicam accederet, ex iis, quæ conquirere poteram, vestigiis concinnavi, eaque extra scholas, quo numeros legendo exprimerem, usus sum. Ita quum neque Græcum ullum, neque Romanum poëtam aliter, quam ad numeros versuum, legere consuevissem, eaque ex re multum voluptatis perciperem, paullatim doctrina quædam numerorum mihi subnata est, sed ea talis, ut nullas ejus caussas rationesque, præter sensum quemdam atque usum, in promptu haberem. Ac diu fortasse hæ rationes me latuis-

sent, nisi casu, qui dominari in rebus humanis solet, lux mihi affulsisset. Obambulabam forte in hortis cum Eichstædtio, quumque narrarem ei, velle me libellum edere, quo rem metricam aliter, atque antehac solitum esset, pertractassem, rationes ille interrogavit hujus novæ doctrinæ. Ibi repente advertit me illa caussarum atque effectuum cohærentia. Itaque jam quidem respondere me non posse dixi, sed brevi non esse defuturam responsionem. Ita domum reversus, rationem illam omnem enodare institui: quod quum multa diuturnaque cogitatione tandem effecisse me animadverterem, neque quidquam, quod adversaretur, invenirem, tanto magis mihi visus sum verum vidisse, quod, quæ ex his principiis deducerentur, plane consentirent cum illis, quæ antea solo aurium monitu non modo a me essent, sed ab ipso etiam Bentleio deprehensa. Ita quum brevis iste libellus, quem scriptum habebam, ad satis magnum volumen increvisset, edidi tres illos de metris poëtarum Græcorum et Romanorum libros, melius ab numerorum pervestigatione, quam vel a scientia aliarum rerum, quibus in hoc genere opus est, vel a necessariis librorum præsidiis instructus. Paullo post, quum lectionum Academicarum caussa Germanice breviorem de re metrica librum emitterem, quædam clarius, alia rectius exposui. Evenit vero, quod solet in tali caussa. Nam quum plerique, qui litteras antiquas tractant, a philosophicarum disputationum subtilitate alieni sint, plures reperti sunt, qui fidem dictis meis haberent, quam qui rationes eorum intelligerent, qui perpauci fuere: plerique rem in medio positam reliquerunt: quidam, mea partim, partim sua culpa, multa male interpretati, etiam contradixere. Omnium tamen studia commota sunt: ut, si nihil aliud effecerim, certe me non pœniteat, neglectioni rem metricam eripuisse. Postea apud Britannos metra attigit R. Porsonus, vir magnæ accuratæque doctrinæ, qui, quantum diligenti exemplorum comparatione effici poterat, in iis, quæ nota habebat, metris ita præstitit, ut et observationes quasdam egregias, et non paucas præclaras emendationes attulerit. Omninoque dici vix potest, quantum hic vir exemplo suo studiis Græcarum litterarum profuerit. Idem si etiam aliquid obfuit, non id ipsi, sed aliis tribuendum est. Magnorum enim virorum est, reserare claustra, et monstrare viam, non quo pone quis sequatur, magna impari passu vestigia legens, aut ad summum ibidem, ubi ipsi, consistat, sed ut longius alii procedant. Porsonus quidem, vir errandi tam parcus, quam Bentleius prodigus fuerat: audentissimus enim ille, quod periculum non formidaret, sæpe, sed κεῖτο μέγας

μεγαλωστί: Porsonus igitur, sive non habens parem, seu ratus ita, quum id non celaret, hoc est a popularibus suis consequutus, ut, fassi, dissentire ab eo nefas ducant; non æquum neque e re sua facientes, quum exteros quoque idem servitium subire volunt, siquidem eorum demum justa est atque honesta admiratio, qui mortalem nullum erroris immunem esse memores, ut libere dissentiunt ab aliis, ita ipsi modestiores sunt. Post Porsonum plerique Britannorum nihil ultra audentes, ad grammaticos relapsi sunt. Dignus est tamen, qui multa cum laude commemoretur Gaisfordius, vir doctissimus, qui etsi raro suum interposuit judicium, tamen et probe se didicisse has res, et libere posse ac sine cupiditate judicare ostendit. Hæc præclara editio Hephæstionis nuper demum, impressa jam parte aliqua libri, quem nunc accipis, Blümnere, ad me perlata est. Apud nostrates, quorum hæc singularis virtus est, quod colligendo non contenti, etiam in caussas rerum inquirere amant, Aug. Seidlerus versibus dochmiacis, re difficillima, explicandis plus, quam quisquam alius ad metrorum scientiam contulit. Qui etsi eo in libro videtur aliquanto, quam debebat, audacior fuisse, tamen intelligentes harum rerum judices non solum, quam difficile sit, sciunt modum, ubi nova proferas, tenere, sed illud etiam cogitant, præstare utilibus admiscuisse aliquid falsi, quam vacua errore, sed inutilia attulisse. Verumtamen quum ille Porsoni quosdam errores notavisset, contumeliis ab hujus secta et conviciis, extremo inermium perfugio, exceptus est: qualia quis non æquo animo ferat, quando neque a quovis, neque quavis conditione laudari jucundum est. Post Seidlerum alii quidam ex musicæ, hodiernæ potissimum, rationibus novam lucem rei metricæ sperantes, hanc doctrinam pervestigare conati sunt. Ex his solus mihi nominandus est Aug. Boeckhius, vir et doctissimus, et studiosissimus inveniendi veri, sed naturæ quodam fervore festinantior. Is rejectis potius, quæ ego posueram, hujus doctrinæ fundamentis, quam refutatis: nam quæ in primi libri capite secundo tamquam a me prolata commemorat, ejusmodi sunt, ut refutanti ea ipse assentiar, quippe qui nec dixerim umquam talia, neque integra mente dicere potuerim: sed ille visus sibi hæc refutasse, sive, ut ego existimo, ad sententiam meam accuratius cognoscendam non satis otii sibi concedens, novam condere metrorum doctrinam aggressus est, cui materiam solus præbuit Pindarus, præclarus ille quidem auctor hujus rei, sed multo tamen angustiore in spatio, quam scenici poëtæ, versatus. Quamquam nihil ad rem, unde petita sit doctrina, mōdo vera sit. De quo

quid mihi videatur, si quæris, eruditissime Blümnere, ego te potius, quid sentias, interrogabo. Accipe enim, quid mihi acciderit: afferendum est enim, ne fastidio quodam tacuisse de Boeckhii placitis videar. Igitur quum ille misisset mihi librum suum, ego, quæ mihi cum eo amicitia est, significavi ei, censuram me scribere velle disputationum illarum. Ille, approbans hoc consilium, optabat, ut antea per litteras nonnulla disceptaremus, quo ne mihi aliquid dubitationis de sua sententia relinqueretur. Feci, quod cupiebat: sed quum ultro citroque scribendo nihil promoveremus, ego autem cardinem rei in arseos definitione verti viderem, negavi umquam inter nos convenire posse, nisi illa mihi definitione satisfecisset. Ibi quum ille perseveraret contendere, quod etiam ante semper fecerat, neque arsin sine thesi, nec thesin sine arsi esse, atque ut arsis contrarium esset theseos, ita thesin contrarium esse arseos: in qua re ego tertium quiddam requirebam, unde quid utrumque esset, non autem quid utrumvis non esset, perspiceretur: quum illud frustra me requirere animadverterem, desperavi me umquam doctrinam illam intellecturum esse, et cum spe illa etiam consilium scribendæ censuræ abjeci. Itaque ea tantum ex iis, quæ a Boeckhio allata sunt, attingenda mihi in meis disputationibus putavi, quæ ex aliis, quam ex illo fonte hausta essent; fundamenta autem doctrinæ illius aliis perscrutanda reliqui.

Vides, vir præstantissime, qui factum sit, ut ego, quum eam numerorum doctrinam, quæ olim a me proposita est, ab iis tantum impugnari viderem, qui eam aut non intellexissent, aut intelligere noluissent, non mutaverim sententiam meam, nisi in partibus quibusdam, in quibus vel alii meliora attulissent, ut Seidlerus in versibus dochmiacis, vel ego ipse aliquid rectius mihi viderer perspicere. Fundamenta enim, quæ posueram hujus doctrinæ, tantum abest, ut labefactata a quoquam viderim, ut, quidquid novi, quod verum esset, afferretur, id ea magis etiam confirmaverit. Illud vero fateor lubenter, non fuisse ea olim satis dilucide a me explicata: quod gaudebo, si nunc melius mihi cessisse viri a philosophiæ ratione non alieni judicabunt; in quibus tuum judicium, Blümnere, multorum loco ducam. Bene autem sentio, hunc quoque librum multa excusatione indigere. Quum enim, ut supra dixi, aliquanto prius, quam destinaveram, hoc opus aggressus sim, in tanta et rerum varietate, et exemplorum copia, et schedularum, in quas observationes meas conjeceram, multitudine, urgentibus insuper operis, præter plurima, quæ consulto omisi, multa fortasse me fugerunt, quæ vel poteram, vel de-

bebam afferre; alia autem esse puto, quæ vel brevius, vel rectius dici potuerint; omninoque magis inchoata omnia, quam quidquam perfectum esse intelligo. Id quod præcipue in ea cadit, quæ de Terentii Plautique metris disputavi. Nam in Terentio quidem etiam post eximiam illam et admirabilem Bentleii operam non pauca supersunt, quæ multis sint dubitationibus obnoxia: in quibus tamen aliquoties egregie mihi subvenit veterrimus codex, cujus tu mihi, Blümnere, potestatem fecisti. Multo autem majores in Plauto superandæ sunt difficultates, non solum propter magnam scripturæ depravationem, quæ ex parte antiquis quibusdam correctoribus deberi videtur, sed etiam propter metrorum miram varietatem, conjunctam cum incredibili licentia prosodiæ. Accedit ad hæc aliud, quod novum reperisse mihi videor, antistrophicis usum esse Plautum: quæ res etsi ad constituenda metra adjumentum est minime contemnendum, tamen, donec incertum erit, quousque progressus sit Plautus in illa ratione, mirum quantum dubitationis objicit. Quod si quid in hoc genere rectius a me nunc explicatum est, debeo id maxima ex parte præstantissimo illi codici, quem a te utendum accepi. Qui quum, in candidissima membrana omnes Plauti fabulas summo nitore scriptas continens, sæpe ab editis libris, nonnumquam etiam a MSS. discrepet, duplicem mihi usum præstitit, unum, quod scripturam ante oculos habebam ab editorum mutationibus vacuam, alterum, quod, etsi hic quoque codex fortasse non immunis est ab recensione aliqua grammaticorum, tamen sæpe optimas lectiones non modo confirmavit, sed etiam primus ac solus exhibuit. Sed vel sic tamen neminem qui Plautum tractaverit, nescire arbitror, quam plena periculi res sit, certi quid de metris hujus scriptoris, præsertim in canticis, pronunciare. Quo minus, quæ de Plauti quibusdam locis disputavi, sic a quoquam accipi velim, ut ea non rectius fortasse constitui posse sperem. Non minor dubitatio est in fragmentis Latinorum poëtarum, sed ea fere a brevitate eorum repetenda. In his mihi auxilio fuere Prisciani quattuor codices membranacei, ex quibus ut duorum Zwiccaviensium, qui vetustissimi sunt, lectionibus uti mihi liceret, Goerenzii, viri doctissimi, amicitia providit: alteros bibliotheca nostra Paullina possidet, quorum unum a monasterio, in quo olim servatus est, librum D. Jacobi appellavi. Hephæstionis etiam duo codices commemoratos videbis, alterum Monacensem, cujus lectiones Thierschii humanitate, qui eas ipse ex codice illo enotavit, accepi; alterum, cujus collationem Werferus mihi miserat, quem nuper immatura mors medio in cursu vitæ præclare institutæ abstulit, Heidelbergensem vocavi: sic enim putabam,

quoniam ea in urbe tum degebat Werferus: sed nuper Creuzerus, vir celeberrimus, me certiorem fecit, ex alia urbe acceptum videri codicem illum; Heidelbergæ autem alium asservari: ejusque mihi lectiones missum iri pollicitus est. Ille quidem, quem Werferus contulerat, finitur in extrema p. 33. ed. Turnebi et Pauwii.

Habes, vir præstantissime, quæ mihi dicenda videbantur, quo et quid consilii sequutus essem, intelligeres, neque exspectationem conciperes, quam explere hic liber non posset, præsertim quum verear, ne, qui mihi ipse satisfacere non potuerim, multo minus sim aliis satisfacturus. Sed quum nihil mihi in scribendo hoc libro tam exoptatum contigerit, quam codices illi, quorum usum tuæ humanitati debeo, quidquid de ipso libro judicaveris, hoc certe gaudebo, si tui me studiosissimum esse putabis. D. prid. Cal. Jun. CIƆIƆCCCXVI.

INDEX CAPITUM.

LIBER I.

DE NUMERO ET VERSIBUS IN UNIVERSUM.

LIBER II.

DE METRIS SIMPLICIBUS.

LIBER III.

DE METRIS MIXTIS ET COMPOSITIS.

LIBER I.

DE NUMERO ET VERSIBUS IN UNIVERSUM.

CAP. I.

DE NATURA NUMERI.

1. NUMERUM, quem Græci ῥυθμὸν vocant, ORDINATA SUCCESSIONE TEMPORUM contineri, apertum est et ab omnibus concessum. Ei quum in spatio respondeat SYMMETRIA, quæ SPATIORUM est ORDINATA CONTINUITAS, hanc simul considerare non erit inutile.

2. Utriusque notionis quæ tres partes sunt, ex iis primum locum in numero SUCCESSIO, in symmetria CONTINUITAS tenet. Quarum successio numerum tempori, continuitas symmetriam spatio vindicat.

3. Secunda pars in numero TEMPORA sibi succedentia, in symmetria SPATIA continuata complectitur. Nam etsi in sonorum vel motuum successionibus numerum, in corporum autem continuitatibus symmetriam cerni constat, tamen natura sua neque sonos motusve ad numerum, neque ad symmetriam corpora pertinere, in promptu est. Nam non modo iidem numeri æque sonis ac motibus exprimi possunt, sed etiam, sive motus sive soni sibi succedant, nullum animadvertimus numerum, nisi temporibus apte distinctis: verum tempora quum notari nequeant nisi in rebus sibi succedentibus, sonos motusve adhiberi necesse est, quorum in successione mensuræ temporum atque intervalla auribus vel oculis discernantur. Eodemque modo corpora non quod corpora sunt, sed propter spatiorum, quæ ab iis implentur, certas descriptiones symmetriam habent.

4. Tertia pars illud continet, quo ORDINATA vel successio temporum vel continuitas spatiorum efficitur. Id autem apertum est non nisi in LEGE quadam inesse.

5. Ea lex non potest SUBJECTIVA, quam philosophi vocant, esse: cujus fons in sensu quodam concinnitatis et convenientiæ positus est. Nam aliis alia placent et apta videntur, prout vel ingenium cujusque, vel cultus et eruditio fert. Itaque hujusmodi lex nullam necessitatem conderet, ac potius ne esset quidem lex, quum, quem esse numerum vel symmetriam alii contenderent, alii non esse judicaturi essent.

6. Porro lex ista non potest MATERIALIS esse: qualis esset, quæ ad res, in quibus numerus vel symmetria est, spectaret. Nam quum in numero perinde sit, utrum soni an motus sibi succedant, modo

tempora, quibus continetur successio, certa quadam ratione distincta sint; in symmetria autem eodem modo non de corporibus, sed tantum de spatiis eorumque proportionibus quæratur: apertum est, ad perceptionem numeri et symmetriæ neque prodesse rerum illarum cognitionem, neque obesse earum ignorationem.

7. Denique lex illa non potest EMPIRICA esse: qualis esset, quæ cujuspiam vel hominis, vel gentis, vel ævi arbitrio esset constituta. Talis lex enim non modo nemini, nisi qui eam didicisset, cognita foret, sed etiam apud alios alia esset, et condita rursum posset abrogari. Atqui horum omnium nihil esse, nemini obscurum est.

8. Quod si numeri symmetriæque perceptio neque a sensu cujusque regitur, neque ex rebus, in quibus numerus et symmetria cernitur, pendet, neque doctrina aliqua, quam quis ante didicerit, opus habet: lex ea, qua vel numerus vel symmetria definitur, non subjectiva, sed OBJECTIVA, non materialis, sed FORMALIS, non empirica, sed INNATA nobis sit necesse est.

9. Igitur primo, quod ad fontem ejus attinet, OBJECTIVAM eam esse oportet, i. e. ex ipsa rei natura petendam. Quod si numerus ordinata successione temporum continetur, facile intelligitur, legem ejus neque ex ordine, neque ex temporibus peti posse, quia et ordo et tempora definiri demum illa lege debent. Itaque sola superest successio. Est autem objectiva omnis successionis caussa EFFICIENTIA, quo nomine nexum, qui est inter caussam atque effectum, intelligi volumus. Nam quidquid natura sua et necessario sibi succedit, id non potest aliter succedere, quam ut priora quæque caussæ sint subsequentium, subsequentia autem effecta priorum. Itaque lex numeri pendet ex efficientia. Unde fit, ut, incepto aliquo numero, reliquas ejus partes ut necessario consequuturas, atque ex prioribus tanquam effecta earum prodituras mente præcipiamus.

Eodem modo symmetriæ lex neque e spatiis, neque ex ordine eorum, sed ex continuitate deducenda est. Est autem objectiva omnis continuitatis caussa COHÆRENTIA. Nam quidquid in spatio natura sua et necessario conjunctum est, id non potest aliter quam cohærendo esse conjunctum. Atque hoc quoque ipsa statim experientia comprobat. Nulla enim nisi in eo symmetria est, quod ut cohærens consideratur: cujus data parte aliqua, mens, quales reliquæ partes esse debeant, sponte consequitur.

10. Secundo, quod attinet ad rem, ad quam definiendam lex spectat, FORMALEM esse legem necesse est. Quod si numerus in successione, symmetria in continuitate cernitur, ea autem, quæ sibi succedunt vel continuantur, ut soni, motus, corpora, fortuita in numero et symmetria sunt; successio illa vel continuitas non versabitur alia in re, quam quæ formam omnis vel successionis vel continuitatis continet, i. e. in TEMPORE ac SPATIO. Jam vero successionem niti ostendimus efficientia. Itaque tempora quum ipsa non cohæreant per efficientiam, neque alia ex aliis tamquam effecta ex caussis suis prodeant: efficientia non potest aliter in temporibus conspicua esse, quam discretis ea proportione temporibus, quæ in efficientia inter caussas est atque effecta. Ad quam proportionem

discreta tempora manifestum est, etsi ipsa non cohærent nexu aliquo efficientiæ, tamen formam speciemque præbere seriei mutationum per efficientiam productarum; i. e. quarum quæque caussam contineat proxime subsequentis. Itaque lex numeri spectabit ad SERIEM EFFECTUUM PER TEMPORA REPRÆSENTANDAM.

Continuitatem niti diximus cohærentia. Spatia vero quum ipsa inter se non cohæreant, eo quidem modo, quo nunc cohærentiam dicimus, neque partes sint contiguorum spatiorum, non aliter cohærentia cerni in spatiis poterit, quam ea ratione descriptis spatiis, quæ in cohærentia est partium cohærentium ratio. Qua ratione si descripta sunt spatia, etsi ipsa per se non cohærent, tamen formam speciemque cohærentiæ exhibeant necesse est. Unde lex symmetriæ spectabit ad COHÆRENTIAM PER SPATIA REPRESENTANDAM.

11. Tertio denique lex illa, quod attinet ad rationem, qua constituit atque ordinat tempora vel spatia, INNATA nobis sit necesse est, quam a priori definitam philosophi vocant. Quod si lex numeri, ut dictum est, efficientia nititur, non potest ea alio modo a priori definita esse, quam quo omnis efficientia a priori definita est, i. e. per notionem MUTUÆ EFFICIENTIÆ, ac proinde CAUSSARUM ATQUE EFFECTUUM ÆQUALITATIS. Quam notionem ita conjunctam cum efficientiæ, notione esse, ut ab ea abesse nequeat, quum id pluribus modis demonstrari possit, eo modo ostendemus, qui maxime simplex et omnium captui accommodatus videtur. Omnis mutatio conflictu opus habet virium sibi oppositarum. Oppositæ autem vires si æquales sunt, altera alteram reprimit et cohibet: quo fit, ut, neutra alteram vincente, quies sit, mutatioque non habeat locum. Quod contra si fiunt inæquales, alteram vincere, vinci alteram necesse est: ex quo fit mutatio. Tantum autem vincitur altera, quanto altera major est. Nam nec plus potest, nec minus: quorum utrumvis sine caussa fieret. Ex quo planum est, caussam effectumque æquales esse, contrariumque ne cogitari quidem posse. Quod si quando effecta caussis vel majora vel minora videntur, nemo non videt id eo fieri, quod modo diversa rerum genera justam comparationem non admittunt, modo vel incrementa virium, quibus quid effectum est, vel impedimenta nos latent. Unde miratio consequitur, testis ut ignorantiæ nostræ, ita etiam necessitatis, qua effecta requirimus caussis æqualia. Confirmant hoc eæ res, in quibus simplices uniusque generis vires considerandæ veniunt, ut in ponderandis movendisve corporibus: in quo genere quoniam aperta sunt omnia virium momenta, fieri non potest, ut fallat ista æqualitatis lex et necessitas. Id vero in numero ita esse tanto magis necessarium est, quod ille nihil nisi universe speciem exhibet efficientiæ, eamque uno in genere, temporibus, expressam. Itaque hæc tempora quum caussarum atque effectuum imaginem referre debeant, non possunt alia, quam æqualitatis lege determinari. Ex quo consequitur, legem numeri, quatenus ea innata nobis est, versari in EFFICIENTIA PER TEMPORUM ÆQUALITATEM REPRÆSENTANDA.

Eodem modo symmetriæ lex si, uti dictum est, cohærentia nititur, a priori non potest aliter definita esse, quam per eam notionem, qua

omnis cohærentia a priori definita est. Ea est autem notio COMMUNITATIS et proinde PARTIUM ÆQUALITATIS. Nam quidquid cohæret, non potest aliter cohærere, quam sic ut his, quæ cohærent, aliquid commune sit. Commune autem illud est, quod in diversis idem est, sibique ipsi par. Quod si qua in spatiis cohærentia, ideoque etiam communitas exprimenda est, non potest ea aliter, quam per æqualitatem spatiorum exprimi. Unde lex symmetriæ, quatenus ea innata nobis est, continebitur COHÆRENTIA PER ÆQUALITATEM SPATIORUM REPRÆSENTANDA.

12. Quæ quum ita sint, apparet, quomodo intelligendum sit, quod initio diximus rudi adhuc definitione, numerum ordinata successione temporum contineri. Est enim numerus IMAGO SERIEI EFFECTORUM, EXPRESSA PER ÆQUALITATEM TEMPORUM. Eodem modo symmetriam, quam spatiorum ordinatam continuitatem esse diximus, intelligitur imaginem esse COMMUNITATIS, SIVE NECESSARIÆ COHÆRENTIÆ, EXPRESSAM ÆQUALITATE SPATIORUM.

CAP. II.

DE ARSI, THESI, ET ANACRUSI.

1. SI numerus imago est mutationum per efficientiam productarum, efficientia autem necessario æqualitatem caussarum atque effectuum requirit: tempora, quæ in numeris caussarum atque effectuum speciem referunt, æqualia esse oportet, ut quo solo id ipsum efficiatur, ut imago exhibeatur efficientiæ. Itaque primaria lex numeri hæc est, ut TEMPORA sint ÆQUALIA. Isque omnium maxime simplex est numerus, et omnis numeri quasi fundamentum, qui æqualibus temporibus decurrit, ut is est, quem perpendiculi motus in horologiis facit. Huic in spatio similis est descriptio æqualium spatiorum, qualem in serie arborum columnarumve videmus, altitudine, forma, intervallis parium.

2. Hic autem æqualibus temporibus decurrens numerus neque initium, nec finem habere, sed pars esse infiniti cujuspiam numeri videbitur. Nam animadverti quidem aliquod tempus primum, aliquod postremum necesse est: sed ex ea re non sequitur continuo, ut etiam sit primum vel postremum: quia esse primum vel postremum illud tantum tempus dici potest, quod, etiam si alia tempora vel præcedant vel sequantur, tamen suapte natura initium numeri vel finis esse intelligatur. Eodem modo quod in spatio exemplum posuimus arborum vel columnarum, ita est comparatum, ut, etsi aliqua arbor vel columna prima, aliqua extrema sit, tamen neque hæc pro initio, neque illa pro fine haberi queat, quia neutra per se talis est, sed vel utraque demi, vel addi utrique aliæ possunt.

3. Quod si qui sunt numeri, qui initium finemque habeant, quales numeros inveniri experientia docet, in ipsis aliquid esse debet, quod initium eorum finemque demonstret. Pariterque in spatii descriptionibus, ut integram esse aliquam descriptionem appareat, in ipsa aliquid inveniri necesse est, quo fiat, ut nec deesse quidquam, neque abundare cognoscamus. Atqui efficientiæ hæc est natura, ut, quo-

niam neque effectus caussa, neque caussa effectu carere potest, nusquam neque caussa inveniatur, quam primam, neque effectus, quem ultimum esse contendamus. Eodemque modo in figura ex serie partium æqualium composita nulla pars est, quæ necessario vel primum vel ultimum teneat locum. Quod si nihilo minus et in serie effectorum et in figura tali aliquid, quod absolutum sit, ideoque utramque certis finibus circumscribat, requirimus: omnino extrinsecus illud assumendum erit, verum ita, ut, cur sit assumendum, ex ipsa effectorum serie vel descriptione figuræ intelligatur. Erit igitur primo quærendum, quale sit, quod absolutum dici possit; deinde, qua in re positum id sit; denique, unde esse id assumendum cognoscamus.

4. Considerabimus autem primo initium. Atque in serie effectorum caussam absolutam, i. e. quæ recte prima dici possit; in figura autem partem absolutam, i. e. quæ regulam descriptionis monstret, quærimus. Apparet vero, hanc totam absoluti notionem ex iis notionibus esse, quas relativas philosophi vocant. Nam si nulla est caussa, quæ recte prima dici possit, propterea quod ipsa quoque caussam habere debet; nullaque figuræ ex partibus æqualibus constantis pars, quæ pro absoluta regula sit, propterea quod ipsa quoque ad cæterarum partium comparationem descripta est: apertum est, si qua nihilominus vel prima caussa, vel absoluta regula dicatur, eam non per se ita dici, sed sic tantum, ut ad datam aliquam vel seriem effectorum, vel figuræ descriptionem, ad quam aliunde accedat, referatur. Data enim aliqua serie effectorum vel descriptione figuræ, si quid aliunde ad eam accedit, id quia non comprehensum est ea serie vel descriptione, et tamen accessu suo aliquid in ea mutat vel definit, non potest illud non, quatenus datæ seriei vel descriptionis rationem habemus, absolutum judicari, ideoque in tempore initium, primaque mutationis caussa, in spatio principium regulæ et norma constituendorum finium haberi. Veluti si ad corpus, quod impulsum recta linea movetur, vis alia ex obliquo accedit, ibi, ubi accedit ea vis, a priore via declinat corpus: quæ vis quia ad priorem illum corporis motum nova accedit, necessario, si hunc motum spectamus, absoluta, ideoque mutationis in eo motu factæ, i. e. declinationis, prima caussa est. Eodem modo in figura ex partibus æqualibus constante, quamdiu illæ partes omnes æquales sunt, nulla earum pro absoluta regula est: sed simulatque ad unam earum aliquid singulare accesserit, exempta comparatione cæterarum, his absolutam præbebit regulam, aptum sibi inter eas locum postulans.

5. Jam videndum est, qua in re positum esse debeat illud, quod vel in serie effectorum, vel in figura absolutum sit. Et in effectorum serie quum prima atque absoluta caussa ea sit, quæ illa serie non continetur, sed aliunde accedit, ideoque non ut effectus, sed tantummodo ut caussa apparet; caussa autem omnis, quæ tantum ut caussa, non etiam ut effectus consideratur, in vi aliqua sit posita: apertum est caussam absolutam non nisi in vi aliqua cerni posse. In figura autem regulam habente quum absolutum sit id, quod regula non continetur, sed singulare est, ideoque non ut pars pariter a cæteris partibus definita atque illas definiens, sed hoc tantummodo solum, ut de-

finiens illas, consideratur; pars autem, quæ definit cæteras partes, quum ipsa ab iis non definiatur, ad partes illas omnes spectare, iisque ex æquo communis esse debeat: apparet, partem figuræ absolutam in eo esse puncto, quod in figura aliqua omnium partium commune est.

6. Quod si qui sunt numeri, qui initium, aut si quæ figuræ, quæ absolutam regulam habere videantur, in ipsis aliquid reperiatur necesse est, quod indicium faciat initii vel regulæ istius minime ambiguum. Itaque in numeris illis vis aliqua absoluta, in figuris illis punctum aliquod absolutum reperiatur necesse est. Ita est autem. Nam numeros ita demum videmus initium habere, si, quem ICTUM vocamus, in iis animadvertimus, quo manifesta fit in una aliqua numeri parte vis quædam, quæ a cæteris partibus abest. Figuras autem non aliter ad absolutam regulam factas esse intelligitur, nisi si punctum in iis commune invenitur, quod non potest alibi quam in MEDIO esse, qui locus solus in figura symmetrica uti unicus, ita partium omnium communis est.

7. Invento initio de fine quæri potest. Quæ res nihil habet difficultatis. Nam quum per ictum punctumque medium, quæ res ad experientiam pertinent, et numerus, qui ab ictu incipit, et figuræ ex medio aliquo puncto descriptio ad experientiam translata sit: planum est, finem numeri, terminosque figuræ non posse a priori describi, sed cognoscendos esse experientia.

8. Sed est tamen et numerorum et figurarum descriptio, quod ad finem attinet, duplex, una quæ ob simplicitatem omni regula caret, ut in numeris hi sunt,

◡́ ◡, ◡́ ◡ ◡, ◡́ ◡ ◡ ◡,

similiterque in figuris partium iteratione carentibus, ut in circulo, in pyramide; altera quæ habet quidem regulam, sed eam empiricam, ductam ex comparatione partium. Ita in numero per dipodias instituto, ubi hæc regula neglecta fuerit, vel deesse aliquid videbitur, ut

–́ ◡ – ◡ | –́ ◡ – ◡ | –́ ◡ – ◡ | –́ ◡

vel abundare, ut

–́ ◡ – ◡ | –́ ◡ – ◡ | –́ ◡ – ◡ | –́ ◡ – ◡ – ◡

Eodemque modo figuræ describi possunt, quas propter neglectionem institutæ semel partium comparationis vel non integras esse, vel alienis additamentis auctas judicemus. Sed hoc totum judicium in eo, quod aptum est, versatur. Unde et omissiones nonnullas probamus, ut

–́ ◡ – ◡ | –́ ◡ – ◡ | –́ ◡ – ◡ | –́ ◡ –

et accessiones, ut

–́ ◡ ◡ – | –́ ◡ ◡ – | –́ ◡ ◡ – –

quoniam eæ finem certius indicare videntur.

9. Illud tempus, in quo ictus est, R. Bentleius ARSIN, tempora autem ea, quæ carent ictu, THESIN vocavit, ducibus Prisciano p. 1289. et Martiano Capella p. 191. ed. Meibom. qui ab elevatione et remissione vocis hæc nomina ducta dicunt. Cæteri musici et metrici veteres, a depositione atque elevatione pedis vel manus ea nomina derivantes, tempus ictu notatum thesin, destitutum ictu arsin vocari voluerunt, quam rationem ille ipse Martianus Capella sequitur, qui, ut dictum est, definitione illa sua contrarium dicit. Sed omnino alium istæ appellationes usum apud musicos et rhythmicos videntur habuisse, quam qui cum doctrina numerorum a musicis rationibus sejuncta conciliari possit. Certe illi sæpius, pede quoque in duas partes divisa, totam partem eam, in qua ictus est, thesin nominant, etiamsi ea pars tempus aliquod complectatur destitutum ictu. Similiterque faciunt in arsi. Quare maluimus usum a Bentleio probatum servare.

10. Potest autem ictus, quo vim aliunde accedentem, ideoque absolutam indicari ostendimus ad seriem temporum jam inchoatam accedere, ut

◡ ◡́ ◡.

Quod quum fit, apertum est, quæ inde ab ictu sunt tempora, vi ea, cujus indicium est ictus, determinari; quæ autem ante ictum est pars, quoniam ab ictu non potest determinata esse, partem esse infiniti cujuspiam numeri. Eam partem, quia neque arsis est, ut ictu destituta, neque thesis, ut non ex ea vi, quam indicat ictus, pendens, anacrusin vocamus, propterea quod quasi introductio quædam est ad numerum, quem deinde ictus orditur. Anacrusis autem etsi animadvertitur prima, tamen, ut vel sensus quemque docet, non est initium seriei, sed pars, quam quæ prægressa sunt, quia in animadversionem non cadunt, præcessisse sumuntur. Similes in figuris sunt eæ, quæ quum medium habeant, in utriusque lateris extremo non sunt finibus circumscriptæ: quarum descriptio etsi a medio utrobique æqua proportione progreditur, tamen quoniam desinit, priusquam conclusa sit, in infinitum proferri potest.

CAP. III.

DE ORDINIBUS.

1. NUMERUS aut infinitus est, qualem supra diximus omnium primum maximeque simplicem numerum esse, in quo quoniam ictus conspicitur nullus, non habet ille initium: qualis numerus in artibus, quæ numeris utuntur, nullum habet usum, quia varietate caret; aut finitus est, qualis est, qui ictum, eoque et initium et finem habet. Hujusmodi numerum ORDINEM vocamus.

2. Qualem autem ordinem producat vis ea, cujus indicium est ictus, quum, ut supra dictum est, non possit nisi ex effectu, i. e. ex ordine ipso cognosci: videndum est, quot omnino cogitari formæ ordinum possint. Sunt autem ordines aut SIMPLICES, qui unum habent ictum. Hi aut in eo ipso tempore, in quo est ictus, consistunt, ut

◡́,

aut ex arsi et thesi constant, ut

◡́◡, ◡́◡◡.

Sed quemadmodum singula tempora sese deinceps excipientia caussarum atque effectuum speciem præbent, ita nihil impedit, quin etiam integri ordines inter se illo efficientiæ vinculo possint conjuncti videri. Quod fit, quum vis ea, quæ ictu indicatur, ita sese composuit, ut efficaciam suam sæpius iterare debeat, veluti in equis tolutim incedentibus videmus. Cujusmodi ordines, qui ex ejusdem ordinis repetitionibus constant, PERIODICOS vocamus. Non possunt autem aliter plures ordines uno ordine periodico comprehendi, quam ut eidem illi caussarum atque effectuum æqualitati adstricti sint. Itaque vis illa, quæ sæpius prodit efficaciam suam, non potest id non facere aut eodem, aut simili modo. Atque eodem modo facit, pro diversitate ordinum simplicium supra indicata, repetendo eodem ordine simplici, ut

◡́◡́,

vel

◡́◡ ◡́◡, ◡́◡◡ ◡́◡◡.

Simili autem modo, quum vis remittitur. Hoc enim ordines periodici proprium habent, quod effectus etiam minor caussa sua esse potest. Nam quum efficientiæ ratio alia sit in ordinibus periodicis, quam in singulis temporibus: quippe in singulis temporibus unum quodque tempus pro effectu præcedentis et pro caussa insequentis est, ex quo paria necesse est tempora esse; in ordinibus periodicis autem eadem vis semet ipsam iterans sæpius in conspectum prodit: consequens est, ut, quemadmodum quæque vis remitti potest, ita hæc quoque possit remissior fieri, et proinde debilior ordo ex fortiore prodire. Augeri autem non potest: quia si augeretur, alia ad eam vis accedere deberet, unde jam non eadem maneret. Remittitur autem vis in ordinibus in ipsa arsi consistentibus ita, ut prior arsis fortiorem, posterior debiliorem ictum habeat,

◡̋◡́;

in iis vero ordinibus, in quibus thesis accedit, hujus id magnitudine minuenda efficitur, ut

◡́◡◡◡́◡◡́,

vel

—́ ◡ ◡◡ —̋ ◡◡ —̋ ◡.

Ordines periodicos posthac ita significabimus, ut primam tantum arsin apice notemus, quam rationem præivit Bentleius, ut

—́ ◡◡ — ◡◡ —́ ◡◡ — ◡◡

ἁδύ τι τὸ ψιθύρισμα καὶ ἁ πίτυς.

—́ ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑

pinifer Olympus et Ossa.

Simul in hoc postremo exemplo qui invertere ordines volet, sentiet jam non posse eos uno ordine periodico comprehendi,

rex Olympie cælicola.

Nam quum hic in quovis ordine augeatur vis, apparet, fieri id non posse iteranda ea vi, quæ in primo ictu fuerat, quia hæc minime sufficeret, sed adhibenda nova. Unde horum ordinum nullus ex præcedente prodit, sed singuli suum proprium habent ictum, neque cum reliquis cohærent. Itaque singuli suo sunt ictu notandi:

—́ ⏑ —́ ⏑ ⏑ —́ ⏑ ⏑ ⏑

3. Videndum nunc est de temporibus ordinum. Ac primo THESIS, quoniam ictu caret, eaque re quotcumque tempora complectatur, ea omnia seriem repræsentant caussarum atque effectuum nulla aliena accessione interruptam, prima illa omnis numeri lege tenetur, quæ est in æqualitate temporum posita. Hinc fit, ut in tali numero,

—́ ⏑ — ⏑,

tres posteriores partes nullo modo pro thesi haberi possint, sed quæ media earum est, necessario sibi ictum postulet: quod non est in hoc numero

—́ ⏑ ⏑ ⏑,

in quo recte tria posteriora tempora thesin constituunt.

4. ANACRUSEOS eadem quæ theseos ratio est. Nam quum a thesi non differat, nisi quod arsin ante se nullam habet, pariter, quotcumque habeat tempora, æqualia ea habeat necesse est. Unde quum recte procedat talis numerus

⏑ ⏑ ⏑ —́,

non poterunt in hoc,

⏑ — ⏑ —́,

priores tres partes anacrusin constituere, sed secunda earum ictum accipiet, atque in arsin mutabitur.

5. Alia est ARSEOS ratio. Quæ quum suapte quadam vi nata censeatur, quanta illa vis est, tantum sibi tempus poscit. Æstimari autem vis illa, ut supra dictum est, non potest nisi ex effectu suo, id est ex ipso tempore. Sed etsi propter illam vim arsis exempta est comparatione illorum temporum, quæ carent ictu, tamen quoniam cum iis cohæret, et quidem cum thesi ut caussa, cum anacrusi ut effectus, rursum etiam comparari cum iis certa ratione debet. Ea ratio talis est, ut non debeat fieri, quod fieri nequeat; non etiam, ut debeat fieri, quod possit etiam non fieri. Itaque primo quod ad anacrusin attinet, arsis non potest in minori tempore esse, quam sunt tempora anacruseos, ut

—⏑́.

Nam quum arsis anacrusin habens nihil sit aliud, quam pars illius seriei, cujus pars etiam anacrusis est, etsi illa novo virium incremento aucta: apertum est eam æqualem esse debere temporibus anacruseos, nec posse minorem esse. Itaque recte se habet hic numerus

⏑ ⏑ ⏑́.

Augeri vero eam nihil impedit, quum aliunde ad eam nova vis accedat. Unde hic quoque numerus jure probatur

⏑ ⏑ —́.

Eadem est ad thesin arseos ratio. Nam quum thetica tempora ex arsi nascantur, prima maximeque simplex proportio hæc est, ut tempora sint paria,

⏑́ ⏑, ⏑́ ⏑ ⏑, —́ —.

Deinde vero quum major effectus a minore caussa produci plane non possit, quia non adest tanta vis, quanta opus est: prorsus repugnaret talis numerus,

⏑́ —.

Sed minor effectus ex majore caussa nasci omnino potest: adest enim, quæ eum procreet vis, etsi non omnis adhibetur. Id ergo in arsi recte admittitur, quæ eatenus tantum, ut ne fiat, quod nequeat fieri, exempta est cæterorum temporum comparatione. Potest enim arsis ita esse comparata, ut non tota, sed aliqua tantum parte sua thesin procreet: quæ pars omnino par esse theticis temporibus debet, hoc modo:

—́ ⏑, —́ ⏑ ⏑, —́ ⏑ ⏑ ⏑
⏑ | ⏑   ⏑ | ⏑   ⏑ | ⏑

Sic moles minori, quam opus est, ac debiliori fundamento imposita sustineri nequit; majori autem et firmiori, quam opus est, fundamento etiam minorem molem sustineri nihil impedit. Ac metrici quidem duorum modo temporum arsin norunt. Musici autem plurium: qui hodie punctis ad notas musicas appositis sæpe sescuplum ad dimidium comparant, hoc modo:

—́ ⏑
⏑ | ⏑ ⏑

6. Ordines diximus aut simplices esse, aut periodicos. Simplices aut in ipsa arsi consistere,

⏑́, —́,

aut thesin habere, eamque aut ex temporibus arsi æqualibus,

⏑́ ⏑, ⏑́ ⏑ ⏑, —́ —,

aut ex temporibus minoribus arsi,

—́ ⏑, —́ ⏑ ⏑, —́ ⏑ ⏑ ⏑.

Periodicos aut solam arsin repetere,

⏑́ ⏑́, —́ —́,

aut ex ordinis thesin habentis repetitionibus constare,

⏑́ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑, —́ ⏑ — ⏑, —́ ⏑ — ⏑ — ⏑,

aut ex ordinibus decrescentibus componi,

—́ ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ —.

Anacrusin autem, quæ his ordinibus omnibus potest accedere, pariterque thesin ex temporibus esse debere et inter se æqualibus, et non majoribus illo tempore, in quo arsis est. Sed ex his ordinibus quidam raro aut numquam usurpantur. Ac rari sunt simplices. Quoniam enim ipsi in versibus elementorum instar sunt, major concinnitas in consociatione eorum est, ex qua fiunt ordines periodici. Ex periodicis autem, quorum multiplex compositio est, haud scio an ii, qui sola arseos repetitione constant, nusquam reperiantur, nisi quis eos in quibusdam epiphonematis admissos censeat.

CAP. IV.

DE MENSURA.

1. Mensuram intelligimus temporum inter ipsa comparationem. Ea alia est apud metricos, alia apud musicos. Ac metrici proprie duo tantum tempora agnoscunt, unum simplex seu breve, quod Græci χρόνον et σημεῖον, Latini TEMPUS et MORAM vocant; alterum duplex seu longum, quod ex duobus brevibus compositum est. Ex musicis autem hodierni multis temporum divisionibus utuntur; veteres, ut videtur, præter simplex et duplex etiam quadruplex atque octuplex tempus adsciverunt; et quadruplex quidem, nisi fallimur, in eo pede, quem Aristides Quintilianus p. 36. spondeum majorem vel duplicem nominat, qui ex duabus quattuor morarum partibus compositus videtur; quadruplex et octuplex autem in orthio, qui in priore parte quattuor, in posteriore octo tempora habet, et in trochæo semanto, qui inverso ordine harum partium fit, de quibus pedibus idem Aristides dixit p. 37. seq. et 97. seq.

2. Pes a musicis et rhythmicis, plerumque etiam a metricis ita dicitur, ut non solam temporum comparationem, sed etiam, qui in iis temporibus numerus inest, spectent. Nos, de numeris ORDINUM appellationem usurpantes, PEDEM vocamus solam temporum comparationem absque numero. Sunt autem pedes usitatissimi hi; bisyllabi quattuor;

⏑ ⏑ PYRRHICHIUS,
— — SPONDEUS,
⏑ — IAMBUS.

— ⏑ TROCHÆUS, interdum CHOREUS,

trisyllabi octo:

⏑ ⏑ ⏑ TRIBRACHYS, sive CHOREUS,
— — — MOLOSSUS,
⏑ ⏑ — ANAPÆSTUS,
— ⏑ ⏑ DACTYLUS,
⏑ — ⏑ AMPHIBRACHYS,
— ⏑ — CRETICUS, sive AMPHIMACER,
⏑ — — BACCHIUS, aliis PALIMBACCHIUS, HYPOBACCHIUS.
— — ⏑ PALIMBACCHIUS, aliis BACCHIUS.

quadrisyllabi sedecim:

⏑ ⏑ ⏑ ⏑ PROCELEUSMATICUS,
— — — — DISPONDEUS,
⏑ — ⏑ — DIIAMBUS,
— ⏑ — ⏑ DITROCHÆUS,
⏑ — — ⏑ ANTISPASTUS,
— ⏑ ⏑ — CHORIAMBUS,
⏑ ⏑ — — IONICUS a MINORI,
— — ⏑ ⏑ IONICUS a MAJORI,
— ⏑ ⏑ ⏑ PÆON PRIMUS,
⏑ — ⏑ ⏑ PÆON SECUNDUS,
⏑ ⏑ — ⏑ PÆON TERTIUS,
⏑ ⏑ ⏑ — PÆON QUARTUS,
⏑ — — — EPITRITUS PRIMUS,
— ⏑ — — EPITRITUS SECUNDUS,
— — ⏑ — EPITRITUS TERTIUS,
— — — ⏑ EPITRITUS QUARTUS.

De his vide, quæ congessit Gaisfordius ad Hephæstionem.

3. DIPODIAM et SYZYGIAM metrici vocant pedum duorum conjunctionem. Et SYZYGIAM quidem Aristides p. 36. ex duobus simplicibus, i. e. disyllabis vel trisyllabis pedibus, sed iis imparibus fieri dicit: cujusmodi compositionem Atilius Fortunatianus p. 2688. DIPODIAM, SYZYGIAM autem, quæ ex duobus simplicibus, sed paribus pedibus fiat, appellari vult. Plerumque DIPODIAM de duobus disyllabis, SYZYGIAM de duobus trisyllabis vel disyllabo et trisyllabo conjunctis dici videmus. Præterea duorum pedum consociatio sæpe etiam BASIS a grammaticis vocatur: v. Diomed. p. 501. Mar. Vict. p. 2489. Eadem significatione etiam nomen METRUM intelligitur, quum versum trochaicum, iambicum, anapæsticum dimetrum, vel trimetrum, vel tetrametrum dicunt. A quo usu in solis dactylicis numeris disceditur, in quibus dimetrum non qui quattuor, sed qui duorum pedum est, appellant, eodemque modo trimetrum et quæ reliqua sunt hujusmodi nomina.

4. Præter simplex et duplex tempus duæ commemorantur aliæ mensuræ, una, quam Græci ἀδιάφορον, Latini ANCIPITEM syllabam dicunt; altera quæ Græcis ἄλογος, Latine IRRATIONALIS vocatur. Earum ἀδιάφορος sive ANCEPS dicitur, quæ brevis an longa sit nihil interest. Hanc nemo non videt non ad numeros, in quibus nihil

potest ambiguum esse, sed ad prosodiam pertinere. Quare alio loco de ea dicemus. Ἄλογος autem ab rhythmicis dicitur, quæ brevior longa, longior autem brevi est: quam quum metrici in quibusdam vocalium et consonantium consociationibus inveniri volunt, sine fructu argutantur: vide Aristid. Quintil. p. 45. schol. Hephæstionis p. 78. Verum habent sane metra quoddam tempus irrationale, quod et in brevi et in longo tempore imminutione mensuræ censetur. Eo retulerim disyllabam thesin vel anacrusin pro monosyllaba in trochaicis numeris, et dactylum minore longa in quibusdam dactylicis. De his dactylicis libro II. dicetur; de thesi illa atque anacrusi autem in capite sequente.

CAP. V.

DE PERMUTATIONE NUMERORUM.

1. Unus quisque numerus suam habet certam atque immutabilem naturam, neque commutari per se quidem cum alio numero potest, quia sic nihil usquam certi in numeris foret. Quod si tamen commutantur inter se quidam numeri, arbitrio id fieri censendum est eorum, qui utuntur numeris. Verum ratio subesse idonea huic arbitrio debet, quia aliter temere quidvis pro quovis substitui posset. Ea ratio duplex est. Primum enim, qui inter se permutantur numeri, pares sive ejusdem mensuræ esse oportet, veluti si pro trium vel senum temporum numero alius totidem temporum numerus substituitur. Nam quum cuique numero per mensuram quasi cursus quidam, quem peragere debeat, determinatus sit, consentaneum est, si in ejus numeri locum alius succedit numerus, ut is illum æquet. In qua re meminisse oportet, nullam rationem haberi posse syllabarum ancipitum, quod hæ, uti dictum est, quod ad numerum attinet, nullæ sunt. Deinde autem, si ipsius numeri conformationem spectes, similem substitui numerum necesse est, quique non contrariam, ac prior ille, vim habeat, sed modica cum variatione idem efficere videatur.

2. Permutantur autem numeri his modis. Primo per receptionem temporum irrationalium. Ita enim explicanda videtur trochaicorum quorumdam numerorum licentia, disyllabam thesin vel anacrusin pro monosyllaba admittentium, quæ licentia usitatissima est in versibus comicorum. Qui versus quoniam ad communis sermonis imitationem facti sunt, dactylum atque anapæstum pro trochæo atque iambo recipiunt. Is dactylus vel anapæstus aperte temporum mensura minor est justo dactylo vel anapæsto, ita ut duæ syllabæ breves non sint uni longæ pares, sed potius non multum unius brevis mensuram excedant.

3. Secundo permutantur numeri per solutionem arseos vel contractionem theseos. Horum alterum in trochaicis, alterum in dactylicis numeris fieri solet, quum pro trochæo tribrachys, pro dactylo spondeus ponitur:

—́ ◡   —́ ◡ ◡
◡́ ◡ ◡   —́ —

Nam numeros, qui hic secum commutantur, plane diversos esse, ex iis, quæ supra disputavimus, clarum est. Sed quoniam et mensura æquales, et propter incessum suum simillimi sunt, permutantur sine offensione, potiusque variatio illa aliquid venustatis habet.

4. Tertio permutantur numeri PER SOLUTIONEM ARSEOS CONJUNCTAM CUM THESEOS CONTRACTIONE. Id fieri solitum est in his maxime dactylicis, qui anapæstorum nomen habent, estque ad eam rem trium numerorum commutatione opus. Nam dactylis mensura pares, numero autem similes sunt spondei et proceleusmatici,

—́ ◡ ◡
—́ —
◡́ ◡ ◡ ◡

Sed quum spondei et proceleusmatici proprie non aliter commutari cum dactylis possint, quam aut hoc modo,

◡ ◡ —́ ◡ ◡ —
— —́ — —

aut hoc,

◡ ◡ —́ ◡ ◡ —
◡ ◡ ◡́ ◡ ◡ ◡ ◡ ◡

quod his modis solis salva manet lex, quæ tempora thetica arsi majora esse vetat: tamen etiam hoc modo copulantur,

◡ ◡ —́ ◡ ◡ —
— ◡́ ◡ — ◡ ◡

Quæ ratio quum aperte legi numerorum repugnet, non potest illa aliter defendi, quam ut meminerimus, in hoc genere non tam commutari diversos numeros, quam conjungi, simulque percipi. Nam ut hunc numerum

— ◡́ ◡ — ◡ ◡

recte se habere sentias, necessario simul metiendus est alius numerus, aut hic,

— —́ —

aut ille,

◡ ◡ ◡́ ◡ ◡ ◡ ◡ ◡

Idem fieri in musica hodie videmus, in qua quæcumque invenitur numerorum varietas, uno principali regitur numero, qui simul cum istis numeris omnibus percipitur, qui numerus is est, quem TACTUM vocant.

5. Quarta numerorum permutatio fit PER TRANSPOSITIONEM TEM-

PORIS. Ea in dactylicis invenitur iis, qui choriamborum atque Ionicorum nomen habent. Posita est autem in eo, ut pars theseos vel anacruseos recidatur, et ante arsin vel ut anacrusis, vel ut thesis collocetur.

´– ⏑ ⏑   ´– ⏑ ⏑   ´– | ⏑ ⏑ ´–
⏑ ´– ⏑   ⏑ | ´– ⏑   ⏑ ´– | ⏑ ´–

Monosyllaba anacrusis autem, itemque finis ordinis quum anceps sit, ut infra ostendetur, etiam palimbacchius pro amphibracho ponitur. Ita permutatio numerorum, quæ in choriambo et Ionicis numeris usitata est, una est eademque: i. e. si solas syllabas respicis, dactylus in amphibrachum mutatur:

´– ⏑ ⏑ –   choriambus
⏒ ´– ⏑ –
´– | ´– ⏑ ⏑   Ionicus a majori
´– ⏒ | ´– ⏑
⏑ ⏑ ´– | ´– | ⏑ ⏑ ´– | ´–   Ionici a minori
⏑ ⏑ ´– | ⏒ ´– | ⏑ ´– | ´–

6. Quinta denique numerorum permutatio fit PER TRANSPOSITIONEM PARTIS NUMERI. Ea propria est versuum Glyconeorum ac Pherecrateorum, quique ex his compositi sunt. Nam versus isti quum proprie videantur choriambici dimetri esse, ex choriambo et dipodia iambica,

´– ⏑ ⏑ – ⏑ ´– ⏑ –   ´– ⏑ ⏑ – ⏑ ´– ⏑

ultimo pede in principium trajecto, quo ille in loco magnam accepit mensuræ libertatem, hos præbuerunt numeros:

⏑ – | ´– ⏑ ⏑ – | ⏑ ´–   – ⏑ | ´– ⏑ ⏑ – | ⏑
– ⏑ | ⏑ – |

Est certe, ubi hæ formæ cum illis, quas supra posui, commutari videantur. Illud vero certum est, versum Glyconeum, qui est hic ipse.

⏑ – | ´– ⏑ ⏑ – | ⏑ ´–
– ⏑ |

aliam subire numerorum commutationem, ultimo pede rursus in principium eadem cum licentia mensuræ trajecto, quo facto ille pes, qui choriambum præcedit, stabilem trochæi formam accipit, hoc modo

⏑ – | ´– ⏑ | ´– ⏑ ⏑ –
– ⏑ |

CAP. VI.

DE VERSIBUS ET SYSTEMATIS.

1. Versus numerus est ex uno vel pluribus ordinibus factus. Grammatici parum utili subtilitate versum non paucioribus quam tribus, nec pluribus quam senis syzygiis concludi volunt. Minores tribus syzygiis partes: si integræ sint syzygiæ, κῶλα; sin minus, κόμματα dici volunt. Quamquam minime in hoc usu sibi constant. Vide de his rebus Hephæstionem p. 65. et Marium Victorinum p. 2497. seq.

2 Numeri cujusque versus continui sunt. Itaque non debent impediri iis rebus, quæ continuationi obstant: quæ res positæ sunt in hiatu, et syllaba ancipite, de quibus infra dicetur.

3. Excipiuntur a grammaticis versus asynarteti; qui quidem si, ut illi volunt, versus essent ex duabus vel pluribus partibus nulla numerorum continuitate junctis facti, rectius diversi versus esse dicerentur, scribendo tantum in unum conjuncti. Itaque ii potius versus vocandi sunt asynarteti, in quibus quum verba continuentur, non continuatur tamen numerus, ideoque et hiatui et syllabæ ancipiti locus conceditur.

4. Versus polyschematistos grammatici vocant, qui plures diversas numerorum formas admittant. Sed ea appellatione illi sæpe perperam usi sunt. Quum enim non numeros versuum, sed rationem syzygiarum ab se constitutarum respicerent, non raro, qui diversissimi versus sunt, visi iis sunt unum genus esse, licenter in varias formas mutatum. Apte si polyschematistos dicere volumus, illi versus intelligendi sunt, qui ex numerorum transpositione varias formas habent, de quibus in prægresso capite dictum est.

5. Μέτρα κατ' ἀντιπάθειαν μικτὰ a grammaticis vocantur, in quibus oppositi pedes, ut iambi et trochæi conjuncti sunt. Hac quoque illi appellatione non satis apte utuntur. Sæpe enim si numeros, non syzygias a grammaticis introductas respicias, nulla plane est ἀντιπάθεια.

6. Carmina sic dividuntur a grammaticis, ut ea aut κατὰ στίχον scripta dicant, in quibus unus semper versus repetitur, aut κατὰ σύστημα, in quibus plures versus totum quiddam efficiunt, quod vel repetatur, vel etiam non repetatur; aut μικτὰ γενικὰ esse, quæ partim κατὰ στίχον, partim κατὰ σύστημα facta sint; aut κοινὰ γενικά, quæ æque κατὰ στίχον ut κατὰ σύστημα distingui possint.

7. Systematum faciunt genera sex.

I. Κατὰ σχέσιν, in quibus idem systema repetitum est. Hæc sunt

1. μονοστροφικά, in quibus idem systema continuo repetitum est, quod litteris ita indicamus, AAA. Quum bis tantum idem systema positum est, carmen vocatur ἀντιστροφικὸν, ut AA. Eo pertinet etiam in parabasi comicorum ἐπίρρημα et ἀντεπίρρημα, de quo Hephæstion p. 71. (131. seq.) ubi v. Gaisfordium, quæ partes ut plurimum ex XVI. versibus constabant.

2. ἐπῳδικὰ latiore significatu, in quibus ad plura æqualia systemata

unum vel plura ab his diversa accedunt. Ἐπῳδικὰ, quæ latiore significatu dicuntur, sunt

a. ἐπῳδικὰ proprie dicta, AAB.
b. προῳδικὰ, BAA.
c. μεσῳδικὰ, ABA.
d. περιῳδικὰ, BAAC.
e. παλινῳδικὰ, BAAB.

Quæ in systematis παλινῳδικὰ vocantur, in singulis versibus appellantur ἀντιθετικὰ, ut Simmiæ alæ, et ovum, et bipennis.

3. κατὰ περικοπὴν ἀνομοιομερῆ,
ABC . . ABC. . .

4. μικτὰ κατὰ σχέσιν, quum plura horum generum mixta sunt.

5. κοινὰ κατὰ σχέσιν, quæ pluribus simul modis dividi possunt, ut Anacreontis carmen LX. quod vel μονοστροφικὸν est, vel κατὰ περικοπὴν ἀνομοιομερῆ.

II. Ἀπολελυμένα, in quibus nullæ certæ repetitiones sunt, sed omnia ex arbitrio poëtæ pendent. Horum Hephæstion parum accurate has formas ponit:

1. ἄστροφα, quæ non integram stropham constituunt.

2. ἀνομοιόστροφα, quæ ex pluribus diversis strophis constant. Eaque esse dicit

a. ἑτερόστροφα, ex duobus diversis strophis,

b. ἀλλοιόστροφα, ex pluribus. Finem autem stropharum ex καταλήξει, mutatione personæ, ephymnio, epodo, epiphonemate intelligi.

3. ἄτμητα, quæ possunt quidem in plures strophas dividi, sed his tamen, quæ diximus, finitarum stropharum indiciis carent.

III. Μετρικὰ ἄτακτα, quæ ex notis et usitatis metris sine repetitione composita sunt, ut Simonidis epigrammata LXX. et LXXI. in Analectis Brunckii.

IV. Ἐξ ὁμοίων, quæ uno genere pedis decurrunt, ut Horatii carminum III. 12. Hæc sunt

1. ἀπερίοριστα, quæ uno systemate continentur.

2. κατὰ περιορισμοὺς ἀνίσους, ex pluribus diversæ magnitudinis systematis, ut multi tragicorum sermones anapæstici.

V. μικτὰ συστηματικὰ, quæ ex pluribus generibus horum systematum composita sunt.

VI. Κοινὰ συστηματικὰ, quæ ad plura horum systematum genera perinde referri possunt.

8. Ἐπῳδοὶ genere masculino vocantur versus breviores longioribus subjecti: iidem quum longioribus antecedunt, προῳδοὶ dicuntur.

9. Ἐπιφωνήματα exclamationes sunt, inter duos versus positæ, ut φεῦ, ἰού. His etiam Romanorum tragici et comici usi sunt, teste Mario Victorino p. 2531. Vide quæ diximus in præfatione ad Plauti Trinummum p. 24. Histriones his sæpe usos esse, ubi non erant a poëtis posita, ex Demetrii Phalerei libro de eloq. segm. 58. discimus.

10. Ἐφύμνια sunt exclamationes ex uno vel pluribus vocabulis constantes, quæ in fine strophæ adjiciuntur, ut, ἰήϊε Παιάν, ὦ διθύραμβε. Si sunt in mediis strophis, μεσύμνια vocantur. Exemplum ponit

Hephæstio hoc Sapphus, quod etiam apud Demetrium de eloq. segm. 148. legitur, qui tamen mesymnium omisit.

ὕψοι δὴ τὸ μέλαθρον,
'Υμήναον,
ἀείρατε τέκτονες ἄνδρες·
'Υμήναον·
γαμβρὸς ἔρχεται ἶσος Ἄρηϊ.

Ac recte forsitan Bentleius post Horatium p. 710. priores duo versiculos unum esse dactylicum existimat, quem sic scribit:

ὕψι δὴ τὸ μέλαθρον αέῤῥετε τέκτονες ἄνδρες,

fortasse hoc quoque recte, quum codex apud Gaisfordium ἀέρετε præbeat, ὕψι autem apud Ursinum exstet. Nam apud Demetrium ὕψι pro ὕψω reposuit Victorius.

11. 'Επιφθεγματικὰ sunt integræ enunciationes strophis additæ, quæ non eadem cum strophicis versibus complexione verborum comprehenduntur. Ut apud Bacchylidem:

ἦ καλὸς Θεόκριτος, οὐ μόνος ἀνθρώπων ἐρᾶς.

Vulgato ὁρᾶς recte ἐρᾶς ex Ursino prætulisse videtur Gaisfordius, qui etiam μοῦνος pro μόνος, nescio unde, exhibuit. Quum nec de metro nec de sensu constet, nihil ausim mutare: nam quis dicat, οὐ sincerumne sit, an pro eo σὺ scriptum fuerit? Aliud exemplum ex eodem Bacchylide posuit Hephæstio:

σὺ δ' ἐν χιτῶνι μόνῳ παρὰ τὴν φήλην γυναῖκα φεύγεις.

Hic ed. princeps μούνῳ. Hæc ἐπιφθεγματικὰ utrum, ubi lubebat poëtis, an servata aliqua æqualitatis ratione inserta fuerint, dubitari potest. Apud scenicos poëtas si quid hujusmodi invenitur, æqualitas servari solet. Ita apud Aristophanem in Vespis v. 290.

ὕπαγ', ὦ παῖ, ὕπαγε

positum videtur inter stropham et antistropham, ita ut, si hoc ἐπιφθεγματικὸν est, mesodi loco sit.

12. Revertimur ad singulos versus. In his ἐπιπλοκὴν sive CONNEXIONEM vocant grammatici pedum eorumdem iterationem, quæ talis est, ut detrahenda addendave parte eorum per vices iidem numeri prodeant. De ea dixere scholiastes Hephæstionis p. 83. seqq. et Marius Victorinus p. 2506. Ejus quum plura fuisse genera ex scholiasta Hephæstionis colligatur, tria fuerunt usitatissima, primum, quod ἐπιπλοκὴ τρίσημος δυαδικὴ vocatur, positum in conjunctione iamborum, quibus vel dempta vel addita ab initio syllaba trochæos præbet:

⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ —   ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ —
— ⏑ — ⏑ — ⏑ —   — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ —

Secundum, quæ est ἐπιπλοκὴ τετράσημος δυαδική, quæ est in conjunctione dactylorum, quibus si ab initio duo tempora vel addantur vel detrahantur, numerus fit anapæsticus:

— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —   — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —
⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —   ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —

Atque hæ δυαδικαὶ vocantur, quod utraque in duorum generum connexione est, trochæorum vel iamborum, dactylorum vel anapæstorum. Tertia est, quæ dicitur ἐπιπλοκὴ ἑξάσημος τετραδική, ex iambi trochæique consociatione quattuor edens genera detrahendis deinceps vel addendis singulis syllabis, choriambicum, Ionicum a minori, antispasticum, et Ionicum a majori:

— ◡ ◡ — — ◡ ◡ —
◡ ◡ — — ◡ ◡ — —
◡ — — ◡ ◡ — — ◡
— — ◡ ◡ — — ◡ ◡

Eadem ratione in pæonico genere, quod nullam habere ἐπιπλοκὴν dicit scholiastes Hephæstionis p. 12, 1. certe primi quartique pæones, et Cretici ac Bacchii hujusmodi connexionem admittunt:

— ◡ ◡ ◡ — ◡ ◡ ◡   — ◡ — — ◡ —
◡ ◡ ◡ — ◡ ◡ ◡ —   ◡ — — ◡ — —

Sed omnis ista ἐπιπλοκὴ perexiguam habet utilitatem, nisi forte ea utare, ut numeros quosdam, qui diversi esse videantur, unius generis esse doceas. Quod in quibusdam ex his numeris recte fiet, sed non in omnibus.

13. Ἀπόθεσιν grammatici eam rationem vocant, qua versus finiuntur. Atque ἀκατάληκτοι dicuntur versus, quorum ultima dipodia, vel, si in pedes singulos, ut quidam dactylici, dividantur, ultimus pes integer est:

— ◡ — ◡ | — ◡ — ◡   ◡ — ◡ — | ◡ — ◡ —
— ◡ ◡ — ◡ ◡ — ◡ ◡   ◡ ◡ — ◡ ◡ — | ◡ ◡ — ◡ ◡ —

Καταληκτικοὶ autem, quorum ultimus pes imminutus est:

— ◡ — ◡ | — ◡ —   ◡ — ◡ — | ◡ — ◡

In dactylicis hi aut καταληκτικοὶ εἰς δισύλλαβον vocantur, si unum dactylo tempus deest,

— ◡ ◡ — ◡ ◡ — ◡ ◡ — ◡

aut καταληκτικοὶ εἰς συλλαβήν, si duo,

— ◡ ◡ — ◡ ◡ — ◡ ◡ —.

Utraque κατάληξις in pæonibus locum habet, in quibus nihil impedit, quin tertia quoque admittatur, quæ sit in trisyllabum, etsi hanc ignorant grammatici, ultimum pedem Creticum numerantes,

— ◡ ◡ ◡ — ◡ ◡ ◡ — ◡ ◡ ◡ — ◡ ◡

Βραχυκατάληκτοι dicuntur, qui in dipodias divisi, integro pede truncati sunt,

— ◡ — ◡ | — ◡   ◡ — ◡ — | ◡ —

Ὑπερκατάληκτοι denique, in quibus ad integras dipodias pars pedis accedit;

— ∪ — ∪ | — ∪ — ∪ | — ∪ — ∪ — | ∪ — ∪ — | ∪

Hi quoque in dactylicis sunt ὑπερκατάληκτοι εἰς συλλαβὴν, et εἰς δισύλλαβον, pariterque in pæonicis, in quibus etiam tertia κατάληξις, quæ est in trisyllabum, si ita videatur, addi potest. Hypercatalecti, si ultimo pedi, quod ei deest, restituitur, brachycatalecti fiunt. Hæ terminationes omnes, excepta ea, quæ est versuum acatalecticorum, καταλήξεις nominari solent.

CAP. VII.

DE NUMERO SERMONIS.

1. Oratio omnis etiam sola per se numerum habeat necesse est, quia sine numero syllabæ non cohærerent, nec plures syllabæ in unum vocabulum, aut plura vocabula in unam orationis complexionem conjungi possent. Ejus rei in singulis vocabulis accentus, in conjunctionibus verborum vocis intensio indicium est.

2. Quod si unumquodque vocabulum numerum suum habet ideoque ex uno vel pluribus ordinibus constat, oportet numerum vocabulorum, si ea versibus comprehendantur, cum versuum numero ita consociari, ut neuter alterum tollat. Fit hoc autem tribus modis, per CÆSURAM, per SYLLABAM ANCIPITEM, per PROSODIAM.

CAP. VIII.

DE CÆSURA.

1. Cæsura sive incisio, quam τομὴν Græci vocant, is locus in versu dicitur, quo ordo aliquis finitur. Unde proprie tot cæsuras habet versus, quot in ipso versu ordines finiuntur. Ultimi enim ordinis finem, ut quo simul versus ipse finiatur, non posse cæsuram vocari, apertum est.

2. Quod si numerum vocabulorum cum versuum numero recte consentire volumus, ordines vocabulorum iisdem locis, quibus versuum ordines, finiri necesse est, ne alteruter alterum longius procedendo perturbet. Unde cæsura distinctius dicetur finis ordinis metrici conjunctus cum fine ordinis in vocabulis. Et quum ordines, qui sunt in vocabulis, nusquam certius finiantur, quam cum fine ipso vocabulorum, cæsura censetur finiendo vocabulo in ipso fine ordinis metrici. Unde quum cæsuram neglectam esse dicimus, hoc significamus, non esse cum metrico ordine finitum vocabulum.

3. Quoniam autem in pronunciando non modo singula vocabula, sed etiam integræ verborum complexiones distinguuntur, harum quoque finis cæsuræ faciendæ inservit. Quumque potior sit totius

orationis, quam unius alicujus vocabuli finis, iis in versibus, in quibus utrovis modo incidi potest, non ex vocabuli, sed ex orationis fine æstimatur cæsura. Itaque hunc versum Homeri,

πόντῳ μὲν τὰ πρῶτα κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα,

non sic distinguimus:

πόντῳ μὲν τὰ πρῶτα | κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα,

sed sic:

πόντῳ μὲν τὰ πρῶτα κορύσσεται, | αὐτὰρ ἔπειτα,

4. Sponte vero intelligitur, si cum ordinibus metricis in medio versu finiri vocabula convenit, multo magis id fieri in postremo cujusque versus ordine debere. Ineptum esset enim, finito totius versus numero non finiri numerum verborum, sed media vocabula in duas partes distrahi. Versum autem hic intelligimus, quidquid una numerorum perpetuitate conjunctum est, quamvis illi vel multi vel varii numeri sint, ut in systematis. Partes autem systematum qui nolunt distingui in versiculos quosdam, ne forte distrahi aliquando vocabula inter duo versus videantur, de nomine, non de re ipsa litem movent.

5. Sed tenendum est, elisionem syllabæ neque apud Græcos neque apud Romanos cæsuræ officere. Finiri enim judicatur vocabulum ea syllaba, quæ est ante elisionem. Raro tamen hoc fieri solet in fine totius versus, ubi non aliter admittitur elisio, nisi si sensus arctissime verba cum sequente versu conjungi postulet. Ita Pindarus Ol. III. 45. in ipso strophæ fine syllabam elidere ausus est. Alia exempla in trimetris iambicis inveniuntur et in versu heroico.

6. Cæsura aut NECESSARIA est, aut NON NECESSARIA. NECESSARIA est ea, quæ majorem pausam requirit, quam ut negligi sine totius numeri detrimento possit: qualis est in pentametro elegiaco, in quo sive ante, sive post eam syllabam, in qua cæsura est, incidas, reliqua versus pars jam non erit dactylica, sed anapæstica, eaque talis, quæ non similitudine ulla, neque apta connexione cum præcedente parte congruat. Hujusmodi cæsura si quando necessitate cogente violanda est, illud certe curatur, ut id fiat in commissura vocabuli compositi, cujus singulæ partes pro diversis vocabulis sint, ut apud Callimachum,

ἱερὰ νῦν δὲ Διοσκουρίδεω γενεή.

NON NECESSARIA cæsura quæ sit, ex his sponte intelligitur.

7. Præterea cæsuræ aliæ sunt IMMUTABILES, aliæ MUTABILES. Atque IMMUTABILES sunt, quum ordines versuum uno tantum modo distingui possunt. Quod etsi est in his, quas necessarias appellavimus, tamen, si qua immutabilis cæsura est, non est propterea etiam necessaria. Ut in versu Sapphico,

ποικιλόθρον' | ἀθάνατ' Ἀφροδίτα

immutabilis est cæsura, quia non ex aliis, quam ex his ordinibus constat versus, sed non est necessaria, ut quam et licitum sit negligi, et repudiatam de industria a quibusdum esse videamus. MUTABILIS autem cæsura est, si ordines versus sine numeri totius

detrimento pluribus modis distingui possunt, ut in trimetro iambico:

⏒ —́ ⏑ — | ⏒ —́ ⏑ — | ⏒ —́ ⏑ —
⏒ —́ ⏑ — ⏒ | —́ ⏑ — ⏒ | —́ ⏑ —
⏒ —́ ⏑ — | ⏒ —́ ⏑ — ⏒ | —́ ⏑ —
⏒ —́ ⏑ — ⏒ | —́ ⏑ — | ⏒ —́ ⏑ —

Φιλόξενος, Μελησίας, Ἀμυνίας,
καταιθαλώσω πυρφόροισιν ἀετοῖς.
Ἀχαρνικοί, στιπτοὶ γέροντες, πρίνινοι.
δρακοντόμαλλοι Γοργόνες βροτοστυγεῖς.

v. Aristoph. Nub. 686. Av. 1248. Ach. 180. Æsch. Prom. 798. Alia exempla præbebit hexameter heroicus.

8. His tertium accedit genus, quod est cæsuræ ADSCITÆ, quæ novum introducit numerum, sed eum talem, qui cum proprio versus numero conciliari possit, neque eum nimia dissimilitudine perdat. Ejus cæsuræ omnis ratio ex sensu verborum pendet, idque duobus modis. Uno, quum vocabulum, in quo præcipua quædam vis est, eo loco collocatur, ubi quum ex metrico numero nullam vim habeat, mutari eum numerum necesse est, ut accedere ea vis possit. Id fieri videmus in fine versus heroici, ultima thesi in arsin mutanda, quo ne vox monosyllaba, eo loco posita, singulari illa vi privetur, ob quam in finem orationis rejecta est,

—́ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —́ — — ⏑ ⏑ — | —́

Ut apud Homerum in re gravi,

γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον· ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ,

et apud Horatium in re ludicra,

parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.

9. Alter modus a distinctione totius orationis petitus est. Eum præcipue in trimetris tragicorum observari licet, in quibus interpunctio ordines metricos primo ita mutat, ut oratione in tertio trochæo finita, reliqua versus pars, postulante id recitationis concinnitate, ab novorum ordinum initio incipiatur:

⏑ —́ ⏑ — ⏒ —́ ⏑ | —́ ⏒ | — ⏑ —

οἷόν τέ μοι τάσδ' ἐστί· θνητοῖς γὰρ γέρα.

Quo factum est, ut pausa in recitando facta, novoque spiritu sumpto, trochæus, qui finalem Creticum præcedit, longa syllaba finali terminari posset, quod aliter in tragico trimetro non est concessum, nisi forte in nomine proprio, vel in descriptione rei magni moliminis plena, qua ratione inductum Euripidem in initio Ionis scripsisse puto,

Ἄτλας ὁ χαλκέοισι νώτοις οὐρανόν.

Exempla aliquot hujus cæsuræ vide in Porsoni supplemento præfationis ad Hecubam p. 31. seqq. qui tamen non attendit ad eam.

10. Deinde ita mutat interpunctio ordinum metricorum rationem,

ut eos cum sequentis versus ordinibus una perpetuitate conjungat, ex quo elisiones in fine trimetri explicandæ sunt, aliter nullam habituræ veniam. Est autem hæc interpunctio plerumque in fine quinti pedis. Sophocles Œd. R. 29.

> ὑφ᾽ οὗ κενοῦται δῶμα Καδμεῖον, μέλας δ᾽
> ῞Αδης στεναγμοῖς καὶ γόοις πλουτίζεται.

Sic in eadem fabula v. 332. 785. 1184. 1224. in Electra v. 1017. Interdum etiam in medio quinto pede, ut in Euripidis Iphig. Taur. 968.

> ὡς δ᾽ εἰς ῎Αρειον ὄχθον ἧκον, ἐς δίκην τ᾽
> ἔστην.

Quin etiam in fine quarti pedis, ut apud Sophoclem in Œd. Col. v. 16.

> χῶρος δ᾽ ὅδ᾽ ἱερὸς, ὡς σάφ᾽ εἰκάσαι, βρύων
> δάφνης, ἐλαίας, ἀμπέλου· πυκνόπτεροι δ᾽
> ἔσω κατ᾽ αὐτόν εὐστομοῦσ᾽ ἀηδόνες.

Alio modo non ob prægressam, sed ob statim sequentem interpunctionem mutata ordinum ratio elisioni isti veniam facit, ut in eadem fabula v. 1164.

> σοὶ φασὶν αὐτὸν ἐς λόγους ἐλθεῖν μολόντ᾽
> αἰτεῖν, ἀπελθεῖν τ᾽ ἀσφαλῶς τῆς δεῦρ᾽ ὁδοῦ.

Cæterum ista ultimæ syllabæ elisio primum usurpata est ab Sophocle in Œdipo Rege, Calliæ cujusdam exemplo, ut Athenæus docuit lib. X. p. 453. de quo loco disputavi in dissertatione observationes quasdam de Græcæ linguæ dialectis continente, edita a. CIↃIↃCCCVII.

11. Usitatæ cæsuræ neglectio etiam in versu trochaico ab interpunctione excusationem habuit, ut videtur. Certe, quæ ex trimetris exempla attulimus, faciunt, ut in Sophoclis Philoct. v. 1402. lectionem omnium librorum sinceram esse judicemus:

> N. εἰ δοκεῖ, στείχωμεν. Φ. ὦ γενναῖον εἰρηκὼς ἔπος.

12. Sunt qui cæsuræ nomine sic utantur, ut verborum in mediis pedibus finem intelligant. Quæ nobis non satis accommodata appellatio videtur. Nam hæc nihil est nisi apta verborum collocatio, qua efficitur, ut ne numerus, qui in vocabulis est, nimia ordinum similitudine molestus fiat. Ut quum hexameter heroicus hos ordines habere soleat,

–́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – | ⏑ ⏑ –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑

ineptum est in vocabulis hosce ordines exhibere,

–́ ⏑ ⏑ | –́ ⏑ ⏑ | –́ ⏑ ⏑ | –́ ⏑ ⏑ | –́ ⏑ ⏑ | –́ ⏑

> has res ad te scriptas, Luci, misimus, Æli.

Sed melius verba ita collocantur, ut, etiamsi non prorsus eos, quos versus, ordines habeant, tamen et hos justa cæsura exprimant, et in cæteris partibus apta quadam ordinum varietate istam ejusdem ordinis repetitionem devitent, ut

—́ — — | ⏑ ⏑ —́ || — —̋ — | —̋ ⏑ ⏑ | —̋ —

fortunam Priami cantabo et nobile bellum.

Nam etiam si non singulis pedibus finiantur singula vocabula, tamen nihilo minus, si idem numerus semper recurret, turpis erit versus, ut,

sole cadente juvencus aratra reliquit in arvo.

CAP. IX.

DE SYLLABA ANCIPITE.

1. SECUNDUS modus, quo vocabulorum numerus numeris versuum accommodatur, positus est in SYLLABA ANCIPITE. Atque quum in numeris tempora omnia certa esse ac definita debeant, facile intelligitur, in numeris ipsis nihil usquam posse anceps esse; itaque, si quæ inveniuntur ancipites syllabæ, i. e. quæ breves sint, quum longæ esse debeant, vel longæ, quum debeant breves esse, eas, quod ad numerum attinet, pro talibus numerari, quales debeant esse, etsi non sint tales. Id autem nemo non videt sic tantum fieri posse, si qui sint in numeris loci, in quibus pravitas ista mensuræ nihil aut parum offensionis habeat.

2. Hujusmodi loci duo sunt. Unus est in ANACRUSI EX UNA BREVI SYLLABA. Hæc enim anacrusis quoniam neque ante se quidquam habet, unde de ejus mensura certiores fiamus, neque ex partibus constat pluribus, quarum altera alteri pro norma sit, post eam autem arsis est, quæ ei vel propter ictum dissimilis est: facillime justa mensura potest excidere, ut, si longa sit, nihil offendamur. Alter locus est in FINE ORDINIS, ubi quoniam nihil sequitur, quod terminum ponat certum, ac potius pausa quædam succedit, pariter delitescit mensuræ pravitas. Unde vel brevis syllaba longæ locum tenere potest, vel longa pro brevi esse. Ita in versu iambico et anacrusis et finalis ordinum thesis, etsi ex numeri lege brevem syllabam habent, longam admittunt:

⏓ | —́ ⏑ — ⏓ | —́ ⏑ — ⏓ | —́ ⏑ —

σωτὴρ γενοῦ μοι ξύμμαχός τ' αἰτουμένῳ.

In Doricis autem epitritis finalem ordinis syllabam, quæ longa esse debebat, corripi posse sequente alio numero videmus,

—́ ⏑ —́ — —́ ⏑ —́ — —́ ⏑ —́ ⏑̲ | —́ ⏑ —

τεσσάρων ἀνδρῶν ἐρήμωσεν μάκαιραν ἑστίαν.

Ideoque etiam versus cujuscumque, modo numerus cum versu finiatur, ultima syllaba anceps est, sive ea in arsi sive in thesi sit. Idemque dictum volo de partibus asynartetorum, qui ob id ipsum sic vocati unt, quia numerus eorum interruptus est.

3. Sed quod ad extremas ordinum syllabas attinet, plures notandæ sunt regulæ. Ac primo syllaba anceps non habet locum in medio ordine periodico. Nam quum ordo periodicus, etsi ex pluribus ordinibus compositus, tamen uno numero decurrat, unaque ex arsi, quæ prima est, pendeat: omnia in medio ordine periodico tempora suam sibi invicem mensuram constituunt, præterquam in postremo tempore, quod, nullo sequente alio, pausam post se habet, eaque re facilius aliquam mensuræ ambiguitatem admittit. Itaque in dipodia trochaica vel iambica finali non nisi postrema syllaba anceps est,

–́ ⏑ – ⏓   ⏑ –́ ⏑ ⏒

non autem quæ in medio ordine sunt syllabæ. In versu ithyphallico autem, qui ex tribus trochæis uno ordine periodico comprehensis constat, ob id ipsum non, ut in iis trochaicis versibus, qui ex dipodiis compositi sunt, quarta, sed sexta demum syllaba anceps est,

–́ ⏑ – ⏑ – ⏓

Contra vel unus trochæus habet syllabam ancipitem, ubi ordo ex eo trochæo solo constat, ut in versu Eupolideo:

⏑ – | –́ ⏓ | –́ ⏑ ⏑ – | ⏑ | –́ ⏓ | –́ ⏑ –

4. Deinde aliæ syllabæ ancipites tantum in fine versus, aliæ etiam in medio versu, et hæ quidem aut in solo fine vocabuli, aut etiam in medio vocabulo, locum inveniunt.

5. Atque in solo fine versus arsis trochaica, et ultimum theseos dactylicæ tempus anceps est:

τὸ γὰρ παλαιὸν Ἄργος οὑπόθεις τόδε.
καὶ βήσσας ὀρέων δυσπαιπάλους.

Nam arsis trochaica, ordinem finiens, ne in medio versu anceps sit, et debilitas prohibet arseos trochaicæ, et pausa, quæ in his numeris in thesi potius, quam in arsi fieri solet: nisi Plauto secus visum est. In dactylicis autem volubilitas numeri nimium quantum impediretur, si Creticus decursui eorum moram objiceret.

6. In medio versu autem medioque in vocabulo ancipitem admittit thesis vel anacrusis numerorum trochaicorum, pariterque thesis Doricorum epitritorum, etsi hæc quidem certis tantum conditionibus:

Διοσδότοις σκήπτροισι τιμαλφούμενον.
μή μιν, ὦ Μοῖσαι, φυγόξενον στρατόν.

His addenda est arsis utraque, quam in basi esse videmus, de qua dicetur libro II. cap. 2.

7. Porro in medio versu quidem, sed in fine tantum vocabuli arsis dactylicorum et interdum eorumdem thesis spondiaca syllabam ancipitem recipiunt. Et arsis quidem, quum sit multo fortior in his, quam in trochæis, satis idonea ad productionem existimatur præsertim pausa accedente:

ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὖ δ' οἴκαδ' ἱκέσθαι.

Eamque ob caussam plerumque in iis pedibus, qui cæsuræ faciendæ

apti sunt, et post purum dactylum, quo celeritas et vis numeri augetur, usurpari solet. Thesis spondiaca autem in quarto pede versus heroici interdum anceps est. Eo enim in loco quum insignem cæsuram, longioremque pausam versus iste recipiat, idoneus visus est ille locus, in quo ultima vocabuli syllaba sine numeri detrimento anceps esse posset. Sic Iliad. λ. 36.

τῇ δ' ἔπι μὲν Γοργὼ βλοσυρῶπις ἐστεχάνωτο.

Et apud Ennium in I. Annal.

omnis cura viris uter esset endoperator.

Hæc anceps hic illic etiam restituenda erit, nisi fallor, ut Odyss. γ. 293.

ἔστι δέ τις λισσὴ αἰπεῖά τ' εἰς ἅλα πέτρη.

Cæterum non est prætereundum, semel eam etiam non in fine vocis inveniri, Iliad. ε. 487.

μήπως ὡς ἁψῖσι λίνου ἁλόντε πανάγρου.

Nam λίνοιο, quod apud Etym. M. p. 183, 33. legitur, Sylburgii videtur correctio esse, deterior illa vulgato.

8. Denique quod ad solutiones syllabarum attinet, tenendum est, quum duobus modis syllaba possit anceps esse, semel, ut longa pro brevi, deinde, ut brevis pro longa sit, non omnes ancipites tales esse, quæ solvi in duas breves possint. Etenim quum longa pro brevi ponitur, exclusa omnino est solutio, quia ea syllaba, quod ad numerum attinet, brevis habetur: brevem autem unam duabus brevibus parem esse, repugnat. Disyllabam anacrusin iamborum nemo, opinor, huc advocabit. Hanc enim non solutionem esse ancipitis, senarii comicorum ostendunt, etiam in iis locis anapæstum habentes, in quibus nullus ancipiti locus est. Quum vero brevis pro longa ponitur, ideoque longæ loco esse censetur, potest ea solvi in duas breves, si quidem id in ejusmodi numero fiat, in quo legitima sit vel usitata solutio. Itaque in hexametri heroici pede quarto hæ mensuræ reperiuntur,

´— ⏑⏑ — ⏑⏑ — ⏑⏑ ´— ⏑⏑ | ´— ⏑⏑ — ⏑

Præterea singularis ratio eorum est numerorum observanda, in quibus dactylus, ultimam ancipitem habens, contractionem brevium admittit: quo fit ut pro duabus brevibus non modo una longa, sed etiam brevis et longa recte ponantur, ut in Ionicis a majori,

´— ´— ⏑ ⏑̄

Quin analogiam si sequare, etiam longa ista, quæ pro ambabus brevibus ponitur, anceps, ideoque brevis esse posset, ut pes iste has formas reciperet:

–́ –́ ⏑ ⏑
–́ –́ ⏑ –
–́ –́ –
–́ –́ ⏑

Verumtamen palimbacchio, ut videtur, abstinuerunt veteres, nimiam hanc fore licentiam rati.

CAP. X.

DE PROSODIA.

1. Tertius modus, quo verba numeris aptantur, in prosodia positus est. Eam latissimo significatu dicimus, omnem intelligentes pronunciationem, quibuscumque ea in vocis conformationibus cernatur. Cujus rei, quæ latissime patet, et in plurimas partes diffusa est, eatenus tantum mentionem faciemus, quoad ea cum numeris arctius conjuncta est, et hoc quoque sic, ut adumbremus magis hanc doctrinam, quam pertractemus. Continetur ea autem his partibus, COMMODITATE METRI, ACCENTU VOCABULORUM, VOCIS INTENSIONE, INTERPUNCTIONE.

2. Ex his METRI COMMODITATEM ita dicimus, ut ea pateat latissime. Referimus enim ad hoc genus omnes illas mensuræ rationes, quæ non ex reliquis, quas posuimus, partibus, accentu, vocis intensione, interpunctione oriuntur. Eæ rationes positæ sunt in PRODUCTIONIBUS ET CORREPTIONIBUS PROPTER METRUM, IN HIATU, IN ELISIONE, IN CRASI, IN SYNIZESI.

3. Ac PRODUCTIONUM CORREPTIONUMQUE aliæ ad solas vocales pertinent. Quo in genere multo usitatior PRODUCTIO est, quam correptio. Et primo quidem, quum verba, in quibus plures, quam metrum patitur, breves syllabæ connexæ sunt, non aliter quam producenda una earum aptari metro possint, epici veteres, quorum hæc licentia propria est, primam ex his syllabis producendam existimarunt, ita quidem, ut id in arsi dactylorum fieret, quæ in hoc pede, qui citatior est, aptissima est efficiendæ productioni. Hinc ἐπίτονος, θυγατέρες, ἀκάματος, ἀπονέεσθαι, et multa hujusmodi vocabula, quoniam aliter abstinendum iis foret, primam apud epicos longam habent. Idemque fit quum composita sunt, ut ἐξαπονέεσθαι. Quibusdam horum verborum ex multo usu ita adhæsit hæc mensura, ut ea in communem abierit consuetudinem: ut factum est in nomine ἀθάνατος, de quo vid. Porson. ad Eurip. Med. 139. I. p. 16. Sed aliæ syllabæ, quam prima, si productæ reperiuntur, de emendatione cogitandum est, ut Od. κ. 169.

βῆν δὲ καταλοφάδια φέρων ἐπὶ νῆα μέλαιναν,

ubi grammaticis, comparationem similium nominum respicientibus, deberi hæc scriptura videtur: nam codices plerique, Eustathio teste,

habebant καταλοφάδεια, quæ dubitari vix potest quin genuina scriptura sit.

4. Præter epicos etiam tragici, sed hi quidem in solis nominibus propriis, ejusmodi productionibus usi sunt. Nominum propriorum enim, quæ neque evitari, nec mutari licet, major ubique libertas est. Et in his tragici interdum, quum anapæstum possent admittere, productionem prætulerunt, ut gravitati numerorum magis congruentem. Sic Æschylus in Sept. ad Theb. 494. 553.

Ἱππομέδοντος σχῆμα καὶ μέγας τύπος,
Παρθενοπαῖος Ἀρκάς· ὁ δὲ τοιόσδ' ἀνήρ,

et Sophocles,

Ἀλφεσίβοιαν, ἣν ὁ γεννήσας πατήρ.

Vide Priscianum p. 1328. Neque contenderim, non usum hac licentia Sophoclem esse in Ajace v. 210.

παῖ τοῦ Φρυγίου Τελεύταντος.

Quamquam facilis est et elegans conjectura Porsoni ad Hec. 123. σὺ inserendum putantis. Non enim omni ex parte hic locus cum illis comparari potest, ut infra segm. 21. indicabitur.

5. Correptiones longarum vocalium, quæ non aliam, quam ex metri commoditate, excusationem habeant, perraræ sunt, et fere in nominibus propriis consistunt, ut in epigrammatis Θουκυδίδης, Ῥουφίνιος, vel Ἀθήναθεν apud Pausan. V, 19. 1. in versu indocti artificis. Eo retulerim etiam Ἐλευσινίδαο in Hom. hymn. Cer. 105. Atque haud scio, an ipsum nomen Ἐλευσίνιος in his numerandum sit. Nam formam Ἐλευσῖνος, quam tueri studuit V. D. in Museo critico Cantabrigiensi P. II. p. 181. recte, nisi fallor, Salmasius ad Scriptt. H. A. p. 202. propriam esse Latinorum putabat. Poterit vero ad has correptiones referri nomen χρυσέος prima brevi, de quo dictum in diss. de dialecto Pindari p. 9. v. Boeckhium ad Pind. Pyth. IV. init. Alia hujus generis exempla suspicionem habent vitii, ut illud Iliad. ο. 29.

τὸν μὲν ἐγὼν ἔνθεν ῥυσάμην, καὶ ἀνήγαγον αὖτις.

6. Sequuntur productiones et correptiones eæ, in quibus consonantium vis spectatur. Ac veteres epici, quorum mollissima oratio est, non solum geminare consonantes liquidas amant, sed etiam ante mutam cum liquida productionem usurpant ut legitimam, sectatores nacti iambographos: qui usus apud recentiores epicos, Atticorum maxime exemplo, paullatim neglectus est, usque dum Nonnus eum reduceret, ut in dissertatione de ætate Orphei Argonauticorum ostendi, p. 755. seqq. Apud Atticos enim, de quibus primus quærere instituit Dawesius in Miscellaneis criticis, comici, ubi communem sermonem imitantur, prorsus ab hoc genere productionis abstinuerunt: tragici autem, in antiquiori maxime tragœdia, medium inter epicos veteres et comicos tenuere. Similis, sed propior epicis lyricorum usus est: ideoque hi et geminant consonantes, quod tragici non faciunt in iambis trochæisque, etsi in melicis non plane detrectant: vide Erfurdtium ad Soph. Aj. 184. et 37. et vocalem

in fine vocabuli propter mutam cum liquida in sequente vocabulo producunt, quod tragici in iambis et trochæis raro aut numquam fecisse putantur: v. Erfurdt. ad Soph. Aj. 1109. et in libro, cui index est *Königsberger Archiv*, 1812. P. III. p 442. Seidler de verss. dochm. p. 21. 409. quum ne in compositis quidem vocabulis nimium frequens sit productionum copia: v. Porson. ad Orest. 64. Erfurdt. ad Œd. R. 635. Adde, quem consulendum esse res ipsa indicat, Gaisfordium ad Hephæst. p. 217. seq. Quod autem de lyricis dictum est, pertinet etiam ad iambographos. Ita μάρτυσσιν Hipponax ap. Tzetz. ad Lycophr. 579. et ad Hesiod. p. 82. Quin epici veteres lyricique producendarum syllabarum caussa interdum litteram inseruerunt, ut in ὑπεμνήμυκε Iliad. χ. 491. in διδυμνος apud Pindarum Ol. III. 63. (37.) XIII. 30. (21.) et sæpius in νώνυμνος et ἀπάλαμνος. Sed hæc antiqua sunt, et non nisi certis in vocabulis usurpata, ut non videantur adhiberi posse ad defendendum ἐλεδεμνὰς apud Æschylum in Sept. ad Theb. 83. Frequentior est adjectio litterarum μ, ρ, τ, ut in ἄμβροτος, ἀμπλακεῖν, προτὶ, πτόλις, πτόλεμος. Quæ pronunciatio in quibusdam vocabulis postea legitima habita est, ut in τύμπανον, μενεπτόλεμος, Νεοπτόλεμος. Denique de littera ῥ producendi vi prædita v. Gaisford. ad Heph. p. 219. Monk. ad Hippol. Eurip. 461. Ac vere observavit Gaisfordius, tragicos in melicis sæpe negligere hanc vim hujus litteræ. Id inprimis etiam in compositis fit, ut ἀγνόρυτος, πολύρυτος. Omninoque, nisi fallor, non eadem in omnibus vocabulis hujus litteræ potestas fuit.

7. Correptiones ante duplicem consonantem, uti dictum est, Atticis, et omnino recentioribus, usitatissimæ fuerunt. Inveniuntur etiam apud lyricos, et epicos didacticos. Nusquam tamen correpta vocalis invenitur ante ξ et ψ, raro ante ζ, nec nisi in fine præcedentis vocabuli, si ζ initialis est nominis proprii, sine correptione ista metro repugnaturi, ut

οἱ δὲ Ζάκυνθον ἔχον,
οἴκαδε νοστήσας ἱερῆς εἰς ἄστυ Ζελείης.

Nisi recentissimi, et in his quoque deteriores tantum poëtæ etiam ubi vitari poterat correptio, minus religiosi fuerunt, ut Cynegeticorum scriptor, de quo dixi in diss. de ætate Orphei Argonauticorum p. 761. Apud Atticos, de quibus vide Porsonum ad Hec. 302. rarior est correptio ante βλ, ut apud Sophoclem Oed. R. 717.

παιδὸς δὲ βλάστας,

et in ἔβλαστε Electr. 440. Et ante γλ, ut apud Æschylum in Persis 593.

οὐκ ἔτι γλῶσσα φίλοισιν

et in Xantriis ap. Phot. et Suid. in v. ὀκτώπουν,

κέντημα γλώσσης, σκορπίου βέλος λέγω.

Et ante μν, ut apud eumdem in Agam. 999.

τὸν δ' ἄνευ λύρας ὅμως ὑμνῳδεῖ,

et apud Epicharmum, commemoratum Hephæstioni p. 5. qui quæ-

dam ex hoc genere rariora attulit. Euripides in Bacchis v. 72. in Ionicis a minori,

Διόνυσον ὑμνήσω.

Finiunt hæc verba antistropham: in stropha scribendum videtur ἀζομένα pro εὐαζομένα. Fallitur in hoc loco et aliis quibusdam Erfurdtius ad Ajacem v. 1066. Ἀγαμέμνων tamen correpta penultima, quod Porsonus in Advers. p. 257. ferendum existimarat, rejectum ab eo est in Suppl. præf. ad Hec. p. 22. Inter rariora est ἔπεφνε media brevi apud Pindarum Ol. II. 74. (46) etsi ἄφνω atque alia sæpius inveniuntur. Ante σκ et στ et πτ correptio aut necessitati debetur, ut propter nomen proprium,

ἔσται ταῦτα Σκάμανδρε διοτρεφές, ὡς σὺ κελεύεις,
Χαλκίδα τ' Εἰρετρίαν τε πολυστάφυλόν θ' Ἱστίαιαν,

et in Αἰγυπτίους, vel propter aliud nomen, quod evitari non potest, ut σκέπαρνον Odyss. ε. 237. ι. 391. aut negligentiæ, ut apud Hesiodum O. et D. 589.

εἴη πετραίη τε σκιὴ καὶ Βίβλινος οἶνος.

Ἐσλὸς vel ἐσθλὸς prima correpta proprium est Doriensium, de quo dixi in diss. de dialecto Pindari p. 8. Adde Boeckhium ad Pind. Ol. I. 99. In quibusdam ejicitur littera metro incommoda, neque ad radicem verbi pertinens, ut in τύπανον pro τύμπανον, de quo multa Nækius in Schedis criticis p. 19. seqq. In Leonidæ Tarentini epigr. 25. in Anal. Brunck. Salmasius εὐκαπὲς scribendum putabat, probante Dorvillio, pro εὐκαμπὲς, in quo, ut in Æschyli ἀμπύκων Suppl. 438. qui locus tamen huc non pertinet, Seidlerus de verss. dochm. p. 25. ingeniosam iniit viam, qua correptionem non destitutam esse defensione ostenderet. Blomfieldius ad Callimachi h. Dian. 10. "In "Leonidæ Tar. Epigr. Br. Anal. T. 1. p. 226. versus hujusmodi "legitur: εὐκαμπὲς ἄγκιστρον καὶ δούνακα δουλιχόεντα. Vocalem ante "μπ corripi posse contendit Jacobsius post Toupium et Musgravium, "quibus, qui vult, fidem habeat. Versum Leonidæ difficilem emen-"datu vocat Seidlerus de Vers. Dochm. p. 25. n. Itane vero? Utinam "nihil inter poëtarum Græcorum reliquias difficilius sanatu esset. Quid "enim? unumne tantum hamum, quem consecraret, possidebat ὁ γρι-"πεὺς Διόφαντος? Non hoc isti putabunt, qui mecum rei piscatoriæ ope-"ram navarint. Lege Ἄγκιστρ' εὐκαμπῆ καὶ δ. δ." Et Mox, quum quinque exempla, in quibus pluralis est, attulisset, ita pergit: "ce-"terum Seidlerus iste, qui tam facilem correctionem prætervidit, de "Porsoni, si diis placet, erroribus, a se castigatis, magnifice loquitur. "Nempe leoni mortuo vel asinus calcibus frontem exterit." Qui sciunt, quæ leges sint artis criticæ, etiam laudabunt Seidlerum, quod se prætervidenda hac correctione criticum, quam facienda piscatorem præbere voluerit. Rationes afferre in re plana supervacaneum puto. Sed ii, quibus exempla pro ratione sunt, viderint, quid faciant Archiæ epigrammate X. Illum vero ego non ineptum dixerim, qui ex isto epigrammate Archiæ apud Leonidam scribendum conjiciat, γαμψόν τ' ἄγκιστρον. Cæterum aliquanto verecundius loquuturum spero virum optimum, ubi reputaverit, quo quisque doctior sit, i. e. quo magis

didicerit, quantum sit, quod nesciat, eo solere modestiorem esse. Profuerit autem inspexisse censuram Æschyli Persarum in diariis Jenensibus m. Junio h. a. fol. 105. 106. a tali viro scriptam, cui non facile quis superbius respondeat. Adde Erfurdt. ad Soph. Ajac. 127. Eupolis in Βάπταις apud Priscianum p. 1328. qui, ut ille ex Heliodoro testatur, in aliis iambis hujus fabulæ recta observatione metrorum usus, hos posuit in fine habentes spondeos:

ἀνόσια πάσχω ταῦτα, ναὶ μὰ τὰς νύμφας,
πολλοὶ μὲν οὖν δίκαια, ναὶ μὰ τὰς κράμβας,

consulto dedit versus Hipponacteos, respondentes sibi, ut opinor, ipsumque imitatus Hipponactem sive Ananium, ex quo Athenæus p. 370. B. hæc affert:

καί σε πολλὸν ἀνθρώπων
ἐγὼ φιλέω μάλιστα, ναὶ μὰ τὴν κράμβην.

7. Hiatus, proprius ille dialecti Ionum, a quibus orta est poësis Græcorum, tamen etiam antiquissimis poëtis improbatus est, esti ab iisdem, sed singulari temperamento adscitus. Improbatum eum fuisse, vel ν paragogicum, quo illi utuntur, ostendit. Præterea plurimis in locis, in quibus nunc hiatus esse videtur, digamma, cujus varias potestates ac pronunciationes nondum satis explanatas habemus, interpositum fuisse constat. Sed haud pauci tamen reliqui sunt loci, in quibus admissum esse hiatum appareat. Atque si ulla ex re intelligi potest, quod ægre credunt philologi, poëtas, ut nunc quoque fit, non tam disciplinam quamdam, cujus leges migrare non liceret, quam sensum suum atque aurium approbationem sequutos esse, profecto id ex hiatu certissime colligitur. Nostrum est quidem, quum artem quamdam doctrinamque harum rerum condimus, ubique regulas et leges circumspicere: sed qui obliviscuntur, totum hoc genus in eo versari, quod placeat ipsumque se auribus commendet, non animadvertunt, dum morosas regulas excogitant, plus se scire velle, quam ipsi poëtæ sciebant, risuri profecto, si viderent, quam obscura eos et inutili diligentia usos putamus, dum nihil nisi sensum suum sequebantur, aliquando etiam aliquid, quod non satis placeret, sibi indulgentes. Et quod ad epicos attinet, de hiatu satis explicatum est in dissertatione de ætate Orphei Argonauticorum. Ad epicos proxime accedunt lyrici, modestius usi hiatu et fere in formulis epicorum usu comprobatis, sed ut eum etiam in trochaicis numeris admitterent, longa in syllaba, et in arsi: thesis trochaica autem si hiatum habet, est is in fine numeri, in quo quum pausa fiat, non multum offendimur hiatu. Vid. diss. de dial. Pind. p. 5. seqq. Et in arsi quidem etiam iambographi hiatum, sed raro admittunt: neque id prorsus defugerunt tragici. Sed hac quoque in re sensui, apta ab ineptis discernenti, eos obsequutos esse videas, qui fere graves tantum et sonoras et satis longas vocales diphthongosque ad eam rem adhibuerint. Quin ne a thesi quidem trochaica ab iambographis prorsus exclusum fuisse hiatum credibile est, dum modo in vocali esset, quæ elidi non potest, ut apud Archilochum p. 101.

φίλτερ' ἠπείρου γένηται, τοῖσι δ' ἡδὺ ἦ ὄρος.

Sed ζωοὶ ἀνθρώπων apud eumdem p. 116. quod Grotii inventum est, prorsus a trochaici numeri elegantia abhorret. Vide diss. de ætate Orph. Arg. p. 721. In solutionibus trochaici numeri, quod hæ propius ad dactylorum naturam accedunt, etiam cum correptione hiatus invenitur, ut in dochmiacis sæpissime, de quibus v. Seidler. p. 96. sqq. Rarius in versibus proprie trochaicis ut apud Eurip. Iph. Taur. 197. de quo idem Seidlerus p. 58.

φόνος ἐπὶ φόνῳ, ἄχεα τ' ἄχεσιν.

Neque hoc unicum est hujusmodi exemplum. Quin haud scio an in Sophoclis Electra 818.

ξύνοικος ἔσομαι· ἀλλὰ τῇδε πρὸς πύλῃ,

ab emendandi conatu abstinere præstet, quum hic hiatus non modo in tribracho, sed etiam in cæsura, et quidem in fine sententiæ sit. In dactylicis, anapæsticisque numeris, omninoque in melicis hiatum in correpta longa vocali vel diphthongo non fugiunt tragici, quem etiam in arsi, ubi producitur vocalis ista vel diphthongus, admiserunt, de qua re vid. Erfurdt. ad Oed. R. 507. De comicorum anapæstis dixit Porsonus in suppl. præf. ad Hec. p. 46. ss. Sæpe etiam hiatus in arsi anapæstica est, ubi persona mutatur: cujus generis exempla v. apud Seidlerum p. 81. Omnino autem non curari hiatum in interjectionibus, res est notissima. Eamque rationem sequuntur alia quævis verba, quæ interjectionum loco sunt, ut apud Sophoclem in Philocteta v. 832.

ἴθι ἴθι μοι παιών,

et in Ajace v. 194.

ἀλλ' ἄνα, ἐξ ἑδράνων.

Et in ipsis trimetris: Sophocles in Acrisio ap. Stobæum serm. VIII.

βοᾷ τις, ὦ ἀκούετ' ἢ μάτην ὑλῶ;

Ita scribendum videtur. Apud Stobæum est ἢ μάτην ὑλακτῶ. Unde Brunckius, quem sequutus est Seidlerus p. 82. ἢ ὑλακτῶ μάτην. Vulgaris sermo in voculis τί, ὅτι, περὶ hiatum legitimum habet apud comicos. Tragici an τί posuerint sequente vocali, dubitatum est. Negavit Porsonus ad Phœn. 892. quem sequuntur alii, ut Monk. ad Hippol. 975. Blomfield. ad Sept. c. Theb. 193. 701. nescio an non satis recte. Quamquam tragici περὶ non ponunt cum hiatu, qui, ut idem Porsonus observavit ad Med. 284. ne compositis quidem, in quibus περὶ, a vocali exciperetur, in iambicis vel trochaicis versibus usi sint.

9. Accedit his cognata quædam ratio, quæ est in correptione dipthongi in mediis vocabulis, sequente alia vocali. Ea correptio in quibusdam vocabulis, ut in οἷος, τοιοῦτος, ποιεῖν, usitatissima est, in aliis non insolens, ut in γεραιός, δείλαιος, πατρῷος, in aliis rara vel non usurpata omnino. Exempla vide apud Hephæstionem in capite de communi syllaba, et apud Gaisfordium p. 216. Adde Seidlerum de verss. dochm. p. 32. 101. Monkium ad Eurip. Hippol. 170. Exemplis a Gaisfordio allatis accedat φιλαθήναιος ex Aristoph. Vesp. v. 282.

10. Sequitur elisio, quæ hiatui vitando inventa, tamen non ubique

usurpatur. Non eliditur ι dativi tertiæ declinationis in singulari, de qua re infra in synizeseos explicatione dicetur; neque, apud Atticos quidem, in plurali, de qua re dixit Porsonus in Append. ad Toupii Notas in Suidam p. 450. Non eliditur ι in περὶ, nisi apud Æolenses: v. Bentl. epist. ad Hemsterh. p. 104. et nostram diss. de dial. Pind. p. 22. Unde hi etiam in compositis hac elisione utuntur, περίαχε dicentes, ut Hesiodus Theog. 678. a quo id verbum Q. Smyrnæus accepit: v. diss. de ætat. Orph. Arg. p. 820. Non eliditur ο genitivorum in οιο et αο desinentium, de quibus dictum eadem in dissertatione p. 722. Ex diphthongis sola αι brevis in primis tertiisque personis verborum et infinitivis eliditur apud comicos; v. adnot. ad Greg. Cor. p. 171. apud epicos raro in infinitivis: v. quæ adnotavi ad Hom. h. Merc. 133. Epicos sequuntur lyrici. Tragici an omnino usi sint elisione diphthongi, dubitatum est. Et sane pleraque exempla corrupta sunt: v. Erfurdt. ad Ajacem v. 190. Rectius, opinor, statuemus, sequente longa vocali vel alia diphthongo, quæ commodam synizesin admitteret, sive synizesin sive elisionem interdum usurpatam esse, quum etiam οἴμοι, monente Kœnio ad Greg. Cor. p. 171. tantum sequente ω ultimam elidat. Quin recentior tragœdia, ut aliis in rebus magis ad vulgarem usum accessit, ita videtur etiam elisionem diphthongi αι non plane detrectasse.

11. Crasis, quæ in primis ab Atticis probata fuit, in multis nunc rectius constituta est, quum τἂν οὑμοὶ atque alia scribimus, quæ olim parum accurate tractabantur. Nondum tamen hæc ratio omni ex parte explanata est, quod facturum esse Seidlerum speramus. Certe monstra sunt, quæ hic illic, quoniam augmentum non videbatur omitti a tragicis posse, a criticis introducta videmus, ut apud Æschylum in Persis v. 490.

ἔνθα δὴ πλεῖστοι ῎θανον,

multoque magis illud in Brunckii editione Œd. Col. 1605.

κοὐκ ἦν ἔτ᾽ ἀργὸν οὐδὲν ὧν ἐφίετο,
᾽κτύπησε μὲν Ζεὺς χθόνιος, αἳ δὲ παρθένοι
᾽ρίγησαν, ὡς ἤκουσαν.

Sed præclare observavit Seidlerus, in nunciorum narrationibus, ut quæ epici carminis quamdam similitudinem habeant, et fortasse etiam aliis quibusdam in sermonibus, qui ad illud genus referri possint, ut in gravibus sententiis, cujusmodi in locis solis istæ augmenti neglectiones reperiantur, minori severitate in retinendo augmento usos esse tragicos. Et videntur sane veteres ipsi has tragœdiarum partes, ut peculiare quid habentes, a cæteris partibus distinxisse, si quidem ex nomine conjecturam facere licet. Vocabantur enim ῥήσεις ἀγγελικαί: vide Bekkeri Anecdota Græca, vol. I. p. 26. Craseos primæ personæ verborum passivorum cum sequente vocali brevi exempla vide apud Gaisfordium ad Hephæst. p. 222. Quædam in hoc genere singularia sunt, ut καὶ cum εὖ, nisi in compositis, neque cum ἀεὶ crasin facere: de qua re v. Porson. ad Phœn. 1422.

12. Sequitur synizesis, quam etiam συνεκφώνησιν vocant. Ea creberrima est in littera ε, ut quæ omnium maxime tenuem celerem-

que pronunciationem habeat. Correpta syllaba synizesin istam habens suavior est in secunda dactyli syllaba, ut

δενδρέῳ ἐφεζόμενοι,

durior in tertia, ideoque rarior, ut apud Hesiodum O. et D. 640. nisi hic crasis est.

Ἄσκρῃ, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέποτ' ἐσθλῇ.

Valde notabilis est synizesis litterarum εο, syllabam correptam esse sinens, ut in Corinnæ versu apud Hephæst. p. 9. et Eustath. p. 12, 23. 805, 21. 1372, 8.

ἀλλὰ τεὸν οὔποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθον.

Ita nomen θεὸς positum videtur a Pindaro Pyth. I. 109. (56.) Ex cæteris vocalibus α privativum cum synizesi pronunciatur in ἄιστος apud Æschylum Eum. 568. et in ἀιστῶσαι sæpius apud Lycophronem. Vocalis υ synizesin faciebat in illo Od. λ. 568.

χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιστεύοντα νεκύεσσιν,

ubi nunc ex Strabone editum est νέκυσσιν, et Iliad. π. 321. si vera est cod. Harl. lectio προπάροιθε νέκυος. et in Ἐριννύων apud Euripidem Iph. T. 931. 970. 1456. sed non in Phœniss. 1327. ed. Pors. ut ostendit Seidlerus de verss. dochm. p. 41. Huc referendum etiam γενύων apud Pind. Pyth. IV. 401. (225.) pro quo Boeckhius, suum sequutus judicium, γνάθων dedit. Idem illud γενύων sic pronunciari apud Æschyl. Sept. ad Th. 124. volebat Seidlerus p. 195. Ἡδύοσμος trisyllabum invenitur in Ammiani epigr. XX. Neque mutatum nunc velim illud Sophoclis in Œd. R. 640.

δρᾶσαι δικαιοῖ, δυοῖν ἀποκρίνας κακοῖν,

in quo quam Gaisfordius ad Hephæst. p. 222. de synizesi disputans, præfert Elmsleii conjecturam, τοῖνδ' ἀποκρίνας κακοῖν, ea ob id ipsum, quia non potest non cuivis in mentem venire, non videtur contra omnium librorum auctoritatem admittenda esse, ubi defendi vulgata potest. Dubitari potest, an synizesis adhibenda sit apud Æschylum in Persis v. 559.

ὁμόπτεροι κυανώπιδες,

præsertim quum in eadem fabula v. 81. κυάνεον trisyllabum sit. Hic tamen facile κυανὸν reponi poterit. Litteram ι synizesin facere negat Porsonus ad Phœn. 1651. haud dubie tragicos respiciens. Et sane, quæ Brunckius exempla attulit ad Æschyli Persas 35. corrupta sunt, nec satis accurate hanc rem nuper tetigit Meinekius in Curis crit. in comicorum fragm. ab Athenæo servata p. 22. Sed ut in nomine proprio interdum ea synizesis admissa est, ut in Φειδίας apud Pausaniam V. 10, 2. in Ἀπολλωνίας apud eumdem V. 22. 2. in Πηλιάδα apud Sotadem ab Hephæstione p. 8. aliisque citatum, in Διανεκῶς apud Corinnam, ibidem commemoratam ab Hephæstione: ita minime dubium videtur, etiam aliis in nominibus et quidem apud ipsos tragicos eam contractionem non prorsus improbatam esse, ut in καρδίας et καρδίαν apud Æschylum in Sept. ad Theb. 294. et in Suppl. 75. in ὄργια et Ὀλυμπίου apud Eurip. in Bacch. 996. et Herc. fur. 1295.

Fortasse huc pertinet etiam δίκινε apud Æschylum Pers. 1043. δι' ὑδρηλὰ in Suppl. 800. et οὐρανία apud Sophoclem Œd. Col. 1466. Latent adhuc quædam hujusmodi. Sed in Æschyli Suppl. 642. scribe Πελασγάν. Corinnæ versus, cujus mentionem supra feci, hic est:

ἦ διανεκῶς εὕδεις· οὐ μὰν πάρος ἦσθα, Κόριννα.

Quo in versu, quoniam διανεκῶς non videbatur secundam syllabam corripere posse, Arnaldus διακενᾶς scribendum putabat, quam conjecturam non improbare videtur Dorvillius in Vanno crit. p. 513. probat Toupius ad Suid. III. p. 288. Διανεκὲς Hesychius, et ex Platonis Hippia majore, ubi v. Heindorf. p. 175. ut Atticum Mœris afferunt. Corinnæ versum non ausim sollicitare, quum de origine vocis non ita constet, ut certum sit, η non ex brevi α ortum esse. Ἠνεκὲς et ἠνεκέως nescio an a novatore Empedocle introducta putem. Si verum est, quod in Porsonianis p. 20. narratur, Porsonum ἦ διὰ νεῖκος ὕδεις scribendum censuisse, mirum sit, a tali viro conjecturam factam esse, quam res ipsa, ob quam allatus est ab Hephæstione hic versus, falsam esse arguat. Cæterum ἦσθα non mutandum. Omisit enim, ut videtur, grammaticus vocem, quo plena fieret sententia, ut, οὐ μὰν πάρος ἦσθα, Κόριννα, ὑπναλέα. Recentiora et quæ imperitorum sunt, ut διακοσίους in Ammiani epigr. II. et κόνιος Dionysii Hal. de compos. verborum c. 4. p. 50. ed. Schæferi, prætereo. Λάιος, disyllabum, littera ι pene consonantis vicem tenente, ut in λῴων, πατρῷος, aliisque, apud Pindarum invenitur Ol. II. 70. (42.) Ad eamdem vim litteræ ι referendi sunt dativi singularis nominum tertiæ declinationis,

χαῖρε δὲ τῷ ὄρνιθι Ὀδυσεύς,
ἀστέρι ὀπωρινῷ ἐναλίγκιον,

in quibus, ut grammatici docent, non elidebatur ι. Vide Gaisford. ad Hephæst. p. 221. Itaque multo minus ab Atticis ι illud dativi umquam elisum esse credibile est, ut videbatur Porsono in suppl. præf. ad Hec. p. 22. quem vide etiam ad Orest. 584. 1427. Secus videtur Lobeckio ad Ajac. 801. Elmsleio ad Eurip. Heracl. 693. quos sequitur Blomfieldius ad Æsch. Pers. 855. Synizesin tamen quare ex Atticis expelli velimus, nullam caussam video. Quare, nisi lectio non satis certa aliquam dubitationem injiceret, in re ipsa nihil est, cur negemus Æschylum in isto Persarum loco, v. 852. scripsisse,

ὑπαντιάζειν παιδὶ ἐμῷ πειράσομαι.

Ἰάσων tamquam a consonante incipiens invenitur apud Pausaniam V. 18, 1. In longis vocalibus et diphthongis synizesis, ut certis in vocibus usitatissima est, quales sunt ἢ οὐχ, μὴ οὐ, μὴ εἰδέναι, μὴ ὥραισι, ἐπεὶ οὐ, ita in aliis non prorsus repudiatur, cujusmodi sunt Ἐνυαλίῳ ἀνδρειφόντῃ apud Homerum, et quædam alia. Recteque hoc genus nuper Pindaro restituit Boeckhius, quem vide de metris Pindari III. 18. p. 29. et ad Ol. XIII. init. p. 420. Sed ut ἄτα εἰ per synizesin contrahi Pyth. XI. 84. (55) credam, tamen difficilius adducar, λαοῖσι Pyth. XII. 12. disyllabum esse: οἷ ὄψιν autem Nem. X. 27. (15) vereor ut cuiquam approbari possit.

13. Progredimur ad ACCENTUM, qui quoniam arsis est numeri ipsorum vocabulorum proprii, non uno ille modo in veterrima poësi, quæ nondum plane a communi pronunciatione recesserat, ad constituendam mensuram syllabarum adhibebatur. Nam vel brevis syllaba habens accentum producebatur, vel longa, quam aut præcederet accentus, aut sequeretur, corripiebatur. Atque hoc quidem jam ab antiquis interpretibus Homeri observatum est, qui tamen interdum graviter errant in hac re, ut ad Iliad. α. 4.

14. Syllaba propter accentum, quo acuitur, producta aut penultima est, aut antepenultima. Ultima enim quoniam etiam propter alias caussas produci potest, hic non venit in considerationem. Igitur penultima, si ultima natura longa est, tantum in thesi numeri metrici producitur, quia sic abest offensio, ut Od. κ. 36.

δῶρα παρ' Αἰόλου μεγαλήτορος Ἱπποτάδαο.

Sic in eodem nomine v. 60. Ita ὑποδεξίη Iliad. ι. 73. ἀκομιστίη Od. φ. 284. κακοεργίης χ. 374. ἀεργίης ω. 250. ἱστίη ξ. 159. ρ. 156. τ. 304. υ. 231. Ἰλίου Iliad. ο. 66. χ. 6. ἀγρίου χ. 313. ὁμοιΐου sæpe. In nominibus propriis hanc sibi veniam postularunt etiam recentiores epici: unde apud Dionys. Perieg. Κασπίη v. 706. Κασπίης 53. 696. 719. in epigrammate apud Pausan. IX. 40, 3. Ἱππότην, eodemque fortasse referenda apud eumdem Κλεοσθένης VI. 10, 2. et Θεαγένην VI. 11, 2. Ex Homero his addenda videntur Ἀσκληπιοῦ et ἀνεψιοῦ Iliad. β. 731. ο. 554. Nam Ἀσκλήπιος certe etiam Demostheni proparoxytonon fuisse ex Plutarcho prodidit Eustathius p. 463, 37. 1447. extr. quem vide etiam p. 860, 9. Scriptumque ita in cod. Iliadis Vindob. CCXLI. et in scholiis Apollonii Rhodii Parisiensibus p. 297. ubi monuit ea de re Schæferus. Itaque quum solum relictum sit ἀνεψιοῦ, in quo productio illa non habeat rationem idoneam, hoc quoque ab Homero ἀνεψίου pronunciatum fuisse conjicimus.

15. Si brevis est ultima, facile quisque sentiet, difficilius produci penultimam posse, nec nisi in ictu metrico, quo ea duplici ictu intendatur, ut Iliad. π. 145.

ἵππους δ' Αὐτομέδοντα θοῶς ζευγνύμεν ἄνωγεν.

Sed et hoc, et illud μ. 208.

Τρῶες δ' ἐῤῥίγησαν ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν,

etiam duplicatione consonantis adjuvari videtur. Atque Hipponax quoque, teste Tzetza ad Lycophr. 234. et 424. hac productione usus est,

ἤν αὐτὸν ὄφις τὠντικνήμιον δάκνῃ,

ubi quidem Gaisfordius ad Hephæst. p. 253. οὖφις scribendum putat, qui vellem, quo judicari de hac re posset, sensum fragmenti declarasset. Tzetza certe ὄφις legit.

16. Antepenultima, si penultima brevis est, in ictu metrico producitur, ut ὄϊες Od. ι. 425. ἴμεναι Iliad. υ. 365. ἀρόμεναι in Hesiod. O. et D. 22. quibus quidem in locis non negligenda vis est, quam vel digamma vel duplicatio consonantis habebat. Sin longa est penultima, productio fit in thesi metrica, ut τετράκυκλοι Od. ι. 242. si quidem

hæc sincera scriptura est, in ὑπεροπλίῃσι Iliad. α. 205. atque alibi, in Κασπίοισιν apud Dionys. Perieg. 738. Sed apud eumdem v. 1039. quod legitur,

ἀλλ' ἤτοι πυλέων μὲν ὑπαὶ πόδα Κασπιάων,

nullam habet excusationem. Recte codd. Κασπιαδάων, terminatione rariore, de qua v. Dorvill. ad Charit. p. 684. (618. ed. Lips.) Ernest. ad Callim. h. Del. 66. Heyn. ad Iliad. τ. 1. Heinrich. ad Hesiodi Scut. Herc. 7.

17. Correptæ propter sequentem accentum exempla tantum in oxytonis trisyllabis sunt, ut ἐπειή, μεμαώς, Ἀχιλεύς, Ὀδυσεύς, et hinc in declinatis, μεμαῶτες, Ἀχιλῆος, Ὀδυσῆος. Accentui enim debetur abjectio consonantis.

18. Frequentissima sunt exempla correptæ propter præcedentem accentum syllabæ, et quidem præcipue penultimæ. Quæ exempla in solis, quod sciam, conjunctivis verbi activi et passivi inveniuntur, excepta tertia persona numeri pluralis, ut βούλεται, ἀγείρομεν, μίσγεαι, ἀποθείομαι, pro βούληται, ἀγείρωμεν, μίσγηαι, ἀποθείωμαι, Iliad. α. 66. 142. β. 232. σ. 409. Sed horum exemplis adeo plena sunt Homeri carmina, ut enumerando finem vix inventurus sis. Raro ista correptio etiam ibi usurpatur, ubi præcedens syllaba, quæ accentum habet, brevis manet, ut Iliad. λ. 192.

εἰς ἵππους ἅλεται.

Recentior poësis deseruit hanc viam. Non prætereunda hic est correptio penultimæ in forma ασι perfectorum, quam grammatici certe agnoscunt: v. Draco Straton. p. 33. 88, 5. 108, 23. Regulæ prosod. a me editæ p. 444. Bastius ad Gregor. Cor. p. 166. Vera si tradiderunt grammatici, tanto magis hic usus mirus est, quum, ut diximus, in tertia pluralis conjunctivorum nusquam ista correptio inveniatur. Atque ex Homeri Hesiodique carminibus recentiores critici eam expellendam censuere, ut Odyss. λ. 304. ubi olim erat,

τεθνᾶσιν· τιμὴν δὲ λελόγχασιν ἶσα θεοῖσιν,

nunc autem λελόγχασ' editum, quod si quis propter digamma non ferendum putabit, meminerit, quam pauci sint in Homero versus, de quibus certum quid pronunciari possit.

19. Raro ultima syllaba propter prægressum accentum corripitur: cujus rei non alia exstant exempla, quam ἕως et τέως, ut

ἕως ὁ ταῦθ' ὥρμαινε,

Iliad. α. 193. κ. 507. ρ. 106. σ. 15. Od. δ. 120. ε. 365. 424.

ἕως ὁ τῷ πολέμιζε,

Iliad. ο. 539.

ἕως ὁ τὸν πεδίοιο,

Iliad. φ. 602.

ἕως ἐγὼ περὶ κεῖνα πολὺν βίοτον συναγείρων,
ἀλλ' ἀναχασσάμενος νῆχον πάλιν, ἕως ἐπῆλθον,
ἥμενοι, ἕως ἐπῆλθε νέμων,
βὰν δ' ἴεναι προτέρω διὰ δώματος, ἕως ἵκοντο,

ὅσσα σὺ τῷ ἐδίδως, ἀρώμενος, ἕως ἵκοιο.
ἕως ἔθ' ἥβην εἶχεν, ὄφελλε δὲ κούριον ἄνθος,

Od. δ. 90. η. 280. ι. 233. ο. 109. τ. 367. fragm. Iliad. V. Quibus in locis omnibus non potest dubitari, quin poëta alteram formam, εἵως, sed ultima correpta, usurpaverit: ut proinde scribendum sit εἶος, si, ut in cæteris solitum est, scribendo exprimenda est pronunciatio. Τέως ita usurpatum est Iliad. τ. 189.

μιμνέτω αὖθι τέως, ἐπειγόμενός περ Ἄρηος,

ubi scribendum,

μιμνέτω αὐτόθι τεῖος, ἐπειγόμενός περ Ἄρηος.

20. Denique simul et producitur tertia a fine syllaba, et corripitur penultima, ut sæpe in ἴομεν, quo verbo sic etiam recentiores epici interdum usi sunt. Horum quoque exemplorum nonnulla scribendo oblitterata sunt, ut quum τεθνεῶτες, μεμαῶτες pro τεθνηότες, μεμαότες scribitur. Omninoque multa, quæ initio ob solum accentum ab epicis usurpata erant, deinde in communem usum recepta, scripturæ regulam præbuere. Ita quum nomina comparativa et superlativa correptam vocalem natura sua haberent, servarunt eam, ubi id sinebat productio præcedentis syllabæ, ut μακρότερος, πικρότατος; ubi autem brevis syllaba præcedens inutile reddidisset vocabulum, accentui concessa est vis producendi, dicique placuit κακώτερος, νεώτατος, et quæ sunt horum similia.

21. Præter accentum etiam VOCIS INTENSIO aliquam in constituenda syllabarum mensura vim habet. Est enim hæc quoque numerus quidam, non ille idem cum eo numero, qui in singulis vocabulis inest, sed alius, ad totam orationem spectans, et proinde unum aliquod verbum præcipua quadam vi pronunciari postulans. Quæ vocis intensio ita propria est initii, ut etiam si in medio vel fine sententiæ sit, tamen, si mentem sensumque verborum spectes, semper aliquod novæ sententiæ initium indicare videatur: de qua re hic dicere nimis longum est. Hinc factum est, ut in initio sententiæ vocis intensio cum metri prima arsi conjuncta brevem syllabam recte producere visa sit, ut Iliad. χ. 379. ψ. 2.

ἐπειδὴ νῆάς τε καὶ Ἑλλήσποντον ἵκοντο.

et δ. 155. ε. 359.

φίλε κασίγνητε.

et apud Hesiodum O. et D. 436.

δρυὸς ἔλυμα, γύην πρίνου, βόε δ' ἐνναετήρω.

et apud Theognidem v. 1075.

βρόχον ἀποῤῥήξας.

Non inepte conjicias, huic vocis intensioni aliquid tribuendum esse in illis productionibus apud Æschylum et Sophoclem, quas supra segm. 4. commemoravi, Ἱππομέδοντος, Παρθενοπαῖος, Ἀλφεσίβοιαν. Sunt enim in hujusmodi locis, (Sophocleus quidem, ut videtur, ex prologo est) in quibus nomina illa præcipuum in sententia locum tenent.

22. Denique etiam INTERPUNCTIO consideranda est. Quæ quoniam pausam in pronunciando fieri postulat, non mirum est, si, quemadmodum cæsuram, ut supra dictum est, interdum mutat, ita etiam ad mensuram aliter constituendam aliquid confert. Itaque producitur nonnumquam brevis syllaba, ubi interpunctio pausam fieri jubet: quod fieri maxime post compellationem, exclamationem, interrogationem, Seidlerus animadvertit, qui primus de hac re disseruit in epistola ad Lobeckium, Ajaci hujus addita p. 435. seqq. et de verss. dochm. p. 79. seqq. Quamquam non omnia, quæ ille attulit exempla, ad hanc observationem firmandam idonea sunt: quorum ea potissimum, quæ ex dochmiacis petita sunt, ut minime contemnenda sint, at nulla tamen necessitate veritatem rei evincunt.

23. Diximus de Græcis. Romanorum duplex prosodia est, altera, ut nostra Germanorum, maximam partem ex solo accentu pendens, de qua præter Joach. Camerarium, I. C. Scaligerum, Gabr. Faërnum, Chr. Wasium aliosque, unus omnium optime meritus est Bentleius: etsi hic quoque reliquit, quæ ab aliis perfici optaremus, ut ostendi in præfatione ad Plauti Trinummum. Altera, cum versu heroico primum ab Ennio culta, quæ inde ab interitu reipublicæ sola videtur in usu fuisse, Græcorum imitata est severitatem. Et hæc quidem plerisque satis nota est, etsi ne in hac quidem deerit materia, si quis, quid aptum atque elegans sit, quærere instituet.

24. Recentiore prosodia qui usi sunt, eorum antiquiores, ut Ennius et Lucilius, interdum s finale post brevem vocalem abjiciebant ut

vita illa dignu' locoque,

de qua re dixit Quintilianus IX. 4, 38. Sed Ciceronis ævo id jam subrusticum visum esse, ex hujus Oratore c. 48. constat. Numquam tamen *s* abjectum est ante vocalem. Syllabam littera *m* terminatam etiam elegantiores poëtæ interdum non eliserunt, ut Lucretius III. 1095.

Sed dum abest, quod avemus, id exsuperare videtur.

Horatius Serm. II. 2, 28.

cocto num abest honor idem.

Ad quem locum Bentleius contendit, in secunda dactyli syllaba hanc dari veniam, non in tertia. Quod de Horatio, et quicumque ab illo tempore poëtæ fuerunt, jure dictum videtur; non etiam de antiquioribus. Ennius X. Annal. ap. Priscian. lib. I. p. 556.

insignita fere tum millia militum octo.

Lucretius II. 465.

nam quod fluvidum est, e levibus atque rotundis.

Ita alibi apud hunc *corporum*, *papaverum*, atque alia non semel ab librariis male mutata sunt. Omnino autem Latini non elisione, sed synizesi usi videntur, quum in vocalium concursu, tum si littera *m* syllabam finiret. Quam litteram Quintilianus, ubi de hac re præcipit, IX. 4, 39. 40. non eximi, sed obscurari, et tantum aliquam inter duos vocales notam esse, ne ipsæ coëant, dicit. Magna autem in elisionibus ars est atque elegantia, cujus qui usum scientiamque non

habent, dum elidendi necessitatem diligentissime observant, sæpe faciunt, quod vix quisquam Romanus facere ausus esset. Quoniam enim istæ omnes non tam elisiones, quam συνεκφωνήσεις sunt, curabant veteres, ut ea tantum conjungerentur, quæ commode et cum suavitate quadam pronunciationis coirent. Hinc factum, ut longas vocales fere ibi tantum placeret elidere, ubi in syllabam vel natura vel positione longam reciperentur, non etiam, ubi brevi syllaba sequente prorsus periturae essent. Itaque in his,

lamentis, gemituque, et femineo ululatu.
insulæ Ionio in magno,

tantum abest, ut neglectio elisionis licentiæ cuidam debeatur, ut ne admitti quidem elisio recte potuerit. Sed in his, *Ionio in*, recte facta est elisio, quum consistat et requiescat vox in longa syllaba. Eadem elegantiæ observatio cernitur in hiatu, quem brevis syllaba facit, quod genus rarissimum est, ut apud Virgilium Æn. I. 405.

et vera incessu patuit dea: ille uti matrem.

Est enim hic hiatus et in quarto pede, et in pausa ex interpunctione nata. Eodem modo, quum detrectarint poëtæ vocalem brevem in fine vocabuli ante *sc*, *sp*, *st* corripere, de qua re videnda sunt, quæ Gaisfordius ex Terentiano Mauro et docta Zinzerlingii disputatione attulit ad Hephæst. p. 209. seqq. tamen Virgilius Æn. XI, 309. scripsit,

spem si quam accitis Ætolum habuistis in armis,
ponite: spes sibi quisque.

excusationem aliquam ab interpunctione accedere intelligens. Denique non est prætereunda synizesis in litteris *u* et *i* interdum etiam a clarissimis poëtis usurpata, ut quum *tenuis* trochæus, *abiete* dactylus est, quæ minime rara sunt, aut quum *connubio* molossum facit, ut apud Virg. Æn. I. 73. ubi errat Servius. Sic *consilium* trisyllabum est apud Horatium Carm. III. 4, 41.

vos lene consilium et datis et dato
gaudetis almæ.

25. Antiquior illa poëtarum scenicorum prosodia, qua etiam epici in Saturniis versibus utebantur, communem sequuta pronunciationem, maxima ex parte accentu regebatur, neglecta positione consonantium, interdum etiam imminuto pondere longarum vocalium, pluribusque syllabis in unam contractis. Hanc qui diligentius pervestigare volent, quæ res non potest a Plauti totius, Terentiique emendatione separari, eos hæc potissimum curare oportebit.

26. Primo de accentu linguæ Latinæ quærendum erit, de quo quum veteres nec plene neque accurate exposuerint, non modo colligenda erunt, quæ apud hos dispersa reperiuntur, sed videndum etiam, quid ipsi ex poëtarum usu eruere possimus, cujusmodi non pauca Bentleius, qua erat sagacitate, deprehendit. Mirum est autem, esse in hoc genere quædam, quæ præceptis veterum repugnent, ut quærendum sit, utrum in his linguæ usum sequuti sint poëtæ, an aliam rationem spectaverint. Ita quum traditum sit ab antiquis, accentum non ultra tertiam a fine syllabam rejici, tamen in vocabulis tres breves syllabas

ante ultimam habentibus constanti propemodum usu poëtæ quartam a fine acuunt, *míseria, fámiliam, tétigeris, rédiero* dicentes. Quumque vocabula, quorum duæ, quæ ultimam antecedunt syllabæ, longæ sunt, accentum in penultima habere videantur, tamen, si eliditur ultima, retrahi fere a poëtis accentum videmus in tertiam a fine:

poëta quúm primum animum ad scríbendum appulit.

Quo in versu et *scribendum*, et, quæ duo vocabula pro uno sunt *quum primum*, si ultima non elideretur, accentum deberent in penultima habere, nisi a versus loco, ut in verbo *scribendum*, excusatio accederet, de qua v. Bentl. in Schediasmate de metris Terentianis, ut,

poëta quúm primum se ad scríbendum dedit.

ubi *scribendum*, recte, non item *quum primum* sine elisione positum esset. Sic sæpe *cóncede huc, sécede huc*, atque alia innumerabilia.

27. Deinde considerandæ sunt correptiones, quas neglecta positione consonantium frequentissimas habent poëtæ scenici, *ex, ille, atque, Philippi, juventutis*, et alia plurima, quædam semper, alia sæpe, alia interdum sic usurpantes: in quibus qui vulgi usus fuerit, nonnumquam tanto difficilius erui potest, quod neque constant sibi poëtæ in omnibus correptionibus, et permultis in locis dubia est lectio. Interdum etiam finales syllabæ neglecta positione, quam prima sequentis vocabuli littera facit, corripiuntur, ut apud Terentium in Andria I. 5, 26.

amor, mísericordia hújus, nuptiárum sollicitátio.

28. Porro videndum est de neglecta elisione, quæ res in universum hanc habet regulam, ut voces monosyllabæ, si sententiæ aliqua vis in iis est, in ictu metrico, non etiam extra ictum, sine elisione pronuncientur. Minime tamen ita observatur hæc regula, ut nusquam ab ea discedatur. Quin negligitur sæpissime, negligique potuit tanto facilius, quod, uti dictum est, omnino Romani non tam elidi syllabas, quam coalescere voluerunt. Bentleius quidem, nimis diligens neglectæ elisionis observator, sæpe modum in hac re excessit.

29. Diligenter notandæ sunt etiam synizeses, quæ quum usitatissimæ sint in pronominibus quibusdam, ut quum *ejus* et *cujus* una syllaba pronunciatur, tum etiam in aliis vocabulis inveniuntur, in quibus sæpe fraudem ea res fecit criticis. Ita *navem, Davum* sæpe dixerunt una syllaba, videndumque, ne, ut apud Lucretium *irritavit* in *irritat*, apud Virgilium *petivit* in *petit* contractum est, eadem contractio etiam apud comicos nonnumquam delituerit.

30. Præterea haud pauca sunt vocabula, quæ in communi sermone ita videntur pronunciata esse, ut vel integra syllaba periret, velut *nimini*, v. Bentl. ad Ter. Hec. III. 1, 1. et ad Eun. III. 2, 7. vel tota vox aliter sonaret, quam scriptura indicat. Sic sæpe monosyllaba sunt *domi, boni, mali, malum*: quorum etsi veram pronunciationem vix quisquam hodie aperiet, tamen exemplorum comparatio fortasse ad probabilem ducere conjecturam poterit.

31. Denique in his omnibus diligenter videndum quo in genere carminis, et quo in loco versus quidque fieri soleat. De qua re jam

monitum est a Bentleio, qui vir, si non perfecit hanc doctrinam, ac potius sæpe inventis suis etiam cum damno Terentii usus est, tantum abest, ut id quidquam de laudibus ejus detrahat, ut potius nihil in ea re sit, quod cuiquam debeat mirum videri. Nullæ enim unquam ullo in genere magnæ conversiones factæ sunt, quin conjunctæ fuerint cum ruinis etiam earum rerum, quas vel potuisse servari vel debuisse postmodo appareret. Itaque ut fulminis perniciosa nonnumquam vis utilitate superat, ita in magnis ingeniis, quid condiderint, non quid condendo everterint, spectandum est.

LIBER II.

DE METRIS SIMPLICIBUS.

CAP. I.

DE GENERIBUS METRORUM SIMPLICIUM.

1. METRA simplicia vocamus, quæ uno genere numeri continentur. Et quum numeri omnes aut in ipsa arsi consistant, aut thesin habeant arsi æqualem, aut brevioribus in thesi quam in arsi temporibus procedant, triplicem apparet metrorum simplicium divisionem esse.

2. Horum primum genus, quod ex solis arsibus constat, utut memorabile, nusquam tamen solum, sed semper vel consociatum cum aliis numeris, vel iis adjectum invenitur. Secundum genus, quod æqualia habet arseos et theseos tempora, numeros complectitur pyrrhichiacos, tribrachicos, proceleusmaticos, spondiacos, Molossicos. Tertium denique genus, quod ob varietatem mensuræ, quia ex longis et brevibus temporibus constat, omnium usitatissimum est, unde in eo fere omnis doctrina metrica occupatur, hos habet numeros, trochaicos, dactylicos, pæonicos. Grammaticorum enim distinctionem quod deserendam putavimus, non videmur excusatione opus habere. Est enim illa omni fundamento destituta. Hi novem ponunt genera metrorum, iambicum, trochaicum, dactylicum, anapæsticum, choriambicum, antispasticum, Ionica duo, pæonicum; quibus recentiores parum accurate Anacreonticum addunt.

CAP. II.

DE ARSI NUDA ET BASI.

1. PEREXIGUUS, ut consentaneum est, illorum est numerorum usus, qui in una arsi consistunt. Nec tamen ille prorsus est excludendus, quando, quæ apud scenicos poëtas monosyllabæ interjectiones repe-

riuntur, ut φεῦ, si certum in strophis locum tenent, nec tamen cum ipsorum versuum numeris conjuncti sunt, non carere numero videntur, sed suum habere numerum, qui, ut res ipsa monstrat, non potest non in ipsa arsi consistere.

2. Multo magis memorabilis est alius numerus, qui ex arsibus nudis compositus videtur. Eum nos BASIN vocamus, quia numquam solus, sed semper in principio aliorum numerorum usurpatus conspicitur. Factus is est promiscue vel ex pyrrhichio, vel ex spondeo, vel ex trochæo, vel ex iambo, interdum etiam ex tribracho, quin etiam ex dactylo vel ex anapæsto. Quæ tanta mensuræ varietas non potest non magnam dubitationem de natura hujus numeri excitare. Nam si ille, ut cæteri numeri, ex arsi et thesi, vel ex anacrusi et arsi compositus esset, eam deberet mensuræ rationem habere, quæ, ut in primo libro ostendimus, propria talium numerorum est, non autem talem, quæ iis repugnat. Itaque si trochæus esset, mensuras reciperet has:

—́ ⏒
⏑́ ⏑ ⏒

sin iambus, has:

⏒ —́
⏒ ⏑ ⏑

Itaque pyrrhichio nullus relictus locus esset, quem tamen et grammaticorum testimonia et exempla poëtarum tuentur. Multo minus autem in antistrophicis uterque numerus, trochæus et iambus, qui natura sua contrarii sunt, respondere sibi possent, quod tamen fit sæpissime. Neque vero, ut opinor, volemus tragicos Græcos, vel, quod nuper Boeckhius p. 65. facere ausus est, lyricos Æolenses, et Atheniensium comicos in imperfectis rhythmicis numerare, ac non potius de nostra dubitare peritia, si, quod ab illis factum est, qui magistri nobis sunt hujus artis, explicare nesciamus. Immo vero, ut in cæteris rebus, quæ ab illis institutæ sunt, divinare veram rationem nobis licet, ita, nisi fallor, etiam baseos natura satis probabiliter declarari poterit.

3. Nam si reputamus, nusquam basin inveniri solam, sed semper cum aliis conjunctam numeris, et ita quidem, ut ante ipsam eorum arsin sit: jure videmur existimare, hoc quasi præludium quoddam et tentamentum esse numeri deinceps sequuturi. Eam rem autem nullus est numerus qui aptius repræsentet, quam duæ arses, quarum quæque sola per se constet, neque aut cum altera, aut cum sequente numero cohæreat. Atque hoc modo ne in mensura quidem relinquetur, quod explicari nequeat. Prima enim baseos forma, qua lyrici Æolenses usi sunt, hæc est,

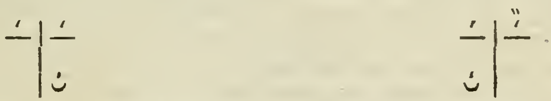
—́ | —́
|
⏑́ | ⏑

Nam una arsis, quæ neque anacrusin, neque thesin habet, exempta

est omni comparatione aliorum temporum, ideoque jure habet syllabam ancipitem. Itaque in basi, quæ duas hujusmodi arses continet, utraque anceps sit necesse est. Sed habet hæc anceps hoc peculiare, quod, quum in aliis metris arsis numerum in medio versu finiens non nisi in fine vocabuli anceps sit, hæc etiam in initio vocabuli vel in medio vocabulo locum habet. Quod uti commoditatis caussa institutum est, quia vix fieri poterat, ut ubique duæ voces monosyllabæ in promptu essent, ita etiam offensione caret, quia in ordine unius temporis comparatio abest aliorum temporum, qua sola fit, ut non quævis syllaba possit anceps esse. Exempla omnium baseos formarum, quibus lyrici Æolenses usi sunt, Sappho præbet apud Hephæstionem p. 24.

Ἔρος δ' αὖτέ μ' ὁ λυσιμελὴς δονεῖ,
γλυκύπικρον ἀμάχανον ὄρπετον.
Ἀτθί, σοὶ δ' ἐμέθεν μὲν ἀπήχθετο
Φροντίσδην, ἐπὶ δ' Ἀνδρομέδαν ποτῆ.

4. Tragici vero et comici, et, ut videtur, qui his fere normam præiverunt, lyrici Dorici, basin, majoris gravitatis caussa, noluerunt ita componi, ut ambæ arses brevem syllabam haberent. Itaque operam dederunt, ut, dum altera ancipitem mensuram conservaret, altera non esset anceps, sed longa syllaba roboraretur. Quod illi quoniam promiscue fecerunt, nullo discrimine modo priorem, modo posteriorem producentes, basis, qua hi utuntur, in iis numeris habenda est, qui transpositione mutabiles sunt. Itaque has duas formas pro lubitu, et sic, ut etiam respondere altera alteri in antistrophicis posset, usurparunt:

Pyrrhichius enim apud hos poëtas in immensa illa multitudine versuum, qui basin habent, vix semel iterumque invenitur, ut non dubium videatur, quin emendatione expellendus sit. In Euripidis Hippolyto v. 141. scribe,

σὺ τἄρ' ἔνθεος, ὦ κούρα,

ubi vulgo σὺ γὰρ legitur. In Bacchis v. 402. scribe adjecto articulo,

ἵν' οἱ θελξίφρονες νέμον-
ται θνατοῖσιν Ἔρωτες.

Quo vitio laborat etiam Sophocles in Œd. Col. 670. ubi scribendum,

τὸν ἀργῆτα Κολωνόν, ἔνθ'
ἁ λιγεῖα μινύρεται.

5. Et lyrici quidem Dorici, ac veteris tragœdiæ scriptores hac, quam modo indicavimus, baseos forma usi sunt. Recentior vero tragœdia, cujus initia ad Olympiadem LXXXIX. referimus, et commœdia hoc sibi indulserunt, ut eam ex his duabus arsibus, quæ non

anceps esset, in duas breves solvi paterentur. Inde apud hos basis has nacta est formas:

–́ | –́		–̋ | –̋	
◡̋◡ | ◡́		◡́ | ◡̋◡	

Itaque præter trochæum, iambum, et spondeum, etiam trisyllabos pedes ex trochæo iambove per solutionem prodeuntes usurparunt, tribrachum, anapæstum, dactylum. Qua licentia initio modeste, mox satis profuse eos usos videmus. Cæterum hæc tam multiplex baseos mensura ne in describendis metrorum formis hic illic aliquid perturbationis afferat, visum nobis est, basin, ubicumque ea invenitur, hac nota indicare, ...

CAP. III.

DE NUMERIS PARIUM TEMPORUM.

1. Sequuntur numeri, in quibus arsis et thesis paria habent tempora, aut brevia, aut longa. Et ex his quidem, qui ex brevibus sunt temporibus, pyrrhichiaci non videntur in usu fuisse. Ex tribracho autem et proceleusmatico sæpe videmus numeros condi. Sed hi numeri quum solutiones trochæorum, dactylorum, anapæstorum, aliorumve pedum esse videantur, nec leges habeant alias, quam quæ illorum sunt pedum leges, rectius illis versuum generibus adnumerabuntur. Sunt illi autem in primis in melicis quibusdam tragicorum comicorumque carminibus usitati, tum in graviore lyricorum poësi, quum quidem ea ad Æoliam harmoniam canebatur, ut in dissertatione de dialecto Pindari p. 19. indicatum est; denique in dithyrambis, in quibus præcipue probatos esse numeros ex multarum brevium syllabarum consociatione factos, non paucis exemplis constat.

2. In his numeris ad genera sua revocandis duo tantum, quibus fidere liceat, adminicula habemus, unum, ut, quod numeri genus apte cum cæteris numeris congruat, videamus, quæ res sensu indiget multa exercitatione subacto; alterum, ut ipsam pronunciationem verborum consideremus. Etsi enim Græci accentum verborum in poësi non solent respicere, tamen ita collocare verba amant, ut in magna brevium syllabarum multitudine ultro se numerus, quem volunt, offerat. Ut quis in his Æschyli verbis in Prometh. 903. *ἀπόλεμος ὅδε γ᾽ ὁ πόλεμος ἄπορα πόριμος*, non statim agnoscat numerum iambicum? aut trochaicum in his Euripidis Iph. I. 198.

φόνος ἐπὶ φόνῳ, ἄχεά τ᾽ ἄχεσιν?

aut anapæsticum in hoc versu apud Hephæstionem p. 27.

τίς ὄρεα βαθύκομα τάδ᾽ ἐπέσυτο βροτῶν.

Hæc vero Sophoclis in Œd. R. 1313. 1321.

νέφος ἐμὸν ἀπότροπον ἐπιπλόμενον ἄφατον,
σὺ μὲν ἐμὸς ἐπίπολος ἔτι μόνιμος· ἔτι γάρ,

vix quisquam neque trochaicis neque iambicis numeris legi volet, sed, quum per vocabulorum naturam facilius anapæstici esse possint, tamen, qui reliquos in eo loco numeros considerarit, ex duobus dochmiis composita esse intelliget, in quo versuum genere usitatissimæ sunt istæ solutiones. Exempla vide apud Seidlerum p. 64. seqq.

3. Eorum numerorum, qui ex solis longis syllabis constant, Molossici inusitati sunt. Spondiaci autem, ut videtur, non ut peculiare quoddam genus in usu fuerunt, sed aut anapæstis mixti, aut cum aliis consociati numeris: quare horum quoque in illis tantum generibus mentionem faciemus, in quibus vestigia eorum deprehenduntur. Cæterum operæ pretium duximus, hæc Marii Victorini verba, p. 2545. seq. adscribere: " ambigitur super auctoritate proceleusmatici, " qui constat ex duobus pyrrhichiis, id est, quattuor brevibus, an " inter prototypa metra hoc quoque recipiendum habendumque sit, " quia nec Molossicum, quod constat e tribus longis, propter nimiam " similitudinem induci aut videri metrum potuit. Quidam tamen de- " cimam huic speciem post novem prototypa impertiendam esse, e " quibus est et Philoxenus, ex eo putaverunt, quod Laconicum " longis constantem quindecim huic prope contrarium respondere " posse conspicerent, qui tamen non ex omnibus Molossicis con- " nectitur. Nam spondeos invicem miscet, ut est,

ite o Parcæ primores faustæ nunc Parcas ducentes.

" Satius tamen est annecti eum copularique comico anapæstico, cujus " cognationem in se conjunctis suis duabus ultimis brevibus demon- " strat." Et hanc ille cum anapæsticis cognationem deinceps etiam in proceleusmaticis esse ostendit.

CAP. IV.

DE NUMERO TROCHAICO.

1. Numerus trochaicus hæc quinque versuum genera comprehendit, trochaicos, qui proprie vocantur, iambicos, Creticos, Bacchiacos antispasticos:

| ´— ⏑ — ⏑   DIPODIA TROCHAICA.

⏑ | ´— ⏑ —   DIPODIA IAMBICA.

| ´— ⏑ —   Creticus.

⏑ | ´— ´— ⏑   ANTISPASTUS.

⏑ | ´— —   Bacchius.

Sed dicendum est de singulis.

2. Ac primo trochæos iambosque non nisi unum esse idemque numeri genus, vel syllabæ ancipites ostendunt, quæ in utroque genere

eosdem locos tenent. Nam quod grammatici recte sane præcipiunt, trochaicos versus in paribus locis, quos Latini sinistros vocant, iambicos autem in imparibus, quos illi dextros dicunt, spondeum admittere, id cur ita sit, sic demum apparet, si utrosque versus ad idem genus referas. Ita enim, quæ maxima diversitas esse videbatur, maximam consensionem esse intelliges. Nam quum in mediis ordinibus nihil usquam possit ambiguum esse, sed tantum anacrusis monosyllaba, et finis ordinis ancipitem recipiat, comparatione utriusque generis facta, eosdem in utroque locos ancipitem habere clarum est, sive sic dividas,

–́ ⏑ – ⏓ | –́ ⏑ – ⏓ | –́ ⏑ – ⏓
⏓ –́ ⏑ – | ⏓ –́ ⏑ – | ⏓ –́ ⏑ –

sive sic,

| –́ ⏑ – ⏓ | –́ ⏑ – ⏓ | –́ ⏑ – ⏓
⏓ | –́ ⏑ – ⏓ | –́ ⏑ – ⏓ | –́ ⏑ –

Quod si qui objiciunt, et indolem utriusque numeri diversam esse, et libertatem in iambico majorem, quam in trochaico, concedi: est illud quidem verum, sed tantum abest, ut id labefactare possit nostram sententiam, ut eam magis confirmet. Nam in trochaico numero, in quo idem ordo in quaque dipodia integer repetitur, ob hanc ipsam ordinum omnium similitudinem major æquabilitas est, quæ augetur eo, quod neque anacrusis adest, quæ intendat vim numeri, et in thesin exeunt ordines, qui lenior est finis, quam si in arsi terminarentur. Contra iambica dipodia semel tantum mollem illum pedem, trochæum, audiendum præbet, prætereaque non modo anacrusin præmissam habet, quæ facit, ut arsis deinde majore nisu ingrediatur, sed etiam in arsin exit, abruptius in ictu consistens. Hinc non est mirum, majorem numero trochaico in iambis libertatem concessam esse, quam in trochaicis versibus. Et, quo magis appareat, verum esse, quod dicimus, data hæc libertas iis tantum iambicis versibus est, qui per iambicas ut plurimum dipodias incedunt, quod fit in comœdia; non etiam data est in tragœdia, et in iambographorum versibus, ut qui plerumque trochaicis ordinibus distinguantur,

⏑ –́ ⏑ – ⏑ | –́ ⏑ – ⏑ | –́ ⏑ –

eoque etiam trochæorum æquabilitatem conservare debeant. Quin ipsa illa comicorum versuum licentia ex parte ita comparata est, ut quædam, quæ ex grammaticorum doctrina licita esse deberent, non sint licita, quia trochaico numero repugnant; alia autem, quæ ex ista doctrina illicita sunt, usurpata reperiantur, quia consentanea sunt numero trochaico. Sed hæc suo loco commemorabuntur.

3. Creticos versus grammatici ad pæonicum genus referunt: verum etsi commutari Creticus cum primo quartove pæone potest, tamen ita manifestum est, nihil aliud hunc pedem esse, quam dipodiam trochaicam catalecticam, ut ea res non videatur demonstratione indigere.

4. Antispastus compositus, est ex iambo et trochæo, eamque ob caussam dupliciter ad trochaicos numeros pertinet: sed quoniam ea compositio sic facta est, ut duæ arses sibi proximæ sint, longe vehementiorem ille et asperiorem incessum habet, quam Creticus. Nam in versibus Creticis quum duæ se arses contingunt, in quaque priori finitur numerus, posteriore autem novus numerus incipit; quod contra in antispastis arses ita conjunctæ sunt, ut hac ipsa conjunctione natura contineatur numeri antispastici.

5. Bacchiaci numeri, si, ut Boeckhio nuper visum est, ex iambo et dipodia trochaica compositi sunt,

⏑ –́ | –́ ⏑ – –

jure in trochaicis numeris commemorabuntur. Sed quum hoc sit ejusmodi, ut nec demonstrari, nec refutari posse videatur, satius duximus, vel propter anacrusin hos versus ad trochaicos referre. Qui si ex spondeo cum anacrusi iambica constant, sane propter spondeum istum rectius dactylicis numeris addentur: sed quum idem spondeus cum anapæstica anacrusi Ionicum a minori producat, consentaneum visum est, discrimine ab anacrusi repetito, alterum numerum trochaicis, alterum dactylicis adnumerare.

6. Denique non sunt prætereundi trochæus semantus et orthius, de quibus pedibus videndus est Aristides Quintilianus p. 37. seq. et 98. Horum trochæus semantus arsin octo, thesin quattuor temporum habet, quæ ratio eadem, sed inversa est in orthio, ut uterque quattuor vel trochæos, vel iambos æquet. Hi pedes etsi musicorum proprii sunt, unde metrici, solam communem syllabarum mensuram spectantes, nullam eorum mentionem fecere, tamen propterea non sunt a metrica doctrina excludendi, quod satis aperta si non utriusque, at certe trochæi semanti vestigia in carminibus poëtarum Græcorum inveniuntur, de qua re et in dissertatione de metrorum quorumdum mensura rhythmica p. 17. seqq. disputatum est, et infra libro III. dicetur.

CAP. V.

DE METRO TROCHAICO.

1. Versus trochaici maximam partem per dipodias, sive ordines periodicos ex duobus trochæis, incedunt. Itaque syllaba anceps, quam ostendimus a mediis ordinibus prorsus exclusam esse, tantummodo in fine cujusque dipodiæ locum habet. Hinc ortum est notissimum illud præceptum grammaticorum, spondeum in versibus trochaicis eos tantum locos tenere posse, quos pares illi vocant, secundum, quartum, sextum, octavum. Præterea tribrachum cum trochæo commutari posse, qui pes et mensuram eamdem et similem numerum habet, apertum est. Quumque in fine dipodiæ syllaba anceps trochæum in spondeum mutet, tribrachum eo loco in anapæstum mutabit. Unde dipodiæ trochaicæ hæc forma est,

–́ ◡ – ⏒

◡́◡◡◡◡⏒

et in catalexi, quo loco arsis, quæ extrema est, ancipitem recipit,

–́ ◡ ⏓

◡́◡ ◡ ⏓

Neque enim, ut in libro primo ostendimus, ultima arsis solutionem admittit.

2. Hephæstio aliique grammatici comicos utraque in parte dipodiarum etiam dactylo, et quidem sæpissime usos esse contendunt. Quod quum Aristophanes certe nusquam, nisi in nomine proprio, fecerit, ut permirum sit, si alii comici plus sibi licitum esse censuerint; dubitandum videtur, an hac in re non multum tribuendum sit grammaticis. Satis enim constat, sæpe eos præcepta sua ex paucis, iisque non omni ex parte consideratis locis petiisse. Qua re adducimur, eos hic quoque etsi non prorsus falsa, at tamen ne omni quidem ex parte vera tradidisse. Nam qui non ad synizesin, non ad nomina propria, non ad ea vocabula, quæ parem cum propriis nominibus licentiam habent, animum advertunt, ii, non mirum est, si multa licita esse putant, quæ aut non sunt permissa, aut certis tantum conditionibus conceduntur. Hujusmodi exempla quædam in singulis versuum trochaicorum generibus afferemus. Quin Latini quoque comici, multo illi plura, quam Græci, sibi indulgentes, in dactyli usu aliquanto modestiores, quam in iambis, fuerunt: apud quos etsi non rarus hic pes est, ita tamen eum cæteris pedibus immiscent, ut facilius delitescat, quod nunc prosodiæ ambiguitate consequuntur, nunc eo, quod cavent, ne, quantum fieri possit, cum dactylo etiam vocabulum finiatur. Desiderant enim trochaici versus, ut in prægresso capite ostendimus, rotundiores numeros, quam iambici. Spondeum in imparibus locis scenici Latinorum poëtæ, communis pronunciationis negligentiam sequuti, non reformidant. Græci ab his locis hunc pedem prorsus arcent.

3. In omni genere numerorum quæ extrema sunt accuratius propriam numeri naturam conservare decet, quoniam in his et vox acquiescit, et auribus, non statim sequente alio numero, plus temporis ad attendendum conceditur. Itaque etiam in trochaicis versibus, qui catalectici sunt, ultimum ordinem ab alieno numero purum servant, ut eo in loco ne Latini quidem poëtæ alium pro trochæo pedem, quam tribrachum, admiserint. Neque ibi pravo pedi aut a nomine proprio aut ulla alia ab re venia est.

CAP. VI.

DE TROCHAICIS MONOMETRIS, DIMETRIS, ET TRIMETRIS.

1. Ex versibus trochaicis, qui per dipodias incedunt, primo, ut a brevioribus initium faciamus, commemorandi sunt monometer ac dimeter acatalecti, tum dimeter catalecticus. Hi plerumque omnes

apud comicos Græcos systematis conjuncti inveniuntur, quorum systematum ea lex est, ut quotquot versibus constent, ii omnes una numeri perpetuitate continuentur, eamque ob caussam neque hiatum in fine versus admittant, et verba inter duos versus dispesci patiantur. Vid. Brunck. ad Aristoph. Ran. 984. et ad Eq. 443. Horum systematum extremus versus catalecticus est, cæteri acatalecti, inter quos si monometer est, is plerumque catalecticum antecedit, nisi si sensus verborum alio loco eum constitui suadeat. Aristophanes in Pace v. 339.

καὶ βοᾶτε καὶ γελᾶτ᾽· ἤ-
δη γὰρ ἔξεσται τόθ᾽ ὑμῖν
πλεῖν, μένειν, κινεῖν, καθεύδειν
ἐς πανηγύρεις θεωρεῖν,
ἑστιᾶσθαι, κοτταβίζειν,
συβαρίζειν,
ἰοῦ ἰοῦ κεκραγέναι.

Alia exempla vel cum monometro vel sine eo vide in eadem fabula v. 571. seqq. 651. seqq. in Eq. 284. seqq.

2. Hujusmodi legitima systemata non inveniri apud tragicos, recte observatum est a Gaisfordio ad Hephæstionem p. 261. ubi ille plurima dimetrorum exempla indicavit. Quam ille ibidem attulit Anacreontis odam ex Heraclide Pontico Alleg. Hom. p. 414. ejus singulæ strophæ ex tribus dimetris acatalectis unoque catalectico constant, sed ita compositis, ut singuli versus suo numero absolvantur, ideoque nec verba inter duo versus distrahantur, nec synaphia, i. e. hiatus et ancipitum detrectatio, observetur. Idem vir doctus p. seq. recte disposuit carmen antistrophicum in Aristoph. Av. 1470. cujus strophæ ex tribus partibus factæ sunt, quarum prima unum acatalectum et duo catalecticos, secunda duo acatalectos et tres catalecticos, tertia tres acatalectos et unum catalecticum complectitur, ea lege ut numerus in fine cujusque partis finiatur. Simile, sed paullo alia lege compositum carmen est in Avibus 1553. seqq. cujus tantum antistropham v. 1694. seqq. recte disposuit Brunckius. Et hujusmodi consociatio dimetrorum catalecticorum, etiam apud tragicos, nec raro invenitur, modo continuato numero, ut apud Æschylum in Eum. 1000. seqq. modo finito cum singulis versibus, ut apud Eurip. in Phœn. 246. seqq. Idemque genus cum spondeo, qui nobis trochæus semantus videtur, conjunctum videre licet, nunc ut præcedat trochæus iste, nunc ut sequatur. Sic Æschylus in Agam. 168.

Ζεύς, ὅς | τις πότ᾽ ἐστίν, εἰ τόδ᾽ αὐ-
τῷ φίλον κεκλημένῳ,
τοῦτό νιν προσεννέπω.

Et in Eumen. 322.

μᾶτερ ἅ μ᾽ ἔτικτες ὦ | μᾶτερ.

3. Dactylus si quando in his versibus reperiatur, nisi ille in nomine proprio sit, non dubium est quin emendatione tollendus sit. Nec

facile ejus alia exempla invenias, quam quæ nemo non statim removere possit, ut in Eq. 301. ubi ἱρᾶς pro ἱερᾶς scribendum.

4. Romanorum poëtæ scenici, apud quos quum dimeter catalecticus, tum si non systemata dimetrorum, at certe quæ videri hujusmodi systemata possint, inveniuntur, quam rationem in trochaicorum versuum consociationibus sequuti sint, infra disputabitur.

5. Trochaicos trimetros neque tragœdia neque comœdia umquam agnovit. Hæc Bentleii verba sunt ad Ciceronis Q. Tusc. III, 12. dictumque hoc est verissime. Nam quæ ex Aristophane olim a me exempla trimetrorum allata erant, recte monuit Gaisfordius p. 263. alia versuum distinctione amoveri posse. Quos autem ex Sophoclis Œd. Col. 1081. 1092. versus ipse affert,

εἴθ' ἀελλαία ταχύῤῥωστος πελειάς,
καὶ κασιγνήταν πυκνοστίκτων ὀπαδόν,

non magis, ut puto, quam quæ apud Pindarum similia exempla exstant, trochaicis numeris accensenda sunt, quia spondeus in hoc genere tam severa lege cum trochæo alternat, ut ejus loco ne posse quidem trochæus poni videatur. De qua re et in dissertatione de quorumdam metrorum mensura rhythmica dictum est, et infra in libro tertio explicabitur.

CAP. VII.

DE TROCHAICIS TETRAMETRIS CATALECTICIS.

1. Ex TETRAMETRIS nobilissimus est CATALECTICUS, quo præter iambographos tragici et comici usi sunt. Ac tragici quidem Græci maxime, ubi major animorum motus in colloquiis exprimendus esset; eademque lege etiam comici Latini, qui quidem hoc versu non parcius quam senario iambico utuntur. Habet ille cæsuram in fine secundæ dipodiæ, quam iambographi et tragici Græci diligentissime observarunt. Ex tragicis duo tantum neglectæ cæsuræ exempla novimus, unum Æschyli in Persis 164.

ταῦτά μοι διπλῆ μέριμν' ἄφραστος ἐστὶν ἐν φρεσίν,

quod etsi non dubitamus pro corrupto habere, aliter tamen emendandum putamus, quam visum est R. Porsono in præf. ad Eurip. Hec. p. 43. quique hunc sequutus, est Blomfieldio. De altero exemplo, quod Sophoclis est in Philoct. 1402.

N. εἰ δοκεῖ στείχωμεν. Φ. ὦ γενναῖον εἰρηκὼς ἔπος,

jam supra, quid sentiam, indicavi lib. I. cap. 8, 11. Porsoni enim conjectura, cujus notitiam debemus Gaisfordio in notis ad Hephæst. p. 264. vereor ut probari possit, eamque ipse, opinor, Porsonus postmodo improbavit. Comici, quorum veterrimi, ut Epicharmus, multum hoc metro delectati videntur, unde etiam Epicharmium dictum est teste Mario Victorino p. 2530. sæpissime negligunt cæsuram, ut Aristophanes in Nub. 607—609. Aristidem Quintilianum

p. 54. ubi universe de metro trochaico præcipit, hanc cæsuram, quæ in fine quarti pedis est, commemorare voluisse, quum etiam in aliis metris usitatissimas formas earumque cæsuras respiciat, nemini dubium videbitur. Verba tamen aliud continent, χαριεστέρα δ' αὐτοῦ τομὴ εἰς τρεῖς τροχαίους, ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὰς ἄλλας: in qua scriptura cum cæteris libris etiam cod. Lips. consentit. At non modo hæc post tertium trochæum cæsura, sed ne illæ quidem aliæ a veteribus metricis commemoratæ sunt: etsi scholiastes Hephæstionis p. 88. scribit, ἔστι δὲ τὸ τροχαϊκὸν ὥσπερ κατά τε τὰς τῶν ποδῶν παραυξήσεις, καὶ τὰς τομάς, καὶ ἔτι τὰς ἀποθέσεις, qui tamen ipse supra nihil de his cæsuris adnotaverat. Itaque videndum, ne Aristides scripserit, χαριεστέρα δ' αὐτοῦ τομὴ εἰς τέτταρας τροχαίους· ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὰς ἄλλας. Ac sane alias quoque cæsuras, atque interdum aptissime adhibitas videmus, ut a Terentio Eun. V. 4, 24.

quæ futura exempla dicunt in eum indigna. | o Juppiter.

Aliam dubitationem injicere possint Diomedis verba p. 504. *in triplicem autem feritur dipodiam.* Sed videtur hic integras dipodias significare, iisque deinde seorsim adjicere catalexin.

2. Solutiones longarum syllabarum ubique deprehendimus, ita tamen, ut longe frequentius prima cujusque dipodiæ arsis, quam secunda, solvatur. Eurip. Phœn. 618. ed. Pors.

ἀνόσιος πέφυκας. ἀλλ' οὐ πατρίδος, ὡς σύ, πολέμιος.

Insuavis est enim solutio secundæ arseos, in qua requiescere potius, ac debilitari, quam assurgere et augeri vim numeri par est, ut apud Euripidem in Oreste v. 726. 776. ed. Pors.

Μενελέως κάκιστος ἔς ἐμὲ καὶ κασιγνήτην ἐμήν·
ἰτέον, ὡς ἄνανδρον, ἀκλεῶς κατθανεῖν. αἰνῶ τάδε.

Dubitarique potest, an in priore horum versuum poëta εἴς με scripserit. Omnino autem observandum est, majorem incuriam, quæ inde ab Olymp. LXXXIX. tragœdiam invasit, in primis etiam in solutionum frequentia et modo cerni. Veteres enim et parce utebantur solutionibus, et ita, ut eas in iis tantum vocabulis vocabulorumque consociationibus admitterent, quæ natura sua plures breves syllabas continerent, ut ἀνόσιος, πολέμιος, τὸν ἐμόν, κατὰ νόμους. Recentiores illi autem etiam nulla necessitate cogente disyllabas voces in solutione collocarunt, ictu in primam syllabam incidente, quod ut imperite factum displicuerat antiquis. Ut in Oreste v. 730. 774.

χρόνιος· ἀλλ' ὅμως τάχιστα κακὸς ἐφωράθη φίλοις,
καί τις ἄν γέ μ' οἰκτίσειε· μέγα γὰρ ηὐγένειά σου.

Ita in Philocteta Sophoclis aliquanto minus, quam in cæteris hujus poëtæ fabulis, elaborati versus sunt, multoque majorem discrepantiam inter Euripidis fabulas, quæ ante illam, quam dixi Olympiadem, et eas, quæ post eam scriptæ sunt, deprehendimus.

3. In tertia dipodia etsi admittunt tragici Græci syllabam ancipitem, tamen, ut R. Porsonus in præf. ad Hec. p. 43. observavit, non ausi sunt longa uti, si ea syllaba finalis esset vocabuli ex pluribus syllabis

constantis, quod comici facere non dubitant, ut Aristophanes Nub. 577.

πλεῖστα γὰρ θεῶν ἁπάντων ὠφελούσαις τὴν πόλιν.

Eademque est tragicorum diligentia in fine trimetri iambici. Caussa hæc est quod vocabulo ibi in longa syllaba terminato majorem pausam fieri necesse est, quam quæ satis apta videatur, sequente ordine tam brevi, quam Creticus est. Quod si longa est ista syllaba, aut in medio vocabulo esse debet, ut pausa, quæ cum fine vocabuli conjuncta est, locum non habeat, ut μὴ στερηθῆναι βίου; aut voce contineri monosyllaba, quam sensus cum sequentibus conjungi postulet, ut τήνδε μὲν μὴ κτείνετε. Nam ad præcedentia si pertinet vox monosyllaba, non minus, quam in finali syllaba, quæ longa est, asper erit numerus, ut,

ἐγὼ δὲ τούτου τοῦ τρόπου πως εἴμ' ἀεί.

Pluribus hac de re omni disputatum olim a nobis est ad Eurip. Hec. 341. Unicum neglectæ hujus regulæ exemplum, quod observasse se scribit Porsonus l. c. p. 43. seq. quod est in Eurip. Helena v. 1644.

οἷπερ ἡ δίκη κελεύει μ'· ἀλλ' ἀφίστασθ' ἐκποδών,

in eo scribi vult ἀλλ' ἀφίστασ' ἐκποδών. Eadem res est, si pro Cretico in fine versus quartus pæon ponitur, cujus pedis isto in loco exempla quædam ibidem dedit Porsonus.

4. A dactylo tragici plane abstinuerunt, nisi in nomine proprio. Atque antiquior quidem tragœdia in iis tantum nominibus propriis hunc pedem admisit, a quibus removeri ille non posset, quale est Ἰφιγένεια; recentiores tragici autem, etiam ubi apta collocatione verborum declinari dactylus poterat, eum ferendum judicarunt, ut Euripides in Oreste v. 1535.

σύγγονόν τ' ἐμήν, Πυλάδην τε, τὸν τάδε ξυνδρῶντά μοι.

Vide quæ disserui in præfat. ad Eurip. Hec. p. 61. seqq. et Porsonum in præf. ad Hec. p. 23. Is ibi et maxime p. 45. dactylum, præterquam in nomine proprio, etiam a comicis Græcis abjudicat, quam in rem Hermippi versu apud Athenæum p. 486. A. utitur,

τῷ Διονύσῳ πάντα τάμαυτοῦ ἴδωμι χρήματα,

et loco incerti comici apud Plutarchum Præc. polit. p. 811. F. in quo sexies nomen Μητίοχος dactylum præbet. Hephæstio quidem, quem credibile est ex hoc maxime metri genere dactyli, quem usitatum comicis esse dicit, exempla petiisse, non ita raro eum invenerit necesse est. Et fortasse sæpius eo usus erat Epicharmus. Certe in hoc versu hujus poëtæ,

τοῖς Ἐλευσινίοις φυλάσσων δαιμονίως ἀπώλεσα,

quem habet Athenæus p. 374. E. (v. etiam Etym. M. p. 255, 3.) durum videtur bis synizesin adhibere. Ex eodem in novissima editione Athenæi lib. VII. p. 282. B. ex codice, ut videtur, editum est,

καὶ σκιφίας χρόμιός θ', ὃς ἐν τῷ ἦρι κὰτ τὸν Ἀνάνιον,

quo in versu ἦρι digamma habebat. Nec sane est, quare hanc lectionem repudiemus. Dactylum ea quidem non ita firmat, ut eum, quod Hephæstio vult, promiscue pro trochæo positum credamus. Nam ista nomina, qualia hæc piscium sunt, quum non magis aut mutari aut vitari liceat, quam nomina propria, eodem cum illis jure fruentur. Sed apud ipsum etiam Aristophanem, apud quem in Av. 758. Vesp. 458. 1267. meliores libri tollunt dactylum, (duo alios versus vide apud Porsonum) tamen quod in Thesm. 706. liber Ravennas præbet,

> δεινὰ δῆθ', ὁτιή γ' ἔχει μου 'ξαρπάσας τὸ παιδίον,

non magis mutandum puto, quam quod est in Eccles. 1156.

> τοῖς γελῶσι δ' ἡδέως διὰ τὸν γέλων κρίνειν ἐμέ,

ubi Porsono διὰ τὸ γελᾶν scribendum videtur. Nihil enim impedit, quin his in locis ὁτιὴ et διὰ per συνεκφώνησιν pronunciata esse statuamus, de qua re supra dictum est lib. I. cap. 10.

5. Denique si hic illic in Græcorum poëtarum reliquiis spondeus in imparibus locis invenitur, jam nemo dubitat, quin ea exempla corrupta sint. Ac pleraque jam a viris doctis correcta sunt. In Archilochi fragmento p. 124. ed. Liebel. jam diu est, quum emendavi,

> ἤμπλακον; καί πού τιν' ἄλλον ἥδ' ἄλη κιχήσατο,

Vulgo enim ἄτη legebatur. In alio ejusdem poëtæ fragmento p. 101.

> ἐνάλιον, καί σφιν θαλάσσης ἠχήεντα κύματα

quum correptio longæ vocalis ægre videatur excusari posse, malim ἠχέοντα scribi, nisi forte Archilochus, ut θυήεις et θυόεις, τιμήεις et τιμιόεις dicitur, ita etiam ἠχόεντα dicere ausus est, quod ab ἦχος formari recte potuit. Sed in Romanorum poëtarum classe ea, quæ Græcorum in metris diligentiam sequuta est, lapsa jam arte illa fuerunt, qui spondeum in paribus locis interdum admitterent, ut is, qui Pervigilium Veneris scripsit.

6. Prorsus diversi ab his sunt veteres Romanorum poëtæ, qui quoniam Græcos in re metrica magis imitati, quam æmulati sunt, propriam quamdam illi sectam constituunt, legibus utentem similibus quidem, sed multo liberioribus. Apud hos hic versus QUADRATUS appellatus est, quod idem est ac TETRAMETER, ut apud Gellium II. 29. vel SEPTENARIUS a numero pedum, qui in eo integri insunt, ut apud Cic. Q. Tusc. I, 44. Usi eo sunt et tragici Romanorum et comici, spondeum dactylumque omnibus in locis sibi indulgentes, præterquam in septimo pede. Ac de dactylo quidem, de quo jam cap. V. 2. diximus, etiam illud tenendum est, in primis in quarto pede caveri, ne integra vox eo pede terminetur, quod eo in loco aptius quiescit vox in spondeo, vel, si pes ille dactylus est, celerius conjungitur cum altera versus parte, si vocabulum ultra cæsuram protenditur. Hanc enim ut plerumque observant, ita tamen sæpissime etiam negligunt. Cæterum quod Reizio videbatur, aliquando

etiam proceleusmaticum pro dactylo usurpatum esse, id non dubito quin plane abhorreat a veterum arte, rudi illa quidem, sed non ita arbitraria, ut, quod nulla ratione excusari potest, admiserit. Quare quæ hujusmodi exempla reperiuntur, aut ex anapæsticis versibus petita sunt, qui sæpius habiti sunt trochaici, aut a pronunciationis modo ac celeritate defensionem habent, aut denique vitii suspecta sunt, ut in Plauti Aul. V, 21.

ST. sóleo hercle ego garríre nugas. íta loquor. L. at scin quómodo.

ubi nisi plura turbata sunt, certe *at* delendum erit. In Most. II. I, 49.

pótin' animo ut siés quieto, et fácias, quod jubeó. PH. potest.

scribendum videtur *potin' ut animo sis quieto*, præsertim quum *sis* in codd. sit.

7. Magis memorabile est, quod hic versus apud Plautum nonnunquam videtur asynartetus esse: quod ex hiatu in fine quarti pedis cognoscitur. Cujusmodi exempla etsi non ita frequentia sunt, ut in iambicis tetrametris, quos asynartetos apud hunc poëtam esse certissimum est, tamen nihil obstat, quin eum, quod in illis versibus licere sibi putavit, in his quoque fecisse credamus. Eaque Bentleii quoque sententia fuit, ut colligimus ex ejus adnotatione ad Andr. Terentii I. 5, 54. Atque ut multa proferri exempla possint, quæ facile in suspicionem vitii adducas, ut Amph. I. 1, 172. 194. ubi MS. Lips. *negotium*, 228. ubi idem codex bene,

nam Amphitruonis socium certe me esse volui dicere,

I. 3, 13. II. 2, 219. IV. 2, 12. Asin. II. 2, 47. III. 1, 29. 31. ubi Reizius *apud me summust* scribendum putabat; V. 2, 1. Aul. II. 1. 54. Menæchm. IV. 3, 7. V. 2, 52. ubi MSS. *pallas*, V. 5, 47. tamen ut horum quædam fortasse non indigent correctione, ita alia multo magis sincera videntur, ut Amphitr. I. 1, 116.

credo ego hac noctu Nocturnum obdormivisse ebrium.

et v. 163.

mirum ni hic me quasi murænam exossare cogitat.

Vide IV. 3, 16. V. 1, 42. Asin. I. 3, 46. II. 2, 54. 80. 99. III. 1, 14. 38. V. 2, 1. 44. 51. 84. Aul. IV. 1, 16. IV. 4, 19. V. 2. Capt. II. 2, 81, II. 3, 78. 89. IV. 2, 63. 66. 81. V. 2, 24. Curc. II. 3. 90. V. 1, 11. Cas. II. 3, 41. Menæchm. I. 4, 1. II. 3, 33. 48. 55. 68. 77. 80. IV. 2, 87. 104. IV. 3, 22. V. 2, 28. 45. 57. 94. 98. 115. 117. V. 5, 24. 30. 35. 37. 39. Quod in Capt. III. 4, 73. legitur,

mordicus. neque pol me insanum, Hegio, esse creduis

ubi MS. Lips. *neque pol insanum me* habet, in eo exemplo aliquid etiam nomini *Hegio* tribuendum videtur, in quo nomine etsi litera *h* non obstat elisioni I. 2, 83. III. 4. 86. IV. 2, 113. tamen hiatum facit et in Argum. v. 1. et in ipsa fabula II. 2. 87. ubi MS. Lips. *sed id te oro egio*, II. 3, 66. ex Nonii lectione, ubi Reizius conjiciebat *do tibi; Hegio;* III. 4, 76. V. 4. 27. Nam I. 2, 47. neutram in par-

tem probat, IV. 2, 55. autem valde corruptus est. Omnino videtur Plautus quoque plus licentiæ nominibus propriis concedere.

CAP. VIII.

DE TROCHAICO TETRAMETRO CLAUDO.

1. Iambographorum proprius est tetrameter claudus, inventus, ut videtur, ab Ananio vel Hipponacte. Hic versus in ultima dipodia spondeum pro trochæo habet, verum non ut anceps sit penultima versus syllaba, sed ut versus, mutato numero trochaico, in antispastum exeat. Itaque posterior pars versus hos ordines habet:

–́ ⏑ – | ⏒ –́ | –́ ⏒

Exemplum Hephæstio attulit hoc:

μὴ προτίμα δῆτ᾽· ἐμὲ χρὴ τῷ σκότῳ δικάζεσθαι.

Elegantiorem esse hunc versum, si anacrusis iambi, qui ultimum pedem antecedit, brevis est, nemo non videt. Molesta est enim in tam debili et fracto numero longa anacrusis. In ultimo pede vix crediderim tribrachum admissum esse.

2. Exempla hujus metri collegit Gaisfordius ad Hephæstionem p. 264. in quibus memorabile fragmentum Ananii est, servatum ab Athenæo VII. p. 282. B. quod sic emendandum puto:

ἔαρι μὲν χρόμιος ἄριστος, ἀνθίας δὲ χειμῶνι·
τῶν καλῶν δ᾽ ὄψων ἄριστον καρὶς ἐκ συκέης φύλλου·
ἡδύ τ᾽ ἐσθίειν χιμαίρης φθινοπωρισμῷ κρεῖας,
δέλφακος δ᾽, ὅταν τραπέωσι καὶ πατέωσι σῦκ᾽, ἔσθειν.
καὶ κυνῶν αὐτὴ τόθ᾽ ὥρη, καὶ λαγῶν κἀλωπήκων·
οἶος αὖθ᾽, ὅταν θέρος τ᾽ ᾖ κὴχέται βαβράζωσιν.
εἶτα δ᾽ ἐστὶν ἐκ θαλάσσης θύννος οὐ κακὸν βρῶμα,
ἀλλὰ πᾶσιν ἰχθύεσσιν ἐμπρεπὴς ἐν μυττωτῷ.
βοῦς δὲ πιανθεὶς δοκέω μὲν καὶ μέσων νυκτῶν ἡδὺς-
χἠμέρης.

Ionicas in his formas τραπέωσι, πατέωσι, δοκέω, non dactylorum, sed, ut συκέης, contractionum exempla præbere, vix opus est ut moneamus. Formam ἀλωπήκων tuebitur scriptor Cynegeticorum I. 433.

CAP. IX.

DE TROCHAICIS TETRAMETRIS ACATALECTIS.

1. Tetrametri acatalecti exemplum Hephæstio ex Anacreonte attulit,

κλῦθί μευ, γέροντος εὐέθειρα χρυσόπεπλε κούρη,

in quo neglecta est cæsura, quam par est eamdem esse, ut in catalectico. In scena hic versus apud Græcos non est auditus. Certe nusquam invenitur in his, quæ ad nos pervenerunt, tragicorum comicorumque reliquiis. Nam Eupolidis verba apud Athenæum p. 183. F. non dubium videtur quin in duos dimetros disponenda sint,

ὃς καλῶς μὲν τυμπανίζει,
καὶ διαψάλλει τριγώνοις,

similiterque, si forte alia quædam hujusmodi exempla reperiantur. Aliter visum Romanorum et tragicis et comicis. Et tragicos quidem Romanos hoc metri genere usos esse, aliquot fragmenta ostendunt, ut Ennii in Thyeste:

ipse summis saxis fixus asperis, evisceratus
latere pendens, saxa spargens tabo, sanie, et sanguine atro.

Aliud exemplum ex Attii Telepho, sed pede mutilatum, apud Nonium exstat in v. *mæstitudo*. Apud comicos autem non minus frequentem hujus metri usum deprehendimus, etsi nulla apud Plautum Terentiumve scena exstat, quæ tota eo versu scripta sit. Quin plerumque subjicitur tetrameter catalecticus, vel, quam clausulam vocant, dimeter catalecticus, ita ut suspicari liceat, versus hos plerumque systematum instar, catalexin habentium, conjungi solitos esse. Sed de hac re tum disputabitur, quum iambicos versus pertractaverimus. Cæterum in trochaico octonario, (sic enim a Latinis vocatur) hoc nescio an proprium habeant Romani, quod solutionem in trochæo finali sibi indulgent, versumque tribracho vel anapæsto finiri patiuntur: quod illi etiam in iambicis catalecticis faciunt: dactylus vero in ultima sede nullo modo admitti potest. Exemplo utar uno, sed eo duas etiam propter alias res memorabili. Est illud Plauti Aul. III. 1, 1.

óptati civés, populares, incolæ, accolæ, ádvenæ omnes,
dáte viam, qua fúgere liceat, fácite totæ pláteæ pateant,
néque ego umquam, nisi hódie ad Bacchas véni in Bacchanál coquitatum:
íta me miserum et meós discipulos fústibus male cóntuderunt.
tótus doleo atque óppido perii; íta me iste habuit sénex gymnasium.

Coquitatum scripsi, ut Festus legisse videtur. Vulgatum *coquinatum*, in quo secunda syllaba producitur, sic tantum ferri posset, si ultima in sequentem versum elideretur. Quæ autem dixi in hoc loco memorabilia esse, hæc sunt, primo, quod nullus subjicitur catalecticus: nam qui sequuntur versus, iambici octonarii sunt; deinde, quod in quinto versu non est facta elisio in cæsura: ex quo intelligitur, hos quoque versus eodem modo, ut septenarios, asynartetos apud Plautum esse. Sic etiam alibi ut Bacch. IV. 3, 1.

pétulans, protervo, íracundo ánimo indomito, incógitato,
síne modo et modéstia sum, síne bono jure átque honore,
íncredibilis, ímposque animi, ínamabilis, illépidus vivo.

Cæterum quoniam hoc metri genus, ut Bentleius in dissertatione de metris Terentianis et ad Eun. IV. 6, 5. observavit, fere ad magnum animi motum significandum adhibetur, eamque ob caussam tribrachos,

anapæstos, dactylos amat, dubium interdum est, utrum quis trochaicus octonarius, an anapæsticus versus sit. Pertinet autem hæc quæstio maxime ad Plautum, quando Terentium ab anapæstis abstinuisse constat. Ita in Trinummo IV. 1, 1.

salsipotenti et multipotenti Jovis fratri et Nerei Neptuno,

prorsus incertum est, si hic versus per se solus consideratur, utrum anapæsticus sit an trochaicus. Sed ubi plures hujusmodi versus conjuncti sunt, trochaici eo se produnt, quod sæpius vocabula habent anapæstis non congruentia. Etsi hac quoque in re cautio adhibenda est, quum satis asperos anapæstos condidisse Plautus videatur, nonnullasque correptiones et contractiones sibi indulsisse, quas quis ad primum adspectum vix ferendas existimet.

CAP. X.

DE VERSU TROCHAICO PENTAMETRO.

1. Versibus trochaicis per dipodias incedentibus addit Hephæstio pentametrum catalecticum, de quo ita scribit:

καὶ τῷ πενταμέτρῳ δέ, καίπερ ὄντι ὑπερμέτρῳ, πολλοὺς κεχρῆσθαι συμβέβηκεν· οἷόν ἐστι τὸ Καλλιμάχου,

ἔρχεται πολὺς μὲν Αἰγαῖον διατμήξας ἀπ' οἰνηρῆς Χίου
ἀμφορεύς, πολὺς δὲ Λεσβίης ἄωτον νέκταρ οἰνάνθης ἄγων

Quorum versuum secundum ex Anthologia inedita addidit Bentleius ad fragm. Callim. CXV. Ὑπέρμετρον, ut recte monuit Hotchkisius, vocat Hephæstio, quia triginta tempora excedit, quæ grammaticis maxima esse debere versus magnitudo videbatur.

2. Hoc metri genus a solis putamus lyricis poëtis usurpatum esse. Quo minus assentiendum erit Bentleio, Terentio hunc versum restituenti in Phorm. I. 4, 17.

Sánun'es. G. domum íre pergam: ibi plúrimumst.
PH. revocémus hominem. A. sta ílico. G. hem.

Hic Bentleius *ah*, quod ante verba *sanun'es* in quibusdam libris, in quibus etiam codex Lipsiensis est, invenitur, præcedenti versui adjecit. Sed ed. Coloniensis præbet *ah ne sanus es.* Inde monometro iambico a cæteris versibus distincto, qui, ut statim ante dimeter, aptissime clausulam facit, ita refingendum hunc locum puto:

PH. te nóminat.
A. nescío quod magnum hoc núncio exspectó malum. PH. anne sánus es?
G. domum íre pergam: ibi plúrimumst. PH. revocémus hominem. A. sta ílico. G. hem.

Similique modo etiam alter locus, qui est in eadem fabula III. 2, 1. recisa clausula corrigendus videtur:

Dório:
audi óbsecro. D. non aúdio. P. parúmper. D. quin omítte me.

CAP. XI.

DE VERSU ITHYPHALLICO.

1. Versus ithyphallicus, qui ex tribus trochæis constat, ex grammaticorum sententia dimeter brachycatalectus est. Quæ appellatio fecit, ut non raro critici, dipodiis eum versum metientes, in errorem inciderint, pro secundo trochæo etiam spondeum, ut in fine dipodiæ, admittendum rati, quo plane corrumpitur numerus. Etenim ex uno ille ordine triplici constat, ideoque non nisi in tertio pede syllabam ancipitem recipit, secundum non minus, quam primum, purum servans: quibus in locis etiam tribrachus usurpatur, quem ab ultimo pede Græci, ut videtur, abesse voluerunt, quod in fine quietiorem esse numerum par est.

2. Est hic versus maxime iambographis et lyricis usitatus, et plerumque ita, ut vel pro epodo alii versui subjiciatur, ut in hoc Simonidis apud Etym. M. p. 413, 23.

οἶον τόδ' ἡμῖν ἑρπετὸν παρέπτατο
    ζώϊον κάκιστον,

vel particulam constituat extremam aliorum versuum, ut in hoc exemplo apud Hephæstionem,

οὐδ' Ἀμειψίαν ὁρᾶτε πτῶχον ὄντ' ἐφ' ἡμῖν,

quem versum ille, quoniam etiam prior pars trochaica est, trochaicum tetrametrum brachycatalecticum vocat. Sed nescio an ille asynartetus sit, quo in genere multus fuit ithyphallici usus, ut apud Archilochum,

οὐκ ἔθ' ὁμῶς θάλλεις ἁπαλὸν χρόα· κάρφεται γὰρ ἤδη,

quod imitatus est Horatius:

solvitur acris hiems grata vice veris et Favoni.

Exempla congessit multa Gaisfordius p. 265. seqq.

3. Eodem metri genere etiam tragici et comici usi sunt, sed in partibus melicis vel systematicis. Aristophanes apud Athen. III. p. 91. C.

δάπτοντα, μυστίλλοντα, διαλείχοντά μου
    τὸν κάτω σπατάγγην.

Æschylus in Sept. ad Theb. 300.

πάντροφος πελειάς.

Sed hæc minime rara sunt.

4. Romanorum scenici poëtæ, quantum judicare nobis licet, non sunt eo versu usi. Bentleius quidem sui oblitus est, quum in Adelphis IV. 4, 9. clausulam faceret hanc,

ánus mi indicium fécit.

Nam et in dissertatione de metris Terentianis, ubi de clausulis disputat, unam tantum inveniri in Terentii fabulis clausulam dicit, quæ in spondeum exiret, cæteris Cretico terminatis,

> adgrédiar. Bacchis, sálve,

et omnino ineptum videtur, quum versus, quibus clausulæ immiscentur, omnes aut catalectici aut acatalecti sint, clausulam usurpatam esse vel brachycatalectam vel hypercatalectam, quæ numeri formæ ita alienæ sunt, ut omnem concinnitatem perturbent. Terentii locum omnino liberius refinxit Bentleius addito verbo *nescio*. Videtur ille ita restituendus esse:

> Vah quómodo hac me expédiam turba? tánta nunc
> suspício de me íncidit.
> néque ea immerito. Sóstrata
> crédit mihi me psáltriam hanc emísse: id anus mi indícium fecit.

CAP. XII.

DE METRO IAMBICO.

1. Iambicum numerum a trochaico non nisi anacruseos accessione differre, supra demonstratum est. Atque ex hac tantum caussa explicari potest, qui fiat, ut trochaici versus spondeum in paribus, iambici autem, qui pariter in dipodias dividuntur, in imparibus locis recipiant. Quum enim a medio ordine periodico syllaba anceps exclusa sit, ideoque in trochaicis versibus non nisi in fine dipodiæ, in iambicis autem in anacrusi locum inveniat: apparet, eam in utroque numero eadem in sede manere, sed prouti numerum vel in pedes trochæos, vel in iambos describas, spondeum vel in pares, vel in impares locos incidere:

⏓ || –́ ⏑ | — ⏓ || –́ ⏑ | — ⏓
⏓ –́ | ⏑ — || ⏓ –́ | ⏑ — | ⏓

Eam rem quum expedire ex sua doctrina grammatici non possent, etsi ἐπιπλοκή, quam vocant, viam monstrabat, ad inutilia commenta confugerunt. Vide quæ ex Juba Asmonius apud Priscianum de metris comicis p. 1321. retulit.

2. Dipodia iambica quum nihil sit aliud, quam duplex ordo trochaicus, sed catalecticus ille, et anacrusin habens, non est obscurum, mensuram ejus in medio versu, ubi propter continuationem numeri secunda arsis non est anceps, hanc esse debere:

⏓ | –́ ⏑ | —
⏑⏑ ⏑ ⏑⏑

In fine, versus autem, ubi anceps locum habet, hanc,

⏓ | — ⏑ | —
| ⏑⏑ ⏑ | ⏑

3. Et hanc quidem legem strenue observarunt iambographi et tragici, anapæstum pro iambo non nisi in nomine proprio, tum in primo pede, ubi numero nondum incepto comparatio syllabarum inter

ipsas nulla est, sibi indulgentes. Quod si quando apud iambographos etiam in medio versu anapæstus reperitur, vereor, ne ille tantum in recentioribus minusque cultis poëtis ferendus sit.

4. Comici autem, quo aptius communis sermonis libertas exprimeretur, anapæsto in omnibus locis, excepto ultimo, in quo, ut in omni versuum genere, purus servandus est numerus, utendum putarunt. Quem anapæstum non spondeo parem haberi, quoniam etiam in iis locis invenitur, in quibus non est spondeo locus, sed potius ex duabus brevibus irrationalibus et una longa compositum esse, supra lib. I. cap. 5, 2. ostendimus.

5. Hic vero anapæstus ipse quoque indicio est, ad trochaicum numerum pertinere versus iambicos. Nam quum recepto anapæsto dipodiæ iambicæ, si grammaticorum rationem sequimur, hæc mensura constituenda sit,

⏓ –́ | ⏑ –
⏓ ⏑́⏑ | ⏑⏑ –
⏑⏑ –́ |

recte conjungi possent dactylus atque anapæstus,

– ⏑́ ⏑   ⏑ ⏑ –

Eodemque modo quum tribrachus pro iambo positus in media syllaba ictum habere debeat, recte hic quoque pes anapæstum præcederet:

⏑ ⏑́ ⏑   ⏑ ⏑ –

Atqui utrumque falsum esse intelligitur, si trochaicum numerum adhibeas, quia sic, quod fieri non potest, pro trochæo proceleusmaticus poneretur:

⏒ | ⏑́ ⏑ ⏑ ⏑ | –

Jam vero, ut primus observavit Dawesius in Miscellaneis criticis p. 250. neque dactylo neque tribracho subjicitur anapæstus: ex quo apparet, ipsa poëtarum auctoritate comprobari nostram sententiam, numerum iambicum natura sua trochaicum esse, in qua sententia fuit etiam Bentleius, injuria reprehensus ob eam rem ab Reizio in dissertatione, qua Burmannum de Bentleii doctrina metrica judicare non potuisse ostendit. Quod si nihilominus nonnumquam tribrachum anapæstus excipit, id qua lege et conditione fiat, infra in trimetris videbimus. Bentleius quidem non leviter erravit, quum in Terentii Adelph. IV. 1, 11. proceleusmaticum admitteret hoc in versu,

rogábit me, ubi fuerím, quem ego hodie tóto non vidí die.

Ibi vel ictus, in *fuerim* non ita, uti debebat, collocatus, de vitio eum admonere debebat. Scribe, deleto *hodie*,

rogábit me, ubi fúerim, quem ego tóto non vidí die.

Me et *quem* non eliduntur.

6. Contra ex grammaticorum sententia pro iambo non potest proceleusmaticus poni. At eum pedem in Latinorum certe versibus

sæpissime usurpatum videmus. Idque ipsum novo argumento est, trochaicum esse numerum iamborum. Nam versu in trochæos diviso nihil vitii esse in horum pedum conjunctione apparet, modo tribrachus iste ictum in ultima habeat:

⏑⏑ | ⏑́⏑⏑ | —

7. Ex his colligitur, dipodiæ iambicæ mensuram, qua comici Græci utuntur, hanc esse:

⏑ | –́ ⏑ | —
— | ⏑́⏑ ⏑ | ⏑⏑
⏑⏑ | –́ ⏑⏑ |

ubi tenendum est, dactylum, qui trochæi loco ponitur, breves habere irrationales, eoque non esse spondeo parem. Romanorum autem poëtæ veteres, qui propter incertam communis sermonis prosodiam etiam spondeum pro trochæo, quique par est spondeo, anapæstum sibi indulserunt, excepto ultimo pede, hac usi sunt mensura:

⏑ | –́ ⏑ | —
— | ⏑́⏑ ⏑ | ⏑⏑
⏑⏑ | –́ ⏑⏑ |
| –́ — |
| ⏑́⏑ — |

Ultimæ vero dipodiæ, cujus numerum, uti dictum est, purum conservari par est, apud Græcos pariter atque apud Latinos hæc lex est:

⏑ | –́ ⏑ |
— | ⏑́⏑ ⏑ | ⏑
⏑⏑ | |

CAP. XIII.

DE IAMBICIS DIMETRIS.

1. Frequens apud Græcos iambici dimetri usus fuit. Et acatalectos quidem jam ab lyricis, ut ab Anacreonte et Alcmane, in systemata conjunctos videri, ut in fine versuum ancipitem excluderent, adnotavit Gaisfordius p. 243. exempla afferens potissimum ea, quæ exstant apud Athenæum X. p. 447. A. 416. D. Hi ab anapæsti usu plane abstinuerunt. Exemplum Hephæstio ex Anacreonte, quem continuatis his versibus usum dicit, hoc posuit:

ἐρῶ τε δῆτα κοὐκ ἐρῶ,
καὶ μαίνομαι κοὐ μαίνομαι.

2. Comicos hujusmodi systematis sæpissime usos esse, satis constat, exemplaque apud Aristophanem multa indicavit Gaisfordius p. 244.

seq. Hi vero anapæsto omnibus locis veniam poposcerunt. Quumque totum systema uno numero decurrat, neque ancipitem esse ultimam versuum syllabam patiuntur, et eam syllabam in duas breves solvunt, partemque vocabuli in sequentem versum deponere non dubitant. Clauduntur systemata ista versu catalectico, sæpeque in medio systemate etiam monometro acatalecto locus est. Catalecticus versus semper in Bacchium exit, ultimo iambo puro, quoniam in fine versus, tam debilique in ordine non satis apta foret bisyllaba anacrusis. Aristophanes in Eq. 453.

παῖ' αὐτὸν ἀνδρικώτατα καὶ
γάστριζε τοῖσιν ἐντέροις
καὶ τοῖς κόλοις·
  χὤπως κολᾷ τὸν ἄνδρα.

Solutæ ultimæ exemplum est in Acharn. 1040.

κατάχει σὺ τῆς χορδῆς τὸ μέλι,
  τὰς σηπίας στάθευε.

Vocabuli inter duos versus distributi exempla habes in Eq. 912. 915. et sæpe.

3. Plerumque comici his systematis paria antisystemata opponunt, ut in Acharnensibus factum est v. 929. seqq. quorum partem quum recte descripserit Gaisfordius p. 245. videntur etiam priora a v. 929. usque ad 934. eodem modo constituenda esse. Est enim totius carminis hæc descriptio:

α. α. β. α. | α. α. β. α.

in qua per litteram α systemata iambica, per β binos catalecticos, qui utrobique inserti sunt, indicavi. Idem Gaisfordius quum p. 244. locum ex alio ejusdem fabulæ systemate v. 1038. Dawesio obsequutus, mendosum putat, quia ictus in ultimam vocis hyperdisyllabæ syllabam cadit,

σπονδαῖσιν ἡδύ· κοὐκ ἔοι-
  κεν οὐδενὶ μεταδώσειν,

vereor ne justo plus illi regulæ tribuerit. Nam nulla est in talibus regulis necessitas, sed quemadmodum veteres in hujusmodi rebus unice id, quod auribus probaretur, spectabant, ita nos quoque nec repudiare, si quando illi negligentiores fuerunt, et videre convenit, an interdum regula sine offensione contemni potuerit. Atqui in tali vocabulo, quale οὐδενὶ est, quod natura sua accentum in ultima habet, ultro pronunciatio illa, quam metrum hic requirit, sese offert.

4. Plerumque comici a trimetris aliisve longioribus versibus ad hæc breviorum systemata progrediuntur. Exempla quædam commemoravit Gaisfordius. Interdum hæc systemata propius ad stropharum naturam accedunt, quum ex pluribus diversis versuum formis componuntur. Memorabile systema est in Avibus a v. 418. quod dochmiacis et trimetro interruptum, deinde, ut mos est, catalectico finitur. Sed omnino in his rebus magna varietas est.

5. Etiam apud tragicos dimetri acatalecti perpetuo numero con-

juncti inveniuntur, sed tragicorum systematum hoc proprium est, quod non versu catalectico, sed alio metro, quam quo systema factum est, clauduntur, ita tamen ut eadem perpetuitatis lege hic ultimus versus, quam si ejusdem generis esset, cum prioribus conjungatur, ac proinde in fine præcedentis versus neque hiatus veniam habeat, et syllaba anceps, quæ quidem turbare tenorem numeri possit, vitetur. Eodem illi modo etiam trochaica systemata composuere. Utriusque generis exemplum est in Euripidis Oreste v. 988. ed. Pors.

ὅθεν δόμοισι τοῖς ἐμοῖ-
σιν ἦλθ᾽ ἀρὰ πολύστονος,
λόχευμα ποιμνίοισι Μαιάδος τόκου
τὸ χρυσόμαλλον ἀρνὸς ὁπότ᾽
ἐγένετο τέρας ὀλοὸν ὀλοὸν
    Ἀτρέος ἱπποβότα.
ὅθεν ἔρις τό τε πτερωτὸν
ἁλίου μετέβαλεν ἅρμα
τὰν πρὸς ἑσπέραν κέλευθον
οὐρανοῦ προσαρμόσασα
    μονόπωλον ἐς ἀῶ.

6. Latinorum poëtæ scenici etsi haud raro et acatalecto et catalectico dimetro clausulæ faciendæ caussa usi sunt, tamen, nisi fallor, noluerunt continuos dimetros usurpare. Apud Terentium quidem vix alibi, quam in Andr. III. 5. Adelph. II, 3. locos reperias, qui dimetris scripti videri possint. At ut hos tetrametros esse credam, eo adducor, quod conjuncti sunt cum tetrametris. Ut in Adelphis:

abs quívis homine quum ést opus, benefícium accipere gaúdeas:
verum énimvero id demúm juvat, si, quem aéquum est facere, is bénefacit.
o fráter, frater, quíd ego te nunc laúdem? satis certó scio.

Quos versus quum facile quis pro dimetris habere possit, tamen, qui sequentia considerarit, non dubitabit tetrametros esse. Ita enim pergit:

numquam íta magnifice quídquam dicam, id vírtus quin superét tua.

Et hujus versus etiam illi, qui deinde sequuntur, similes sunt. Multo magis apud Plautum induci quis possit, ut eum dimetris usum putet, quum ille non solum in quarto quoque pede et iambum ponere, et vocem finire soleat, sed sæpe etiam brevem syllabam in ejus pedis fine ponat, hiatumque admittat. Nihilominus hic quoque dubito an numquam dimetros posuerit continuos. Nam quum plerumque oratio ita composita sit, ut sententia octonis pedibus finiatur, quumque fere ubique etiam hujusmodi versus admisceantur, quos aperte octonarios esse fatendum sit; denique quum octonarios ille, æque ut alios versus tetrametros, asynartetos esse voluerit: quid aliud, quam octonarios potius, quam dimetros, esse versus istos censebimus? Ita statim in Amphitruone I. 1.

> qui me álter est audácior homo, aút qui confidéntior,
> juventútis mores quí sciam, qui hoc nóctis solus ámbulem?
> quid fáciam nunc, si trésviri me in cárcerem compégerint?
> inde crás e promptuária cellá depromar ád flagrum:
> nec caússam liceat dícere mihi, néque in hero quidquam aúxili
> siét, nec quisquam sít, quin me omnes ésse dignum députent.

Quamquam in postremis duobus versibus vereor ut hæc genuina lectio sit. Certe MSS. omnes pro *quin* præbent *qui non*.

CAP. XIV.

DE IAMBICIS TRIMETRIS ACATALECTIS.

1. Accedimus ad versum, qui secundum hexametrum heroicum omnium nobilissimus est, TRIMETRUM ACATALECTUM, quem Latini SENARIUM vocant. Ejus quattuor formas commemorant grammatici, ut scholiastes Hephæstionis p. 87. TRAGICUM vocantes, et COMICUM, et SATYRICUM, et proprie IAMBICUM. Hunc, quem postremo loco nominavi, maxime ex pedibus disyllabis, ipsoque in primis iambo componi tradunt, ut

> πάτερ Λυκάμβα, ποῖον ἐφράσω τόδε.

Tragicum alternos amare spondeos, et rarius aliquem ex trisyllabis pedibus adsciscere dicunt, ut

> ἥκω Διὸς παῖς τήνδε Θηβαίαν χθόνα,
> Διόνυσος, ὃν τίκτει ποθ' ἡ Κάδμου κόρη.

Comicum trisyllabos pedes frequentare aiunt, ut,

> καὶ φρένα μὲν οὐκ ἐθέλουσαν ὀμόσαι καθ' ἱερῶν.

Satyricum denique medium esse inter tragicum et comicum observant, ut

> ἠδ' ἄγκος ὑψίκρημνον ὄρεσι περίδρομον.

Sed hæc etsi non sunt falsa, parum tamen sufficiunt rei exhauriendæ. Itaque de singulis generibus explicatius dicendum erit.

2. Merito initium faciemus ab IAMBOGRAPHIS, quorum Archilochus primus hoc metrum nobilitavit. Hi cæsuram maxime usurparunt eam, quæ est in medio tertio pede:

⏓ —́ ⏑ — ⏓ | —́ ⏑ — ⏓ —́ ⏑ —

Jure tamen non ita servarunt hanc cæsuram, ut eam numquam negligerent. Nam et brevior est hic versus, quam qui necessario cæsuram habere debeat, et varianda ordinum longitudine etiam venustatis aliquid accipit. Ad mensuram autem quod attinet, a trisyllabis pedibus non ita abstinuerunt, ut eos omnino excluderent, sed non re-

ceperunt alios, quam qui solvenda longa exsistunt, ut Archilochus apud Athenæum XII. 523. D. E.

οὐ γάρ τι καλὸς χῶρος, οὐδ' ἐφίμερος,
οὐδ' ἐρατός, οἷος ἀμφὶ Σίριος ῥοάς.

Anapæstum autem pro iambo prorsus detrectarunt, qui si quibusdam in locis invenitur, non videtur de vitio dubitandum esse, ut in Archilochi versu apud Harpocrationem v. παλίνσκιον,

πρὸς τοῖχον ἐκινήθησαν ἐν παλινσκίῳ,

ubi recte ἐκλίνθησαν corrigit Toupius ad Suid. T. IV. p. 406. vide Gaisfordium ad Hephæst. p. 243. Nec tamen dubitem, quin in primo pede, ubi numero trochaico nondum incepto minus exacta est comparatio temporum, pariter ac tragici, anapæstum interdum admiserint. Spondeum quidem in imparibus locis minime reformidant, sed multo tamen parcius eo pede, quam tragici, usi sunt. Quin aliquando de industria integris in carminibus puros iambos posuisse videntur, quod imitatus est Catullus in phaseli descriptione carm. IV.

3. Recentiores plus sibi licentiæ sumpsisse credibile est, tragicorum comicorumque exemplo adductos, etsi id non de omnibus affirmaverim. Saltem in carmine illo in Demetrium, quod Athenæus VI. p. 253. servavit, et tribrachum frequentiorem esse videmus, et semel etiam anapæstus receptus est, v. 17.

ἢ οὐκ εἰσίν, ἢ οὐ προσέχουσιν ἡμῖν οὐδὲ ἕν.

Quo quidem versu non utar ad tuendam aliam elegantiæ neglectionem, quæ est in longa syllaba finali priorem partem quinti pedis tenente: de qua re infra segm. 9. dicetur.

4. Singularis est lusus Castorionis Solensis, commemoratus a Porsono in supplem. præf. ad Hec. p. 27. ex Athenæo X. p. 454. F. Is hymnum in Panem fecerat, quum aliis in rebus exilem diligentiam expromens, tum versibus in singulas dipodias descriptis, quæ cæsurarum ratio propter perpetuam ejusdem ordinis repetitionem valde insuavis est:

σὲ τὸν βολοῖς νιφοκτύποις δυσχείμερον
ναίονθ' ἕδος, θηρονόμε Πάν, χθόν' Ἀρκάδων,
κλήσω γραφῇ τῇδ' ἐν σοφῇ, πάγκλειτ' ἔπη
συνθείς, ἄναξ, δύσγνωστα μὴ σοφοῖς κλύειν,
Μουσοπόλε θήρ, κηρόχυτον ὃς μείλιγμ' ἱεῖς.

5. Progredimur ad TRAGICUM trimetrum, qui dici vix potest quantum viros doctos exercuerit. Ejus legitima cæsura eadem est, quam ab antiquis iambographis probatam diximus, quæ πενθημιμερὴς a grammaticis vocatur:

Κάδμου πολῖται, | χρὴ λέγειν τὰ καίρια.

Quæ cæsura etsi aptissime versum in duas neque dissimiles, neque nimium similes partes dividit, tamen si semper et necessario usurparetur, ipsa quoque, versibus omnibus eosdem semper numeros exhi-

bentibus, satietatem et tædium afferret. Itaque poëtæ etsi eam ut legitimam cæteris prætulerunt, tamen sæpe etiam varietatis caussa alias adhibuerunt incisiones: quo id sunt consequuti, ut, quamvis multos versus conjungerent, tamen illa ejusdem numeri perpetua repetitio, quæ aliter molestissima futura esset, mutatis subinde ordinibus mira varietate temperaretur. Sed critici, parum memores, poëtas in hoc genere non alia re, quam sensu suo duci, ad regulas quasdam revocare hanc cæsurarum varietatem conati sunt, opera majore, quam fructu. Quorum nos esti non contemnimus industriam, tamen quamvis infinita multitudine exemplorum nihil effici putamus, nisi idoneæ rationes, eæque ex ipsa numeri natura petitæ afferantur.

6. Ita enim existimamus, hunc versum natura sua plures admittere cæsuras, quarum eas, ex quibus ordines vel nimis æquales, vel inepte inæquales prodituri essent, raro, nec nisi aut certa de caussa, aut etiam negligentia quadam usurpatas esse; interdum autem, quod ipsum incuriæ tribuendum videtur, omnem neglectam esse cæsuram, quod in tam brevi versu, si raro fiat, non habet magnam offensionem. Ex his æstimari poterit, quid sentiam de iis, quæ Porsonus in supplemento præfationis ad Hecubam p. 24. seqq. disputavit. Sed ea ne silentio prætercam, auctoritas viri facit, quæ apud populares ejus tanta est, ut ab ejus placitis discedere pene religioni sibi ducant. Is cæsuræ ejus, quæ πενθημιμερὴς vocatur, quattuor facit genera, prouti ea vel in brevi vel in longa syllaba, idque vel sine elisione, vel cum elisione fiat:

κίνδυνος ἔσχε | δορὶ πεσεῖν Ἑλληνικῷ.
πατὴρ, ἵν᾽, εἴποτ᾽ | Ἰλίου τείχη πέσοι
λιπὼν, ἵν᾽ ᾅδης | χωρὶς ᾤκισται θεῶν.
καὶ τεύξεται τοῦδ᾽ | οὐδ᾽ ἀδώρητος φίλων.

At hæ distinctiones, mea sententia, plane inutiles sunt, siquidem, brevis an longa ista syllaba sit, nihil interest, elisio autem, ut supra adnotavi, cæsuram nihil impedit. Huic cæsuræ addit aliam, ἑφθημιμερῆ a grammaticis vocatam, quæ est in medio quarto pede. Ejus octo ponit diversas formas, prouti vel in longiore vocabulo vel in voce monosyllaba fiat, eaque vel enclitica, vel non enclitica; hanc autem non encliticam vel talem esse, quæ sententiam inchoare nequeat, vel talem, quæ possit inchoare sententiam; hanc postremam porro vel ad præcedentia pertinere, vel ad sequentia; denique in his omnibus vel abesse elisionem, vel adesse:

ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα | καὶ σκότου πύλας.
πολλῶν λόγων εὑρήμαθ᾽, | ὥστε μὴ θανεῖν.
κείνη γὰρ ὤλεσέν νιν | εἰς Τροίαν τ᾽ ἄγει.
τύμβον δὲ βουλοίμην ἂν | ἀξιούμενον.
ἐπεὶ πατὴρ οὗτος σός, | ὃν θρηνεῖς ἀεί.
ἀλλ᾽ οὔτ᾽ ἐμοὶ καλὸν τόδ᾽ | ἐστὶν οὔτε σοί.
ἀλλ᾽ ὃν πόλις στυγεῖ, σὺ | τιμήσεις νεκρόν;
ὅταν γὰρ εὖ φρονῇς, τόθ᾽ | ἡγήσει σὺ νῷν.

In his quoque primum, elisio facta sit, an non sit facta, nihil ad rem,

Quod ad cætera attinet, non est obscurum, permixta esse, quæ diversissima sunt. Nam primo si cæsura illa ἑφθημιμερὴς per se spectatur, fatendum est, posteriorem versus partem numero esse valde inepto, minimeque cum prioribus congruente: quod facile sentiet, qui utrámque partem in pronunciando satis longa pausa disjungat:

ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα | καὶ σκότου πύλας.

Nam posterior pars,

—́ ⏑ — ⏑ —

ita dissimilis est priori, ita levis, ita pene ludicra, ut omnem numerorum gravitatem frangat atque debilitet. Itaque quis non, ubi licitum est, satius putabit, versum hoc potius modo dividere,

ἥκω νεκρῶν | κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας,

in qua divisione servatur gravitas numeri et magnificentia? At, inquit, non ubique potest ita. Fateor. Tum vero aut nullam omnino adhibebimus incisionem, ut in hoc,

τύμβον δὲ βουλοίμην ἂν ἀξιούμενον,

aut, si sensus cæsuram ἑφθημιμερῆ commendat, admittemus quidem eam sed sequentem versus partem, quo debilitas ista numeri, quam indicavimus, evitetur, ita dividemus,

—́ ⏒ | —́ ⏑ —

κείνη γὰρ ὤλεσέν νιν, | εἰς Τροί | άν τ᾽ ἄγει.
ἐπεὶ πατὴρ οὗτος σός, | ὃν θρη | νεῖς ἀεὶ.

Idque fecisse Græcos, infra demonstrabimus. Denique quæ postrema duo exempla posuit, in quibus ipse minus jucundam esse cæsuram fatetur, quis est, qui ita, ut ipse jubet, reluctante verborum sensu, quam sic, ut postulat sensus, dividere malit,

ἀλλ᾽ ὃν πόλις στυγεῖ, | σὺ τιμήσεις νεκρόν;
ὅταν γὰρ εὖ φρονῇς, | τόθ᾽ ἡγήσει σὺ νῷν.

Aut quis credas, histrionem aliter quam ut sententiæ consentaneum erat, pronunciasse, quum si numerus, non sententia in pronunciando observari debeat, nihil impediat, quin etiam in mediis vocabulis incidatur? Itaque hoc genus incisionis prorsus idem est cum eo, quod quasi cæsuræ nomine insigniri voluit, quia in tertii pedis fine cum elisione vel in ipsa voce, vel in additis γ᾽, δ᾽, μ᾽, σ᾽, τ᾽, incisio fiat:

κεντεῖτε, μὴ φείδεσθ᾽· | ἐγὼ ᾿τεκον Πάριν.
γυναιξὶ παρθένοις τ᾽ | ἀπόβλεπτος μέτα.

Nam quod dicit, minus jucundam esse cæsuram in illis versibus,

ἀλλ᾽ ὃν πόλις στυγεῖ, σὺ τιμήσεις νεκρόν;
ὅταν γὰρ εὖ φρονῇς, τόθ᾽ ἡγήσει σὺ νῷν,

non potest profecto ad incisionem post σὺ vel τόθ᾽ admissam spectare, quia sic etiam ille versus,

πολλῶν λόγων εὑρήμαθ', ὥστε μὴ θανεῖν,

injucundam cæsuram habiturus esset, sed aperte eo pertinet, quod ante σὺ et τόθ' incisio fit. Nam non minus injucunda incisio est in hoc,

γυναιξὶ παρθένοις τ' | ἀπόβλεπτος μέτα.

Id autem quam rationem habeat, apertum est. Nam in duas æquales partes dividitur versus, eaque re omnis tollitur varietas. Hinc perraro ista divisione usi poëtæ sunt: quam ubi sensus non efflagitat, ut in hoc ipso,

γυναιξὶ παρθένοις τ' ἀπόβλεπτος μέτα,

præstat, sine omni cæsura versum pronunciare. Ubi autem sensus negligi incisionem vetat, aut incuriæ aliquid tribuendum putamus, si tamen hæc incuria est, ut in illis duobus,

ἀλλ' ὃν πόλις στυγεῖ, | σὺ τιμήσεις νεκρόν;
ὅταν γὰρ εὖ φρονῇς, | τόθ' ἡγήσει σὺ νῷν,

aut ad artem poëtæ attendemus, alia præter hanc inferenda cæsura æqualitatem partium removentis, ut in his versibus:

κεντεῖτε, | μὴ φείδεσθ' | ἐγὼ 'τεκον Πάριν.
βλέποντα, | νῦν μὲν ὄρθ', | ἔπειτα δὲ σκότον.
τὸ γὰρ σόν, | οὐ τὸ τοῦδ', | ἐποικτείρω στόμα.

7. Addit his Porsonus aliam observationem, raro integros pedes tertium et quartum vel integras voces vel vocum partes facere,

Μενέλαε, μὴ γνώμας ὑποστήσας σοφάς,
Θρῄκην περάσαντες μόλις πολλῷ πόνῳ,

quorum versuum in secundo Æschylum pronunciandi difficultate laborem ab exercitu Persico exhaustum bene exprimere. Simile exemplum est in eadem Æschyli fabula v. 465.

Ξέρξης δ' ἀνῴμωξεν κακῶν ὁρῶν βάθος,

et apud Euripidem in Suppl. 699.

καὶ συμπατάξαντες μέσον πάντα στρατόν.

Quid vero? Quonam hos versus referemus? Ad eosne, qui istam quasicæsuram habeant, an ad eos, qui nullam? Quod ego quidem tanto minus dubitem facere, quod sæpe video versus inveniri, quos omni cæsura destitutos esse fatendum sit, ut apud Æschylum in Agam. 952.

πιθοῦ· κράτος μέντοι πάρες γ' ἑκὼν ἐμοί.

apud Sophoclem in Œd. R. ut in una tantum tragœdia consistam, v. 326. 449. 598. 599. 615. 738. 744. 785. 809. 1290. 1436.

μὴ πρὸς θεῶν φρονῶν γ' ἀποστραφῇς, ἐπεί,
λέγω δέ σοι τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὃν πάλαι.
τὸ γὰρ τυχεῖν αὐτοῖς ἅπαντ' ἐνταῦθ' ἔνι.

πῶς δῆτ' ἐγὼ κεῖν' ἂν λάβοιμ', ἀφεὶς τάδε;
κακὸν δὲ κἂν ἐν ἡμέρᾳ γνοίης μιᾷ.
ὦ Ζεῦ, τί μου δρᾶται βεβούλευσαι πέρι.
οἴμοι τάλας· ἔοικ' ἐμαυτὸν εἰς ἀράς.
κἀγὼ τὰ μὲν κεῖνοιν ἐτερπόμην· ὅμως δ'.
κάρα διπλοῖς κέντροισί μου καθίκετο.
ὡς ἐκ χθονὸς ῥίψων ἑαυτόν, οὐδ' ἔτι.
ῥῖψόν με γῆς ἐκ τῆσδ' ὅσον τάχισθ', ὅπου.

Hæc tot una in fabula exempla satis, opinor, ostendent, sæpe neglectam esse cæsuram. Quin ex eadem fabula plura etiam exempla proferri poterant, nisi consulto omisissem, quæ ad genera a Porsono constituta referri possunt. Quamobrem ita potius statuemus, legitimam esse cæsuram eam, quæ est in medio pede tertio; sæpe autem etiam illam, quæ ἑφθημιμερὴς vocatur, usurpari, quo facto reliquam versus partem, ut infra demonstrabitur, in hos ordines dividi,

´— ⏓ | ´— ⏑ —

præterea vero nunc omnem cæsuram negligi, nunc alias, quam πενθημιμερῆ atque ἑφθημιμερῆ, usurpari, ut in eadem Sophoclis fabula, ne longius abeam, v. 1171.

κείνου γέ τοι δὴ παῖς ἐκλήζεθ'. | ἡ δ' ἔσω.

et 1173.

ἦ γὰρ δίδωσιν ἥδε σοι; | μάλιστ', ἄναξ.

et 1264.

πλεκταῖς ἐώραις ἐμπεπλεγμένην· | ὁ δέ.

et 250.

ἐν τοῖς ἐμοῖς γένοιτ' | ἐμοῦ ξυνειδότος,

quo genere plerumque in majore orationis severitate utuntur. Denique sæpe etiam plures in uno versu cæsuras esse, cujusmodi exempla quædam supra dedimus. Omninoque qui vel unam alicujus tragœdiæ scenam attente perlegat, mira varietate multiplices ordinum formas consociari videbit. Neque enim putamus, esse adhuc, qui digitos magis, quam orationis incisa in legendis versibus consuli velit.

8. Sed dicendum jam est de alio Porsoni decreto. Negat ille enim tragicos umquam pedes tertium et quartum eadem voce comprehendere. Atque etsi versus quosdam, in quibus ista divisio conspiciebatur, præclare ab eo emendatos confitemur, tamen tantum abest, ut hanc ob caussam necessariam fuisse emendationem putemus, ut non alio valere observatio ista nobis videatur, quam ut non magnopere probatam a tragicis esse istam distributionem appareat. Cur ea autem displicuerit, apertum est. Nam isti pedes si uno vocabulo continentur, in tres æquales ordines dividi versum necesse est:

ἦ κάρτ' ἄρ' ἂν | παρεσκόπεις | χρησμῶν ἐμῶν.

Recte enim Marius Victorinus p. 2525. de trimetri incisionibus præcipiens, *pessimus autem,* inquit, *qui singula verba in dipodiis habet,*

præsentium divinitas cælestium.

At ut hoc non sit venustum, non sequitur tamen, qui illud scribere non dubitavit,

πιθοῦ· κράτος μέντοι παρές γ᾽ ἑκὼν ἐμοὶ,

qui versus etiam deterior est, non potuisse etiam alio modo aliquid negligentiæ admittere. Atque ut hunc versum, qui est in Agamemnone 1261. non putamus corrigendum esse, ita quod in ejusdem poëtæ Supplicibus v. 252. scriptum est,

καὶ τἄλλα πόλλ᾽ ἐπεικάσαι δίκαιον ἦν,

non audaci illa transpositione, quæ Porsono placuit, sed lenissima mutatione, eaque tali, quæ non id, quod sanum, sed illud, quod depravatum est, tollat, corrigendum videtur,

καὶ τἄλλα πού μ᾽ ἐπεικάσαι δίκαιον ἦν.

Multo minus vitiosus est versus in Persis 501.

στρατὸς περᾷ κρυσταλλοπῆγα διὰ πόρον,

in quo quum verbum illud, quod pedes istos implet, eos excedat, vel hac re æqualitatem ordinum, propter quam hæc trimetri compositio injucunda est, removeri apparet. Accedit, quod recte distincta oratione, tam gravis est hæc ordinum conformatio, ut hic quoque transpositio, qua utendum Porsonus putat, ad criticos lusus ablegandà sit. Ita enim procedit oratio:

ἐπεὶ δὲ πολλὰ θεοκλυτῶν ἐπαύσατο
στρατός, | περᾷ κρυσταλλοπῆγα διὰ πόρον.

9. Venio denique ad pausam, quam vocat Porsonus. Ac præclare quidem ille ad Hecubam v. 347. observavit paucos in Græcorum tragœdiis versus inveniri, qualis est primus in Ione Euripidis, in quo ultima longa vocis hypermonosyllabæ primam partem quinti pedis teneat,

Ἄτλας ὁ χαλκέοισι νώτοις | οὐρανόν.

Quam rem pluribus explicans in supplemento præfationis ad Hecubam p. 30. seqq. exceptionem statuit hanc, si in altera quarti pedis parte sit vox monosyllaba, eaque vel enclitica, vel alio modo ita cum præcedente vocabulo cohærens, ut ambo quasi unam vocem simul efficiant:

στεύδωμεν, ἐγκονῶμεν· ἡγοῦ μοι, | γέρον.
οἷόν τέ μοι τάσδ᾽ ἐστί· θνητοῖς γὰρ | γέρα.
εἴ μοι λέγοις τὴν ὄψιν, εἴποιμ᾽ ἂν | τότε.

Atque in his quidem locis, in quibus ἂν cum verbo ultimam elisam habente conjunctum est, ut εἴποιμ᾽ ἄν, εὕροιμ᾽ ἄν, facile assentior. Sunt enim hæc ita comparata, ut aperte talia, quemadmodum notio-

nem unam, ita etiam unam vocem efficere videantur. De cæteris non accedo. Miror enim, quid sit, quod Porsonus, quum in istis exemplis fere omnibus sensus cæsuram illam ἑφθημιμερῆ, vel etiam eam, quæ in fine tertii pedis est, offerat, ad eas incisiones nullo modo attenderit: quod ille si fecisset, profecto et rationem intellexisset hujus rei, simulque alia quædam exempla, quæ corrigenda putat, sana esse, alia autem multo faciliore et aptiore via excusari posse vidisset. Nam quum admissa illa, quam diximus, cæsura, reliqua versus pars, ut supra indicatum est, ineptum minimeque convenientem præcedenti numerum habeat, si ille sic constituatur,

—́ ⏑ — ⏑ — vel ⏑ —́ ⏑ — ⏑ —

ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα | καὶ σκότου πύλας,

sensere hoc tragici ideoque in duos ordines eam versus partem distingui maluerunt,

—́ ⏓ | —́ ⏑ — vel ⏑ —̏́ ⏓ | —̏́ ⏑ —

qui gravior est, aptiorque numerus. Eaque caussa recte judicarunt, in priore isto trochæo longa syllaba terminari vocabulum posse.

σπεύδωμεν, ἐγκονῶμεν· || ἡγοῦ | μοι, γέρον.
ἔτικτε γάρ μ', ἔτικτεν, || ὤ μοι | μοι κακῶν.
προτέρχεται τόδ' ἐγγύς· || οἴμοι | μοι τάλας.
πῶς φῄς; τίν' εἶπας μῦθον; || αὖθις | μοι φράσον.
ἃ δ' ἐνθάδ' εἶχον ἀγάθ', || ἄκουσόν | μου, πάτερ.
ἔσω φρενῶν λέγουσα, || πείθω | νιν λόγῳ.
τί παρθενεύει δαρόν, || ἐξόν | σοι γάμου.
βίον δ' ἐπαιτῶν εἶρπ', || ἀγύρτης | τις λάτρις.
ἔμπρησον, ὦ γενναῖε· || κἀγώ | τοί ποτε.

Quæ leguntur in Hecuba 511. Œd. Col. 976. Philoct. 787. Helena 478. Ione 633. Agam. 1061. Prom. 649. Rhes. 715. Philoct. 801. Ejusdem modi sunt septem alia exempla, quæ Porsonus p. 32. affert, duo p. 36. tria p. 37. allata. Quibus addi poterunt Iphig. Taur. 942. Heracl. 517. Quod si quo in versu non est cæsura in fine tertii pedis vel medio quarto pede, apparet, durissimam esse istam longam finalem in medio quinto pede, ut in Choëph. 903. et Iphig. Aul. 1212, et Hel. 1119.

κρίνω σε νικᾷν, καὶ παραινεῖς μοι καλῶς.
πείθειν ἐπᾴδουσ', ὥσθ' ὁμαρτεῖν μοι πέτρας.
καὶ μὴν ἐκεῖνος οὐκέτ' ἔσται σοι βαρύς.

Ingratum est enim, impediri vocem ac retineri in fine longioris ordinis, tamquam si magnus aliquis et gravis ordo sequuturus esset, ad quem ordiendum aliqua virium collectione opus foret, quum tamen brevis ordo sequatur:

⏑ —̏́ ⏑ — ⏓ | —̏́ ⏑ — — || —̏́ ⏑ —

Quod secus est, brevi prægresso ordine, sequente autem longiore:

–́ – | –́ ◡ – vel ◡ –̀́ – | –̀́ ◡ –

Sed quis contendat, si aliis in rebus aliquando negligentiores fuerunt poëtæ, numquam eos hac in re aliquid incuriæ admisisse? Quod ego quidem Euripidem in fabulis post Olympiadem LXXXIX. scriptis fecisse, in quibus omnino major cernitur negligentia, haud ægre crediderim. Incuriæ tribuerim etiam Sophoclis versum in Ajace 1101. Nec prorsus negaverim de Æschylo, etsi facile quis suspicari possit, eum isto in loco scripsisse,

κρίνω σε νικᾷν, καὶ παρῄνεσας καλῶς.

In Ionis initio autem consulto Euripidem puto onus, quòd humeris sustineret Atlas, impeditiori numero depingere voluisse, ut jam supra lib. I. cap. 8, 9. indicavi. Sed in Alc. 1083. non intercedam ne pronomen με tollatur. Præterea in hoc quoque genere aliquid concedendum videtur nominibus propriis, maxime in syllabam non natura longam terminatis, ut in Æschyli Persis v. 321.

νωμῶν, ὅ τ' ἐσθλὸς Ἀριόμαρδος, Σάρδεσιν.

Neque enim persuasit mihi Porsonus p. 35. excidisse aliquid post nomen Ariomardi. Ex his vero, quæ hactenus disputavi, apertum est, hos versus, alterum Euripidis in Heracl. 640. Sophoclis alterum in Œd. Col. 1543. quos Porsonus p. 32. ut regulæ a se constitutæ repugnantes, corrigi vult, emendatione non indigere, quum in utroque cæsura ἑφθημιμερής sit:

ὦ φίλταθ', ἥκεις ἆρα, || σωτὴρ | νῷν βλάβης.
σφῷν αὖ πέφασμαι καινός, || ὥσπερ | σφὼ πατρί.

Neque opus habebimus, quod ille p. 34. in quattuor versibus, in quibus vocabulum οὐδεὶς et οὐδὲν post illam cæsuram est, fieri vult, vocabulum illud divisim pronunciare, οὐδ' εἷς, οὐδ' ἕν, quod vel propterea fieri non potest, quia significatu differunt οὐδεὶς et οὐδ' εἷς. Quod autem dixi, in illis quoque exemplis cæsuram in medio quarto pede esse, id in tribus eorum apertum est: sed in quarto quoque distinguendi ratio Græcis usitata interpungi pronunciarique postulat,

ἀμφότερον· ἀπολειφθὲν γάρ, οὐδὲν θάτερον.

Ubi vero nulla est a cæsura excusatio, sane videndum est, ne quid vitii lectio contraxerit. Quo ex genere uti quosdam locos præclare sanavit Porsonus, ita, quod idem ex Pirithoo Euripidis p. 39. affert,

ἐμῇ γὰρ ἦλθε μητρὶ κεδνῇ πρὸς λέχος,

vix erit, opinor, qui non conjiciat sic potius a poëta scriptum esse:

ἐμῇ γὰρ ἦλθε μητρὶ πρὸς κεδνὸν λέχος.

Cæterum ex his, quæ jam disputavimus, apertum est, etiam illos versus, qui, cæsura in medio quarto pede facta, quintum pedem purum iambum habent, non sic legendos esse, ut pars versus, quæ

post cæsuram est, uno ordine constet, sed ita, ut duos illos contineat,

$\acute{-} \smile | \acute{-} \smile -$

μήτηρ δὲ Μερόπη Δωρίς· ἡγόμην δ' ἀνήρ.

Præterea vero illi quoque versus, qui cæsuram in medio quinto pede habent, recte eo loco longam syllabam admittere videntur, quum ipsa cæsura pausam eo loco fieri, vocèmque consistere jubeat. Ita in Eurip. Heracl. 530.

καὶ στεμματοῦτε καὶ κατάρχεσθ', | εἰ δοκεῖ.

10. Porsonum sequutus censor editionis meæ Supplicum Euripidis in Diario classico *(Classical Journal)* T. XVI. p. 428. seqq. dum in res fortuitas parvique momenti intentus erat, regulam proposuit hanc, ubi tertius pes tragici senarii una voce contineretur, simulque versus dividi posset in duas partes æquales, plerumque alteram versus partem aut elisionem ante se habere, aut vocabulo incipere, quod orationem inchoare non posset, veluti ἂν, γάρ, δέ, μέν, omninoque dictionibus encliticis; eamque regulam non solum ad eos versus spectare, in quibus tertius pes vel integro vocabulo, vel parte longioris vocabuli impleretur, sed etiam in quibus illud vocabulum ex duobus in unum conjungi solitis constaret, qualia sunt δήπου, εἴπερ, εἴτις, καίπερ, καίτοι, μέντοι, ὅστις, ὅταν, οὔτις, οὔτοι, τοίγαρ, τοίνυν, ὥσπερ. Non facile, inquit, intelligi, cur magis placuerit auribus Atheniensium,

εἰς τάσδε γὰρ βλέψασ' | ἐπηυξάμην τάδε,
κείνη γὰρ ὤλεσέν | νιν, εἰς Τροίαν τ' ἄγει,

quam,

εἰς τάσδε γὰρ βλέψας | ἐπηυξάμην τάδε,
κείνη γὰρ ὤλεσεν | τάδ', εἰς Τροίαν τ' ἄγει,

at facto tamen rem comprobari. Nempe tota ista observatio talis est, ut, qui sic omnes tragicorum versus per singulos pedes examinare volet, multa possit hujusmodi, quæ casu facta sunt, pro regulis vendere. Quid est enim, quod, ut ipse fatetur vir doctus, qui hanc observationem in medium attulit, Æschylus ac Sophocles sæpe violaverunt legem istam, Euripides autem, multo illis alias negligentior, eam observavit? Num illi duo, qui principes in hoc genere poëseos habiti sunt, non eadem in urbe fabulas suas, et coram iisdem Atheniensibus exhibuerunt? Quanto satius erat, ad illud animi attentionem convertere, quod Græcos, si saperent, facere oportebat, quodque fecisse eos, diligentem lectorem latere non potest, ut pro sententiæ atque orationis multiplici conformatione, proque ea ratione, quam recitatio dictis conveniens sequi deberet, alio atque alio modo versus componerent, nihil nisi sensum sequuti suum: quem nos si indagare volumus, non eum profecto ex litteris et syllabis colligere poterimus, sed potius, ex fonte suo, orationis sententiæque natura, haustus, deinde in his minutiis ultro se nobis offeret.

11. Ex eadem justæ recitationis observatione aliud explicari de-

fendique potest, quod aliter non esset idoneam rationem habiturum. Nam quum poëtæ in hoc versu, qui ad colloquium maxime orationumque imitationem factus est, plures usurpare cæsuras debeant, interdum illi, interpunctione vel finem versus non longe prægressa, vel paullo post initium sequentis versus sequutura, duos versus arctius conjunxerunt, adeo ut etiam vocalem dictionis monosyllabæ in fine versus eliderent. De qua re non est, quod hic dicam explicatius, quum id supra jam factum sit lib. I. cap. 8, 10.

12. Sed pertinent ad hoc genus etiam illi versus, qui in vocem terminantur natura sua ita cum sequentibus cohærentem, ut, nisi etiam pronunciando arctius cum iis conjungatur, versus, ut recitationis postulatis non satisfaciens, merito displiceat. Unde non sane injuria suspectus est hic Æschyli locus in Eumen. 238.

> ἀλλ' ἀμβλὺν ἤδη, προστετριμμένον τε πρὸς
> ἄλλοισιν οἴκοις καὶ πορεύμασιν βροτῶν.

Qui si sanus est, parum certe elegans est. Multos melius Sophocles in Antig. 409.

> πᾶσαν κόνιν σήραντες, ἣ κατεῖχε τὸν
> νέκυν, μυδῶν τε σῶμα γυμνώσαντες εὖ.

Paullo alia, sed ejusdem tamen generis exempla sunt, quæ ibi attuli in minori ed. Erfurdtii. Adde Boeckhium ad Pind. Olymp. VI. p. 377. Ejusmodi sunt etiam hæc in Œd. Reg. 236.

> τὸν ἄνδρ' ἀπαυδῶ τοῦτον, ὅστις ἐστί, γῆς
> τῆσδ', ἧς ἐγὼ κράτη τε καὶ θρόνους νέμω.

et v. 253.

> ὑπέρ τ' ἐμαυτοῦ, τοῦ θεοῦ τε, τῆσδέ τε
> γῆς, ὧδ' ἀκάρπως κἀθέως ἐφθαρμένης.

In quibus exemplis omnibus pessime sensui consuleret, qui in fine versus magis, quam ubi interpunctiones jubent, voce consistendum putaret.

13. Ad mensuram quod attinet, satis jam post tot doctorum hominum disceptationes exploratum habemus, anapæstum in tragicorum trimetris non nisi in nomine proprio locum habere, excepto tamen ultimo pede, quem semper purum servari necesse est. Qua de re quum alii disceptarunt, tum novissime Porsonus et ego in præfationibus ad Hecubam. Primus pes autem anapæstum etiam in aliis nominibus recipit, sed in veteri tragœdia ea lege, ut id in integro vocabulo fiat. Euripides vero etiam ita aliquando anapæstum admisit, ut is ex pluribus vocabulis constaret, ut in Oreste v. 896, 1336. Alcest. 376. Iph. Aul. 646. Bacch. 502. 1189. 1243. Hel. 844. Herc. f. 940. quamquam in his exemplis omnibus præpositio est, cum nomine eo conjuncta, quocum quasi unam notionem facit. Videtur hic ex pluribus vocibus compositus anapæstus ad recentioris tragœdiæ incuriam referendus esse. Dixi de hoc anapæsto in præfatione ad

Hecubam p. 56. ubi etiam monitum est, in hoc Ionis Euripidei versu, 1343.

> ὁ θεός σ' ἐβούλετ' ἐν δόμοις ἔχειν λάτριν,

synizesin in primo pede esse. In Ajacis Sophoclei v. 571. emendationem ibi a me propositam Lobeckius atque Erfurdtius in textum receperunt. In Œd. Col. 1360. s. non minus temere, quam in principio Electræ, introductus est anapæstus. Verissima est vulgata:

> οὐ κλαυστὰ δ' ἐστίν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν οἰστέα
> τάδ', ὥσπερ ἂν ζῶ σοῦ φονέως μεμνημένος.

Versus ex Lemniis Sophoclis apud Scholiasten Platonis p. 133.

> ταχὺ δ' αὐτὸ δείξει τοὔργον, ὡς ἐγὼ σαφῶς,

non videtur repugnare, si quidem hæc fabula, ut videtur, satyrica fuit. In his enim tali versui venia est. Sic Æschylus in Κήρυξιν apud Pollucem X. 186.

> κατὰ τῆς σισύρνης τῆς λεοντείας δορᾶς.

Præterea tenendum est, vitatum videri in antiquiore tragœdia etiam eum in primo pede anapæstum, qui ex augmenti accessione exsisteret. Itaque Sophocles in Electra v. 714. scripsit:

> κτύπου κροτητῶν ἁρμάτων· κόνις δ' ἄνω
> 'φορεῖθ'· ὁμοῦ δὲ πάντες ἀναμεμιγμένοι,

non ἐφορεῖθ'. Crasin quidem hic non repudiem, quia, ut re, ita pronunciando conjungenda sunt verba ἄνω 'φορεῖτο. Videndum autem, an hac maxime de caussa καθεζόμην et καθήμην dicere tragicis placuerit, quod verbum in initio versus invenitur in Æschyl. Prom. 229. Soph. Antig. 411. Œd. Col. 1597. Trach. 918. Eurip. Phœn. 75. fragm. Œd. 16. Itaque Æschylus in Persis v. 376. 458. 506. noluit, quod editor Glasguensis posuit, ἐτροποῦτο, ἐκυκλοῦντο, ἔπιτνον scribere, sed dedit τροποῦτο, κυκλοῦντο, πῖπτον, quando ex egregia Seidleri observatione, cujus mentionem supra lib. I. c. 10, 11. p. 52. feci, in iis locis, quæ ῥήσεις ἀγγελικαὶ vocabantur, et si quid his simile est, epicorum more negligunt augmentum tragici. Exempla, præter hæc, quæ commemoravimus, vide in Æschyli Persis 416. 458. Choëph. 736. (sciens prætereo ejusdem fabulæ 930. qui corruptus videtur) Soph. Electr. 715. Œd. R. 1244. 1249. Œd. Col. 1604. 1605. 1624. Trach. 769. 904. 915. Philoct. 371. Eurip. Hec. 1160. Alc. 181. 182. Suppl. 696. Iph. Taur. 54. Bacch. 728. 1066. 1084. 1134. Quorum ea tantum, quæ omnem medelam adspernabantur, intacta a criticis relicta sunt. His adde locos, in quibus crasis, qua eos adjuvare voluerunt, ferri non potest, Æschyli in Persis 490. Sophoclis in Œd. Col. 1602. 1608. Philoct. 360. Eurip. Heracl. 33. Ea res facit, ut de aliis locis, in quibus admitti possit crasis, suspicio oriatur, eos, quoniam ipsi quoque in illis ἀγγελικαῖς ῥήσεσι inveniuntur, abjectione augmenti potius notandos esse, ut Æsch. Pers. 689. Soph. Aj. 308. 1303. Trach. 381. 774. 907. Eurip. Hel. 1587. Sed redeo,

unde digressus sum. Anapæstum, qui in primo pede ex augmenti accessione nasceretur, in his tantum locis observavi: in Eurip. Herc. fur. 458. quod antiquissimum exemplum esse puto,

ἔτεκον μὲν ὑμᾶς, πολεμίοις δ' ἐθρεψάμην.

Deinde in Sophoclis Philocteta v. 544.

ἐκέλευσ' ἐμοί σε, ποῦ κυρῶν εἴης, φράσαι.

Denique in Euripidis Bacchis v. 1293.

ἐμάνητε, πᾶσά τ' ἐξεβακχεύθη πόλις.

14. Trimetros, qui in melicis tragœdiarum partibus inveniuntur, anapæstum admittere sibi persuaserant Lobeckius et Erfurdtius ad Soph. Aj. 705. (697.) eique sententiæ calculum adjecerat Seidlerus in epistola ad Lobeckium post hujus Ajacem p. 438. Non sane temere rejiciam hujusmodi observationem: at maxime tamen mirum foret, in cantu, qui majorem requirit severitatem numerorum, plus licentiæ, quam in diverbiis concessum esse. Nam quod afferunt, omnino liberioribus numeris antistrophicos trimetros incedere, id longe aliud est, et ad solas pertinet solutiones, quæ, modulatione intercedente, etiam ejusmodi verborum collocationes excusari patitur, quales recentior tragœdia in ipsis diverbiis admisit: de quibus dicetur segm. 15. Exemplis certe anapæsti, quæ afferuntur, non multum tribuam. Sunt ea hæc: Æschyli in Sept. ad Th. 985. (997.) 990. in Persis 1043. 1059. Suppl. 800. Sophoclis in Ajace v. 704. in Œd. Col. 1466. Euripidis in Bacchis 1153.

μέλαινά τ' Ἐρινύς, ἦ μεγασθενής τις εἶ.
ἀπώλεσε δῆτα, καὶ τὸ τοῦδ' ἐνόσφισε.
δίαινε, δίαινε πῆμα, πρὸς δόμους δ' ἴθι.
καὶ στέρν' ἄρασσε, κἀπιβόα τὸ Μύσιον.
πρὸς ὃν νέφη δι' ὑδρηλὰ γίγνεται χιών.
ἔλυσε γὰρ αἰνὸν ἄχος ἀπ' ὀμμάτων Ἄρης.
ἔπληξα θυμόν· οὐρανία γὰρ ἀστραπή.
τὸν τοῦ δράκοντος ἐκγενέτα τοῦ Πενθέως·

His addi posset dimeter in Persis 559.

ὁμόπτεροι κυανώπιδες,

de quo supra dictum p. 53. Sed ex trimetris istis primus, qui in antistropha ex iisdem verbis constat, non est legitimus trimeter, eoque nihil probat. Quem versum male tractavit editor Glasguensis, quum, quod sequuti sunt alii, deleta copula scripsit μέλαιν', Ἐρινύς, ut illud adjectivum non ad Ἐρινύς, sed ad præcedens Οἰδίπου σκία referretur. Secundum versum antistropharum observatio docet ex duobus dochmiis compositum esse, et proinde correctione indigere. In tertio, quinto, septimo versu adhibenda videtur συνεκφώνησις, ut monitum est supra p. 54. Quintus quidem sic editus est a Turnebo, ex conjectura, ut videtur. Porsonus, qui in præf. ad Hec. p. 9. Aldi et Robortelli lectionem δ' ὑδρηλά, de solo metro sollicitus, reponi

jusserat, in supplemento p. 59. aliam proposuit correctionem, ad sensum commodam, sed transpositionis audacia fines, quos certos hoc genus habet, egredientem. Si Turnebi lectio non est vera, aliud hic vitium lateat necesse est. Cod. Guelf. δ' ὑδρηλὰ γείνεται. Quartum versum idem Porsonus in Addendis ad Hec. p. 80. audacius reformavit, quum lenius posset καὶ βόα τὸ Μύσιον scribere, indicium faciente Eustathio ad Dionys. Perieg. 791. In sexto delendum videtur γάρ. In postremo denique, qui non habet antistrophicum, ita molestus est articulus ante Πενθέως, ut eum aut ab interprete adjectum, aut ad postremam syllabam vocis ἐκγενέτα communem genitivi formam του adscriptam fuisse putem. Deleto articulo versus ex iambico monometro hypercatalecto et dochmio constabit. Cæterum non ignoro, esse, qui duos versus, quos ex Persis attulimus, antispasticos esse putent. At tales antispasticos nec fecit ullus poëta, nec facere potuit.

15. Quod in trochaicis versibus adnotavimus, inde ab Olympiade LXXXIX. corrumpi gravitatem numerorum cœpisse, idem etiam in trimetris factum animadvertimus, qui ex illo tempore magis magisque ad satyrici versus levitatem inclinarunt. De qua re primo indicium feci in dissertatione observationes quasdam de linguæ Græcæ dialectis continente, quæ edita est a. CIƆIƆCCCVII. Et quo recentior quæque tragœdia est, tanto frequentiorem in ea longarum syllabarum solutionem deprehendere licet. Qua in re hoc in primis notabile est, quod etiam bisyllabas voces ictu in primam syllabam incidente ad solutionem adhibuerunt, quod in antiquioribus tragœdiis non est factum, nisi in formulis quibusdam inevitabilibus, ut διὰ μάχης, κατὰ νόμον, περὶ σέθεν. Talem enim versum, qualis hi sunt in prologo Orestis.

ἢ πόσιν ἀπείρῳ περιβαλοῦσ' ὑφάσματι,
οὐ καλόν· ἐῶ τοῦτ' ἀσαφὲς ἐν κοινῷ σκοπεῖν,

antiquior tragœdia prorsus improbavit, nisi, ut supra indicavimus, in melicis partibus, in quibus modulatio cantus talia videtur leniisse Itaque non puto scripsisse Æschylum in Suppl. 267. 525.

ὑγρᾶς θαλάσσης· τῶνδε κἀπὶ τάδε κρατῶ.
ἀλλ' οὔτι δαρὸν χρόνον ἐρημώσει πατήρ.

Contra illum poëtam, qui Rhesum fecit, quem Euripide aliquanto recentiorem esse non dubium est, trimetros fecisse videmus elegantissimos, planeque ab ista negligentia puros. Ex quo mihi videor jure colligere, non eum ex recentioribus illis Atheniensium tragicis esse, sed multo post vixisse, quum Alexandrini, ut Sositheus et Lycophron, Atticorum tragœdiam, grammatica subtilitate limatiores, quam fecundi ubertate poëtica, imitari atque ex oblivione resuscitare conarentur.

16. Alias observationes, quibus tragici trimetri compositio illustratur, jam supra attulimus lib. I. cap. 10, 4. 7. 11. 12. 21. ut eas non opus sit hic repeti. De soluta quinta arsi apud tragicos pariter atque apud comicos disputavit Seidlerus in libro de verss. dochm. p.

380. seqq. Quædam ego quoque attuleram in præf. ad Hec. p. 38. seqq.

17. Satyricus trimeter, ut supra dictum est, solutiones longarum syllabarum crebrius, quam tragicus, admittit. Vide Casaubonum de poësi satyrica p. 222. Quamquam credibile est, in satyricis quoque fabulis aliquanto majorem curam ante Olympiadem LXXXIX. quam post illud tempus, adhibitam esse. Cui rei fidem facere videntur fragmenta, quæ ex Æschyli et Sophoclis satyricis fabulis satis multa supersunt. Quodque in Rheso adnotavimus, Alexandrinos rursum ad majorem severitatem rediisse, etiam de satyris dictum volumus, quorum insigne exemplum, ex Sosithei Lytiersa servatum, omnibus notum est. De eo disputavi in dissertatione de dramate comicosatyrico, inserta Beckii commentariis soc. philol. vol. I. P. II.

18. Itaque rectius fortasse ita sentiemus, satyrici trimetri hoc esse proprium, ut gravitatem imitetur tragici, sed tamen, quoniam id non serio fit, interdum etiam anapæstum adsciscat, qui est comici trimetri proprius. Atque hic pes usurpatur quidem in satyris, sed quam id pudenter parceque factum sit, ex eo intelligitur, quod in toto Cyclope non plura quam duodeviginti ejus exempla inveniuntur, v. 154. 231. 233. 241. 271. 273. 333. 342. 555. 557. 559. 563. 578. 584. 633. 642. 643. 680. Nam alia quædam corrupta sunt. Ac ne quis forte ab antiquioribus non usurpatum esse anapæstum opinetur, non inutile erit Æschyli versum apposuisse, quem Bentleius in epist. ad Hemsterh. p. 96. emendatum dedit:

λινᾶ δὲ γεῖσσα κώμολίνου μακροὶ τόνοι.

Itaque quod grammatici volunt, satyricum trimetrum maxime brevium syllabarum copia a tragico differre, vereor ne non sit ita intelligendum, ut ea licentia plus in satyris usos esse tragicos credamus, quam id eos in recentiore tragœdia fecisse videmus. Quin haud scio an etiam modestiores in satyris fuisse dicam, quum in hoc ipso posita sit natura satyrorum, ut specie quadam gravitatis risum moveant. Nec repugnant, sed confirmant potius conjecturam nostram et Cyclops et fragmenta, quæ habemus, satyrorum.

19. Perventum est denique ad comicos trimetros, quod genus ut licentia cæteras formas superat, ita peculiares quasdam difficultates habet. Atque ut paucis comprehendamus ea, quæ propria hujus versus sunt, continentur ea his tribus rebus, primo, quod anapæstum omnibus in locis recipit, præter ultimum, ut apud Aristophanem Vesp. 973.

κατάβα, κατάβα, κατάβα, κατάβα, καταβήσομαι,

quem anapæstum jam supra lib. I. c. 5, 2. et II. c. 12, 4. non parem esse spondeo, sed breves syllabas irrationales habere monitum est; deinde quod cæsuram in medio pede tertio multo sæpius, quam tragicus trimeter, negligit; denique quod cautionem tragicorum, ne prima quinti pedis syllaba sit longa finalis, plane ignorat, ut in principio Acharnensium,

ὅσα δὴ δέδηγμαι τὴν ἐμαυτοῦ καρδίαν.

20. Anapæsti usus ad aliam nos deducit, eamque satis impeditam quæstionem. Nam quum non sit dubium, anapæstum omnibus locis, ultimo excepto, recipi, pariterque constet, arses, præter ultimam, solvi omnes posse: tamen quæsitum est, an etiam ante anapæstum solvi arsis soleat, sive, ut aliis verbis utar, an etiam tribracho vel dactylo subjiciatur anapæstus. Negavit hoc Dawesius, et hinc, qui post eum fuere, in iisque etiam Porsonus ad Eurip. Or. 51. 499. quum antea omnes conjungi pedes istos putarent, quam opinionem defendebat adhuc Marklandus ad Eurip. Suppl. 901. p. 185. b. Et sane ex grammaticorum sententia necesse est recte se habeat ista horum pedum conjunctio,

⏑⏑́⏑ | ⏑⏑—́　　　—⏑́⏑ | ⏑⏑—́
⏑—́ |　　　——́ |

ex numeri lege autem aperte prava est, ut quæ proceleusmaticum pro trochæo inferat,

⏑ | ⏑́⏑⏑⏑ | —́　　　— | ⏑́⏑⏑⏑ | —

Contra hujusmodi pedum dispositio,

⏑⏑⏑́⏑ | ⏑—́　　　⏓—́ | ⏑⏑⏑́⏑ | ⏓—́

quam grammatici non possunt non improbare, recte se habet ex numeri lege, quia salvus manet trochaicus numerus,

⏑⏑ | ⏑́⏑⏑ | —　　　⏓ | —́⏑⏑ | ⏑́⏑— | —́

Nam qui in posteriore exemplo dactylus est, breves habet irrationales. Grammaticorum quidem doctrinam, quæ nihil frugi continet, deseremus, remque omnem in tres partes dividemus. Itaque primo considerabimus dactylum pro trochæo positum, sequente soluta arsi; deinde anapæstum videbimus tribracho ita subjectum, ut iambus proceleusmaticum sequatur: denique anapæstum pro iambo, prægressa soluta arsi, perpendemus.

21. Igitur prima, quæ in disceptationem venit, forma hæc est,

—́⏑⏑ | ⏑́⏑—
—́⏑⏑ | ⏑́⏑⏑

improbata grammaticis, sed legibus numeri consentanea. Nam pro iambo illa, non pro trochæo proceleusmaticum infert. Itaque apud Romanos frequentissima est. Statim Terentius in Andr. I. 1, 91.

quæ ibi áderant, forte unam ádspicio adulescéntulam.

Rarissima, fateor, hæc forma apud Græcos est. Sed quum nihil caussæ sit, quare eam his magis quam Romanis improbatam censeamus, quum numeris, modo verba apte disposita sint, egregie conveniat, non ausim eam propterea tantum, quia rara est, damnare. Aristophanes in Pluto v. 1011.

νηττάριον ἂν καὶ φάττιον ὑπεκορίζετο,

quæ certissima est Bentleii emendatio, ut e scholiis libri Ravennatis intelligitur, citantque hunc versum Photius et Thomas M. in v. ὑποκορίζομαι, et Suidas in v. νηττάριον. Neque, ut quidem ex collatoris silentio colligo, in cod. Veneto et tribus Mutinensibus libris aliter scriptus exstat. Etsi fortasse quis hic ad synecphonesin confugiat, quæ adhiberi poterit etiam in Vespis v. 1170.

ὡδὶ προβάς· τρυφερόν τι διασαλακώνισον.

In hoc versu aliæ lectiones a scholiasta commemorantur. Vide Gaisfordii adnotationem ad Hephæst. p. 69. seq. Sed omni suspicione vitii major est Platonis versus apud Schol. Eurip. Hec. 838.

οὗτος τίς εἶ; λέγε ταχύ· τί σιγᾷς; οὐκ ἐρεῖς;

Alexis apud Athenæum p. 223. E.

ἀπόλαβε. τουτὶ δ᾽ ἔστι τί; ὁ παρ᾽ ὑμῶν ἐγώ.

Aristophanes in Pluto 701. ex Ravennatis quidem libri lectione,

οὔκ, ἀλλ᾽ Ἰάσω μέν γέ τις ἀκολουθοῦσ᾽ ἅμα.

Quibus fortasse addi poterit Aristoph. Eq. 7.

αὐταῖσι διαβολαῖς· ὦ κακόδαιμον, πῶς ἔχεις.

Ita legit scholiastes et ad hunc v. et ad v. 495. recte observans, alludi ad id, quod præcesserat, αὐταῖσι βουλαῖς. Nunc quidem editur αὐταῖς διαβολαῖς, consentientibus, ut videtur, MSS. Alii vero plerique loci non carent vitii suspicione. Aristophanes in Ranis v. 76.

εἶτ᾽ οὐχὶ Σοφοκλέα πρότερον ὄντ᾽ Εὐριπίδου
μέλλεις ἀναγαγεῖν, εἴπερ ἐκεῖθεν δεῖ σ᾽ ἄγειν.

Synizesis quidem in nomine Sophoclis hoc loco aliena est. Sententiæ optime consuleretur, omittendo participio ὄντα: sed hoc a scholiasta agnoscitur. Itaque præstare videtur, οὐ scribi, quo facto Σοφοκλέα ita, ut solent talia nomina in hoc versus loco, cum ictu in secunda syllaba pronunciabitur. Atque οὐ et οὐχὶ quum sæpissime permutantur, tum in hoc ipso genere, de quo disputamus, non semel ex hac commutatione vitium ortum est. Ita in Pluto 179. ubi duo codd. Mutinenses οὐχὶ præbent, recte nunc editum est,

ἐρᾷ δὲ Λαῒς οὐ διὰ σὲ Φιλωνίδου;

Videamus alios suspectos locos. In Acharn. 78.

τοὺς πλεῖστα δυναμένους καταφαγεῖν τε καὶ πιεῖν,

τε delevit Brunckius. Hoc loco etsi φαγεῖν scribi posset, tamen, quum scholiastes compositum verbum agnoscat, vereor ne δυνατοὺς scribendum sit. In eadem fabula v. 437.

Εὐριπίδη, 'πειδήπερ ἐχαρίσω μοι τάδε,

expungi potest μοι, quod factum est a Brunckio. Ibidem v. 190. seq. scholiastes videri potest legisse:

> ὄζουσι χαὖται πρεσβέων ἐς τὰς πόλεις
> ὀξύτατον ὥς περὶ διατριβῆς τῶν ξυμμάχων.

At non est tamen idonea caussa, quare librorum scripturam ὥσπερ repudiemus. In Equit. 134.

> κρατεῖν, ἕως ἂν ἕτερος ἀνὴρ βδελυρώτερος,

ἂν omittit codex Venetus. In eadem fabula v. 31. ubi Brunckius dactylum intulerat, veram lectionem restituit optimæ spei juvenis, Car. Reisigius:

> ποῖον βρέτας θεῶν; ἐτεὸν ἡγεῖ γὰρ θεούς;

In eadem fabula v. 676. ne ad sensum quidem apta est lectio cod. Rav. ὑπεκδραμών. Neque in Vesp. 961. ex hoc codice mutanda est scriptura. In Avibus v. 1693. jam Porsonus aliique ex scholiis ad v. 1565. δότω restituendum viderunt. De Pacis v. 380. recte judicavit Meinekius p. 14. recteque idem correxit Nicostrati versum apud Athenæum III. p. 115. D. quod antea jam Porsonus fecerat in Advers. p. 242. Sed in Ephippi versu VIII. p. 353. A. citato, facilius scribas:

> ἅπαντα γὰρ ἱκάν' ἐστί. φράζε δή ποτε.

Alexidis versum ab Athenæo IV. 170. C. allatum, Casaubonus IV. 21. ὑποθεὶς scribendo correxit. In Platonis versu a scholiasta ad Nubes 109. citato, in quo νῦν dedit cum vulgatis Casaub. ad Athen. IX. 9. p. 665. τέως habet, in unam syllabam contrahendum, Suidas in v. φασιανοί, et sic scriptum versum ex scholiis ad Aristophanem profert Ruhnkenius ad Tim. p. 183. In Eubuli loco apud Athen. p. 679. E. scribendum esse,

> στεφάνους ἴσως βούλεσθε; πότερ' ἑρπυλλίνους,

quivis videt. Intulerat suspectos pedes in fragmentum Aristophanis Dædali Grotius in Excerptis p. 547. Sed quæ apud Photium lectio est, caret vitio.

> περὶ τοῦ γὰρ ὑμῖν ὁ πόλεμος
> νῦν ἐστί; περὶ ὄνου σκιᾶς.

Nisi dimetri sunt hi versus. Denique Eupolidis quoque versus apud Athen. XIV. p. 623. E. suspectus est:

> καὶ μουσικὴ πρᾶγμ' ἐστὶ βαθύ τι καὶ καμπύλον.

Qui ejecto τὶ multo erit elegantior.

22. Non multum ab his exemplis secundum genus differt, quod fit iambo proceleusmaticum sequente. Quod quum recte se habeat ex nostra doctrina, pravum foret ex sententia grammaticorum, quia pro iambo proceleusmaticum habiturum esset:

⏑⏑|⏑́⏑⏑|–́   ⏑⏑⏑̀⏑|⏑—

Hoc quoque genus a Latinis ubique usurpatum est. Terentius in Andr. I. 1, 16. 19.

Sed hoc míhi molestum est: nam ístæc commemorátio.
ita fáciam. hoc primum in hác re prædicó tibi.

Et quum in Romanorum versibus verba ipsa indicent, quibus in locis ponendi sint ictus, certissimo hinc argumento cognoscitur, veram esse hanc, quam sequimur, metiendi rationem. Nam grammatici quoque eosdem pedes suæ doctrinæ aptare possunt, sed non aliter, quam ictu a tertia in secundam syllabam translato,

⏑ ⏑́ ⏑ | ⏑ ⏑ –́

quem pravum numerum esse proceleusmaticus docet, pro trochæo positus,

⏑ | ⏑́ ⏑ ⏑ ⏑ | –́

Apud Græcos perrara est horum pedum conjunctio, nec novi exempla, quæ non aut jam emendata sint a viris doctis, ut Aristophanis in Eccles. 162. quod restituit Porsonus ad Eurip. Or. 1427. aut emendationem vel desiderent, vel facile admittant. In Aristoph. Avibus v. 1506.

ἄπο γὰρ ὀλέσεις, εἴ μ' ἐνθάδ' ὁ Ζεὺς ὄψεται,

cod. Ravennas ἀπὸ γάρ μ' ὀλέσει: et ὀλέσει quidem etiam codex Venetus habet. Atticus sermo vel ἄπο γὰρ ὀλεῖ μ' vel ἄπο γάρ μ' ὀλεῖς requirit, idque plures critici restitutum iverunt. In Thesm. 285.

ὦ Θρᾷττα, τὴν κίστην κάθελε, κᾆτ' ἔξελε
τὸ πόπανον, ὅπως λαβοῦσα θύσω ταῖν θεαῖν

aut ὡς scribi posset, aut, quod lenius remedium est, τὸ deleri. Porsono in Adversar. p. 242. placebat τὰ πόπαν', ὅπως. In Damoxeni versu apud Athen. III. p. 103. A. nihil impedit, quin ejecto δὲ scribatur,

ἐνίοτ' ἀφεστὼς παρακελεύομαι, πόθεν.

23. Tertia denique forma est, quæ dactylum et anapæstum pro duobus iambis habet. Ea quum grammaticorum doctrinæ non repugnet, tamen numeri legibus aperte adversatur, ut proceleusmaticum pro trochæo introducens,

– | ⏑́ ⏑ ⏑ ⏑ | –́

Itaque etiam Latinos, qui, quidquid per numeros licitum est, recipere consueverunt, tamen ab hac forma plane videmus abstinuisse. Quod si quæ ejus exempla inveniuntur, ea non dubium est, quin correctione indigeant. Submovitque, ut par erat, ex Terentio Bentleius, etsi ille aliquando sui oblitus, ut ad Eun. I. 2, 69. et ad Adelph. IV. 1, 11. de quo loco supra dictum est cap. XII. 5. Apud Plautum, qui omni genere vitiorum abundat, hæc quoque pravitas aliquot locos affecit. Ut in Asinaria I. 1, 44.

bene hércle facitis, et á me initis grátiam.

Scribe *facis*. Ita in sequente versu cod. Lips. *nescitis* pro vulgato *nescis*. In prologo Rudentis v. 43.

> eam vídit ire e lúdo fidicinió domum.

Ita libri veteres. Sed recte videntur viri docti corrigere *fidicino*. In Truculento I. 1, 26.

> bis périit amator áb re atque animó simul.

ubi scribendum est,

> bis périt amator áb re atque ab animó simul,

quemadmodum in sequentibus versibus ter illud *perit* repetit. In Milite II. 6, 36. edebatur:

> ita sum coactus, Periplectomene, ut nesciam,
> utrumne postulare prius tecum æquum siet,
> an me éxpurgare hic tíbi videatur aéquius,
> nisi istæc non est hæc, neque ista sit mihi.

Quæ Lipsii emendatio est, quo auctore ordo duorum postremorum versuum mutatus est. Meliorem viam emendandi monstrant libri veteres, quorum nullus *an* habet, ut id certe non post *mihi* positum fuerit. Cod. Lips. autem *æquum est*, et *ipsast*, et *videtur*. Ed. Carpentarii *æquunst* et *videtur*, pro *ipsast* autem *ista se*. Hinc scribe:

> ita súm coactus, Périplectomene, ut nésciam,
> utrúmne postuláre prius æquum ést, nisi
> istaéc non est hæc, néque eadem ipsa est, án mihi
> me éxpurgare hoc tíbi videtur aéquius.

In eadem scena v. 87.

> ignóscam tibi istuc. át di tibi faciánt bene.

scribe:

> ignóscam tibi istuc. át tibi di faciánt bene.

Sed diligenter ab his locis discernendi sunt ii, in quibus aliqua sit contractio: quod sæpe factum est in nominibus *beneficium* et *maleficium*, ut apud Terentium in Eun. I. 2, 69.

> cupio áliquos parere amícos benefició meo.

Alia ibi exempla Bentleius attulit, etsi ille falsus in eo, quod quattuor breves spondei loco esse vult, i. e. quod illud ipsum numeri vitium, de quo loquimur, non putat esse vitium. At Romani, ut *boni*, *mali*, *malum*, ita etiam *bene*, *male*, una syllaba pronunciabant, extrita, ut videtur, priore vocali. Ei rei fidem faciunt tales loci, ut hic Plauti in Mostell. I. 3, 29.

> equidém pol miror tám catam, tam dóctam te, et bene edúctam.

Itaque *bneficium* pronunciari in istius modi versibus debet. Sed venio ad Græcos. Et, si ne Romani quidem pro duobus iambis dactylum atque anapæstum admiserunt, tanto magis a Græcis abjudicare hanc perversitatem debebimus. Idque post Dawesium fecerunt

maxime Erfurdtius in libro, cui index est *Königsberger Archiv* 1812. P. III. p. 428. seqq. et nuper Meinekius in libello, cujus paullo ante mentio facta est, p. 14. seqq. Commemorabo potiora exempla. Atque in Aristoph. Pluto v. 204. veram lectionem διέβαλ' habet codex Mutinensis. In Ranis v. 551. κατέφαγ' exhibet cod. Ven. In Acharn. 18. γε delendum esse et ego pridem monueram, et antea, me ignaro, Porsonus. In eadem fabula v. 615.

οἷς ὑπὲρ ἐράνου τε καὶ χρεῶν πρώην ποτέ,
ὥσπερ ἀπόνιπτρον ἐκχέοντες ἑσπέρας,
ἅπαντες ἐξίστω παρῄνουν οἱ φίλοι.

Hic præstat ὑπ' ἐράνου τε καὶ χρεῶν scribere, non quo id idem sit, quod ὑπέρ, ut Erfurdtio l. c. p. 429. videbatur, sed ut cum verbo ἐξίστω conjungatur. Aliquod hujus scripturæ vestigium eruas ex scholio: ὅτι αὐτοῖς οἱ φίλοι χθὲς καὶ πρώην συνεβούλευον καταχρέοις οὖσιν ὑπό τε ἐράνων καί ὀφλημάτων, ἐξίστασθαι τῆς οὐσίας, ὡς μὴ δυναμένοις ἀποδοῦναι. Ibidem v. 733.

ἀκούετον δή, ποτέχετ' ἐμὶν τὰν γαστέρα.

Hic quoque valde probabilis est Car. Reisigii conjectura, πότεχ' ἐμὶν τὰν γαστέρα. In Avibus v. 444.

διατίθεμαι ''γωγε. κατόμοσον νῦν ταῦτά μοι.

Cod. Ven. et scholiastes, διατίθεμ' ἐγώ, unde cum crasi scribendum διατίθεμαι 'γώ. In Lysistr. v. 20.

ἀλλ' ἕτερα γὰρ ἦν γε τῶνδε προὐργιαίτερα.

Deest γε in nonnullis codd. Hinc scribe:

ἀλλ' ἕτερα τἄρ' ἦν τῶνδε προὐργιαίτερα.

In Gerytadæ fragmento IX. 2. metrum, simulque linguæ leges læduntur Toupii mutatione. Nostram emendationem,

ἔτλη κατελθεῖν; ἕνα γὰρ ἀφ' ἑκάστης τέχνης

recepit novissimus editor Athenæi. In fragm. Thesmoph. VIII. 2. revocanda lectio MS. στρόφον. Nonnullos in locos commutatæ particulæ οὐ et οὐχὶ hoc vitium intulere, ut in fragmentum Alexidis apud Athenæum XIV. p. 642. C. quod emendavit Meinekius. Sic in Aristoph. Plut. 178. cum aliis codd. etiam Venetus et duo Mutinenses libri,

ἡ ξυμμαχία δ' οὐχὶ διὰ σὲ τοῖς Αἰγυπτίοις;

ubi non est dubium, quin οὐ scribendum sit, quæ particula cum altera etiam in sequente versu, de quo supra diximus, permutata est. Ita meliores lectiones vitium illud expulere in Damoxeni versu apud Athenæum p. 103. ubi ex codd. nunc editum, παρατίθημι, μανθάνεις, et in Eubuli fragmento apud eumdem scriptorem II. p. 36. D. ubi legendum esse,

ὁ δ' ὄγδοος κλητῆρος, ὁ δ' ἔνατος χολῆς.

et sic scriptum hunc versum afferri a Florente Christiano ad Aristoph. Vesp. 1384. observavit V. D. in *Critical Review* Januar. 1803. p. 5. seq. In aliis locis neminem latere potest corrigendi facilitas, ut in Antiphanis versu apud Athen. VI. p. 222. B. In Damoxeni loco apud Athenæum III. p. 102. C.

αἱ μεταβολαὶ γὰρ, αἵ τε κινήσεις, κακὸν
ἠλίβατον ἐν ἀνθρώποισιν, ἀλλοιώματα
ἐν ταῖς τροφαῖς ποιοῦσι,

rectius fortasse κακὰ ἠλίβατ' ἐν ἀνθρώποισιν scribetur, quam delebitur ἐν. In eodem Damoxeni loco paullo ante,

μᾶλλον δὲ κατέχοντα καταγέλα σύ γ' ὡς κενοῦ,

de quo versu audaciorem conjecturam protuli in præfatione ad Dracon. Straton. p. 24. codd. non habent σύ γ'. Unde rectius fortasse scribetur:

διόπερ μάγειρον ὅταν ἴδῃς ἀγράμματον,
μὴ Δημόκριτόν τε πάντα διανεγνωκότα,
μᾶλλον δὲ κατέχοντ', εὖ καταγελᾶν ὡς κενοῦ,
καὶ τὸν Ἐπικούρου κάνονα, μισθώσας ἄφες.

Nam etiam μισθώσας videtur defendi posse. In Antiphanis versu apud Athenæum VI. p. 226. D.

οὐχὶ μα Δία τιτθὰς εἰσάγουσι βασκάνους,

nisi hic quoque οὐ pro οὐχὶ reponendum, nemo certe, si ordine verborum mutando facienda emendatio est, τιτθὰς loco moveri, quam μὰ Δί' οὐχὶ scribi malet. Alexidis versum ab eodem Athenæo I. p. 22. F. allatum,

ὃς δ' ἂν ἐς ἑτέραν ληφθῇ γ' ἀποστέλλων πόλιν,

in quo libri εἰς habent, melius hac præpositione, quam particula ἂν delenda sanavisset Erfurdtius. Diphili locus apud Stobæum Serm. XCV.

πένητος ἀνδρὸς οὐδὲν εὐτυχέστερον,
τὴν γὰρ ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολὴν οὐ προσδοκᾷ,

ita restitui poterit, ut γὰρ deleatur, quum id a Stobæo addi potuerit, si is fortasse versum, quo alter colloquentium ad priorem hujus sententiæ partem responderat, omittendum putavit. Quamquam videndum, ne hæc ex trochaicis versibus sumpta sint:

πένητος ἀνδρὸς οὐδὲν εὐτυχέστερον·
τὴν γὰρ ἐπὶ τὸ χεῖρον αὖθις μεταβολὴν οὐ προσδοκᾷ.

Graviore vitio affectus est Anaxandridæ versus a Stobæo Serm. XLI. allatus, in quo Brunckius in Poësi gnomica p. 184. addito ὡς falsos pedes intulerat:

ὅστις λόγους γὰρ παρακαταθήκην ὡς λάβων.

Fortasse scribendum,

ὅστις λόγους παρακαταθήκην γὰρ λαβών,

insolentiore particulæ collocatione, de qua vide quos Schæferus citavit in Melet. crit. p. 76. In Philetæri loco apud Athenæum XIII. p. 570. F.

παῦσαι γέρων ὢν τοὺς τρόπους· οὐκ οἶσθ' ὅτι
οὐκ ἔστιν ἥδιστον ἀποθανεῖν βινοῦνθ' ἅμα,
ὥσπερ λέγουσιν ἀποθανεῖν Φορμίσιον,

Toupius, qui sensum loci, ab aliis, quod mirere, parum perspectum, recte intellexit, ἥδιστόν ἐστιν, abjecta negatione, reponendum censebat: quæ si non vera lectio est, certe proxime verum accedit. Novissimus editor Athenæi in indice Phormisium in meretricem transformavit. Anaxandridæ fragmentum apud Athenæum XIV. p. 655.

οὐχὶ μανικόν ἐστιν ἐν οἰκίᾳ τρέφειν ταὧς,

sola dispositione versuum corrigi potest:

οὐχὶ μανικόν ἐστιν ἐν οἰκίᾳ
τρέφειν ταὧς, ἐξόν γε τοιούτους δύο
ἀγάλματ' ἀγοράσαι.

Qua medela indiget etiam Eubuli locus, quem idem IV. p. 169. F. affert. Alium denique locum ex systemate dimetrorum apud Aristoph. Ach. 850. jam a Porsono sanatum habemus, teste Gaisfordio ad Heph. p. 245. Alios duo in eadem fabula in dimetris versus 1156. 1168. in quos Brunckius vitiosam lectionem intulit, ad librorum fidem restituendos esse apertum est, monuitque etiam Meinekius.

24. Superest, quam supra segm. 19. tertiam posuimus formam, quæ anapæsto continetur trochæi locum tenente, prægressa soluta arsi,

◡◡́◡ | ◡◡–́
—◡́◡ |

Hæc forma, si pedes spectes, nihil plane differt ab ea, de qua modo diximus. Quumque proinde ipsa quoque proceleusmaticum pro trochæo exhibeat, et a Latinis prorsus damnata fuerit, non est mirum, si una cum illa altera etiam a Græcis removenda videatur. Est tamen, quod me adduxerit, ut eam et ab illa sejunxerim, et Græcis concedendam esse putem, etsi exempla ejus non multa inveniri fateor. Adnotavi hæc: Aristoph. Nub. 663.

ἀλεκτρυόνα, κατὰ ταυτὰ καὶ τὸν ἄῤῥενα.

Ach. 47.

ἀλλ' ἀθάνατος· ὁ γὰρ Ἀμφίθεος Δήμητρος ἦν

Ibid. 928.

ὥσπερ κέραμον, ἵνα μὴ καταγῇ φερόμενος.

Pac. 246.

ἰὼ Μέγαρα, Μέγαρ', ὡς ἐπιτρίψεσθ' αὐτίκα.

Av. 108.

ποδαπὼ τὸ γένος; ὅθεν αἱ τριήρεις αἱ καλαί.

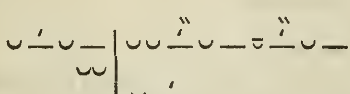
Eccles. 315.

καὶ θοἰμάτιον, ὅτε δὴ δ' ἐκεῖνο ψηλαφῶν.

In Nubium quidem versu, ut aliis in locis, in quibus ἀλεκτρυόνα et ἀλεκτρυόνας invenitur, fuerunt nuper, qui Porsono digitum intendente in suppl. præf. ad Hec. p. 42. ab Attica contractione auxilium peterent. Sed hoc qui faciunt, vellem exemplum contractionis in hac voce factæ attulissent, in qua, quod ego meminerim, semper communis forma usurpatur. Alia conjectura, cui tamen nunc diffido, a me prolata est in adnotatione ad Erfurdtii disputationem p. 431. In Pacis versu Erfurdtius p. 436. proponebat ἰὼ Μέγαρ', ὦ Μέγαρ'. At id in hoc loco, in quo ubique oratio eumdem colorem tenet, vereor ne non sit admittendum, quum paullo ante dictum sit,

ἰὼ βροτοί, βροτοί, βροτοὶ πολυτλήμονες.

Ob eamdem caussam probari non potest Porsoni conjectura in Advers. p. 242. ὡς omitti volentis, quam particulam tuentur v. 237. 243. 250. In Avium loco ne linguæ quidem usus ferre videtur abjectionem articuli αἱ, quæ a censore Britanno Æschyli Bothiani, ut Erfurdtius p. 431. refert, commendata est. Acharnensium autem versus 47. et Eccles. v. 315. omnem videntur emendandi conatum ab se arcere. Quibus etiam alter ex Acharnensibus locus adnumerari debebit, si quidem is non, quia libri φορούμενος habent, suspectus est, de qua re dubitationem meam commemoravit Erfurdtius p. 432. seq. Sed quum ea audaciore mutatione opus habeat, malo nunc receptam a Brunckio lectionem sequi. Quæ quum ita sint, in eam deductus sum opinionem, ut Græcos istam, quamvis prima specie pravam mensuram, certa lege non adspernatos esse credam. Quemadmodum enim in tragico trimetro vidimus, mutata cæsura numerum mensuramque mutari, ita simile quid in comico trimetro, non quidem, ut illic, in quinto, sed in secundo pede factum esse arbitror. Cujus in pedis fine si cæsura est, eaque non tantum fine vocabuli, sed sententiæ fine atque posita interpunctione constituta, ita ut majorem in recitando pausam fieri oporteat, videntur poëtæ, si pes iste tribrachus esset, finito numero reliquam versus partem quasi a novo initio exorsi esse, ita ut isti tribracho eodem jure anapæstus, quo iambus, subjici posset, nec jam partes versus trochaico numero, in quo prava foret ista mensura, cohærerent, sed utraque suo sibi proprio numero uteretur:

Ita ut sentiam, non modo illud me movet, quod in istis versibus

omnibus cæsura eo loco est: nam etiam in Nubium loco verba ita distinguenda puto:

ὁρᾷς ἃ πάσχεις· τήν τε θήλειαν καλεῖς
ἀλεκτρυόνα, κατὰ ταυτό, καὶ τὸν ἄῤῥενα·

sed etiam hæc tria aliquod momentum suspicioni nostræ addunt, primum, quod etiam in versu tetrametro iste in cæsura tribrachus invenitur, atque ibi quidem, quia ipse versus pausam fieri postulat, etiam in media sententia; deinde, quod iidem pedes in fine et initio versuum numeri perpetuitate cohærentium usurpantur, ut in Acharn. 404.

Εὐριπίδη, Εὐριπίδιον,
ὑπάκουσον, εἴπερ πώποτ' ἀνθρώπων τινί·

denique quod similis ratio in legitimis anapæstis obtinet, in quibus quum proceleusmaticus pro anapæsto non recipiatur, tamen in dactylum exeunti dipodiæ subjicere anapæstum poëtæ non dubitant. Hæc si, ut nobis videmur, non sine magna specie veritatis disputavimus, non temere mutabimus locos, a numeris excusationem, ab libris auctoritatem habentes. Nec profecto majorem isti versus offensionem habent, quam quivis, in quorum primæ dipodiæ fine tribrachus cæsuram facit, ut hic Epicharmi apud Athen. IX. p. 408. D.

κιθάρα, τρίποδες, ἅρματα, τράπεζαι χάλκεαι.

25. Spondeum in impari sede apud Græcos plane ferri non posse, non est quod moneam. Quod si qua hujusmodi exempla inveniuntur, ea maximam partem jam correcta habemus, ut Eubuli apud Athenæum I. p. 8. C. Anaxandridæ p. 34. E. Diphili VI. p. 226. F. Machonis VIII. p. 341. B. quem locum etiam Porsonus emendavit in Advers. p. 103. Antiphanis VI. p. 225. E. Apollophanis XI. p. 467. F. Versus Alexidis II. p. 40. E. ita scribendi videntur:

τοὺς εὐτυχοῦντας ἐπιφανῶς
δεῖ ζῆν, φανεράν τε τὴν δόσιν τὴν τοῦ θεοῦ
ποιεῖν· ὁ γὰρ θεὸς δεδωκὼς τἀγαθά,
ὧν μὲν πεποίηκεν οἴεται χάριν τινὰ
ἔχειν ἑαυτῷ.

Macho XIII. p. 578. D. fortasse ita scripserat:

διὸ τῆς Μανίας τὸ ῥῆμ' ἐπεκτείνας δοκεῖ
καλεῖσαι τις αὐτὴν τῶν ἐραστῶν Μανίαν.

Ejusdem versus p. 583. D. ita, nisi fallor, ex librorum indiciis restitui poterunt:

πρὸς τὸν μετιόντα παῖδα, νῦν Πύθων, ἔφη,
ἐπεί τ', ἐπειδὴ τῶν ὑείων ἐγένετο
διάμεστος, ἐπὶ ταἴγειον ἀνακάμπτει πάλιν;

26. Observat Hephæstio p. 14. seq. (27. ed. Gaisf.) joci caussa comicos aliquando vocabulum inter duos versus dividisse: in quam rem Eupolidis versibus utitur:

ἀλλ᾽ οὐχὶ δυνατόν ἐστιν· οὐ γὰρ ἀλλὰ προ-
βούλευμα βαστάζουσι τῆς πόλεως μέγα.

Sed abutentem hac licentia Toupium castigavit Porsonus in appendice Emendat. in Suidam. T. IV. p. 501. locos quosdam hoc nomine vitiosos emendans. Videtur ille tamen Antiphanis locum apud Athen. VI. p. 224. D. audacius, quam opus erat, mutasse: in quo loco jure Schweighäuserus Jacobsii emendationem recepit. Alium locum, qui Eubuli est, indidem XI. p. 471. D. depromptum Gaisfordius addit p. 236. correctione eum indigere monens. Laborat eodem vitio Amphidis locus IV. p. 175. A.

27. De Romanis veteribus post ea, quæ jam dicta sunt, vix opus est, ut quidquam adjiciam, nisi hæc pauca, primo paullo minus sæpe eos negligere cæsuram eam, quæ est in medio tertio pede, quam Græcos comicos: quod magis a natura linguæ Latinæ repetendum videtur, quam a poëtarum diligentia. Non enim amant Latini voces in ultima syllaba ictu notare, nisi in primis et postremis senarii pedibus, etsi ne in hac quidem re ubique sibi constant. Sed hæc pluribus disputata sunt a Bentleio, tum in schediasmate de metris Terentianis, tum in adnotationibus ad illum scriptorem. Deinde vero spondeum a Latinis veteribus in omnes trimetri locos, præter ultimum, receptos esse, res est notissima. Curarunt illi tamen, ut plerumque minus durus ad aures accideret spondeus iste. Hinc illud in primis caverunt, ne accentus vocabulorum, in quibus spondeus est aliquem e paribus locis tenens, cum ictu pugnaret. Itaque raro invenias versum, qualis hic Ennii est,

palám mutire plébeio piáculum est.

Recteque Bentleius ad Ter. Adelph. IV. 2, 52. in Plauti Milite II. 6, 22. ubi vulgo legitur,

nisi míhi supplicium vírgarum de té datur,

virgeum, probatum etiam ab Reizio, reponi jussit. Denique in ultimo pede haud facile reperias talem iambum, qui extrita litera *s* finali nascatur, nisi in talibus formulis, ut *sanun'es.* In Plauti Asinaria I. 1, 45. ubi Reizio legendum videbatur,

verúm meam uxorem, Líbane, nescis quáli' sit,

libri veteres omnes *qualis siet.* Hinc scribendum, *scis qualis siet.* Sic etiam apud Terentium Hec. III. 1. 54. libri *siet:* quo minus dubium est, versum non fuisse ita, *auctus sit,* terminatum, ut Faërno Bentleioque placebat. Scribe, omisso *morbus,* quod interpretis est,

capiti átque ætati illórum, qui jam auctús siet.

Intulit hoc vitium Bentleius in Eun. II. 3, 11. De versu, qui est in Hecyra V. 1, 4. infra dicetur cap. XVIII. 12. In. Plauti Asinaria II. 2, 20. ubi vulgo, *ne quam fraudem frausus siet,* scribe,

nón placet: metuo ín commune fraúdem quam frausús siet.

In Plauti Rudente II. 6. 28. legitur:

Eheu, Palæstra atque Ampelisca, ubi estis nunc?

Cod. Lips. *ehu;* multæ edd. vett. *heu:* quædam in fine versus addunt *miseræ*, quod non est ex codd. enotatum, nec videtur hoc nomen in fine versus disyllabum esse posse. Deletum crediderim a correctoribus. Continet enim, nisi fallor, veræ lectionis vestigia, resecta interjectione, quæ extra versum est:

Palæstra atque Ampelisca, ubi estis nunc mihi?

Omninoque correptiones, quæ negligentiæ communis pronunciationis debentur, ab ultimo pede videntur alienæ esse. Idemque dictum volo de omni genere versuum, qui in pedem Creticum exeunt.

CAP. XV.

DE IAMBICO TRIMETRO CLAUDO.

1. Iambographi, Ananius atque Hipponax, trimetrum usurparunt claudum, quem Græci σκάζοντα vocant. Dicitur etiam Hipponacteus. Habet is ultimam dipodiam antispastum, ut trochaicus claudus, de quo supra cap. VIII. dictum est:

⏓ ´– ´– ⏓

Caditque in hunc quoque versum, quod de trochaico illo adnotavimus, elegantiorem eum esse, si quintus pes purus iambus est, quia longa syllaba in tam brevis ordinis anacrusi parum apta est. Itaque qui elegantiæ operam dederunt, eum pedem constanter iambum servarunt, ut Catullus. Hipponax autem aliique Græci non raro spondeum admisere, quo facto metrum illud a Græcis vocatum est ἰσχιοῤῥωγικόν. Grammaticus MS. in bibliotheca Bernensi et in MS. Harl. apud Tyrwhittum in diss. de Babrio p. 17. ed. Erlang. τοῦ δὲ Ἱππωνακτίου (γνώρισμα) τὸ δέχεσθαι ἐν τῇ ϛ′ χώρᾳ σπονδεῖον ἢ τροχαῖον· διὸ καὶ χωλαίνειν δοκεῖ κατὰ τὴν βάσιν, ὑπερκατάληκτον ταύτην ἔχον. (satis mire hoc dictum) τοῦ δὲ Ἀνανίου, τὸ ἀπὸ τοῦ δευτέρου ποδὸς μέχρι τέλους πέντε συλλαβὰς ἔχειν καὶ ταύτας μακράς. διὸ καὶ ἰσχιοῤῥωγικὸν ὁ στίχος οὗτος λέγεται, διὰ τὸ μὴ κατὰ τὸ τέλος πάσχειν τὴν χώλανσιν, ὡς ὁ τοῦ Ἱππώνακτος, ἀλλ' ἀνωτέρω ἀπὸ τῆς δ′ χώρας. Theocritus:

ὁ μουσοποιὸς ἐνθάδ' Ἱππῶναξ κεῖται,
εἰ μὲν πονηρός, μὴ ποτέρχευ τῷ τύμβῳ.

Quos versus nemo non videt multo duriores esse, quam si purus iambus quintum locum tenet, ut in hoc Hipponactis:

ὡς οἱ μὲν ἀγεῖ Βουπάλῳ κατηρῶντο.

Hoc genere metri etiam Babrii fabulæ scriptæ erant, quorum aliquot adhuc in Æsopeis delitescere, nuper a viris doctis animadversum est.

2. Exempla Hipponactis aliorumque non pauca dedit Gaisfordius

ad Hephæst. p. 251. seqq. in quibus tamen quædam adhuc emendatione indigent. Et in Hipponactis quidem versu apud Stob. XV. p. 129. Grot.

χρόνος δὲ φευγέτω σε μηδὲ εἷς ἀργός,

nescio an scribendum sit μηδ' ἑείς. Ejusdem versus est Tzetz. ad Lycophr. 425.

Μιμνῆ κακομήχανε, μηκέτι γράψῃς.

Trium codicum scriptura κατωμήχανε monet, ut scribamus:

Μιμνῆ κατωμυχαῖε, μηκέτι γράψῃς.

In Parmenonis versu apud Athen. V. p. 221. A.

Σκυθιστὶ φωνεῖ, οὐδὲ κόππα γιγνώσκων,

Gaisfordius scribendum putat μηδέ, Meinekius in Curis criticis p. 23. κοὐδέ. Hic quidem vide ne hiatus a cæsura cum interpunctione conjuncta excusationem habeat. Comparari potest, de quo supra dictum lib. I. cap. 10, 7. p. 49. Sophoclis locus in Electra v. 818.

3. Colligimus autem ex tot exemplis horum versuum, quæ servata sunt, non aliis pedibus locum esse, quam qui proprii sunt iambographorum. Nam præter spondeum in imparibus locis, nihil nisi solutam arsin hic illic deprehendimus. Et rarius quidem in quarto pede, ut in Phœnicis Colophonii versibus apud Athenæum XII. p. 530. E.

οὐ παρὰ μάγοισι πῦρ ἱερὸν ἀνέστησεν.
ὡς δ' ἀπέθαν' ὡνήρ, πᾶσι κατέλιπεν ῥῆσιν.

In quinto autem sextoque pede credibile est, a solutione eos plane abstinuisse. Quo magis mirum est, quod Heliodorus grammaticus apud Priscianum p. 1327. dicit: Ἱππῶναξ πολλὰ παρέβη τῶν ὡρισμένων ἐν τοῖς ἰάμβοις. Qui ibi afferuntur Hipponactis versus,

ἐρέω γὰρ οὕτω, Κυλλήνιε Μαιάδος Ἑρμῆ,
τοὺς ἄνδρας τούτους ὀδύνη πάλαι ῥεῖπε,

quorum in priore diserte dicit Priscianus quartum et quintum pedem dactylos, in altero autem secundum spondeum, quartum dactylum esse, quis tam perversis numeris ab Hipponacte scriptos, ac non potius Heliodorum corrupto codice usum sibi persuadebit? Certe in posteriore versu in promptu est scriptum fuisse:

τοὺς ἀνέρας τούτους δύη πάλαι λεῖπε,

nisi in postremo verbo aliud quid latet. Idem Heliodorus auctor fuerat, Hipponactem trimetros puros choliambis miscuisse, hoc usus exemplo,

Ἑρμῆ, φίλ' Ἑρμῆ, Μαιαδεῦ, Κυλλήνιε,
ἐπεύχομαί τοι· κάρτα γὰρ κακῶς ῥιγῶ.

Quorum versuum priorem etiam Tzetzes affert ad Lycophr. 855. ubi Μαιάδος legitur. Prisciani lectionem servavit Valesius ad Harpocr. p.

47. emendavit, sed non feliciter, Jos. Scaliger in libello de re nummaria p. 27. (sive in Gronovii Thes. vol. IX. p. 1513.) Non magis ego hoc versu moveor, ut puros trimetros Hipponactem choliambis inseruisse credam, quam illo exemplo, quod Tzetzes ad Hesiod. p. 82. et ad Lycophr. p. 579. affert,

ὀλίγα φρονοῦσιν οἱ χάλιν πεπωκότες.

Sed viderit de his, si quis, quod optandum est ut fiat, fragmenta Hipponactis colliget. In alio versu, quem eodem ad Lycophronem loco affert Tzetzes, *μάρτυσσιν* scribendum esse, jam supra indicavimus. Apud Pollucem X. 19. ubi *ἔχει* vulgo, scribe,

ἀκήρατον δὲ τὴν ἀπαρτίαν ἴσχει.

Phœnicis Colophonii versum apud Athen. XII. p. 530. E.

ἀνὴρ Νίνος τις ἐγένεθ', ὡς ἐγὼ κλύω,

choliambum esse monuit Meinekius in Curis criticis p. 54.

4. Anapæstum in primo pede nonnumquam in Babrii fabulis inveniri licet, veluti in ea, quam Tyrwhittus ex MS. Harleiano in Postscripto dissertationis de Babrio edidit.

5. Tragici, etsi interdum in iambicis metris antispastica catalexi utuntur, tamen hunc trimetrum a tragœdia alienum judicarunt. Neque comici eo usi sunt, nisi forte singulari de caussa, ut Eupolis in *Βάπταις*, ad Hipponactis verba alludens, de qua re supra dictum est lib. I. cap. 10, 7. Ex duobus aliis locis Hipponacteum metrum removeri jussit Meinekius in Curis criticis p. 61. qui sunt ap. Sextum Empir. p. 713. et in Schol. Ven. ad Iliad. *α*. 216. Sed in hoc festinantius. Schol. Ven. *τί χρῆ τοῦτο*. Schol. Wassenb. *τί τοῦτο χρῆ*. Scribe:

ἰδοὺ κάτοπτρον· εἰπέ μοι, τούτῳ τί χρῆ.

CAP. XVI.

DE IAMBICO TETRAMETRO CATALECTICO.

1. Ex tetrametris a Græcis maxime probatus est catalecticus, in quo versu magna hilaritas est: quare comœdia eum amat, tragœdia autem repudiavit. Cæsuram ille habet, ut par est, in fine quarti pedis. Exemplum posuit Hephæstio p. 16. et scholiastes cujus p. 86. hoc Hipponactis, citatum etiam a scholiasta Aristoph. ad Plut. 253.

εἴ μοι γένοιτο παρθένος καλή τε καὶ τέρεινα.

Cæsuram sæpe negligunt comici. Cæterum illi in hoc versu aliquanto majore modestia, quam in trimetro, usi sunt, sive solutiones, sive admissionem anapæsti spectes: cujus rei caussa est divisio in duas pene æquales partes, quæ etiam Bentleium movit, ut, quum cæteros

versus iambicos per trochaicas dipodias incedere intelligeret, in hoc solo iambicas servari vellet. Dicam de singulis.

2. Solutio rara est in quarto pede, ut apud Aristophanem in Thesm. 567. Ran. 942.

> ἀλλ᾽ ἐκκοπιῶ σου τὰς τοκάκας. οὔποτε μὰ Δία σύ γ᾽ ἅψει.
> πρώτιστα μὲν γὰρ ἕνα γέ τινα καθεῖσεν ἐγκαλύψας.

Hephæstio etiam in quinto pede, sed raro, tribrachum inveniri scribit: quod ille si idonea auctoritate motus dixit, perraro id factum sit necesse est, quum hodie vix hujusmodi exemplum inveniatur. Nam in Aristoph. Eq. 342. recte vulgo est:

> τῷ καὶ πεποιθὼς ἀξιοῖς λέγειν ἐναντίον μου,

ubi Brunckius ἐναντίον ἐμοῦ edidit. Sed ad quartum pedem quod attinet, in eo quia cæsura est, etiam tum admissa videtur solutio, si quintus pes anapæstus esset: Aristophanes Nub. 1063.

> πολλοῖς· ὁ γοῦν Πηλεὺς ἔλαβε διὰ τοῦτο τὴν μάχαιραν,

quem versum, si vera sunt, quæ supra cap. XIV. 24. disputavimus, non recte videtur mutasse Porsonus in Suppl. præf. ad Hecub. p. 41.

3. Anapæsto, ex Porsoni sententia ibidem p. 39. seqq. in quarto et septimo pede non est locus, nisi in nomine proprio, ut apud Aristophanem Ran. 943. Thesm. 554.

> Ἀχιλλέα τίν᾽ ἢ Νιόβην, τὸ πρόσωπον οὐχὶ δεικνύς.
> ἐγένετο Μελανίππας ποιῶν, Φαίδρας τε, Πηνελόπην τε.

Quare in Thesmoph. 560. ubi vulgo,

> οὐδ᾽ ὡς τὸν ἄνδρα τῷ πελέκει γυνὴ κατεσκόδησεν,

scribi jubet, duce Suida in v. κατεσκόδησεν,

> οὐδ᾽ ὡς ἑτέρα τὸν ἄνδρα τῷ πελέκει κατεσκόδησεν.

Recteque idem emendare videtur Ran. 930. ubi cod. Ven. ῥάδι᾽ ἦν. Eq. 421. Sed in Ran. 932. 937.

> τὸν ξουθὸν ἱππαλεκτρυόνα ζητῶν τίς ἐστιν ὄρνις,
> οὐχ ἱππαλεκτρυόνας, μὰ Δί᾽, οὐδὲ τραγελάφους, ἅπερ σύ,

Nub. 1427.

> σκέψαι δὲ τοὺς ἀλεκτρυόνας καὶ τἄλλα τὰ βοτὰ ταυτί,

quum, ut supra dixi, nesciam, qua auctoritate Attica contractio admittatur, videndum, ne, ut in γενύων apud Pindarum, in δυοῖν apud Sophoclem, in Ἐριννύων apud Euripidem, in κυανώπιδες apud Æschylum, de quibus formis dixi p. 53. synizesis potius adhibenda sit. Etsi ἱππαλεκτρυόνα certe eamdem fere, quam nomen proprium, licentiam habere potuit. In Nub. 1359.

> οὐ γὰρ τότ᾽ εὐθὺς χρῆν σ᾽ ἄρα τύπτεσθαί τε καὶ πατεῖσθαι,

Bentleio accedit Porsonus, ἄρα delenti: quæ particula tamen hic

perelegans est. Lectori corrigendum relinquit versum in Ὥραις apud Athen. IX. p. 372.

> ὑρισσοὺς δ' ἴδοις ἂν νιφομένους σύκων ὁμοῦ τε μύρτων,

ubi in Advers. p. 109. ὑριχούς, nihil amplius, correxerat. Sed fortasse anapæsti isti in quarto pede non sunt plane damnandi. Nam quum locus ille non sit talis, qui anapæstum prorsus excludat, ut ultimus pes trimetri, vereor ne nimium severi simus, si, quod potuit tamen fieri, ob hanc solam caussam, quia rarissime factum videmus, non esse omnino factum contendamus. Addam huic disputationi locum Platonis ab Athenæo in principio libri XV. p. 665. B. C. D. allatum, qui et anapæstum in quarta sede, et duos spondeos in paribus locis habet: qui ut aperte vitiosi sunt, ita anapæstus quoque removendus ex ista sede videtur. Recepta in tertio versu emendatione Jacobsii, reliqua videant alii an sic fere constituenda sint:

> ἄνδρες δεδειπνήκασιν ἤδη σχεδὸν ἅπαντες. εὖγε,
> τί οὐ τρέχων σὺ τὰς τραπέζας ἐκφέρεις; ἐγὼ δὲ
> νίπτρον παρέχων εἰσέρχομαι. κἀγὼ δὲ παρακορήσων.
> σπονδὰς ἔπειτα παραχέας, τὸν κότταβον παροίσω.
> τῇ παιδὶ τοὺς αὐλοὺς ἐχρῆν ἤδη πρὸ χειρὸς εἶναι,
> καὶ προσαναφυσᾷν. τὸ μύρον ἤδη παράχεον βαδίζων,
> Αἰγύπτιον, κᾆτ' ἴρινον· στέφανον δ' ἔπειθ' ἑκάστῳ
> δώσω φέρων τῶν ξυμποτῶν. νεοκρατά τις ποιείτω.
> καὶ δὴ κέκραται. κᾆτα τὸν λιβανωτὸν ἐπίθες, εἶπε,
> ποῦ δ' ἡμὶν ἤδη γέγονε; καὶ πίνοντές εἰσι πόῤῥω·
> καὶ σκόλιον ᾖσται, κότταβος δ' ἐξοίχεται θύραζε.
> αὐλοὺς δ' ἔχουσά τις κορίσκη Καρικὸν μέλος τι
> μελίζεται τοῖς ξυμπόταις· κἄλλην τρίγωνον εἶδον
> ἔχουσαν, εἶτ' ᾖδεν πρὸς αὐτὸ μέλος Ἰωνικόν τι.

In septimo pede, qui, ut in fine numeri, majorem curam requirit, non puto anapæstum, nisi in nomine proprio, admissum esse.

4. Dicatur nunc de Latinis. Ac Varro hunc versum ab numero pedum, quos integros habet, SEPTENARIUM vocavit, testibus Diomede p. 514. et Rufino p. 2706. eumdemque COMICUM QUADRATUM, ut idem Rufinus p. 2707. refert. Ex quo verisimile est, ne Latinos quidem tragicos hoc versu usos esse: idque confirmare fragmenta videntur. Sæpe vero invenitur apud comicos, plerumque per integras scenas continuatus, rarius aliis mixtus versibus.

5. Sed priusquam de pedibus, quibus usi sunt Latini, dicatur, monendum est, eos hunc versum voluisse asynartetum esse. Quare in cæsura, quam fere diligentius, quam Græci observant, et brevem syllabam et hiatum admisere, sed, quam libro I. cap. 6, 3. naturam esse asynartetorum indicavimus, ut promiscue etiam συνάφειαν, quæ vocatur, adhiberent. Et, nisi fallor, jam Varro asynartetos esse hos versus docuerat, de quo Rufinus p. 2706. ita scribit: "Diomedes "sic: septenarium versum Varro fieri dicit hoc modo, quum ad iam-"bum trisyllabus pes additur, et fit tale,

> "quid immerentibus noces? quid invides amicis?

"Similiter in Terentio versus est,

" nam si remittent quidpiam Philumenam dolores.

" Et in Plauto sæpe tales reperiuntur. Varro de lingua Latina ad " Marcellum sic: quare in hujusmodi locis poni oportet notam in " transversum inter syllabas, frequentius ad extremum versum sena- " rium et similes, si pro longa brevem habebunt, ut in hoc,

" amicus summus meus et popularis Geta. —"

Et Plautus quidem, ut in iambicis octonariis, aliisque versibus, ita etiam in septenariis sæpissime usus est illa asynartetorum libertate. De plurimis exemplis duo attulisse satis habeo trium continuorum versuum, in Asinaria III. 3, 61.

sed sí tibi vigintí minæ argénti proferéntur,
quo nós vocabis nómine? libértos. non patrónos?
id pótius: vigintí minæ hic ínsunt in crumína.

et v. 84.

nimis bélla es atque amábilis: et si hóc esset meum hódie,
numquám me orares quín darem: illúm te orare méliust.
illic hánc mihi servandám dedit. i sáne bella bélle.

Terentium quoque, et recte, mea sententia, id fecisse Faërnus putabat. Etsi facile crediderim, eum parcius hac licentia usum esse. Qua si in trochaicis septenariis ille abstinuit, non mirabor, quum in his hiatus rude quiddam habere videatur, quia in thesi fit. In iambicis versibus autem, ubi arsis vocem erigit, multo minor offensio est. Itaque vereor ne Bentleius, qui aliter statuebat, ut ad Eun. II. 2, 36. Hec. V. 2, 18. dicit, aliquot versus aut non recte mensus sit, aut præter necessitatem emendarit. Ubi anapæstus cæsuram sequitur, interdum ambiguum est, pyrrhichius sit quartus pes, an tribrachus, ut in his locis, in Hec. II. 2, 1. III. 1, 45. V. 2. 22. Phorm, V. 3, 1.

etsí scio ego, Philúmena, meum jús esse ut te cógam.
quonám modo, Philúmena mea, núnc te offendam afféctam.
eo, etsí scio pol hís fore meum cónspectum invisum hódie.
agedum, út soles, Nausístrata: fac illa út placetur nóbis.

Verum quis non videt, multo elegantiores esse hos versus, si pyrrhichium, quam si tribrachum in quarta sede ponimus? Atque ut confirmem, quod dixi, non satis caute versatum esse Bentleium in hoc genere, quis malet, quod ille fieri jubet in Hec. V. 2, 21. verbum *i* non colliquescere cum sequente voce, quam non elidi ultimam præcedentis vocabuli;

ob eám rem vin ergo íntroëam? L. i, atque éxple iis animum, ut crédant.

aut quis V. 3, 32. mutatione indigere putabit librorum lectionem:

eúm cognovit Mýrrhina in dígito modo me habéntem.

Sic etiam in Eunucho II. 2, 36. præstabat, opinor, non aliud adhibere remedium, quam inserere usitatum in ista formula *hic,*

sed Pármenonem ante óstium hic Tháidis tristem vídeo.

Neque in Hec. V. 1, 15. quidquam mutandum erat:

est mágna ecastor grátia, de istác re quam tibi hábeam.

Cæterum facile apparet, in primis in nominibus propriis Terentium ista forma usum esse.

6. Ad mensuram quod attinet, non opus est, ut moneamus, et spondeum in paribus locis recipi, et anapæstum pro iambo positum inveniri, et, ea ratione, quam in trimetro explicuimus, proceleusmaticum quoque pro iambo admitti, modo ista omnia pronunciationem habeant facilem et a naturali verborum sono non nimis abhorrentem. Quamquam in hoc versus genere fere major elegantia, quam in octonariis invenitur, quod æquabilitati debetur, quam cæsuræ observatio affert. Sed de duobus tamen locis dicendum distinctius, de quarto pede, et de septimo.

7. Et in quarto quidem pede neque anapæstum nec spondeum ferendum judicavit Bentleius ad Hec. II. 2, 10. festinantius, opinor, et re non ex omni parte considerata. Nam ipse ea in sede et anapæstum et proceleusmaticum esse sivit, recte, mea sententia, utrumque, in his versibus, Eun. III. 5, 55. et Hec. V. 2. 24.

satin éxplorata sínt. video esse. péssulum ostio óbdo.
at haéc amicæ erúnt, ubi, quamobrem advéneris, rescíscent.

Nempe non attendit vir summus ad id, quod in hac re velut uno ictu controversiam dirimit, cæsuram dico. Nam ubi in fine quarti pedis cæsura est, non potest non et spondeus et anapæstus vehementer displicere, quia utervis horum pedum manifestam reddit numeri pravitatem, ut apud Plautum in Asin. III. 2, 10.

id vírtute hujus cóllegæ meáque comitáte
factum ést; qui me vir fórtior est ad súfferendas plagas,

et apud Terentium in Hec. III. 2, 10.

tum fílius tuus íntroiit, videre, ut venit, quíd agat.

Quare in Plautinis versibus fortasse lenissimum erit remedium, utroque *est* in sequente versu sublato, *collegæ est* scribere, quo facto constat syllabam, quæ ante elisionem est, parum a brevi distare. In Terentio autem *introiit* pronunciatur tamquam si divisim scriptum esset *intro iit*, ut *intro eam* in Hec. V. 2, 21. quem versum supra attulimus. Non minus pravus est anapæstus, si verbum finitur ante ultimam anapæsti syllabam, quia tum ipsa verbi forma lectorem invitat ut in iambo cæsuram faciat, quod fieri tamen sequentia prohibent, ut in Plauti Rudente II. 1, 15.

nisi quíd concharum cápsimus. incœnáti sumus profécto.

Itaque recte ibi Reizius edidit *cœnati*. At ubi usitata illa in quarto pede cæsura neglecta est, verbumque ultra illum pedem procedit, ibi, quia vox non requiescit, sed ultra properat, nulla neque in spondeo neque in anapæsto offensio est. Itaque injuria queritur Bentleius

ad Hec. II. 2, 12. V. 2, 14. quod veteres correctores sæpe vitia intulerint. In priore loco hæc verba sunt:

aut éa refellendo aút purgando vóbis corrigémus.

Quod absurdissimum dicit Bentleius *purgando* primam corripere, tum verum foret, si prior pars versus talis esset:

nunc éa refellis aút purgas;

nunc autem, numero longius procedente, nequaquam verum est. Aliquam offensionem habet alter locus:

missam íram faciet: sín autem est ob eám rem iratus gnátus.

Quum non placeat *item*, quod Bentleius posuit, videndum puto, ne, ut *concede huc*, *secede huc* propter elisionem pro Cretico sunt, ita idem fiat in verbis, *sin autem est*. Non magis hæc in Hecyra V. 3, 34, 36. mutatione indigebant:

Philúmenam esse cómpressam ab eo, et fílium inde hunc nátum.
et si hóc meretrices áliæ nolunt. néque enim est in rem nóstram.

Neque in Phormione V. 3, 11.

ut póssis cum illa: né te adulescens múlier defetíget.

Sed in Hecyra V. 2, 9. quod legitur,

opórtet: quod si pérficio non poénitet me fámæ

jure correxit Bentleius, etsi dubitari potest, an præstet aliter corrigi. Non sunt anapæsti *rediit*, *abiit*, contractis ultimis syllabis in Plauti Asin. II. 3, 15. Rud. II. 2, 19. Vitiosos anapæstos tolle in his locis. In Plauti As. III. 3, 96. scribe *jube* pro *jube sis*. Codd. *jubes*. In Mil. IV. 6, 50. ubi codd. *nescio tu me ex hoc audieris*, corrige:

nescío tu ex hoc me audíveris, an nón: nepos sum Véneris.

In Pœnulo V. 4, 75. scribendum:

ei praédicabo, quómodo vos fúrta facitis múlta,
quoqué modo hujusce fílias apud vós habetis sérvas.

Habetis ibi V. C. et MS. Lips. In eadem scena v. 103. *exempla*, ab interprete ex præcedente versu additum, ejici debet. In Rud. III. 3, 19. versus non est iambicus. Iambici septenarii a v. 20. incipiunt. In Truculento I. 2, 104. vitiatam lectionem ita ad codicum ductum corrige:

nam tu édepol noster és: sed i jam núnc, Dinarche. quám mox

Sed afferamus aliquot alia exempla versuum non sollicitandorum. Plautus in Rud. II. 2, 12. 3, 55. III. 3, 38.

tortís superciliís, contracta frónte, frauduléntum.
sed dúce me ad illam. ubi ést? i sane in Véneris fanum huc íntro.
ne invísas habeas, néve idcirco nóbis vitio vórtas.

Et ita dactylus etiam in quarta sede recte collocatur, ut in Curcul. IV. 2, 7.

et núnc idem dico. ét commeminisse haéc ego volám tc.

Ita ibi cod. Lips. verba ordinat. In Asinaria III. 2, 36. scribendum videtur:

nimis aégre risu mé continui, ubi hóspitem inclamávit.

Nam anapæstus, quem librorum lectio præbet *risum continui*, non videtur ferendus esse. Sed in Persa II. 5, 13. cum cod. Lipsiensi omittendum est *nam*. Idem codex bene removet alium anapæstum in Truc. II. 1, 12. male tamen *ita* omittens et *factum* præbens:

si egét, necesse est nós pati in víta: ita æquum fáctu est.

Spondeum male introduxerunt librarii in Asin. II. 4, 65. ubi dele *nunc*. In eadem fabula III. 3, 140.

nec quíd dicatis, néc me cur ludátis scire póssum,

Reizio placebat *meve cur*. Mihi hic locus in iis videtur esse, qui jure credi possint transpositione vitiati esse,

nec quíd dicatis, scíre, nec me cúr ludatis, póssum.

Etsi videndum, ne vulgata aliquam ab enclitico *me* excusationem habeat. Omninoque Plautus interdum aperte duros atque asperos versus sibi indulsit. In Milite III. 3, 45. elegans est Reizii conjectura,

assúnt fabri architéctonesque a me, á te haud imperíti.

ad quam firmandam adscripsit Most. III. 2, 73. In Milite IV. 6, 57. scribendum videtur:

levándum morbum múlieri video, út tremit atque extímuit,
postquám ted adspexít. viri quoque ármati idem istuc fáciunt.

In Pœnulo V. 4, 97. repone *prima* pro *primum*. In Persa II. 4, 20, mutilum versum *inest* scribendo corrigas. In Milite quoque IV. 6. 8. ne quis in integrando versu laboret, moneo veram lectionem in cod. Lips. inveniri, *o fortunata mulier es*. In Pœnulo V. 4, 83. scribe,

nunc quód boni di dánt mihi, vobís, vostræque mátri.

Cod. Lips. hoc ordine, *di mihi dant*. In Rud. V. 2, 24. vide ne scribendum sit:

quid réffert, qui periít? tamen si hoc áliud fabulémur?

8. Sed operæ pretium est animadvertere, etiam ubi in fine quarti pedis cæsura est, non ita purum esse hunc pedem, ut eum, qui ultimus est in versibus acatalectis. Nam et extrita littera *s*, et aliis modis fit, qui etsi iambum esse hunc pedem non prohibent, tamen faciunt, ut non tam nitidus sit et citus, quam ille postremus acatalectorum. Sic Plautus in Asin. II. 4, 21.

nihil ést: tamquam si claúdus sim, cum fúste est ambulándum.

Mil. IV. 6, 16.

spero íta futurum, quámquam illum multaé sibi expetéssunt.

et v. 63.

quia ædés dotales hújus sunt. itane? íta pol. dic domum íre.

Ita enim scribendus hic versus videtur. *Quia* interdum in unam syllabam contrahi videtur, unde recte fortasse libri apud Terentium Hec. V. 2, 18.

quid mi ístæc narras? án quia non tute ípse dudum audísti.

Pro *dic* cod. Lips. et ed. Carpent. *dicam*. In Truculento I. 2, 52. 61. 85.

procáciores éstis vos, sed illí perjuriósi.
sed blánde quum illuc, quód apud vos nunc ést, apud me habérem.
per témpus subvenístis. sed quid áis, Astaphium? quíd vis.

Ita Pareus edidit. Vulgo *subvenístis mihi*, quod est etiam in cod. Lips.

9. Dicamus nunc de septimo pede. In eo spondeum ab Latinis admitti, ita pervulgatum est, ut exemplis non opus sit. Rarior est anapæstus, qui ne offensionem haberet, operam dederunt, ut hic pes non ex pluribus verbis constaret, sed uno comprehenderetur. Terentius in Andr. IV. 2, 6. Eun. IV. 6, 15. Adelph. IV. 5, 78. Hec. V. 2, 12.

siccíne me atque illam operá tua nunc míseros sollicitári?
abi tú, cistellam, Pýthias, domo éffer cum monuméntis.
sed césso ire intro, né moræ meis núptiis egomét sim?
nobís in re ipsa invénimus: porro hínc nunc experiámur.

Quare apud Plautum Pers. II. 4, 9. scribendum videtur:

servam óperam, linguam líberam herús me habere jússit,

ubi vulgo *jussit habere*. Quum autem ultimam arsin Latini in hoc pariter atque in aliis trochæo terminatis versibus sæpissime solvant, facile intelligitur, nec dactylum eos a septimo pede arcere, quin sæpissime eo uti: quare ne hujus quidem rei exempla congerere opus videtur; neque vero excludere proceleusmaticum. Et hic quidem pes aliquanto rarior est. Sic Plautus in Asin. II. 4, 24.

dormítis intereá domi, atque herus ín hara, haud ædibus hábitat.

Terentius Heaut. IV. 4, 15.

jube máneat. i. quin ést paratum argéntum. quin ego hic máneo.

Sed vix huc referas V. 2, 49.

eum míhi precatorém paro: seni nóstro nil fidei hábeo.

Turpis versus est in Hecyra V. 1, 16.

nam quí post factam injúriam se expúrget, parum mi prósit.

Scribendum videtur:

nam quí post factam injúriam purgét, parum mihi prósit.

Libri *mihi*, quod propter celeritatem pronunciationis multo elegantius est, quam ponderosum illud Bentleii *mi*.

CAP. XVII.

DE IAMBICIS TETRAMETRIS ACATALECTIS.

1. VERSUM iambicum tetrametrum acatalectum Rufinus p. 2712. aliique a Boisco quodam inventum narrant, ejusque epigramma afferunt,

> Βοΐσκος ὁ ἀπὸ Κυζικοῦ, παντὸς γραφεὺς ποιήματος,
> τὸν ὀκτάπουν εὑρῶν στίχον Φοίβῳ τίθησι δῶρον.

Hephæstio Alcæum auctorem adhibet,

> δέξαι με κωμάζοντα, δέξαι, λίσσομαί σε, λίσσομαι.

Tragici Græcorum et comici non sunt hoc metro usi. Nam si quæ fragmenta inveniuntur, quæ huc referenda videri possint, ut Aristophanis illud in Dædalo apud Photium v. ὄνου σκιά,

> περὶ τοῦ γὰρ ὑμῖν ὁ πόλεμος νῦν ἐστί; περὶ ὄνου σκιᾶς,

ea nemo non videt, ex trimetris potius vel dimetris petita esse.

2. Tanto frequentior hic versus apud Romanos est. Et Bentleius quidem ad Cic. Q. Tusc. I. 44. II. 15. tragicos Romanorum negat hoc metro usos esse, nulla tamen ratione allata; eaque opinione captus, etiam qui apertissime octonarii iambici sunt, audacter nec sine violentia in trochaicos mutat. Nos certum putamus, tragicos Romanos, ut in mensura syllabarum eamdem, quam comici, viam tenuerunt, ita idem in metri electione fecisse, nisi si metrum natura sua a tragœdia alienum esset. Itaque quum recte iambico septenario abstinuisse videantur, octonarium, in quo et gravitas magna, et multum motus inest, non repudiandum judicarunt. Non dubia exempla sunt hæc: apud Cic. Q. Tusc. II. 16.

> o Pátrocles, ad vós adveniens, aúxilium et vestrás manus
> petó, priusquam oppetám malam pestém, datam hostilí manu,
> seu sánguis ullo pótis est pacto prófluens consístere,
> seu quá sapientiá magis vestra mórs devitarí potest.
> namque Aésculapī líberorum saúcii opplent pórticus.
> non pótest accedi.

Et mox,

> qui álteri exitiúm parat,
> eum scíre oportet, síbi paratum, péstem ut participét parem.

Item. IV. 23.

> nam fácinus fecit máximum, quum Dánais inclinántibus
> summám rem perfecít manu, restítuit prælium insániens.

Attius in Astyanacte:

> quorúm crudelitátem numquam ulla éxplet satias sánguinis.

Et ibidem,

proptér te tot tantásque habemus vástitates fúnerum.

Idem in Bacchis,

tunc sílvestres exúvias lævo píctas lateri accómmodant.

Et in Medea,

tun día Medea és, cujus aditum exspéctans pervixi úsque adhuc.

2. Cæsuram hic versus aut in fine quarti pedis habet, aut in medio quinto pede. Ac facile intelligitur, eam cæsuram, quæ in fine pedis est, quoniam versum in duas æquales partes dirimit, minus gravitatis, quam alteram, habere, eoque comœdiæ magis, quam tragœdiæ aptam esse. Itaque credibile est, id quod etiam ex his, quæ modo attuli, fragmentis colligi potest, tragicos magis in medio quinto pede, quam in quarti pedis fine, incidere solitos fuisse. Ad eumque morem Terentius quoque se composuit, quum Plautus plerumque in duas æquales partes versum dividat. Sæpe tamen omnis cæsura negligitur.

3. Plautina illa divisio hujus versus fecit, ut hoc quoque metrum asynartetum haberetur. Ita ille in Amphitr. III. 4. 5. 8. 16. 17.

ille návem salvam núnciat, aut írati adventúm senis.
patér vocat me, eúm sequor, ejus dícto imperio sum aúdiens.
capiám coronam mi ín caput, assímulabo me esse ébrium,
atque íllue sursum escéndero : inde óptume aspellám virum.

Bacch. IV. 9, 9.

o Tróia, o patria, o Pérgamum, o Príame, periistí, senex.

et sic sæpissime. Apud Terentium autem, quoniam is fere altera cæsura, quæ in quarta thesi est, utitur, non potuit hic versus asynartetorum legem sequi. Nec Terentius, sicubi in quarta arsi cæsuram fecit, eam licentiam videtur admisisse, nisi forte correctores nobis fraudem fecerunt.

4. Ad mensuram quod attinet, eadem, quæ de catalectico diximus, in hunc quoque versum quadrant. Nam solus, de quo aliqua quæstio moveri potest, quartus pes est, quem nemo non videt, si cæsura in fine ejus est, eodem modo debere comparatum esse, ut in catalectico, cæsuram eamdem habente. Itaque nec spondeo locus est, neque anapæsto, multoque minus dactylo. Apud Plautum Epid. I. 1, 40.

patrém videre sé non volt etiám nunc. quaproptér? scies,

scribe *nevolt*, quo ducit codicum lectio *senem*. Ibidem v. 26.

lictóres duo, duo víminei fascés virgarum. vaé tibi,

metro apta est lectio cod. tertii Pal. *viminum*: sed magis tamen placet, quod quidam conjecerunt, *ulmei*. In Amp. III. 4, 11.

si quíd patri volupe ést, voluotas eá mihi multo máxuma est,

non anapæstus est *voluptas*, sed Bacchius, *ea* autem una syllaba pronunciandum. Sed ubi in quarta thesi cæsura fit, recte et spondeus et anapæstus, et dactylus quartam sedem ingrediuntur. Plautus in Amph. III. 4, 14. 15.

nunc A'mphitruonem vólt deludi méus pater: faxó probe
jam hic déludatur, spéctatores, vóbis inspectántibus.

Terentius Andr. I. 4, 7.

sed quídnam Pamphilum éxanimatum vídeo? vereor quíd siet.

I. 3, 5.

si illúm relinquo, ejus vítæ timeo; sín opitulor, huíus minas.

Ad hoc genus non referam versum in eadem faluba III. 5, 7.

qui súm pollicitus dúcere? qua fidúcia id facere aúdeam?

qui propter hanc caussam, ut in septenariis notavimus, parum probandus est, quod in recitando non possumus non fieri velle cæsuram in præcedente syllaba. Ac vereor, ne non ita scripserit Terentius. Cod. Lips. *pollicitus sum*, ut apud Donatum: cætera, ut vulgo.

5. Inveniuntur in hoc genere metri interdum versus, qui vel ultimum pedem non purum iambum habeant, vel etiam hypercatalecti sint: quod utrumque qua conditione fiat, in sequente capite ostendemus.

CAP. XVIII.

DE CONTINUATIONE NUMERI TROCHAICI APUD ROMANOS.

1. Incredibilem in Romanorum comœdiis difficultatem objicit mutatio numeri. Nam quum in quibusdam scenis constanter eumdem versum repeti videamus, in aliis ita confusi sunt versus trochaici atque iambici, ut libidinem potius ac temeritatem, quam consilium legemque te putes deprehendere. Maxime autem Bentleius ea in re ita omnem modum excessit, ut, quantumvis tribuendum auctoritati sit tanti viri, tamen, nisi qui probabilitatem omnem contemnat, neminem facile adductum iri putemus, ut ita omnia trochaicorum atque iambicorum versuum genera permisceri potuisse credat. Nam etsi Bentleius, ipse, opinor, aliquantum in ea re hærens, regulas quasdam, quibus ista numeri mutatio regeretur, excogitavit: tamen parum his regulis proficimus, quia illæ magis quomodo, quam quando mutari numerus possit, indicant. Id ipsum vero maxime requirimus, quoniam non ante, quomodo transiri ad alium numerum liceat, quam an liceat transiri, quærendum esse apparet.

2. Ea res quum facile eo deducere aliquem possit, ut Romanos, Græcorum more, systematis dimetrorum usos esse, magnumque versuum numerum una perpetuitate comprehendisse credat: est tamen, quod huic suspicioni ita adversetur, ut eam missam faciendam esse existimem. Nam in trochaicis quidem octonariis, quibus sæpe septenarius trochaicus inseritur, nihil plerumque impedit, quin septenarius ille cum omnibus, qui eum antecedunt, octonariis in systema dimetrorum describatur. Verum, si ita placuisset Romanis, haud dubie eadem ratione etiam in iambicis versibus usi essent. At in his

duæ res sunt, quæ systemata dimetrorum constitui prohibeant. Primum enim rarissime inseritur iambicus septenarius, quo finiri systema, quod constituas, possit. Deinde vero ita plerumque constanter octavum quemque pedem purum iambum esse videmus, ut dubitari nequeat, quin octonarios esse eos versus poëtæ voluerint. Nam si plures octonarii uno systemate comprehensi essent, nulla caussa fuisset, quare eum pedem, qui juxta ac reliqui pedes, in medio esset systemate, purum servarent.

3. Sed quum illud tamen apertum esse videatur, plures versus si non systemate uno, servataque verborum compage continuatos esse, at numero tamen per omnes eodem decurrente conjungi: ita de hac re omni sentiendum puto, veteres Romanorum poëtas, sive quod Græcorum artem ac disciplinam non satis cognitam haberent, sive codicibus usos metra non in versiculos distincta exhibentibus, trimetros, tetrametrosque catalecticos recte notasse; quæ autem systematis comprehensa a Græcis fuerant, quum in tetrametros acatalectos dividerent, ideoque catalexin systematum magis fortuitam, quam necessariam existimarent, octonarios etiam sine catalexi facere instituisse, quumque sæpe Græcorum systemata ita distinguerent, ut iambos trochæi, trochæos iambi sequerentur, animadversa numeri perpetuitate, ipsos quoque curasse, ut, quamvis diversis versibus consociatis, numerus tamen idem perpetuaretur. Sed persequamur ordine omnem hunc locum, qui est de mutatione numeri.

4. Et primo, quoniam metrum affectionibus animi significandis inservit, quemadmodum omnino consentaneum est, aptum in quaque re metrum eligi, ita, ubicumque mutatur sermonis color, mutari etiam numeros convenit. Itaque ubi ex alacriore colloquio ad narrationem sedatiorem transitur, trimetri, ut par est, succedunt: ut apud Plautum in Curcul. V. 2, 37. Eodemque modo, si quando epistola recitatur, eam quum ipsam trimetris scriptam videmus, tum si quid, dum recitatur, alii interloquuntur. Ita apud eumdem in Bacch. IV. 9, 74. in Pseud. IV. 2, 41. in Persa IV. 3, 32. Sententiæ quoque interdum trimetris versibus inter alia metra insertæ inveniuntur, cujus rei exempla vide in Plauti Capt. II. 1, 6. 8. Stich. II. 1, 28. Sæpe etiam, digressa una de colloquentibus personis, alium fieri colorem sermonis necesse est. Unde tum quoque sæpe mutantur numeri. Ita apud Terentium Heaut. V. 2, 25. Hec. IV. 1, 51. trochaicis septenariis succedunt iambici octonarii, et contrario modo in Adelph. II. 1, 43. trochaicis autem septenariis septenarii iambici in Adelph. IV. 5, 73. Eademque res est, adveniente alia persona, ut in Heaut. II. 4, 26. Phorm. II. 1, 23. quo facto interdum unus alius versus admiscetur, ut in Andr. II. 1, 18. Aliud exemplum est in Phorm. II. 1, 24. adveniente Phædria ab octonariis iambicis ad senarios transitur, interposito trochaico septenario: quamquam hic quidem versus nescio an ipse quoque iambicus octonarius fuerit, qui facillime ita possit restitui:

sed quíd tu cessas hóminem adire et blánde in principio álloqui?

Omninoque, ubi aliquid incidit, quare forma colorque orationis repente mutetur, mutantur etiam numeri. Sic in Andria III. 2, 17.

18. in Hecyra II. 1, 20. in Phorm. I. 3, 25. 26. V. 1, 15. et 20. Exemplum adscribam de rarioribus. In Eunucho IV. 6. Thais cum Chremete versibus trochaicis septenariis colloquens, quasi obiter se convertit ad ancillam, eamque cistellam afferre jubet: quod quia plane alia voce fit, interruptoque illo cum Chremete colloquio, duos iambicos septenarios ad eam rem adhibet, in quibus tamen, quod sane mirum est, aliqua Chremetis verba sunt, pergentis cum Thaide colloqui. Locus est a v. 13.

TH. át enim cave, ne príus, quam hanc a me accípias, amittás, Chreme:
nam haéc east, quam míles a me ví nunc ereptúm venit.
abi tú, cistellam, Pýthias, domo éffer cum monuméntis.
CH. viden tu íllum, Thais, PY. úbi sitast? TH. in rísco. odiosa, céssas?
CH. mílitem secum ád te quantas cópias addúcere?

In Adelphis V. 8, 29. seqq. quem locum audacius refinxit Bentleius, meliorem viam monstrat cod. Lips. in quo post verbum *oportet* v. 32. finis scenæ hujus et initium sequentis ita leguntur: " MIC. gaudeo. " Quid istuc dabitur, quandoquidem hic volt; ÆS. mi pater; DEM. " Nunc tu mi es germanus pariter et animo et corpore; SIR. Fac- " tum est quod jussisti Demea." Hinc ita scribendus videtur hic locus:

postrémo nunc meum íllud verbum fácio, quod tu, Mício,
bene ét sapienter díxti dudum: vítium commune ómnium est,
quod nímium ad rem in senécta attenti súmus: hanc maculam nós decet
effúgere: dictum est vére, et re ipsa fíeri oportet. MI. gaúdeo.
quid ístic? dabitur, quándoquidem híc volt. Æ. mí pater.
DEM. nunc mi és germanus páriter animo et córpore.

Quæ sequitur scena, hoc versu incipit:

SY. suó sibi gladio hunc júgulo. factum est, quód jussisti, Démea.

Neglexit mutationem numeri Bentleius in Phorm. III, 2, 17. 18. ubi quum Phædria ante cum Dorione colloquutus esset trochaicis septenariis, deinde solus secum fabulatur iambicis octonariis, aggrediente autem eum Antiphone statim ad trochaicos redit:

neque A'ntipho alia quum óccupatus ésset sollicitúdine,
tum hoc ésse mi objectúm malum. AN. quid ístuc autem est, Phaédria?
PH. ó fortunatíssime Antipho. AN. égone? PH. cui quod amás, domi est.

Male ibi Bentleius priores duo versus trochaicos esse voluit, primis syllabis in vocibus *Antipho* et *esse* correptis.

5. Singulare est, quod sæpe, ubi vel enumeratio aliqua multarum rerum, vel alia descriptio ponitur, mutari numerus solet. Ita Plautus in Capt. IV. 1, 1.

Júppiter supréme, servas mé, measque augés opes.
máxumas opímitates ópiparasque offérs mihi,
laudém, lucrum, ludúm, jocum, festívitatem, férias,
pompám, penum, potátiones, sáturitatem, gaúdium.

Terentius in Andria I. 5, 25.

tót me impediunt cúræ, quæ meum ánimum divorsaé trahunt,
amor, mísericordia hújus, nuptiárum sollicitátio,
tum pátris pudor, qui mé tam leni pássus est animo úsque adhuc,
quæ meó cumque animo lúbitumst facere. eine égo ut advorser? heí mihi.

In Adelphis III. 2, 4.

tot rés repente círcumvallant, únde emergi nón potest,
vís, egestas, ínjustitia, sólitudo, infámia.
hóccine sæclum? o scélera, o genera sácrilega, o hominem ímprobum.

Itaque nescio an in Andria V. 2. non satis recte Bentleius versum 16. trochaicum esse voluerit, qui etsi inter medios trochaicos positus, tamen ex illa observatione iambicus esse videtur:

néscio qui senéx modo venit: éllum, confidéns, catus,
quúm faciem videás, videtur ésse quantivís preti:
tristís severitás inest in vóltu, atque in verbís fides.

6. Porro quemadmodum sæpius in fine scenæ, re confecta, vel capto aliquo consilio, vel quacumque simili caussa mutantur numeri, ut in Andria I. 5. IV. 1. in Heaut. V. 2. ita aliquando etiam in initio scenæ ejusmodi mutationem fieri videmus, oratione vel fortius vel lenius incepta, quam deinde pergit. Sic in Eunucho V. 8.

ó populares, écquis me hodie vívit fortunátior?
nemo hércle quisquam: nam ín me plane dí potestatém suam
omnem óstendere, cuí tam subito tót contigerint cómmoda.

In Adelphis III. 1.

SO. óbsecro, mea nútrix, quid nunc fíet? CA. quid fiát, rogás?
recte édepol spero. SO. módo dolores, méa tu, occipiunt prímulum.

In Hecyra IV. 3.

quem cum ístac sermonem hábueris, procul hínc stans accepi, úxor.
istúc est sapere, qui, úbicumque opus sit, ánimum possis fléctere,
quod sít faciundum póst fortasse, idem hóc tu nunc si féceris.

Addidi *tu*. Male hæc administravit Bentleius. Idem in simili caussa peccavit II. 1, 1. pessimum ab initio iambicum octonarium exhibens. Scribe:

pró deum atque hominúm, quod hoc genus est, quæ haéc est conjurátio?
ut ne ómnes mulierés eadem æque stúdeant, nolintque ómnia.

Fidem librarii addiderant, quod nomen in hac formula etiam alibi reticetur, ut in Phorm. II. 3, 4.

7. Alia, eaque satis mira ratio est mutandi numeri, quum in media oratione, vel propter alacritatem quamdam et studium loquentis, vel propter subitum aliquem animi motum ad alios transitur numeros. Ita in Eunucho II. 3, 75.

PA. quíd ita? CH. rogitas? súmma forma sémper conservám domi
vidébit, colloquétur, aderit úna in unis aédibus,
cibúm nonnumquam cápiet cum ea, intérdum propter dórmiet.

Et apud Plautum in Amphitr. V. 1, 32.

> BR. immo ómnes sani súnt profecto. AM. at me úxor insanúm facit
> suis foédis factis. BR. át ego faciam, tu ídem ut aliter praédices,
> Amphitruo; piam ét pudicam ésse tuam uxorem út scias
> de eá re signa atque árgumenta paúcis verbis éloquar.

et sic pergunt trochaicis versibus.

8. Nusquam vero frequentius, quam in canticis, iisque locis, qui magnos animorum motus habent, mutari numeros videas. Ad quam rem si diligenter attendas, facile animadvertas, plures versus ita conjunctos esse, ut, etsi singuli per se constent, tamen perpetuato numero systematum more cohæreant. Hinc illud est, quod Bentleius ad Andr. II. 1, 7. Eun. II. 1, 12. Adelph. II. 1, 11. observavit, trochaicos octonarios semper a trochaicis numeris excipi, septenariis autem iambica metra succedere. Qua in re observanda non tamen satis constans fuit vir præstantissimus. Ita, quum ad Heaut. I. 2, 13. neget, trochaico versui inter iambicos locum esse, tamen id fieri passus est in Eun. II. 3, 7. 85. Quamobrem rectius ita sentiemus, quicumque versus perpetuitate quadam cohæreant, eorum hanc esse debere rationem, ut thesi terminatum versum versus trochaicus, qui ab arsi incipit, arsi autem terminatum iambicus, qui incipit ab anacrusi, sequatur: quo solo modo servari ista perpetuitas potest.

9. Videtur tamen hoc ita plerumque factum esse, ut versus non per συνάφειαν, quam Græci vocant, conjungerentur, etsi eam, si quid video, non ubique rejecerunt. Qua in re subtili judicio opus est. Bentleium quidem non satis diligentem hoc in genere reperio. In Phorm. V. 1, 1. libri non *atque*, sed *aut* in fine versus habent, et recte. In Eun. IV. 1, 11. nemo, qui ad sensum verborum, quamque ille pronunciationem exigit, attenderit, *gentium* ultimam in sequentem versum abjicere patietur. Expulsa interpretatione *voluit*, ita scribendi hi versus:

> míles vero síbi putare addúctum ante oculos aémulum;
> fácere contra huic aégre: heus, inquit, púer, accerse Pámphilam,
> út delectet híc nos: illa exclámat, minime géntium.

Majorem veri speciem habet in Adelph. II. 1, 11. divisum inter duos versus vocabulum *indignum*, etsi versus, ut videtur, non recte distincti sunt. De qua re priusquam meam proferam sententiam, paucis attingendi sunt tetrametri hypermetri, quales Bentleius ad Eun. IV. 1, 11. in trochaicis, ad Heaut. III. 3, 13. autem, et tacite ad Phorm. I. 4, 10. in iambicis numeris inveniri negat. Ac de trochaicis concedimus, non etiam de iambicis. Nam quum utriusque numeri hæc perpetua sit et constans lex, ut per dipodias trochaicas incedat; violabitur ea, simulatque in trochaicis versibus syllabam addideris dipodiæ trochaicæ,

—́ ⏑ ⏑|

non violabitur autem, si in iambicis iambicæ dipodiæ,

⏑ —́ ⏑ — | ⏑

quia in ipso numero, qui trochaicus est, nihil supra dipodiam additur,

⏑ | —́ ⏑ — ⏑

Quod si plures versus perpetuato numero conjunguntur, apparet, recte plenis dipodiis trochaicum versum subjici iambico hypermetro:

⏑ | —́ ⏑ — ⏑ || —́ ⏑ — ⏑

non autem trochaico hypermetro iambicum:

—́ ⏑ — ⏑ | — || ⏓ —́ ⏑ — | ⏓ —́ ⏑ —

Nam si servari decursum dipodiarum vellemus, ictus in secundo versu et sedes syllabarum ancipitum conturbarentur, deberetque ille non integra dipodia, sed amphibracho vel Bacchio incipere,

—́ ⏑ — ⏑ | —́ || ⏑ — ⏓ | —̋ ⏑ — ⏓ | —̋

quo nemo non videt utrumque versum corrumpi. Hæc ut numeri legibus consentanea sunt, ita auctoritate poëtarum confirmantur. Nam trochaicos hypermetros, qui quidem sani sint, nusquam invenias; iambicos autem hic illic deprehendas. Apud Plautum in Amph. V. 1, 11. hæc leguntur:

ubi quísque institerat, cóncidit crepitu: íbi nescio quis máxuma
  vóce exclamat: A'lcumena, adést auxilium, né time:
  ét tibi et tuís propitius coéli cultor ádvenit.
exsúrgite, inquit, quí terrore meo óccidistis praé metu.
ut jácui, exsurgo; ardére censui aédis: ita tum cónfulgebant.
  íbi me inclamat A'lcumena: jam éa res me horrore áfficit.
herílis prævertít metus: accúrro, ut sciscam, quíd velit:
atque íllam geminos fílios puerós peperisse cónspicor:
neque nóstrum quisquam sénsimus, quum péperit, neque prævídimus.

Hic in secundo tertioque versu, quoniam vocem illam imitatur Bromia, aliis utitur numeris. Quarto versu rursum in viam reversa, reliqua omnia, quæ adscripsimus, uno numero, systematis more, denarrat: quo fit, ut, quum quintus versus hypermeter sit, sextus, ne interrumpatur dipodiarum successio, anacrusi carere, ideoque trochaicus esse debeat. Atque observandum in hac re est, aucto sic iambico octonario, jam nihil necesse esse, ut octavus pes purus iambus sit: neque enim jam finit versum, sed fine post eum constituto, eadem utitur libertate, qua in media quaque dipodia. Sequitur in illo loco aliud systema, trochaicum dimetrum catalecticum pari dipodiarum perpetuitate excipientibus iambicis octonariis:

  séd quid hoc? quis hic ést senex,
qui ante aédis nostras síc jacet? numnam húnc percussit Júppiter?

Alii iambicorum hypermetrorum exempla deinceps afferam.

10. Cognati his hypermetris iambicis illi sunt iambici octonarii, qui quod, elisione facta, ultimam syllabam cum sequente versu conjungunt, neque pro genuinis octonariis, neque plane pro hypermetris haberi possunt. Nam quum elisio consistere numerum prohibeat,

arctissime cum sequente versu copulantur: quo fit, ut ne in his quidem octavum pedem purum servari necesse sit. Exempla afferam ex Terentio. In Phormione I. 4, 8. seqq. ubi asperius quædam et audacius refinxit Bentleius, ita scribendum videtur:

quod quum aúdierit, quod éjus remedium ínveniam iracúndiæ?
loquárne? incendam: táceam? instigem: púrgem me? laterém lavem.
eheú me miserum: quúm mihi paveo, tum A'ntipho me excrúciat animi:
ejús me miseret: eí nunc timeo: is núnc me retinet: nam ábsque eo esset,
récte ego mihi vidíssem, et senis essem últus iracúndiam: aliquid
cónvasavissem, átque dehinc me prótinam conjicerem ín pedes.

Horum versuum in tertio ultima syllaba in sequentem conjicitur: quartus hypermeter est: unde eum trochaicus sequitur, qui quoniam octonarius est, continuatio numeri non iambicum, sed alium trochaicum sequi postulabat. *Eheu* una syllaba pronunciari, Bentleii commentum est, quod refelli nihil necesse est. *Convasavissem* ut veram scripturam esse putem, diversitas scripturæ in codicibus movet. Calidius damnavit hoc verbum Bentleius. *Dehinc* præbuit cod. Lips. Ejusdem generis locus est in Heaut. III. 3, 13. ubi nihil caussæ erat, quare librorum lectio mutaretur:

ego dé me facio cónjecturam: némo est meorum amícorum hodie,
apúd quem expromere ómnia mea occúlta, Clitipho, aúdeam.

Jam his addam illum locum, cujus supra mentionem feci, ex Adelphis II. 1, 11. Sed quoniam etiam, quæ præcedunt, systematum in morem copulata sunt, hæc quoque adscribam.

S. óbsecro, populáres, ferté mísero atque innocénti auxilium:
súbvenite inopi. Æ. ótiose, núnc jam illico híc consiste:
quíd respectas? níl periclist: númquam, dum ego adero, híc te tanget.
S. égo istam invitis ómnibus.
Æ. quamquam ést scelestus, nón committet hódie umquam, iterum ut vápulet.
S. Aéschine, audi, né te ignarum fuísse dicas meórum morum:
léno ego sum. Æ. scio. S. át ita, ut usquam fúit fide quisquam óptuma.
tú quod te postérius purges, hanc injuriám mihi nolle
fáctam esse, hujus non fáciam: crede hoc, égo meum jus pérsequar:
néque tu verbis sólves umquam, quód mihi re malefé̆ceris.
nóvi ego vestra hæc, nóllem factum, júsjurandum dábitur, te índignum
ésse injuria hác, indignis quum égomet sim acceptús modis.

Primi quinque versus uno numero cohærent, et patet, perinde esse, utrum quartum facias trochaicum dimetrum catalecticum, an quintum: nam si quintum, quartus erit octonarius. Eodem modo in sexto et septimo continuatur numerus. Tum octavus et qui sequuntur, una perpetuitate numeri cohærent. Undecimo versui Bentleius librorum lectionem, *te esse indignum* ita accommodavit, ut primam syllabam vocis *indignum* huic versui, reliquas duas sequenti tribueret. Id quoniam audacius factum videtur, prætuli *te indignum esse*, quo ducit lectio, quæ apud Donatum est ad Hec. V. 1, 15. *indignum te esse*. Ita ultima tantum syllaba in sequentem versum conjicitur,

qualem elisionem in ipsis senariis admissam videmus in Adelph. III. 4, 19.

> quid istúc est? nostrum amícum noras Símulum atque
> æquálem?

Alium iambicum octonarium, in quo propter continuationem numeri etiam dactylus in octavo pede est, in Eunucho II. 1, 6. reperisse mihi videor, quem infra segm. 14. afferam. Sed non possum quin Plauti adhuc versus adscribam in Sticho II. 1, 1. seqq. in quibus, nisi libri egregie fallunt, plura et elisionum istarum et versuum hypermetrorum exempla coacervata sunt.

> Mercúrius, Jovis qui núncius perhibétur, numquam æqué patri
> suo núncium lepidum áttulit, quam ego núnc heræ meæ núnciabo,
> ita, átque onustum péctus porto laétitia lubéntiaque:
> néque lubet, nisi glóriose, quídquam proloquí: profecto
> amoénitates ómnium venerum ét venustatum áffero,
> ripísque superat mi átque abundat péctus lætitiá meum.
> proptérea, Dinaciúm, pedes hortáre: honesta dícta fac:
> nunc tíbi potestas ádipiscendi est glóriam, laudém, decus:
> heraéque egenti súbveni benefácta majorúm tuorum,
> quaé misera exspectátione est E'pignomi adventús viri.

Unus per hos versus omnes numerus continuatur. V. 2. vulgo *meæ heræ.* Ultima hujus versus syllaba eliditur: et sic etiam in quarto versu. V. 3. *itaque,* quod in *ita atque* mutavi. V. 5. *et* pro *atque* cod. Lips. et edd. quædam vett. V. 7. vulgo *honesta dicta factis.* V. 9. vulgo *majorum tuorum exauge,* suppletum ex v. 32. nam codd. non habent *exauge:* recte, quia *egenti benefacta majorum tuorum* conjungenda sunt: v. interpp. ad Menæchm. I. 2, 12. MS. Lips. *heræque merenti.*

11. Bentleium sæpe nimiam versuum varietatem in Terentium intulisse, temere mutato numero, jam supra dixi. Exempla si enumerare vellem, vix finem invenirem. Quare in paucis consistam. In Andr. V. 5. primum versum fecit iambicum octonarium, eumque parum elegantem, cæteros trochaicos septenarios, e quibus certe sextus, in quo male eliditur *quem,* rectius iambicus erit. Ac sunt isti sex versus omnes iambici octonarii, nisi forte ultimus trimeter fuit, qui in cod. Lips. ita scriptus est,

> sed quem ego potissimum optem, cui hæc narrem, dari?

Idem codex recte v. 5. *si nulla umquam ægritudo.* Initium scenæ, cujus primus versus in quarto pede asynartetorum venia utitur, ita constitue.

> CH. províso, quid agat Pámphilus: atque éccum. P. aliquis me fórsitan
> putet nón putare hoc vérum.

Forsitan libri. In Eunucho IV. 3. primi sex versus recte uno numero continuantur. Septimus, quem solus secum Phædria loquitur, recte novum incipit numerum, qui a trochæis orsus ad iambos transit. In his iambicis clausula non recte scripta est a Bentleio, quum nomen *rei,* quo terminatur, non possit pro iambo esse. Quæ

deinde sequuntur verba, *quam heræ dederat dono miles,* non commemorata a Donato, sed ab Eugraphio cum reliquis adscripta, ita turbant numeros, ut verear, ne ab interprete adjecta sint. Tum illa, *utinam sic sint, qui mihi male volunt,* ad sensum ne apta quidem videntur. Donati adnotatio corrupta est: quem tamen hoc voluisse conjicias, aut temulentiam in felicitatis parte a Terentio numerari, aut non temulentum esse, infelicitatis loco haberi. Hæc vero apta est sententia. Quare ego quidem, etsi nihil aliud, quam vitiosum esse hunc locum, pronunciare audeo, tamen optime omnia video procedere, si sic scriptum fuisse conjiciamus:

PY. ehem, Phaédria, ego quem quaéram? in' hinc quo dígnu's cum donís tuis
tam lépidis. PH. quid istuc rei ést? PY. rogas?
eunúchum, quem dedísti nobis, quás turbas dedit? vírginem
vitiávit. PH. quid ais? PY. périi. PH. temulénta es. PY. utinam síc siem.

Quid istuc rei est præbent libri vett. In Hecyra IV. 1. in primis sex versibus unus cohæret numerus, si tertium, recepto ex libris vett. *resciveris,* et sextum, producta, ut par est, prima in *ostium,* iambicos feceris. Septimus versus suo absolvitur numero, si octavus, ut Bentleius voluit, trochaicus est,

átque eccam video, quíd ais, Myrrhina? heús tibi dico. M. míhine, mi vir.

Nec sane insolens est, verba *atque eccam* pro tribracho esse. Poterit tamen etiam *eccam* prima producta pronunciari, quo facto hic versus iambicus erit hypermeter, continuans numerum præcedente versu inceptum, qui numerus finitur versu decimo. A v. 11. bis terni versus uno numero cohærent, 11—13. et 14—16. Sed v. 12. restituto *taces,* quod libri omnes habent, sic scribendus videtur:

péperit filia? hém, taces? ex quó? M. patrem istuc rógitare æquum est?

Libri *istuc patrem,* non apto ordine verborum, nisi legatur, *patrem rogare est æquum,* quo ictus in *patrem* incidat. Et ita sane Bentleius edidit, in cujus lectione tamen *patrem* ictu destitutum est. Sed *rogitare* præbent edd. vett. et superscriptum hoc est in cod. Lips. qui cum aliis libris *æquum est* habet. V. 15. 16. ita legendos puto

quíd sit, quamobrem tántopere omnis nós celare vólueritis
pártum, quum præsértim et recte et témpore ipso pépererit.

Volueritis libri quidam offerunt. In illis autem, ut vulgo leguntur, *præsertim quum et recte et tempore suo repererit,* pravi ictus vitiatam lectionem arguunt. Hinc jam v. 17—20. uno numero decurrunt. Pariterque v. 21. 22. ut non opus fuerit, mutari vulgatam scripturam, nisi ut *ita* cum quibusdam veteribus libris deleretur:

M. mísera sum. PH. utinám sciam esse istúc: sed nunc mi in méntem venit ex
hác re, quod loquúta es olim, quum íllum generum cépimus.

Sum non eliditur. Nunc reliqua trochaicis septenariis scripta sunt.

12. Operæ pretium est observare, plerosque locos, in quibus plures versus una numeri perpetuitate cohærent, sive a trochaico, sive ab iambico numero ordiantur, more trochaicorum systematum finiri, ut in arsi terminentur. Perrara sunt exempla, in quibus iambici numeri ad morem systematum iambicorum sic finiantur, ut in thesi conquiescant. Ob eam rem memorabilis est locus Terentii in Hecyra V. 1.

B. non hóc de nihilo est, quód Laches me núnc conventam esse éxpetit
nec pól me multum fállit, quin, quod súspicor, sit, quód velit.
L. vidéndum est, ne minus própter iram hinc ímpetrem, quam póssim.
aut né quid faciam plús, quod post me mínus fecisse sátius sit.
aggrédiar. Bacchis, sálve.

In quarto horum versuum ultimus iambus, qui est in verbis *satius sit*, non aliter, quam numeri continuatione excusari potest. Quæ quum plane sit eadem, ut in quarto pede septenariorum, de quo cap. XVI. 8. dictum est, non opus est, ut *siet* scribatur. Nam ultimus pes versuum, quorum numerus cum sequentibus cohæret, eadem lege tenetur, quæ est in commissuris asynartetorum, ut ultima syllaba pro longa numerari possit. Ibidem v. 17—20. alia numeri iambici continuatio male neglecta est. Primo Bentleii *sed quid istuc est*, ultima pronominis *istuc* sub ictu posita, ab hoc loco alienum est. Deinde reliquæ quoque, quas fecit, mutationes nullum ab libris præsidium habent, *sine dum* pro *sine dicam*, et insertum pronomen *te*. Donatus cum plerisque libris legit, *dum tempus consulendi est*, diserte monens, bis in his verbis *tibi* intelligendum esse. Qui quidem etsi etiam voces *firmiorem amicum* habet, tamen, non alteram tantum, sed utramque ejiciendam puto. Neque enim nimis raræ sunt in Terentio adnotationes interpretum, quæ tanto facilius pro genuinis verbis haberi potuerunt, ubi versus aliquis justo brevior esse videretur. Itaque istum locum sic potius scribendum esse existimem, duarum vocum sede commutata:

sed quíd istuc est? L. meúm receptas fílium ad te Pámphilum. B. ah.
L. sine dícam: uxorem hanc príusquam duxit, vóstrum amorem pértuli;
mane: nóndum etiam dixi íd, quod volui: hic núnc habet
uxórem: quære aliúm tibi, dum témpus consuléndi est.

Notatu dignum est, quod habet cod. Lips. *sed istuc est quid?* Nam multa a comicis ad Græcorum exemplum dicta nimis neglecta jacent, veluti, ut hoc utar, *ut*, quemadmodum ὥστε, cum indicativo constructum. Etiam qui sequitur versus, iambicus septenarius est, qui vide an elegantius sic incedat:

nam néque ille hoc ætatem ánimo erit, neque pól tu eadem ista ætáte.

13. Res ipsa monet, ut hic de clausulis dicamus. De his Rufinus p. 2707. *clausulas primum appellatas dicunt, quod clauderent sententiam: ut apud Attium,*

an hæc jam obliti sunt Phryges?

nonnumquam ab his initium fit, ut apud Cæcilium,

di boni, quid hoc?

apud Terentium,

discrucior animi.

Distinctius dicas, clausulas esse versus breviores admixtos longioribus ejusdem generis, et plerumque cum iis numeri perpetuitate cohærentes. His etiam Græci usi sunt, ut Aristophanes in Nub. 221.

ὦ Σώκρατες,
ὦ Σωκρατίδιον, τί με καλεῖς, ὦ 'φήμερε;

In Acharn. 404.

Εὐριπίδη, Εὐριπίδιον,
ὑπάκουσον, εἴπερ δήποτ' ἀνθρώπων τινί.

et v. 407.

ἀλλ' οὐ σχολή,
ἀλλ' ἐκκυκλήθητ'. ἀλλ' ἀδύνατον. ἀλλ' ὅμως.

Itaque differunt clausulæ ab epiphonematis, aliisque similibus additamentis, quæ suum sibi proprium et a cæteris numeris diversum numerum habent. Confudit hæc Rufinus, nec distinxit Bentleius. Nam illa,

dicrucior animi,

in Adelph. IV. 4, 1. ne est quidem clausula. Vide infra p. 431. seq. Clausulæ igitur, quoniam eumdem numerum vel cum præcedentibus vel cum sequentibus versibus habere debent, si sunt in trochaicis atque iambicis numeris, eadem dipodiarum lege teneantur necesse est. Itaque tantum aut acatalecto aut catalectico versu constare possunt, sive is monometer, sive dimeter, sive trimeter sit, numquam autem brachycatalecto, in qua re Bentleii errorem in Adelph. IV. 4, 9. supra c. XI. 4. p. 95. notavimus, neque hypercatalecto trochaico, de qua re hoc ipso in capite segm. [illegible]. dictum est. Ex quo intelligitur, quam Rufinus ex Cæcilio clausulam affert,

di boni, quid hoc?

aut iambicum monometrum esse, voce *boni* in unam syllabam contracta, aut, quod verisimilius est, errasse Rufinum, ut in Terentii versu.

14. Bentleius in dissertatione de metris Terentianis clausulas, si initium ab iis fiat, liberas esse et nullius metri legibus adstrictas dicit; si claudant sententiam, a præcedentibus legem accipere, ut versu, qui præcedit, in thesi terminato, ab arsi incipiant, in arsi autem terminato, ab anacrusi. Distinctius, simulque verius dicas, clausulas aut cohærere cum aliis versibus perpetuato numero, aut non cohærere; si non cohæreant, satis esse, ut versibus constent vel catalecticis vel acatalectis; sin cohæreant, uno eas dipodiarum tenore

cum versibus, quibus junctæ sunt, continuari. Ita si præcedit clausula, ut in Eun. II. 3, 1.

> óccidi,
> neque vírgo est usquam, néque ego, qui illam e cónspectu amisí meo.

Phorm. III. 2, 1.

> Dório,
> audi óbsecro. non aúdio. parúmper. quin omítte me.

Hæc si uno numero continuas, in utroque loco versum habes trochaicum pentametrum, qualem in posteriore loco, clausula non separata, Bentleius exhibuerat. Eo pertinet etiam Adelph. IV. 1, 7. ub male ille dedit:

> ét illud rus nulla ália caussa tám male odi, nísi quia propest;
> quód si abesset lóngius.

Nam verba *nisi quia* male sic collocata sunt, ut ultima in *quia* pedem incipiat, quæ aut sic poni debebant, ut prima hujus particulæ ictum acciperet, ut in Eun. V. 5, 28. aut ut versum finirent, ut in eadem fabula IV. 5, 10.

> eho nónne id sat erat? át nescibam id dícere illam, nísi quia.

Omninoque versus iste Adelphorum, ut qui præcedunt, iambicus esse debebat. Quare scribendum videtur continuato per elisionem numero

> et íllud rus nulla ália caussa tám male odi, nísi quia prope
> est: quód si abesset lóngius.

Si sequitur clausula, cum præcedente versu dipodiæ continuantur: ut in Eunucho II. 1, 2.

> fíet. at matúre. fiet. sátine hoc mandatúmst tibi? ah
> rogitáre, quasi diffícile sit.

Et statim v. 6. ubi revocandæ veteres lectiones:

> ne istúc tam iníquo pátiare animo. mínime: quin efféctum dabo:
> sed númquid aliud ímperas?

Sic etiam v. 9. Vide Andr. I. 5, 5. 9. 11. Heaut. I. 2, 4. III. 3, 5. Adelph. III. 2, 19. Denique ubi media est clausula, plerumque et cum præcedente et cum sequente versu perpetuantur dipodiæ. Ita in Andr. I. 5, 16. ubi reposita librorum scriptura sic legendum:

> ítur ad me. orátio hæc me míseram exanimavít metu.
> nam quíd ego dicam dé patre? ah
> tantámne rem tam négligenter ágere? præteriéns modo
> mi apúd forum, uxor tíbi ducenda est, Pámphile, hodie, inquít: para.

Pariterque in Eunucho IV. 3, 15. restitue librorum lectionem:

> insánis: qui istuc fácere Eunuchus pótuit. ego illum néscio,
> qui fúerit; hoc quod fécit res ipsa índicat.
> virgo ípsa lacrimat, néque, quum rogites, quíd sit, audet dícere.

Vide Andr. III. 4, 27. Eun. IV. 3, 10. de quo loco supra dictum

segm. 11. Heaut. V. 3, 2. 17. Hec. II. 1, 9. Phorm. I, 3, 11. sed in Adelphis III. 2, 15. non opus erat clausulam constitui, si addito *ego* scriberetur,

satís mi id habeam súpplici, dum ego íllos ulciscár modo.

Similiter in Eunucho II. 3, 28. verba *flos ipse*, quæ Bentleius ejecit, inserto *nunc* servari poterunt:

flos ípse. nunc hanc tú mihi vel vi vél clam vel precário
fac trádas; mea nil réffert, dum potiár modo.

Hic quoque trimeter facit clausulam. Quin aliquando plures clausulæ conjunguntur, ut in eadem scena v. 6.

néscio quid de amóre loquitur. ó infortunatúm senem.
hic véro est, qui si occéperit,
ludúm jocumque dícas fuisse illum álterum,
præut hújus rabies quaé dabit.
ut illúm di deæ omnes sénium perdant, qui hódie me remorátus est.

Et apud Plautum in Sticho II. 1, 15.

quídnam dicam Dínacium
lascívibundum tám lubenter cúrrere?
harúndinem fert spórtulamque et hámulum piscárium.

Sed ut plerumque clausulæ uno cum aliis versibus numero cohæreant, nulla tamen ratio inveniri potest, quare id necessario fiat. Immo, ut ubique numeri ad sententiam accommodantur, ita est etiam, ubi clausulæ propter ipsam orationem rectius videantur suum sibi proprium numerum habere. Quare errasse puto Bentleium, quum in Andria III. 2, 37. clausulam, quæ inter duos trochaicos septenarios est, contra omnes libros, quo numerus continuaretur, sic scriptam exhibuit,

quid aís? ubi intelléxeras.

Tantum abest enim, ut numerus recte cum præcedentibus connectatur, ut et indignatio Simonis novum numerum incipi, et pondus, quod ille in verbo *intellexeras* esse vult, eumdem numerum etiam consistere in hoc verbo postulet. Quamobrem veram esse librorum lectionem existimo:

quíd ais? quum intelléxeras
íd consilium cápere, cur non díxti extemplo Pámphilo?

15 Non abs re erit, omnem istam continuati numeri rationem uno aliquo illustri exemplo confirmare. Utar autem præclara illa scena Pseudoli, I. 2. in qua leno servos objurgat, omissis tamen iis partibus, quæ ab hac disputatione alienæ sunt. Finem numeri cujusque lineola apposita indicabo.

E'xite, agite, exíte, ignavi, mále habiti et male cónciliati,
quórum numquam quídquam cuiquam vénit in mentem ut récte faciant.
quíbus nisi ad hoc exémplum experior, nón potest usurpári usura: neque
égo homines magis ásinos umquam vídi: ita plagis cóstæ callent:
quós dum ferias, tíbi plus noceas: éo enim ingenio hi súnt flagritribæ,

qui haéc habent consília, ubi data occásio est, rape, clépe, tene, harpaga
és, bibe, fuge: hoc est eórum opus:
ut mávelis lupós apud ovis línquere, quam hos domí custodes.
át faciem quum adspícias eorum, haud malí videntur: ópera fallunt.
núnc adeo, hanc edíctionem, nísi animum advortétis omnes,
nísi somnum socórdiamque ex péctore oculisque ámovetis,
íta ego vestra látera loris fáciam ut valide vária fiant,
út ne peristromáta quidem æquc pícta sint Campánica,
neque Aléxandrina bélluata cónchyliata tapétia. |
atque heri ánte dixeram ómnibus, dederámque eas províncias.
verum íta vos estis pérditi, negligéntes, ingenio ímprobo,
offícium vestrum ut vós malo cogátis commonérier.
nempe ita ánimati estis, víncere hoc vos dúritia tergi átque me: hoc
videsís, ut alias rés agunt: hoc ágite, hoc animum advórtite,
huc ádhibete auris, quæ égo loquar, plagígerula genera hóminum. |
numquam édepol vestrum dúrius tergum érit, quam terginum hóc
meum. |
quid núnc? doletne? hem, síc datur, si quís herum servos spérnit. |
assístite omnes cóntra me, et, quæ lóquor, advortite ánimum. |
tu, qui úrnam habes, aquam íngere, face plénum aënum sít cito.
te, cúm securi, caúdicali praéficio provínciæ.
LO. at haéc retunsa est. LE. síne siet: itidem éstis plagis ómnes.
num quí minus ea grátia tamen ómnium opera ego útor? |
tibi hóc præcipio, ut níteant ædes. hábes quod facias: própera, abi intro:
tu ésto lectistérniator: tu árgentum eluito, ídem exstruito.
haéc, quum ego a foró revortor, fácite ut offendám parata,
vórsa, tersa, stráta, lauta, cóctaque omnia út sient.

Tum paullo post:

advórtite animum cúnctæ. |
princípio, Hedylium, técum ago, quæ amíca es frumentáriis,
quibus cúnctis montes súnt domi, fac sís sit delatum húc mihi
fruméntum, hunc annum quód satis mi et fámiliæ omni sít meæ,
atque ádeo ut frumento áffluam, ut cívitas nomén mihi
commútet, meque ut praédicet
lenóne ex Ballióne regem Iásonem. |
CA. aúdin furcifér quæ loquitur? sátin magnificus tíbi videtur?
PS. pól iste, atque etiam máleficus. sed st' tace, atque hanc rém gere. |
LE. Aéschrodora, tú, quæ amicos tíbi habes lenonum aémulos |
lánios, qui item ut nós jurando júre quærunt rém, vide, |
nísi carnariá tria gravida tégoribus oneri úberi hodie
míhi erunt, cras te, quási Dircam olim, ut mémorant, duo gnati Jovis |
dévinxere ad taúrum, item hodie stríngam te ad carnárium.
id tíbi profecto taúrus fiet. PS. nímis sermone hujus íra incendor.
húnccine hic hominém pati nos cólere juventutem A'tticam? |
úbi sunt, ubi latént, quibus ætas íntegra, qui amant á lenone?
quín conveniunt? quín una omnes péste hac populum hunc líberant? |
sed nímis sum stultus, nímiumque indoctús fui,
næ illi aúdeant id fácere, quibus ut sérviant,
suús amor cogat, símul eosdem próhibeat,
faciánt advorsum eos, quód volunt. CA. vah táce. PS. quid est? |
CA. mále morigeru's, mále facis mihi, quúm sermone huic óbsonas. |
PS. táceo. CA. at taceas málo multo quám tacere dícas. LE. tu autem,
Xýstylis, fac ut ánimum advortas, quoíus amatorés olivi
dýnamin domi habent máxumam:
nam sí mihi non jam huc cúlleus olívi deportátur, |

te ípsam culleo égo cras faciam ut déportere in pérgulam.
íbi tibi adeo léctus dabitur, úbi tu haud somnum cápias, sed ubi
tu úsque ad languorém — tenesne, quórsum hæc tendant, quaé loquor?

Sequuntur anapæsti. Mox autem ita:

síne modo.
réprehendam ego cuncta hércle una opera, nísi quidem hodie tu ómnia
facís, scelesta, hæc, út loquor. |
tu aútem, quæ pro cápite argentum míhi jam jamque saépe numeras,
éa pacisci módo scis, sed, quæ pácta es, non scis sólvere.
Phœnícium, tibi ego haéc loquor, delíciæ summatúm virum,
nisi hódie mi ex fundís tuorum amícorum omne tuum húc penus
affértur, cras, Phœnícium,
Phœnício tu cório invises pérgulam.

V. 1. ita Reizius: vulgo *exite, agite, ite.* V. 3. *ad hoc exemplum*, recte correpto *hoc*, et ictu in *ad* posito, ut in Merc. II. 1, 41. MS. Lips. *ob hoc exemplum.* Idem, *usura usurpari.* V. 6. ultima syllaba eliditur. V. 7. vulgo *bibe, es, fuge.* Edd. quædam vett. *bibe, effuge*, MS. Lips. *bibe confuge.* Sed *es, bibe* etiam in Mil. III. 1, 83, V. 10. *advortetis*, MS. Lips. et ed. Carp. Vulgo *advortitis.* V. 12. *fiant* scripsi pro *sint.* V. 16. nescio an præstet *negligentes, perditi* scribi, quum *negligere* primam producere soleat. V. 18. *nempe*, ut sæpe, prima brevi. Vulgo *vos vincite hoc.* MS. Lips. et ed. Carp. *vincere.* V. 20. *plagigerula* recte Bothius pro *plagigera.* V. 22. MS. Lips. *quid nunc.* Vulgo *qui nunc.* V. 26. vulgo *itidem vos quoque estis.* V. 27. inserui *ego.* Reizius, *tamen opera omnium utor.* Bothius, *tamen omnium utor opera.* Neutrum satis placet. V. 31. variant hic libri. MS. Lips. *vorsa perstersa.* Sed Diomedes p. 375. *versa sparsa.* Tum vulgo *uti sint:* sed *sient* MS. Lips. et ed. Carp. V. 55. vulgo *quibus cunctis montes maxumi acervi frumenti sunt domi*, in quibus satis manifesta manus interpretis. V. 56. vulgo *etiam* pro *et.* V. 63. vulgo, *qui item ut nos jurando jure malo quærunt rem audi.* MS. Lips. omittit *jurando*, et præbet *vide.* *Male* interpretis esse puto. Non satis considerate mutavit hunc versum Bentleius ad Ter. Andr. IV. 3, 13. V. 64. *gravida* pro *grandia* MSS. Pall. et Lips. Iidem Pall. *tegoribus* pro *tergoribus*, recte. v. Capt. IV. 3, 2. V. 66. *te* addidit Reizius. V. 68. addidi *nos.* V. 69. vulgo *integra est.* V. 71—74. trimetri sunt, quorum primum et tertium audacius correxi. Legebatur, *nimium fui indoctus*, et, *suus amor cogit, simul prohibet.* V. 76. *tacere te dicas* vulgo: *te* jam Bothius delevit. V. 79. addidi *nam*, quod absorptum videbatur a prægressa syllaba. *Culleus olivi deportatur* habent MS. Lips. et ed. Carp. V. 82. addidi *tu*, et *tenesne* scripsi pro *tenes.* V. 88. *ut loquor* MS. Lips. ed. Carp. pro vulgato *uti loquor.* V. 91. vulgo *tibi hæc ego.* V. 92. *tuum* et v. 94. *tu* addidi.

16. Quamvis autem per plures versus perpetuari numerus soleat, tamen, uti jam supra indicavimus, in fine versuum συνάφειαν, quam vocant, multo sæpius negligi, quam observari videmus. Exempla vel in his locis, quos attulimus, satis multa reperiuntur. Sed observandum est, etiam in mediis versibus, præter eum locum, in quo partes

asynartetorum committuntur, certis conditionibus et hiatum et productionem brevis syllabæ inveniri. Eæ conditiones hæ sunt.

17. Primo nomina propria aliquam sibi veniam postulant, cujusmodi est, quod supra c. VII. 7. p. 88. de nomine *Hegio* adnotavimus. Ita Plautus in Amphitr. I. 1, 119.

néc jugulæ neque vésperugo néque vergiliæ óccidunt.

in Asinaria IV. 1, 59.

ancíllam ferre Véneri aut Cupídini.

in Pœnulo V. 3, 8.

o mí here salve, Hánno insperatíssume.

Sed multi etiam loci sunt, quos vel facile corrigas, ut in Pseud. I. 5, 118. Pœn. prol. 94. vel certe vix vitio carere credas, ut in Captivis prol. 24. 31. I. 1, 25. 2, 66. in Curc. II. 3, 79.

18. Deinde ubi persona mutatur. Sic in Amphitr. V. 1, 57.

máxumi: contínuo extollunt ámbo capita. AM. heí mihi.

in Pseud. I. 5. 38.

tibi aúscultabo. Ps. ítur ad te, Pseúdole.

in Pœn. V. 2, 81. et 3, 17.

populáritatis caússa. HA. habeo grátiam.
eho, an huíus sunt illæ fíliæ? GI. ita ut praédicas.

19. Porro, etsi sæpissime apud Plautum in medio orationis cursu hiatus invenitur, (exempla si requiris, aliquot vel una scena in Asinaria IV. 1. suppeditare poterit) non videtur tamen dubitandum esse, quin, nisi singularis aliqua excusatio parata sit, librarios accusare debeamus, a quibus quam fœde habitum Plautum acceperimus, docti omnes sciunt. Est autem excusatio, qualem dixi, quum vel interpunctio, vel etiam, nisi fallor, cæsura pausam aliquam fieri patitur. Ut in Sticho I. 1, 113.

sed éccum Dinacium éjus puerum. – hóc vide,
satin' út facete – átque ex pictura ádstitit.

In Pœn. prol. 88.

vendítque has omnis, ét nutricem, et vírgines,
præsénti argento – hómini, si leno ést homo,
quantum hóminum terra sústinet, sacérrumo.

20. Denique etiam productio brevis syllabæ ante plenam interpunctionem non videtur rejicienda esse, ut in Milite III. 2, 34.

numquam édepol vidi prómere. verum hóc erat.

Sed et hoc in genere quidam loci correctione indigent, ut in Truculento IV, 1, 3. et multi alii, in quibus sine interpunctione productio invenitur, ut in Amph. V. 1, 4. in Pœn. prol. 85.

CAP. XIX.

DE VERSIBUS CRETICIS.

1. Cretici versus per se ipsi explicatu facillimi sunt. Nam pes Creticus nihil est nisi dipodia trochaica catalectica. Unde quum plures Cretici conjunguntur, singuli uno ordine constant, quia non ex posteriore cujusque arsi thesis aliqua oritur, sed sequens quisque nova cum arsi incipit. Deinde trochæum, qui in Cretico inest, quia in medio ordine est, purum servari debere intelligitur. Arsis autem in medio versu utraque, ut in omnibus trochaicis versibus, solvi potest, in ultimo pede autem prima tantum, quia in hoc, ut in trochaicis catalecticis, ultima arsis syllabam ancipitem habet. Catalexin Cretici plerumque nullam habent, quia natura sua Creticus ordinem catalecticum continet. Quod si aliter, quam ipso Cretico finiuntur, fit hoc aut ut trochæus sit ultimus ordo, qui Cretici catalectici vocantur, aut ut sit dipodia trochaica, qui sunt hypercatalecti.

2. Sed magnam ac vix explicabilem difficultatem objicit similitudo, quæ est inter Creticum ac primum quartumque pæonem. Nam quum pæonici versus mensura Creticis pares, incessu autem simillimi sint, dubitari potest, utrum diversi sint, an iidem. Musici veteres, quem ῥυθμὸν vocant, non tam eo, quem nos numerum appellamus, quam temporum comparatione definiebant. Itaque ut par pari compositum dactylicos atque anapæsticos numeros, duplum autem ad simplum comparatum trochaicos atque iambicos efficit, ita sescuplum cum simplo conjunctum, quæ ratio trium est ad duo, numerum præbere pæonicum videbatur. Is numerus, si unum tempus longum, reliqua brevia sunt, quattuor pæones; si duo longa tempora sunt, Creticum, Bacchium, palimbacchium continet. Ex pæonibus primus tantum et quartus adsciti sunt; ex cæteris pedibus Creticus et Bacchius:

–́ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ –́ –́ ⏑ – ⏑ –́ –

qui quum sint numero diversissimi, tamen omnes pæonici vocati sunt. Metrici, eamdem viam ingressi, duo distinxerunt pæonicorum genera, Creticum unum, alterum Bacchiacum. Hæc enim apertum est confundi non potuisse. Pæones autem primus quartusque, quoniam contractione facta Creticum præbent, rursumque Creticus in hos pæones converti potest, ad Creticos relati sunt. Non abs re videtur, verba apponere Aristidis Quintiliani p. 55. seq. τὸ δὲ παιωνικὸν καλεῖται μὲν καὶ Κρητικόν, διὰ τὸ ποτὲ μὲν τοῖς παίωσι καθαροῖς, ποτὲ δὲ τοῖς Κρητικοῖς μετρεῖσθαι. αὔξεται δὲ μέχρι τετραμέτρου· τινὲς δὲ καὶ πεντάμετρα πεποιήκασι. γίγνεται δὲ ταῦτα καὶ διὰ τοῦ τετάρτου παίωνος καθαροῦ, οὗ πολλάκις ἤτοι τὰς δύο μέσας βραχείας συνιάγοντες εἰς μακράν, διὰ Βακχείου καθαροῦ ποιοῦσι Βακχειακόν· ἢ τὴν τελευταίαν μακρὰν εἰς δύο βραχείας λύοντες, δι' ὅλων βραχειῶν τοῦτο (ita pro ταυτὸ scribendum puto) ποιοῦσι, τὴν κατακλεῖδα μόνην τέταρτον παίωνα τηροῦντες, διὰ τὸ τῆς μακρᾶς εἰς ἀνάπαυσιν εὐπρεπές. Hinc est, quod plerique pæonicum metrum rhythmicum esse dixerunt, ut

ait Diomedes p. 506. Et Marius Victorinus p. 2543. quum in metro pæonico primum quartumque pæonem, Creticum, Bacchium, palimbacchium gigni dixisset, ita de hoc metro scribit: "quod tamen "magis rhythmo, i. e. numero, quam metro congruere, varietas ipsa "compositionis ostendit." Quibus verbis quid sibi velit, hæc declarabunt Mallii Theodori p. 5. "si qua autem apud poëtas lyricos aut "tragicos quispiam repererit, in quibus certa pedum collatione ne"glecta, sola temporum ratio considerata sit, meminerit, ea, sicut "apud doctissimos quosque scriptum invenimus, non metra, sed "rhythmos appellari oportere." Item Atilii Fortunatiani p. 2679. "nisi fluat eodem numero, ῥυθμός, non metrum fiet." Ac Mallius Theodorus, istam opinionem amplexus, ob eam rem pæonica metra plane omisit. In eademque sententia fuit etiam Aristoteles in Rhet. III. 8. qui, de numero oratorio præcipiens, ita scribit: οἱ μὲν οὖν ἄλλοι (dactylos dicit, et iambos, et trochæos) διά τε τὰ εἰρημένα ἀφετέοι, καὶ διότι μετρικοί· ὁ δὲ παιὰν ληπτέος· ἀπὸ μόνου γὰρ οὐκ ἔστι μέτρον τῶν ῥηθέντων ῥυθμῶν. Nempe quia pæonicum genus præter pæones et Creticos etiam Bacchiacos ex veterum definitione complectitur, qui pedes inter se pugnant, rhythmum esse, non metrum contendit, et ita, nomine non recte definito deceptus, quod sæpe Græcis philosophis accidit, in errorem implicatur, non animadvertens, si quis diversa, quæ pæonico genere comprehendi solebant, metra distinguat, repugnare, quæ mox adjicit: ἔστι δὲ παιᾶνος δύο εἴδη, ἀντικείμενα ἀλλήλοις· ὧν τὸ μὲν ἐν ἀρχῇ ἁρμόττει, ὥσπερ καὶ χρῶνται· οὗτος δ' ἐστίν, οὗ ἄρχει μὲν ἡ μακρά, τελευτῶσι δὲ τρεῖς βραχεῖαι,

Δαλογενές, εἴτε Λυκίαν,

καὶ,

χρυσεοκόμα Ἕκατε, παῖ Διός.

ἕτερος δ' ἐξ ἐναντίας, οὗ βραχεῖαι ἄρχουσι τρεῖς, ἡ δὲ μακρὰ τελευταία·

μετὰ δὲ γᾶν ὕδατά τ' ὠκεανὸν ἠφάνισε νύξ.

οὗτος δὲ τελευτὴν ποιεῖ· ἡ γὰρ βραχεῖα, διὰ τὸ ἀτελὴς εἶναι, ποιεῖ κολοβόν.

3. Non est obscurum, si Græci, neglecto incessu numeri solam temporum proportionem spectantes, Creticos et Bacchiacos numeros, natura diversissimos, et sola trium temporum ad duo comparatione pares, ad unum genus retulerunt, multo magis eos Creticum metrum cum pæonico debuisse confundere, in quo non tantum temporum eadem ratio est, sed incessus etiam ita similis, ut pro Cretico utrumvis pæonem ponere liceat. Sed quæ ab illis confusa sunt, nos distinguere par est. Atque illud quidem minime ambiguum est, pæonicum numerum a Cretico diversissimum esse. Pæon enim, loquimur autem de primo tantum pæone: nam præter hunc et quartum, quod etiam veterum doctissimi fecerunt, nullum alium agnoscimus: is igitur ex una arsi et thesi trium temporum constat, quum Creticus thesin unius temporis mediam inter duas arses habeat. Arsin pæonis in duas breves syllabas solvi non repugnat quidem, sed non magis usitatum est, quam in dactylicis versibus: in thesi autem ex numeri

legibus contractio nulla admitti potest. Nam sive primum theseos tempus et secundum, sive secundum et tertium contraherentur, periret numerus pæonicus, nova arsi per contractionem introducta, et aut palimbacchius, aut Creticus nasceretur,

—́ —́ ⏑ —́ ⏑ —

quorum uterque duas arses habet. Ex quo consequitur, quum Cretici versus et primum pæonem et quartum, quin etiam quinque breves syllabas recipiant, pæonicos non nisi ex puris pæonibus componi posse. Præterea, contra quam in Creticis fit, plures pæones recte uno ordine periodico conjunguntur,

—́ ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑

quemadmodum trochæi plures, vel dactyli. Eamdemque ob caussam, ut in dactylicis numeris quidam imminutis ordinibus decrescunt, ita eadem ratio in pæonibus invenitur. Quo genere et Græci usi sunt, et, qui hos inter nostrates in primis felici studio æmulatus est, Klopstockius, a pæone per dactylum et trochæum ad unam usque arsin descendens,

—́ ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ —

nieder zu dem haine der barden senkt.

Denique, quemadmodum in trochæis et dactylis præmissa anacrusi, quæ thesi par est, iambici et anapæstici numeri oriuntur, ita ex primis pæonibus, quum trium temporum anacrusis accedit, quarti nascuntur pæones.

4. Sed etsi numerum utriusque generis ita diversum esse apparet, ut, qui versus pedes Creticos habet, non possit pæonicus esse, tamen, quia nihil impedit, quin quivis pæonicus versus pro Cretico habeatur, hoc quidem certum est, Creticis versibus usos esse Græcos, illud autem adhuc dubium manet, an etiam pæonicos fecerint. Non fecisse si quis contendat, mirum ac pene incredibile videatur necesse est, quos linguæ aptissima conformatio, quos sensus ad omnia flexibilis, quos ingenii eximia sollertia invitabat, ut hunc quoque numerum, in quo tanta vis ac venustas est, tentarent, in solis trochæis et dactylis, qui ultro sese obtrudunt, constitisse. Sunt vero etiam alia, quæ faciant, ut eos non abstinuisse a pæonico numero verisimile sit. Primum enim, si quod ab eo repeti argumentum potest, qui pes regnet in aliquo versuum genere, fatendum erit, quum alii versus fere toti Cretico pede incedant, alii autem constanter solum pæonem habeant, non id temere vel casu factum videri. Deinde, si primi pæones Cretici essent, maxime mirum foret, posteriorem potius arsin solvi, quam priorem. In fine enim conquiescere numerum consentaneum est. Unde supra in versibus trochaicis observavimus, primam dipodiarum arsin lubentius, quam secundam solvi. Porro magis etiam mirum est illud, quod in iis, qui nobis pæonici versus esse videntur, prima arsis numquam solvitur, quum id tamen in his versibus, qui Cretici sunt, fiat. Denique hoc quoque observatu dignum est, tragicos Creticis potius, quam primis pæonibus usos esse, pæones autem illos reliquisse comi-

cis. Nam Cretici numeri multo gravior incessus est, quam pæonici, ut minime mirum sit, alterum tragicis maxime, alterum comicis probatum fuisse. Contra quartis pæonibus, in quibus multo major vis ac vehementia, quam in primis, cernitur, usi videntur tragici, quum comici, quod ego sciam, iis abstinuerint. Quæ quum ita sint, sic statuendum videtur, pæonicis versibus adnumerandos esse, qui puros pæones habent, Creticis autem, qui ex Cretico et ejus solutionibus componuntur.

5. At, inquiat aliquis, quid iis versibus fiet, qui quod fere toti ex primis pæonibus, uno alterove admixto Cretico, constant, si ex pede regnante res æstimanda est, pæonici, si ex Cretico a pæonicis excluso, Cretici videbuntur? Respondebimus, natura numeri pæonici ita jubente, Creticos esse. Sed non diffitendum est tamen, errorem aliquem ea in re ipsorum videri Græcorum esse. Nam eos quum sensus suus admoneret, alios Creticos, alios pæonicos numeros esse, condiderunt eos, uti debebant, Creticos ex pedibus potissimum Creticis, pæonicos ex solis primis pæonibus: sed quoniam doctrina numerorum, quam sequebantur, ad solam temporum comparationem respiciens, pæones et Creticos confuderat, in quibusdam Creticis versibus primum pæonem tamquam legitimum receperunt, recitationem, ut videtur, magis ad pæonicum numerum accommodantes. His rationibus adductus sum, ut pæonicos versus a Creticis dijsungerem, Creticos ipsos autem bifariam dividendos putarem, quorum alteri optimo jure Cretici essent, alteri, primum pæonem frequentiorem Cretico habentes confusioni utriusque numeri deberentur.

6. Videamus nunc ipsa versuum Creticorum genera. Ac diximus supra, hos versus quot pedes Creticos, tot ordines habere. Sed quoniam brevissimi hi ordines sunt, aptius plerumque visum est, duos uno membro comprehendi. Quo factum, ut usitatissimi essent dimetri, ac tetrametri. Quamquam nec monometri, nec trimetri, nec pentametri displicuerunt. Quumque plerique sint acatalecti, quorum ultimus pes propter syllabam ancipitem dactylus esse potest, nisi si systematis comprehensi uno numero continuantur, tamen etiam catalecticos quidam et hypercatalectos fecere. Mensura, ut jam indicavimus, in medio versu vel systemate hæc est,

—́ ⏑ —
⏑⏑ ⏑⏑

in fine versus vel systematis autem hæc,

—́ ⏑ ⏓
⏑⏑

7. Dimetro ac trimetro sæpius tragici utuntur, plerumque admixtis trochaicis versibus, ut cognato genere. Solutioni plerumque eadem in antistrophico versu solutio respondet. Ad tragicorum exemplum facta sunt hæc apud Aristophanem in Ran. 1358.

ἅμα δὲ Δίκτυννα παῖς
Ἄρτεμις καλὰ
τὰς κυνίσκας ἔχουσ᾽

ἐλθέτω διὰ δόμων
πανταχῆ.

Æschylus in Choëph. 583.

πολλὰ μὲν γᾶ τρέφει
    δεινὰ δειμάτων ἄχη,
πόντιαί τ' ἀγκάλαι κνωδάλων.

Idem in Suppl. 423. integram ex Creticis stropham habet:

φρόντισον, στρ.
καὶ γενοῦ πανδίκως
εὐσεβὴς πρόξενος·
τὰν φυγάδα μὴ προδῷς,
τὰν ἕκαθεν ἐκβολαῖς
δυσθέοις ὀρμέναν.
μηδ' ἴδης μ' ἀντ.
ἐξ ἑδρᾶν πολυθέων
ῥυσιασθεῖσαν, ὦ
πᾶν κράτος ἔχων χθονός.
γνῶθι δ' ὕβριν ἀνέρων,
καὶ φύλαξαι κότον.

At iambicis ad Creticos numeros transit Euripides in Oreste v. 1415. ed. Pors.

προσεῖπε δ' ἄλλος ἄλ-
λον πεσὼν ἐν φόβῳ,
μή τις εἴη δόλος·
κᾀδόκει τοῖς μὲν οὔ,
τοῖς δ' ἐς ἀρκυστάταν
μηχανὰν ἐμπλέκειν
παῖδα τὴν Τυνδαρίδ' ὁ
μητροφόντας δράκων.

Antistropha v. 1436. ad hunc modum videtur corrigenda esse:

προσεῖπε δ' ὧδ' Ὀρέ-
στας Λάκαιναν κόραν·
ὦ Διὸς παῖ, θὲς ἴ-
χνος πέδῳ, δεῦρ' ἀπο-
στᾶσα κλισμοῦ, Πέλοπος
ἐπὶ προπάτορος παλαι-
ᾶς ἕδραν ἑστίας,
φάτιν ἵν' εἰδῇς ἐμάν.

Nam quod vulgo legitur, ἵν' εἰδῇς λόγους ἐμούς, aliquanto probabilius est, ex interpretatione, quam ex λόγον ἵν' εἰδῇς ἐμόν, ortum esse, vide quæ dicta sunt de h. l. prope a fine in cap. de Canticis solutis. Valde rarus est versus hypercatalectus. Eo usus videtur Æschylus in Eum. 324.

κλῦθ᾽· ὁ Λατοῦς γὰρ ἶ-
νίς μ᾽ ἄτιμον τίθησιν.

De comicorum dimetris infra dicam.

8. Tetrametrorum exempla ex Cratini Trophonio affert Hephæstio, ubi quum poëta dixisset,

ἔγειρε δὴ νῦν Μοῦσα, Κρητικὸν μέλος,

pergebat ita:

χαῖρε δή, Μοῦσα· χρονία μὲν ἥκεις, ὅμως δ᾽
ἦλθες, οὐ πρίν γε δεῖν, ἴσθι σαφές· ἀλλ᾽ ὅπως,

si vera est Porsoni emendatio apud Gaisfordium p. 330. Simmias apud Hephæstionem:

μᾶτερ ὦ πότνια, κλῦθι, νυμφᾶν ἁβρᾶν
Δῶρι κυμοκτύπων ἦραν᾽ ἁλίων μυχῶν.

Ita Salmasius ad Simmiæ Securim p. 207. ex librorum scriptura ἦραν. Turnebi lectionem Ἥρα ut genuinam explicabat Hemsterhusius ad Lucian. T. I. p. 426. Porsoni conjecturam vide apud Gaisfordium p. 331. Ex eodem Simmia idem Hephæstio offert,

σοὶ μὲν εὔιππος, εὔπωλος, ἐγχέσπαλος
δῶκεν αἰχμὰν Ἐνυάλιος εὔσκοπον ἔχειν.

Porsonus apud Gaisfordium l. c. ἔχεν Ἐνυάλιος εὔσκοπον scribens, non recte, ut videtur, hos versus ad comicorum pæonum exemplum refinxit. In Creticis enim, ut supra indicavimus, quartus pæon etiam præstat primo. Inde est, quod Simmias, ut refert Hephæstio, uno in carmine constanter omnes arses præter ultimam solvit:

σέ ποτε Διὸς ἀνὰ πύματα νεαρὲ κόρε νεβροχίτων.

Alios id ait fecisse in tribus tantum prioribus pedibus,

θυμελικὰν ἴθι, μάκαρ, φιλοφρόνως εἰς ἔριν.

Idque factum testatur etiam Aristides Quintilianus p. 56. Propter quartum pæonem Creticis versibus adnumerandum suspicor etiam illum tetrametrum, quem Hephæstio ex Aristophanis Georgis affert,

ἐν ἀγορᾷ δ᾽ αὖ πλάτανον εὖ διαφυτεύσομεν.

Minime autem dubium est, Creticos esse, quos eodem teste idem poëta in secundis Thesmophoriazusis posuerat:

μήτε Μούσας ἀνακαλεῖν ἑλικοβοστρύχους,
μήτε Χάριτας βοᾶν ἐς χορὸν Ὀλυμπίας·
ἐνθάδε γάρ εἰσιν, ὥς φησιν ὁ διδάσκαλος.

Tetrametri etiam in Vespis sunt, ut patet ex his, v. 486.

οὐδέποτέ γ᾽, οὐχ, ἕως ἄν τί μου λοιπὸν ᾖ·
ὅστις ὑμῶν ἐπὶ τυραννίδ᾽ ὧδ᾽ ἐστάλης.

Ita scribendum videtur. Respondent his v. 428. 429. pluresque

sunt in istis antistrophicis tetrametri, sed exspectat hoc carmen adhuc medicum.

9. Hexametri catalectici, qui ab Alcmane nomen habet, hoc exemplum attulit Hephæstio:

Ἀφροδίτα μὲν οὐκ ἔστι, μάργος δ' Ἔρως, οἷα παῖς, παίσδει,
ἄκρ' ἐπ' ἄνθη καβαίνων, ἃ μή μοι θίγης τῶ κυπαιρίσκω.

Idem Bacchylidem ait integra carmina metro Cretico conscripsisse, hoc usus exemplo, quod tamen corruptum est:

ὦ περίκλειτε δ' ἀλλ' ἀγνοήσειν μὲν οὔ σ' ἔλπομαι.

Ex tali carmine hi sunt Bacchylidis versus apud Dionysium Hal. de comp. verb. p. 400. ed. Schæf. quos conjicias hexametros fuisse:

οὐχ ἕδρας ἔργον οὐδ' ἀμβολᾶς, ἀλλὰ χρυσαιγίδος Ἰτωνίας
χρὴ παρ' εὐδαίδαλον ναὸν ἐλθόντας ἁβρόν τι δεῖξαι μέλος.

Addidi μέλος. Neque enim verisimile videtur, quod placet Gaisfordio p. 330. terminari hic Creticos choriambico dimetro catalectico.

10. Sed videamus accuratius de comicis. Hi Creticis fere antistrophicis utuntur, iisque nunc trochaicos, nunc pæonicos versus adjungunt. Creticos ipsos, quos plerumque in systemata conjungunt, duobus modis, ut supra indicavimus, componunt, aut Cretico regnante, aut dominante primo pæone. Pedes ita plerumque exæquant, ut Cretico in antistropha Creticus, pæoni pæon respondeat: a qua lege si discedunt, fit hoc plerumque in penultimo pede. Perpaucis in carminibus negligentiorem responsionem videmus, ut in Acharn. 294.

σοῦ γ' ἀκούσωμεν; ἀπο-
λεῖ· κάτα σε χώσομεν
τοῖς λίθοις·

quibus respondent v. 342.

οὑτοιἵ σοι χαμαί,
καὶ σὺ καταθοῦ πάλιν
τὸ ξίφος·

et quibusdam aliis in versibus hujus carminis. Raro quartum pæonem usurpant. Aristophanes in Eccles. 958.

μεθές, ἱκνοῦμαί σ', ἔρως.

Ibidem v. 962.

τήνδ'· εἰ δὲ μὴ καταπεσὼν κείσομαι.

Strophica valde corrupta sunt: quæ sic constituenda videntur:

δεῦρο δή, δεῦρο δή,
φίλον ἐμόν,
δεῦρό μοι πρόσελθε, καὶ ξύνευνος
τὴν εὐφρόνην φίλος ὅπως τήνδ' ἔσει.

Dubitari potest, an φίλον ἐμὸν et δεῦρό μοι rectius locum commutent; quia ita in antistropha pedes dispositi sunt. In Avibus v. 1063. corruptos versus ita corrigas:

κτείνων παμφύλων γένναν
θηρῶν, ἃ πάντ' ἐν γαίᾳ
ἐκ κάλυκος αὐξανόμενον γένυσι πολυφάγοις
δένδρεσί τ' ἐφήμενον καρπὸν ἀποβόσκεται.

Legitur vulgo αὐξανόμενα et ἐφεζόμενα. Sed αὐξανόμενον libri quidam præbent, et ἐφεζόμενα interpretatio est corruptæ lectionis ἐφημένον. Mox in eodem loco scribendum, ὁποῖάπερ ἂν ἐστιν, in antistrophicis autem,

θάλπεσι μεσημβρινοῖς ἡλιομανὴς βοᾷ.

Solutionem utriusque arseos nusquam inveni, nec puto probatam a comicis fuisse.

11. Ut in hoc versu, quem ultimum attulimus, Creticus pæonem excipit, ita fere in dimetris quoque non pæon Creticum, sed Creticus pæonem sequitur, qui suavior est incessus, imminuta in fine alacritate numeri. Sic in Equit. 303.

ὦ μιαρὲ καὶ βδελυρὲ
καὶ κατακεκρᾶκτα, τοῦ
σοῦ θράσους
πᾶσα μὲν γῆ πλέα,
πᾶσα δ' ἐκκλησία,
καὶ τέλη, καὶ γραφαί,
καὶ δικαστήρι', ὦ
βορβοροτάραξι, καὶ
τὴν πόλιν ἅπασαν ἡ-
μῶν ἀνατετυρβακώς.

Respondent his v. 382. seqq.

12. Quod supra dixi, duorum generum Creticos usurpari a comicis, quorum in altero Creticus, in altero pæon regnet, ex aliquot locis manifestum est, ut in Acharn. 208. ubi utrumque genus conjunctum invenitur:

ἐκπέφευγ', οἴχεται φροῦδος. οἴμοι τάλας, τῶν ἐτῶν τῶν ἐμῶν.
οὐκ ἂν ἐπ' ἐμῆς γε νεότητος, ὅτ' ἐγὼ φέρων ἀνθράκων φορτίον
ἠκολούθουν Φαΰλ-
λῳ τρέχων, ὧδε φαύ-
λως ἂν ὁ
σπονδοφόρος οὗτος ὑπ' ἐ-
μου τότε διωκόμενος
ἐξέφυγεν, οὐδ' ἂν ἐλα-
φρῶς ἂν ἀπεπλίξατο.

In antistropha pes excidit post verbum ἀντεμπαγῶ v. 230. ut videtur. Primi duo versus, quum alter in stropha, alter in antistropha brevi syllaba finiatur, hexametri esse videntur: atque ita placuit etiam

Gaisfordio p. 331. Etsi et Aristides, cujus verba supra posuimus, pentametrum ut longissimum versum commemorat, neque Hephæstio, qui posse etiam hexametros condi ait, alium quam catalecticum attulit. Quare videndum est, ne dimetri sint isti Aristophanis versus. Neque enim improbabile est, ut dochmiorum plura systemata deinceps poni solent, ita etiam in Creticis interdum factum esse. Lysistratæ tamen loco, qui est a v. 1045. et 1060. ubi systemati ex dimetris composito alii Cretici subjiciuntur, non satis tuto ad hanc rem utaris, quum, qui sequuntur Cretici, rectius forsitan in unum tetrametrum conjungantur. Respondent versus 1191. seqq. et 1205. seqq.

13. Non prætereundi denique sunt Cretici cum anacrusi, quæ, quia trochaicus est Cretici numerus, una syllaba constare solet. Ita in Avibus v. 410.

τύχη δὲ ποία κομί-
ζει πότ' αὐτὼ πρὸς ὄρ-
νιθας ἐλθεῖν; ἔρως
βίου, διαίτης τε, καὶ
σοῦ, ξυνοικεῖν τέ σοι,
καὶ ξυνεῖναι τὸ πᾶν.

Et v. 851. 895.

ὁμοῤῥοθῶ, συνθέλω.
εἶτ' αὖθις αὖτ' ἆρά σοι.

In Pace v. 1127. 1159.

ἥδομαί γ', ἥδομαι
κράνους ἀπηλλαγμένος,
τυροῦ τε, καὶ κρομμύων.
οὐ γὰρ φιληδῶ μάχαις.
ἡνίκ' ἂν δ' ἀχέτας
ᾄδῃ τὸν ἡδὺν νόμον,
διασκοπῶν ἥδομαι
τὰς Λημνίας ἀμπέλους.

Ita hæc scribenda sunt. His dimetris cum anacrusi etiam tragici sæpe usi sunt. Sophocles in Œd. R. 649.

πιθοῦ. θελήσας φρονή-
σας τ', ἄναξ, λίσσομαι.

Et mox,

τὸν οὔτε πρὶν νήπιον,
νῦν τ' ἐν ὅρ-
κῳ μέγαν καταίδεσαι.

Cavendum tamen, ne apud hos hoc genus metri cum dochmio, quem iambus præcedit, confundatur. In mediis versibus Creticis anacrusin posuit Aristophanes in hoc Lysistratæ loco v. 1045.

ἀλλὰ πολὺ τοὔμπαλιν
πάντ' ἀγαθὰ καὶ λέγειν

καὶ δρᾷν. ἱκανὰ γὰρ τὰ κακὰ
καὶ τὰ παρακείμενα.

Respondent v. 1091. seqq.

14. Videamus nunc Latinos. Horum et tragici et comici tetrametro potissimum usi sunt. Livius Andronicus in Equo Trojano:

dá mihi
hásce opes, quás peto, quás precor; pórrige,
ópitula.

Ennius in Andromacha:

quíd petam praésidi, aut éxsequar, quóve nunc
aút auxilio éxsili aút fuga fréta sim?
árce et urbe órba sum: quo áccidam? quo ápplicem?

Ita hæc scribenda sunt. Pacuvius Atalanta:

quæ aégritudo ínsolens méntem attentát tuam?

Ex Ennio quod exemplum attuli, ostendit, tragicos quoque, ut comicos, hunc versum asynartetum ex duobus dimetris esse voluisse. Bentleius etiam molosso eos uti monuit ad Cic. Q. Tusc. III. 19. et Terent. Adelph. IV. 4, 2. qui pes tamen ita temperari solet, ut aut propter ambiguitatem mensuræ non sit molossus, ut in Plauti Captivis II. 1, 11.

aút solutós sinat, quós argento émerit,

vel ubi *concede huc, secede huc*, et similia retracto in primam syllabam accentu dicuntur; aut a pronunciatione accentum solum sequente obscuretur, ut in Rudente I, 5, 15. 19.

quaéne ejectæ é mari ambaé sumus, te óbsecro.
út tuo récipias técto, servésque nos.

Dactylum vero pro trochæo, i. e. choriambum pro Cretico non aliter inveneris, quam ut per pronunciationem magis quartus pæon esse videatur, ut *continuo, multipotens, stultitia est, atque operam*, vel etiam Creticus, ut *quos miseros*. Nam *miserum* sæpe duabus syllabis pronunciabant. Hæc atque alia exempla in locis, quos infra afferemus, legentibus occurrent. In ultimo pede versuum posterior arsis non solvitur, sed anceps est.

15. Tetrametro comici fere semper utuntur. Aliquando tamen etiam dimeter admiscetur. Exempla, quoniam infra satis multa daturi sumus, hic omittimus.

16. Fuit autem, ut jam indicavimus, hic quoque versus ad asynartetorum exemplum conformatus: unde in secundi pedis fine et syllaba anceps et hiatus locum habet. Plautus Amph. I. 1, 86.

quísque ut steterát, jacet, óbtinetque órdinem.

Ut pro *uti* præbet cod. Lips. Cas. II. 2, 16. 28. 39.

néc mihi jús meum óbtinendi óptio est.
quín viro aut súbtrahat, aút stupro invénerit.
móx magis quom ótium, ét mihi erit ét tibi.

Ita hic versus in MS. Lips. legitur. Most. I. 2, 31. 32.

tígna, putréfacit áër operám fabri.
néquior fáctus jam úsus est aédium.

Vulgo *est usus*. Pseud. VI. 1, 20.

ípse sese út neget ésse eum, quí siet.

Vulgo *eum esse*. Rud. IV. 3. 12.

séd boni cónsili écquid in té mihi est.

17. Præterea in his quoque versibus, si vel interpunctio major, vel personæ mutatio, vel alia quæcumque idonea caussa pausam in pronunciando fieri sinit, aut postulat, hiatum, productionemque brevis syllabæ inveniri licet. Ita in Mostellaria I. 4, 24. si nihil vitii contraxit versus,

jám revortár. diu – ést ïam – íd mihi

In eadem fabula I. 2, 56.

pérdidi operám fabrorum íllico: – óppido
vénit ignavia.

Singulares plane hiatus sunt in Most. I. 2, 73.

árte gymnástica, dísco, – hastís, pila,
cúrsu, – armís, equo.

Quos tamen non puto removendos esse.

18. Jungi solent versus Cretici quum aliis metris, ut infra exemplis quibusdam demonstrabimus, tum Bacchiacis versibus, ut apud Plautum Cas. II. 2. III. 5. Epid. IV. 1. Most. I. 2. Pseud. IV. 1. Pers. V. 2. Rud. I. 5. III. 3. et alibi; et quidem nunc interposito inter utrumque numerum alio versu, nunc ut statim Bacchiaci Creticos, vel Cretici Bacchiacos excipiant: quod quum fit, unius syllabæ in principio vel accessio vel detractio interdum facit, ut ambiguum sit, utrum versus sint Cretici an Bacchiaci: sed plerumque ex eo, quæ verba apte in tetrametros coëant, tum etiam ex fine dijudicari possunt.

19. Quum Cretici systematum in morem conjungi soleant, etsi raro versibus per συνάφειαν copulatis, cujus exemplum est in Terentii Andria IV. 1, 9. non abhorret a comparatione aliorum numerorum, Creticos quoque clausulas quasdam habere. Et apte sane clauduntur versu catalectico in Casina II. 2, 40.

ígitur tecúm loquar; núnc vale. váleas.

Sed quam Bentleius ad Andr. IV. 1, 12. clausulam et Creticorum et Bacchiacorum esse vult, ut pedi Cretico iambicus monometer hypercatalectus adjiciatur,

níl opust, ibí verentur,

eam ego numquam usurpatam esse credo. De tribus Plauti locis, quos affert Bentleius, duo sunt versus iambici septenarii, in Curc. I. 2, 8. 15. Prior locus ita scribendus videtur:

tú mihi stácte, tu cínnamum, tú rosa,
tú crocum, tú mihi es cásia, tu bdéllium.
nam ubi tú profusus és, ibi me pérvelim sepúltam.

Vulgo in postremo versu, *nam ubi tu profusus, ibi ego me.* Cod. Lips. *nam ubi profusus tu, ibi me.* In altero loco hæc verba in unum versum conjungenda:

sitit haéc anus. quantillúm sitit? modica ést: capit quadrántal.

Tertium exemplum, quod est in Menæchmis I. 2, 10. non magis huc pertinet. Est is versus trochaicus octonarius:

nímium ego te habui délicatam: núnc adeo, ut factúrus, dicam.

Nimium hic duabus syllabis pronunciandum, nisi placet *te* deleri. Ipse denique Terentii locus tantum abest, ut clausulam istam habeat, ut isti ne esse quidem Cretici videantur. Nam, si quid ego video, a Creticis ad alios, Bacchiacos potissimum numeros, transiit poëta, et aptissime quidem. Atque ita librorum lectiones, quas magna cum audacia mutavit Bentleius, servari ubique poterunt:

íbi tum eorum ímpudentíssima orátio est:
quís tu es? quis mihi es.
cúr meam tibi? heus,
próxumus sum egomét mihi.
attámen, ubi fidés, si rogés, non pudént hic,
ubi opúst: illic úbi nil opúst, ibi veréntur.

Secundus, tertius, quartus horum versuum trochaici sunt; qui sequuntur autem, Bacchiaci. Perelegans lectio est codicis Lips. *hic opust*, quam si probas, interpunge post *pudent:* supra tamen adscriptum est *ubi.*

20. Si aliquas habent clausulas Cretici, facilius adducaris, ut versum hypercatalectum, monometrum vel dimetrum, ei usui inserviisse statuas. Fatendum est tamen, clausulam hypercatalectam parum aptam videri, quum minui potius numerum in fine, quam augeri deceat. Nec si Æschylus versum hypercatalectum in fine posuit, ut supra indicavimus, propterea id comœdiæ quoque accommodatum censebitur. Quare vel propter numerum hæ clausulæ mihi suspectæ sunt: augetque hanc suspicionem illud, quod, quas reperi, in locis dubiis atque ambiguis inveniuntur. In Amphitr. I. 1, 81.

hóstes crebrí cadunt: nóstri contra ingruunt:
vícimus ví feroces.

Ibi unus codicum Leidensium, *vi fero vincimus.* Ibidem v. 89.

équites parént citi: ab déxtera máxumo
cúm clamore ínvolant: ímpetu alacrí ...
foédant et próterunt hóstium cópias
júre injustas.

In Rud. III. 3, 19. in scena pluribus locis lacunosa:

TR. quaé vis? PA. vim mi áfferam ipsa, ádigit. TR. ah desine:
nímis inepta es.

Quibus accedit, quam Reizius, in Capt. II. 1, 17. restituit:

út sine hisce árbitris átque vobís locum
détis nobís loquendi.

Vulgo *atque vobis nobis detis locum loquendi.* Ed. Carp. *atque a vobis nos detis.* Cod. Lips. *modum* pro *locum.* Apertum est, quam parum his locis tribui possit. Ac, nisi fallor, in primo poëta scripserat,

férri vi vícimus.

In secundo, ubi post *alacri* videtur *ruunt* excidisse, suspiceris eum *vi retundunt eas*, vel simile quid dedisse. Rudenti redde iambicum septenarium. Locum ex Captivis totum emendatius scriptum afferre volo, quo is simul exemplum sit Creticorum aliis numeris junctorum.

PH. at nós pudet, quia cúm catenis súmus. L. at pigeat póstea
nóstrum herum, si éximat,
aút solutós sinat, quós argento émerit.
PH. quid ílle a nobis métuit? scimus nós nostrum officiúm quod est,
sí solutós sinat.
L. át fugam fíngitis: séntio quám rem agis.
PH. nós fugiamus? quó fugiamus? L. ín patriam. PH. apage haud nós id deceat,
fúgitivos imitári. L. immo edepol, si érit occasio, haúd dehortor.
PH. únum exoráre vos sínite nos. L. quídnam id est?
PH. út sine hisce árbitris
átque a vobís nos detís loquendí locum.
L. fíat: abscédite hinc: nós concedámus huc:
séd brevem órationem íncipesse. PH. hém mi istuc
cértum erat: cóncede huc. L. ábite isti. T. obnóxii
ámbo vobís sumus própter hanc rém, quum, quæ
vólumus nos, cópiæ fácitis nos cómpotes.
PH. sécede huc núnc ïam, sí videtúr, procul:
ne árbitri dícta nostra árbitrarí queant,
neú permanét palam hæc nóstra fallácia.
nám doli nón doli súnt, nisi astú colas,
séd malum máxumum, si íd palam próvenit.
nám si herus tú mihi es, átque ego mé tuum
sérvum assimuló, tamen víso opust, caúto opust,
ut hoc sóbrie sineque árbitris
accúrate agátur, docte ét diligénter.
tanta íncepta rés est. haud sómniculóse hoc
agéndum est. T. ero, út me volés esse. PH. spéro
T. nam tú nunc vidés pro tuó caro cápite
carum ófferre mé meum capút vilitáti.
PH. scio. T. at scíre tum meménto, quando id, quód voles, habébis.
nám fere máxuma párs hunc hominés habent
mórem, quod síbi volunt, dum ímpetrant íd, boni
súnt: sed id iidem ubi jám penes sése habent,
éx bonis péssumi et fraúdulentíssumi
fíunt: nunc, út mihi té volo, esse aútumo.
T. quód tibi suádeam, suádeam meó patri.
PH. pól ego te, si aúdeam, meúm patrem nóminem:
nám secundúm patrem tu és pater próxumus.

V. 10. vulgo *si vos eximat vinculis*. Reizius, *si ille vos*. Sed quum initium carminis antistrophicum esse videatur, ejicienda putavi verba interpretationis speciem habentia. V. 12. addidi *ille*. Aut hoc, aut *is* addendum videtur: sed tum in strophico versu *nos* delendum erit. V. 14. vulgo *agitis*. V. 19. librorum lectionem supra indicavi. *Locum loquendi nos*, etsi non habeo aliud exemplum in promptu, eadem licentia dici puto, qua Græci dicunt λεκτέον ἡμᾶς, et similia. V. 22. libri, *abite ab istis*. V. 24. Hæc facillima videbatur correctio esse vulgatæ, *copia est, ea facitis*. Nam *ea* interpretis videtur. *Copiæ* autem propter notum compendium, quo *est* scribi solet, facile in *copia est* abire potuit. V. 31. vulgo *servum esse assimulo*. V. 31. vulgo *cauto est opus*. Sed cod. Lips. *cauto opus est*. V. 32. iambicus est, transitum faciens ad Bacchiacos, ut alius, v. 38. a Bacchiacis ad Creticos. V. 33. vulgo *accurate hoc agatur*. V. 37. addidi *me*. V. 38. libri *scire memento*. Sequutus sum, quod Pareus ex ed. vet. dedit. V. 39. libri *morem hunc homines habent*, et mox, *dum id impetrant*. Cod. Lips. omittit *id*. V. 41. addidi *iidem*. V. 43. pro *sunt* scripsi *fiunt*. Reliqua pars versus ita in codd. et vett. edd. scripta.

21. Tetrametris catalecticis quum alibi, tum continuis usus videtur Plautus in Trinummo II. 1, 17. tertio pede ultimam admittente ancipitem. Locus ita scribendus videtur:

dá mihi hoc, mél meum, sí me amas, si aúdis.
íbi tum ille cucúlus: hem, océlle mi, fíat:
ét istuc, et si ámplius vís dari dábitur.
íbi pendentém ferit: jam ámplius órat:
nón satis id ést mali, ni ámpliust étiam,
quód bibit, quód comest, quód facit súmpti.
nóx datur: dúcitur fámilia tóta.

In secundo horum versuum *tum* et *hem* addidi. Sed in Bacchid. V. 1, 28. neque catalexis, nec clausula, sed exclamatio in fine est. Verba ita scribenda:

N. át mihi Chrýsalus óptumus homó meum
pérdidit fílium, me, átque rem omném meam.
PH. quíd tibi ex fílio nam óbsecro ægre ést? N. scies.
ís perît cúm tuo, atque ambo aéque amicás habent.
PH. quí scis? N. vidi. PH. heí mihi:
dispérii.

Catalectici et acatalecti Bacchiacis juncti et iambicis octonariis in Mostellaria sunt I. 4. Scena turpiter depravata ita, nisi fallor, corrigi poterit:

C. Advórsum veníri mihi ád Philolachétem
voló temperi: aúdi: hem, tibi ést imperátum.
nam illi, úbi sum, inde effúgi
forás: ita med íbi male convívi, sermónis
tæsúmst. nunc comíssatum ibo ád Philolachétem,
ubi nós hilari ingénio et lepide áccipiet. écquid
videór mamamadére?
a D. sémper istóc modo mórata est víta.
C. debébas — visne égo ted ac tú me amplectére?
b D. sí tibi fácere cordi ést, licet. C. lépida es.

dúc me amabó. D. cave, né cadas, ádsta.
C. oh óh. - ocellus és meus, tuús sum alumnus, mél meum.
b D. cáve modo, né prius ín via accúmbas,
quam ílli, ubi léctus est strátus, nos coímus.
C. siné, sine cadere mé. D. sino. C. sinés et hoc, quod mi ín manu est?
a D. sí cades, nón cades, quín cadam técum.
C. jacéntis tollét posteá nos ambo áliquis.
c D. mádet homo. C. tún me ais mámamadére?
D. cedó manum: nolo equidém te affligi. - C. hém tene. - D. age, i, í simul.
C. quó ego eam, an scís? L. scio. C. in méntem venít modo:
némpe domum eó comissátum; immo istúc quidem
mémini jam. PHILO. núm non vis óbviam hisce íre me,
ánime mi? - ílli ego ex ómnibus optumé volo.
jám revortár. PHILE. diu - ést jam - id mihi.
C. écquis hic ést? PHILO. adest.
C. eu,
Phílolaches, sálve, amicíssume hominum ómnium
PHILO. dí te ament: áccuba, Cállidamate: únde agis
te? C. únde homo ebriús. PHILO. probe. quín amabo áccubas,
Délphium méa? C. da illi, quód bibat . . . .
dórmiam ego jám. PHILO. num mirum aút novom quíppiam
facit? quíd ego hoc faciam póstea, mea? D. síc sine eumpse. PHILO. age tu interim
dá cito ab Délphio cántharum círcum.

V. 3. *ubi sum*, i. e. ubi hodie in convivio me esse oportebat. Libri veteres *ubi sunt*. V. 8. libri sub Delphii persona: *semper istoc modo moratus vitæ debebas*. MS. Lips. *moratis*. Ed. Carp. *morari vita*, omissa in utroque post *debebas* personæ nota. Conjicias etiam *mora tibi vita*. *Debebas* Callidamati tribuendum putavi, quo is dicturus, debebas me amplexari, mutet orationem, *visne* inferens. Aliter non video, quid isto verbo faciendum sit. Ceterum observa rationem antistrophicam, quam litteris *a a*, *b b* in margine notavi, quibus accedit *c*, epodus. In versibus 12. 19. 23. 24. lineolas, ut Varro volebat, posui, neglectæ elisionis indices. V. 14. addidi *nos*. V. 30. lacunam vet. cod. Parei habet.

22. Antistrophicorum more cum trochaico septenario jungitur Creticus in Mostell. I. 2, 62.

cóntinuo pro ímbre amor advénit in cór meum;
ís usque in pectus pérmanavit, pérmadefecit cór meum.
núnc simul rés, fides, fáma, virtús, decus,
déseruerunt: égo sum in usu fáctus multo néquior.

Et cum trochaico octonario in Persa V. 2, 19.

TO. júrgium hinc aúferas,
sí sapias. DO. at bóna liberta, hæc scívisti et me célavisti?
LE. stúltitia est, cuí bene est,
cúm prævorti lítibus: postérius te istæc mágis par agere est.
DO. úritur cór mihi.
TO. da ílli cantharum: éxstingue ignem, si úritur, capút ne ardescat.

Ita hæc scribenda videntur. Alio modo antistrophica ex Cretico tetrametro et anapæstico parœmiaco facta in Persa exstant V. 1, 6.

a í foras, híc volo ante óstium et jánuam
meos párticipes bene accípere.
a státuite hic léctulos, pónite hic, quæ ássolent
hic státui volo primum áquilam.

23. Memorabile est aliud genus Creticorum, compositum ex dimetro Cretico et trochaico monometro hypercatalecto:

–́ ⏑ – | –́ ⏑ – | –́ ⏑ – ⏑ –

In eo trochaico primus pes interdum spondeus est. Exempla insignia sunt in Mostellaria III. 2. et in Pseudolo V. 2. Utroque in loco si non omnia, at pars certe antistrophica est. Qui aliquoties admiscetur versus,

–́ ⏑ – | –́ ⏑ – | –́ ⏑ ⏑ ⏑ –

quum certis stropharum locis redire videatur, non ausim eum librariis imputare. Ejus posterior pars, quæ semper primum pæonem habet, non est dipodia trochaica, quam supra diximus alienam a Creticis numeris videri, sed Creticus, cui alia arsis subjicitur,

–́ ⏑ – | –́
⏑⏑

In Mostellaria quidem dolendum est, quod scena ista ex lacero codice aliquot locis mutilata ad nos pervenit. Initium tale est:

a S. Mélius anno hóc mihi nón fuit domi,
néc quando esca úlla me júverit magis.
prándium uxór mihi pérbonum dedit.
núnc dormitúm jubet me íre minimé.
a nón mihi fórte visum íllico fuit:
mélius, quam prándium, quód solet, dedit.
vóluit, in cúbiculum abdúceret me anus.
nón bonus sómnus de prándio: apagé.
b clánculum ex aédibus me édidi foras.
tóta turgét mihi uxór, scio, núnc domi.
b TH. rés parata ést mala in vésperum huic seni.
nam ét cœnandum ét cubandum ést, si intrabit, male.
c S. quó magis cógito ego cúm animo meo
sí quis dotátam habet, néminem sopor
sóllicitat. íre dormítum mihi odio est.
éxsequi cérta res ést, ego ut abeam
pótius hinc ád forum quám domi cubem.
átque pol néscio, ut móribus sient
vóstræ: – hæc sát scio, quaé me habet male,
péjus posthác fore, quám fuit mihi.
d TR. si ábitus tuus tíbi, senex, fécerit male,
níhil erit, quód deorúm nullum accúsites:
te ípse jure óptumo mérito incusés licet.
d témpus nunc ést senem hunc álloqui mihi.
hóc habet. rępperi, quí senem dúcerem.
quó dolo a mé dolorém procul pellerem.
e áccedam. dí te ament plúrimum, Simo.

S. sálvos sis, Tránio. – TR. út vales? S. nón male.
quíd agis? TR. hominem óptumum téneo. S. amicé facis,
quóm me laudás. TR. decet cérte. S. hercle at téd ego
téneo servom haúd bonum. TR. quíd ita veró, Simo?
S. éia mastígia, ad mé redi. TR. jam ísti ero:
S. quíd nunc, quam móx? TR. quid est? S. quód solet fíeri.

Antistrophica sunt, ut videtur, quæ litteris *a a*, *b b*, *d d*, et *e* notavi. Nam, nisi fallor, a v. 27. usque ad v. 39. stropha est, finita trochaico septenario: de qua re, quia posterior pars valde mutilata est, certo judicari non potest. Veri tamen simile est, quia etiam v. 51. 50. trochaicus septenarius Creticos terminat. Si ita est, v. 40. *vos* delendum erit. Reliqua pars *c*, ex versibus unius generis constat, nisi hæc quoque antistrophica fuerunt: nam in codd. Pall. lacunæ sunt; non tamen in MS. Lips. qui *dormitum es tu* habet. Addidi *mihi* et v. 13. 14. 15. verba quædam transposui, *uxorem* delevi. V. 2. MS. Lips. *nec quidem ea una meruerit.* Sequutus sum alios, nisi quod *ulla* scripsi. V. 6. ita MSS. nisi quod *solum* præbent. V. 7. MS. Lips. cum aliis *eamus*. V. C. Parei *me anus*, unde *med anus* dedi. V. 8. delevi *est*. V. 10. hic verborum ordo in MSS. et edd. vett. V. 12. ita ed. Carp. sed MS. Lips. *si intrabis*, similiterque codd. Pall. V. 19. scripsi *quæ* pro *quam*. Hiatum excusari licet: sed tolli potest facile, inserto *at*. V. 22. libri vett. recte *nullum*. V. 24. MS. Lips. ed. Carp. *alloqui me*. V. 27. vide ne *heus* exciderit, quo corripi media in *accedam* possit. V. 30. *ted* scripsi: MS. Lips. *hercle te hēo*, i. e. *habeo*. V. 31. mutavi ordinem verborum. MS. Lips. hæc, *TR. quid ita vero, Simo? SI.* omittit; sequentia ita scripta præbet: *Eya mastigia a meridie amisticero.* In Pseudolo V. 2. ita scribendum videtur:

a S. Vóx viri péssumi me éxciet foras.
sed quid hoc? quómodo? quíd tu? video ego?
a PS. cúm corona ébrium Pseúdolum tuum.
S. líbere hercle hóc quidem. séd vide statum.
b núm mea grátia pértimescít magis?
b cógito, saéviter, blánditerne álloquar.
c sed hoc mé vetat vím fácere nunc,
quód fero, sí qua in hoc spés sitast mihi.
c PS. vir málus viro optumo óbviam it.
S. dí te ament, Pseúdole: sed í in malam crucem.
d PS. cur égo me afflicter? S. quíd, malum, ergo in ós mi irructas ébrius?
e PS. mólliter síste nunc mé: cave, né cadam.
nón vides méd uti mádidus adeám?
e S. quæ ístæc audácia est, té sic intérdius
cúm corolla ébrium incédere. PS. lubét.
f S. quíd lubet? pérgin ructáre in os mihi?
f PS. suávis ructús mihi est: síc sine: i modo.
g S. credo équidem posse té, scelus,
Mássici móntis ubérrumos quáttuor
frúctus ebíbere in hora úna. PS. hiberna, áddito.
g S. haud mále mones: sed díc tamen,
únde onustám celocem ágere te praédicem?
PS. cúm tuo fílio pérpotaví modo.

h séd, Simo, ut probe.
táctus Ballio est.
quáe tibi díxi ut effécta reddidi.
i S. derídes?
h péssumu's homo.
PS. múlier hoc facit:
cúm tuo fílio líbera accubat.
k S. ómnia, ut quídque egisti, órdine scio.
PS. quid érgo dubitas dáre mi argentum. S. jùs petis, fateór: tene.
i PS. tamén das?
k át negabás daturum ésse te mihi.
onera húnc hominem, atque me hác censequere. S. ego ístum onerem?
PS. onerabís, scio.

Sunt hæc omnia antistrophica. Iambici sunt v. 7. 9. 18. 21. 32. 34. trochaici v. 24. 25. 28. 29. V. 11. MS. Lips. præbuit *cur ego me afflicter*, cætera ut vulgo scripta habens, *quid tu, malum, mihi in os ebrius irructas*. V. 33. Verba *tamen das*, quæ in libris fini sequentis versus adjuncta sunt, ut hic collocarem, et æqualis dispositio antistrophicorum admonebat, et ipsa suadebat sententia. Iidem isti trochaici versiculi etiam aliis in locis inter Creticos et Bacchiacos inveniuntur. Ita in Bacchid. IV. 3. qui locus a v. 5. nisi fallor, ita constituendus est:

incrédibiliór, nequiór nemo núnc est,
neque índignus, quoí di
benefáciant, neque quém quisquam homo aút amet, aut ádeat.
inimícos, quam amícos, æquum ést med habére;
malós, quam bonós, par magís me juváre.
ómnibus probris,
quæ ímprobis viris,
dígna sunt, dígnior núllus est homo,
quí patri réddidi omne aúrum amans, quód fuit
praé manu. súmne ego
hómo miser? pérdidi me átque operam Chrýsali.

Et mox IV. 4, 4.

Cállidum senem
cállidis dolis
cómpuli et pérpuli, mi ómnia ut créderet.
núnc amanti hero
fílio senis,
quícum ego bibó,
quícum edo - et amo,
régias cópias, aúreasque óbtuli,
út domo súmeret, neú foris quaéreret.
nón mihi istí placent Pármenonés, Syri,
quí duas trís minas aúferunt heris.
néquius nihil
ést, quam egens cónsili sérvos, nisi habeat
múltipotens péctus;
úbicumque usús sit,
péctore exprómat.
núllus frugí potest ésse homo, nisi
qui ét bene et male

fácere tenet; ímprobust cum ímprobis; hárpagat
fúribus, quód queat.
vérsipellém frugi hominem ésse convenit,
péctus quoi sapit.
bonús sit bonís.
malús sit malís.
utícumque rés
sit, íta animum habeát.
séd lubet scíre, quantum aúri herus sibi
démpsit, et quíd suo réddidit patri.
sí frugi est, Hérculem fécit ex patre:
décumam partem eí dedit, síbi novem abstulit.
séd quem quæro, óptume ecce óbviam mihi est.

Ex his v. 17—19. Cretici catalectici sunt, v. 26—29. autem Bacchiaci catalectici.

23. Denique est etiam, ubi Cretici cum choriambicis et dactylicis versibus conjungantur. Ita in Rud. IV. 3, 14. antistrophica sunt, ut videtur, ex versiculo isto trochaico hypercatalecto, et versu, qui e choriambo ac dimetro Cretico catalectico compositus est:

sí fidem modo
dás mihi, te nón fore infídum
dó fidem tibi,
fídus ero, quísquis es. aúdi.

Non antistrophicum canticum in Menæchmis est I. 2, 1. sed valde corruptum. Vide an ejectis paucis vocibus, quas ab interprete adjectas esse suspicio est, et addito in secundo versu *item,* ita restitui possit:

Ní mala, ni stúlta sies, ni índomita, impósque animi,
quód viro odió vides, túte item tíbi habeas.
praéterhac sí mihi tále post húnc diem
fáxis, faxó foris vídua visás patrem.
nám quotiens íre volo,
me rétines, revocas, rógitas,
quó ego eam, quám rem agam, quíd negotí geram,
quíd petam, quíd feram, quíd foris égerim.
pórtitorém domum dúxi, ita omném mihi
rém necesse éloqui, quídquid egi átque ago.

CAP. XX.

DE NUMERO ANTISPASTICO.

1. Grammatici, dipodiis plerosque versus metiri soliti, quum quosdam versus, si isto modo dividerentur, vel in omnibus dipodiis, vel certe in prima antispastum habere animadverterent, eos versus antispasticos vocarunt. Sed hanc versuum metiendorum rationem ita tantum veram esse intelligitur, si numerus eadem constitui membra jubeat. Nam si aliæ sunt partes, quas numerus fieri jubet, ineptum

est et perversum, quæ cohæreant, divelli, quæ autem non cohæreant, copulari, præsertim si id contra fiat, quam leges numeri patiuntur. Eo autem vitio laborare doctrinam antispastorum, quæ a grammaticis inventa est, tam est apertum, ut probari eam cuiquam potuisse, et olim miratus sim, et nunc, postquam a me satis, ut puto, refutata erat, magis mirer. Dicunt illi, primam syzygiam in his versibus ab initio quemvis pedem disyllabum admittere, cæteras habere puros antispastos, postremam autem, si acatalecti sint, iambicam esse; interdum tamen alternare antispasticas atque iambicas syzygias, et, ubi id fiat, priorem pedem syzygiæ, quæ sequatur iambicam, eadem, qua in principio versus, licentia uti. Ita prioris generis hæc forma est:

⏑ — — ⏑ | ⏑ — — ⏑ | ⏑ — — ⏑ | ⏑ — ⏑ —
— ⏑ | | |
⏑ ⏑ | | |
— —

posterioris hæc:

⏑ — — ⏑ | ⏑ — ⏑ — | ⏑ — — ⏑ | ⏑ — ⏑
— ⏑ | | — ⏑ |
⏑ ⏑ | | ⏑ ⏑ |
— — | | — — |

At hæc falsissima esse, facile potest intelligi. Primum enim, si hi versus numerum habent antispasticum, qui fit, ut non in unaquaque antispastica syzygia prior pes cum quovis alio disyllabo pede permutetur? Deinde, qui fit, ut vel in prima syzygia ista commutatio tolerari possit? Nam si antispastus ex iambo et trochæo compositus est, iambus nullo pacto cum trochæo, qui contrarium plane numerum habet, aut cum phyrrhichio, qui ne integro quidem iambo par est, permutari poterit. Porro quid est, cur syzygiæ, quæ sequuntur primam, purum semper antispastum, neque etiam vel dispondeum, vel primum quartumve epitritum recipiant, qui pedes quia per numeri legem et in principio et in fine antispasti syllaba anceps locum habet, non apparet quare exclusi sint? Denique cur ultima in hoc genere versuum dipodia iambica, non etiam, ut cæteræ, antispastica esse potest? Ad has omnes quæstiones nihil est quod respondere isti possint. Quod si, ut in Æolicis versibus fecerunt, reciso primo pede, qui basis est, versuum illorum naturam consideravissent, choriambicos eos esse animadvertissent, paratasque habuissent responsiones ad ea omnia, quæ modo protulimus:

.. .. | —́ ⏑ ⏑ — | —́ ⏑ ⏑ — | —́ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏓

Nam in basi recte commutari pedes disyllabas scimus: ea autem quum in initio tantum sit horum versuum, apparet, cur non alio, quam isto in loco, pedes isti permutentur. Deinde quoniam in choriambo, ut in medio ordine, non est locus syllabæ ancipiti, non est jam mirum, choriambis in antispastos divulsis, eos antispastos puros esse. Denique quum usitatum sit, versus choriambicos in duos dactylos exire, eadem cho-

riamborum distractio dipodiam iambicam in fine præbeat necesse est. Similes et dubitationes, et responsiones altera antispasticorum forma habet. Ea forma ex versibus Priapeis petita est, qui constant ex Glyconeo et Pherecrateo, quorum in utroque quum basis ordinem logaœdicum præcedat, nihil est, quod miremur, versum talem esse, qualem numeri natura esse jubeat:

. . . . | —́ ⏑ ⏑ — ⏑ — | . . . . | —́ ⏑ ⏑ — ⏑

Præterea magis etiam inepte quattuor alia metra ab Hephæstione antispasticis adnumerata sunt, quæ ille sic metitur:

— — — ⏑ | ⏑ — ⏑ — | ⏑
⏑ — — ⏑ | ⏑ — ⏑ — | ⏑ — ⏑
— ⏑
⏑ ⏑
— —
⏑ — ⏑ — | — — — ⏑ | ⏑ — ⏑ —
⏑ — ⏑ — | ⏑ — — ⏑ | ⏑ — ⏑ — | ⏑ — ⏑

Nihil in his est, quod vel vestigium antispasti contineat. Nam primus horum, qui Sapphicus vel Hipponacteus vocatur, logaœdicus est cum basi,

. . . . | —́ ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑

καὶ κνίσσῃ τινὰ θυμιήσας.

Secundus, usitatissimum metrum, qui dicitur Phalæceus hendecasyllabus, similis præcedenti, sed pede longior,

. . . . | —́ ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑

χαῖρ', ὦ χρυσόκερως, βάβακτα, κήλων,
Πάν, Πελασγικὸν Ἄργος ἐμβατεύων,

Tertius ex dipodia iambica et Glyconeo:

⏑ —́ ⏑ — | . . . . | —́ ⏑ ⏑ — ⏑ —

κόλπῳ σ' ἐδέξανθ' ἁγναὶ Χάριτες Κρόνῳ.

Quartus denique ex duobus iambicis dimetris catalecticis, quorum secundus disyllabam anacrusin habet:

⏑ —́ ⏑ — ⏑ — ⏓ | ⏑ ⏑ —́ ⏑ — ⏑ — ⏑

γλυκεῖα μᾶτερ, οὔτοι δύναμαι κρέκειν τὸν ἱστόν,
πόθῳ δαμεῖσα παιδὸς βραδινὰν δι' Ἀφροδίταν.

Quæ quum ita sint, et hos versus, et choriambicos cum basi, et Glyconeos ac Pherecrateos, quique ex his conjunctis oriuntur, Priapeos, plane ab antispasticis numeris sejungimus. Quod si opus est in re per se plana atque aperta etiam auctoritatem aliquam veterum afferre, sine qua quidam nullam in antiquis litteris veritatem esse putant,

certe versus choriambicos cum basi non antispasticos, sed choriambicos esse, jam Latini grammatici intellexerunt, Terentianus p. 2443. Marius Victorinus p. 2594. 2797. seq. Plotius p. 2655. Et de Phalæceo versu testimonium habemus in carmine, quod inter Catulli carmina quinquagesimum quintum est, in quo dactyli in spondeum contractio, etsi illa parum elegans, tamen ostendit, poëtam non voluisse versum antispasticum facere,

oramus, si forte non molestum est.

Nam ad antispasticum syllaba in medio deficeret, quum ad logaœdicum nihil desit.

2. Grammaticos deserere non ausi Burneius in Tentamine de metris Æschyli p. 2. seqq. et Gaisfordius ad Hephæstionem p. 299. quum sentirent, non satis accurate ac plene ab illis de metro antispastico præceptum esse, ab exemplis præsidium petendum rati, aliam proposuerunt antispastorum doctrinam, sed eam tot tantisque abundantem licentiis, ut vix quidquam sit, quod non licitum in antispastis haberi queat. Quorum ut unum afferam, pro antispasto etiam vel diiambum vel ditrochæum poni volunt. At ita si licet numeros maxime contrarios permutari, quid usquam in hac re omni certum esse putabimus? Nimirum duplex in ea re error est, unus, quod, grammaticorum exemplo, solam mensuram considerarunt, nihil respicientes numerum; alter, quod in locis poëtarum, unde istas formas collegerunt, vulgarem fere distinctionem sequuti sunt. At illud ante omnia provideri debebat, istine, qui in codicibus distincti sunt versus, recte an male distincti essent: quos si sæpe aut plerumque perperam vel ab imperitis grammaticis, vel ab indoctis librariis descriptos esse certum est, apparet, frustra esse, qui tam infirmo fundamento firmum quid superstruere conetur.

3. Certissimum est, optimos in re metrica magistros ipsos poëtas esse, sed ea tantum conditione, si quis et numeri cognitionem idoneam, ex ipsa ejus natura petitam, et sensum multa exercitatione subactum ad eos afferat. Nam nisi, quid numeri cujusque natura per se ipsa jubeat vel permittat, cognitum habeas, nihil exempla poëtarum proderunt, quia metuendum est, ne etiam alienis pro propriis, aut corruptis pro sanis utare: sensum autem si non acueris longo usu, facile, quoniam sæpe una forma plurium metrorum communis est, in errorem poteris incidere, alio, quam debeas, metro adhibendo. Qua in re diligenter ad illud attendendum est, quod metrum quoque in carmine locove regnet ac primarium sit. Nulloque in genere metri magis, quam in antispastico, id faciendum est, tum propter formas ejus multis aliis metris similes, tum quia fere semper cum aliis, iisque valde diversis metris consociatum invenitur. Hac igitur nos via conabimur rem difficillimam, quantum quidem poterimus, planiorem reddere.

4. Antispastus quum ex iambo et trochæo compositus sit, mensuras quoque horum pedum recipiat necesse est. Itaque et arsin utramque solvi patitur, et in anacrusi thesique admittit syllabam ancipitem, ut descriptio omnium mensurarum hæc sit,

⏓ –́ –́ ⏓
‿‿ ‿‿

quæ formas complectitur numero duodecim. Quæcumque autem alia forma, quæ hac descriptione non sit comprehensa, aliena judicari ab numero antispastico debet.

5. Plures antispasti si deinceps ponuntur, numerus oritur valde durus atque inconcinnus,

κατθνάσκει, Κυ | θέρη', ἁβρὸς | Ἄδωνις. τί | κε θεῖμεν.

Quæ inconcinnitas non alia in re posita est, quam in ipsa iteratione antispasti. Qui pes quum ipse per se asper est, quia ex duobus brevibus ordinibus, iisque talibus constat, qui non perpetuitate unius numeri cohæreant, sed compositi magis quam conjuncti sint, atque adeo pene luctari secum videantur: tum, si iteratur, quod fieri non potest nisi thesin excipiente anacrusi, ideoque impedito et interrupto numeri cursu, maxime displiceat necesse est, quia nihil nisi brevissimos ordines, mensura pares, numero oppositos, incessu insociabiles audiendos præbet:

⏑ –́ | –́ ⏑ | ⏑ –́ | –́ ⏑

Etenim ex thesi ad anacrusin, etsi hæ natura pares sunt, tamen non est transitus. Nam ne syllaba anceps conjunctioni obstet, quam hic utraque per numeri leges admittit, tamen, etiam si ambas semper puras servari poëtæ voluissent, conjungi non possent, quia, simulatque jungerentur, numerus desineret antispasticus esse, et fieret choriambicus,

⏑ –́ | –́ ⏑ ⏑ – | –́ ⏑

6. Hinc factum est, ut Græci, si quando plures antispastos uno in versu continuos usurparunt, quod fecerunt rarissime, solutionibus eos et productione syllabarum ancipitum lenierint, plerumque autem non nisi unum antispastum posuerint, eumque cum aliis consociaverint numeris. Est autem ea consociatio multiplex, pro varietate numerorum, qui copulantur cum antispasto. Quod totum genus versuum etsi ad compositos numeros pertinet, tamen, quia fere in iis carminibus locisque invenitur, quorum tota indoles antispastica est, de his quoque hic dicendum putamus.

7. Ac primum, quod ad ipsum antispastum attinet, in eo quum prior arsis non solvitur, anacrusis plerumque brevis est, quia sic suavior est numeri incessus: sed soluta priore arsi perinde habetur, brevis an longa anacrusis sit, quia in majore alacritate numeri minus molesta est longa anacrusis. Ex arsibus autem multo sæpius prior, quam posterior solvitur: ac nemo non sentit, melius in initio quam in fine augeri celeritatem numeri. Interdum utraque arsis solvitur. Atque hæc quidem et in solo antispasto et in dochmio ita sunt. Thesis autem antispasti plerumque longa est, consistente ibi numero et requiescente. Sæpe tamen etiam brevis manet. Sed in dochmio ea syllaba, quæ secundam arsin sequitur, plerumque brevis, raro autem longa est. Quod cur fiat, infra dicetur.

8. Antispastici monometri, qui versus rarus est, exemplum exstat apud Æschylum in Sept. ad Theb. 155. 164.

ὦ πότνι' Ἥρα.
ὦ φίλ' Ἄπολλον.

Nam antispasticos esse hos versus non dubium est, quia medii sunt inter dochmiacos.

9. Dimetri exemplum in ejusdem poëtæ Agamemnone invenisse mihi videor v. 1151. 1161.

νόμον ἄνομον οἷά τις ξουθά.
τί δ' ἐπίφοβα δυσφάτῳ κλαγγᾷ.

Hoc quoque genus rarissime reperias. Atque observari velim, non puros junctos esse antispastos, sed alterum solutionibus mollitum et longa finali a sequente discretum, ut asperitas numeri mitigaretur, et junctura certius appareret. Euripides in Suppl. 836. duobus antispastis in fine Bacchium addidit,

Οἰδιπόδα δώματα λιποῦσ' ἦλθ' Ἐρινύς,

si ita dimetiendus est hic versus. Idem in Herc. fur. 919. systema ex tribus antispastis et duobus dochmiis, ut videtur, composuit:

λέγε, τίνα τρόπον ἔσυτο θεόθεν ἐπὶ μέλαθρα κα-
κὰ τάδε, τλήμονάς τε παίδων τύχας.

Quamquam in hujusmodi locis res valde ambigua est. Nam ille in Supplicibus versus etiam dimeter dochmiacus hypercatalectus esse potest; systema autem, quod ex Hercule attulimus, recisis, prouti ἔσυτο aut ἔσσυτο legas, duabus vel tribus primis syllabis, totum ex dochmiis constare videbitur. Elegantior tamen numerus est, si antispastis, ut indicavi, metiare.

10. Deinde numeri, qui perpetuata oratione conjunguntur cum antispasto, aut sequuntur eum, aut antecedunt. Qui sequuntur, plerumque iambici sunt, aut dochmiaci, raro trochæi; qui antecedunt, iambici esse solent aut dactylici; interdum etiam trochæi. Dicatur primo de iis, qui sequuntur, ex quibus dochmiacos nunc prætermittimus, quod de his infra seorsim dicetur.

11. Iambi igitur quum antispastum sequuntur, antispastus plerumque longa syllaba terminatur, quo facilius dirimi discernique ab iambis possit. Non fit tamen hoc semper, sed sæpe ambiguum videri potest, si quis non universam carminis indolem respiciat, utrum antispasto, an alio numero versus incipiat. Ita amphibracho vel Bacchio antispastum sequente, si ultima antispasti brevis est, versus non potest a Pherecrateo discerni:

◡ — — ◡ ◡ — ◡

Hujus quidem generis exemplum, quod antispasticum sit, nunc non habeo in promptu. Sed qui plenum diiambum antispasto subjunctum habet, invenitur in Æschyli Choëph. 383.

ἐφυμνῆσαι γένοιτό μοι.

et soluta priore diiambi arsi in Agam. 416.

βέβακεν ῥίμφα διὰ πυλᾶν.

12. Frequentissima vero est penthemimeris iambica antispasto addita:

⏓ –́ –́ ⏓ | ⏑ –̋ ⏑ – ⏑
⏖ ⏖

Æschylus in Sept. ad Theb. 122. 125. 134. 139. 141.

Ἀργεῖοι δὲ πόλισμα Κάδμου.
κινύρονται φόνον χαλινοί.
προσίστανται πάλῳ λαχόντες.
ἰχθυβόλῳ μαχανᾷ Ποσειδᾶν.
καὶ Κύπρις, ἅτε γένους προμάτωρ.

Prior antispasti arsis sæpissime solvitur. Exempla plura habet Euripides in Supplicibus, ut v. 1156. 1161. 1165. 1170. 1177. 1184. meæ editionis. Perraro posterior arsis solvitur. Hic versus, quo tragici strophas concludere amant, interdum cavendum est ne pro logaœdico habeatur, ut in Persis Æschyli v. 288.

ἔκτισαν εὔνιδας ἠδ' ἀνάνδρους,

ubi proclivis ad errorem via esset, nisi admoneret strophicus,

ἔθεσαν αἲ αἲ στρατοῦ φθαρέντος.

Alia hujusmodi exempla vide apud Seidlerum de verss. dochm. p. 28. seq. Iambi purissimi servari solent. Nihil tamen obstat, quin prior arsis solvi queat: sed in posteriori non puto hanc concessam fuisse licentiam.

13. Sequitur versus ex antispasto et iambico dimetro brachycatalecto compositus. Æschylus Sept. ad Theb. 362.

τίν' ἐκ τῶνδ' εἰκάσαι λόγος πάρα;

cui respondet in antistropha v. 374.

παγκλαύτων ἀλγέων ἐπίῤῥοθον.

Hic quoque versus frequens in tragœdia est. Tres continuos habet Æschylus in Suppl. 377. seqq. Solutionibus usus est Euripides in Suppl. 614.

δίκα, δίκαν ἐξεκάλεσε, καὶ φόνος.

Strophicus versus vitiatus est. Dubitari vero potest, utrum tres isti iambi uno ordine contineantur, quo facto puros eos esse necesse erit, an versus hoc modo compositus sit:

⏓ –̋ –̋ ⏓ | ⏓ –̋ ⏓ | –̋ | ⏓ –̋
⏖ ⏖

Suspicionem hujus rei facit Æschyli versus in Suppl. 390.

μένει τοι Ζηνὸς ἱκταίου κότος,

quem non ausim mutare, ut visum est Seidlero p. 102. quum ista iamborum compositio valde usitata sit tragicis: de qua re statim dicetur.

14. Nam hi duo versiculi, iambicus monometer hypercatalectus, et dimeter iambicus brachycatalectus ita misceri antispasticis numeris solent, ut inter hos propriam sibi sedem habere videantur. Componuntur autem non solum cum antispasto, ut modo vidimus, et cum dochmio, cujus rationis exempla infra afferemus, sed secum etiam ipsi, et quidem ita, ut monometer iste aut iteretur, aut antecedat dimetrum. Præterea utraque pars etiam aliam habet formam, quæ posita est in adsciscenda disyllaba anacrusi. Unde quæ prodeunt compositiones, ex iis has potissimum observavi:

1. ⏑ –́ ⏑ – – | ⏑ –́ ⏑ – –
2. ⏑ ⏑ –́ ⏑ – – | ⏑ –́ ⏑ – –
3. ⏑ –́ ⏑ – – | ⏑ ⏑ –́ ⏑ – –
4. ⏑ –́ ⏑ – – | ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –
5. ⏑ –́ ⏑ – – | ⏑ ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –

Quarum eæ, quæ disyllabam anacrusin habent, non videntur in antistrophicis respondere posse illis, in quibus monosyllaba anacrusis est. Nam quemadmodum monosyllaba anacrusis ingenti in multitudine exemplorum monosyllabam tantum anacrusin oppositam habet, ita in paucis illis locis, in quibus disyllaba anacrusis est, etiam antistropha duas syllabas habet: vide, ut in Æschylo consistam, Pers. 1023. Agam. 234, cui respondent verba, quæ sunt v. 244. s. Suppl. 537. ubi in antistropha v. 544. poëta scripserat,

γενοῦ πολυμνήστορ, ἐφάπτορ Ἰοῦς.

Et v. 790. Itaque suspicio est, sicubi disyllaba anacrusis monosyllabæ respondeat, alterutrum versum corruptum esse. Ita in Æschyli Sept. ad Th. 352. 364.

ποτι πτόλιν δ' ὀρκάνα πυργῶτις.
χαμάδις πεσὼν ἀλγύνει κυρήσας.

Ibi *χαμαὶ* dederunt Burneius et Blomfieldius, libris omnibus invitis. Nisi vehementer fallor, dochmiaci sunt versus isti, in quibus si *πόλιν*, quæ interpretis vox est, deleveris, accurate omnia respondebunt:

κορκορυγαὶ δ' ἀν' ἄστυ· πρότι δ' ὀρκάνα πυργῶτις.
παντοδαπὸς δὲ καρπὸς χαμάδις πεσὼν ἀλγύνει.

Πρότι præbuit cod. Guelf. In Pers. 1022. 1033.

τί δ'; οὐκ ὄλωλεν μεγάλα τὰ Περσῶν;
τραπέντα ναύφρακτον ἐρεῖς ὅμιλον.

Hic quidem quis dubitabit reponere *μεγάλως*? In Agam. 205. 218.

τρίβῳ, κατέξαινον ἄνθος Ἀργείων.
ῥείθροις πατρῴους χέρας βωμοῦ πέλας.

Ubi quod nuper quibusdam placuit, ῥείθροις, quis credat a poëta profectum esse? qui si disyllaba voce uti voluisset, in promptu habuisset ῥοαῖς.

15. Sed si quæras, ex quibus ordinibus compositi sint versus isti, fatendum est, in plerisque locis, quorum magna copia est, ita puros servari iambos, ut dubitari possit, an, sicubi spondeus pro iambo reperiatur, de emendatione cogitari debeat. Nam si ex ordine trochaico duplici, vel triplici facti sunt hi versus, apparet, trochæos puros esse debere, neque admitti posse syllabam ancipitem, ut quæ a mediis ordinibus exclusa sit. At inveniuntur tamen loci, qui spondeum tueri videantur, ut, quem modo ex Agamemnone attulimus, v. 205. qui etiam in antistropha, etsi alio loco, spondeum habet:

τρίβῳ κατέξαινον ἄνθος Ἀργείων.
ῥείθροις πατρῴους χέρας βωμοῦ πέλας.

Eodemque pertinet hic in Persis v. 1013.

πεπλήγμεθ᾽, οἷαι δι᾽ αἰῶνος τύχαι,

ubi etsi libri quidam alius lectionis indicia offerunt, οἷαί τε δαίμονος τύχαι, tamen ea correctionis potius, quam genuinæ scripturæ speciem habent. Ad eamdem quæstionem referendus est etiam hic versus in Suppl. v. 390.

μένει τοι Ζηνὸς ἱκταίου κότος,

quem vereor ne injuria tentaverit Seidlerus p. 102. Addi poterit versus Euripidis in Alcest. 469.

ὃν ἔτεκον δ᾽ οὐκ ἔτλαν ῥύσασθαι,

Si recte se habet strophicus,

ποταμίᾳ νερτέρᾳ τε κώπᾳ.

Sed in hoc si νερτέρᾳ τ᾽ ἐν κώπᾳ scribatur, ex antispasto et dochmio compositum esse hunc versum credam. Accedit vero res longe majoris momenti, quæ suadeat, ut versus istos ita potius compositos esse credamus:

⏑ –́ ⏓ | –́ ⏓   vel ⏑⏑ –́ ⏓ | –́ ⏓

⏑ –́ ⏓ | –́ | ⏓ –́   vel ⏑⏑ –́ ⏓ | –́ | ⏓ –́

16. Nam sic ipse numerus, cujus modo hanc formam posuimus,

⏓ –́ ⏓ | –́ | ⏓ –́
⏑⏑

usitatissimus tragicis est. Eique rectius, quam trimetro claudo, quintum pedem spondeum habenti, nomen imponi potuisset iambici

ischiorrhogici. Integram stropham atque antistropham hoc metro, si ab uno versu discesseris, Sophocles habet in Electra v. 504.

ὦ Πέλοπος ἁ πρόσθεν στρ.
πολύπονος ἱππεία,
ὡς ἔμολες αἰανὴ
  τᾷδε γᾷ.
εὖτε γὰρ ὁ ποντισθεὶς
Μυρτίλος ἐκοιμάθη,
παγχρυσέων δίφρων ἀντ.
δυστάνοις αἰκίαις
πρόῤῥιζος ἐκριφθείς,
  οὔτι πω
ἔλιπεν ἐκ τοῦδ᾽ οἴκου
πολύπονος αἰκία.

In eadem fabula v. 1239.

ἀλλ᾽ οὐ τὰν Ἄρτεμιν,
τὰν αἰὲν ἀδμήταν.

Quibus respondent v. 1260. seq.

τίς οὖν ἂν ἀξίαν
γε σοῦ πεφηνότος.

Neque enim, quam Seidlerus et p. 100. in hoc et quibusdam aliis locis rationem iniit, probari posse existimo. In Trach. 848.

ἦ που ὀλοὰ στένει,
ἦ που ἀδινῶν χλωρὰν
  τέγγει δακρύων ἄχναν.

Respondent his v. 859. seqq.

ἃ τότε θοὰν νύμφαν
ἄγαγες ἀπ᾽ αἰπεινᾶς
  τάνδ᾽ Οἰχαλίας αἰχμᾷ.

Tertium versum adscripsi, quia is similem compositionem habet,

⏑̄ —́̀ ⏑⏑ — | — —́

Æschylus in Eum. 386. 390. si quidem hi versus non sunt alius generis:

τε μνήμονες σεμναί.
ἀνηλίῳ λάμπᾳ.

Respondent v. 394. 398.

ἐμοῦ κλύων θεσμόν.
ἀτιμίας κύρω.

Certo vero huc pertinent hi in Suppl. 143. 144.

τελευτᾶς δ᾽ ἐν χρόνῳ
πατὴρ ὁ παντόπτας.

quorum antistrophici sunt 153. seq.

διωγμοῖς ἀσφαλὲς
ἀδμήτας ἀδμήτα.

Addam pauca de multis alia: Sept. ad Th. 903. 904. quibus respondet v. 915. Agam. 382. Eum. 928. Suppl. 101. ubi legendum

ἰάπτει δ' ἐλπίδων.

Et v. 169. 170. 897. Fortasse huc pertinet etiam Choëph. 379. si quidem ita distinguendum videbitur,

Ζεῦ, Ζεῦ,
κάτωθεν ἀμπέμπων.

Et Suppl. v. 845.

οὐκοῦν, οὐκοῦν τιλμοί.

Cæterum etiam lyrici hoc versu usi sunt, sed hac tantum, quod meminerim, forma:

⏒ –́ ⏒ | –́ | ⏑ –́

17. Revertor ad antispastum. Eum raro trochaici numeri sequuntur. Nescio an ex hoc genere sit versus in Persis Æschyli 982.

⏒ –́ –́ ⏒ | –́ ⏑ – ⏒
⏑⏑ ⏑⏑

τλάμονες ἀσπαίρουσι χέρσῳ.

Antistrophicus, qui corruptus est, tamen ex iisdem videtur syllabis factus fuisse. Ad eamdem rationem non dubito referre hos versus in Choëphoris 638. 645.

διανταίαν ὀξυπευκὲς οὐτᾷ.
προχαλκεύει δ' αἶσα φασγανουργός.

Valde enim aspera atque insuavis hæc foret numerorum divisio,

⏑ –́ – –́ – | ⏑ –́ ⏑ – ⏑

multoque minus prior pars pro dochmio haberi posset, finiente verbo in longa syllaba ante postremam arsin. Illud vero præstabit fortasse, dirimi hoc metrum in duos versus, antispasticum monometrum, et trochaicum ithyphallicum.

18. Numeros, qui antecedant antispastum, iambicos esse supra diximus aut dactylicos, raro trochaicos. Et iambicos quidem quomodo excipere antispastus possit, non est obscurum. Nam quum hic pes ipse ex iambo et trochæo constet, apparet, quemvis ordinem trochaicum vel iambicum, qui in arsi desinat, continuari cum antispasto, velut in trochaico et iambico Hipponacteo. Sed quum hujusmodi plures formæ reperiantur, non omnes antispasto terminantur. Alii enim versus, qui, si metricam rationem spectamus, aperte antispasto finiuntur, ut in Eumen, 322.

μᾶτερ, ἅ μ' ἔτικτες, ὦ μᾶτερ,

ex musica pedum descriptione ultimum trochæum, nisi fallor, non trium temporum, sed duodenum, qui semantus dicitur, habebant. Alii autem videntur tantum in antispastum exire, sed finiuntur ordine iambico simplici, qui propter syllabam ancipitem sæpe spondeus est. Ejusmodi est versus ille, de quo segm. 16. diximus,

⏓ –́ ⏓ | –́ | ⏓ –́

Vere ab iambico numero ad antispasticum transitur in quibusdam compositionibus dochmiacis, de quibus infra explicabitur. Eodem referri licet versum, qui sæpe in tragœdia invenitur, hoc metro,

⏑ –́ ⏑ – –́ ⏓

quales sunt, quos paullo ante attulimus ex Æschyli Eum. 386. 390.

ἀνηλίῳ λάμπᾳ,

nisi tamen hi ad iambicos illos pertinent.

19. Mira vero consociatio est dactylici numeri cum antispasticis, qua tamen usos esse Græcos, nullo modo dubitari potest. Nam si unus tantum dactylus antispastum præcederet, videri ille posset ex iambi solutione ortus esse, hoc modo,

⏓ –́ | ⏑ –́ –́ ⏑
⏑⏑

At plures sæpe dactyli in antispasticum numerum exeunt: quod non leve indicium est, revera eos dactylos esse; gravius etiam et certissimum illud, quod etiam anacrusin habere potest dactylus dochmium præcedens, ut in Andromacha 842.

τί μοι ξίφος ἐκ χερὸς ἠγρεύσω;

Quod fieri non posset, si dactylus iste numero iambus esset, et proinde ipse ab anacrusi inciperet. Nemo autem non videt, parum concinnum esse transitum, si dactylum purus antispastus excipiat,

–́ ⏑ ⏑ | ⏑ –́ –́ ⏑

quam inconcinnitatem ut lenirent Græci, ea fere conditione a dactylis ad antispastos transierunt, ut prior antispasti pars ipsa quoque dactylum haberet,

–́ ⏑⏑ | – ⏑́⏑ –́ ⏑

qui dactylus etsi numero longe a præcedente diversus est, tamen, quia mensura syllabarum atque ordine ei par est, commodamque in longa anacrusi moram offert, quæ tanto efficacior est, quod soluta arsis leviorem et minus impetuosum, quam non soluta, incessum habet, aptissimus ad utriusque numeri consociationem invenitur. Transitur autem a dactylis, quod ego meminerim, ad solum dochmium, non etiam ad simplicem antispastum. Nam in hoc Æschyli versu in Sept. ad Theb. 490.

μαινομένᾳ φρενί, τώς νιν,

quem, qui totam stropham considerarit, non magis quam eum, qui sequitur, dactylicum esse intelliget, non a dactylo ad antispastum, sed ab antispasto ad iambos transitur: idemque fit in sequente, cujus usitatissima forma est, jam supra a nobis commemorata,

— ◡́◡ —́ ◡ | ◡ —́ ◡
— ◡́◡ —́ ◡ | ◡ —́ ◡ — —

Quo facilius quilibet judicare possit, totam stropham adscribimus.

ἐπεύχομαι – τάδε μὲν εὐτυχεῖν,
ἰὼ – πρόμαχ' ἐμῶν δόμων, – τοῖσι δὲ δυστυχεῖν.
ὡς δ' ὑπέραυχα βά – ζουσιν ἐπὶ πτόλει
μαινομένᾳ φρε – νί, τώς νιν
Ζεὺς νεμέτωρ ἐπ – ίδοι κοταίνων.

20. Denique trochæus antispasto tam raro præmittitur, ut ea res magis, ne præterita esse videatur, quam ut explicetur, commemorari debeat. Quumque, quod ego sciam, non nisi ante dochmium inveniatur trochæus, ibi, ubi de his dicetur, mentionem ejus faciemus. Idemque dictum volo de pyrrhichio, tribracho, et proceleusmatico, qui pedes sæpe cum dochmiis cohærent. Alii numeri si forte antispastis juncti reperiantur, quoniam nihil ea compositio habet, quod memorabile sit, nihil nos morabuntur, veluti quum duobus anapæstis subjicitur antispastus, si quidem hæc res satis certa est, cujus generis exempla Seidlerus attulit p. 139. seq. Ille vero versus, quem idem eo loco ex Bacchis 1036. adjecit, non finitur antispasto, sed duobus antispastis subjectum habet molossum, de quo pede in versibus dochmiacis dicemus:

ὁ Διόνυσος, ὁ Διόνυσος, οὐ Θῆβαι.

CAP. XXI.

DE VERSIBUS DOCHMIACIS.

1. Nobilissimum genus metri dochmiacum est, plenum motus et agitationis, ideoque proprium tragœdiæ, ex qua interdum etiam in comœdiam receptum est. Rarius eo, et non continuato, usi sunt lyrici. Nec tragici eos in stasimis continuos usurpant, sed tantum in iis, quæ *κομμοὶ* et *ἀπὸ σκηνῆς* vocantur, in quibus propria sedes et quasi domicilium est horum versuum. Metrici antispasticum monometrum hypercatalectum vocant, exemplumque Hephæstio posuit hoc, quod quum pridem ex conjectura corrigi debuisset, nunc ex cod. Heidelbergensi emendatum damus:

κλύειν μαίεται
τὸν ἐγχώριον.

Explicatius de eo dixit Etym. M. p. 285, 25. quem locum tractarunt Seidlerus p. 401. seqq. et Bœckhius de metris Pindari p. 45. Scholiastes Æschyli ad Sept. ad Theb. 129. vocat ῥυθμὸν ὀκτάσημον, quia ex octo temporibus constat. Maxime vero memorabile est, quod musici duo constituerunt genera dochmiaca, alterum ex iambo et Cretico compositum, qui hic ipse versus est, de quo nunc agitur, alterum ex iambo et dactylo et Cretico factum, quod metrici Glyconeum vocant. Aristides Quintilianus p. 39. μιγνυμένων δὴ τῶν γενῶν τούτων, (ea intelligit, quæ illi τὸ ἴσον, τὸ διπλάσιον, τὸ ἡμιόλιον nominant) εἴδη ῥυθμῶν γίγνεται πλείονα· δύο μὲν δοχμιακά, ὧν τὸ μὲν συντίθεται ἐξ ἰάμβου καὶ παίωνος διαγυίου, τὸ δὲ δεύτερον, ἐξ ἰάμβου καὶ δακτύλου καὶ παίωνος. εὐφυέστεραι γὰρ αἱ μίξεις αὗται κατεφάνησαν. δόχμιοι δὲ ἐκαλοῦντο διὰ τὸ ποικίλον καὶ ἀνόμοιον, καὶ μὴ κατ' εὐθὺ θεωρεῖσθαι τῆς ῥυθμοποιΐας. Et quamquam versus Glyconeus, quem metrici quoque ad antispasticum genus referunt, non est antispasticus, ut supra indicavimus, tamen illud in hac re permirum est, quod hæc duo metra, dochmiacum et Glyconeum, hac una in re et ipsa inter se conveniunt, et a cæteris metris omnibus diversa sunt, quod sæpe ita componuntur, ut integris dochmiacis Glyconeisve particulæ quædam eorumdem metrorum consocientur: quo fit ut utroque in genere distinctio numerorum sæpe sit impeditissima. Ac de dochmiacis quidem præclare meritus est Seidlerus noster, cujus liber, quem de his versibus scripsit in omnium manibus est. Ejus industriæ præter alia multa, hæc tria potissimum debentur, primum, quod in his versibus constanter servari antispastum cognovimus; deinde, quod syllabam, quæ ante postremam arsin est, ancipitem esse didicimus; denique, quod dochmiacos et ipsos et quosdam alios, qui cum iis copulari solent, numeros systematis comprehendi, soluta sæpe ultima arsi, intelleximus. Quod si ille vel in locis quibusdam constituendis, vel in ipsius doctrinæ quibusdam partibus explicandis reliquit aliquid, quod amplius perpoliri possit, neminem tam iniquum fore arbitror, qui non videat, quam difficile sit, in tanta et varietate rerum et ambiguitate ubique id eligere, quod omnibus probari debeat. Quin haud mirum est, ubi plurima pluribus modis constitui possunt, aliquando, dum unam quamdam rationem sequimur, viam ad alias præcludi.

2. Nulla autem ex Seidleri observationibus fructuosior est, quam hæc, quum syllabam, quæ ante postremam arsin est, ancipitem esse ostendit. Nam ea esti non, qui sit dochmii numerus indicat, tamen aliqua ex parte, quem numerum non habeat dochmius, demonstrat. Ac M. Fabius Quintilianus IX. 4, 97. ita definit dochmium: *est et dochmius, qui fit ex Bacchio et iambo, vel iambo et Cretico.* Harum definitionum posterior, si numerum respicimus, falsa est, quia media Cretici syllaba non potest anceps esse. Nec tamen propterea aut hunc, aut Aristidem Quintilianum, ex quo supra eamdem definitionem protulimus, reprehensos esse volumus: solam enim illi mensurarum comparationem spectaverunt. Excluso igitur Cretico triplex via est,

qua numerus dochmii ita, ut ancipitem illam admittat, constitui possit:

⏑ –́ – | ⏓ –́
⏑ –́ –́ ⏓ | –́
⏑ –́ | –́ | ⏓ –̏́

Nam aut anacrusis ea syllaba sit necesse est, aut thesis finalis. Reliquæ mensuræ, quas dochmiacus admittit, eadem facilitate in qualibet harum trium formarum locum inveniunt. Non dubitamus tamen primam earum, ex qua hic versus esset Bacchiacus dimeter catalecticus, prorsus rejicere. Nam etsi Plautus ac Terentius hoc genere usi sunt, tamen aliud est, si illud Bacchiacis, aliud, si antispastis misce-tur. Quod ne temere dicere videar, recitet mihi aliquis hos versus Æschyli isto modo, et, sat scio, videbit, ut in ipsis dochmiacis ferri possit numerus Bacchiacus, tamen, sequente in tertio versu antispasto, intolerabilem exsistere numerorum inconcinnitatem:

ἑπτὰ δ' ἀγήνοϱες πϱέποντες στϱατοῦ
δοϱυσσόοις σαγαῖς πύλαις ἑβδόμαις
πϱοσίστανται πάλῳ λαχόντες.

Præterea plane contra morem, quem magna severitate Græci in Bacchiacis observant, in dochmiacis ubique peccaretur, producenda anacrusi. Repudiato igitur Bacchiaco numero, quæ reliquæ sunt duæ descriptiones, ex iis hanc, quæ arsin thesi destitutam inter duos iambos habet, ego in præfatione ad Eurip. Herc. fur. p. 6. probavi, in eaque adhuc sum sententia. Seidlerus, nihil ipse decernens, pro altera forma, quæ ex iambo est, et trochæo et arsi nuda, hoc affert argumentum, quod in illo versu, qui sæpissime jungitur dochmiacis, aperte integer antispastis est,

πϱοσίστανται - πάλῳ λαχόντες.

Id vero argumentum parum mihi videtur idoneum esse. Nam natura antispasti non est in eo posita, ut secunda arsis etiam thesin habeat, sed in eo, ut arsi anacrusin habenti alia continuo arsis subjiciatur,

⏑ –́ | –́

Id igitur quum sit in hac, quam ego veram puto, dochmii descriptione,

⏑ –́ | –́ | ⏑ –́

et ipse dochmius indolem habebit antispasticam, et recte consociabitur versibus plenum antispastum habentibus. Contra si dochmium ex antispasto et arsi nullam habente anacrusin compositum putabimus, indoles antispastica ea re non major fit, arsis autem ista in fine adjecta inconcinnum reddit numerum, et sine exemplo est. Nam eam ipsam inconcinnitatem ut vitarent poëtæ, non fecerunt versus,

quorum ultimus ordo una arsi, neque anacrusin nec thesin habente, contineretur. Nam si quando in fine versus heroici vel iambici trimetri vox monosyllaba a præcedentibus verbis disjungitur, et tamquam separata arsis pronunciatur, non id ad numerum, qui in versu est, sed ad eum, qui est in oratione, pertinet, qui ita cum versus numero consociatur, hic ut tamen salvus maneat. Contra iambo uno, eoque anacrusin ancipitem habente, etiam alii versus finiuntur, et quidem hi ipsi, qui vel jungi antispasticis numeris solent, ut iambicus iste, de quo in præcedenti capite segm. 16. dictum est, vel tractatione dochmiacis similes sunt, Glyconeos dico. Iambo autem, quod is non ita abruptus est, ut arsis nuda, melius finiri numerum nemo non videt, præsertim si breves ordines præcedant, quod est in his versibus omnibus: quorum maxime iambicus iste ita similis dochmio est, ut eo tantum differat, quod primo ordini thesin addit, quæ deest in dochmio:

⏓ –́ ⏓ | –́ | ⏓ –́
⏓ –́ | –́ | ⏓ –́

Iambum istum, qui in fine est, propter infirmum et languidum incessum, debilem iambum appellare visum est.

3. His ita constitutis facile intelligitur, dochmium ex numeri legibus in mediis systematis has admittere mensuræ varietates.

⏓ –́ | –́ | ⏓ –́
⏑⏑ ⏑⏑ ⏑⏑

in fine autem, aut sicubi dochmio non alii continuantur numeri, has

⏓ –́ | –́ | ⏓ ⏓́
⏑⏑ ⏑⏑

Hæc descriptio, quæ ad media systemata pertinet, formas continet triginta duas, quas singulas separatim exhibuit Seidlerus, p. 5. seq. Quibus si addas, quæ corripienda propter syllabam ancipitem ultima arsi constitui possunt, numerus omnium erit octo et quadraginta. Sed facile est intellectu, non omnium exempla inveniri, maximeque earum, quæ ultimam arsin brevem habent. Quæ brevis syllaba quum nihil offensionis habeat, ubi etiam anacrusis, quæ præcedit, brevis est, ut,

δώμασι καὶ χθονί,

tamen, si longa est anacrusis, non ubique commoda est. Nam ut facile ferantur talia,

παραλίαν ψάμμον,
μάνυσον, μᾶτερ,

quod in his ultima syllaba, ut consonante finita, melius acquiescere

vocem patitur, tamen vix credibile est, probatum fuisse hujusmodi versum,

πόλιν καὶ δῶμα.

4. In universum in compositione dochmiorum hæc notatu digna sunt. Etsi in carminibus antistrophicis plerumque accurate exæquantur mensuræ, tamen hic illic, etiam apud ipsum Æschylum, qui diligentior cæteris est, alia forma alii opponitur. Sunt autem classes quædam istarum formarum, quæ quod nimis diversam indolem habent, plerumque ipsæ tantum sibi respondent. Harum classium prima est, quæ minimum a primitiva forma recedit, et fere has tantum formas admittit:

⏑ –́ –́ ⏑ –́

⏓ ⏑́⏑ –́ ⏑ –́

Earum in priore, quæ arses non solutas habet, rara est initio longa anacrusis, sed soluta prima arsi, quo facto offensio abest, sæpissime anacrusis producitur. Æschylus in Sept. ad Theb. 81.

αἰθερία κόνις με πείθει φανεῖσ'
ἄναυδος σαφὴς ἔτυμος ἄγγελος.

Alterutra de duabus contiguis arsibus longa manente, frequentissime prior, multo parcius altera solvitur. Euripid. Or. 159.

ὕπνου γλυκυτάταν φερομένῳ χάριν.

Difficilior enim incessus numeri est, crescente, quam remittente alacritate. Quare minus displicuit utriusque arseos solutio, ut apud Æschylum in eodem illo carmine:

ῥεῖ πολὺς ὅδε λεὼς πρόδρομος ἱππότας.

5. Secunda classis est, quæ in fine pro iambo spondeum habet. Ea frequentior est in locis non antistrophicis. Exempla formarum, quæ in hac classe usitatissimæ sunt, habet Euripides in Hecuba v. 694. ed. Pors.

ὦ τέκνον, τέκνον ταλαίνας ματρός,
τίνι μόρῳ θνήσκεις; τίνι πότμῳ κεῖσαι;
πρὸς τίνος ἀνθρώπων;

sæpe hoc genus adhibetur finiendo systemati. Et hac quidem forma,

– ⏑́⏑ –́ – –́

sollemne est prægressis dactylis, de qua re infra dicetur. Cæterum vix opus videtur, ut moneamus, improbatum fuisse versum, qui hac in forma voce monosyllaba finiretur. Nam quis non sentiat, quam is rudis et inconcinnus numerus sit, veluti,

ἰὼ τλάμων, φεῦ.

6. Tertia denique classis continet formas ultimam arsin solutam habentes, quod genus plerumque ex solis brevibus syllabis componi-

tur, desinens in communem formam, vel ab ea incipiens. Euripides in Oreste v. 149.

κάταγε, κάταγε, πρόσιθ', — ἀτρέμας, ἀτρέμας ἴθι·
λόγον ἀπόδος, ἐφ' ὅ τι — χρέος ἐμόλετέ ποτε,
χρόνια γὰρ πεσὼν — ὅδ' εὐνάζεται.

Nonnumquam in hoc genere etiam ancipites longæ sunt, quo valde fractus et querulus fit numerus. Æschylus in Sept. ad Theb. 209.

ὦ φίλον Οἰδίπου τέκος, ἔδεισ' ἀκού-
σασα τὸν ἁρματόκτυπον ὄτοβον, ὄτοβον,
ὅτε τε σύριγγες ἔκλαγξαν ἑλίτροχοι.

et in antistropha:

ἀλλ' ἐπὶ δαιμόνων πρόδρομος ἦλθον ἀρ-
χαῖα βρέτη θεοῖσι πίσυνος, νιφάδος
ὅτ' ὀλοᾶς νιφομένας βρόμος ἐν πύλαις.

Quasdam in hac classe formas inveniri, quæ vix idoneis exemplis muniri possint, ut has,

⏑ –́ ⏑́⏑ — ⏑́⏑
— –́ ⏑́⏑ — ⏑́⏑

Seidlerus adnotavit p. 75. At Sophocles tamen ita in Œd. R. 661. 690.

θεὸν πρόμον Ἅλιον.
ἄπαξ μόνον· ἴσθι δέ.

Nam dactylicum esse hunc numerum, ut Seidlero videtur p. 446. ego, ut mihi persuadeam, non facile adducar.

7. Dochmiacos plures non asynartetorum more, ut olim credebatur, sed perpetuato numero in systemata conjungi, præclare demonstravit Seidlerus. In ea conjunctione primo hoc observandum est, non necessarium esse, ut cum quovis dochmio etiam vocabulum aliquod finiatur. Quæ etsi legitima maximeque usitata ratio est, velut in carmine primo chori in Septem ad Thebas, tamen sæpe etiam dispescitur vocabulum inter duos dochmios: idque plerumque sic fieri videmus, ut una syllaba in sequentem dochmium conjiciatur. Ita in Æschyli Prom. 576.

ὑπό δε κηρόπλαστος ὀτοβεῖ δόναξ.

Eademque tum ratio in antistrophico versu observari solet:

πόθεν ἐμοῦ σὺ πατρὸς ὄνομ' ἀπύεις;

Sæpe vero etiam sic, ut in ultima dochmii syllaba vox incipiatur, ut in Sept. ad Theb. 489.

ὡς δ' ὑπέραυχα βάζουσιν ἐπὶ πτόλει.

Cui respondet v. 529.

δαίμοσιν ἐχθρὸν εἴκασμα, βροτοῖς τε καί.

Qua in re etsi non est magna necessitas, (vide exempli caussa Æschyli Sept. ad Theb. 225. 423. Suppl. 744.) tamen minime ea negligenda est, quia nonnumquam vel corruptelam arguit, vel ab importuna correctione deterret. Ultima arsis quum solvitur, interdum vocem in ipso finali tempore incipere Seidlerus docuit p. 60. ut apud Euripidem in Androm. 844.

ἀπόδος, ὦ φίλος ἀ – πόδος, ἵν' ἀνταίαν.

8. Sed accuratius dici de ista dochmiorum in systemata conjunctione, aliquot versus postulant, qui speciem præ se ferunt asynartetorum. Docte de hac re disputavit Seidlerus p. 79. seqq. quamquam ille modum excedere in hoc genere videtur. Nam illud quidem certum est minimeque dubium, non modo in interjectionibus, ut ἒ ἔ, ἰὼ ἰώ, ἰδοὺ ἰδού, et similibus brevem syllabam pro longa haberi, pariterque hiatum sine offensione admitti, sed eamdem licentiam etiam in aliis vocibus concedi, si eæ vel antecedant istiusmodi interjectionibus, vel ipsæ iis similes sint. Cujus generis sunt exclamationes atque alloquutiones per vocativum. Euripides in Herc. fur. 874.

ὀτοτοτοῖ, στέναξον· ἀποκείρεται
σὸν ἄνθος, πόλις, ὁ Διὸς ἔκγονος.

Tum etiam repetitiones ejusdem verbi, ut apud Sophoclem Antig. 1323.

ἄγετέ μ' ὅτι τάχος, ἄγετέ μ' ἐκποδών,

et v. 1319.

ἐγὼ γάρ σ', ἐγὼ ἔκανον, ὦ μέλεος.

Vide Seidlerum p. 86. et 90. Sponte vero intelligitur, in repetitione vocabuli hanc potestatem inesse, quia vim sententiæ figura illa auget, abrumpens orationem, et repetita voce iterum incipiens. Itaque non ubi primum vox aliqua ponitur, sed ubi iterum, vis illa cernitur, et quidem in iis locis, in quibus solis in recitando tali versu consisti et pausa aliqua fieri potest, i. e. aut ante iterationem vocis, aut post eam. Ad quam rem miror non attendisse Seidlerum: quo factum est, ut p. 90. 91. 92. 115. diversissima permisceret, quin quædam huc referret, quæ ne habent quidem repetitionem, ut ἄδικος ἄδικα ἐκπορίζων, ἄτοπος ἄτοπα παραδίδωσι. Sed omnino ille latius, quam par erat, has excusandi hiatus caussas, quas ipse in medium attulit, extendisse videtur. Ex quo genere est, quod hanc veniam etiam imperativis atque interrogationibus accommodat. Nam quæ exempla affert, quorum unum, Sophoclis in Trach. 205. ne esse quidem dochmiacum videtur, ea aut ab ipso ita disposita sunt, conjunctis, quæ non debebant conjungi, ut p. 84. in Herc. fur. 885. p. 85. in Sept. ad Theb. 87. aut aliam rationem habent. Primum enim personæ mutatio, ut in anapæstis, ita in his quoque versibus interdum et productioni syllabæ finalis et hiatui excusationem præbet. Cujus generis locus est, quem p. 87. ex Orestis v. 146. attulit, ipse monens ea de re. Sed eodem referri debebat locus, quem p. 86. commemo-

rat, in Hippol. v. 572. Quam enim p. 327. seq. dedit horum antistrophicorum descriptionem, non ex omni parte vera est. Hac enim lege dispositæ sunt strophæ dochmiacæ, α′. β′. β′. α′. quarum singulæ a duabus choricis mulieribus cani videntur, ita ut prior earum in prima quartaque stropha duos dochmios, altera autem tres, in secunda autem et tertia stropha prior tres, duos altera habeat. Personæ mutatione nescio an etiam locus, quem p. 90. ex Bacchis v. 1039. affert, defendi possit. Potest certe is, quem p. 84. ex Sept. ad Theb. 1003. commemorat: etsi rectius fortasse hoc in loco singulos versus per se constare existimabimus. Nam quum dochmiaci non opus habeant catalexi, nihil impedit, et versus plures, qui non cohæreant, deinceps poni, et systemata plura: quemadmodum etiam anapæstica systemata aliud alii succedere videmus. Quod si in anapæstis de fine cujusque parœmiacus admonet, in dochmiacis sententia, oratio, hiatus, syllaba anceps indicium facient. Eo igitur retulerim locos apud Seidlerum hos maxime, p. 87. in Androm. 842. p. 88. in eadem fabula v. 86. et in Herc. fur. 1052. Luculentus in eam rem locus est, quem p. 88. seq. affert, Æschyli in Choëph. 935.

ἔμολε μὲν δίκα Πριαμίδαις χρόνῳ,
βαρύδικος ποινά·
ἔμολε δ' ἐς δόμον τὸν Ἀγαμέμνονος
    διπλοῦς λέων, διπλοῦς Ἄρης.
ἔλαχε δ' ἐς τὸ πᾶν
    ὁ Πυθοχρήστας φυγάς,
θεόθεν εὖ φραδαῖσιν ὡρμημένος.
ἐπολολύξατω δεσποσύνων δόμων,

et quæ sequuntur. Horum antistropha hæc est:

ἔμολε δ' ᾧ μέλει κρυπταδίου μάχας
δολιόφρων ποινά·
ἔθιγε δ' ἐν μάχᾳ χερὸς ἐτητύμως
    Διὸς κόρα, Δίκαν δέ νιν
προσαγορεύομεν
    βροτοί, τυχόντες καλῶς,
ὀλέθριον πνέουσ' ἐπ' ἐχθροῖς κότον.
τάπερ ὁ Λοξίας ὁ Παρνάσσιος.

Quæ quis non malet ita, ut fecimus, in plura systemata disjungi, quorum primum duobus, secundum quinque versibus contineatur, quam, ut Seidlero placet, omnia una numeri perpetuitate continuari? Ac monuit ea de re jam Boeckhius, ipso illo usus loco Æschyli, in vol. II. Pindari p. 322. Aliæ excusationes productioni brevis syllabæ et hiatui nunc a nomine proprio paratæ sunt, nunc a majore interpunctione. Prioris generis hoc est Æschyli in Agam. 1152.

ἀκόρετος βοᾶς, φεῦ, ταλαίναις φρεσὶν
Ἴτυν Ἴτυν στένουσ' ἀμφιθαλῆ κακοῖς;

posterioris hoc Euripidis in Ione v. 688.

ἐφ' ὅ ποτε βάσεται.
ἄτοπος ἄτοπα μὲν παραδίδωσί μοι,

cui respondent hæc v. 707.

καλλίφλογα πέλανον ἐπὶ
πυρὶ καθαγνίσας. τὸ δ' ἐμὸν εἴσεται.

Quorum versuum prior iambicus est, ultimam in antistropha, ubi nulla est interpunctio, solutam habens propter perpetuitatem numeri. Eodem modo defendendus est locus in Bacchis v. 996. quem Seidlerus p. 87. commemoravit, et alius in Hippolyto 339. quem attulit p. 90. Difficilius hanc rationem adhibeas loco Sophoclis in Philoct. 176. 186. quem Seidlerus p. 88. affert. Eum pridem ita emendaveram:

λιμῷ τ' οἰκτρὸς ἀνήκεστα μεριμνήματ' ἔχων βαρεῖ.
ἁ δ' ἀθυρόγλωσσος,

quum in eamdem emendationem incidisse vidi Boeckhium p. 323. s. qui tamen in secundo versu ἀθυρόστομος servans, in strophico scribit ὦ παλάμαι βροτῶν, quod tantum abest ut, quemadmodum ipsi videtur, elegans sit, ut, re diligentius considerata, ne ferri quidem possit. In Eumen. 786. 816. ubi nunc editur,

σταλαγμὸν χθονὶ ἄφορον· ἐκ δὲ τοῦ,

scholiastæ et veterum librorum scriptura χθονιαφόρον non unam ob caussam inepta est. Non ego magnopere mirarer, si in tali carmine etiam singuli dochmii, nulla perpetuitate numeri juncti, sese exciperent. Quamquam, si hoc displicet, facillima correctio in promptu est, χθόνιον, ἄφορον. Cæterum, qui diligenter, quid magis minusve placuisse poëtis videatur, notare didicerit, facile adducetur, ut paullo plus veniæ concedi credat in fine integri versus, quam in commissura duorum uno versu junctorum dochmiorum; itemque alio sequente numero, quam ubi continuatur dochmiacus. Quo magis curandum, ut et versus ubivis recte describantur, nec regulas latius, quam deceat, extendas, aut, quod aliquot in locis factum videas, aliis autem in locis nequeas non factum esse demonstrare, debuisse fieri in omnibus censeas.

9. Observatum jam supra est, hiatum vel in trochaicis atque iambicis numeris, quum quidem trochæi in tribrachum solvuntur, interdum admitti. Id in illis numeris tantum in fine ordinis factum videtur. In dochmiacis versibus autem, qui solutiones creberrimas habent, frequentique dactyli receptione pene dactylicorum versuum naturam induunt, hiatus ea lege usurpatur, ut fiat in correpta longa vocali vel diphthongo, sedemque habeat in altera utra brevium syllabarum, in quas prima arsis soluta sit, ut apud Sophoclem in Ajace 349. et in Electra 245.

μόνοι ἐμῶν φίλων.
γᾶ τε καὶ οὐδὲν ὤν.

Vide Seidlerum p. 95. seqq. Non dubium autem videtur, eamdem

veniam concedendam esse utrique earum syllabarum, in quas ultima dochmii arsis interdum solvitur: par enim hujus et primæ conditio est. Exempla tamen non habeo ad manum: nec mirum, quum ista solutio multo sit rarior. Sed si experiare, senties nihil offensionis in hiatu esse; exempli caussa:

μόνοι γάρ, μόνοι ἔτ' ἐμὲ φυλάσσετε.
μόνοι δ' ἐστέ, μόνοι ἐμῶν ἠθάδων.

A media vero arsi recte excludi hiatum a Seidlero existimo. Nam et fortior illa reliquis duabus est, magisque exauditur, et soluta, quia non ordinem trisyllabum facit, nullam habet cum tribracho dactylove similitudinem. Quare non est verisimile, tales a veteribus versus factos esse,

φίλων μόνοι ἐμῶν, βέβαιοι ἔτ' ἐμοί.

Cæterum eamdem plane hiatuum rationem esse in solutionibus iambici ischiorrhogici consentaneum est, firmantque exempla, ut apud Sophoclem in Trachiniis v. 848. s. 856.

ἦ που ὀλοὰ στένει,
ἦ που ἀδινῶν χλωράν.
οὔπω ἀγάκλειτον Ἡ-
ρακλέα.

10. Sed docendum jam est de quibusdam formis dochmiacorum, quæ a communi forma diversæ sunt. Harum prima est, quæ in principio anacrusin disyllabam habet. Ei quum in antistropha quoque disyllaba anacrusis respondeat, jure videmur colligere, diversum hoc genus a communi esse. Exempla, quibus quis induci possit, ut disyllabam anacrusin monosyllabæ respondere posse putet, vel corrupta esse, vel synizesin admittere Seidlerus monuit p. 105. seq. cui de re ipsa assentior, etsi de medela, quam locis quibusdam adhibet, non ausim accedere. Illud tamen non videtur dubium, in Bacchis v. 996.

περὶ σά, Βάκχι', ὄργια, ματρός τε σᾶς,

synizesin faciendam esse. Exemplum disyllabæ anacruseos, respondentis sibi, attulit Seidlerus ex Œd. Col. 118. 150.

τίς ἄρ' ἦν; ποῦ ναίει;
ἀλαῶν ὀμμάτων.

Haud multum autem hac forma usos poëtas esse invenias. Aliud exemplum est in Eurip. Bacch. 999. sed strophicus corruptus est. In locis non antistrophicis plura forsitan exempla reperientur. Ita Æschylus in Suppl. 847.

πολυαίμων φόνιος ἀποκοπὰ κρατός.

Eo referri poterit versus Euripidis in Herc. fur. 878.

ἀποβαλεῖς ὀλεῖς μανίαισιν Λύσσας
χορευθέντ' ἀναύλοις,

si recte ita emendavit Tyrwhittus.

11. Sequitur alia forma, quæ ultimi iambi anacrusin disyllabam habet, eadem responsionis necessitate:

⏓ –́ –́ ⏑⏑ –́
⏑⏑

Æschylus in Suppl. 354. 366. quem locum etiam Seidlerus p. 104. attulit:

ἴδε με τὰν ἱκέτιν φυγάδα περίδρομον.
σὺ δὲ παρ' ὀψιγόνου μάθε γεραιόφρων.

Adde 888. 889. quibus respondent 910. 911. deinde 942. cui spondet v. 956. Agam. 233. cui respondent verba v. 242. seqq. male disposita. Choëph. 967.

μύσος πᾶν ἐλάσῃ,

strophicus vitiatus est. Referri huc potest etiam Eum. 840. 873.

ἐμὲ παθεῖν τάδε, φεῦ,

nisi φεῦ extra versum est.

12. Deinde commemorandus est dochmiacus hypercatalectus,

⏓ –́ –́ ⏑ – ⏓
⏑⏑

qui interdum iteratus ponitur, ut in Agam. 1112.

ἄφερτον φίλοισιν, δυσίατον· ἀλκά.

Eum. 791.

στενάζω; τί ῥέξω; γένωμαι; δύσοιστα.

Concludendæ strophæ adhibetur in Sept. ad Th. 427.

ὀλομένων ἰδέσθαι.

et alibi sæpe. Sed non minus etiam in initio et ante dochmios invenitur, ut in Agam. 1145.

ἰὼ ἰὼ ταλαίνας κακόποτμοι τύχαι.

Et inter medios dochmios, ut in Eumen. 170.

μυχὸν ἔχρανας αὐτόσσυτος, αὐτόκλητος
παρὰ νόμον θεῶν βρότεα μὲν τίων.

Atque hæc quidem forma, quæ similis est ordini logaœdico, omnium frequentissima est, maxime in fine stropharum,

Καδμογενῆ ῥύεσθε.

Vide Æschylum in Sept. ad Th. 309. 694. 707. ne plura congeram. Cæterum tertia a fine syllaba semper in hoc versu brevis est. Corruptus est locus Sophoclis in Œd. R. 1316. 1324.

ἀδάματόν τε καὶ δυσούριστον. οἴμοι.
ὑπομένεις με τὸν τυφλὸν κηδεύων. φεῦ.

Elmsleius ibi, etsi metra non recte constituit, bene tamen reposuit φεῦ φεῦ, et utroque in loco interjectionem, quæ, ut illa in stropha arguunt, οἴμοι μάλ' αὖθις, ad sequentia pertinet, a dochmiis sejunxit. Seidlerus quidem p. 170. hunc locum tentare non est ausus, quoniam illos versus in Œd. Col. 1456. 1471.

ἔκτυπεν αἰθήρ, ὦ Ζεῦ·
ὦ μέγας αἰθήρ, ὦ Ζεῦ·

non videbat quo alio metro esse, quam dochmiaco hypercatalecto, diceret. At sunt illi iambici ischiorrhogici, quorum rationem supra explicuimus. In Œdipo Rege quidem non dubium mihi videtur, utrumque versum dimetrum esse dochmiacum. Quare videndum, ne δυσούριστον, quæ vox haud perfacilis explicatu est, corrigi, et fortasse δυσεξούριστον scribi debeat. Quem præterea Seidlerus addit Æschyli versum in Persis 666. 674.

ἄκακε Δαρειάν, οἴ,

eum, ut ipse monet, sejuncta interjectio dochmiacum acatalectum præstabit.

13. Eadem lex, ut penultima dochmii syllaba brevis maneat, in aliis quibusdam dochmii formis manet. Nam præter hypercatalectum alius invenitur versus, integro iambo auctus,

⏓ –́ –́ ⏑ –́ ⏑ –
⏑⏑

Æschylus in Sept. ad Th. 773. 779.

βαρεῖαι καταλλαγαί.
θεοὶ καὶ ξυνέστιοι.

Agam. 253.

τριτόσπονδον εὔποτμον,

cui respondet v. 264.

τόδ' ἄγχιστον Ἀπίας.

Adde Eurip. Troad. 559.

λόχου δ' ἐξέβαιν' Ἄρης,
κόρας ἔργα Παλλάδος·
σφαγαὶ δ' ἀμφιβώμιοι
Φρυγῶν, ἔν τε δεμνίοις
καράτομος ἐρημία
νεᾶνις στέφανον ἔφερεν
Ἑλλάδι κουροτρόφῳ.

Ita legendum puto. Nam νεανίδων prava explicatio videtur exquisitioris loquutionis, cui simile est νεάνιδες ἧβαι in Ione v. 477. Honesta circumscriptione chorus stupra designat, cæsis juvenibus maritis ab hoste mulieribus illata. Alia, sed minus certa exempla attulit Seidlerus p. 161. quædam etiam, quæ alio referenda sunt.

14. Succedat huic alius, eadem lege amphibracho sive Bacchio auctus:

⏓ –́ –́ ⏑ –́ ⏑ – ⏑
 ⏑⏑

Ut in Persis v. 576. 585.

βοᾶτιν τάλαιναν αὐδάν.
τὸ πᾶν δὴ κλύουσιν ἄλγος.

Vide Sept. ad Theb. 90. Ag. 1461. In Suppl. 103. 111.

βίαν δ' οὔτιν' ἐξοπλίζει.
δι' ἀμὸν γάμον τεθαλώς.

Et in dimetro in Agam. 412. 430.

κλόνους λογχίμους τε καὶ ναυβάτας ὁπλισμούς.
πάρεισιν δόκαι φέρουσαι χάριν ματαίαν.

Sic etiam 748. 761.

λέγοιμ' ἂν φρόνημα μὲν νηνέμου γαλάνας.
τέτυκται, μέγαν τελεσθέντα φωτὸς ὄλβον.

Aptum hoc genus claudendis strophis, ut in exemplis, quæ prima attuli.

15. Addo alium versum, diiambo auctum:

⏑ –́ –́ ⏑ –́ ⏑ – ⏑

Æschylus in Sept. ad Theb. 743. 751.

μελαμπαγὲς αἷμα φοίνιον.
Ἀπόλλωνος εὖτε Λάϊος

894. 906.

δι' εὐωνύμων τετυμμένοι.
διήκει δὲ καὶ πόλιν στόνος.

Vide Eumen. 156. Seidlerus p. 162. male huc retulit versus in Euripidis Medea 1255. 1265. quos ipse ita scribit:

τᾶς σᾶς γὰρ ἀπὸ χρυσέας γονᾶς
ἔβλαστεν· θεῶν δ' αἵματι πιτνεῖν.
δειλαία, τί σοι φρενῶν βαρὺς
χόλος προσπιτνεῖ καὶ δυσμενής.

At quis credat, tales numeros placere Græcis potuisse? Versus isti ita scribendi sunt:

σᾶς γὰρ ἀπὸ χρυσέας
γονᾶς ἔβλαστεν· θεῶν δ'
αἵματι πιτνεῖν φόβος ὑπ' ἀ ἐρων.
δειλαία, τί σε φρενῶν
βαρὺς χόλος προσπιτνεῖ
καὶ δυσμενὴς φόνος ἀμείβεται;

Primus versus iambicus ischiorrhogicus est; secundus ex iambo et dochmio, tertius ex diiambo et dochmio. Dochmiacus, quem præcedit antispastus, sequitur autem diiambus, invenitur in Choëphoris v. 24. 34.

δι' αἰῶνος δ' ἰυγμοῖσι βόσκεται κέαρ.
γυναικείοισιν ἐν δώμασιν βαρὺς πιτνῶν.

16. Penthemimeris iambica dochmio juncta invenitur in Soph. Aj. 702. 715.

⏒ –́ –́ ⏑ –́ | ⏒ –́ ⏑ – ⏑
⏖

Ἰκαρίων δ' ὑπὲρ πελαγέων μολὼν ἄναξ Ἀπόλλων.
κοὐδὲν ἀναύδητον φατίξαιμ' ἄν, εὖτέ γ' ἐξ ἀέλπτων.

In Trachiniis v. 828. 838.

τῷ Διὸς αὐτόπαιδι, καὶ τάδ' ὀρθῶς.
δεινοτάτῳ μὲν ὕδρας προστετακώς.

17. Porro dochmius sequente iambico dimetro brachycatalecto.

⏒ –́ –́ ⏑ –́ | ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –
⏖

Æschylus in Eumen. 391. 399.

δερκομένοισι καὶ δυσομμάτοις ὁμῶς.
τάξιν ἔχουσα καὶ δυσήλιον κνέφας.

Aliud exemplum mox ex Pindaro dabimus.

18. Denique alius invenitur, ex dochmio et iambico dimetro catalectico:

⏑ –́ –́ ⏑ –́ | ⏑ –́ ⏑ – ⏑ – ⏑

Æschylus in Choëph. 42. 54.

ἰὼ γαῖα, γαῖα, μωμένα μ' ἰάλλει.
δι' ὤτων φρενός τε δαμίας περαῖνον

19. Hi quidem versus omnes quum in plerisque exemplis iambos puros habeant, quumque ipse, qui eos præcedit dochmius, puro iambo terminetur, videri possunt non ex dochmio atque iambis, sed ex iambo et ordine trochaico compositi esse, hoc modo, ut exemplo utar postremi,

⏑ –́ | –́ ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑

At consociatio tamen eorum cum aliis dochmiacis versibus non sinit dubitare, ex dochmio eos, atque iambis constare ideoque anacrusin ordinis iambici ancipitem esse. Quin eos certe, qui plures quam duos iambos dochmio adjectos habent, ischiorrhogico versu finiri, certum esse puto. Ita aperte Pindarus Pyth. VI. in fine stropharum:

Ἀπολλωνίᾳ τετείχισται νάπᾳ.

20. Simili quæstioni ansam præbent dochmiaci, quos præcedunt iambi. Utar exemplo, quod et crebro invenitur, et sæpe dubitationem facit. Unus iambus si præcedit pedem dochmium, duobus modis constitui numerus potest, aut sic,

⏑ –́ ⏑ – | –́ ⏑ –

aut sic,

⏑ –́ | ⏑ –́ –́ ⏑ –́

Si priore modo, et dipodia ista iambica purum servare trochæum debebit, et, qui eam sequitur, Creticus; sin altero modo, uterque locus admittet syllabam ancipitem. Omninoque numerus utriusque formæ diversissimus est. Nam antispasti hæc est natura, ut primus ordo, qui ultra iambum debebat procedere, propter debilitatem suam, abrumpatur, eique alius sufficiatur ordo, qui cursum ejus peragat. Quare antispastus, et proinde etiam dochmius hoc sibi natura sua postulat, ut numerum ipse incipiat. Nam alia plane compositio est illius versus,

⏑ –́ ⏑ – | –́ ⏑ –

cujus indoles minime est antispastica, quia prior ordo non interrumpitur alio ordine, qui cursum ejus peragat, sed jam pervenit ad finem et absolutus est. Itaque hujusmodi versus, ut hi sunt in Euripidis Suppl. 829. 833.

κάτα με πέδον γᾶς ἕλοι,
διὰ δὲ θύελλα σπάσαι,
πικροὺς ἐσεῖδες γάμους,
πικρὰν δὲ Φοίβου φάτιν,

prouti in diiambum et Creticum vel in iambum et dochmium dividas, alium numerum habebunt, aliam recitationem sibi poscent, alias mensuræ varietates admittent. Et quamquam nihil impedit, quin utroque numeri genere usos veteres credamus, certum est tamen, sæpe hoc genus vere ex iambo et dochmio constare, quum fere vel mixtum dochmiis, vel in principio systematum dochmiacorum reperiatur, prætereaque interdum secundam arsin solutam habeat, quæ ratio aptior est dochmio. Notabile est, quum hic versus sæpissime inveniatur, anacrusin dochmii ubique brevem esse solere. Mihi quidem nunc non est exemplum in promptu, in quo ea longa sit. Nam quod Seidlerus p. 115. ex Trachiniis 1016. attulit, suspectum habeo: neque etiam, si admitteretur, probare quidquam posset, quia, quum ex Seidleri descriptione medium sit inter duos dochmios, etiam ad priorem referri potest. Quod autem idem ex Iphig. Taur. 827. exemplum affert, etiam si ita scriptum in libris exstaret, non posset huc trahi, quia non ad hunc versum sed ad systema dochmiacum ab iambo inceptum pertineret.

21. Sæpe dochmium duo antecedunt iambi. Exempla Seidlerus multa attulit p. 117. seqq. Hos quoque qui sequitur dochmius, anacrusin solet brevem habere. Sed productam invenies apud Æschylum in Agam. 1166. 1177.

ἰὼ Σκαμάνδρου πάτριον ποτόν·
ἰὼ πρόπυργοι θυσίαι πατρός.

Eadem ratio videtur fuisse loci valde depravati in Choëph. 784. 795. Iambi, qui dochmium præcedunt, puri essse solent. Non enim huc pertinent, quæ Seidlerus affert ex Æschyli Sept. ad Theb. 158. 167. et ex Eurip. Iphig. Aul. 1488.

22. Dimeter etiam iambicus et trimeter brachycatalectus, aliique longiores iambici numeri, quin etiam systemata iambica dochmiis præmitti, Seidlerus ostendit p. 119. seqq. Non tamen omnia, quæ hic attulit, exempla ejusmodi sunt, ut uno versu iambi cum dochmiis cohæreant. Sed hæc quivis ipse dijudicare poterit. Illud vero monere operæ pretium duco, locum, quem ille ex Oreste 182. 205. attulit, alius generis videri.

23. Denique etiam trochaici versus in arsin exeuntes dochmiis præmittuntur: quod tamen rarius factum est. Euripides in Oreste v. 140. 153.

σῖγα, σῖγα λεπτὸν ἴχνος ἀρβύλης.
πῶς ἔχει, λόγου μετάδος, ὦ φίλα.

Alia quædam vide apud Seidlerum p. 114. qui tamen vereor ut Hecubæ locum jure hic commemoraverit.

24. Sed commemorandi jam sunt numeri trochaici, qui ita cum dochmiis conjuncti sunt, ut arsium ac thesium vicissitudines interpellentur, numero ante dochmium in thesi finito, post dochmium autem incipiente ab arsi. Prioris generis est simplex trochæus dochmio præmissus. Non omni dubitatione vacuus est locus, quem Seidlerus p. 141. affert, Eurip. Hec. 1093. 1097.

ἴτ᾽ ἴτε, μόλετε πρὸς θεῶν,
δεινά, δεινὰ πεπόνθαμεν.

Certior est hic Æschyli in Sept. ad Theb. 241. 247.

τίς τάδε νέμεσις στυγεῖ;
τίμιον ἕδος ἱκόμαν.

Sed quem Seidlerus ex Trachiniis 844. 855. profert, tractatum ab eo explicatius p. 19. seq. alienum ab hac quæstione esse puto. De eo infra dicam.

25. Non minus rarus est versus ex amphibracho et dochmio factus. Invenitur apud Æschylum in Persis v. 269. 275.

τὰ πολλὰ βέλεα παμμιγῆ.
ἀλιδνὰ σώματα πολυβαφῆ.

26. Crebro autem usu nobilitatus est versus ex iambico monometro hypercatalecto, seu verius fortasse ex amphibracho et trochæo præmissis dochmio constans,

⏑ –́ ⏑ –́ ⏓ | ⏑ –́ –́ ⏑ –́

Alcmainum vocat Plotius p. 2643. Æsch. Prom. 582. 601.

οἰστρηλάτῳ δὲ δείματι δειλαίαν.
σκιρτημάτων δὲ νήστισιν αἰκίαις.

Plerumque iambicus iste longa syllaba finitur, ut in Agam. 246. 255.

βίᾳ χαλινῶν τ' ἀναύδῳ μένει.
τὰ δ' ἔνθεν οὐκ εἶδον, οὔτ' ἐννέπω.

Cæsuram sæpe observari in fine iamborum monet Seidlerus p. 143. sed non raro tamen ea negligitur, ut in Agam. 379. 396.

θεοὺς βροτῶν ἀξιοῦσθαι μέλειν.
πρέπει δὲ φῶς αἰνολαμπές, σίνος.

Vide v. 386. 404. Minime vero ad hoc genus pertinere arbitror locum, quem ex Troad. 1235. Seidlerus affert, Antistrophica ista sic potius scribenda:

Χ. ἄρασσ', ἄρασσε κρᾶτα.
Ε. πιτύλους διδοῦσα χειρός.
ἰὼ ἰώ μοί μοι.
ὦ φίλταται γυναῖκες.
Χ. Ἑκάβη, σαφῶς ἔνισπε,
τίνα θροεῖς αὐδάν.

Idem genus metri paullo ante restituendum:

Χ. στέναζε, μῆτερ, Ε. αἶ αἶ.
Χ. νεκρῶν ἴακχον. Ε. ὤ μοι.

27. Alterum genus est, quum trochæi excipiunt dochmium. Ac dipodia trochaica addi videtur apud Sophoclem in Electra v. 1242. 1263.

περισσὸν ἄχθος ἔνδον γυναικῶν ὂν αἰεί.
ἐπεί σε νῦν ἀφράστως ἀέλπτως τ' ἐσεῖδον.

Invenitur eadem ratio apud Æschylum in Agam. 1132. 1143.

ξυνανύτει βίου δύντος αὐγαῖς.
πολυεπεῖς τέχναι θεσπιῳδοί.

Certe et in stropha et in antistropha verba sic non modo in hoc ipso versu, sed etiam in eo, qui sequitur, multo aptius ad sententiam collocantur, quam si cum Seidlero p. 126. versus ita distinguas, ut duo Cretici dochmium præcedant:

ξυνανύτει βίου
δύντος αὐγαῖς· ταχεῖα δ' ἄτα πέλει.
πολυεπεῖς τέχναι
θεσπιῳδοὶ φόβον φέρουσιν μαθεῖν.

Hoc enim modo verba, quæ maxime eminere oportebat, ταχεῖα et φόβον, in secundario ictu obscurantur, quod contra in altera illa descriptione versuum et hæc primarios locos tenent, et illa aptissime ad sensum, in fine versus posita, cadunt, δύντος αὐγαῖς. Dubito de Eurip. Helen. 650.

πρὸς ἄλλαν δ' ἐλαύνει θεὸς συμφορὰν τᾶσδε κρείσσω.

Quæ Seidlerus p. 160. exempla attulit, omnia aliena esse puto; illud autem, quod ex Herc. fur. 107. et hic et p. 112. commemorat, corruptum est.

28. Præter hos numeros antispastus sociatur dochmio, plerumque ut antecedat, cujus rei quæ Seidlerus p. 158. seq. exempla profert, eorum quædam aliena sunt. Æschylus in Choëph. 24. 34.

δι' αἰῶνος δ' ἰϋγμοῖσι βόσκεται κέαρ.
γυναικείοισιν ἐν δώμασιν βαρὺς πιτνών.

Sophocles in Trach. 847. 858.

μολόντ' ὀλεθρίαισι συναλλαγαῖς.
κελαινὰ λόγχα προμάχου δορός.

Sequi dochmium videtur antispastus in Choëph. 961.

μέγα τ' ἀφῃρέθην ψάλιον οἴκων.

Sed quoniam strophicus interiit, incertum de hoc loco judicium est.

29. Sequuntur Bacchii, quos quum sæpius cum dochmiis consociari Seidlerus p. 134. seqq. existimat, vereor, ne quædam huc traxerit, quæ alio pertinebant. Primo geminatum Bacchium, quem ille dochmiacis inseri aliquot exemplis docuit, ego dochmiacum hypercatalectum esse puto. Nihil caussæ est enim, quare ad alium numerum confugere, quam, quum liceat, manere in dochmiaco malimus. Itaque exempli caussa versum, qui horum trium in Phœn. 1297. medius est, cujusmodi exemplum etiam in Rheso v. 694. exstat, nisi ibi tertius versus iambicus ischiorrhogicus est,

ἰώ μοι πόνων,
ἰὼ Ζεῦ, ἰὼ γᾶ,
ὁμογενῆ ψυχάν,

aptius, opinor, sic metiemur,

⏑ –́ | –́ | ⏑ –́ ⏑

quam hoc modo,

⏑ –́ – | ⏑ –́ –

præsertim quum etiam solutio primæ arseos, quæ in dochmiis usitatissima est, in his versibus reperiatur, ut apud Euripidem in Troad. 320. 336.

ἀναφλέγω πυρὸς φῶς ἐς αὐγάν, ἐς αἴγλαν.
μακαρίαις ἀοιδαῖς ἰακχαῖς τε νύμφαν.

Et sic in cæteris hujusmodi exemplis. Quorum si in uno alterove etiam Ionicus a minori esse videbitur, ut in Bacchis 1175. 1189.

Κιθαιρών. τί Κιθαίρων;
ἐπαινεῖς. τί δ' ἐπαινῶ;

hoc quoque similem dochmio numerum habere arbitror.

⏑ ´– ´– ⏑ ⏑ ´– ⏑̄

quando, ut supra demonstratum est, peculiare genus dochmiacorum exstat, non iambo, sed anapæsto terminatum, ut non mirum sit, hoc quoque genus aliquando hypercatalectum esse. Sed non habet Ionicum a minori locus ex Eumen. 791. 821. allatus, in quo sincera est vulgata lectio, duos præbens dochmios hypercatalectos:

στενάζω; τί ῥέξω, γένωμαι; δύσοιστα.

Deinde non magis de Bacchio cogitandum puto in his locis Æschyli in Agam. 1090. 1095. et Euripidis in Orest. 144. 157.

ἀγυιᾶτ', Ἀπόλλων ἐμός.
ἆ ἆ σύριγγος ὅπως πνοιά.
ὀλεῖς, εἰ βλέφαρα κινήσεις.

quos si, ut Seidlero placet, ex Bacchio et dochmio constare volumus, neque elegantes numeri sunt, nec satis convenire cum indole ac natura dochmiorum videntur. Quare Æschyli versum ex dochmio et Cretico, Euripidis autem ex dochmio et Molosso compositos arbitror, quæ rationes usitatissimæ sunt in numeris dochmiacis. Multo minus credam Sophoclem in Electr. 1242. 1263. dochmiacos finiisse versu e dipodia iambica et tribus Bacchiis composito, qui numerus mirum quantum a dochmiorum natura divergit:

περισσὸν ἄχθος ἔνδον γυναικῶν ὂν αἰεί.
ἐπεί σε νῦν ἀφράστως ἀέλπτως τ' ἐσεῖδον.

Hic enim versus non dubito quin, ut paullo ante dixi, ex diiambo, dochmio, et ditrochæo compositus sit, qua ratione numerus non exuet naturam suam. Facilius quis adducatur, ut Bacchiacos esse putet, ubi impar horum pedum numerus est, ut in Rheso v. 706. 724.

δοκεῖς γάρ; τί μὴν οὔ;
θρασὺς γοῦν ἐς ἡμᾶς.
τίν' ἀλκήν; τίν' αἰνεῖς;
    Ὀδυσσῆ.
τί λάσκων; δυσοίζων.
τί δρᾷς δή; τί ταρβεῖς;
καθ' ἡμᾶς περᾶσαι.
    τίν' ἀνδρῶν;

At hoc quidem in loco non video ego, quid impediat, tres istos longiores versus pro dochmiacis hypercatalectis habere, ultimum autem pro monometro Bacchiaco. Idem fortasse faciendum in Æschyli Sept. ad Th. 105. Neque enim Seidlero, per vim hæc p. 182. seqq. in antistrophas cogenti assentior:

τί ῥέξεις; προδώσεις
παλαίχθων Ἄρης τὰν
    τεὰν γᾶν;

Nescio tamen an hic præstet, posteriorem versum ex dochmio et ditrochæo factum putare,

παλαίχθων Ἄρης τὰν τεὰν γᾶν;

Sed fluctuat hic lectio, aliis libris τὰν σὰν γᾶν, aliis γᾶν τεὰν præbentibus. Quod si hæc recte disputavimus, valde dubia erit Bacchiaci numeri cum dochmiis consociatio. Nam si res eo redit, ut non nisi monometer Bacchiacus aliquando dochmiacis additus reperiatur, non id propter cognationem quamdam horum numerorum, sed propter singularem vim sententiæ, hunc sibi numerum postulantis, factum existimabimus, qualis ille locus est, quem ex Rheso adscripsimus. Idque tanto probabilius videbitur, quod monometer Bacchiacus etiam aliis numeris, ut iambicis trimetris, in simili caussa inseritur. Quin ipsos dochmiacos Bacchio concludi in Sept. ad Theb. 90. supra adnotatum est. Accedit, quod Bacchiacus numerus, nisi fallor, ipsa natura sua ita a dochmiaco diversus est, ut quodammodo pugnare cum eo videatur. Quod qui facto cognoscere volet, is legat velim carmen illud in Septem ad Thebas, unde paullo ante versus quosdam attuli: in quo quum ubique dochmiacum numerum dominari videbit, statim sentiet, si versus istos, quos dixi, Bacchiaco numero quis recitet, non modo mutari repente indolem numerorum, sed etiam dissonum quid et repugnans ex ea mutatione nasci.

30. Venio ad Creticos, quod genus sæpissime cum dochmiis conjunctum invenitur, nunc ut præcedat, nunc ut sequatur, nunc ut medium sit inter dochmios. Et primo unus Creticus an præmittatur dochmiis in ipso carminis initio, non ausim nunc quidem definire, quum, quæ exempla ad manum habeo, in iis alius versus præcedat, ut in Herc. fur. 893.

φυγῇ, τέκν', ἐξορμᾶτε· δάϊον τόδε,
    δάϊον μέλος ἐπαυλεῖται.

Sed etiam in Ione 764. Cætera, quæ Seidlerus p. 122. seqq. exempla attulit, omnia medium habent inter duos dochmios Creticum, et ita quidem ut magis cum præcedente cohærere videatur, ut in Prom. 576.

ὕπο δὲ κηρόπλαστος ὀτοβεῖ δόναξ ἀχέτας
ὑπνοδόταν νόμον.

In fine Creticus dochmiis subjicitur in Sept. ad Th. 95.

πότερα δῆτ' ἐγὼ ποτιπέσω βρέτη δαιμόνων;

si quidem hic locus nihil vitii contraxit. Sed quem Seidlerus p. 165. huic strophicum adjicit, eum a me non agnosci, quum ista negem antistrophica esse, monere vix opus est. Aliud exemplum exstat in Æschyli Suppl. 855. 867. etsi utrobique corruptum. De numero hujus Cretici priusquam dicemus, exempla et Creticorum alia, et pæonum commemorabimus.

31. Duo Cretici non minus sæpe admiscentur dochmiis, rarius in principio, ut in Herc. fur. 742. 757.

χαρμοναὶ δακρύων ἔδοσαν ἐκβολάς.
τίς ὁ θεοὺς ἀνομίᾳ χραίνων, θνητὸς ὤν.

Adde Helen. 645. Sæpius inter medios dochmios. Sophocles Antig. 1263.

στερεὰ θανατόεντ'.
ὦ κτανόντας τε καὶ
θανόντας βλέποντες ἐμφυλίους.

Plura dabit Seidlerus p. 126. seqq. Non omnia tamen, quæ attulit, exempla proba sunt. Sæpe etiam in fine duo Cretici inveniuntur. Æschylus in Prom. 590.

κλύεις φθέγμα τᾶς βούκερω παρθένου;

Vide Seidlerum p. 165.

32. Tres Creticos in initio strophæ posuit Æschylus in Suppl. 435.

μήτι τλῇς τὰν ἱκέτιν εἰσιδεῖν
ἀπὸ βρετέων βίᾳ δίκας ἀγομέναν.

In mediis dochmiis tres Creticos vide in Sophoclis Œd. R. 665. 694. quem locum citavit Seidlerus p. 130. Aliis, in iisque etiam dochmiacis numeris juncti reperiuntur in Choëphoris eo in carmine, cujus initium est v. 781. In fine hos non memini invenire, nec Seidlerus exempla attulit.

33. A Creticis accedamus ad pæones, cognatum genus numeri. Ac primi quidem pæonis rarior usus est, quem in principio carminis positum non habeo quo exemplo confirmem. Sed medios inter dochmios eum interdum invenias in versus initio positum, ut in Sept. ad Theb. 161. 171.

ποῖ δ' ἔτι τέλος ἐπάγει θεός;
ἑπτάπυλον ἕδος ἐπιῤῥύου.

Et in Persis, 666. 673.

βάσκε, πάτερ ἄκακε, Δαρειάν.

Tres primos pæones dochmiis inseruit Sophocles in Electra 1247.

ἀνέφελον ἐπέβαλες οὔποτε καταλύσιμον
οὐδέποτε λησόμενον ἁμέτερον
οἷον ἔφυ κακόν.

Quartum pæonem in principio posuisse videtur Æschylus in Sept. ad Theb. 83. si quidem ibi legendum est ἐλέδεμας,

ἐλέδεμας πεδί' ὁπλοκτύπος.

Eurip. in Phœn. 154. ed. Pors.

ὃς ἐπ' ἐμὰν πόλιν ἔβα πέρσων.

In fine autem in Prometheo 117.

ἵκετο τερμόνιον ἐπὶ πάγον.

Vide Seidlerum p. 165. Frequens est in initiis carminum geminatus hic pes. Sophocles in Electra 1384. 1391.

ἴδεθ', ὅπη προνέμεται
τὸ δυσέριστον αἷμα φυσῶν Ἄρης.
παράγεται γὰρ ἐνέρων
δολιόπους ἀρωγὸς εἴσω στέγας.

Plura vide apud Seidlerum p. 125. seq. qui huc referre debebat locum, quem ex Prometheo v. 688. p. 128. attulit, ut tres Creticos conjungi doceret,

ἔα ἔα, ἔπεχε, φεῦ.

sive deinde legi vellet

οὔποτ', οὔποτ' ηὔχουν ξένους,

sive, ut quidam libri habent, scriberetur,

οὔπώποτ' οὔπώποτ' ηὔχουν ξένους.

Inter medios dochmios tres pæones quarti in Prometheo inveniuntur 579. 598.

τί ποτέ μ', ὦ Κρόνιε παῖ, τί ποτε ταῖσδ'.
θεόσυτόν τε νόσον ὠνόμασας, ἆ.

Quin quinque breves, quæ Cretici vel primi quartive pæonis solutione ortæ videantur, apud Sophoclem exstant in Œd. R. 661. 690.

θεὸν πρόμον Ἅλιον· ἐπεὶ ἄθεος, ἄφιλος,
ὅ τι πύματον
ὀλοίμαν, φρόνησιν εἰ τάνδ' ἔχω.
ἅπαξ μόνον, ἴσθι δὲ παραφρόνιμον, ἄπορον
ἐπὶ φρόνιμα
πεφάνθαι μ' ἄν, εἴ σε νοσφίζομαι.

34. Sed quæritur, quo numero sint hi pæones. Atque ad musicorum quidem rationes rhythmicas nihil discriminis est inter Creticum et utrumque pæonem: numerum vero si spectamus, diversissimi hi numeri sunt, ut non temere esse videatur, quod nunc Creticos, nunc primos pæones, nunc quartos poëtæ posuerunt. Et in quibusdam quidem locis non est dubium, pæonem solutionem esse Cretici, satis id arguente versu, qui respondet, ut in eo loco, quem supra attulimus ex Herc. fur. 742. 757.

χαρμοναὶ δακρύων ἔδοσαν ἐκβολάς.
τίς ὁ θεοὺς ἀνομίᾳ χραίνων, θνητὸς ὤν;

Quumque Creticus numerus usitatissimus sit inter dochmios, etiam primi pæones ex Creticis potius soluti, quam vere pæonici esse videntur, præsertim quum pæonicus ex his pedibus numerus levior sit, quam qui tragœdiæ satis conveniat. Apparet autem, egregie interdum adhibitum esse pedem istum, quo mollior fieret et solutior numerus, ut in loco Sophoclis paullo ante allato, El. 1247. 1268. Aliter sentio de quartis pæonibus. Hi enim ut quibusdam in locis, velut in eo, qui modo ex Hercule furente allatus est, non dubie pro Creticis positi sint, tamen plerisque in locis, ut in his, quos paullo ante ex Sophoclis Electra et Æschyli Prometheo citavimus, si Cretici sint, non modo verba ictibus parum eleganter accommodata habent,

sed, quod gravius est, ad sensum verborum non satis apti sunt, quem debilitare magis videtur Creticus numerus, quam augenda vi adjuvare: quod contra nihil his locis divinius cogitari potest, si numero quartorum pæonum tres priores syllabas in anacrusi, quartam demum in arsi habeant,

◡ ◡ ◡ —́ ◡ ◡ ◡ —

qui numerus similis anapæstico, sed concitatior etiam est.

35. Sed quærendum est de ipsis Creticis, quo numero sint. Atque etsi in quibusdam locis non est dubium, vere Creticos esse, ut in eo, qui supra allatus est ex Æschyli Suppl. 435. in quo fidem facit præcedens stropha, quæ tota ex Creticis et trochæis constat: at iis in locis, in quibus regnat dochmiacus numerus, vereor magnopere, ne, sive unus, sive duo positi reperiantur Cretici, ii non Cretici sint, sed, ut posterior pars ipsius dochmii, ex arsi una et iambo constent,

—́ | ◡̄ —́

Id enim ut ita esse credam, non modo similitudo suadet, quæ hujus numeri est atque dochmiaci, sed hoc potissimum me movet, quod interdum eodem modo, ut Cretici, etiam Molossi dochmiis intermiscentur. Sophoclis carmen in Philocteta v. 827. seqq. unde unum exemplum Seidlerus p. 138. attulit, totum, quoniam corruptissimum est, adscribam, si quid conjectando efficere possim, ubi a codicibus parum auxilii est.

Ὕπν᾽ ὀδύνας ἀδαής, Ὕπνε δ᾽ ἀλγέων, σ τ ρ.
    εὐαὴς ἡμῖν ἔλ-
    θοις, εὐαίων, ὦναξ·
    ὄμμασι δ᾽ ἀντέχοις
τάνδ᾽ αἴγλαν, — ἃ τέταται τανῦν.
    ἴθι, ἴθι μοι παιών.
ὦ τέκνον, — ὅρα, ποῦ στάσει, ποῖ
δὲ βάσει, πῶς δέ μοι — τἀντεῦθεν
    φροντίδος· ὁρᾷς ἤδη;
    πρὸς τί μενοῦμεν πράσσειν;
καιρός τοι — πάντων γνώμαν ἴσχων
πολύ τι, πολὺ παρὰ πόδα κράτος ἄρνυται.
ἀλλὰ, τέκνον, τάδε μὲν θεὸς ὄψεται· ἀ ν τ.
    ὧν δ᾽ ἂν ἀμείβῃ μ᾽ αὖ, βαι-
    άν μοι, βαίαν, τέκνον,
    πέμπε λόγων φήμαν,
ὡς πάντων — ἐν νόσῳ εὐδρακὴς
    ὕπνος ἄϋπνος λεύσσειν.
ἀλλ᾽ ὅ τι — δύναιο μάκιστον
κείνου μοι, κείνου λά — θρα, λάθρα
    ἐξιδοῦ, ὅ τι πράξεις.
    οἶσθα γὰρ ὃν αὐδῶμαι,
εἴ γ᾽ αὐτὰν — τούτῳ γνώμαν ἴσχεις
μάλα τοι ἄπορα πυκινοῖς ἐνιδεῖν πάθη.

In stropha plane Aldi et codicum lectiones sequutus sum, nisi quod

v. 12. πολύ τι addidi. In antistropha v. 2. αὖ pro αὖθις scripsi, et v. 3. delevi ὦ ante τέκνον. V. 8. bis κεῖνο in κείνου, sensu quoque meliore, scripsi, et geminavi λάθρα. Denique sensus caussa v. 11. librorum lectionem εἰ ταυτὰν in εἴ γ' αὐτὰν mutavi. Ita versus 2. 3. 6. 7. 8. 9. 10. 11. iambici ischiorrhogici sunt, quorum septimo dactylus, undecimo Molossus præmissus est, octavo autem in fine Molossus adhæret. Dochmiaci sunt versus 4. 5. 12. quorum quintum præcedit Molossus. Primos hujus carminis versus Seidlerus tractavit p. 33. qui tamen mihi neque dochmiacos esse versus istos persuasit, neque βαιὰν ἐμοὶ scribi posse. Sed redeo ad Creticum. Eum multo magis ex arsi nuda et iambo constare existimandum erit, si verum est, quod ex aliquot locis videtur colligi posse, commutari eum cum Molosso. Et statim in Euripidis Oreste 168. 189. non videtur opus esse, ut, quod olim conjeceram, οὐδὲν scribendo pedes exæquentur:

θωΰξασ' — ἔβαλες ἐξ ὕπνου.
οὐδὲ γὰρ — πόθον ἔχει βορᾶς,

Locus, quem Seidlerus p. 139. ex Euripidis Ione v. 677. affert, audacius ab eo et sic mutatus videtur, ut numeris tantum, non etiam sensui consuleretur. Ego quidem ita scribendum putem:

ὁρῶ δάκρυα καὶ — πενθίμους
ἀλαλαγάς, στεναγμάτων εἰσβολάς.

Antistrophica sana sunt;

φίλαι, πότερ' ἐμᾷ — δεσποίνᾳ
τάδε τορῶς ἐς οὖς γεγωνήσομεν;

Sophocles in Trach. 655. 663.

νῦν δ' Ἄρης οἰστρηθεὶς
ἐξέλυσ' — ἐπίπονον ἁμέραν.
τᾶς πειθοῦς παγχρίστῳ
συγκραθεὶς — ἐπὶ προφάσει θηρός.

Æschylus in Prom. 578.

πῇ μ' ἄγουσιν, πῶ, πῶ.
τὰν ταλαίπωρον ὧδ'.

Ita enim recte in quibusdam libris legi, non dubium videbitur sententiam consideranti. Videri poterit Creticus Molosso respondere etiam apud Sophoclem in Œd. Col. 1559. 1571.

Ἀϊδωνεῦ, Ἀϊδωνεῦ, λίσσομαι.
εὐνᾶσθαι, κνυζᾶσθαί τ' ἐξ ἀντρῶν.

Sed eo in loco scribendum esse αἰδοῦμαι pro λίσσομαι, præclare e lectione, quæ apud scholiastam est, διδοῦ μοι, collegit Erfurdtius. Notabilis est autem hic locus non solum ob ter positum Molossum, sed etiam propter solutionem primæ syllabæ, nisi quis contendat, tribus syllabis pronunciari potuisse nomen Ἀϊδωνεύς. Aliud exemplum commutati cum Cretico Molossi in Phœnissis exstat v. 330. 331. ed. Pors. qui alter alteri respondere videntur:

ἢ ποθεινὸς φίλοις,
ἢ ποθεινὸς Θήβαις.

Nam Seidleri dispositionem hujus carminis p. 253. seqq. non puto veram esse. Cæterum ad hunc Molossi usum referri debere illud in Oreste v. 144. 157.

ἃ ἃ σύριγγος ὅπως πνοιά,
ὀλεῖς, εἰ βλέφαρα κινήσεις,

neque a Bacchio hic ad dochmium transiri, sed incipere versum dochmio, jam supra monitum est. Eodem pertinet Æschyli locus in Sept. ad Theb. 352. 364. de quo supra disputatum est p. 232. et Euripidis in Bacchis 1036. itidem supra p. 239. commemoratus, ubi duobus antispastis additus et Molossus:

ὁ Διόνυσος, ὁ Διόνυσος, οὐ Θῆβαι.

36. Maxime denique memorabilis est dactylici numeri cum dochmiis consociatio, quæ ut plurimum hanc legem habet, ut, qui dactylum sequitur dochmius, ipse a dactylo incipiat.

— ◡ ◡ | — ◡́ ◡ —́ ⏓ —́

Æschylus Sept. ad Theb. 227. 234.

ἁπτόμενον πυρὶ δαΐῳ.
κρημναμενᾶν νεφελᾶν ὀρθοῖ.

Plura vide apud Seidlerum p. 145. seqq. qui quidem etsi p. 151. recte contendit, non semper dochmium istum a dactylo incipere, ut ego in præfatione ad Euripidis Herc. fur. p. 7. dixeram, tamen plerique loci, quibus ad hanc rem utitur, alieni sunt. Dicam de singulis. Sophocles Œd. R. 661. 690.

θεὸν πρόμον Ἅλιον, ἐπεὶ ἄθεος ἄφιλος.
ἅπαξ μόνον, ἴσθι δὲ παραφρόνιμον ἄπορον.

At quid impedit, quin primam partem hujus versus dochmium potius, quam, ut ipsi placet, dactylicam cum iambica anacrusi esse censeamus, præsertim quum et iambicus ischiorrhogicus præcesserit, nec quidquam in tota stropha indicium faciat numeri dactylici? Philoct. 1091. 1112.

σιτονόμου μέλεος; πόθεν ἐλπίδος;
εἴθ' αἰθέρος ἄνω.
κρυπτά τ' ἔπη δολερᾶς ὑπέδυ φρενός·
ἰδοίμαν δέ νιν.

At aliud est, conjungi duos numeros in unum, aliud, alterum alteri absque ea conjunctione consociari. Nam tetrameter hic dactylicus non magis cum sequente dochmio, quam ille, quem supra attulimus ex eadem fabula, cum iambico ischiorrhogico cohæret:

Ὕπν' ὀδύνας ἀδαής, Ὕπνε δ' ἀλγέων·

qui ut Cretico propter ultimam ancipitem finitur, ita id hic quoque fieri potuisset. At id non foret licitum, si in unum essent hi duo numeri conjuncti. Versum in Phœnissis 183. plane repudio, quem nego numeros habere, quos Seidlerus p. 147. et 245. prorsus insolitos ei tribuit. Non magis huc pertinet Herc. fur. 1056. 1069. ubi cur ita potius, ut in mea editione feci v. 1049. 1061. distinguendi sint numeri, quam uti Seidlero placet, nemini, qui attente locum considerabit, poterit obscurum esse. Soli idonei sunt hi duo loci, unus Æschyli in Suppl. 849.

σοῦσθε, σοῦσθ' ὀλό – μεναι ἐπ' ἀμίδα,

cui respondet v. 843.

σοῦσθε, σοῦσθ' ἐπὶ – βᾶριν ὅπως ποδῶν.

de quo loco Seidlerus ad addendis dixit p. 414. alter Euripidis in Ione 1448.

συνέκυρσ' ἀδόκητος ἡδό-
να; πόθεν – ἐλάβομεν χαράν.

Aliud exemplum, sed dubitanter, addo ex eodem carmine v. 1508.

μενέτω· τὰ πάροιθεν ἅλις κακά
νῦν δ' ἐγέ – νετό τις οὖρος ἐκ κακῶν, ὦ παῖ.

De quo versu vide infra Lib. III. Cap. XXV. Sect. 5. Certius est hoc in Helena v. 651.

τὸ κακὸν δ' ἀγαθὸν σέ τε κἀμὲ συνάγα-
γεν, πόσι, – χρόνιον, ἀλλ' ὅμως ὀναίμαν τύχας.

Atque hoc quidem et primum illud ex Ione exemplum simili metro sunt, atque tria illa, quæ Seidlerus p. 148. seq. attulit, quartum in addendis commemorans p. 414.

⏓ –́ ⏑⏑ – ⏑⏑ – ⏑ | –́ ⏑⏑ | – ⏑́ ⏑ –́ ⏒ –́
⏑⏑

Adde Ionis v. 1466. ubi scribendum videtur :

ὅ τε γηγενέτας δόμος οὐκέτι νύκτα
δέρκεται, – ἀελίου δ' ἀναβλέπει λαμπάσιν.

Non semper autem transitus a dactylo ad dochmium fit prægresso dactylico ordine catalecto in trochæum, sed etiam ex integro ordine longiore dactylorum, ut in Phœnissis v. 166.

ἀνεμώκεος εἴθε δρόμον νεφέλας ποσὶν
ἐξανύ – σαιμι δι' αἰθέρος.

Alia exempla vide apud Seidlerum p. 147. Vel præcedentibus duobus trochæis, ut in Hecuba 1057. ed. Pors.

εἴθε μοι ὀμμάτων αἱματόεν βλέφαρον
ἀκέσαι', ἀκέσαιο, τυφλὸν,
῞Αλιε, – φέγγος ἀπαλλάξας.

Et in Troad. 271.

τί δὲ χαλκεομίτορος Ἕκτο-
ρος δάμαρ — Ἀνδρομάχη τάλαινα, τίν' ἔχει τύχαν;

Hinc colligi potest, in Oreste 180. ita disponendos esse versus:

διοιχόμεθ', οἰχόμεθα. κτύπον ἠγάγετ'. οὐχί. σῖγα,
σῖγα φυ — λασσομένα στόματος
ἀνακέλα — δον ἀπὸ λέχεος ἥ-
συχον ὕπνου χάριν παρέξεις, φίλα.

Secundus horum versuum ex dactylo et dochmio, tertius ex proceleusmatico et dochmio est. Duas alias rationes proposuit Seidlerus p. 73. 120. 204. quarum utraque dubia videtur. Simili modo in Iphig. Taur. 827. scriptum est,

ἔχω σ', Ὀρέστα,
τηλύγε — τον χθονὸς ἀπὸ πατρίδος,

ut hac quoque re labefactari videatur Seidleri descriptio hujus carminis. Perrara sunt exempla, ubi dactylum dochmius excipit solutione primæ arseos carens. Tale hoc videtur in Phœnissis 137.

οὗτος ὁ τᾶς Πολυνείκεος, ὦ γέρον,
αὐτοκα — σιγνήτας νύμφας ὁμόγαμος κυρεῖ;

Neque enim verisimilis mihi videtur Seidleri sententia p. 132. Idemque dictum volo de loco, quem ex Andromacha v. 862. affert.

37. Transitur a dactylicis numeris etiam ita ad dochmios, ut arsis dactylica dochmium præcedat. Eurip. Hec. 1102.

ἦ Σείριος ἔνθα πυρὸς φλογέας ἀφίη-
σιν ὄσσων αὐγάς.

Phœn. 107.

ἰὼ πότνια παῖ Λατοῦς Ἑκάτα, κατάχαλκον ἅπαν
πεδίον ἀστράπτει.

Alia exempla vide apud Seidlerum p. 131. seqq. in quibus memorabiles sunt choriambi. Unum addo, quod, si ad hoc genus pertinet, ob solutam arsin anapæsticam notatu dignum est, in Helena v. 678.

ὁ Διός, ὁ Διός, ὦ πόσι, παῖς μ'
ἐπέλασεν Νείλῳ.

38. Postremo non est prætereundus spondeus, qui interdum, etsi raro, præmittitur dochmiis. Ita Æschylus in Sept. ad Theb. 78.

θρεῦμαι φοβερὰ μεγάλ' ἄχη,

sive, recepta altera lectione, μεγάλα τ' ἄχη, iambicum ischiorrhogicum pro dochmio substituas. Euripides in Troad. 263.

ταύταν τῷ πάλος ἔζευξεν;

Medius inter dochmios positus videtur in Ione v. 1498.

ἐν φόβῳ
καταδεθεῖσα σὰν
ψυχὰν ἀπέβαλον, τέκνον.

CAP. XXII.

DE PARACATALOGE.

1. Ex numeris, quorum hactenus cum dochmiacis consociatio commemorata est, trochæus maxime et dactylus dochmio præmissi dubitationem moveant necesse est. Nam quum hi pedes in his metris non soli per se stare videantur, arctissime copulari cum dochmiaco debent. Soli enim si starent, quemadmodum trochæum videmus in altera forma Glyconeorum vel in versu Eupolideo polyschematisto, ancipitem haberent ultimam, et pro trochæo spondeus, pro dactylo Creticus admitteretur. Quod si conjungendi sunt cum dochmiaco, permira est hæc conjunctio, non quia fit ex thesi in anacrusin transeundo, sed quia, quum ita fiat, tamen non potest pausa fieri in thesi, quoniam, si fieret pausa, disjuncti potius, quam conjuncti numeri forent: unde etiam thesis habitura esset syllabam ancipitem, ut in illo versus genere,

ἔκτισαν εὔνι – δας ἦδ' ἀνάνδρους,
ἔθεσαν, αἶ αἶ, – στρατοῦ φθαρέντος.

2. Sed non minus mirum est illud, quod Seidleri industria aperuit, dochmiacis consociari duas, tres, quattuor breves syllabas: quas memorabile est, in initio carminis et medios inter dochmios, nusquam autem in fine carminis inveniri. Addi his potest numerus quinque brevium syllabarum, quas supra diximus Cretici vicem sustinere. Sed horum omnium, tum etiam aliarum quarumdam rerum, quæ commemoratæ supra, non autem satis explicatæ sunt, priusquam rationem reddam, exempla istarum brevium syllabarum proferre volo.

3. Ac duas breves syllabas in principio carminis non memini invenire. Sed mediæ inter dochmios sunt in Phœnissis 105. Euripidis versus dubitari potest an hoc potius numero sit:

–́ ⏑ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ ⏑ | ⏑ ⏑́ ⏑ –́ – –́

χεῖρ' ἀπὸ κλιμάκων – ποδὸς – ἴχνος ἐπαντέλλων.

In Bacchis 1161.

καλὸς ἀγών, ἐν αἵ-
ματι στάζουσαν – χέρα – περιβαλεῖν τέκνον.

In Helena 697.

ἄγαμος, ἄτεκνος, ὦ πόσι, καταστένει
γάμον – ἄγαμον αἰσχύνᾳ.

Alia exempla, quæ Seidlerus p. 152. attulit, aliena sunt, neque commemorasset ea vir præstantissimus, si ab se impetrare potuisset, ut suis antistrophicorum descriptionibus diffideret. Quanta cautione in hoc genere opus sit, duobus aliis exemplis cognosci potest, quorum alterum Seidlerus p. 160. utrumque p. 43. attigit, iambicos in iis numeros cum disyllaba anacrusi esse ratus, quum utrumque neque hos numeros habeat, neque, quod videri cuipiam possit, ex duabus brevibus syllabis et dochmio constet. Alterum est in Agamemnone v. 1174. 1185.

μινυρὰ κακὰ θρευμένας,
γοερὰ θανατηφόρα.

At hic versus dochmiacus est: nam in strophico κακὰ delendum, in antistrophico autem servanda librorum lectio θανατοφόρα. Alter locus est in Sept. ad Theb. 571. 634. constans ex antispasto et ordine iambico:

μεγάλα μεγάλη — γόρων κλυοῦσα.
δορίπονα κάκ' ἐκ — τρέποντες ἐς γᾶς.

4. Tres breves syllabæ, prægressis anapæstis, bis dochmiis præmissæ sunt in Phœnissis 1301. ed. Pors.

ἔλεος — ἔλεος ἔμολε ματέρος δειλαίας,
δίδυμα — τέκεα, πότερος ἄρα πότερον αἱμάξει.

Et sic in antistropha v. 1316. In Oreste, dochmiis quidem prægressis, sed finito numero, ut syllaba finalis docet, v. 177. ed. Pors. 195.

τὸν Ἀγα — μεμνόνιον ἐπὶ δόμον
ὀλόμεθ', — ὀλόμεθ' ἰσονέκυε.

In Troad. 260.

τί δ' ὁ νε — οχμὸν ἀπ' ἐμέθεν ἐλάβετε τέκος, που μοι;

Atque hæc Seidlerus quoque attulit p. 157.

5. Quattuor breves in principio carminis exstant apud Sophoclem in Œd. Col. 1447. 1462.

νέα τάδε — νεόθεν ἦλθ' ἐμοί.
ἴδε μάλα — μέγας ἐρείπεται.

et apud Euripidem in Oreste 1250. 1267. ed. Pors.

τί δέ με τό — δε χρέος ἀπύεις; ἔνεπέ μοι φίλα.
ἄφοβος ἔ — χε· κενὸς, ὦ φίλα, στίβος, ὃν οὐ δοκεῖς.

In mediis dochmiis apud Æschylum in Agam. 1416. 1435.

τί κακόν, ὦ γύναι,
χθονοτρεφὲς — ἐδανὸν ἢ ποτόν.
μεγαλόμητις εἶ,
περίφρονα δ' — ἔλακες, ὥσπερ οὖν.

Plura dabit Seidlerus p. 154. seq.

6. Quærendum jam est, quem numerum syllabæ istæ habeant. Neque enim sic temere sine omni numero admisceri potuerunt. Atque

apertum est, eam rem sic tantum judicari posse, si aut antistrophica contractionibus viam monstrent, aut aliorum inter dochmios usitatorum versuum comparatio aliquid lucis afferat. Nam si quis forte utramque rationem eo eludi existimabit, quod exempla quædam reperiantur, in quibus etiam una vel brevis vel anceps syllaba dochmium videatur præcedere, is nihil, ut mihi videtur, proficiet. Isti enim versus, velut in Helena v. 636.

περιπετάσασα χέρα,

vel in Ione hi antistrophici 688. 707.

ἐφ' ὅ ποτε βάσεται,
καλλίφλογα πέλανον ἐπί,

iambici potius ischiorrhogici habendi sunt. Neque quisquam, opinor, eos afferet dochmiacos, qui disyllabam anacrusin habent. Addam hac opportunitate epodum, quæ est in Alcestide v. 268. ne quidam in ea versus fraudem faciant, melius dispositam atque emendatius scriptam. Neque enim Seidlero assentior, hæc p. 45. in antistrophica insolentioribus numeris redigenti:

Μέθετε, μέθετε μ' ἤδη,
κλίνατέ μ'· οὐ σθένω
ποσίν· πλησίον ᾅδας,
σκοτία δ' ἐπ' ὄσσοισι νύξ ἐφέρπει.
τέκνα, τέκν', οὐκέτι, οὐκέτι δὴ μάτηρ
σφῷν ἔστιν· χαίροντες,
ἰὼ τέκνα, τόδε φάος ὁρῷτον.

Ita secundus et quintus versus dochmiaci erunt; primus, tertius, sextus iambici ischiorrhogici; quartus ex duobus ditrochæis, altero disyllabam, altero monosyllabam anacrusin habente; septimus denique ex antispasto et ordine iambico.

7. Sed videamus de singulis. Et duabus quidem brevibus dochmio præmissis quum nusquam, quod sciam, longa respondeat, tamen eumdem numerum præbent Cretici duo, qui si ita, uti supra ostendimus, metiendi sunt, et dochmiacum numerum continebunt, et breves istas pro soluta prima arsi habendas esse arguent:

–́ | ⏓ –́ | –́ | ⏓ –́
⏑⏑   ⏑⏑   ⏑⏑

ἢ ποθεινὸς φίλοις.
ποδὸς ἴχνος ἐπαντέλλων.

Videndum est autem, an, quod valde probabile videtur, etiam hi versus ad hoc genus pertineant, quales sunt in Ione 1475. 1482. 1486. 1494.

ὑμέναιος ἐμός, τέκνον.
παρ' ἀηδόνιον πέτραν.
δεκάτῳ δέ σε μηνὸς ἐν.
ἀνὰ δ' ἄντρον ἔρημον οἰ – ωνῶν γαμφηλαῖς.

Sed hoc si statuitur, putabit forsitan aliquis, eodem referendos esse etiam illos, in quibus pro duabus istis brevibus una longa est, ut in Trachiniis v. 850. 861.

> τέγγει δακρύων ἄχναν,
> τάνδ' Οἰχαλίας αἰχμᾷ.

Hoc autem si placebit, quid impediet, quin ejusdem generis illa esse putemus, qualia ibidem sunt,

> ἢ που ὀλοᾶ στένει,
> ἢ που ἀδινᾶν χλωράν,

quæ supra ad iambicos ischiorrhogicos retulimus? Quæ si ad dochmios pertinent, jam etiam unam brevem syllabam licebit dochmio præmissam existimare, ut in Philoct. 832.

> ἴθι, ἴθι μοι παιών.

vel in Helena 635.

> περιπετάσασα χέρα.

Quin etiam ancipitem, ut in Ione 688. 707.

> ἐφ' ὅ ποτε βάσεται.
> καλλίφλογα πέλανον ἐπί.

At hoc quidem non modo per se parum probabile videtur, quum brevis vel anceps syllaba, sequente anacrusi, neque arsis commode esse possit, nec thesis sit, si nulla arsis præcedat, sed etiam ex eo falsum esse cognoscitur, quod hæ formæ, si dochmiacæ essent, non possent cum aliis iambici ischiorrhogici formis, maximeque cum principali forma

> ⏑ –́ ⏑ | –́ | ⏑ –́

commutari. Quare, quantum quidem in harum rerum ambiguitate conjicere licet, hoc quidem satis verisimile esse credam, hos versus,

> ὑμέναιος ἐμός, τέκνον,
> τέγγει δακρύων ἄχναν,

ad genus dochmiacum pertinere; illos autem,

> ἢ που ὀλοᾶ στένει,
> ἴθι, ἴθι μοι παιών,

si prima brevis sit, certo in iambicis ischiorrhogicis numerandos esse; si autem longa sit, ambiguum esse, utrius generis sint, si oppositus versus non faciat indicium.

8. Ad tres syllabas breves quod attinet, ambiguum est, quum et iambus et trochæus præmittatur dochmiis, pro utrius solutione habendæ sint. Pro utraque opinione Seidlerus p. 137. exemplum protulit, pro iambo ex Iphig. in Aul. 1475. 1510.

> ἄγετέ με τὰν Ἰλίου.
> ἴδεσθε τὰν Ἰλίου.

pro trochæo Hecub. 1093. 1097.

ἴτ', ἴτε, μόλετε, πρὸς θεῶν,
δεινά, δεινὰ πεπόνθαμεν,

si quidem in Hecubæ loco hæc sibi respondent. Quamquam etiam si non respondeant, locum hunc non rejecerim, propterea quod eosdem versus in hujusmodi carminibus iterari mos est.

9. Quattuor breves quo numero sint, difficilius dictu est. Nam quod Seidlerus ad Eurip. Troad. 1246. existimabat, confici rem Æschyli loco in Persis 269. 275.

τὰ πολλὰ — βέλεα παμμιγῆ,
ἀλίδονα — σώματα πολυβαφῆ,

id nobis exemplum ereptum est, inventa in codice Parisino exquisita lectione ἁλιδνά. Tanto magis autem dubium est, quem in quattuor istis syllabis numerum inesse dicamus, quod loci, in quibus inveniuntur, quod ego sciam, omnes iambicum quoque numerum admittunt, ut,

χθονοτρεφὲς ἐδανὸν ἢ ποτόν.

Jure tamen monet Seidlerus p. 156. si quid analogiæ tribuendum sit, de dochmiaco potius numero cogitandum esse. Dirimeret litem locus Sophoclis, quem ille p. 154. affert, in Œd. Col. 1468.

τέλος· δέδια δ'· οὐ
γὰρ ἅλιον — ἀφορμᾷ πότ', οὐδ' ἄνευ ξυμφορᾶς,

si quidem ille ita distinguendus esset. At integrum si quis consideraverit, fatebitur, parum verisimilem hanc numerorum distinctionem esse, sed ita potius eos describendos videri:

ὁρᾷ, ὁρᾷ ταῦτ' ἀεὶ — στρ.
χρόνος, ἐπεὶ μὲν ἕτερα,
τὰ δὲ παρ' ἦμαρ αὖθις αὔξων ἄνω.
τί μὰν ἀφήσει τέλος; — ἀντ.
δέδια δ'· οὐ γὰρ ἅλιον
ἀφορμᾷ πότ', οὐδ' ἄνευ ξυμφορᾶς.

Ac secundus versus etsi videri potest ex duobus pæonibus vel Creticis constare, tamen, ne ita statuamus, prohibet ultima utrobique brevis. Quare videndum, ne ille aut dochmiacus sit hypercatalectus:

◡ –́ –́ ◡ –́ ◡
  ◡◡   ◡◡

aut is dochmiacus, qui anapæstum pro ultimo iambo habet,

◡ –́ –́ ◡◡ –́
  ◡◡   ◡◡

nisi placebit pæonicum putare.

10. Quinque denique syllabæ breves non videtur dubium esse quin ex Cretici solutione natæ sint. Sophocles in Œd. R. 660. 690.

θεὸν πρόμον Ἅλιον· ἐπεὶ ἄθεος, ἄφιλος
ὅ τι πήματον
ὀλοίμαν, φρόνησιν εἰ τάνδ' ἔχω.
ἅπαξ μόνον· ἴσθι δὲ παραφρόνιμον, ἄπορον
ἐπὶ φρόνιμα
πεφάνθαι μ' ἄν, εἴ σε νοσφίζομαι.

11. Exemplis allatis, numeroque, quem ea habere possint, indicato, quærendum est, qui fiat, ut versus dochmiaci et ipsi inter se, insertis quibusdam ipsorum particulis, tamquam laxis quibusdam vinculis cohæreant, et cum aliis numeris mira illa theseos et anacruseos conjunctione in unum confluant. Harum rerum, nisi fallor, omnis ratio repetenda est ab ea, quam musici παρακαταλογὴν appellabant. De qua re suboluit aliquid Boeckhio, etsi ille, quid esset παρακαταλογή, minime perspectum habuit. Nam quum Burettus ex loco Aristotelis, quem mox afferam, Gallica levitate conjectasset, καταλογὴν in observatione justi ordinis veræque mensuræ sonorum, παρακαταλογὴν autem in aliqua harum rerum neglectione positam esse, Boeckhius, vir doctissimus, sed, dum festinat, nunc fidere corruptis, nunc a primo quoque oblata, quæ e re sua esse videt, cupide arripere solitus, ita credidit Buretto, ut jam παρακαταλογὴν nescio cujus vitii nomen putaret, eoque, quidquid tragici secus fecerunt, quam ipse faciendum fuisse censet, notaret atque vituperaret, tragicos ob eam rem, pariter ac lyricos Æolenses et Atticos comicos, imperfectos rhythmicos esse dictitans.

12. Aristoteles in Problem. IX. 6. ita scribit: διὰ τί ἡ παρακαταλογὴ ἐν ταῖς ᾠδαῖς τραγικόν; ἢ διὰ τὴν ἀνωμαλίαν; παθητικὸν γὰρ τὸ ἀνωμαλὲς, καὶ ἐν μεγέθει τύχης ἢ λύπης· τὸ δὲ ὁμαλὲς, ἔλαττον γοῶδες. Ejus inventor perhibetur Archilochus. Plutarchus de musica p. 1140. F. ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀρχίλοχος τὴν τῶν τριμέτρων ῥυθμοποιΐαν προσεξεῦρε, καὶ τὴν εἰς τοὺς οὐχ ὁμογενεῖς ῥυθμοὺς ἔντασιν, καὶ τὴν παρακαταλογήν, καὶ τὴν περὶ ταῦτα κροῦσιν. Qui quum paullo post, p. 1141. A. ita scribat, ἔτι δὲ τῶν ἰαμβείων τὸ τὰ μὲν λέγεσθαι παρὰ τὴν κροῦσιν, τὰ δ' ᾄδεσθαι, Ἀρχίλοχόν φασι καταδεῖξαι, εἶθ' οὕτω χρήσασθαι τοὺς τραγικοὺς ποιητάς, Schneiderus in lexico Græco his verbis id ipsum explicatius dici putat, quod uno vocabulo παρακαταλογὴ dictum sit. At, ne memorem, hanc explicationem non posse satis bene cum iis, quæ Aristoteles dicit, conciliari, vel propterea falsam eam esse intelligitur, quia Plutarchus recitationem ad citharam vel tibiam aperte a paracataloge distinguit, atque ut duo diversa Archilochi inventa commemorat. Opportune accedit, ut Hesychius, quid cataloge sit, tradiderit: καταλογή, τὸ τὰ ᾄσματα μὴ ὑπὸ μέλει λέγειν. Ita recte Schneiderus. Nam apud Hesychium et Favorinum ὑπὸ μέλη legitur. Quod si καταλογὴ est recitatio absque modulatione, unde dictum est καταλογάδην, παρακαταλογὴ erit similis ratio in canendo. Eam autem quam aliam esse putabimus, quam quæ hodie quoque ab eadem re simili nomine genus canendi recitativum dicitur? Quod quis, obsecro, vel nostris vel veteribus ut vitium exprobrabit, quum eo non modo de industria, sed pro conditione carminis etiam efficacissime utantur?

13. Est autem hujus canendi generis natura in eo posita, ut, etsi

non destitutum sit numero, tamen non ea severitate observet numerum, quæ in cantu rhythmico obtinet: ita enim vocabimus cantum, qui certis mensurarum descriptionibus adstrictus est. Ab eaque re dicta est hæc ratio παρακαταλογή, quod relaxata illa rhythmorum severitate propius ad sermonis libertatem accederet. Ἀνωμαλίαν ei tribuit Aristoteles, quia non æquabili rhythmorum decursu continetur, sed pro animi motu liberioribus sonis nunc celerius, nunc lentius, sine certa lege devolvitur. Idque παθητικὸν vocat, dicitque vel summo gaudio, vel maximo dolori accommodatum esse, quod animi commotio modum excedens nullis legibus continetur. Et ita hoc genere hodie quoque musici utuntur. Ad paracatalogen referendus est usus instrumenti musici, quod κλεψίαμβος vocabatur, commemorati a Polluce IV. 59. et Athenæo IV. p. 182. F. XIV. p. 636. B. F. Translatum est hoc nomen ad carminis genus, si fides est Hesychio, ita scribenti: κλεψίαμβοι. Ἀριστόξενος. μέλη τινὰ παρ' Ἀλκμᾶνι. Usum instrumenti declarat Phillis Delius apud Athenæum his verbis, p. 636. B. ἐν οἷς γὰρ τοὺς ἰάμβους ᾖδον, ἰαμβύκας ἐκάλουν· ἐν οἷς δὲ παρελογίζοντο τὰ ἐν τοῖς μέτροις, κλεψιάμβους. Videndum, ne scripserit ille παρακατελογίζοντο. De sensu certe dubitationem eximit oppositum ᾄδειν.

14. Cernitur autem vis et natura paracataloges in his maxime rebus. Primo, quæ res minimum a recto numeri incessu deflectit, lentando fine numeri per spondeum:

ἴχνος ἐπαντέλλων.
ὄμμασι δ' ἀντέχοις τάνδ' αἴγλαν.

Unde hæc forma non perinde in omnibus dochmiacis usitata est, sed in his potissimum, in quibus etiam aliis modis paracataloge usurpata invenitur.

15. Deinde ad paracatalogen pertinere videntur soluti in breves syllabas dochmiaci. Quoniam enim ista canendi ratio liberior est, minusque diligenter, quam in cantu rhythmico fit, numerum mensurasque observat, æquales maxime syllabas desiderat, quæ pro arbitrio plus minus accelerari tardarive possint. Et ita hodie quoque in hoc genere plurimos ejusdem fere mensuræ sonos conjungi videmus. Nihil impedit autem, quin a solutionibus omninoque a brevibus syllabis initium fiat, dummodo in fine saltem rectis pedibus fortius consistat numerus, finirique certo modo et concludi animadvertatur. Aliter enim ne speciem quidem numeri conservabit, sed medio in cursu dilabi ac diffluere videbitur. Atque ita hodie quoque finem paracataloges faciunt certo pede.

16. Deinde vero etiam productio syllabarum ancipitum duobus modis ad paracatalogen referenda videtur, uno, quum etiam arses longæ manent, quo in genere, quemadmodum solutis omnibus longis vagus est numerus et instabilis, ita idem fit, ubi omnes aut pleræque longæ sunt, sublata per nimiam similitudinem justa mensurarum comparatione,

ἀνδρῶν ἀλφηστᾶν.
εὐαὴς ἡμῖν ἔλ – θοις, εὐκίων, ὦναξ.

altero, quum arses solvuntur, quæ res facit, ut multo magis laxus solutusque numerus videatur, voce paullo longius immorante his syllabis, quæ breves esse debebant:

ὅτε τε σύριγγες ἔκλαγξαν ἑλίτροχοι,
θεὸν πρόμον Ἅλιον.

17. Porro vel maxime conspicua est paracataloge in transitu a cantu rhythmico, colliquescentibus duobus numeris, rhythmico, et eo, in quo solutiores numeri sunt. Quod genus ejusmodi est, ut, quum ab initio certis pedibus ingrediatur, deinde vel in medio isto incessu, vel novo facto firmi pedis initio, repente languescat, et ambiguo ac veluti trepidante gradu in solutos paracataloges numeros dilabatur:

ἀνεμώκεος εἴθε δρόμον νεφέλας ποσὶν
ἐξανύ – σαιμι δι' αἰθέρος.
ἀκέσαι', ἀκέσαιο, τυφλὸν,
Ἅλιε, – φέγγος ἀπαλλάξας.

In quibus exemplis dactylus dochmium præcedens, ubi firma arsi institit, statim in thesi remissus confluit in unum cum dochmio. Quem pedem qui totum ita, ut præcedentes dactylos, qui certo numero incedunt, pronunciare volet, is statim sentiet, sic eum non posse in unum numerum cum dochmio confundi, sed mutandum esse numerum, remittendumque, ut incertiore incessu in alium numerum transire queat. Id autem ut plerumque fit in dactylo, ita interdum etiam in trochæo, ut

τίμι – ον ἕδος ἱκόμαν,

et fortasse etiam in pæone:

δέδια δ'· οὐ γὰρ ἄλιον – ἀφορμᾷ πότ', οὐδ' ἄνευ ξυμφορᾶς.

18. Denique maxime omnium in eo versatur paracataloge, ut vel initium fiat a vagis illis et incertis pedibus brevium syllabarum, vel hi pedes laxa quadam compage transitum ab alio dochmio ad alium faciant: ut,

ἔλεος, – ἔλεος ἔμολε ματέρος δειλαίας.
νέα τάδε – νέοθεν ἦλθ' ἐμοί.
χεῖρ' ἀπὸ κλιμάκων, – ποδὸς – ἴχνος ἐπαντέλλων.
ἐξ ἁλὸς ὅρμενον – χθονοτρεφὲς – ἐδανὸν ἢ ποτόν.

Quos pedes etsi numerum aliquem habere necesse est, tamen fortasse non ubique eumdem habent. Tres quidem breves syllabæ in plerisque locis aptius videntur eo ictu notari, ut si ex trochæo solutæ essent. Quattuor, si sunt in initio, similiter malim tamquam e dactylo solutas pronunciari. Quamquam quis hoc in genere quidquam definire ausit, quum præsertim proprium sit paracataloges, ut nihil nisi fluxa quædam pedum simulacra habere videatur?

19. Illud vero non est prætereundum, fortasse non solos dochmiacos numeros, sed alios quoque versus paracatalogen admisisse. Certe

si e copia brevium syllabarum colligi aliquid potest, etiam iambici numeri interdum ad hunc modum dissoluti sunt: velut in Prometheo v. 900. s. 903. s.

20. Quid vero de dithyrambis censebimus, quo in genere carminis ita, ut nullo in alio, usitatum est, plurimas breves syllabas conjungi? Quæ quum multo difficilius ad certos numeros redigi posse videantur, etsi hoc non mirum est in tanta fragmentorum paucitate, ademptaque opportunitate rationis antistrophicæ, quærendum erit, an paracataloge multo magis dithyramborum, quam tragœdiæ propria fuerit. Fatendum certe est, nihil naturæ dithyramborum convenientius esse. Quod si usi sunt paracataloge poëtæ dithyrambici, Aristotelem illo in loco, quem supra attulimus, non hoc quærere existimabimus, cur propria tragœdiæ sit paracataloge, sed cur, quum aliorum sit carminum propria, tamen recte in tragœdia apteque usurpari possit. Non esse autem propriam tragœdiæ vel ex eo intelligi potest, quod inventa dicitur ab Archilocho. Hinc æstimari poterit, quo jure Boeckhius vel tragicis exprobrarit paracatalogen, vel Pindarum ab ea immunem esse contenderit.

21. Dicatur nunc de Romanis. Ac nimis mirum foret, si hi prorsus a versibus dochmiacis abstinuissent: multoque credibilius est, delitescere apud eos hoc genus, aut a correctoribus obscuratum esse, præsertim si Græcorum exemplo liberioribus formis usi sint. Quamquam vix crediderim eos hoc fecisse, quia in tanta prosodiæ libertate vix species certa numeri relicta fuisset. Plauti quidem emendatio si pluribus præsidiis, quam hactenus, adjuta, et felicius atque a peritioribus tentata, majores progressus fecerit, non est dubium, quin multa, de quibus nunc aut suspicio tantum est, aut ne hoc quidem, vel melius intellecturi vel etiam deprehensuri simus. Ad dochmiacos autem quod attinet, cavendum est, ne cum his confundantur Bacchiaci dimetri catalectici, qui etsi formam habent eamdem, tamen, quod fere Bacchiacis consociati sunt, ad hos potius pertinere, quam in dochmiis numerandi videntur. Eorum exempla quædam supra attuli in versibus Creticis p. 221. ex quibus hi,

> bonús sit bonís,
> malús sit malís,

etiam eo videntur Bacchiacum numerum testari, quia sic rectius ad sententiam pronunciari possunt: nam si dochmiaci essent, ictum, eumque fortiorem, verbum *sit* haberet, quod melius hic in thesi collocatur. Alia hujusmodi exempla, Bacchiacis versibus mixta, in Persa sunt V. 2, 28. 30.

> perge, út cœperás.
> hoc, léno, tibí.
> delúde, ut lubét,
> herús dum hinc abést.
> vidésne ut tuís
> dictís pareó?

Certo vero dochmiacos esse contenderim hos versus in Menæchmis V. 6, 9.

verbéra, cómpedés,
molaé, mágna lássitúdó, famés.

Totam scenam infra in disputatione de versibus Bacchiacis emendatam dabo. Nam de singulis versibus plerumque incertum est judicium, nisi totæ scenæ simul in numeros suos redigantur: idque haud parum impeditam reddit harum rerum investigationem.

CAP. XXIII.

DE VERSIBUS BACCHIACIS.

1. Bacchiacum numerum veteres metrici ad genus pæonicum retulere. Atque Aristides Quintilianus, cujus verba supra p. 193. posuimus, contractione quarti pæonis, scholiastes Hephæstionis autem p. 44. (72. ed. Gaisf.) secundi pæonis contractione Bacchium nasci dicit. Nos, quoniam non tempora numeramus, sed numerum respicimus, numerum hujus pedis spondiacum esse existimamus. Verum quoniam Ionici a minori eumdem numerum habent, pro diversitate anacruseos, quæ in Ionicis e genere dactylico, in Bacchiis e genere trochaico est, alterum dactylicis, alterum trochaicis numeris adjunximus, ne opus esset aliud genus numeri, spondiacum, introducere.

2. Mirum est, Græcos raro Bacchiacis versibus usos esse, ut diserte testatur Hephæstio: τὸ δὲ Βακχειακὸν, σπανιόν ἐστιν, ὥστε, εἰ καί πού ποτε ἐμπέσοι, ἐπὶ βραχὺ εὑρίσκεται. Cujus rei quæ caussa fuerit, ego nescire me fateor. Quam enim Boeckhius in libro de metris Pindari p. 146. ἀῤῥυθμίαν in hoc genere deprehendisse sibi visus est, ejus vellem rationem aperuisset, fecissetque, ut ita etiam aliis videri deberet. Est enim hic numerus ita simplex et gravis, ut mirer, si non placeat omnibus. Et placuit certe Romanis. Nam Dionysii Halicarnassensis judicio non utar in hac re: qui ut recte sentiat de numero Bacchiaco, at de palimbacchio, quem Hephæstio aliique ἀνεπιτήδειον πρὸς μελοποιΐαν vocant, ea tradit, quæ vix quisquam probet. Ejus verba in libro de comp. verb. p. 226. ed. Schæf. hæc sunt: ἐὰν δὲ τὴν ἀρχὴν αἱ δύο μακραὶ κατάσχωσι, τὴν δὲ τελευτὴν ἡ βραχεῖα, οἷά ἐστι ταυτί.

σοί, Φοῖβε, Μοῦσαί τε, συμβῶμεν,

ἀνδρῶδές τε πάνυ τοῦτο τὸ σχῆμα, καὶ εἰς σεμνολογίαν ἐπιτήδειον. τὸ δὲ αὐτὸ συμβήσεται, κἂν ἡ βραχεῖα πρώτη τεθῇ τῶν μακρῶν· καὶ γὰρ οὗτος ὁ ῥυθμὸς ἀξίωμα ἔχει καὶ μέγεθος· παράδειγμα δὲ αὐτοῦ τόδε,

τίν' ἀκτάν, τίν' ὕλαν δράμω; ποῖ πορευθῶ;

τούτοις ἀμφοτέροις ὀνόματα κεῖται τοῖς ποσὶν ὑπὸ τῶν μετρικῶν, Βακχεῖος μὲν τῷ προτέρῳ, θατέρῳ δὲ ὑποβάκχειος. Quamquam excusari hic quodammodo poterit, si eum de oratorio tantum numero loquutum putabimus. Gaudebo ego quidem, si quis idoneam rationem attulerit, quare Græci non

delectati esse numero Bacchiaco videantur; sin minus, ad ea hoc referam, qualia multa casu an libidine quadam aliis gentibus placuisse, aliis displicuisse videmus.

3. Et dubitari potest, an omnino Bacchiacis versibus usi sint Græci. Nam etsi, ubi invenitur hoc genus, ita plerumque verba divisa sunt, ut ea ipsa re pedem Bacchium obtrudere videantur, velut in hoc exemplo, quod Hephæstio solum attulit,

ὁ ταῦρος δ᾽ ἔοικεν κυρίξειν τίν᾽ ἀρχάν·
φθάσαντος δ᾽ ἐπ᾽ ἔργοις προπηδήσεταί νιν·

vel in Æschyli Prometheo v. 115.

τίς ἀχώ, τίς ὀδμὰ προσέπτα μ᾽ ἀφεγγής;

aliisque exemplis, quæ supra cap. XXI. allata sunt: tamen ita hi versus cum dochmiacis, a quorum natura abhorrere Bacchiacum numerum significavimus, conjuncti sunt, ut merito dubitandum videatur, an ex dochmiis hypercatalectis constent. Illis, quæ supra attuli, addam hæc in Sophoclis Philocteta v. 394. 510.

σὲ κἀκεῖ, μᾶτερ πότνι᾽ ἐπηυδώμαν,
ὅτ᾽ ἐς τόνδ᾽ Ἀτρειδᾶν ὕβρις πᾶσ᾽ ἐχώρει,
ὅτε τὰ πάτρια τεύχεα παρέδιδοσαν, ἰ — ὼ μάκαι-ρα.
εἰ δὲ πικροὺς, ἄναξ, ἔχθεις Ἀτρείδας,
ἐγὼ μὲν τὸ κείνων κακὸν τῷδε κέρδος
μετατιθέμενος, ἔνθαπερ ἐπιμέμονεν, ἐπ᾽ — εὐστόλου.

Hujusmodi sunt quædam eorum, quæ Gaisfordius ad Hephæstionem p. 331. seq. commemorat, nominatim Aristophanis in Acharn. 735. Eurip. ex ed. Musgr. in Oreste 173. 1286. Rhes. 697. Neque enim omnia, quæ vir doctissimus attulit, ad hanc quæstionem pertinent. Sic etiam in Bacchis v. 991.

φονεύουσα λαιμῶν διαμπὰξ
τὸν ἄθεον, ἄνομον, ἄδικον Ἐχίονος
γόνον γηγενῆ.

Nec minus in Helena versus 650. quem Gaisfordius pentametrum esse putat, quum carmen illud maximam partem ex dochmiacis numeris constet, satis firmum Bacchiaci numeri præsidium erit. Præterea quum dubitari possit, an, si usi sunt Græci numero Bacchiaco, anacrusin noluerint ancipitem esse, hic versus in Ione 190. 201.

ἰδοὺ τόνδ᾽ ἄθρησον,
καὶ μὰν τόνδ᾽ ἄθρησον,

tanto magis videbitur dochmiacus esse hypercatalectus, nisi ille forte ad genus ab utroque diversum, quod cognatum est Glyconeis, pertinet.

4. Quin ne de monometro quidem ita affirmare ausim, ut nihil dubitationis relinquatur. Hic versus enim qui interdum trimetris inseritur, ut in Philocteta 785. 787. 804. alibi ultimam brevem habet, ut in Œd. Col. 123. 130. ut incertum videatur, utrum ille

vere Bacchiacus sit, an iambicus monometer catalecticus, præsertim quum etiam anacrusin ancipitem habeat, si quidem recte in Philoct. 796. legitur,

ἆ μοί μοι.

Nisi forte distinguendus est alter ab altero.

5. Sed convertamus nos ad Romanos, qui hoc metro valde delectati sunt. Hi, et solutiones utriusque longæ crebro usurparunt, præterquam in fine versus, cujus ultima, quoniam anceps est, immunis a solutione manet, et anacrusin nunc longam esse voluerunt, nunc etiam disyllabam fecerunt. Ac disyllabam maxime in primo et tertio pede, interdum etiam in secundo et quarto admisere. Plautus in Aul. II. 1, 4. 5.

quamquam haúd falsa súm nos odiósas habéri:
nam múltum loquáces merito ómnes habémur.

In Menæchm. V. 6, 6.

merito hóc nobis fít, qui quidem húc venerímus.

In Amphitr. II. 1. 15.

tun mé, verbero, aúdes herúm ludificári?

6. Usi Romani sunt plerumque tetrametro catalecto, interdum etiam ut dimetrum aliquem admiscerent. Inveniuntur vero etiam aliæ formæ. Præterea et cum Creticis et cum aliis numeris sæpe eos consociant. Neque comœdia solum, sed etiam tragœdia hos versus usurpavit. Ennius in Hectoris Lustris:

quid hóc hic clamóris? quid hóc hic tumúlti est?
nomén qui usurpát meum? quid ín castris strépiti est?

7. Exemplo sit Plauti locus in Pœnulo I. 2.

AD. Negóti sibí qui volét vim paráre,
navem ét mulierem haéc duo sibí comparáto.
nam núllæ magís res duaé plus negóti
habént, forte si ócceperís exornáre,
neque úmquam sat ístæ duaé res ornántur,
neque eís ulla ornándi satís satietás est.
atque haéc ut loquór, nunc domí docta díco.
nam nós usque ab aúrora ad hóc quod diéi est,
postquam aúrora illúxit, numquám concessámus
ex índustria ámbæ lavári, aut fricári, aut
tergéri, aut ornári, políri, expolíri,
pingí, fingi: et úna binaé singulís quæ
datæ áncillæ, eaé nos lavándo eluéndo
usque óperam dedére, aggerúndaque aquá sunt
virí duo deféssi.
apáge sis, negóti quantum ín muliere úna est:
sed véro duaé, sat sció, maximo úni
populó cuilubét plus satís dare potís sunt,
quæ nóctes diésque omni in aétate sémper
ornántur, lavántur, tergéntur, poliúntur.
postrémo modús muliebris núllust, neque úmquam

lavándo et fricándo scimús facere fínem.
nam quaé lavata est, nísi perculta ea ést, meo quidem ánimo
quasi lútea est. AN. mirum equidém, soror, te istaéc sic fabulári,
quæ tám callida ét docta sís et facéta.
nam quóm seduló munditér nos habémus,
vix aégreque amátorculós invenímus.
AD. ita ést: verum hoc únum tamén cogitáto:
modus ómnibus rebús, soror, negótium optumum hábitu est:
nimia ómnia nimium éxhibent negóti hominibus éx se.
AN. sorór, cogita, amábo, – itém nos perhibéri,
quam sí salsa múriatica ésse autumántur,
sine ómni lepóre et siné süavitáte:
nisi sí multa aqua úsque et diú macerántur,
olént, tangere út non velís . . . .
itém nos sumus: eíus seminís mulierés sunt,
insúlsæ admodum átque invenústate . .
sine múnditia et súmptu.
MI. coqua ést hæc quidem, A'gorastoclés, ut ego opínor:
scit múriatica út macerét. AG. quid moléstu's?
AD. sorór, parce, amábo: sat ést istuc álios:
ne nósmet nunc nóstra etiam vítia eloquámur.
AN. quiésco. AD. ergo amó te: sed hóc nunc respónde
mihí, sunt hic ómnia, quæ ad deúm pacem opórtet
adésse? AN. accurávi.
AG. diém pulcrum et célebrem et venustatis plénum,
dignúm Venere pól, quoi sunt A'phrodisia hódie.
MI. ecquíd gratiaé, quom huc forás te evocávi?
jam nónne me decét cado donári vini véteris?
dic dáre. nihil respóndes? lingua huic éxcidit, ut opínor.

In his v. 2. *sibi* Reizius addidit. V. 5. *sat istæ* scripsi pro *satis hæ*. V. 8. 9. codices sequutus sum, in iisque etiam Lipsiensem. Verba, *postquam aurora illuxit*, tantum abest, ut interpretamentum sint, ut huic orationi præclare conveniant. Et quis interpres verba *ab aurora* explicatione indigere putasset? V. 13. vulgo, *quæ datæ nobis ancillæ*. V. 14. addidi *usque*, et *dedere* cum Reizio pro *dederunt* scripsi. V. 23. addidi *ea*. In sequente versu, ubi V. C. *quasi inlusta*, MS. Dec. *quasi injusta est*, cod. Lips. *quasi musta est*, veram mihi videor his vestigiis lectionem deprehendisse. V. 29. ita restituit Reizius. V. 37. etiam MS. Lips. *invenustate*. Versus hic, ut v. 35. mutilus est: excidisse videtur *plenæ*. V. 41. libri, *sat est istuc alios dicere nobis*. Delevi, quæ ab interprete adjecta videbantur. V. 42. addidi *nunc*, pro quo codd. Parei *in*, et scripsi *eloquamur* pro *loquamur*. V. 45. vulgo *omnia accuravi*.

8. Alium addam locum ex Amphitr. II. 2.

Satín parva rés est volúptatum in víta atque
in aétate agúnda, præ quám quod moléstum est.
ita quoíque est in aétate hominúm comparátum:
ita dís est complácitum, volúptatem ut moéror
comés consequátur; quin íncommodí plus
malíque illico ássit, boní si obtigít quid.
nam ego íd nunc expérior domo, átque ipsa dé me
sció, quoi volúptas parúmper data ést, dum

virí mei fuít mihi potéstas vidúndi
noctem únam modo: átque is repénte abiit á me
nunc hínc ante lúcem: sola híc mihi nunc vídeor,
quia ílle hinc abést, quem - ego amó præter ómnis.
plus aégri ex eo ábitu virí, quam ex advéntu
volúptatis cépi.
sed hóc me beát saltem, quóniam perduéllis
vicít, - et domúm laudis cómpos revénit.
absít: dummodó laude párta domúm se
recípiat: feram ét perferam úsque abitum ejus ánimo
forti átque obfirmáto: id modó si mercédis
datúr mi, ut meús victor vír belli clúeat,
satís mi esse dúcam: virtús præmium óptumum est:
virtús omnibús rebus ánteit profécto:
libértas, salús, vita, rés, et paréntes,
et pátria, et prognáti tutántur, servántur:
virtús omnia ín sese habét: - omnia ássunt
bona, quém penes est vírtus.

Primos quindecim versus, si satis de hexametri usu constaret, nihil impediret, quin hexametros facere liceret. V. 3. ita Reizius ordinem verborum constituit. V. 4. vulgo, *ita dis placitum*. V. 9. vulgo, *dum viri mei mihi potestas videndi fuit*. V. 11. in principio *nunc* addidi, et v. 13. *eo*. V. 16. vereor, ne aliquid vitii reliquum sit: productio enim ut excusari possit propter interpunctionem, tamen displicet, quia minor hæc interpunctio est. Et quum *quoniam* in præcedente versu *qm* scriptum sit in codd. videndum, ne hæc rectius ita constituantur, *quom perduellis vicit, quom domum laudis compos revenit*. Recte se tuebitur productio v. 25. Quæ in fine v. 16. vulgo addita sunt verba, *id solatio est*, delevi, quia codicum et edd. vett. lectio, *in solatio est*, interpretationem hæc esse arguit verbi *beat*. V. 21. vulgo, *præmium est optimum*. *Optimum* hic, ut alibi, prima brevi est. V. 25. *in sese* pro *in se* præbuit codex Lipsiensis.

9. Etiam clausulas habent interdum Bacchiaci, easque iambicas, ut apud Terentium in Andr. III. 2, 4.

quod jússi ei darí bibere et quántum imperávi,
  date: móx ego huc revértor.

Harum exempla sunt etiam apud Plautum in Mostell. I. 2. quo in loco, nisi libri nos fallunt in hac tam male habita fabula, etiam trimetri aliqui inveniuntur. Scena ista ad hunc modum constituenda videtur.

Recórdatus múltum et diú cogitávi,
argúmentaque ín pectus múlta institívi
ego, átque in meó corde, si ést quod mihí cor,
volútavi eám rem et diú disputávi,
hominém quoius reí, quando nátust,
similem ésse arbitrárer, simulácrumque habérem.
  id répperi jam exémplum.
novárum ædium ésse arbitrór similem ego hóminem,
quando híc natus ést: ei rei argúmenta dícam.

atque hóc haud vidétur verí simile vóbis.
at ego íd faciam ita ésse ut credátis:
profécto esse ita, út prædicó, vera víncam.
atque hóc vosmet ípsi, sció, proinde utí nunc
ego ésse autumó, quando dícta audiétis
mea, haud áliter id dicétis.
auscúltate, argúmenta dúm dico ad hánc rem:
simúl gnarurés vos volo ésse hanc rem mécum.
ædés quom extempló sunt parátæ, expolítæ,
factaé probe, examússim,
laudánt fabrum, atque ædís probant sibi quísque: inde exemplum éxpetunt
sibi quísque simile suís suo sumptu: óperam non parcúnt suam.
átque ubi illo ímmigrat néquam homo indíligens
cúm pigra fámilia, immúndus, instrénuus,
hic jam aédibus vitium ádditur, bonaé quom curantúr male.
átque illud saépe fit, quóm tempestás venit,
cónfringit tégulas, ímbricesque: íbi . . .
dóminus indíligens réddere aliás nevolt.
vénit imbér, lavit párietes, pérpluunt
tígna, putréfacit – áer operám fabri.
néquior fáctus jam – úsus est aédium.
átque ea haud ést fabri cúlpa, sed mágna pars
mórem hunc induxérunt, si quid númmo sarcirí potest,
úsque dum mantánt, neque id . . . . faciunt, dónicum
párietes ruunt: aédificantur aédes totæ dénuo,
hæc árgumenta ego aédificiis díxi: nunc etiám volo
docére, ut homines aédium esse símilis arbitrémini.
primúm dum paréntes fabrí liberúm sunt,
et fúndamentum substruúnt liberórum,
extóllunt, paránt sedulo ín firmitátem, et
ut in úsum boní sint, et ín speciem pópulo,
sibíque aut matériæ nepárcunt, nec súmptus
sibi súmptui esse dúcunt:
expóliunt, docént litterás, jura, léges:
sumptú suo et labóre
nitúntur, ut alií sibi esse illórum similis éxpetant.
ad légionem quom ítur,
ádminiculum eís danunt tum jam áliquem cognatúm suum:
eátenus abeunt á fabris. unum émeritum est stipéndium:
igitúr tum specimen cérnitur, quo evéniat ædificátio.
nám ego ad illúd frugi usque ét probus fui,
ín fabrorúm potestáte dum fui.
pósteaquam ímmigravi ín ingeniúm meum,
pérdidi operám fabrorum íllico: – óppido
vénit ignávia: ea míhi tempestás fuit;
éa mi adventú suo grándinem, imbrem áttulit:
haéc verecúndiam mi ét virtutís modum
déturbât, éxuit,
detéxitque a med íllico: postílla obtigere néglegens
fuí: continuo pro ímbre amor – advénit . . in cór meum.
is úsque in pectus pérmanavit, pérmadefecit cór meum.
núnc simul rés, fides, fáma, virtús, decus
déseruerunt: égo sum in usu fáctus nimio néquior.
atque édepol jam hæc tigna húmide putént nunc: non videór mihi
sarcíre posse ædís meas, quin tótæ perpetuaé ruant,

quin fúndamento périerint, nec quísquam esse auxilió queat.
cór dolet, quóm scio, ut núnc sum ego, atque út fui:
quó neque indústrior dé juventúte erat
árte gymnástica, dísco – hastis, pila,
cúrsu, – armís, equo: víctitabám volup.
pársimonia ét duritia dísciplinæ aliís eram:
óptumi quique éxpetebant á me doctrinám sibi.
núnc, postquam nihilí sum, id vero meópte ingenio répperi.

V. 2. *institivi* Reizio debetur. V. 4. vulgo *eam rem volutavi.* MS. Lips. *volitavi.* V. 11. vulgo *esse ita.* V. 12. etiam cod. Lips. *vera.* V. 20. seq. ita plane cod. Lips. nisi quod, ut cæteri codd. *operam pascunt suam.* V. 25. addidi *quom.* In fine sequentis versus *igitur,* vel *ille tum* excidisse videtur. V. 30. vulgo *factus jam est usus.* Quæ scriptura non pugnabo ne servetur. Ita versus erit ex duobus Creticis et ordine trochaico compositus, ut v. 50. 51. Neque affirmaverim, non posse talem esse etiam v. 25. etsi id isto loco minus placet. V. 31. addidi *ea.* V. 33. etiam cod. Lips. *usque dum maneant.* Lacunam sic expleri licebit, *neque id dum ut faciant faciunt.* V. 36. scripsi *docere* pro *dicere.* V. 40. libri veteres, *et ut in usum boni, et in speciem populo sint.* V. 42. Dubitari potest, an continuato Bacchiaco numero scripserit, *nec sumptus sibi sumptus ducunt,* vel, *nec sumptus sumptus esse ducunt.* V. 46. *itur* dedit cod. Lips. V. 48. vulgo *unum ubi.* V. 55. vulgo *imbremque.* V. 57. libri, *deturbavit, texit, detexitque a me illico,* et post *obtigere* addunt *eam.* V. 59. excidisse videtur *ad me.* V. 61. vulgo *decusque.* V. 63. *ita* in *jam* mutavi et addidi *nunc.* V. 65. vulgo *quin cum fundamento.* Comparari potest Cistell. II. 2, 1.

anum sectatus sum clamore per vias.

et in Epid. II. 1, 6. *uxorem pudore exsequi,* quem locum infra dabimus segm. 16. V. 66. addidi *ego.* V. 68. 69. hiatus similis in simili loco comparari poterit, Bacch. III. 3, 24.

íbi cursu, luctándo, – hasta, dísco, pugilatú, pila.

Haud negaverim tamen, et ibi facile removeri hiatum posse, et hic aliquam dubitationem relinqui, an rectius, adhibito ordine illo trochaico, versus ita distinguantur,

árte gymnástica,
    dísco, hastis, pila,
    cúrsu, armis, equo.
víctitabám volup,

sive placeat priores duos in unum conjungi.

10. Interdum versus Bacchiaci videntur systematum perpetuitate cohærere. Varro περὶ ἐξαγωγῆς apud Nonium p. 336.

quemnám te esse dícam, ferá qui manú cor-
porís fervidós fontium áperis lacús san-
guinís, teque víta levás ferreo énse?

Quamquam apud Plautum, cujus vix ulla fabula sine Bacchiacis est,

vereor ne perpauca versuum ita perpetuatorum exempla inveniantur. Et si qua, videndum ne longioribus versibus constent, etsi hi ipsi systematum instar sunt. Ut in fine Pseudoli, qui locus ita scribendus :

PS. quid núnc? numquid íratus és aut mihi aút fi-
lió propter hás res, Simó? SI. nil profécto.
PS. i hác. BA. te sequór, quin vocás spectatóres
simúl? – PS. hercle me ísti haud solént, neque ego ergo ístos.
verúm sultis ápplaudere átque approbáre hunc
gregem ét fabulam, ín crastinúm vos vocábo.

Quorum versuum singula paria octametrum præbebunt. Plerisque vero in locis, in quibus tetrametri in media voce finiri videntur, ea res corruptelæ alicui debetur. Ut in eadem fabula V. 1, 3.

nam hercle sí cecideró, vostrum erít flagitiúm, per-
gitín pergere? áh sæviéndum mihi hódie est.

Scribe :

nam sí ceciderό, vostrum erít flagitium hércle.
pergín pergere? áh serviéndum mihi hódie est.

Vino madens Pseudolus, ut antea utrumque pedem, ita nunc illum unum, quem tum frustra promovere conabatur, alloquitur. Maxime memorabilis ex illo genere locus est in Menæchm. IV. 2. ubi octo versus cohærent :

Ut hóc utimúr maxumé more móro
moléstoque múltum : atque utí quique súnt o-
ptumí maxumí, morem habént hunc, cliéntis
sibi ómnes volúnt esse múltos : boníne an
malí sint, id haúd quæritánt : res magís quæ-
ritúr, quam cliéntum fidés quoiusmodí clue-
at : si ést pauper átque haud malús, nequam habétur ;
sin díves malúst, is cliéns frugi habétur.

Vix tamen erit, opinor, qui a Plauto verba tam misere divulsa esse credat. Nihil vero proficiat, ut videtur, si inde a medio secundo versu usque ad finem sexti Creticum numerum adhibeat, qui hic, ut alibi, ita se commodum præbet, ut difficile sit, utro usum poëtam dicas, invenire. Nisi fallor, sunt isti quidem Bacchiaci versus, sed aliter paullo et scribendi et distinguendi :

Ut hóc utimúr maxumé more móro
moléstoque múltum : atque
ut quíque optumí maxumí, morem habént hunc,
cliéntis sibi ómnes volúnt esse múltos :
boníne an malí sint, id haúd quæritánt ; res
magís quæritúr, quam fidés quoia clúeat.
si is ést pauper átque haud malús, nequam habétur :
sin díves malúst, is cliéns frugi habétur.
    quí nec legés, neque æquúm bonum usquám colunt ;
sollícitos patrónos habént ;

datúm denegánt, quod datum ést,
lítium plení, rapaces,
virí fraudulénti:
qui aut fénore aut perjúriis
habént rem parátam: mens ést in querélis.
jurís ubi dicitúr dies, simúl patronis dícitur:
aut ád populum, aut ín jure, aut ád judicem ést res.

V. 9. vulgo *qui neque leges.* Disposui hos versus ita, ut nihil mutari opus esset. Ita hic Creticus, v. 12. trochaicus, 14. iambicus erit. Et, nisi aliud quid emendatiores libri olim præbebunt, certe non improbabilem hanc rationem esse credam. V. 15. vulgatum *partam* in *paratam* mutavi auctoritate MS. Lips. et edd. vett. Post v. 16. quæ in libris leguntur, *quippe qui pro illis loquantur* (MS. Lips. *loquitur*) *quæ male fecerint*, manifesto interpretis verba sunt.

11. Epodici videntur Bacchiaci esse in Pseud. I. 3, 15.

a PS. hódie nate, heus, hódie nate: tíbi ego dico, heus, hódie nate
redi ét respice ád nos: tamétsi occupátu's,
morámur: mane: ést, colloquí qui volúnt te.
B. quid hóc est? quis ést, qui morám mi occupáto
moléstam obtulít? C. qui tibí sospitális
fuít. B. mortuúst, qui fuít: qui est, is vívost.
a PS. nímis superbe. B. nímis molestu's. C. réprehende hominem: as-séquere. B. i puere.
PS. accédamus hác obviám. B. Juppitér te
perdát, quisquis és. PS. te volo. B. át vos volo ámbos.
vorte hác te, puér. PS. non licét colloquí te?
B. at míhi non lubét. C. sin tuam ést quippiam ín rem?
B. licétne, obsecró, bitere, án non licét? PS. vah,
c mánta. B. omitte. C. Bállio, audi. B. súrdus sum: C. profécto...
B. inánis logísta es.
C. dedí, dum fuít. B. non petó, quod dedísti.
C. dabó, quando erít. B. ducitó, quando habébis.
C. heí hei quam ego malis
pérdidi modis,
quód tibi détuli et quód dedi. B. mórtuo
vérba nunc facis:
stúltus es: rem áctam agis. PS. nósce saltem húnc, quis est.
B. jám diu scio,
quí fuit: núnc quis hic ést, is ipsús sciat.
ámbula tu, i, i.
PS. potin út semel modo, Bállio, – huc cúm lucro respícias?

Hic in versu tertio præclaram lectionem, *est, colloqui qui volunt te,* suppeditavit codex Lipsiensis. V. 4. addidi *mi*, et v. 6. *is.* V. 9. ita cod. Lips. Vulgo, *at vos ego ambos.* V. 13. vulgo Ballioni continuantur verba *profecto inani logistæ*, vel, ut in codd. quibusdam et edd. est, *profecto inaniloquus es.* At facile apparet, aliquid hic interloquutum esse Calidorum: sed locus mutilus est. Dixerat ille, nisi fallor, *profecto resta.* V. 23. addidi *hic*, et v. 24. *i, i.*

12. Cum anapæsticis versibus conjuncti sunt Bacchiaci, nisi fallor, in Aulularia II. 1. quem locum, quia valde turbatus est, emendatius scriptum afferam.

EV. Velím te arbitrári med haéc verba, fráter,
meái fidéï tuáique réï hoc
caussá facere, ut aéquomst germánam sorórem :
quamquam háud falsa súm, nos odiósas habéri :
nam múltum loquáces merito ómnes habémur,
nec mútam profécto repértam ullam esse hódie
dicúnt ullo in saéclo.
verum hóc, frater, únum tamén cogitáto,
tibí proximám me, mihíque esse itém te,
ut aéquomst, quod ín rem esse utríque arbitrémur,
et míhi te, et tibí me consúlere et monére,
neque óccultum id haberí tibi, neque pér metum mussári,
quin párticipem páriter ego te, ét tu me ut fácias.
eó nunc secréto forás te huc sedúxi,
ut tuám rem – ego técum hic loquerér familiárem.
M. hem dá mihi, optuma fémina, – manum. EV. úbi ea est ? quis ea est nam óptuma ?
M. tu. EV. tú me ais ? M. si negás, nego. EV. decet équidem vera próloqui.
nam núlla potis est éligi : – alia ália pejor, fráter, est.
M. idem ego árbitror, nec mé tibi advorsárier
certum ést de istac re umquám, soror.
quid vís ? EV. da mihi óperam,
amábo. M. tuást : utere, átque imperá sis.
EV. íd quod in rém tuam – óptumum esse árbitror,
téd id admónitum adventó. M. soror, tuó facis
móre. EV. factúm volo.
M. quid ést id, sorór ? EV. quod tibí sempitérnum
salútare sít liberís procreándis :
ita dí faxint :
vólo te uxorém domum dúcere. M. hei – óccidi.
EV. quíd ita?
M. quia míhi misero cerebrum éxcutiunt
tua dícta, soror ; lapidés loqueris.

V. 2. ita Reizius, sed omisso *hoc*, quod omittunt MSS. Lips. et Pal. quintus. Ed. Carp. et aliæ quædam veteres, *meæ fidei tuæque rei quicquid hoc est*. Vulgo, *meæ fidei tuæque rei hoc*. V. 7. libri *mulierem* addunt post *dicunt*. V. 9. vulgo *item esse te*. V. 12. addidi *tibi*. V. 14. vulgo, *te huc foras*. V. 16. addidi *hem*. V. 17. vulgo, *decet te equidem*, sed *te* omittunt duo ex Palatinis et Lips. V. 18. libri, *nam optuma nulla*. V. 19. vulgo, *nec tibi adversari*. MS. Lips. *nec tibi adversarier*. V. 22. etiam MS. Lips. *impera sis*. V. 24. vulgo, *te id admonitum*. MS. Lips. *te monitum*. Deinde vulgo, *more tuo facis. facta volo*. V. 27. idem codex omittit *salutare*. Horum versuum 16. 17. 18. tetrametri iambici sunt, quos tamen etiam in dimetros dividi licet, qualis est 20. quem præcedit trimeter. V. 23. 24. 29. Cretici sunt ; 28. 31. 32. anapæstici. Epiphonema his additum v. 30. nisi quid aliud latet.

13. Catalecticorum cum acatalectis junctorum memorabile exemplum exstat in Menæchmis V. 6. ubi, si libris fides est, etiam trimeter catalecticus invenitur, cujus exempla quædam etiam in iis sunt, quæ supra ex eadem fabula IV. 2. attuli.

Spectámen bonó servo id ést, qui rem herílem
procúrat, vidét, collocát, cogitát,
ut ábsente heró suo rem herí diligénter
tutétur, quam si ípse assit, aút rectiús.
tergúm, quam gulám; crura, quám ventrem, opórtet
potióra esse, quoí cor modéste sitúmst.
recórdetur íd, qui nihilí sunt, quid hís
pretí detur áb suis herís,
ignávis improbís viris,
verbéra, cómpedés,
molaé, mágna lássitúdó, famés,
frígus durum: hæc prétia sunt ignáviæ. id ego mále malum
métuo: propterea bonum esse cértum est potius, quám malum.
nám magis multo pátior facilius vérba: verbera ódi ego,
nímioque edo lubéntius molitúm, quam molitum praéhibeo.
proptérea heri imperium éxsequor: bene ét sedate sérvo id.
atque íd mihí prodest, álii sint ita, ésse ut in rem dúcunt.
sin égo ero, ut me esse opórtet, id mi adhíbeam, culpa abstíneam,
heró meo ut omnibus ín locis sim praésto, metuam haud múltum.
prope ést, quando herús, quod faciám, pretium exsólvet.

V. 3. addidi *suo*. V. 7. *his* pro *iis* dedit cod. Lips. V. 15. *præhibeo* tribrachus est. V. 14. *facilius*, nisi *facile* scripsit, tribus syllabis pronunciandum. Libri *ego odi*. V. 17. seqq. sic mutavi librorum lectionem, *aliis esse ita, ut in rem esse ducunt, sint: ego ita ero, ut me esse oportet: metum ut mihi adhibeam*. MS. Lips. et ed. Carp. *dicunt: sin ego ero*, omisso *ita*. Deinde MS. Lips. *metum id mihi*. Edd. vett. *mecum id mihi*. Iidem libri *culpa*. *Metum*, quæ est interpretatio pronominis, delevi. V. 19. post vocem *præsto* in libris omnibus inserti sunt versus ex Most. IV. 1, 1—4. de quo loco statim dicam. Apertum est autem, propter similitudinem sententiæ adscriptos in textum venisse. V. 20. satis clare, quod dedi, indicat scriptum fuisse lectio librorum veterum, *quando ceruso faciam*.

14. Sed ne quis inducatur loco, qui est in Most. IV. 1. ut catalecticos istos etiam anapæsto terminari credat, operæ pretium videtur, scenam illam, quæ corruptissima est, emendatius scriptam exhibere.

Sérvi, qui quom cúlpa caruint, túm tamen metuúnt malum,
hí solent herís utibiles ésse: nam illi, quí nihil
métuunt, postquam súnt malum promériti, stulta sibi éxpetunt
consília, exercént sese ad cúrsuram, fúgiunt:
sed hí si repréensi sunt, fáciunt a mála
pecúli quod néqueunt . . . . . .
augént ex pauxíllo, thesaúrum inde páriunt,
mihi ín pectore . . consilí . . . . . .
malám rem priús, quam ut meúm tergum ...
. . . ut adhúc fuit, mihí corium opórtet
sincérum esse, atque út mihi vetém verberáre.
si ego huíc imperábo, probé tectum habébo,
malúm quom impluát cæterós, ne impluát me.
nam ut sérvi volúnt esse herum, íta solet . . .
boní sunt bonís, improbí, qui malús fuit.
nam núnc pessumí tot domí nostræ vívunt,
pecúli suí prodigí, plagigéruli:

ubi, advórsum ut eant, vocitántur hero:
nón eo: moléstus ne sis: scío, quid properas: géstis aliquo:
jam hércle nunc íre vis, múla, pastúm foras.
béne merens hóc preti inde ábstuli. abií foras,
sólus ego núnc eo advórsum hero ex plúrimis.
hóc die crástini quóm herus rescíverit,
máne male concástigabit eós exuviis búbulis.
póstremo minóris pendo térgum illorum, quám meum.
ílli erunt bucaédæ multo pótius, quam ego sim réstio.

Hic quoque paucis, quid mutaverim, indicabo. Et, quod paullo ante dicebam, primos hujus scenæ versus in Menæchmis V. 6, 22. ab interprete aliquo adscriptos esse, id ad emendationem eorum aliquid, sed non multum prodest, quoniam, qui eos illic adscripsit, aut, dum id memoriter faciebat, non ubique ipsa Plauti verba posuit, aut, quum sententiam tantum spectaret, formam orationis minus curavit. Sic autem ibi legitur: *servi, qui culpa carent, et metuunt, ii solent esse heris utibiles: nam illi qui nihil metuunt, postquam malum promeritum est, metuunt.* V. C. *qui cum culparent et metuo*, et ex correctione, *qui culpa carent metuunt.* MS. Lips. et ed. Carp. omittunt *ii.* Idem codex, *post malum promeritumst.* Male ed. Carp. *priusquam malum promeritum est.* In Mostellaria ipsa cod. Lips. *servi, qui quom culpa carent, tamen malum metuunt.* Ed. Carp. *servi qui cum culpa carent: tum malum metuunt.* Codd. Pall. *carint:* unde *caruint* et *tum tamen* dedi. V. 2. omnes *esse heris utibiles*, et v. 3. *postquam sunt malum meriti, stulta sibi expetunt*, Hic vero *promeriti* dedi, indicium faciente illo additamento in Menæchmis. Id qui scripsit, videri potest, quæ Plautus inde a verbis *stulta sibi expetunt consilia* dixerat, breviter uno verbo *metuunt* complecti voluisse. Non diffiteor tamen elegantem ex ista scriptura lectionem concinnari posse, quæ non mirum foret si in tanta depravatione Mostellariæ interiisset:

nam illi quí nihil
métuunt, post, quum málum promeritumst, métuunt, stulta sibi éxpetunt
consília.

V. 5. *reprensi* pro *reprehensi* dedit et Carp. Omnes, *faciunt a malo peculio.* Metrum monstrabat, *a mala* scribendum esse. Hoc enim vult, primo malam feriri, deinde graviores paullatim pœnas succedere. V. 6. 8. 10. omisi mala correctorum supplementa. In codd. lacunæ sunt. V. 6. supplementum aliarum edd. *facere de suo*, omittit ed. Carp. Rectius sic expleas, *bono promereri.* V. 7. MSS. Pall. *pauxillo . . . . . . de parant.* Hic, quod suppleverunt, *thesaurum inde parant*, ex obscurata vetusti codicis scriptura erutum videtur, quum cod. Lipsiensis, sed parum apte, *aurum magnum inde parant* præbeat. Ed. Carp. sic: *augent est pausillum mihi in pectore consilii: sed illud est. malam rem potius cavebo quam ut meum corium exsincerastum cernam.* Alii aliter. Aptius ita conjectes: *mihi in pectore id consili est, devitare malam rem prius, quam ut meum tergum*

plagis lædatur. V. 10. Libri, *mihi corium esse oportet sincerum.* Sed ed. Carp. *ut adhuc mihi fuit corium: esse oportet sincerum.* V. 11. addidi *mihi*, et v. 12. *ego*. Cod. Lips. *habeo* pro *habebo*. V. 13. *me* dedi pro *mihi*, quum libri veteres *cæteros* tueantur. V. 14. ita expleri poterit, *ita solet is esse.* Elegantius esset, si legeretur, *heros, ita solent hi.* V. 15. Codd. Pall. *bonis sunt improbis sunt malus fuit.* Cod. Lips. *boni improbi sunt malus fuit.* Ed. Carp. *bonis cum probi sint. malis sint mali.* V. 16. omnes, *nam nunc domi nostræ tot pessumi vivunt.* V. 18. vulgo *vocantur.* Uti mutavi, versus est anapæsticus. V. 19. Codd. *quod properas.* Vulgo *quo properas.* V. 20. addidi *nunc.* Libri, *foras pastum.* V. 21. Omnes *pretium.* MSS. Pall. *unde abstultabi foras.* MS. Lips. ed. Carp. *unde auscultavi foras.* Vulgo, *inde abstuli. ita abii foras.* V. 22. addidi *ego* ex cod. Lips. qui tamen, *solus nunc ego eo.* Vulgo *ex plurimis servis.* V. 24. libri, *mane castigabit eos bubulis exuviis.*

15. Dimetri catalectici, qui simillimus est dochmio, exempla dedi supra in versibus Creticis p. 221. et in fine cap. XXII. Nisi fallor, idem versus semel iterumve usurpatus est in perturbatissima Captivorum scena III. 2. cujus metra Valens Acidalius numquam a quoquam restitutum iri existimabat. Ea scena hoc modo scribenda videtur.

Quid ést suaviús
quam béne rem gerere público bonó, sicut ego féci heri,
quom emi hósce homines. ubi quísque vident,
eúnt obviám, gratulánturque eám rem.
ita núnc me miserúm restitándo, retinéndo
lassúm reddidérunt.
vix éx gratulándo misér jam eminébam.
tandem ábii ad prætorem: íbi vix requieví: rogo
mihí syngraphúm
datúr mi: illicó
do Týndaro: ille abiít domum: — inde íllico prævórtor
domúm, postquam id áctum est:
eo prótinus ad fratrém, mei ubi sunt A'lii captívi:
rogó Philocratem ex A'lide ecquis hóminum noverít: jam hic
exclámat, esse eum síbi sodalem: díco eum esse apúd me.
hic éxtemplo orat óbsecratque, eum síbi videre ut líceat.
jussi íllico hunc exsólvier: — inde ábii. nunc tu séquere
me, ut quód me oravisti ímpetres, eum hóminem uti convénias.

V. 2. libri, *bono publico.* V. 5. addidi *nunc*, et v. 9. *mihi.* V. 11. Vulgo *dedi*, alii *do*, quos sequutus sum, quum cod. Lips. habeat *de.* V. 12. Acidalius, quo nescio an nemo præstantiorem operam in Plauto collocarit, verba *inde illico prævortor domum*, pariterque, quæ v. 13. post *fratrem* legebantur, *inde abii*, expungenda esse censuit, sequutique eum sunt alii. Verissima sane sunt, quæ ille disputat: sed si reputasset, interpunctione mutata, optime omnia procedere, minus confidenter de hac re pronunciasset. Sensus verborum hic est: postquam actum est illud apud prætorem, statim prævertor domum, i. e. non revertor, sed prætereo domum, ac protinus ad fratrem me confero. Illa vero, *inde abii*, quæ recte Acidalius aliena esse vidit,

primum omissa in textu et in margine posita, deinde alieno loco ab librario aliquo inserta sunt. Ea igitur et metro et re ipsa indicium faciente v. 17. reposui. V. 14. vulgo, *ecquis omnium noverit. tandem hic exclamat.* *Tandem*, quod non aptum hic est, omittit cod. Lips. in quo est *hic Aristophontes exclamat.* V. 15. invenuste vulgo, *eum esse sibi.* Ibidem vulgo, *dico esse eum*, sed cod. Lips. et ed. Carp. *dico eum esse.* V. 16. vulgo, *eum sibi ut liceat videre.* V. 17. libri *exsolvi.* V. 18. vulgo *ut.*

16. Addam denique unam adhuc scenam, in qua Bacchiaci cum Creticis conjuncti facile fraudem facere possunt. Ea est in Epidico II. 1.

A. plérique omnes hómines. quos, quom níl reffert, pudet, úbi pudendum est,
íbi eos deserít pudor, quom usúst, ut pudeat. ís adeo tu es.
quid ést quod pudéndum
siét, genere nátam bonó pauperém te
domúm ducere úxorem? praésertim eám, qua ex
tibí commemorés hanc, domí quæ est, prognátam.
P. révereor fílium. A. at pól ego te crédidi,
quám tu uxorem éxtulistí. pudore éxsequi:
quóius quotiés sepulcrúm vides, sácruficas
íllico Orco hóstiis, néque adeo injúria,
quia lícitum eam tibi ést vivendo víncere. P. oh
Hércules égo fui, dum ílla mecúm fuit,
neque séxta ærumna acérbior pol Hérculi,
quam ílla objectást mihi.
A. pulcra édepol dos pecúnia est. P. quæ quídem pol non maríta est.

V. 1. addidi *omnes.* Ed. Carp. omittit *quos*, et habet *pudent.* V. 4. addidi *te.* V. 6. Vulgo, *quæ domi est filiam prognatam.* Codd. et edd. vett. *familiam* pro *filiam.* V. 8. vulgo, *uxorem, quam tu.* V. 11. libri, *quia licitum est eam tibi.* Reizius *illam.* V. 13. addidi *pol.* V. 14. vulgo, *quum illa mihi est objecta.* Codd. et edd. vett. *objecta est* vel *objectast.* V. 15. libri *maritata est*, quod recte viri docti emendarunt.

CAP. XXIV.

DE NUMERO DACTYLICO.

1. TROCHAICOS numeros sequuntur DACTYLICI. Horum quoque, ut trochaicorum, quinque sunt genera, ii, qui proprie DACTYLICI vocantur, ANAPÆSTICI, CHORIAMBICI, IONICI A MAJORE, IONICI A MINORE:

	–́ ◡◡ – ◡◡	DACTYLICUS
◡◡	–́ ◡◡ –	ANAPÆSTICUS
	–́ ◡◡ –	CHORIAMBICUS
	–́ –́ ◡◡	IONICUS A MAJORE
◡◡	–́ –	IONICUS A MINORE.

2. Rhythmici veteres genus numeri trochaicum, quod in eo unum tempus ad duo comparetur, *διπλάσιον*; dactylicum autem, in quo duo tempora duobus opponantur, *ἴσον* vocarunt. Verum ea ratio non in omnes dactylicos numeros cadit. Nam duo horum sunt genera. Eorum alterum jure ab illis *ἴσον* dictum est, quod in eo quæ longa est syllaba, accurate æquat duas breves; alterum autem non recte isto nomine vocaveris, quia longam habet irrationalem, quæ una quidem brevi longior, sed brevior duabus est. Memorabiles sunt in eam rem duo loci Dionysii Halicarnassensis in libro de comp. verb. Is cap. XVII. p. 224. quum exemplum dactylici numeri posuisset versum heroicum, ita scribit: *οἱ μέντοι ῥυθμικοὶ τούτου τοῦ ποδὸς τὴν μακρὰν βραχυτέραν εἶναί φασι τῆς τελείας. οὐκ ἔχοντες δὲ εἰπεῖν πόσῳ, καλοῦσιν αὐτὴν ἄλογον· ἕτερον δὲ ἀντίστροφόν τινα τούτῳ ῥυθμόν, ὃς ἀπὸ τῶν βραχειῶν ἀρξάμενος ἐπὶ τὴν ἄλογαν ταύτην* (sic scribendum) *τελευτᾷ, χωρίσαντες ἀπὸ τῶν ἀναπαίστων, κύκλιον καλοῦσι, παράδειγμα αὐτοῦ φέροντες τοιόνδε·*

κέχυται πόλις ὑψίπυλος κατὰ γᾶν.

Et cap. XX. p. 282. de illo Homeri versu disputans,

αὖτις ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδής·

οἱ δὲ ἄλλοι πάντες εἰσὶ δάκτυλοι, καὶ οὗτοί γε παραδεδιωγμένας ἔχοντες τὰς ἀλόγους, ὥστε μὴ πολὺ διαφέρειν τῶν τροχαίων.

3. Verissimam esse hanc observationem, legitimi anapæsti ostendunt: in quibus quoniam longæ syllabæ justam mensuram habent, non modo firmiore illi et magis æquali gradu per dipodias incedunt, sed longas istas etiam in breves solvi patiuntur: quod in iis, qui proprie dactylici versus vocantur, ob id ipsum non recte fit, quia quæ in his longæ sunt, non sunt duabus brevibus pares. Itaque Aristides Quintilianus p. 51. plane rejicit proceleusmaticum: *τὸ δὴ δακτυλικὸν ἐπιδέχεται δάκτυλον καὶ σπονδεῖον, ὡς ἰσόχρονον· προκελευσματικὸν δὲ οὐδαμῶς· ἀπρεπὴς γὰρ, διὰ τὸ τῶν βραχειῶν πλῆθος.* Ita hæc scribenda videntur.

CAP. XXV.

DE VERSIBUS DACTYLICIS.

1. PLACUIT grammaticis, veterem quemdam usum, ut opinor, sequentibus, in iis versibus, qui proprie dicuntur dactylici, quod genus omnium antiquissimum est, unum pedem metrum appellare, quum

in aliis generibus, et in ipso dactylico in iis, qui anapæsti vocantur, duorum pedum conjugationem metrum nominent. Unde dactylici dimetri, tetrametri, hexametri a pedum, non a dipodiarum numero nomen habent.

2. Mensuræ varietates in hoc genere non aliæ usitatæ sunt, quam dactylus et spondeus. Nec tamen omnibus in formis spondei probantur. In primis autem hoc tenendum est, acatalectos in fine adspernari spondeum. Quoniam enim triplex est dactylicorum clausula, prima, quum dactylo finiuntur, qui sunt acatalecti; secunda, quum trochæo, qui vocantur catalectici in disyllabum; tertia, quum simplici arsi, qui catalectici in syllabam dicuntur: apertum est, spondeo in fine posito acatalectos a catalecticis in disyllabum, quod horum ultima anceps est, distingui non posse; quo factum est, ut acatalectos puro dactylo, sive etiam propter ancipitem Cretico terminari placuerit. In systematis tamen etiam acatalecti in spondeum exire possunt, quia ibi non dubius est numerus. Ad proceleusmaticum quod attinet, perrarus hic pes est. Defenderunt eum Seidlerus in epistola ad Lobeckium, Ajaci hujus adjecta, p. 437. et in libro de verss. dochm. p. 44. seqq. et Erfurdtius in minori ed. Sophoclis ad Antig. 792. Œd. R. 1189. Pleraque tamen, quæ ab his allata sunt exempla, aut non sunt ex versibus proprie dactylicis petita, (nam spectabant illi universe genus dactylicum) aut ne sunt quidem omnino dactylica. Ac de choriambicis, de Ionicis a minori, de Glyconeis non est quod dubitemus. In ipsis autem dactylicis valde rara est arseos solutio, et fere tantum in nomine proprio invenitur. Ita Pindarus eam admisit, de quo vide Boeckhium p. 126. ut Isthm. IV. 75. (III. 63.)

ἔρνεϊ Τελεσιάδα.

Ita excusari poterit etiam Euripides in Troad. 821. 841. in versu anacrusin habente,

ἐν οἰνοχόαις ἁβρὰ βαίνων.
Δαρδάνια μέλαθρά ποτ' ἦλθες·

etsi huic quidem exemplo non multum tribuerim. Nam et brevis syllaba, quam antistropha in fine præcedentis versus habet, dubitationi obnoxia est, et mirum videtur, quod, quum eo in versu geminata sit prima vox, non fiat idem in strophico versu. Quare etsi nemini auctor sim, ut mutet librorum scripturam, tamen dubitari posse puto, an poëta, quum posset, etiam geminatione illa exæquare antistrophica voluerit, quo facto primus versus ex dipodia iambica et dochmio constabit.

μάταν, μάταν ἄρ' ὦ χρυσέαις
ἐν οἰνοχόαις ἅβρα βαίνων.
ἔρως, ἔρως, ὃς παρὰ Δαρδάνιαν
μέλαθρά ποτ' ἦλθες . . .

Simile est aliud exemplum, quod ex Andromachæ v. 483. 491. deprompserunt:

φαυλοτέρας φρενὸς αὐτοκρατοῦς.
παῖδά τε δύσφρονος ἔριδος ὕπερ.

Ibi profecto permirum foret, si poëta noluisset δύσφρονος ἐξ ἔριδος scribere. At tantum abest, ut id reponendum sit, ut, qui velit reponere, etiam vitiatum ire numeros videatur. Nam hunc versum non dactylicum esse, sed ex dactylo et dochmio constare, eo minus dubium puto, quod ante in eadem stropha itidem dactyli in dochmium exeunt. Vitium in strophicis versibus est, neque id unum. Repone:

πνοιαὶ δ' ὅταν φέρωσι ναυτίλους θοαί,
κατὰ πηδαλίων διδύμα πραπίδων γνώμα,
σοφῶν τε πλῆθος ἀθρόον, ἀσθενέστερον
φαυλοτέρας φρενὸς αὐτόφρονος
ἑνός, ἃ δύνασις ἀνά τε μέλαθρα,
κατά τε πόλιας.
ἐπόταν εὑρεῖν θέλωσι καιρόν.

Ἃ numeri pluralis est. Minus etiam, quam proceleusmatico, anapæsto videtur locus concedi posse. Neque enim verendum puto, ne talia quis exempla allatum eat, quale hoc est in Phœnissis v. 1591. ed. Pors.

ἤδη ψυχρὰν λοιβὰν φονίαν.

Nam hic versus non potest dubium esse, quin anapæsticus sit, quod genus sæpe dactylicis inseritur.

3. Ex iis, quæ supra dicta sunt, conjicias duo esse genera versuum dactylicorum, unum, in quo arsis æquet thesin, alterum, quod irrationalem longam in arsi habeat. Si ita est, apparet, illud genus, in quo pares sunt arsis et thesis, gravem habere et æquabilem incessum, alterum autem leviore et citatiore cursu ferri. Qui vero dactylici versus hujus, qui alterius generis sint, vix distinguas, quum legibus utantur iisdem, et ne in illo quidem genere, quod justæ mensuræ arsin habet, solutio, nisi in nomine proprio, reperiatur. Sensui si quid in hac re tribuendum est, ad illud genus, in quo irrationalis arsis est, præter heroicos versus, de quibus ex Dionysio constat, etiam pentametrum elegiacum, propter consociationem ejus cum versu heroico, tum plerosque omnes, qui systematis comprehendi solent, dimetros, tetrametros, hexametros retulerim. Alterius autem generis, in quo arsis plena mensura est, illos esse putem, qui epitritis, gravi numero, juncti, Doria harmonia canebantur, quorum frequens usus est apud Pindarum, rarior in tragœdia.

4. Sed utut hæc res sit, tamen alio modo duo constitui debent versuum dactylicorum genera. Alii enim hoc proprium habent, quod tantum per dipodias vel alios ordines vere dactylicos, i. e. nullam anacrusin habentes, incedunt; alii autem dividuntur in ordines impares ac dissimiles, ita ut hi ordines etiam anacrusin vel unius vel duorum temporum recipiant.

5. Dicatur primo de iis, qui ex ordinibus vere dactylicis constant. Ii apud tragicos potissimum, et comicos, et lyricos Æolenses inve-

niuntur. Incedunt illi fere dipodiis, descripti plerumque in dimetros, tetrametros, hexametros. Rarius trimetrum et pentametrum videas. Boeckhius quo argumento quattuor plerumque dactylos uno ordine conjungi statuat, non video. Movit eum fortasse hoc, quod viderat sæpius in quarti, quam in secundi pedis fine vocabulum terminari. At non modo in aliis quoque versibus cæsura non in cujusque, sed in secundæ demum dipodiæ fine est, sed etiam insolens parumque aptum foret, ordines permisceri quaternorum et duorum pedum. Tragici et comici, quin, ut videtur, etiam lyrici Æolenses hos versus in systemata conjunxerunt, numero perpetuato, ut in fine eorum syllabam ancipitem detrectarent. Ea systemata nunc dactylicam aliquam catalexin habent, nunc aliis versibus intermiscentur, repudiata in fine syllaba ancipiti, nunc iis clausulæ loco versus alius generis, ut anapæsticus vel dochmiacus, additur; denique inveniuntur etiam systemata dactylica, quibus mediis alii versus, ut anapæstici vel dochmiaci, inseruntur, eodem modo evitata syllaba ancipiti. Antistrophica quum sunt, plerumque diligentissime curatur, ut dactylus dactylo, spondeus spondeo respondeat. Sed ut hoc in plerisque locis observatur, ita alios ab ea lege liberos esse voluerunt. Strenue servatam pedum responsionem videmus in Euripidis Phœn. 796. seqq. ed. Pors. neglectam in nominibus propriis apud Æschylum in Persis 884. seqq. Sophoclem in Œd. R. 151. seqq. quibuscumque in verbis apud Æschylum in Agam. 104. seqq. Sed ubi accurata est pedum responsio, diligenter cavendum, ne eam lædi patiamur. Ita in Phœnissis v. 811. 829. ed. Pors.

ἦ δεινά τις Ἔρις θεός, ἃ τάδε.
οὐδ' οἱ μὴ νόμιμοί τοι παῖδες.

Ubi τοι ex uno codice addidit Porsonus. Pro eo codex Grotii ποτὲ habet: quod Seidlerus de verss. dochm. p. 345. post παῖδες collocans, non persanavit versum. Scribendum puto:

οὐδ' οἱ μὴ νόμιμόν ποτε παῖδες ὁ
ματρὶ λόχευμα, μιάσματα πατρός,

i. e. οὐδὲ οἱ μιάσματα πατρὸς ὄντες παῖδες, ὁ μὴ νόμιμόν ποτε μητρὶ λόχευμα. Νομιμὸν jam Porsonus receperat: τε post λόχευμα omittit Aldina.

6. Regnat in his systematis fere tetrameter. Et eo etiam lyrici usi sunt. Hephæstio: Ἀλκμὰν δὲ καὶ ὅλας στροφὰς τούτῳ τῷ μέτρῳ κατεμέτρησε·

Μῶσ', ἄγε, Καλλιόπα, θύγατερ Διός,
ἄρχ' ἐρατῶν ἐπέων, ἐπὶ δ' ἵμερον
ὕμνῳ καὶ χαρίεντα τίθει χορόν.

Quo in loco mirum est probari a quibusdam potuisse monstruosum Arnaldi commentum, ἐπὶ δ' ἵμερον ὕμνον legentis, quod dictum sit pro ἐφίμερον ὕμνον. Apud tragicos dubitari interdum potest, quomodo distingui versus istorum systematum debeant. Nam quum numerus una dipodiarum perpetuitate videri possit procedere, ut fit in tro-

chaicis atque iambicis systematis, tamen, quoniam in antistrophis sæpe videmus iisdem in locis, ac mediis etiam in dipodiis verbum finiri, omninoque majorem quamdam curam exæquandis antistrophicis adhibitam esse, apparet, non temere versus omnes tetrametros et dimetros faciendos esse, sed, prouti verba, orationisque termini indicant, diversæ et formæ et longitudinis versus debere constitui. Neque enim aut vocabula hoc in genere versuum inter duos versus dividi, aut orationis membra in numerorum dispositione negligi videntur. Quumque his systematis etiam anapæsti admisceri soleant, non est verendum, ne dactylicum numerum male perdamus, si, verbis ita exigentibus, etiam anapæstos introducamus. Ita in Phœnissis v. 796. si antistropha concineret, quis dubitaret, recte versus ita distinctos esse,

ὦ πολύμοχθος Ἄρης, τί ποθ' αἵματι
καὶ θανάτῳ κατέχει, Βρομίου παράμουσος ἑορταῖς;

At quum ibi dissecari vocabulum necesse sit, non dubium esse puto, ita distingui versus debere, ut utrobique integra maneant vocabula:

ὦ ζαθέων πετάλων
πολυθηρότατον νάπος Ἀρτέμιδος
Χιονότροφον ὄμμα Κιθαιρών.

In eodem carmine hi versus leguntur:

ἱππείαισι θοάζεις,
Ἀργείους ἐπιπνεύσας
σπαρτῶν γέννᾳ.

et in antistropha:

Καδμείοις ἐπιπέμπει·
δυσδαίμων δ' ἔρις ἄλλα
θάλλει παίδων.

Qui rectius quidem distincti sunt, quam si in duos tetrametros divisi essent. At quum illo in carmine nulli sint trimetri, aliquot autem hexametri, multo convenientius videtur, priores duos in unum hexametrum conjungi. In strophicis quum Porsonus, quoniam, qui hos sequitur versus a vocali incipit, hiatus vitandi caussa γέννᾳ σπαρτῶν contra omnes libros posuit, non attendit, eo loco finiri unum illorum systematum, ex quibus hæ strophæ constant. Ita fit etiam v. 800. ubi hiatus eum non offendit.

7. Hexameter, qui sæpe in his systematis invenitur, nunc videtur heroicus esse, nunc simpliciter dactylicus, qui per tres dipodias dimetiendus sit. Arguit id cæsurarum, quæ propriæ sunt heroici metri, neglectio, ut in Phœnissis v. 802. 820.

αἵματι Θήβας, κῶμον ἀναυλότατον προχορεύεις.
πένθεα γαίας, Σφιγγός, ἀμουσοτάταισι σὺν ᾠδαῖς.

nisi hi ex dimetro et tetrametro constant. Dubites tamen an pleris-

que in locis etiam qui heroicus videtur, tribus potius dipodiis incedat. Ita in Euripidis Suppl. 271.

βᾶθι, τάλαιν᾽, ἱερῶν δαπέδων ἀπὸ Περσεφονείας,
βᾶθι, καὶ ἀντίασον γονάτων, ἔπι χεῖρα βαλοῦσα,
τέκνων τεθνεώτων κομίσαι δέμας, ὦ μελέα ᾿γώ,
οὓς ὑπὸ τείχεσι Καδμείοισιν ἀπώλεσα κούρους.

Horum ultimus tantum, si heroicus esset, minime elegans foret, non ille reprehendendus, si dactylicus est ex tribus dipodiis. Ut conjicias iisdem dipodiis incedere etiam antistrophicum, etsi hic plane heroicos numeros habet,

γούνασιν ὧδε πιτνῶ, τέκνοις τάφον ἐξανύσασθαι.

Contra, qui primo respondet, hunc quoque, quamvis simillimum heroico, suspectum reddit:

μηδ᾽ ἀτάφους, τέκνον, ἐν χθονὶ Κάδμου, χάρματα θηρῶν.

Unde non temere forsitan colligemus, omnes istos non esse heroicos, sed simpliciter dactylicos ex dipodiis. Plura hexametrorum apud tragicos exempla indicavi in commentario ad Aristotelem de arte poëtica p. 134.

8. Rarus est hexameter aperte acatalectus, ideoque in dactylum exiens. Sophocles in Electra 134. 150.

ἀλλ᾽, ὦ παντοίας φιλότητος ἀμειβόμεναι χάριν.
ἰὼ παντλάμων Νιόβα, σὲ δ᾽ ἔγωγε νέμω θεόν.

Euripides in Suppl. 277. 278.

πρὸς σὲ γενειάδος, ὦ φίλος, ὦ δοκιμώτατος Ἑλλάδι,
ἄντομαι, ἀμφιπιτνοῦσα τὸ σὸν γόνυ καὶ χέρα δειλαία.

Certe, quum reliqui isto in loco hexametri sint, uno excepto, nihil impedire videtur, quin hos quoque hexametros potius esse, quam in dimetrum, duo tetrametros, et iterum dimetrum distingui velimus. Ita visum etiam Gaisfordio ad Hephæst. p. 272.

9. Dimetri catalectici, qui Adonius vocatur, exempla quum alibi sæpius inveniuntur, tum inter alios dactylicos apud Æschylum in Agam. 166.

τοῖσδ᾽ ὁμόφωνον.

In hoc versu primus pes non solet cum spondeo commutari.

10. Trimetrum et pentametrum, qui quidem in dactylum exeant, et propterea aperte acatalecti habendi sint, non memini invenire, sed spondeo terminatos sæpius reperias, interdum etiam trochæo, unde catalecticos esse intelligitur. In trimetro sæpe primus pes spondeus est, quo versus similis fit Pherecrateo, ut apud Æschylum in Agam. 108. 119.

ἀλκᾷ σύμφυτος αἰών.
παμπρέπτοις ἐν ἕδραισι.

Sophocles continuos posuit in Trach. 112.

> πολλὰ γὰρ ὥστ' ἀκάμαντος
> ἢ Νότου ἢ Βορέα τις
> εὐρέϊ κύματα πόντῳ.

Et sic etiam Æschylus in Agam. 729. ubi in antistropha v. 739.

> μηλοφόνοισιν ἄγαισιν,

non μηλοφόνοις ἄταισιν scribendum videtur.

11. Pentametrum habet Æschylus in Agam. 123. 143. 167.

> αἴλινον, αἴλινον εἰπέ, τὸ δ' εὖ νικάτω.

Aliud exemplum statim dabimus ex Aristophane. Hephæstio, hunc versum Simmieum vocat, exemplo usus Simmiæ,

> χαῖρε, ἄναξ, ἕταρε ζαθέας μάκαρ ἥβας.

Plotius p. 2636. quo auctore dicat, in hujus versus ultima sede quemvis pedem disyllabum admitti, nescire me fateor. Vereor autem ne observatio ista, si e Græcis hausta, neque, quod suspicari licet, e Latinorum exemplis petita est, (nullum enim ille se Græcum exemplum, præter illud ipsum, quod apud Hephæstionem est, reperisse testatur) originem debeat locis, in quibus basis, quæ in initio sequentis versus esse debebat, male addita erat præcedenti tetrametro dactylico. Plura de hoc versu vide apud Gaisfordium ad Hephæst. p. 272. seq. qui quum exempla afferret ex Æschyli Eumen. 369. seqq. addere poterat ex eodem carmine v. 348. ubi itidem duo continui sunt. Sed in illis, quos attulit, hujus carminis versibus, tertium non pentametrum, quem sequatur trochaicus, sed tetrametrum esse puto, quem trochaicus excipiat a spondeo incipiens, qui spondeus mihi trochæus semantus videtur:

> ἡμετέραις ἐφόδοις μελανείμοσιν,
>   ὀρχησμοῖς τ' ἐπιφθόνοις ποδός.
> καὶ δνοφεράν τιν' ἀχλὺν κατὰ δώματος
>   αὐδᾶται πολύστονος φάτις.

Neque enim temere factum existimari debet, ut quarto, non quinto pede vocabulum terminaretur. Confirmatque eam rem Sophoclis exemplum in Antigona v. 339. in quo, ut ibidem refert Gaisfordius, Hotchkisius pentametrum restitui volebat. Nam ibi quoque tetrametros eadem ratio, quam dixi, tuetur:

> ἄφθιτον, ἀκαμάταν ἀποτρύεται,
> ἰλλομένων ἀρότρων ἔτος εἰς ἔτος,
>   ἱππείῳ γένει πολεύων.
> θηρὸς ὀρεσσιβάτα, λασιαύχενά θ'
> ἵππον ὑπάξεται ἀμφίλοφον ζυγόν,
>   οὔρειόν τ' ἀδμῆτα ταῦρον.

Et ita disposuit Erfurdtius.

12. Sed ut aliquod tamen integri systematis exemplum afferamus, hac utemur stropha in Nubibus 275.

ἀένναοι Νεφέλαι
ἀρθῶμεν φανεραὶ
  δροσερὰν φύσιν εὐάγητον
πατρὸς ἀπ' Ὠκεανοῦ βαρυαχέος
ὑψηλῶν ὀρέων κορυφὰς ἐπὶ
δενδροκόμους, ἵνα
τηλεφανεῖς σκοπιὰς ἀφορώμεθα,
καρπούς τ' ἀρδομέναν ἱερὰν χθόνα,
καὶ ποταμῶν ζαθέων κελαδήματα,
καὶ πόντον κελάδοντα βαρύβρομον,
ὄμμα γὰρ αἰθέρος ἀκάματον σελαγεῖται
μαρμαρέαισιν ἐν αὐγαῖς.
ἀλλ' ἀποσεισάμεναι νέφος ὄμβριον
ἀθανάτας ἰδέας ἐπιδώμεθα
  τηλεσκόπῳ ὄμματι γαῖαν.

Antistropha plerisque in versibus, non in omnibus eosdem pedes habet.

13. Omnium tamen horum versuum nobilissimus est tetrameter acatalectus, quo nunc continuo usi sunt poëtæ, ut in exemplis, quæ commemoravimus, nunc etiam, ut unum aliquem ponerent. Et hic ultimam habet ancipitem. Sophocles in Philoct. 826.

ὕπν' ὀδύνας ἀδαής, ὕπνε δ' ἀλγέων.

Adde Trachin. 504. Utroque modo iis usi sunt etiam Latini. Attius in Antigona apud Nonium in v. *expergite:*

heú vigiles, properáte, expergite,
péctora tarda sopóre, exsurgite.

Et Terentius in Andr. IV. 1, 1.

hóccine credibile aút memorabile;

ubi Cretici sequuntur.

14. Tetrametro catalectico in disyllabum primus usus esse Archilochus dicitur in epodis,

φαινόμενον κακὸν οἴκαδ' ἄγεσθαι.

Deinde, ut ait Hephæstio, Anacreon integra carmina hoc metro condidit,

ἀδυμελὲς χαρίεσσα χελιδοῖ.

Aristophanes in Pace duos hujusmodi versus duobus acatalectis præmisit v. 114.

ὦ πάτερ, ὦ πάτερ, ἆρ' ἔτυμός γε
δώμασιν ἡμετέροις φάτις ἥκει,
ὡς σὺ μετ' ὀρνίθων, προλιπὼν ἐμέ,
ἐς κόρακας βαδιεῖ μεταμώνιος;

15. Ex catalecticis in syllabam apud Hephæstionem hi commemorantur, trimeter Archilochi,

ἐν δὲ Βατουσιάδης.

Vide Æschylum in Suppl. 550. seq. Idem ibidem v. 851. seq.

ἁλμήεντα πόρον,
δεσποσίῳ ξὺν ὕβρει.

Dubitari hic potest, an prior horum a vitio vacuus sit. Antistrophicus enim dactylum in prima sede habet:

ἀλφεσίβοιον ὕδωρ.

Deinde tetrameter apud Alcmanem:

ταῦτα μὲν ὡς ἂν ὁ δῆμος ἅπας.

Æschylus in Suppl. 552. 561. spondeum in nomine proprio opposuit dactylo:

πολλὰ βροτῶν διαμειβομένα
Παμφύλων τε διορνυμένα.

16. Gaisfordius ad Hephæst. p. 274. recte his addere videtur tetrametrum hypercatalectum, sive eum malis pentametrum catalecticum in syllabam vocare, ex Sophoclis Ajace 224. 248.

τῶν μεγάλων Δαναῶν ὑποκληζομέναν.
ἢ θοὸν εἰρεσίας ζυγὸν ἑζόμενον.

Servius hunc versum Alcmanium nominat.

17. Versus dactylicos etiam ultra hexametrum productos esse, Gaisfordius ad Hephæstionem p. 274. seq. ex Servio adnotavit, qui hexametrum hypercatalectum, Alcmanium; heptametrum catalecticum, Stesichorium; heptametrum acatalecticum, Ibycium; heptametrum hypercatalectum, Ibycium, commemorat; et ex Mario Victorino, cujus hæc verba p. 2519. adscripsit: "inter hæc, ne ignorasse videar, non prætermiserim, quod ferunt apud auctores exempla reperiri, quibus ostendant, hexametrum dactylicum usque ad octametrum disyllabo terminatum processisse, ultra quam proceritatem nihil in eodem scrutandum est." Idem Gaisfordius heptametri catalectici exempla ex Æschyli Pers. 866. 870. 873. 877. attulit, Burneium sequutus. In qua re cur a viro præstantissimo dissentiam, infra cap. XXIX. indicabo. Rectius huc referri posse putaverim metrum, quod in eadem fabula v. 854. 860. est, Cretico et trochæo post octo dactylos terminatum:

ὦ πόποι, ἦ μεγάλας ἀγαθᾶς τε πο-
λισσονόμου βιοτᾶς ἐπεκύρσαμεν,
εὖθ' ὁ γηραιός.
πρῶτα μὲν εὐδοκίμου στρατιᾶς ἀπε-
φαινόμεθ', ἠδὲ νομίσματα πύργινα
πάντ' ἐπεύθυνον.

Sed hæc jam magis ad systematum magnitudinem accedunt. Hujusmodi longiores versus in mente habuisse Aristidem Quintilianum puto, quum p. 52. scriberet: τοῦ δὲ γενικοῦ δακτυλικοῦ πεποιήκασιν οἱ μὲν (ita L. Santenius pro μετά) ταῦτα εἴδη· δίμετρον, τρίμετρον, τετράμετρον, πεντάμετρον. παραβαίνουσι δέ τινες αὐτό, καὶ κατὰ συζυγίαν ποιοῦντες τετράμετρα καταληκτικά. Nam quæ hic τετράμετρα κατὰ συζυγίαν vocat, videntur ex quater binis pedibus composita intelligi debere.

CAP. XXVI.

DE VERSU HEROICO.

1. Versuum omnium et antiquissimus et nobilissimus est hexameter heroicus, cujus originem plerique ad Phemonoën retulerunt, de qua re videndi Pausanias X. 5, 4. Proclus in Chrestomathia apud Photium p. 340. sive ex Gaisfordii editione p. 376. Eustathius ad Iliad. p. 4, 1. Nec sane immerito divinum quid habere visa est hujus versus inventio. Quis est enim, qui, si accuratius ejus naturam consideraverit, non admiretur eximiam illam Græcorum sollertiam, qui in ipsis artis primordiis statim illud metrum repererint, in quo omnia, quæ gratam varietatem, venustatem, dignitatem carminibus adderent, conjuncta cernerentur? Qua in re explicanda quum mihi non satisfecerint ea, quæ Frider. Thierschius in dissertatione de poëmatis Hesiodi, commentariis Academiæ Monacensis inserta, p. 38. attulit, paucis, quid ego sentiam, volo exponere. Animadvertebant autem, ut opinor, illi, qui primi communem sermonem ad poësin attollere conabantur, numero opus esse, qui dum humilitatem familiaris orationis desereret, retineret tamen ejus æquabilitatem, quo pariter et omnibus rebus exponendis aptus esset, et diu sine tædio continuaretur. Ita fieri non potuit, quin dactylicum numerum cæteris præferrent, qui, quoniam simillimus tribracho est, dum hujus alacritatem haberet, fortius tamen incederet, simul autem apte spondeorum tarditate posset temperari. Sentiebant autem, si hunc numerum ab anacrusi inciperent, vehementiorem eum futurum esse, ac minus æquabilem, quam deceret: unde ab arsi eum inchoandum intellexerunt, quod grave simul et sedatum exordium est. Præterea curandum erat, ut, dum æquabiliter procederet versus, tamen etiam varietatem idoneam haberet. Itaque ordines non modo nec longi nimis, nec breves, sed etiam cum similitudine dissimiles esse debebant. Utrumque consequuti sunt, quum versum ex his ordinibus composuerunt,

—́ ◡◡ — ◡◡ — | ◡◡ —́ ◡◡ — ◡◡ — ◡

quorum quum uterque eam habeat magnitudinem, quæ neque brevitate sua orationem concisam reddat, nec nimia longitudine molestiam in pronunciando creet, ambo ad æquabilitatem numeri conservandam

conspirant, sed ita, ut, quoniam dissimiles sunt, aptam simul varietatem ei addant. Nam quum similes sint eo, quod uterque triplici ordine periodico constant, dissimilitudinem affert et anacrusis, a qua orsus alter dum facile nectitur priori, fortior est, et catalexis, quæ quoniam in secundo lenior, quam in primo est, temperat ea rursum vim ab anacrusi ortam, simulque facit, ut et placide conquiescat numerus, et sine asperitate ei alius ejusdem generis versus possit succedere. Sed hæc compositio aliam præterea, eamque admirabilem præstabat commoditatem. Nam etsi hæc, quam dixi, ordinum divisio legitima est, et naturam continet versus heroici, tamen talis ea est, ut, quum multis modis mutari possit, incredibilis ordinum varietas in versum heroicum inferatur, eoque ille in infinitum repetitus numquam, si quis ista varietate recte uti sciat, tædio auditorem afficiat. Sed de hac re omni deinceps explicabimus, Romanorum promiscue et Græcorum exemplis utentes.

2. Atque apud Romanos primus, qui hoc versu uteretur, fuit Q. Ennius: quod non, ut Hier. Columna, ex Lucretio Siliove colligam, sed ipsi Ennio credo, versus Saturnios ridenti:

quos olim Fauni vatesque canebant,
quom neque Musarum scopulos quisquam superarat,
nec dicti studiosus erat,

et quidem *ante hunc:* tum illa,

nos ausi reserare,

certius rem confirmant. Longos autem ille vocabat versus heroicos, ut refert Cicero in fine lib. II. de legibus. Itaque recte Scaliger ad Festum v. *topper*, neminem apud Romanos ante Nævium, et ne hunc ipsum quidem hexametro usum dicit. Nam Cypria Ilias, ex qua Charisius p. 118. et Priscianus p. 881. duos versus heroicos afferunt, non Nævii fuit, sed Lævii, quod vidit Vossius de Analog. III. 35. Scriverius autem in Baudii Amoribus p. 416. nescio cujus Ninnii putat esse. Hæc latuerant Heynium in Exc. I. ad Virg. Æn. II. Non magis, quæ anno urbis IↃXL. reperta sunt Marcii vatis carmina, quum Ennius annos natus esset XXVII. hexametro versu scripta fuere, quo numero eos conceperunt Alciatus et Scaliger. Vide Scalig. ad Varr. p. 82. Columη. ad Enn. p. 122. Desprez. ad Horat. Epp. II. 1, 26. Nam Marcium quoque e Cicerone de div. I. 50. Saturniis versibus cecinisse colligas, multoque facilius in istis carminibus quemadmodum ab Livio XXV. 12. et Macrobio I. 17. referuntur, Saturnium, quam heroicum numerum inveneris.

3. Apud Græcos versus heroicus mutationes quasdam expertus est, sive prosodiam spectes, sive ipsos numeros. De utraque re diligentius disputavi in dissertatione de ætate Orphei Argonauticorum. Hic mihi hoc tantum commemorandum est, inde ab Homero usque ad quintum a Christo sæculum poëtas epicos hac forma usos esse, quæ et spondeos promiscue cum dactylis commutatos, et cæsuram potissimum habet masculam illam, quæ πενθημιμερὴς a grammaticis vocatur, quæ est in tertii pedis arsi. Sed eo, quo dixi, sæculo eo jam

processerat poëtarum inscitia, ut, quæ præterea ad elegantiam versus heroici conferrent, plane ignorasse videantur. Tum exstitit vir fervidioris ingenii, et in primis ad poësin factus, Nonnus Panopolitanus, qui edito ingenti volumine Dionysiacorum omnes, qui tum vivebant, poëtas ita præstinxit, ut quasi novus Homerus haberetur. Is dactylum rarius spondeo cedere passus, cæsuram regnare voluit eam, quæ a grammaticis κατὰ τρίτον τροχαῖον vocatur: quo volubilitatem, quam consectabatur, huic versui conciliavit admirabilem:

εἰπὲ, θεὰ, Κρονίδαο διάκτορον αἴθοπος αὐγῆς.

Hunc igitur, ut priores Homerum, ita, qui post eum fuerunt, omnes exemplum sibi sumpserunt, ut vel ex numeris ætatem eorum conjicere possimus, veluti Musæus, Tryphiodorus, Coluthus, Christodorus, Joannes Gazæus, Paullus Silentiarius, Leontius, Macedonius.

4. Sed dicatur jam de cæsuris versus heroici. Earum grammatici quattuor commemorant, πενθημιμερῆ, κατὰ τρίτον τροχαῖον, ἑφθημιμερῆ, τετραποδίαν βουκολικήν. Vide præter scholiastas Hephæstionis Gellium XVIII. 15. Diomedem p. 496. Terentianum p. 2419. seq. Marium Victorinum p. 2508. Bedam p. 2368. Hæ a nobis suo quæque loco commemorabuntur. Nam quum præter has multæ sint aliæ, sunt autem omnes numero XVI. quoniam de quinque dactylis quisque tres, ultimus pes autem unam admittit, earum omnes, quæ vel ad elegantiam aliquid conferant, vel corrumpant numeros, attingere convenit. Nemo autem non videt, sæpe unum versum plures habere cæsuras posse, quin debere etiam, si una earum vel initio vel fini ita propinqua est, ut reliqua versus pars non possit facile uno ordine contineri.

5. Prima cæsura est in prima arsi. Ea præclare usus est Homerus Iliad. α. 51. Odyss. μ. 439.

αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἐχιπευκὲς ἐφιεὶς
βάλλ', – αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί.
ἐελδομένῳ δέ μοι ἦλθεν
ὄψ'· – ἦμος δ' ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορῆθεν ἀνέστη.

6. Tertia in fine primæ theseos. Iliad. τ. 319.

ἄκμηνον πόσιος καὶ ἐδητύος, ἔνδον ἐόντων,
σῇ ποθῇ. – οὐ μὲν γάρ τι κακώτερον ἄλλο πάθοιμι.

et ω. 500.

τὸν σὺ πρώην κτεῖνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης
Ἕκτορα· – τοῦ νῦν εἵνεχ' ἱκάνω νῆας Ἀχαιῶν.

Virgilius Georg. IV. 195.

ut cymbæ instabiles fluctu jactante saburram
tollunt: – his sese per inania nubila librant.

7. Quarta est in secunda arsi. Theocritus XXV. sæpius, ut 260.

τῷ μὲν ὑπὲκ χειρῶν ἔφυγεν τανύφλοιος ἐρινεὸς
καμπτόμενος, – τηλοῦ δὲ μιῇ πήδησεν ὑφ' ὁρμῇ.

Virgilius Georg. II. 296.

tam fortes late ramos et brachia tendens
huc illuc, – media ipsa ingentem sustinet umbram.

8. Sexta in fine secundæ theseos. Virgilius Georg. III. 99.

ut quondam in stipulis magnus sine viribus ignis
incassum furit: – ergo animos ævumque notabis.

9. Septima, quam πενθημιμερῆ vocant, in tertia arsi est:

fortunam Priami – cantabo et nobile bellum.

Hanc supra ostendimus propriam esse versus heroici cæsuram, eaque inde ab Homero apud epicos pariter ac cæteros, qui hexametro usi sunt, legitima habita est. Idque in mente habuisse puto Varronem apud Gellium XVIII. 15. quum dixit, omnimodo in quinto semipede verbum terminari: quare injuria reprehensus ille est a Mureto in Var. lectt. XI. 6. et a Bentleio in dissertatione de metris Terentii. Quod sicubi negligitur hæc cæsura, substitui ei necesse est aliam earum, quæ versum apte in duas partes dirimant. Hæ sunt autem plerumque octava, rarius decima, perraro duodecima. Nam etiam ubi potior cæsura non fit in tertio pede, tamen curari solet, ne ille sine omni incisione sit, quia sic asperior fit numerus, et exuere videtur naturam versus heroici. Octava igitur cæsura omnium aptissima est, quæ propriæ locum teneat,

ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, – πολύτροπον, ὃς μάλα πολλά.

Decima talis est, ut apud Catullum in Epithal. Pelei. v. 139.

Eumenides, quibus anguineo – redimita capillo.

Ea hoc in versu, et simile quid in aliis hujus generis versibus animadverti licet, hanc ob caussam minus offensionis habet, quod potior cæsura est in secunda arsi, unde versus in tres ordines dividitur,

Eumenides, – quibus anguineo – redimita capillo.

Duodecima minus grata est, et tantummodo, ne versus plane pravus sit, efficit, ut apud Lucretium III. 544. 611. 630. IV. 759.

an contractis in se partibus – obbrutescat.
dissolvi: quod si immortalis – nostra foret mens.
sic animas introduxerunt – sensibus auctas.
per simulacra leonum cætera, – quæ videt æque.

Quorum versuum secundus reliquis melior est, propter eamdem rationem, quam indicavimus, quia ex tribus ordinibus constans, aliam potiorem cæsuram habet.

10. Octava cæsura, quam κατὰ τρίτον τροχαῖον grammatici vocant, ut supra dictum est, ab Nonno, et qui hunc sequuti sunt, ut legitima usurpatur. Hæc talis est,

Orphei Calliopea, – Lino formosus Apollo.

Propter lenitatem hæc mollibus argumentis accommodatissima est. Ita fere ubique eam usurpatam videas in Moschi epitaphio Bionis. Eadem interdum tranquillam quamdam gravitatem habet, ut in Odyss. λ. 538.

ψυχὴ δὲ ποδώκεος Αἰακίδαο
φοίτα μακρὰ βιβῶσα κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα.

Apte usurpata est etiam in hoc versu, Iliad. δ. 455.

τῶν δέ τε τήλοσε δοῦπον ἐν οὔρεσιν ἔκλυε ποιμήν.

Sæpissime autem volubilitatem auget. Homerus Od. λ, 598.

αὖτις· ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδής.

Vide Lucretium III. 116. VI. 336. Catullum in Epithal. Pel. 115.

11. Nona, quæ est in fine tertii pedis, quoniam in duas æquales partes versum dirimit, præsertim si spondeus est tertius pes, minime suavis est. Usus est ea tamen non sine vi quadam Virgilius, artifex in his rebus laboriosissimus, Georg. I. 357.

incipiunt agitata tumescere, et aridus altis
montibus audiri fragor : – aut resonantia longe.

Vide ibi Vossium.

12. Decima quoque, quæ in quarta arsi est, idem poëta apte utitur Georg. I. 201.

non aliter, quam qui adverso – flumine lembum
remigiis subigit.

13. Undecima, quæ κατὰ τέταρτον τροχαῖον a grammaticis vocatur, rarissima est, et studiose vitatur; ut Terentianus exemplorum penuria ipse versum finxerit,

quæ pax longa remiserat arma, novare parabant.

Vide etiam Marium Vict. p. 2508. Nam non modo ipsa mollis est, sed etiam debilem reddit postremum ordinem, qui a levi anacrusi incipiens, statim in prima dactyli repetitione trochæo exstinguatur. Id adeo offensioni fuit veteribus, ut, etiam si versus alias haberet incisiones, tamen diligenter caverint, ne in medio quarto dactylo terminaretur vocabulum. Itaque apud bonos poëtas perrari sunt versus, qualis hic est Iliad. ι. 394.

Πηλεὺς θήν μοι ἔπειτα γυναῖκα γαμέσσεται αὐτός.

Sed quo quisque deterior est ac negligentior, id quod in multos recentiorum cadit, eo majorem in hac re incuriam deprehendas, ut pluribus ostendi in dissertatione de ætate Orphei Argonauticorum p. 694. seqq. Illud vix opus est monere, si ultimum quarti pedis tempus in voce monosyllaba sit, eaque non ad sequentia, sed ad præcedentia pertineat, abesse illam offensionem. Itaque frequentissimi sunt tales versus, ut,

ἣ δ' οὐκ ἔγχος ἔρυτο, διὰ πρὸ δὲ εἴσατο χαλκός.

ἐν μεγάλῳ ἀδύτῳ ἀκέοντο τε κύδαινόν τε.
λὰξ ποδὶ κινήσας, ὤτρυνέ τε νείκεσέ τ' ἄντην.
πολλὰ δ' ἄναντα, κάταντα, πάραντά τε, δόχμιά τ' ἦλθον.

Neque offensionem habet terminatum eo loco vocabulum, si præcedit vox monosyllaba ad sequentia pertinens, ut,

ὣς ἔφατ'· ἔδδεισεν δ' ὁ γέρων, καὶ ἐπείθετο μύθῳ.

Quod si hoc non fit, plerumque operam dederunt poëtæ, ut certe in quinta arsi vox finiretur, ut Iliad. ζ. 2.

πολλὰ δ' ἄρ' ἔνθα καὶ ἔνθ' ἴθυσε μάχη πεδίοιο.

Multo enim deterior est numerus, si finitur in media quinta thesi, ut ψ. 760.

ἄγχι μάλ', ὡς ὅτε τίς τε γυναικὸς ἐϋζώνοιο.

Sed plura de hac re vide in dissertatione, quam dixi p. 692. seqq. Sæpius cæsura ista apud Latinos invenitur, ut apud Lucretium II. 454. V. 302. 1070. VI. 176. 223. 934. apud Virgilium Ecl. III. 42. Æn. I. 417. III. 112. 158. IV. 58. 59. 71. X. 10. XI. 825. Apud Ovidium autem et Calpurnium frequentissima hæc incisio est. Nam Horatium, apud quem ipsum quoque plurima exempla inveniri licet, commemorare nolo: de quo infra dicam.

14. Duodecima nobilis incisio est, quam Græci, quod ea apud bucolicos poëtas legitima habetur, τετραποδίαν βουκολικὴν vocarunt:

ἁδύ τι τὸ ψιθύρισμα καὶ ἁ πίτυς, — αἰπόλε, τήνα.

Mirum est, Virgilium in Eclogis deseruisse exemplum Theocriti. Hæc cæsura etiam apud epicos poëtas sæpissime invenitur, fecitque, ut quartus pes singulari licentia frueretur: de qua re sæpius mentio facta est in primo libro. Magnam interdum vim hæc incisio ad augendam rei, quæ describitur, magnitudinem habet, ut apud Homerum Iliad. δ. 424.

πόντῳ μὲν τὰ πρῶτα κορύσσεται, — αὐτὰρ ἔπειτα
χέρσῳ ῥηγνύμενον μεγάλα βρέμει, — ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας.

Dionysius Periegetes v. 131.

Αἰγαίου πόντοιο πλατὺν πόρον· ἔνθα τε κῦμα.

Lucretius III. 920. VI. 155. 1260.

insatiabiliter deflebimus; — æternumque.
denique sæpe geli multus fragor, - atque ruina.
omnia complebant loca tectaque, — quo mage eos tum.

Virgilius Georg. I. 356.

continuo ventis surgentibus, — aut freta ponti.

et Æn. IX. 721.

bellatorque animos deus incidit.

15. Tertia decima non inepte usus est Ennius in his versibus:

nam me visus homo pulcer per amœna salicta
et ripas raptare, locosque novos: – ita sola
postilla, germana soror, errare videbar,
tardaque vestigare, et quærere te, – neque posse
corde capessere: semita nulla pedem stabilibat.

In quorum versuum ultimo etiam sexta cæsura, etsi parum illa elegans, tamen ad declarandam perturbationem animi valde accommodata est.

16. Memorabilis est quinta decima incisio, quæ est in fine pedis quinti, improbata Græcis grammaticis. Scholiastes Homeri in cod. Harl. ad illud Od. β. 77.

τόφρα γὰρ ἂν κατὰ ἄστυ ποτιπτυσσοίμεθα μύθῳ,
χρήματ᾽ ἀπαιτίζοντες,

de verbo *ποτιπτυσσοίμεθα* disserens, ita scribit: *καὶ ἔδει μὲν ἡμᾶς ὑποστίζειν εἰς αὐτό, τὸ δὲ μύθῳ τοῖς ἑξῆς ἀποδιδόναι· ἀλλ᾽ οὐδέποτε ὁ εἰκοστὸς χρόνος τοῦ ἡρωϊκοῦ στιγμὴν ἐπιδέχεται.* Egregia est observatio Bentleii ad Lucanum I. 231. merito repetita a Gaisfordio ad Hephæst. p. 270. Latinos poëtas, quum hac cæsura utuntur, fere in sexto pede duas ponere voces monosyllabas, ut Virgilium in Ecl. VII. 35.

nunc te marmoreum pro tempore fecimus: – at tu.

Exemplis, quæ ille attulit, adde Virg. Georg. I. 370.

at Boreæ de parte trucis quum fulminat, – et quum.

Sed quod idem contendit, aliquot exemplis permotus, eamdem rationem esse, quum disyllaba vox, sed repetita, sextum pedem tenet, ut apud Virgil. Ecl. VI. 39.

incipiant silvæ quum primum surgere, – quumque.

apud Lucanum VII. 350.

ipsi tela regent per viscera Cæsaris, ipsi.

apud Virgilium, Æn. V. 633.

nullane jam Trojæ dicentur mœnia, – nusquam,

ubi etsi non vox eadem, at sensus tamen idem iteratur: id argutius, quam verius dictum puto. Omninoque obscurior est ratio, qua explicare vir summus et hoc et duas istas monosyllabas voces conatur, more suo ad arcanam musices rationem provocans: quam si ipse satis explicatam habuisset, neque arcanam, opinor, appellavisset, et exponere, quam digitum ad eam intendere maluisset. Nimirum vir eximius acute sentire, quid recte, quid secus fieret, solebat, sed explicare nunc nolebat, nunc alia, quam debebat, via aggrediebatur. Mihi quidem ex illis duabus observationibus hæc tantum vera videtur, quæ est de duabus in sexto pede vocibus monosyllabis, alteram casui tribuendam puto. Nam etiam sine repetitione disyllaba vox eum locum tenet, ut in Æn. X. 195.

ingentem remis Centaurum promovet: – ille.

Sed quum sentirent poëtæ, ubi ista cæsura uterentur, nimis brevem

esse ultimum ordinem, quam ut apte ad præcedentia comparari posset, ei incommodo sic plerumque mederi studuerunt, ut eum ex duabus vocibus componerent, quo id consequebantur, ut, dum singulæ seorsim, et, ut in initio sententiæ, gravius pronunciarentur, multo diutius vox iis immorari cogeretur, eaque re longior fieret ultima pars versus. Videtur enim illa jam magis ex duobus ordinibus, i. e. ex duabus arsibus constare,

> át Boreæ de parte trucis quum fulminat, – ét – quúm,

habetque eamdem rationem, ut, quam statim commemorabimus, postrema cæsura. Cæterum exempla duarum in fine vocum monosyllabarum ex Horatio multa reperies in iis, quæ Morgensternius in diss. de satiræ atque epistolæ Horatianæ discrimine p. 36. seqq. collegit.

17. Hæc enim, quæ numero est sexta decima, in sexta arsi est, quo quidem loco non sane oratio finiri solet: esset enim hoc satis ineptum, ante syllabam finalem concludere orationem, ipsoque in fine versus novam incipere sententiam: sed vocabulum tamen sæpe eo loco terminatur, succedente voce monosyllaba, eaque tali, quæ non sine accentu pronuncianda sit. Quo fit, ut ea vox non possit in thesi delitescere, sed novo ictu notata per se aliquem ordinem faciat, thesi illa in arsin mutata. Sic Odyss. ϑ. 69.

> γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον· ὀρώρει δ' οὐρανόθεν – νύξ.

Dionysius Periegetes v. 759.

> ἐσχατιάς· πέρι δέ σφι δυσήνεμος ἐκτέταται – χθών.

Virgilius Æn. I. 105.

> dát latus, ínsequitur cumuló præruptus aquæ – móns.

et Georg. I. 247.

> íllic ut perhibent, aut íntempesta silet – nóx.

Et his quidem in locis gravis est et severa hæc incisio: alibi autem ad res leves et pusillas transfertur, ut apud Horatium,

> párturiunt montes, nascétur ridiculus – mús;

et apud Virgilium Georg. I. 181.

> túm variæ illudant pestes: sæpe éxiguus - mús.

ubi de ea cæsura videndus est Vossius.

18. In hujusmodi rebus exili diligentia apud Romanos Virgilius, apud nostros Vossius elaborarunt. Homerus, et quiqui natura magis, quam disciplina poëtæ fuerunt, non anxie talia quæsivere, sed, dum sensum suum atque animi impetum sequuntur, ultro oblata non repudiaverunt. Hinc illa est tamen incredibilis et pene divina vis, quam habet versus heroicus, dum non modo pro mensuræ diversitatibus celerius, vel tardius incedit, sed etiam pro mira illa varietate

cæsurarum modo volubilis, modo gravis; modo lenis, modo asper; modo sedatus, modo agitatus est. Atque hæc ordinum varietas quodammodo in singulis versibus requiritur. Ii enim sunt pessimi versus, qui nimiam habent ordinum similitudinem, ut quum in duas æquales partes dividitur versus, sicut apud Ennium VII. Annal. in ed. Merulæ p. 417.

Pœni pervortentes – omnia circumcursant;

vel quum singuli pedes vocabulo terminantur, ut apud eumdem p. 169. ed. Hessel.

sparsis hastis longis campus splendet et horret;

etsi interdum id non sine quadam virtute fit, ut in alio ejusdem poëtæ versu, apud Merulam p. 354.

disperge hostis, distrahe, diduc, divide, differ.

Grammatici hujusmodi versum ὑπόῤῥυθμον vocant: v. schol. Hephæst. p. 91. (178. ed. Gaisf.) et Eustath. p. 740. init. (635, 32.) Vix est autem, quod magis displicere debeat, quam quum ad similitudinem ordinum etiam debilitas accedit. Recte enim observavit Vossius ad Virgil. Georg. III. 519. neminem veterum hos numeros probaturum fuisse,

sole cadente juvencus aratra reliquit in arvo.

19. Sunt in hoc genere nonnulla, in quibus Latinorum severior, quam Græcorum usus est, non quod illi meliores versus, quam Græci, fecerint, sed quod lingua eorum non tanta libertate gaudet. Etenim quum Græci accentum, qui ipsorum est vocabulorum proprius, in versibus non multum curare soleant, nihil offenduntur, si ictus metrici alios in locos, quam accentus, incidunt. Romani autem, etsi ipsi quoque, et maxime in heroico versu, accentum vocabulorum negligere debuerunt, tamen interesse aliquid senserunt, quo in loco, et quali in vocabulo id fieret. Et quum illud potissimum naturæ Latinæ linguæ repugnet, si in fine acuantur vocabula, operam dederunt, ut id in versu heroico eadem ratione, qua in versibus trochaicis atque iambicis, ibi tantum facerent, uti evitari non posset, i. e. in secunda, tertia, quarta arsi. His enim in locis nisi id concedatur, non licebit facere hexametrum. In quinta vero sextaque arsi majorem viderunt cautionem adhibendam esse. Nam circa finem versus, ut sæpe monuimus, cultiorem ac nitidiorem decet numerum esse, remissis jam viribus, et aure finito versu sonum quasi retinente aliquamdiu. Hinc, quod multi præcipiunt, versum heroicum non esse terminandum vocabulo tetrasyllabo, cujus duæ priores syllabæ breves sint, non propter istam vocem verum est, sed propter vocem prægressam. Quæ si anapæstus est, asper est et insuavis versus, ut hic Lucretii II. 77.

aúgescunt aliæ gentes, – aliáe – minuúntur.

Quare præmitti solet longior vox, ut apud Virgilium,

A'mphion Dircæus in A'ctæo – Aracýntho.
lámentis gemituque et fémineo - ululátu.

Paullo durior est numerus, si ea vox, quum anapæsto finitur, etiam anacrusin habet, ut in Virgilii Æn. XII. 419.

ámbrosiæ succos et odóriferam - panacéam.

Aliam rationem habet illud, quod non laudatur versus, in quo duo extremi pedes una voce contineantur. Id propterea fit, quia, quum minui vim numeri in extremo versu conveniat, augetur ea, longiore ordine sequente breviorem: etsi interdum tales versus, si sententiæ accommodati sunt, suam virtutem habent, ut apud Lucretium III. 71.

cónduplicant avidi, cædém cædi áccumulantes.

20. Ad mensuram quod attinet, in qua cæsurarum quoque aliqua vis est, pleraque libro primo in eo capite, quod est de prosodia, tetigi. Multa etiam ea de re dicta sunt in dissertatione de ætate Orphei Argonauticorum. Diligentissime hunc omnem locum pertractari a Spitznero, rectore scholæ Vitebergensis, dum hæc scribebam, comperi, allatis ad me primis foliis libri, qui sub prelo nunc est, de versu Græcorum heroico. Hic paucis commemorabo grammaticorum exiles argutias, de quibus multi sunt scholiastæ Hephæstionis. Ac satis erit, Athenæi verba in libro XIV. apposuisse qui quum p. 620. C. sic scripsisset: *Χαμαιλέων δ' ἐν τῷ περὶ Στησιχόρου καὶ μελῳδηθῆναί φησιν οὐ μόνον τὰ Ὁμήρου, ἀλλὰ καὶ τὰ Ἡσιόδου καὶ Ἀρχιλόχου, ἔτι δὲ Μιμνέρμου καὶ Φωκυλίδου:* ita scribit p. 632. C. *ὅτι δὲ πρὸς τὴν μουσικὴν οἰκειότατα διέκειντο οἱ ἀρχαῖοι, δῆλον καὶ ἐξ Ὁμήρου, ὃς διὰ τὸ μεμελοποιηκέναι πᾶσαν ἑαυτοῦ τὴν ποίησιν, ἀφροντιστὶ τοὺς πολλοὺς ἀκεφάλους ποιεῖ στίχους, καὶ λαγαρούς, ἔτι δὲ μειούρους. Ξενοφάνης δὲ καὶ Σόλων καὶ Θέογνις καὶ Φωκυλίδης, ἔτι δὲ Περίανδρος, ὁ Κορίνθιος ἐλεγοποιός, καὶ τῶν λοιπῶν οἱ μὴ προσάγοντες πρὸς τὰ ποιήματα μελῳδίαν, ἐκπονοῦσι τοὺς στίχους τοῖς ἀριθμοῖς καὶ τῇ τάξει τῶν μέτρων, καὶ σκοποῦσιν ὅπως αὐτῶν μηθεὶς ἀκέφαλος ἔσται, μήτε λαγαρός, μήτε μείουρος. ἀκέφαλοι δέ εἰσιν, οἱ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τὴν χωλότητα ἔχοντες,*

ἐπειδὴ νῆάς τε καὶ Ἑλλήσποντον ἵκοντο·
ἐπίτονος τετάνυστο βοὸς ἶφι κταμένοιο·

λαγαροὶ δὲ, οἱ ἐν μέσῳ, οἷον,

αἶψα δ' ἄρ' Αἰνείαν φίλον υἱὸν Ἀγχίσαο·
τῶν αὖθ' ἡγείσθην Ἀσκληπιοῦ δύο παῖδες·

μείουροι δέ εἰσιν, οἱ ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς, οἷον,

Τρῶες δ' ἐῤῥίγησαν, ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν·
καλὴ Κασσιέπεια, θεοῖς δέμας ἐοικυῖα·
τοῦ φέρον ἐμπλήσας ἀσκὸν μέγαν, ἐν δὲ καὶ ἤϊα.

Pugnantia hic tradit de Phocylide; falsa de Theognide, si quidem ex hoc quoque versus *ἀκέφαλοι* proferuntur. Homerum quidem et Hesiodum cecinisse potius carmina sua, quam recitasse, vix erit, qui dubitet: sed istam modulationem valde simplicem fuisse credibile est,

ut, ubi justa mensura syllabarum neglecta est, id partim necessitati a metro impositæ, partim pronunciationi ab accentu determinatæ, quam poësis nondum omnem deseruerat, partim vero etiam cæsuris tribuendum videatur. De quibus rebus dictum est libro primo. Cæterum omisit Athenæus versus δολιχοούρους sive μακροσκελεῖς, cujus generis postremus eorum est, quos affert, et προκεφάλους, et προκοιλίους, de quibus scholiastæ Hephæstionis p. 181. seqq. ubi vide, quæ Gaisfordius ex Eustathio adjecit.

21. Pedes vero alienos, anapæstum et proceleusmaticum, sicubi admisisse veterrimi videbuntur, ut

Βορέης καὶ Ζέφυρος, τώ τε Θρήκηθεν ἄητον,
νέα μέν μοι κατέαξε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
πλέονές κεν μνηστῆρες ἐν ὑμετέροισι δόμοισιν,
ἐκ δὲ στέατος ἔνεικε μέγαν τρόχον ἔνδον ἐόντος,

(vide Iliad. ι. 5. ψ. 195. Od ι. 283. σ. 246. φ. 178. 183.) eos contractione facta tolli, apertum est. In Odyss. ο. 83. Wolfius nunc dedit,

αὔτως ἀππέμψει, δώσει δέ τι ἕν γε φέρεσθαι,

ubi olim ἀποπέμψει legebatur. Non minus constat, apud Latinos "tenuia, abiete, fluviorum rex Eridanus," apud Virgil. Georg. I. 482. et quæ sunt hujusmodi alia, non proceleusmaticos, sed dactylos esse. Attigit hæc Macrobius V. 14. Ennius tamen et proceleusmaticum et anapæstum in primo pede, qui aptior tali licentiæ est, sibi indulsit in his versibus p. 135. 159. ed. Hessel.

capitibus nutantis pinus rectosque cupressos.
melanurum, turdum, merulamque, umbramque marinam.

22. Trochæus, qui interdum apud Homerum invenitur, si in quarto pede est, quam excusationem habeat, ostendimus libro primo p. 40. seq. In primo pede nomini proprio aliquid condonandum videtur in Homerico hymno Apollinis v. 373.

Πύθιον καλέουσιν ἐπώνυμον, οὕνεκα κεῖθι.

Sed in illo, Od. κ. 493. μ. 267.

μάντιος ἀλαοῦ, τοῦ τε φρένες ἔμπεδοί εἰσιν,
μάντιος ἀλαοῦ, Θηβαίου Τειρεσίαο,

μάντηος scribendum esse puto. Μάντεϊ constans lectio est Iliad. ν. 69. Variat scriptura ω. 221. ubi Wolfius μάντιες prætulit. Videtur hoc nomen, ut πόλις, triplicem declinationem habuisse. Varro apud Nonium p. 272. scripserat, haud dubie de Ajace loquens,

mox unum credit ferro se cædere Ulixem,
quum bacchans silvam cædit, porcosque trucidat.

Male ibi *maximum* legitur. Lucilii verba fragm. 64. apud interpretem Juvenalis ad III. 175. fortasse hoc modo distribuenda sunt:

principio exitus dignus,
exodiumque sequetur.

Aliud trochæi exemplum in ejusdem poëtæ fragm. 51. apud Nonium p. 4. corruptum est.

23. Quinta sedes legitimum pedem habet dactylum, quia sic exitus numeri suavior est. Rarior spondeus eo in loco est, sed interdum gravitate sua et tarditate ad sententiam aptissimus. Ita apud Virgilium Ecl. IV. 49.

cara deum soboles, magnum Jovis incrementum.

Romani in hoc genere versuum plerumque ultimam vocem ex quattuor syllabis constare voluerunt, quia sic in iis, quæ eam vocem præcedunt, fere evitari potest ictus in ultimam incidens: ut apud Propertium II. 14, 49.

sunt apud infernos tot millia formosarum.

Vide Catullum, qui præ cæteris hoc exitu delectatus est, in Epithal. Pel. v. 3. 11. 15. 24. 28. 36. 67. 71. 78. 79. 80. 83. 91. 98. 108. 256. 258. 269. 274. 277. 302. 359. LXVI. 3. 61. LXVIII. 65. 87. 109. LXXVI. 15. C. 1. CXVI. 3. Propert. I. 13, 31. 19, 13. 20, 31. II. 2, 61. III. 5, 29. IV. 4, 71. Rarius longior quattuor syllabis vox in fine est, ut apud Catull. Epithal. Pel. 286.

Tempe, quæ silvæ cingunt superimpendentes,

nisi hoc dividi placet. Trisyllaba vocabula in fine, propter ictum, qui tum in ultimam præcedentis vocabuli syllabam incidit, minus probantur. Sic apud Catullum est LXVI. 57.

ipsa suum Zephyritis eo famulum legarat:

apud Virgilium Æn. VII. 634.

aut levis ocreas lento ducunt argento.

Evitatur asperitas nunc insertis brevioribus vocibus, ut apud Catullum in Epithal. Pel. 44.

regia, fulgenti splendent auro atque argento:

et Æn. VIII. 679.

cum populo, patribusque, penatibus, et magnis dis:

nunc longiore præmittendo vocabulo, ut in Georg. III. 276.

saxa per et scopulos et depressas convallis.

ubi videndus Vossius. Adde Æn. VII. 634. Catullus in Epithal. Pel. 74. 253.

egressus curvis e littoribus Piræi:
cum thiaso Satyrorum et Nysigenis Silenis.

Vide ibid. v. 96. 298.

24. Recentiores et Græcorum et Romanorum poëtæ defugerunt versum heroicum ex solis spondeis facere: quod genus Maximus Victorinus p. 199. durum esse ait, ut Albinus in libro, quem de metris scripsit, ita posuerit,

vilem spondeo totum concludere versum.

Antiquiores et Græcorum et Romanorum poëtæ aliter sensere, qui non modo duos tantum vel unum dactylum in principio posuerunt, ut Virgilius Georg. III. 276.

saxa per et scopulos et depressas convalles,

Catullus LXVIII. 87.

nam tum Helenæ raptu primores Argivorum,

sed interdum etiam solis utuntur spondeis, ut Homerus Iliad. λ. 130.

Ἀτρείδης· τὼ δ' αὖτ' ἐκ δίφρου γουνάζέσθην·

ubi vid. schol. Ven. Ita etiam ψ. 221. Od. ο. 33. φ. 15. χ. 175. 192. Ion Chius in Brunckii Anal. T. I. p. 162. fragm. II. 5. Ennius (vide Merulam p. 197. 346. 347.)

olli respondet rex Albai longai.
cives Romani tunc facti sunt Campani.
Romani muris Albam cinxerunt Longam.

Lucretius VI. 1133.

an cælum nobis natura ultro corruptum.

Catullus CXVI. 3.

quis te lenirem nobis, ne conarere.

25. Ultimus pes dubitari potest, utrum spondeus natura sua an trochæus sit. Atque haud scio, an eum in hexametris dactylicis, quibus tragicos uti supra dictum est, plerumque spondeum potius, quam trochæum esse dicam, quoniam hi versus per dipodias dactylicas incedunt, æqualem ubique cursum servantes. In heroico autem versu, a quo ista ordinum æqualitas abest, quique sæpe etiam in medio trochaicam clausulam habet, quæ κατὰ τρίτον τροχαῖον vocatur, tanto confidentius ultimum pedem trochæum esse contenderim, quod is irrationalibus dactylis etiam aptior esse, quam spondeus, videtur. Verum id nihil impedit, quin poëtas, ubi liberum erat, brevi an longa syllaba finire versum vellent, longam prætulisse credamus. Nam in fine versus quoniam consistit vox et pausa fit in pronunciando, longa syllaba, quia stabilior est, omnino ad concludendum versum aptior est judicata. Itaque et ν paragogicum addi in melioribus libris videmus, et ipsi poëtæ anteposuerunt productas syllabas, εἶναι quam ἔμμεν, αἰεὶ quam αἰέν, et quæ similia sunt, in fine versus dicere præferentes. Vide, quæ dixi de hac re in libro de emend. rat. Gr. gramm. p. 22. seq. et in præfat. ad Orphica p. 9. Sequutus eam rationem est Wolfius in postrema editione Homeri.

26. Græcorum mos est, omnimodo finire versum heroicum integro vocabulo: nam si Simonides aut aliquis alius epigrammatum scriptor nomen proprium, quod dactylico numero aliter aptari non poterat, inter duos versus divisit, id necessitate contra regulam factum est. Epici numquam ne hoc quidem sibi indulserunt, ut syllabam in fine versus eliderent. Apud Homerum quidem plerique grammatici ita putarunt distinguendum esse Iliad. ξ. 265.

ἢ φὴς ὣς Τρώεσσιν ἀρηγέμεν εὐρυόπα Ζῆ-
ν', ὡς Ἡρακλῆος περιχώσατο.

v. schol. Ven. et Eustathium p. 984, 2. cujus verba repetiit Gaisfordius ad Hephæst. p. 234. seq. sed ita abhorret ista ratio ab epici carminis simplicitate atque elegantia, ut, etsi illud εὐρύοπα Ζῆν' etiam Iliad. ϑ. 206. et ω. 331. invenitur, tamen valde dubitem, an grammaticis potius elisio ista, quam Homero tribui debeat. Certe Eustathius, sive suam promens conjecturam, sive alium sequutus, etiam εὐρύοπα Ζῆν sine elisione scribi posse observat, quemadmodum ἦλ, δῶ, κρῖ, atque alia dicantur, quæ maxime in fine versus pro longioribus formis poni solent: de quo genere dixit Strabo lib. VIII. p. 364. (560.) Et hæc mihi quidem verior sententia videtur. Ex Latinis vero Virgilius, proximum Homero se fore ratus, si talium rerum nihil intactum reliquisset, in vitio virtutem quæsivit, ut Georg. I. 295.

aut dulcis musti Volcano decoquit humorem,
et foliis undam tepidi despumat aheni.

Vide II. 69. 344. III. 242. 449. quorum partem attulit Macrobius V. 14.

27. Grammatici multas distinctiones protulerunt versus hexametri, quarum eas, quæ pueriles sunt vel inutiles, prætermitto: sed commemoratu dignum videtur illud genus, quod κατ' ἐνόπλιον vocant, quod spondeum habet duobus dactylis additum, ut Iliad. α. 357. quo illi exemplo uti solent,

ὣς φάτο δακρυχέων, τοῦ δ' ἔκλυε πότνια μήτηρ.

Hoc genus non propter versum heroicum memorabile est, sed propter numerum illum, quem κατ' ἐνόπλιον nominant: de quo præter scholiasten Hephæstionis p. 91. (178. ed. Gaisf.) et Eustathium p. 1899, 60. videndus schol. Aristoph. ad Nub. 651. et quæ ibi adnotavi. Quantum ex iis, quæ a veteribus tradita sunt, colligi potest, duo numeri enoplii dicti sunt, unus, qui est ex duobus dactylis et spondeo, numerum, nisi fallor, habens anapæsticum,

— ◡́◡ — ◡◡ — —

alter aperte anapæsticus, sive, ut rhythmici eum metiuntur, ex spondeo, pyrrhichio, trochæo, et iambo,

— —́ ◡◡ — ◡◡ —

quos apparet ambos ἡμιολίους, i. e. ex sesquidipodia esse. Plato de rep. III. p. 400. B. ἐνόπλιον ξύνθετον commemorat, de quo quæ scholiastes p. 155. ex Proclo refert, ὁ ἐνόπλιος σύνθετός ἐστιν ἐξ ἰάμβου, καὶ δακτύλου, καὶ τῆς παριαμβίδος, ἀνδρικὸς πρὸς πράξεις ἀναγκαίας καὶ ἀκουσίους, ἐξορμητικὸς εἰς πόλεμον, vitiosa esse puto, quando et insolens ista compositio est, et minime ea vi prædita, quam ei inesse dicit. Convenit hoc in anapæsticum illum enoplium. Quare videndum, ne ne scripserit, ὁ ἐνόπλιος σύνθετός ἐστιν ἐκ τροχαίου καὶ ἰάμβου καὶ δακτύλου καὶ τῆς παριαμβίδος. Hoc enim modo et mensura hoc genus par erit

duobus reliquis, et numerum habebit eumdem, quem illud anapæsticum:

— ◡́◡ — — ◡◡ ◡◡

28. Duabus aliis earum formarum, quas grammatici constituerunt, alio fine utemur. Eæ sunt bucolica, quæ quartum pedem dactylum, eoque terminatum vocabulum habet; et politica, quæ etiam λογοειδὴς vocatur, quæ compositione pedestris est. Etenim quattuor omnino sunt formæ versus hexametri, qui non ex dipodiis constat: duæ heroicæ, antiquior altera, quæ cæsuram in tertia arsi habet, spondeisque apte temperatur,

μῆνιν ἄειδε, θεά — Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,

altera recentior, cæsuram habens, quæ dicitur κατὰ τρίτον τροχαῖον, et ex dactylis ut plurimum constans,

εἰπὲ, θεὰ, Κρονίδαο διάκτορον αἴθοπος αὐγῆς.

Deinde bucolica, cujus legitima incisio in fine quarti pedis est, et ita quidem, ut is pes sit dactylus,

ἁδύ τι τὸ ψιθύρισμα καὶ ἁ πίτυς, αἰπόλε, τήνα.

quæ forma propria est carminis bucolici, non ita quidem, ut necessario omnibus in versibus esse debeat, sed ut tamen in plerisque sit. Vide Valckenarium in epist. ad Röver. p. 15. et Warton. in diss. de poësi bucolica p. 36. Denique quarta forma est pedestris illa, cujus hoc proprium est, ut neque cæsuram sibi propriam habeat, neque alia lege teneatur, quam hac, ut tolerabilis quædam species relinquatur versus heroici. Hic enim versus ab antiquis eodem modo, ut apud nostros liberiores iambi, ad illud poëseos genus adhiberi solebat, quod proximum est prosæ orationi, ab eaque pene solo metro distat. Is usus, repetendus fortasse a poëtis didacticis, etsi multi horum vere poëtarum nomine digni sunt, permanavit deinde ad leviorum argumentorum tractationem, parœmias, sillos, alia. Ejusmodi poëma fuit Archestrati, sæpissime laudatum ab Athenæo. Eoque referendi sunt etiam versus hexametri in comœdia Græcorum, quorum exempla vide apud Aristophanem in fine Ranarum in Equit. v. 197. seqq. 1015. seqq. 1030. seqq. 1037. seqq. 1051. seqq. 1067. seqq. 1080. seqq. in Pace 118. seqq. 1063—1113. Lys. 770. seqq. et admixtis iambis in Pace 1270. seqq. in Avibus 967. seqq. Eodemque pertinent Horatii epistolæ, et magis etiam sermones. Aliquanto major enim in epistolis elegantia est numerorum et concinnitas, quam in sermonibus: in quibus tantum ne prosa oratio esse videatur, metrum adhibitum est. Eamdemque viam antea Lucilius ingressus erat. De Horatio dixit Car. Morgensternius in dissertatione de satiræ atque epistolæ Horatianæ discrimine p. 28. seqq.

CAP. XXVII.

DE HEXAMETRO ΜΕΙΟΥΡΩ.

1. Grammatici hexametrum μείουρον vocant, qui ultimum pedem pyrrhichium vel iambum habet: cujus exemplum afferunt illud Homeri,

> Τρῶες δ' ἐῤῥίγησαν, ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν.

At hic quidem versus, in quo ὄπφιν pronunciabatur, nihil discedit a lege versus heroici. Et fuerunt jam inter veteres qui id intelligerent: vide scholiasten Hephæstionis p. 93. (183.) et quæ ex Eustathio attulit Gaisfordius p. 181. seq. Sed usurpatus est a quibusdam veterum versus vere μείουρος, qui pyrrhichium vel iambum in fine haberet, de quo disserens Terentianus Maurus p. 24. 25. hæc habet:

> Livius ille vetus Graio cognomine suæ
> inserit Inoni versus, puto, tale docimen.
> præmisso heroo subjungit namque μείουρον,
> hymnum quando chorus festo canit ore Triviæ:
> et jam purpureo suras include cothurno,
> balteus et revocet volucres in pectore sinus,
> pressaque jam gravida crepitent tibi terga pharetra:
> dirige odorisequos ad certa cubilia canes.

Inonem scriptam esse ab Livio Andronico etiam ex Prisciano intelligitur VI. p. 725. ubi *Inone* pro *Ione* legendum est. Sed Terentianum ita se decipi passum esse, ut hos versus ab Livio illo scriptos crederet, id adeo incredibile est, ut nesciam, quid de ea re dicam.

2. Usurpavit vero hoc metri genus Lucianus T. III. p. 662. in Tragodopodagra v. 312.

> οὔτε Διὸς βρονταῖς Σαλμωνέος ἤρισε βία,
> ἀλλ' ἔθανε ψολόεντι δαμεῖσα θεοῦ φρένα βέλει.
> οὐκ ἐρίσας ἐχάρη Φοίβῳ σάτυρος Μαρσύας,
> ἀλλὰ λιγὺ ψαίρει κείνου περὶ δέρμα πίτυϊ.
> πένθος ἀείμνηστον δι' ἔριν τοκὰς ἔσχε Νιόβη,
> ἀλλ' ἔτι μυρομένη, προχέει πολὺ δάκρυ Σιπύλῳ.
> Μαιονία δ' Ἀράχνη Τριτωνίδος ἦλθεν ἐς ἔριν·
> ἀλλ' ὀλέσασα τύπον, καὶ νῦν ἔτι νήματα πλέκει·
> οὐ γὰρ ἴσον μακάρων ὀργαῖς θράσος ἐστὶ μερόπων,
> ὡς Διός, ὡς Λητοῦς, ὡς Παλλάδος, ὡς Πυθίου.
> ἤπιον, ὦ πάνδημε, φέροις ἄλγημα, Ποδάγρα,
> κοῦφον, ἐλαφρόν, ἄδριμυ, βραχυβλαβές, ἀνώδυνον,
> εὔφορον, εὔληκτον, ὀλιγοδρανές, εὐπερίπατον.

3. Compositio hujus versus parum elegans est. Dubitari autem potest, quo numero finiatur. Quum quintus pes apud Lucianum v. 314. 321. spondeus sit, apertum est non posse de pæonico exitu co-

gitari. Quod si quis ultimas duas syllabas ab reliquis sejungi volet, quod sane conveniret cum descriptione grammaticorum, hoc modo:

–́ ⏖ – ⏖ – ⏖ –́ ⏖ – ⏖ | ⏑ –́

non habebit certe, quo carminis illius versum 323. defendat. Qui quum neque ad sententiam laboret, nec facile corrigi posse videatur, nescio an hoc metri genus ex tetrametro dactylico et dipodia iambica compositum sit, ea lege, ut plerumque dipodia ista iambica longam anacrusin, solutam autem primam arsin habeat, in dactylico autem illo ultimus pes plerumque dactylus sit:

–́ ⏖ – ⏖ –́ ⏖ – ⏖ | ⏒ –́ ⏑
⏑⏑

Ita jam versum illum recte tuebimur:

κοῦφον, ἐλαφρόν, ἄδριμυ, βραχυβλαβές, – ἀνώδυνον.

Hæc ratio si vera est, poterit versus etiam puro diiambo, vel tribracho et iambo finiri. Cæterum elegantior erit, cæsura facta in fine partis dactylicæ. Et habent hanc cæsuram plerique horum versuum.

CAP. XXVIII.

DE VERSU ELEGIACO.

1. Versus elegiacus nomen pentametri a prava distinctione accepit, qua quidam grammatici usi erant, versum hunc e duobus dactylis vel spondeis, tum spondeo et duobus anapæstis compositum rati. Commemorat eam distinctionem, præter M. Quintilianum IX. 4, 98. et Terentianum Maurum p. 2421. scholiastes Hephæstionis p. 94. (186.) sed ita, ut præferat rationem eam, quæ placuit Hephæstioni, versum elegiacum ex duobus ordinibus dactylicis constare docenti, quorum uterque quinque semipedes comprehendat. Eamque rem cæsura, quæ in hoc versu inviolabilis est, ita confirmat, ut insanum esse necesse sit, qui aliter sentiat. Quin ne isti quidem, qui pravam illam distinctionem invenerunt, numerum putandi sunt indicare voluisse, sed mensuram illi volebant tali quodam modo describere, ut versum usque ad finem integris pedibus dimetiri liceret.

2. Hephæstio male hunc versum in asynartetis numeravit. Tantum abest enim, ut in commissura membrorum locus sit licentiæ illi, quæ propria asynartetorum est, ut etiam productionem brevis syllabæ diligenter vitatam videamus. De qua re dixit Jacobsius in obss. crit. in Anthologiam, quæ insertæ sunt Actis philol. Monac. T. I. fasc. 2. Vide etiam meam dissertationem de ætate Orphei Argonauticorum p. 764. seqq. Aristides Quintilianus de hoc versu p. 52. οὐ πέφυκεν ἀρετὴ τὸ τὴν μὲν τῆς προτέρας συζυγίας συλλαβὴν περιττὴν ἐξ ἀνάγκης μα-

κρὰν ἔχειν, τὴν δὲ δευτέραν συζυγίαν ἀναμφιβόλως ἐξ ἀμφοῖν συγκεῖσθαι δακτύλων.

3. Cæsura, ut dixi, inviolabilis est, neque neglecta invenitur, nisi necessitate nominis proprii cogente, ut apud Callimachum,

> ἱερὰ νῦν δὲ Διοσκουρίδεω γενεή.

Elisionem vero in cæsura factam non obesse cæsuræ, monitum est jam in primo libro cap. 8, 5. et dixerat ea de re Bentleius ad Horat. carm. IV. 8, 17. Meleager XII. 4,

> τὸν τριπάνουργον Ἔρωτ᾽ ἔπλασεν ἐν κραδίᾳ.

Catullus LXVIII. 82. 90. LXXV. 8. XC. 4.

> quam veniens una atque altera rursus hiems.
> Troia virum et virtutum omnium acerba cinis.
> nec desistere amare, omnia si facias.
> si vera est Persarum impia relligio.

4. Ad mensuram quod attinet, prior hujus versus pars etiam spondeos recipit, posterior hunc pedem plane adspernatur. Nam ut omnium versuum extremi ordines distinctius audiuntur, quia nihil eos sequitur, quod attentionem alio deflectat, ita in primis ii versus, qui arsi terminantur, quoniam usque ad finem fortes et alacres sunt, majorem sibi diligentiam postulant. Id veteres, quorum admirabilis fuit in his rebus elegantia, ita advertit, ut legem illam summa severitate observarent. Quod si nostratium poëtarum quidam spondeum, immo trochæum in posteriore parte pentametri sibi indulserunt, idque etiam defendere studuerunt, quid aliud eos, quam simul et admittere incuriam, et dissimulare voluisse putabimus?

5. De elegantia versus elegiaci ob easdem caussas, ut in hexametro, aliter Romani, quam Græci, judicarunt. Utrique raro fecere versum, cujus singuli pedes ex singulis vocabulis constarent, quales hi sunt, Theognidis 448. Catulli LXXVI. 8.

> οὕτως, ὥσπερ νῦν, οὐδενὸς ἄξιος εἶ.

> aut facere, hæc a te dictaque factaque sunt.

In priori parte elegantior est spondeus dactylo subjectus, quam spondeum sequens dactylus, quia decrescere potius quam incrementum capere numerum convenit. Id quivis intelliget, qui comparare alteram rationem cum altera volet:

> vix Priamus tanti totaque Troia fuit.
> res est solliciti plena timoris amor.

6. Ob eamdem caussam minus placet, præsertim in posteriore versus parte, longior vox breviorem excipiens, ut apud Catullum LXVIII. 18. 66.

> quæ dulcem curis míscet amáritiem
> tale fuit nobis Mánlius aúxilium,

quam si contra fit, ut in hoc versu,

> ut reor a facie, Cálliopea fuít.

Atque hic quidem exitus, qui est in voce disyllaba, omnium habetur elegantissimus, quia ultimus ordo, si numerum, qui in verbis est, spectamus, neque ita abruptus est, ut in voce monosyllaba, neque tam vehemens, quam in trisyllaba. Quamquam Græci, assueti verba in fine acuere, minime offensi sunt trisyllabo vocabulo. Eorumque exemplum sequutus est Catullus; ut LXVIII. 98.

> nec prope cognatos compositum cineres.

Sed apud Latinos, quod hi non amant verba in fine accentu notare, id asperius visum est: ut Ovidius, cui in hoc versus genere primas dant artis periti, sedulo caverit trisyllaba voce versum finire.

7. Præterea multum interest apud Romanos, utrum in brevi vocali ultima vox, an in consonante terminetur. Nam in consonantem si exit, etiamsi sequens versus a vocali incipiat, propterea nihil offensionis est, quia et syllaba consonante finita natura sua longior est, et vocem tali syllaba terminatam consuevimus propter positionem accentu in fine notatam audire. Ita apud Sulpiciam in carm. Tibull. IV. 3, 12.

> ipsa ego per montes retia torta feram,
> ipsa ego velocis quæram vestigia cervæ.

Sed si in vocali, quæ brevis est, vocabulum terminatur, insolens et dura est pronunciatio, quia aures brevem ejusmodi syllabam accipere suetæ sunt. Ita apud Catullum LXVII. 2.

> salve, teque bona Juppiter auctet ope.

Vide v. 6. 10. LXVIII. 70. LXXVI. 16. LXXX. 2. XCI. 1. Tibull. I. 3, 92. 5, 66. 8, 48. 9, 78. vel,

> scitis, et in quo me corruerit genere,

qui Catulli versus est LXVIII. 52. Vide LXXXVIII. 8. CVI. 2. CX. 6. Tibull. I. 10, 14. Propert. I. 16, 30.

8. Proprium est hujus versus, ut hexametro heroico epodi loco addatur: et ea compositio elegorum nomen habet, unde versus hic dictus est elegiacus. Vide Horat. Art. Poët. 75. seqq. Ovid. Amor. III. 1, 7. Sed ut primo fortasse in querelis et rebus tristibus usurpatus fuerit, mox tamen etiam ad alia argumenta, in primis ad res amatorias, et, quoniam finiendæ orationi aptus videbatur, ad epigrammata translatus est. Nam breviora carmina si solo heroico versu componuntur, magis partes longiorum carminum esse, quam ipsa per se constare videntur. Elegiacus vero quum additur, quasi stropha fit, eaque re finis certus et numeri et orationis constituitur. Semel in tragœdia usurpatum novimus carmen elegiacum, in Andromacha Euripidis v. 103.

9. Plures deinceps pentametros elegiacos poni ineptum est, quia sic semper idem ordo repeteretur, isque propter immutabilem cæsuram omni varietate destitutus. Quamquam ut ne ineptis quidem exemplum deesset, curavit Philippus Thessalonicensis epigr. 4. in

Brunckii Anal. T. II. p. 212. Nam Virgilii illud, *sic vos non vobis*, nihil nisi lusus est. Tituli sepulcrales autem ab indoctis de plebe hominibus scripti, ne in exemplis quidem esse possunt.

CAP. XXIX.

DE VERSIBUS ÆOLICIS.

1. Singulare genus versuum dactylicorum a lyricis Æolensibus inventum est, unde nomen ei factum metri Æolici. De eo ista Hephæstio: τὰ δὲ Αἰολικὰ καλούμενα τὸν μὲν πρῶτον ἔχει πόδα πάντως ἕνα τῶν δισυλλάβων ἀδιάφορον, ἤτοι σπονδεῖον, ἢ ἴαμβον, ἢ τροχαῖον, ἢ πυῤῥίχιον· τοὺς δὲ ἐν μέσῳ, δακτύλους πάντας. τὸν δὲ τελευταῖον πρὸς τὴν ἀπόθεσιν δάκτυλον μέν, ἢ Κρητικόν, διὰ τὸ τῆς τελευταίας ἀδιάφορον, ἐὰν ἀκατάληκτον ᾖ· ἐὰν δὲ καταληκτικόν, καὶ τὰ ἀπὸ τούτου μεμειωμένα, εἰς δισύλλαβον καὶ συλλαβήν. Apparet ex his, Æolicorum versuum hanc esse rationem, ut a basi incipiant. Quod deinde dicit Hephæstio, pedes, qui in medio sint, omnes esse dactylos, traditum est etiam a grammatico MS. in bibliotheca Bernensi, cui ipsi quoque index est ἀρχὴ Ἡφαιστίωνος περὶ μέτρων. Is ita scribit: ἑτέρα δὲ (κατάληξις τοῦ ἡρωϊκοῦ) ἡ καλουμένη Αἰολική, ἥτις τὸν μὲν πρῶτον πόδα ἔχει ἕνα τῶν δισυλλάβων, τοὺς δὲ ἑξῆς, πλὴν τοῦ τελευταίου, πάντας δακτύλους· τὸν δὲ τελευταῖον ἢ δάκτυλον, ἢ ἀμφίμακρον· εἰ δὲ ἔστι καταληκτικὸν εἰς συλλαβήν, τροχαῖον· εἰ δὲ βραχυκατάληκτον, μίαν συλλαβὴν μακράν, ἢ καὶ βραχεῖαν, διὰ τὸ ἀδιαφορεῖν τὸ τέλος παντὸς μέτρου. Aliter visum Hephæstionis scholiastæ, cujus hæc verba sunt p. 90. (177) τὸ δὲ δακτυλικὸν τὸ Αἰολικὸν κατὰ μὲν τὰς ἄλλας χώρας πάσας ἐπιδέχεται ὡσαύτως τῷ κοινῷ τούς τε δακτύλους καὶ σπονδείους, ὁμοίως καὶ τὰς ἀποθέσεις· τὸν δὲ πρῶτον πόδα ἔχει ἕνα τῶν δισυλλάβων ἀδιάφορον. Valde corrupta videntur hæc Aristidis Quintiliani p. 52. τινὲς δὲ κἂν ταῖς πρώταις χώραις μόναις ἀμείβοντες τὸν δάκτυλον, καὶ τοὺς ἀνισοχρόνους αὐτῶν δισυλλάβων τίθενται, ποιοῦσι τὰ καλούμενα λογαοιδικά. Scribendum puto: τινὲς δὲ κἂν ταῖς πρώταις χώραις μόναις ἀμείβοντες τὸν δάκτυλον, καὶ τοὺς ἀνισοχρόνους αὐτῷ τῶν δισυλλάβων τιθέντες, ποιοῦσι τὰ καλούμενα λογαοιδικά. Namque, ut videtur, hic Æolica quoque logaœdicorum nomine comprehendit, quod utroque in genere breves illi et pedestres pedes dactylis juncti sint. Certe similiter p. 53. de genere anapæstico loquitur: καὶ τὰ εἴδη δὲ τῶν καταλήξεων ἐπιδέχεται πασῶν, καὶ τὴν τῶν λογαοιδικῶν μέθοδόν τε καὶ χρῆσιν· οὐ κατὰ τὰς πρώτας χώρας μόνον πόδας δισυλλάβους βραχυσημοτέρους παραλαμβάνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς τελευταίας τὸν βακχεῖον. Verum esse puto, quod dicit Hephæstio, præter primum pedem cæteros esse dactylos puros, nisi si quid in ultimo catalexis vel syllaba anceps mutat. Neque enim usquam in versibus Æolicis spondeus pro dactylo positus invenitur. Nam in carmine, quod est XXIX. inter Theocritea, v. 33. 39. diæresis est:

ὅπως, ἀνίκα τὰν γένυν ἀνδρεῖαν ἔχῃς.
τόκα δ' οὐδὲ καλεῦντος ἐπ' αὐλεῖαις θύραις.

2. Non intercedam tamen, ne etiam scholiastes Hephæstionis, et, qui idem innuere videtur, Aristides non plane falsa dixisse credantur, quum etiam spondeo locum faciunt. Nam distinguendi videntur versus Æolici a versibus dactylicis cum basi: quorum Æolici illi sunt, qui in ejusmodi carminibus, qualia fuerunt Æolensium poëtarum, usurpantur; dactylici cum basi autem, quales Doricam poësin et tragœdiam ad exemplum Æolicorum, sed minus severa lege, fecisse credibile est. Nisi fallor, hujusmodi est secundus stropharum versus in Pindari Ol. V.

τῶν Οὐλυμπίᾳ, Ὠκεανοῦ θύγατερ,
καρδίᾳ γελανεῖ,

ubi v. 41. s. (18) spondeus est, etsi in nomine proprio

τιμῶν τ' Ἀλφεὸν εὐρὺ ῥέοντ' Ἰδαῖ-
όν τε σεμνὸν ἄντρον.

3. R. Bentleius in adnotatione ad epigramma in Pasiphaën metris Horatianis scriptum injuria Æolensibus tribuit morem recepta metra infringendi, variandi, infuscandi, adductus, ut videtur, pentametro dactylico cum basi, quem Hephæstione auctore, qui eum ἔπος Αἰολικὸν vocat, pro variatione versus heroici habuisse videtur. At illi non recepta metra infuscarunt, sed novum genus invenerunt, basi versibus quibusdam, maximeque dactylicis, præmissa. Ea basis apud hos poëtas semper disyllaba est, et non modo e spondeo, trochæo, iambo, sed etiam e pyrrhichio constat, quem, ut supra cap. II. diximus, Dorienses lyrici ac tragici et comici improbarunt.

4. Genera versuum Æolicorum hæc ab Hephæstione commemorantur: primo tetrameter catalectus in disyllabum, sive rectius trimeter:

θυρωρῷ πόδες ἑπτορόγυιοι,
τὰ δὲ σάμβαλα πεντεβόεια·
πίσυγγοι δὲ δέκ' ἐξεπόνασαν.

5. Tetrameter, rectius trimeter acatalectus. Sappho:

ἔρος δ' αὖτέ μ' ὁ λυσιμελὴς δονεῖ,
γλυκύπικρον ἀμάχανον ὄρπετον·
Ἀτθὶ, σοὶ δ' ἐμέθεν μὲν ἀπήχθετο
φροντίσδην, ἐπὶ δ' Ἀνδρομέδαν ποτῇ.

Sic etiam Alcæus apud scholiasten Platonis p. 51.

οἶνος, ὦ φίλε παῖ, καὶ ἀλάθεια.

6. Pentameter, rectius tetrameter catalecticus in disyllabum,

τίῳ σ', ὦ φίλῳ γαμβρέ, καλῶς εἰκάσδω;
ὄρπακι βραδινῷ σε μάλιστ' εἰκάσδω.

7. De acatalecto sic Hephæstio: τῶν δὲ ἀκαταλήκτων, τὸ μὲν πεντάμετρον καλεῖται Σαπφικὸν τεσσαρεσκαιδεκασύλλαβον, ᾧ τὸ δεύτερον Σαπφοῦς ὅλον γέγραπται·

ἠράμαν μὲν ἐγὼ σέθεν, Ἀτθί, πάλαι πόκα.

Alcæus apud Aristoph. Vesp. 1232. citatus a Gaisfordio p. 275.

ὤνθρωφ', οὗτος ὁ μαινόμενος τὸ μέγα κράτος,
ἀντρέψεις ἔτι τὰν πόλιν· ἁ δ' ἔχεται ῥοπᾶς.

Hoc metro scriptum est carmen, quod est XXIX. inter Theocritea.

8. Denique pentameter catalecticus in disyllabum, quem ἔπος Αἰολικὸν vocari dicit Hephæstio:

κέλομαί τινα τὸν χαρίεντα Μένωνα κάλεσσαι.
εἰ χρὴ συμποσίας ἐπ' ὄνασιν ἐμοὶ γεγενῆσθαι.

9. Prælongos versus dactylicos cum basi, si recte judico, posuit Æschylus in Persis v. 866. seqq. Nam quo minus Burneio et Gaisfordio ad Hephæstionem p. 275. assentiar, communes dactylicos esse hos versus putantibus, non modo illud me movet, quod nullus a dactylo, præter unum, quem ob id ipsum suspectum habeo, incipit, sed etiam, quod, si per syzygias dactylicas inde ab ipso initio legantur, potiores ictus in syllabas secundarias incidunt. Quod si illi versus basin præmissam habent, neque in ipsis quidquam reperietur, quod displiceat, et veniam habebit etiam iambus in basi, ter, nisi fallor, a poëta admissus. Ita enim versus illi scribendi videntur:

a ὅσας δ' εἷλε πόλεις, πόρον οὐ διαβὰς Ἅλυος ποταμοῖο,
οὐδ' ἀφ' ἑστίας συθείς,
οἷαι Στρυμονίου πελάγους Ἀχελωΐδες εἰσὶ πάροικοι
Θρηκίων ἐπαύλων,
a λίμνας τ' ἔκτοθεν αἱ κατὰ χέρσον ἐληλαμέναι πέρι πύργον,
τοῦδ' ἄνακτος ἄϊον,
Ἕλλας τ' ἀμφὶ πόρον πλατὺν αὐχόμεναι, μυχία τε Προποντίς,
καὶ στόμωμα Πόντου.
b νᾶσοι θ', αἳ κατὰ πρῶν' ἅλιον περίκλυστοι
τᾷδε γᾷ προσήμεναι·
οἵα Λέσβος, ἐλαιόφυτος τε Σάμος, Χίος,
ἠδὲ Πάρος, Νάξος, Μύκονος, Τήνῳ τε συνάπτουσ'
Ἄνδρος ἀγχιγείτων·
b καὶ τὰς ἀγχιάλους ἐκράτυνε μεσάκτους,
Λῆμνον, Ἰκάρου θ' ἕδος,
Ῥόδον τ', ἠδὲ Κνίδον, Κυπρίας τε πόλεις, Πάφον,
ἠδὲ Σόλους, Σαλαμῖνά τε, τᾶς νῦν ματρόπολις τῶνδ'
αἰτία στεναγμῶν·
c καὶ τὰς εὐκτέανους κατὰ κλῆρον Ἰαόνιον πολυάνδρους
ἐλαύνων σφετέραις φρεσίν, ἀκάματον δὲ παρ-
ῆν σθένος ἀνδρῶν τευχηστήρων,
παμμίκτων τ' ἐπικούρων.
νῦν δ' οὐκ ἀμφιλόγως θεότρεπτα τάδ' αὖ φέρο-
μεν πολέμοισιν ἀμαθέντες μεγάλως πλα-
γαῖσι ποντίαισιν.

In secunda antistropha libri καὶ Ῥόδον, quod quoniam propter dactylum suspectum habeo, (neque enim in basi hunc pedem ab Æschylo positum crediderim) ab emendatore profectum puto, poëtam autem, ut posui, scripsisse Ῥόδον τ'. Hic autem versus tam longus est, ut eum, quasi duo essent, disposuerim, quod bis factum etiam in epodo: etsi in hac quædam etiam aliter disponi possunt. In ea delevi ἐκράτυνε. Nam vulgo parum eleganter, Ἑλλάνων ἐκράτυνε σφετέραις φρεσίν. Deinde ἀμαθέντες, etsi dubitanter, ex corrupta adnotatione scholiastæ posui. Incertum est enim, an ille δμαθέντες scripserit. Certe, si ἀμαθέντες rejicitur, lectionem quorumdam librorum πολέμοισι δαμασθέντες recipiendam puto.

CAP. XXX.

DE DACTYLICIS LOGAŒDICIS.

1. Logaœdicos versus grammatici vocarunt, qui ob dactylici et trochaici numeri conjunctionem medii inter cantum et communem sermonem viderentur. Vide interpretem Hephæstionis p. 24. (43) et scholiasten metricum Pindari ad Olymp. IV. stroph. vers. 7. Hephæstio: ἔστι δὲ καί τινα λογαοιδικὰ καλούμενα δακτυλικά, ἅπερ ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις χώραις δακτύλους ἔχει, τελευταίαν δὲ τροχαϊκὴν συζυγίαν. In hoc genere versuum quoniam dactyli cum trochæis uno ordine periodico continuantur, puros eos servari consentaneum est: aliter enim impediretur numeri perpetuitas. Exempla ab Hephæstione duo commemorata sunt, Alcaicum ex duobus dactylis totidemque trochæis,

καί τις ἐπ' ἐσχατιαῖσιν οἰκεῖς,

et Praxilleum, uno dactylo auctius,

ὦ διὰ τῶν θυρίδων καλὸν ἐμβλέποισα,
παρθένε τὰν κεφαλάν, τὰ δ' ἔνερθε νύμφα.

Alcaici illius exempla ex tragicis adnotavit Gaisfordius p. 276. cui tamen non assentior, restituenti hunc versum in Sophoclis Electra 1069. 1080. Idem Praxillei exemplum attulit ex Antigona Sophoclis 134. Apud Æschylum in Prom. 165. 184. prælongus invenitur versus logaœdicus a trochæis incipiens:

γένναν· οὐδὲ λήξει, πρὶν ἂν ἢ κορέσῃ κέαρ. ἢ παλαμᾷ τινι τὰν δυσάλωτον ἕλῃ τις ἀρχάν.
χρή σε τέρμα κέλσαντ' ἐσιδεῖν· ἀκίχητα γὰρ ἤθεα καὶ κέαρ ἀπαράμυθον ἔχει Κρόνου παῖς.

2. Sed multæ inveniuntur etiam aliæ formæ. Ac primo commemorandus est, quem grammatici choriambicum dimetrum catalecticum vocant, quia choriambicos sæpe concludit,

ἐξαπατῶντι μῦθοι.

Deinde, qui una syllaba longior est,

ἔρνεα πρῶτος ἀπ' Ἀλφεοῦ,

apud Pindarum Nem. VI. epod. 4. ex nostra versuum descriptione. Eodem in versu Pindarus in nomine proprio spondeum pro dactylo ponere ausus est Ol. X. in ultima epodo,

παῖδ' ἐρατὸν δ' Ἀρχεστράτου.

Alia hujusmodi forma invenitur apud Sophoclem in Electra v. 1414. 1434.

μοῖρα καθαμερία φθίνει, φθίνει·
νῦν τὰ πρὶν εὖ θέμενοι, τὰ δ' ὡς πάλιν.

3. Tres trochæos habet Sophocles in Œd. Col. 119. 151.

ἐκτόπιος συθεὶς ὁ πάντων.
ἦσθα φυτάλμιος δυσαίων.

et in Electra v. 1413. 1433.

ὦ πόλις, ὦ γενεὰ τάλαινα, νῦν σε.
βᾶτε κατ' ἀντιθύρων ὅσον τάχιστα.

4. Præter has etiam aliæ formæ inveniuntur. Sed cavendum est, apud tragicos maxime et comicos, ne quis logaœdicum esse numerum putet, qui vel dochmiacus, vel choriambicus sit. Nam hæ formæ,

—́ ⏑⏑ — ⏑ — ⏑
—́ ⏑⏑ — ⏑⏑ — ⏑ —
—́ ⏑⏑ — ⏑⏑ — ⏑ — ⏑

si cum dochmiacis aliisve antispasticis numeris conjunctæ sunt, non habent logaœdicum numerum, sed prima earum dochmiaco hypercatalecto constat, secunda ex dactylo est et dochmio, tertia ex dactylo et dochmiaco hypercatalecto,

— ⏑́⏑ —́ ⏑ —́ ⏑
—́ ⏑⏑ — ⏑́⏑ —́ ⏑ —́
—́ ⏑⏑ — ⏑́⏑ —́ ⏑ —́ ⏑

ac proinde recipiunt etiam mensuras, quæ a logaœdicis alienæ sunt. Sed quoniam fere exæquari syllabæ solent, raro antistrophicus versus indicium facit, ut apud Æschylum in Sept. ad Theb. 227. 334.

ἀπτόμε – νον πυρὶ δαΐῳ.
κρημναμε – νᾶν νεφελᾶν ὀρθοῖ.

Plerumque ex natura et indole numerorum, quibuscum conjuncti sunt hi versus, conjectura facienda est. Hæc vero forma,

—́ ⏑⏑ — ⏑ — ⏑ —

sæpe ad choriambos pertinet, ac tum hoc numero est,

–́ ⏑⏑ – ⏒ –́ ⏑ –
⏑⏑

5. Logaœdicis quoque versibus præmissa basis invenitur. Cujus generis unus maxime versus celebratus est, Phalæceus hendecasyllabus. Eum grammatici quum in syzygias pedum disyllaborum dividerent, male ad antispastos retulerunt. Constat hic versus ex basi et uno ordine logaœdico, dactylum et tres trochæos complectente. Quare præter basin nusquam locus est syllabæ ancipiti, nisi in fine:

·́· ·́· –́ ⏑⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑

χαῖρ', ὦ χρυσόκερως, βαβάκτα, κήλων,
Πάν, Πελασγικὸν Ἄργος ἐμβατεύων.

Exempla tum ipsius Phalæci in Brunckii Analectis T. I. p. 421. tum tragicorum quædam commemoravit Gaisfordius ad Hephæstionem p. 306. Usurpavit etiam Pindarus, ut Ol. XIV. 2.

αἵτε ναίετε καλλίπωλον ἕδραν.

Et sæpissime usi sunt Latini poëtæ, Catullus, Martialis, Statius, alii. Catullus uno tantum in carmine LV. magno cum elegantiæ detrimento spondeum pro dactylo, nec semel, admisit:

oramus, si forte non molestum est.

6. Apud tragicos sæpe alius versus invenitur, qui uno pede brevior est, ut apud Æschylum in Agam. 752.

δηξίθυμον ἔρωτος ἄνθος.

In Persis 270.

γᾶς ἀπ' Ἀσίδος ἦλθ' ἐπ' αἶαν.

Hic versus, si in basi spondeus vel iambus est, cavendum ne cum illo confundatur, qui ex antispasto et iambis est: ut apud Æschylum in Agam. 749.

ἀκασκαῖον ἄγαλμα πλούτου,

qui dubium foret, quo metro esset, nisi doceret antistrophicus,

τεκνοῦσθαι, μηδ' ἄπαιδα θνήσκειν.

7. Versum, qui syllaba longior est Phalæceo, habet Pindarus Isthm. VII. epod. I.

μυρίων ἑτάρων ἐς Ἄργος ἵππιον.

Et sic alibi alii nunc longiores nunc breviores inveniuntur logaœdici versus cum basi.

CAP. XXXI.

DE VERSIBUS ANAPÆSTICIS.

1. Secundum genus numerorum dactylicorum anapæsti sunt. Horum eadem, quæ in dactylicis versibus invenitur, diversitas est, aliis arsin et thesin pares, aliis arsin irrationalem habentibus, qui cyclii vocantur, auctore Dionysio Halicarnassensi de comp. verb. p. 226. Et illorum quidem, in quibus pares sunt arsis et thesis, plerique ex dipodiis constant, cyclii autem aliis ordinibus incedunt. Atque ut ordinibus, ita etiam mensura hæc genera differunt. Nam illi, quorum arsis plenam mensuram habet, solvi eam patiuntur, unde dipodiæ anapæsticæ hæc forma est:

— | ´ — |
⏑⏑ | —́ ⏑⏑ | —
⏑⏑   ⏑⏑

Hephæstio: τὸ ἀναπαιστικὸν κατὰ πᾶσαν χώραν δέχεται σπονδεῖον, ἀνάπαιστον, σπανίως δὲ καὶ προκελευσματικόν· παρὰ δὲ τοῖς δραματοποιοῖς καὶ ἴαμβον καὶ δάκτυλον. Verba καὶ ἴαμβον Gaisfordius auctoritate duorum codicum et scholiastæ Aristoph. ad Plut. 487. ut ego quoque in libro de metris II. p. 291. faciendum dixeram, delevit. Tuentur tamen iambi commemorationem scholiastes Hephæstionis p. 91. (180) et grammaticus MS. in bibliotheca Bernensi, atque haud scio an recte, ex grammaticorum quidem opinione, quando ipse Hephæstio hunc versum,

Ἐρασμονίδη Χαρίλαε,

diserte de iambo monens, de quo etiam scholiastes ejus ex Longino explicat, anapæsticum esse vult. Mirum est tamen, eos hunc pedem a dramaticis poëtis usurpatum dicere, quum istiusmodi versus etiam apud lyricos inveniantur, et Hephæstio ipse repertorem hujus generis Archilochum perhibeat. Cyclii vero anapæsti non admittunt solutionem arseos, nisi forte in nomine proprio; multoque minus dactylum, in quo ista solutio propter oppositam longam thesin impeditura esset volubilitatem numeri cyclii.

2. Dicam primo de formis eorum anapæstorum, qui plena arseos mensura per dipodias incedunt, quorum dimetros ac tetrametros seorsim tractabo. Itaque hic tantum monometrum attingam et trimetrum. Ac monometer acatalectus non rarus est apud tragicos. Æschylus in Eum. 841. 844. 846.

κατὰ γᾶς οἰκεῖν.
οἵ οἵ, δᾶ, φεῦ.
πλευρὰς ὀδύνα.

Invenitur etiam apud comicos, ut apud Aristoph. in Pace 512. 1104. Frequentissimus vero usus ejus in systematis dimetrorum est, de qua

re infra dicetur. Collapsa jam arte gliscens barbaries continuis his monometris usa est. Ita Synesius tres hymnos hoc metro scripsit, in prima sede anapæstum, spondeum, dactylum, in secunda anapæstum et spondeum, et, quoniam ultima brevi non offendebatur, etiam tribrachum, et trochæum usurpans. Dactylum enim in secunda sede, qui ter in decimo hymno invenitur, librariis imputandum puto.

3. Trimetro catalectico Simmiam integrum carmen scripsisse testatur Hephæstio, unde exemplum et ipse p. 26. (46) et scholiastes ejus p. 91. (180) hoc afferunt,

Ἱστία ἁγνά, ἀπ᾽ ἐΰξείνων μέσα τοίχων.

in quo versu Porsoni conjecturam, τὸ δ᾽ inscrentis post ἁγνά, miror probari a Gaisfordio p. 288. Nam quis tam breve fragmentum, idque a duobus scriptoribus sine diversitate citatum, tanta mutatione corrigere audeat? Porsonus, dum totus in tragicis erat, ad horum exemplum etiam ea interdum exegit, quæ alias leges habent. Hiatus in arsi, præsertim si est etiam in alloquutione, apud lyricum nihil offensionis habet. Quod si quis tamen eum suspectum habebit, viderit is, ne, quum apud Hephæstionem cod. Heidelb. una voce μεσατοίχων, apud scholiastam autem ed. princeps ἁγν᾽ habeat, facilius scribi possit,

Ἱστία, ἁγνῶν ὑπ᾽ ἐΰξείνων μεσοτοίχων,

Etiam cod. Palatinus, cujus lectiones, a Frommelio, socio seminarii philolog. Heidelbergensis, enotas, a Creuzero impresso jam libro hoc accepi, in scholiis habet ἱστία ἅγν᾽. Codex ille vitiosissime scriptus est, sed præstat omnino, talia intentata relinquere.

4. Plures anapæsticorum versuum formas enumerat Servius: quas apud hunc, et apud Gaisfordium p. 290. seq. videri licet. Sunt autem numero tredecim: sed quædam earum vereor ut possint idoneis exemplis comprobari.

CAP. XXXII.

DE ANAPÆSTICIS DIMETRIS.

1. Celeberrimum genus anapæstorum dimetri sunt. Hi plerumque in systemata conjuncti inveniuntur. Quæ systemata quum tota per dipodias decurrunt, et versu catalectico clauduntur, legitima a criticis vocitari solent. Hoc genus quoniam natura sua actuosum est, a solis usurpatum est scenicis poëtis. Iidemque etiam alterum genus, quod liberiùs est, excoluerunt, perraro ab aliis poëtis adhibitum. Legitima systemata nunc antistrophica sunt, nunc non sunt antistrophica. Præterea alia eorum communi dialecto, alia Dorica scripta sunt, prout orationi consentaneum est. Liberiores autem illi anapæsti plerumque Doricam dialectum habent. Atque ex dialecto videtur interdum de modo, quo recitabantur, conjectura fieri posse.

Vide, quæ adnotavi ad Aristot. de arte poët. p. 132. seqq. Sæpe tamen dialectus etiam in singulis vocibus mutatur, prout assurgit vel remissior fit oratio.

2. Legitimorum systematum leges plerasque breviter distincteque complexus est R. Porsonus in præf. ad Eurip. Hec. p. 45. seq. easque regulas exemplis illustravit Gaisfordius ad Hephæst. p. 279. seqq. Primus autem R. Bentleius in epistola ad Millium, et postea in dissertatione de Phalaride, quod ante eum nemo observarat, numerum in his systematis continuari, neque usquam syllabæ ancipiti locum concedi vidit. Quam legem deinde alii communem omnium systematum esse intellexerunt. Magnam partem præclaræ illius demonstrationis repetiit Gaisfordius in adnotationibus ad Hephæstionem p. 281. Nos, dum singula, quæ ab his tradita sunt, breviter attingemus, augebimus ea aliis quibusdam observationibus.

3. Ac primo quod ad continuationem numeri attinet, quæ et syllabam ancipitem et hiatum a fine versuum abesse postulat, verissima quidem est Bentleii observatio, sed concedendæ tamen quædam exceptiones sunt. De iis monitum est a Seidlero in libro de verss. dochm. p. 80. etsi non omnia, quæ hic attulit, exempla satis idonea esse puto. Tenendum est ita, syllabam quidem ancipitem plane exclusam ab his anapæstis esse, unde numquam Creticus pro dactylo in fine est, sed in pede anapæsto tamen, qui versum finit, productionem brevis syllabæ quibusdam conditionibus concessam videri. Hæ conditiones, quæ simul etiam ad hiatum pertinent, continentur exclamatione, alloquutione, mutatione personæ, fine sententiæ. De exclamatione res satis nota est. Æschylus in Agam. 1546.

ἰὼ γᾶ, γᾶ, εἴθε μ' ἐδέξω.

Alloquutionis idoneum puto exemplum esse, quod Seidlerus ex Œd. Col. 180. attulit,

ἄγε νῦν σύ με, παῖ,
ἵν' ἂν εὐσεβίας ἐπιβαίνοντες,

ut non opus sit voces νῦν et παῖ sedem suam permutare. Idem carmen ob mutationem personæ plura et syllabæ ancipitis et hiatus exempla continet, ut v. 139. 143. 170. 173. Denique finis sententiæ et syllabam ancipitem admittit, ut in Hecuba v. 82.

ἔσται τι νέον·
ἥξει τι μέλος γοερὸν γοεραῖς,

et hiatum, ut in Agam. 803.

ἀγέλαστα πρόσωπα βιαζόμενοι.
ὅστις δ' ἀγαθὸς προβατογνώμων.

Atque hic quidem locus, si nihil vitii contraxit, recte tuebitur hiatum in systemate legitimo. Neque enim dissimulandum est, pleraque omnia hiatuum, et magis etiam productæ brevis syllabæ exempla non in iis, quæ omni ex parte legitima systemata haberi possunt, inveniri, sed in illis, quæ vel cum liberioribus anapæstis conjuncta sunt, vel,

quoniam antistrophica sunt, majorem quamdam licentiam habent. Eoque modo etiam in Eum. 315. hiatus defendi potest, siquidem ibi quoque antistrophica restituenda sunt.

4. Hiatum, qui fit corripienda longa vocali vel diphthongo, anapæstus plerumque in prima syllaba habet, ut apud Æschylum in Persis 39. 52. 542.

καὶ ἑλειοβάται ναῶν ἐρέται.
καὶ ἀκοντισταὶ Μυσοί.
ποθέουσαι ἰδεῖν ἀρτιζυγίαν.

Quamquam ne a secunda quidem syllaba abhorret: vide quæ infra cap. XXXIII. segm. 7. afferemus. Pariter in dactylo anapæsti vicem tenente utraque in brevi syllaba hiatus invenitur. Eurip. Hec. 125.

τὼ Θησείδα δ' ὄζω 'Αθηνῶν.

Æschylus in Persis v. 61.

οἴχεται ἀνδρῶν·

Vide Seidlerum de verss. dochm. p. 96. Porsonus in præf. ad Hec. p. 46. et Gaisfordius ad Hephæst, p. 279. non debebant afferre Eurip. Troad. 603. ed. Musgr. qui versus non est anapæsticus, sed dactylicus, ut præclare ostendit in editione sua Seidlerus.

5. Cæsuram parœmiacus nullam, sed acatalecti dimetri legitimam habent in secunda arsi:

Τελαμώνιε παῖ, τῆς ἀμφιρύτου.

Sæpe tamen cæsura fit in brevi syllaba, quæ arsin illam sequitur: Æschylus in Agam. 52.

πτερύγων ἐρετμοῖσιν ἐρεσσόμενοι.

Exempla vide plurima apud Gaisfordium p. 279. qui si, ut videtur, neglectam in hujusmodi versibus cæsuram putavit, non recte fecit. Non enim hæc neglectio cæsuræ est, sed alia cæsura, similis ei, quæ in versu heroico κατὰ τρίτον τροχαῖον vocatur. Eamque ob caussam versus, qui neutram harum cæsurarum habet in legitimo systemate vitiosus censendus est, nisi si verbum compositum ita collocatum sit, ut commissura in secundam arsin vel in brevem syllabam, quæ post eam est, incidat. Cujusmodi vocabulum quasi pro duobus est, ut in Prometheo vincto v. 172.

καί μ' οὔτε μελιγλώσσοις πειθοῦς.

et in Prometheo soluto apud Strabonem I. p. 58. (49)

λίμναν παντοτρόφον Αἰθιόπων.

quem versum frustra tentabat Erfurdtius: v. *Königsberger Archiv.* 1812. P. III. p. 436. Aristoph. Thesm. 52.

μέλλει γὰρ ὁ καλλιεπὴς 'Αγάθων.

Sed in Euripidis Hippolyto v. 1360. vereor ne non recte cum Valckenario ex uno codice edant,

τίς ἐφέστηκ' ἐνδέξια πλευροῖς.

Vulgo ἐφέστηκεν δεξιά. Mihi veri similius videtur, Euripidem scripsisse:

τίς ἐφέστηκεν δεξιόπλευρος.

Alio modo si neglecta cæsura est, versus aut systematis liberioris sit necesse est, qualis videtur esse Sophoclis in Inachi fr. 2.

Ἴναχε γεννᾶτορ, παῖ κρηνῶν,

et Euripidis in Alcest. 82. aut corruptela aliqua laborat. Ita in iis, quos Gaisfordius attulit, Æschyli versus in Pers. 532. Sophoclis in Antig. 156. de quo vide Erfurdtium in ed. min. et Euripidis Iphig. Taur. 461. qui versus parœmiacus est ejecta particula ἐν. Comici dubitari potest an interdum negligere cæsuram ausi sint, ut Aristophanes in Pace 1002.

δούλοισι χλανισκιδίων μικρῶν,

nisi tamen ibi mutandus ordo verborum. At in eadem fabula v. 1320. viam monstrantibus codd. Rav. et Ven. scribendum,

κἀπευξαμένους τοῖσι θεοῖσιν.

Videndum etiam de Avium v. 523.

νῦν δ' ἀνδράποδ', ἠλιθίους, Μανᾶς.

Certo corruptus est v. 536.

κἄπειτα κατεσκέδασαν θερμόν.

ubi κἆτ' ἐσκέδασαν scribendum, sed reliqua quoque corrigenda sunt, ut comparatio antistrophicorum docet v. 611. seqq.

6. Rarissime vocabulum etiam ultra versum ea conditione protenditur, ut in prima brevi sequentis versus finiatur. Gaisfordius ad Hephæst. p. 280. seq. tria exempla attulit: sed eorum non nisi unum ita comparatum est, ut versuum divisione mutata non tollatur, Aristophanis in Vespis 750.

ἵν' ὁ κῆρυξ φησί· τις ἀψήφι-
στος; ἀνιστάσθω.

Manet enim, etiam si sic dividas:

ἵν' ὁ κῆρυξ φη-
σι· τίς ἀψήφιστος; ἀνιστάσθω.

Apud tragicos non puto hujusmodi exempla inventum iri, si quis monometrum apto loco separet, ut in Agam. 1564.

ἀλλ' Ἰφιγένειά νιν ἀσπασίως
θυγάτηρ, ὡς χρή,

πατέρ', ἀντιάσασα πρὸς ὠκύπορον
πόρθμευμ' ἀχέων
περὶ χεῖρε βαλοῦσα, φιλήσει.

ubi qui dimetros facere volet, in uno eorum vocabulum secet necesse erit. Non memini autem locos reperire, in quibus antistrophica monometri separationem non commendarent magis, quam impedirent. Omnino de verbis pro sententiæ ratione in dimetros et monometros describendis vide, quæ dixi ad Aristoph. Nub. 1012.

7. Proceleusmaticus apud tragicos in legitimo systemate non videtur anapæsto substitui. Certe quæcumque hujus pedis exempla observavi, omnia in liberioribus anapæstis inveniuntur. Quin etiam apud comicos rarissima sunt hujus pedis exempla, ut apud Aristoph. Nub. 916.

διὰ σὲ δὲ φοιτᾷν.

8. Dactylo anapæsti locum tenenti fere aut alius dactylus, aut spondeus, raro anapæstus succedit. Et, si anapæstus, apud tragicos hoc non fit in eadem dipodia, unde in Hippolyto v. 1365. ubi vulgo legebatur,

ὅδ' ὁ σωφροσύνῃ πάντας ὑπερέχων,

ὑπερσχὼν scribendum esse indicavit Gaisfordius p. 279. deditque ita Monkius; sed ita, ut dipodiam dactylo finitam sequatur dipodia ab anapæsto incipiens. Ita apud Æschylum in Sept. ad Th. 833.

ἢ τοὺς μογεροὺς καὶ δυσδαίμονας
ἀτέκνους κλαύσω πολεμάρχας·

Et v. 873.

τὸν δυσκέλαδόν θ' ὕμνον Ἐρινύος
ἰαχεῖν.

Sophocles in Ajace v. 205. de quo versu tamen dubitant critici,

νῦν γὰρ ὁ δεινός, ὁ μέγας ὠμοκρατής.

Euripides in Electra v. 1319.

θάρσει Παλλάδος ὁσίαν ἥξεις.

et v. 1322.

σύγγονε φίλτατε·
διὰ γὰρ ζευγνῦσ' ἡμᾶς πατρῴων.

Comici vero et hoc modo anapæstum dactylo interdum subjiciunt, velut Mnesimachus ap. Athen IX. p. 403. C. et vero etiam in eadem dipodia, ut Aristophanes in Pace 168.

καὶ μύρον ἐπιχεῖς; ὡς ἦν τι πλέον·

et Ephippus apud Athen. VII. p. 322. E. quos Gaisfordius citat ad Hephæst. p. 279. qui tamen non debebat Aristophanis Avium versum 404. commemorare: nam hic versus ne est quidem anapæsticus.

9. Dactyli sæpissime substituuntur anapæstis, nec tantum unus aliquis, sed etiam plures continui. Quinque continuavit Æschylus in Agam. 1561.

τοῦτο· πρὸς ἡμῶν
πάππεσε, κάτθανε, καὶ καταθάψομεν,
οὐχ ὑπὸ κλαυθμῶν τῶν ἐξ οἴκων.

Septem Euripides in Hippol. 1361.

πρόσφορά μ' αἴρετε, σύντονα δ' ἕλκετε
τὸν κακοδαίμονα καὶ κατάρατον.

10. Finem facit legitimorum systematum dimeter catalecticus, qui, quod parœmiæ quædam eo metro sint, parœmiacus dictus est. Eum interdum præcedit monometer, sive, ut vocant, basis anapæstica. Parœmiaci virtus est, ut, præter primum pedem, similis sit fini versus heroici,

σὲ μὲν εὖ πράσσοντ' ἐπιχαίρω.

Primus pes plerumque anapæstus, vel spondeus est. Rarior est dactylus, et in Æschyl. Choëphoris 377. et Suppl. 981.

παισὶ δὲ μᾶλλον γεγένηται.
εὔτυκος· εἴη δὲ τὰ λῷστα.

Præterea quemadmodum in versu heroico rarior est exitus spondiacus, ita etiam parœmiacus raro tertium pedem spondeum habet, ut eorum quidam, qui ad rara offendunt, ejusmodi parœmiacos corruptos esse putaverint. Æschylus in Persis 32. in Agam. 374. in Suppl. 8.

ἵππων τ' ἐλατὴρ Σωσθάνης.
βέλος ἠλίθιον σκήψειεν.
ψήφῳ πόλεως γνωσθεῖσαι.

Sed quos Gaisfordius p. 288. addit locos, Sept. ad Theb. 832. et Suppl. 983. corrupti videntur.

11. Sæpe plura systemata deinceps posita inveniuntur, alia longiora, alia breviora, prouti orationis termini postulant. Nam, ut par est, versu parœmiaco sententia finiri solet. Ad quam rem non semper plena interpunctione opus est. Vide exempli caussa Æschylum in Persis v. 307. seqq. Nulla plane interpunctio vel pausa si est in oratione, vix reperias finiri systema. Non ausim tamen continuo corruptum putare locum Æschyli in Suppl. 5.

Νείλου· δῖαν δὲ λιποῦσαι
χθόνα σύγχορτον Συρίᾳ φεύγομεν.

Nam sæpius talia aliquam a sensu, qui in verbis est, excusationem habent. Ita hic, quum duæ sint principales notiones, una, reliquisse Danai filias Ægyptum, altera, exsules eas errare evitandi impii connubii caussa, recte videtur in verbo λιποῦσαι finiri numerus potuisse, etsi constructione verborum nondum absoluta, quo gravius deinde

altera notio in novo systemate inferretur. Similiter factum est sæpius eo in carmine, etsi cum aliquo fine constructionis. In primis aptus est huic rei declarandæ locus in Agamemnone v. 63.

πολλὰ παλαίσματα καὶ γυιοβαρῆ
γόνατος κονίαισιν ἐρειδομένου,
διακναιομένης τ' ἐν προτελείοις
  κάμακος θήσων Δαναοῖσιν,
Τρωσί θ' ὁμοίως.

Plena est enim et absoluta sententia versu parœmiaco, sed egregie, quasi nunc demum Trojani in mentem veniant, hi in principio novi systematis commemorantur. Est enim præcipua quædam vis in horum commemoratione. Perderet omnem hujus loci virtutem, qui versus sic vellet distingui:

κάμακος θήσων
  Δαναοῖσιν, Τρωσί θ' ὁμοίως.

Cæterum haud scio an non inveniantur breviora systemata, quam ex dimetro et parœmiaco, quorum exempla quædam quum alibi sunt, tum in Eumenidum carmine eo, cujus initium est v. 307. Adde Agam. 1501.

12. Antistrophica quum sunt systemata anapæstica, eo a plerisque aliis metris differunt, quod non pes pedi, sed versus versui respondet. Ac videmus, sicubi monometros constitui necesse est, eamdem opportunitatem etiam in eorum, qui opponuntur, versuum vocabulis atque oratione inveniri. Exempla satis habeo de multis commemorare ea, quæ sunt in Choëphoris v. 338. seqq. quibus respondent v. 398. seqq. aliis anapæstis in medio positis, qui mesodi instar sunt, et in Eumen. a v. 930. qui ipsi quoque mesodum anapæsticam habent, hoc ordine dispositi, α. β. μ. β. α. unde apparet, v. 936. verbum excidisse, quod impleverat parœmiacum.

13. Ab legitimis anapæstis tam tenui discrimine transitur ad liberiores formas, ut interdum anceps sit dijudicatio. In universum a legitimis eo differunt, quod æquabili illa gravitate carent, et motum animi magis varium atque instabilem exprimunt. Sed hæc res quum gradus quosdam et varietates habeat, etiam anapæsti illi magis minusve, neque eodem modo liberi sunt. Omnia ut paucis complectar, his rebus ab legitimis dimetrorum systematis distant, MENSURA, CÆSURA, PERPETUITATE, USU PARŒMIACI, CATALEXI: quæ res ut in nonnullis locis omnes conjunctæ reperiuntur, ita in aliis una tantum vel altera invenitur. Ac MENSURA differunt, quod proceleusmaticum non modo admittunt: sed interdum fere toti ex proceleusmaticis constant; eodemque modo alibi toti ex spondeis componuntur, quod maxime fit in parœmiaco; deinde CÆSURA, quod hæc ita negligitur, ut interdum de industria vitari videatur; tum PERPETUITATE, quod nonnunquam vel cohærent cum aliis numeris, vel ab iis interpellantur, ac ne ipsi quidem secum tanta severitate, ut legitimi, copulati sunt; porro USU PARŒMIACI, quod ab hoc etiam initium fit, multique sæpe parœmiaci continui ponuntur; denique CATALEXI,

quod non habent certam clausulam, sed nunc uno, nunc pluribus parœmiacis, alibi nullo, alibi etiam alio numero terminantur. Sed dicam de præcipuis formis.

14. Ac minimum ab legitimis recedunt, qui neque alio numero turbati, nec cæsura destituti, terminati autem parœmiaco, tamen proceleusmaticum recipiunt. Id fieri solet in systematis, quæ ad exprimendam majorem quamdam animi agitationem adhibentur: eaque fere aut ipsa aliquam rationem antistrophicam continent, aut conjuncta sunt cum liberioribus anapæstis, qui ipsi ob eamdem caussam plerumque antistrophici sunt. Ejusmodi exemplum, si recte conjecimus ego et Erfurdtius, in Sophoclis Antigona est v. 929. quod epodicum est ex duobus systematis, quorum primum stropham, antistropham, et partem epodi continet:

Χ. ἔτι τῶν αὐτῶν ἀνέμων ῥιπαί — σ τ ρ.
τήνδε γ᾽ ἔχουσιν.
ΚΡ. τοίγαρ τούτων τοῖσιν ἄγουσιν
κλαύμαθ᾽ ὑπάρξει βραδυτῆτος ὕπερ.
Χ. οἴμοι, θανάτου τοῦτ᾽ ἐγγυτάτω — ἀ ν τ.
τοὔπος ἀφῖκται.
ΚΡ. θαρσεῖν οὐδὲν παραμυθοῦμαι,
μὴ οὐ τάδε ταύτῃ κατακυροῦσθαι.
ΑΝΤ. ὦ γῆς Θήβης ἄστυ πατρῷον, — ἐ π ῳ δ.
θεοί τε πατρογενεῖς,
    ἄγομαι δή, κοὐκ ἔτι μέλλω.
λεύσσετε, Θήβης οἱ κοιρανίδαι,
τὴν βασιλίδα τὴν μούνην λοιπήν,
οἷα πρὸς οἵων ἀνδρῶν πάσχω
    τὴν εὐσεβίαν σεβίσασα.

Ejusdem modi sunt anapæsti in Euripidis Hecuba v. 59—99. ed. Pors. quibus intermixti sunt quidam alii versus. Finiuntur hi quidem parœmiaco, sed dactylum ille in secunda sede habet, quod ab legitimis anapæstis alienum est: pariterque, qui præcedit versus, cæsura caret legitimorum anapæstorum:

ἀπ᾽ ἐμᾶς οὖν, ἀπ᾽ ἐμᾶς τόδε παιδὸς
  πέμψατε, δαίμονες, ἱκετεύω.

Sequuntur ibi aliquot legitima systemata: chori enim narrationem continent. Post hæc autem, quæ in scena Hecuba et Polyxena queruntur, rursum liberioribus anapæstis scripta sunt, et quidem non talibus, quales antea Hecuba recitaverat, sed majorem etiam licentiam habentibus, aucto jam dolore, ubi mactatum iri Polyxenam audiverant. Sunt autem illa antistrophica, et finiuntur versu dactylico: Utriusque strophæ finis hic est:

πρὸς τάνδ᾽ αὐλάν· ὦ τέκνον, ὦ παῖ — σ τ ρ.
δυστανοτάτας ματέρος, ἔξελθ᾽
    οἴκων, ἄϊε ματέρος αὐδάν.
τὸν ἐμὸν δὲ βίον, λώβαν, λύμαν τ᾽, — ἀ ν τ.

οὐ μετακλαίομαι. ἀλλὰ θανεῖν μοι
    ξυντυχία κρείσσων ἐκύρησεν.

Apud Aristophanem in Av. 1398. tres dimetri sine parœmiaco iambicis versibus inserti sunt. Eorum postremus hic est:

ἀλιμένον αἰθέρος αὔλακα τέμνων.

Ut proceleusmaticus in hoc genere admittitur, ita etiam in eadem dipodia anapæstus dactylum sequi potest, ut apud Eurip. in Troad. 101.

μεταβαλλομένου δαίμονος ἀνέχου.

15. Proceleusmatico nonnumquam aut in tribus prioribus locis, aut etiam in omnibus usi sunt poëtæ. Quattuor tamen proceleusmaticos in tragœdia non memini conjunctos invenire. Hephæstio de hoc genere sic scribit: τῷ δὲ ἀναπαιστικῷ ὑποστέλλοιτο ἂν καὶ τὸ προκελευσματικὸν ὑπ' ἐνίων καλούμενον, οἷον τὸ τετράμετρον τοῦτο τὸ Ἀριστοφάνειον,

τίς ὄρεα βαθύκομα τάδ' ἐπέσυτο βροτῶν.

γίνεται γὰρ, κάστου τῶν πρώτων τριῶν ποδῶν ἀναπαίστων λελυμένου εἰς τὸν προκελευσματικόν, δίμετρον ἀκατάληκτον ἀναπαιστικόν. τινὲς δὲ αὐτὸ κατὰ πόδα διαιροῦντες, πυῤῥιχιακὸν καλοῦσι· τοῖς δὲ χαριεστέροις δοκεῖ ἀναπαιστικὸν εἶναι, ἀντὶ ἑκάστου ἀναπαίστου προκελευσματικοῦ παραλαμβανομένου ἐπὶ τῶν ἄλλων χωρῶν, ἐπὶ δὲ τῆς τελευταίας φυλαττομένου αὐτοῦ καθαροῦ καὶ μὴ λελυμένου. Gaisfordius p. 289. Timothei versum addit apud Etym. M. p. 630. 40. ex MS. Dorvilliano emendatum,

τεταμένον ὀρίγανα διὰ μυελοτρεφῆ,

et duos versus Diogenis Laërtii VI. 79. quos ille se proceleusmatico metro scripsisse ait,

Διόγενες, ἄγε, λέγε, τίς ἔλαβέ σε μόρος,
ἐς Ἄϊδος; ἔλαβέ με κυνὸς ἄγριον ὄδαξ.

Atque hi quidem non cohærent perpetuitate numeri: cohærent vero, quos idem Gaisfordius ex Aristoph. Lysistr. 545. sed dubitanter attulit. Ac sane dubitari potest, utrum anapæstici sint versus illi, an dochmiaci. Quamquam facilius crediderim anapæsticos esse. Non videtur autem animadvertisse vir præstantissimus, esse eos antistrophicos. Corrupta utrobique lectio sic fortasse poterit corrigi, v. 476.

ὦ Ζεῦ, τί ποτε χρησόμεθα τοῖσδε τοῖς κνωδάλοις;
οὐ γὰρ ἔτ' ἀνεκτὰ τάδε γ'· ἀλλὰ βασανιστέον
    τόδε σοι τὸ πάθος μετ' ἐμοῦ,
ὅ τι βουλόμεναί ποτε τὴν Κρανάαν
κατέλαβον, ἐφ' ὅ τι τε μεγαλόπετρον, ἄβατον
    ἀκρόπολιν, ἱερὸν τέμενος.

Primi duo versus Cretici sunt, quorum prior anacrusin habet. Tertius et sextus anapæstici dimetri brachycatalecti, reliqui duo acatalecti. Antistropha, quæ gravius affecta est, fortasse hoc modo restituenda est:

ἐγὼ γὰρ ἔτ' ἂν οὔποτε κάμοιμ' ἂν ὀρχουμένη,
οὔτε γόνατ' ἂν κόπος ἕλοι με καματήριος.
ἐθέλω δ' ἐπὶ πᾶν ἰέναι
μετὰ τῶνδ', ἀρετῆς ἕνεχ', αἷς ἔνι φύσις,
ἔνι χάρις, ἔνι θράσος, ἔνι δὲ τὸ σοφόν, ἔνι
φιλόπολις ἀρετὴ φρόνιμος.

Formam καματήριος tueri videtur Hesychius. Apud Æschylum in Persis inde a v. 934. sæpius proceleusmaticus et anapæstus uno versiculo juncti, quum medii sint inter alios anapæstos, ipsi quoque videntur anapæstici esse: etsi unus atque alter suspicionem facere possunt numeri dochmiaci, in quam sententiam inclinabat Seidlerus de verss. dochm. p. 176. Addam alium locum, in quo frequens est proceleusmaticus, Aristophanis in Avibus v. 328. quorum antistrophicos v. 344. quoniam emendatione iis opus est, adscribam:

ἔπαγ', ἔπιθ', ἐπίφερε
πολέμιον ὁρμὰν φονίαν, πτέρυγά τε
πάντα τ' ἐπίβαλε, πέρι τε κύκλωσαι·
ὡς δεῖ τώδ' οἰμώζειν ἄμφω,
καὶ δοῦναι ῥύγχει φορβάν.

Ubi observa hiatum in fine versus et sententiæ.

16. Atque hoc quidem genus liberiorum anapæstorum apud tragicos frequentissimum est, maxime in recentiore tragœdia. Antiquior enim parcius eo usa videtur, Æschylus hic illic aliquos habet, et sic etiam Sophocles: sed præivit tamen, ut videtur, hac quoque in re Æschylus, apud quem unum insigne exemplum diutius continuati hujus numeri habemus in Persis v. 925. seqq. Euripides vero ad satietatem usque usurpavit, ut in Hecuba, in Troadibus, in Iphigenia in Tauris, in Ione. Caret hoc genus necessitate cæsuræ multosque continuos amat parœmiacos, eosque plerumque totos ex longis syllabis factos. Nam omnino ita spondeus in his versibus regnat, ut jure anapæsti spondiaci appellari possint, etsi iidem etiam proceleusmaticos recipiunt. Cæsuram sæpe de industria neglectam videmus, quo statim aliam indolem hi versus proderent. Parœmiaci quum continui ponuntur, apertum est, quia natura sua catalectici sunt, nulla eos numeri perpetuitate cohærere. Itaque et in vocalem exire possunt, sequente versu a vocali incipiente, et syllabam ancipitem habent. Curatur tamen, ut plerumque in longa syllaba terminentur, quod sic aptius in tam tardo et gravi numero vox requiescit. Interdum a parœmiaco initium fit, ut in Troad. 122. Nonnumquam etiam alii versus admiscentur, ut in Hecuba et in Ione. Exempla afferre non opus esse arbitror, quum fabulæ, quas indicavi, horum abunde suppeditent. Invenitur autem hoc genus non solum in tragœdia, sed usurpatum est etiam a comicis: vide Aristoph. in Ran. 372. ss. in Av. 1058. ss. in Pace 433. s. 464. seqq. ut alios nonnullos locos prætercam. Illi quidem, qui sunt in Ranis v. 372. ss. non videntur antistrophici esse. Omninoque non puto recte Seidlerum contendere, ubique antistrophicos esse hos anapæstos. In Iphig. Taur. si sunt antistrophici, certe aliter strophas constitui debere, quam Seidlerus fecit, ostendi in censura, quæ inserta est diariis litter. Lips. 1813. m. Octobr. n. 267—270

Emendatio carminum illorum, quæ hoc metri genere scripta sunt, quum majores progressus fecerit, judicari poterit, an etiam dimeter brachycatalectus, cujus quædam exempla quum alii loci, tum ille in Ranis præbent, itemque monometer hypercatalectus usurpati fuerint. Hunc quidem habere videtur Euripides in Hecuba v. 193. 196. ed. Pors.

> Πηλείδα, γέννα.
> μάνυσον μᾶτερ,

nisi dochmiaci sunt hi versus. Cæterum etiam recentiores Græci parœmiacis spondiacis luserunt, ut Synesius, cujus quintus hymnus hoc metro scriptus est, et quidem octo ille et sexaginta versus ex solis spondeis factos complectens: nam v. 5. Synesius ἔσπειραν dederat.

17. Dicatur nunc de Romanis. Horum tragicos systematis dimetrorum una numeri perpetuitate cohærentibus usos esse Bentleius in epistola ad Millium p. 474. aliquot exemplis docuit. Atque etsi, deperditis horum poëtarum scriptis, non omni ex parte de hac re judicari potest, illud tamen ex tot anapæstorum fragmentis satis certo colligitur, Græcorum illos exemplum sequutos et cæsuram plerumque observasse, et parœmiaco finiisse systemata, et monometrum nonnumquam admiscuisse, et cavisse ne numeri perpetuitas interrumperetur. Sed ad numeri continuationem quod attinet, nescio an contenti fuerint, in ultima sede neque trochæum vocali terminatum, neque Creticum ponere, qui pedes plane perturbant decursum numeri. Tribrachum quoque si non ubique, plerumque tamen evitatum credam. Non etiam hiatum. Certe sic Ennius in Alcmæone apud Ciceronem Q. Acad. IV. 28.

> intendit crinitus Apollo
> arcum auratum, luna innixus:
> Diana facem jacit a læva.

Nisi una in principio syllaba deest. Cæterum recte libri veteres *luna*, neque id in *lunat* mutari debebat. Lunam vocat arcum curvatum. Nec trochæus, quum quidem consonante vox terminatur, magnam offensionem habet, ut in Attii Eurysace, si recte Scaliger ad Varronem p. 107. duo fragmenta conjunxisset:

> nunc per terras vagus extorris,
> exturbatus regno atque mari.

Sed non docuit vir summus, quomodo ille mari exturbatus dici potuerit. Neque ita apud Nonium est, sed *regno exturbatus mari*, in v. *extorris*. Quæ sequuntur, idem Nonius in v. *amfracta* affert. Non dubito cohæsisse ista fragmenta, sed servanda est vetus scriptura:

> nunc per terras vagus, extorris,
> regno exturbatus, mari ....
> super Oceani stagna alta patris
>   terrarum amfracta revisam,

Tribrachus in fine, sed excusationem habens a sequente duplici consonante, est in Attii Philocteta apud Varronem p. 67. quem locum, cujus partem servavit Cicero Q. Tusc. II. 10. sic scribendum puto:

Lemnía præsto
littóra jamjam et celsá Cabirum
delúbra tenes, mystériaque
pristína castis concépta sacris.
dein Vólcania templá sub ipsis
collíbus, in quos delátus locos
dicítur alto ab limíne cæli,
gravia éxspirante vapóre vides:
unde ígnis cluet mortálibus clam
divísus: enim doctús Prometheus
clepsísse dolo, pœnasque Jovi
fato éxpendisse suprémo.

Hiatus, quem in aliud Attii fragmentum apud Nonium p. 425. Mercerus intulit, ex antiquis libris tollendus est:

itera, in
quibus partibus, (namque audire volo,
si est, quem exopto) et quo captus modo,
fortunane an forte repertus.

De Senecæ tragœdiis satis dictum est a Bentleio.

18. Parœmiacus in Senecæ tragœdiis nusquam invenitur. Sed has fabulas, quæ nihil sunt nisi infelices imitationes Græcorum et veterum Latinorum tragœdiarum, vix operæ pretium est commemorare, præsertim si verum est, quod suspicor, non esse iis ultimam manum impositam. Quamquam quod ad anapæstos attinet, apertum est, poëtas istos consulto a parœmiaco abstinuisse, ineptissime quidem, quum hic numerus, si catalexi careat, valde invenustus sit. Veteres vero Romanorum tragicos non secus, quam Græcos, parœmiaco finire systemata solitos esse, satis ostendit Bentleius. Addi exemplis ab illo allatis quum alia possunt, tum hæc Attii in Alphesibœa apud Nonium in v. *cunctant:*

ita territa membra animo ægroto
cunctant sufferre laborem.

In Epigonis apud eumdem p. 158. nescio an scribendum sit,

sed jam Amphilochum huc vadere cerno: ita
nobis data pausa loquendi.

Vulgo *et nobis datur bona pausa loquendi.* Sed *bona* in vett. edd. deest. Idem Attius in Bacchis apud Nonium p. 489.

ubi sanctus Cithæron
frondet viridantibus fetis.

Male Delrius cum hoc fragmento conjunxit aliud, quod ex iambis est, ut ex Macrobio VI. 5. intelligitur. Tragicos sectatus est Varro in satiris. Ut in Γνῶθι σαυτὸν apud Nonium p. 140. qui versus ita scribendi videntur:

dein certo alui fluctu, ut siccum
pareret mansum, quo venarum
sanguine rivos compleret.

Sed quæ indidem Nonius p. 169. affert, non, ut, quibusdam visum est, anapæsti, sed iambi sunt:

ut cremento corpora
fierent majora parvo, ut suctu candido
lactis.

Memoratu dignum fragmentum est ejusdem ex Dolio apud Probum ad Virgil. Ecl. VI. tentatum a Turnebo ad Varr. de L. L. p. 8. quod emendandum aliis relinquam. Et in Γνῶθισαυτὸν p. 148.

ut sidera cæli
divum, circum terram atque axem
quæ volvuntur motu orbito.

Et p. 69. et 283.

nil sunt Musæ pollicis vestræ,
quas ærifice duxti.

Et in Cosmotoryne apud Nonium p. 234.

detis habenas animæ leni,
dum ventus vos flamine sudo
suavem ad patriam perducit.

Et in Eumenidibus apud Nonium p. 390.

tertia pœnarum infamia stans
nexa in vulgi
pectore, fluctuatim intonsa coma
sordida vestitu, ore severo.

Sic edd. vett. Alii *fluctuanti*, unde *fluitanti* conjicias: quæ verba commutantur etiam alibi, ut apud Catullum in Epithal. Pel. 68. Sed nescio an præstet antiqua lectio.

19. Liberioribus anapæstis, et nominatim spondiacis etiam Latinos tragicos usos esse, tanto facilius credam, quod horum exempla etiam in comœdia inveniuntur. Certa quidem ex tragicis exempla non habeo quæ afferam: sed si e cæsuræ neglectione colligi aliquid potest, Ennius hoc genere usus est;

tectis cælatis laqueatis,
auro, ebore instructum regifice.

Sed operæ pretium facient, qui ista fragmenta diligentius considerare volent.

20. Difficilior de comicis Latinis quæstio est. Terentius quidem nusquam usus est anapæstis; Plautus autem sæpissime: sed quos hic habet, non solum elegantia multum cedunt illis, quos in tragicorum fragmentis videmus, sed sæpe dubium est, an tetrametri sint. Nam quemadmodum in trochaicis atque iambicis numeris Latini contra Græcorum exemplum tetrametros acatalectos fecerunt, ita non dubium est, idem a comicis factum esse in numeris anapæsticis. Sunt tamen loci in Plauti fabulis, quos dimetris potius, quam tetrametris scriptos esse credibile sit. Memorabile est autem, continuationem numeri, sive, ut Græci vocant, συνάφειαν, a Plauto neglectam esse. Omninoque ille non ita, ut tragici, legitimis systematis inhæsit, sed

magis liberiore illo genere usus est, ut nunc parœmiacum initio poneret, nunc alios versus admisceret, nunc finem faceret versu acatalecto. Satis ad regulam factum est systema, quod est in Casina II. 2, 31. nisi quod parœmiacus ei præmissus est:

MV. tace sís stulta, et mi auscúlta:
nolí sis tu illi advórsari:
sine amét, sine, quod libet, íd faciat,
quandó tibi nil
domi déliquum est. *CL.* satin sána es?

Legitima dimetrorum systemata, qui volet, constituere poterit in Bacch. V. 2. Ejusmodi videtur esse in Casina III. initium scenæ sextæ, quod ita, nisi fallor, corrigendum est:

O. vide fúr, ut sentis súb signis
ducás. C. qui vero súnt sentes?
O. quia, quód tetigere, illicó rapiunt;
si - eás ereptum, illicó scindunt.
ita quóquo adveniunt, úbi ubi sunt,
duplicí damno dominós multant.
C. eia. O. átat, cesso mágnifice
patricéque ita hero meo ire ádvorsum?
ST. bone vír, salve. O. fateór. ST. quid fit?
O. tu - amás: at ego esurio ét sitio.
ST. lepide éxcuratus incésti hodie.
O. vah.
ST. mane véro, quamquam fástidis.
O. hei heí, fœtet tuus míhi sermo.
ST. quæ rés? O. hæc res. ST. etiámne adstas?
O. enimvéro πράγματα μοί παρέχεις.
ST. dabo μέγα κακόν, ut opinór, nisi jam
restás. O. ὦ Ζεῦ, potin á me abeas,
nisi mé vis vomere hodié. ST. manedum.
O. quid est? qui ístic homo est? ST. herus súm. O. qui - herus?
ST. quoius és servos tu. O. sérvos ego?
ST. atqué meus. O. non sum ego líber?

Mutavi quædam hic ex conjectura. V. 11. 12. vulgo O. *vah hodie.* At *hodie* Stalino tribuendum erat: *vah* autem Olympio extra versum adjicit. V. 19. vulgo *mane.* Sed V. C. vacuum spatium post hanc vocem habet: unde *manedum* scripsi. V. 20. libri, *quis hic homo est.* Terent. Heaut. III. 3, 1. *qui istic mos est.* V. 21. recepi lectionem codicis Lips. Aliud memorabile exemplum est in Sticho I. 1, 17. Initium hujus scenæ infra dabimus in versibus Ionicis a majore. Sed a v. 9. primo iambicum systema e dimetris est, nisi cui lubeat hunc quoque locum in tetrametros, quorum ultimus catalecticus sit, dividi. Hos iambicos autem versus anapæstorum systemata sequuntur. Utrosque emendatos adscribam:

PA. speró quidem et voló: sed hoc
sorór, crucior, patrém tuum,
meúmque adeo, unus qui únice
civíbus ex omnibús probus
perhibétur, eum nunc ímprobi

viri ófficio uti, quí viris
tantás absentibús facit
injúrias immérito.
nosque áb iis nunc abdúcere volt.
hæ rés vitæ me, sóror, saturant:
hæ míhi dividiæ et sénio sunt.
PI. neu lácruma, soror, neu túo id animo
fac, quód tuus pater faceré minatur.
spes ést, eum melius fácturum.
novi égo illum: joculo istaéc dicit:
neque illé sibi mereat Pérsarum
montís, qui esse aurei pérhibentur,
ut istùc faciat, quod tú metuis.
tamen sí faciat, minume írasci
decet: néque id immerito evéniet.
nam virí nostri domo ut ábierunt,
hic tértius annus. PA. ita, út memoras.
PI. quom ipsi ínterea vivánt, valeant,
ubi sínt, quid agant, ecquíd agant, neque
partícipant nos neque rédeunt.
PA. anné doles, soror, quia illi ófficium
suum nón colunt, quom tuum fácis? PI. ita pol.
PA. tace sís: cave sis audíam ego istuc
posthác ex te. PI. nam quí jam?
PA. quia pól meo animo omnis sápientis
suum offícium æquom est colere ét facere.
quamobrem égo te hoc, soror, tametsi és major,
moneo, út tuum memineris ófficium, et
si illi ímprobi sint, atque áliter nos
faciánt, quam æquom est, tamen pól ne quid
mage símus. omnibus obnixe opibus
nostrum ófficium meminísse decet.
PI. placet: táceo. PA. at memineris fácito.

V. 11. vulgo *unice qui unus*. V. 14. s. vulgo, *viris qui tantas absentibus nostris*, vel *nostris absentibus*. MS. Lips. omittit *nostris*. V. 17. vulgo *ab his:* sed V. C. *ab is*. *Nunc* ego addidi. V. 18. MS. Lips. *soror me*. V. 21. delevi incertæ sedis pronomen *tibi:* nam vulgo *tibi tuus*, MS. Lips. autem *tuus tibi*. V. 23. MSS. et veteres editiones, ut dedi, *joculo istæc*. V. 32. verba *ecquid agant* desunt in MS. Lips. atque aliquot vett. edd. quæ si omittuntur, hic versus monometer, qui sequitur autem dimeter acatalectus erit. V. 34. libri *an id doles* et *suum officium*. V. 35. non inepte quis conjiciat, deleto *tuum* scribendum esse, *non faciunt, quum tuum colis*. Crebræ enim hujusmodi commutationes sunt. V. 37. vulgo ante *posthac* repetitum est *cave*, quod auctoritate cod. Lips. delevi. V. 43. ss. vulgo, *tamen pol ne quid magis simus omnibus obnoxiæ opibus: nostrum officium meminisse decet*. MS. Lips. et Dec. cum edd. quibusdam *obnixe* pro *obnoxiæ*. Ed. Carp. *minus* pro *magis*, haud dubie a correctore. Mutata distinctione videbatur hic locus persanari. Hoc dicit: si illi improbi sint, ne nos magis improbæ simus. Est autem aut *omnibus* prima brevi, aut *simus* una syllaba pronunciandum. Aliud exemplum est in Amphitr. I. 1, 6.

ita quási incudem me míserum homines
octó validi cædánt: itaque
peregre ádveniens
publicítus hospitio accípiar.

Ita Charisius p. 190. nisi, quod *ita* pro *itaque* habet, ut multi codd. Plauti. Vulgo *hospitio publicitus*. *Publicitus* hic prima brevi est.

21. Dimetri sine parœmiaco sunt in Trinummo V. 1.

Hic homo ést hominum omnium praécipuus,
voluptatibus gaudiisque ántepotens.
ita cómmoda, quæ cupio, éveniunt:
ita gaúdiis gaudium súppeditat.

Vulgo *omnium hominum*. Et in Rudente IV. 3, 22. ut videtur,

TR. tuo cónsilio
faciám: nunc adverte ánimum: nam hoc
omne áttinet ad te. GR. quíd factum est?

Ita MS. Lips. Vulgo, *namque hoc attinet omne*. MSS. Pall. et ed. Carp. *namque hoc omne attinet*. Legitima vero systemata, si recte conjicio, sunt in Pseud. IV. 1. ubi primo a v. 29. stropha est atque antistropha ex dimetro anapæstico et tetrametro Bacchiaco; tum systema anapæsticum; deinde anapæstici tetrametri catalectici; denique rursum vel systema dimetrorum, vel tetrametri acatalecti, finiti catalectico. Locus ita habet:

a SI. potin' út taceas? memorem ímmemorem
facít, qui monét, quod memór meminit. téneo.
a omnía mi in pectore cóndita sunt,
meditáti dolí sunt docté. PS. probus homo híc est.
b SI. neque hic ést, neque ego. PS. at vide né titubes.
SI. potin' út taceas?
PS. ita mé di - ament. SI. ita nón facient:
mera jám mendacia fúndes.
c PS. ut ego ób tuam, Simia, pérfidiam te - amo ét metuo et magnífico.
SI. ego istúc aliis dare cóndidici: mi obtrúdere non potes pálpum.
PS. ut egó te hodie accipíam lepide, - ubi efféceris hoc opus, SI. há ha he.
d PS. lepidó victu, vino, únguentis, et intér pocula pulpámentis:
ibidem úna aderit muliér lepida, - tibi suávia super suavía quæ det,
SI. lepide áccipis me. PS. immo si éfficies, tum fáxo etiam magis dícas.

Vulgo in quarto horum versuum, *probus hic est homo:* in ultimo autem *efficies* pro *efficis* scripsi, et addidi *etiam*.

22. Mixti sunt anapæsti aliis versibus in Menæchm. II. 3. qui locus ita scribendus videtur:

Síne fores síc: abi:
nolo ópperiri: intús para, curá, vide,
quod opúst, fiat: sterníte lectos,
incéndite odores. múndities,
illécebra animo est ea amántum.
amánti amœnitás malo est, nobís lucro es
sed ubi ílle est, quem coquus ánte ædis

ait ésse? atque eccum vídeo:
quí mihi est úsui et plúrimum pródest.
item huíc ultro fit, út meret: potíssimust nostraé domi.
nunc éum adibo: alloquar últro.
animúle mi, mihi mirá videntur,
te hic stáre foris, fores quoí pateant
magis, quám domus tua, domus quom haéc tua sit.
omné paratum est,
ut jússisti atque ut vóluisti:
neque tíbi jam est ulla mora íntus.
prandium, út jussisti, hic cúratum est:
ubi lúbet, ire licet accúbitum.

In his primus versus Creticus est, secundus et sextus trimetri iambici; nonus Creticus tetrameter catalecticus; decimus iambicus octonarius. V. 3. MS. Lips. *quod opus fiat*, nisi quod *fiat* male Cylindro tribuit, ut vulgati. V. 8. *ait esse* MS. Lips. et ed. Carp. Vulgo *esse ait*. V. 10. libri, *potissimus nostræ domi ut sit*, quod videtur ex interpretatione ortum, oblitterata ea scriptura, quam reposui. V. 13. sic ed. Carp. Vulgo *hic te*. V. 17. addidi *jam*. In MS. Lips. et ed. Carp. v. 15—17. omissi sunt.

23. Spondiacis anapæstis usus est Plautus in Sticho II. 1, 37.

aperíte atque approperáte, fores
facite út pateant, removéte moram.
nimis haéc res sine curá geritur
vide quám dudum hic adsto ét pulto.
somnóne operam datis? éxperiar,
fores, án cubiti, an pedes plús valeant.
nimis véllem hæ fores herum fúgissent,
ea caússa ut haberent malum magnum.
deféssus sum pultándo.
nunc hóc postremum est vobis.
G. ibo átque hunc compellábo.
salvós sis. D. et tu sálve.
G. jam tú piscator fáctu's?
D. quam prídem non edísti?
G. unde ís? quid fers? quid féstinas?
D. tua quód nil reffert, né cures.
G. quid istúc est? D. quas tu - edés colubras.
G. quid tam íracundu's. D. si ín te
pudor ássit, non me appélles.
G. possúm scire ex te vérum?
D. potes: hódie non cœnábis.

Nihil in his mutavi, nisi quod in octavo versu *malum magnum* posui, ubi vulgo *malum*, pro quo codd. Pall. *manum*, omissa altera voce. V. 10. addidi *nunc*. V. 11. servavi vulgatam. Codd. *compello*. V. 17. Codd. *quid istinc est*. Deinde vulgo *quas tu vides*. Ed. Carp. *quas tu vices*. V. C. *qua tui des*.

24. Aliud anapæstorum spondiacorum exemplum in Cistellaria II. 1. reperisse mihi videor, qui locus, ni fallor, ita corrigendus est:

Credo égo amorem primum ápud homines carníficinam comméntum.
hanc égo de me conjécturam domi fácio, ne foris quaéram.

qui omnís homines super ántideo cruciábilitatibus ánimi.
jáctor, crucior, ágitor, stimulor, vórsor in amorís rota.
miser éxanimor,
feror, dífferor, distrahor, díripior.
ita núllam mentem animi hábeo: ubi sum,
ibi nón sum; ubi non sum, – ibi ést animus.
ita mi ómnia nunc ingénia insunt:
quod líbet, non lubet jam id cóntinuo.
ita amór lassum animi lúdificat,
fugat, ágit, appetit, et ráptat,
retinét, lactat, largítur:
quod dát, non dat: delúdit:
modo quód suasit, dissuasit:
quod díssuasit, id osténtat.
marítumis moribús . .
mecum éxperitur: íta meum
frangít amantem animum, néc nisi quia
miser nón eo pessum, úlla abest
mihi pérdito perrnícies.
ita páter apud villam détinuit
me hos diés sex ruri cóntinuos,
neque lícitum est intereá meam amicam vísere.
estne hóc miserum memorátu?

Horum versuum quartus trochaicus est. V. 17—21. systema sunt iambicum, nisi fallor. V. 17. excidisse videtur *malis*. V. 19. *nec* scripsi pro *neque*. V. 20. seq. vulgo *mihi ulla abest*, sed cod. Lips. *ulla mihi abest*. V. 24. dedi, ut est in cod. Lips. Hic versus est iambicus trimeter. Cæteri omnes anapæstici sunt.

CAP. XXXIII.

DE ANAPÆSTICIS TETRAMETRIS.

1. Tetrametri duo apud antiquos inveniuntur, catalecticus, qui solius comœdiæ proprius est, et acatalectus, quem apud solos Romanos in usu fuisse arbitror. Horum catalecticus a grammaticis Aristophaneus dictus est, etsi multi ante Aristophanem, ut Hephæstio docet, hoc metrum usurparunt. De hoc versu accuratissime exposuit Porsonus in præfat. ad Eurip. Hecub. p. 46. seqq. Constat ille ex dimetro acatalecto et parœmiaco in unum conjunctis, cæsura in fine quarti pedis sedulo observata, plerumque etiam incisione facta in secundi pedis fine; tum evitato ubique proceleusmatico, aliisque in rebus cura adhibita diligentissima.

2. Ac primo quod ad cæsuram attinet, verum sane est, quod ait Porsonus, plerisque in locis, in quibus ea neglecta reperiebatur, codices MSS. meliorem scripturam suppeditasse; alios autem, qui supererant, locos ipse maximam partem præclare correxit: sed vereor tamen, ne in hac re acciderit, quod fere ubique evenisse videmus, ut, quemadmodum ante in concedenda venia, ita post in deneganda justi

fines excedantur. Nam illud quidem neminem dubitaturum putamus, vitiosos esse versus, qualis hic est in Acharn. 645.

ὅστις παρεκινδύνευσεν Ἀθηναίοις εἰπεῖν τὰ δίκαια,

aut ubi in articulo vel præpositione ad sequentia pertinente cæsura fiat, ut in Nub. 371. Ran. 1058.

νὴ τὸν Ἀπόλλω, τοῦτό γέ τοι τῷ νυνὶ λόγῳ εὖ προσέφυσας.
εἶτα διδάξας τοὺς Πέρσας, μετὰ τοῦτ' ἐπιθυμεῖν ἐδίδαξα.

At si in dimetris sæpe non in secundi pedis fine, sed in syllaba brevi, quæ sequitur eum pedem, inciditur; immo si in syllaba ea, quæ prima est anapæsti in sequente versu, ut in loco supra allato e Vespis 750.

ἵν' ὁ κήρυξ φησί· τίς ἀψήφι-
στος; ἀνιστάσθω·

non est profecto, quare negemus idem fieri potuisse in tetrametro. Quare hunc versum in Avibus, 600.

τῶν ἀργυρίων· οὗτοι γὰρ ἴσασι· λέγουσι δέ τοι τάδε πάντες,

quem ex conjectura corrigunt viri docti, ego quidem non dixerim emendatione opus habere.

3. Quoniam ex dimetro acatalecto et parœmiaco compositus est tetrameter catalecticus, consentaneum est, observari etiam illam cæsuram, quæ in dimetro usitata est. Sed non est tamen mirum, sæpius eam neglectam inveniri, quia potior est ea cæsura, qua dimeter a parœmiaco separatur. Quum autem dimeter, ut supra dictum est, ubi in secundi pedis fine non inciditur, cæsuram habere soleat in brevi syllaba sequentis anapæsti, idem factum videmus in tetrametro. Ut in Pluto v. 570.

ἐπιβουλεύουσί τε τῷ πλήθει.

Vide v. 584. Nub. 322. 358. 370. 375. 398. 962. 975. 976. 978. 987. Ran. 1044. 1052. 1067. Av. 468. 488. 493. 566. 575. 685. 695. Equit. 763. 774. 781. 812. Lysistr. 490. 510. 530. 578. Ach. 628. 653. Vesp. 706. 716. 1043. 1047. Thesm. 795. 799. 811. Eccl. 597. 639. 647. 664. 672. 682. Quibus locis si addes corruptum in Ran. 1028. et versus, in quibus particula γε, quæ pro parte præcedentis vocabuli haberi potest, tertium anapæstum incipit, Plut. 566. Nub. 267. 401. 1002. Ran. 1065. Lys. 582. Vesp. 581. vix alia hujus generis apud Aristophanem exempla invenientur. Sed præter hæc aliis quoque modis hæc cæsura negligitur: in qua re non putandum est certas quasdam regulas observatas esse, sed prouti quidque auribus minus displicebat, ita facilius admissum reperitur. Operæ pretium erit, modos istos commemorare, indicatis locis, in quibus inveniuntur, omnibus, nisi unum alterumve adnotare neglexi.

4. Ac primo sæpe sic migratur illa cæsura, ut vocabulum usque ad tertiam arsin progrediatur, tertiusque pes anapæstus sit: ut in Pluto v. 519.

ὠνησόμεθ' ἀργυρίου δήπου.

Vide Nub. 274. 336. 380. 967. 972. 990. 1000. Ran. 1033. 1048. Av. 687. 696. Eq. 516. 530. 1323. Lys. 491. 517. 554. 577. Ach. 637. Vesp. 381. 571. 611. 652. 680. 712. Eccl. 616. Et ut tertius pes spondeus sit, ut in Nub. 346.

ἤδη πότ' ἀναβλέψας εἶδες.

Vide v. 371. 425. 1005. Eq. 1321. Pac. 743. Lys. 519. Vesp. 564. 579. 587. Huc retulerim Ach. 645.

ὅστις παρεκινδύνευσεν 'Αθηναίοις εἰπεῖν τὰ δίκαια.

Quem etsi eleganter refinxit Porsonus p. 47. tamen haud scio an præstet faciliore mutatione scribi:

ὅστις παρεκινδύνευσ' εἰπεῖν ἐν 'Αθηναίοις τὰ δίκαια.

Alibi ante tertiam arsin finitur vox duabus brevibus syllabis: ut in Nub. 355.

καὶ νῦν ὅτι Κλεισθένη εἶδον, ὁρᾷς.

Vide v. 364. 394. 996. Av. 503. 549. 551. 719. Eq. 1318. Pac. 737. Lys. 494. Vesp. 1044. Eccl. 681. Rarius secundam arsin una excedit longa syllaba, ut in Nub. 374.

ἀλλ', ὅστις ὁ βροντῶν ἐστὶ, φράσον.

Vide v. 437. Vesp. 552. 713. Unum exemplum reperi vocabuli usque ad primam quarti anapæsti syllabam procedentis, in Lysistr. 485.

ὡς αἰσχρὸν ἀκωδώνιστον ἐᾶν.

Unum etiam trochæo post secundum anapæstum finiti, in Vesp. 595.

εἴπῃ τὰ δικαστήρι' ἀφεῖναι.

Denique alia superest ratio negligendæ cæsuræ, de qua perelegans est observatio Porsoni, si secundus pes dactylus, tertius spondeus sit, ultimam dactyli syllabam non inchoare vocem iambicam aut Bacchiacam. Unde in Eq. 508. et Eccl. 518.

ἠνάγκαζεν ἔπη λέξοντας,
ξυμβούλοισιν ἁπάσαις ὑμῖν,

scribendum esse,

ἠνάγκαζεν λέξοντας ἔπη,

ex argumento Nubium, et cod. Rav. et

ξυμβούλοισιν πάσαις ὑμῖν.

Ac de priore quidem loco assentior, non etiam de altero. Nam multo asperior est et invenustior numerus, si vox in longa syllaba

post arsin secundam finitur, quam si longius procedens nullam eo loco pausam fieri patitur. Ita etiam in Nub. 353.

ταῦτ' ἄρα, ταῦτα Κλεώνυμον αὗται.

Contra quis ferat in Vespis v. 684.

σοὶ δ' ἢν τίς γε διδῷ τρεῖς ὀβολούς.

Atque ibi recte vulgo, consentientibus codd. Rav. et Ven.

σοὶ δ' ἢν τις δῷ τοὺς τρεῖς ὀβολούς.

Non multo elegantior versus est in Pac. 732.

ἀλλὰ φύλαττε σὺ ταῦτ' ἀνδρείως,

etsi hic non violatur cæsura. Sed cod. Ven. præbet:

ἀλλὰ φυλάττετε ταῦτ' ἀνδρείως.

Omnino autem plures sunt rationes componendorum vocabulorum, quæ etsi parum elegantes sunt, non tamen continuo vitii suspectæ esse debent. Ita nemo diffitebitur, non elegantem esse versum, cujus in secunda quartave arsi vox monosyllaba sit, prægresso plurium syllabarum vocabulo. Utrumque conjunctum est in hoc versu Eq. 778.

ἁρπάζων γὰρ τοὺς ἄρτους σοι.

Multi tamen hujusmodi versus inveniuntur, ut in Av. 479. 569. 607. Eq. 525. 784. Lys. 489. Vesp. 687. Eccl. 516. 630.

νὴ τὸν Ἀπόλλω· πάνυ τοίνυν χρή.
ᾧ προτέρῳ δεῖ τοῦ Διὸς αὐτοῦ.
ἣ παιδάρι' ὄντ' ἀποθνήσκειν δεῖ.
ἐξεβλήθη πρεσβύτης ὤν.
οὐχ ὥσπερ ἐγὼ ῥαψάμενός σοι.
διὰ τἀργύριον πολεμοῦμεν γάρ;
ὅταν εἰσελθὸν μειράκιόν σοι.
οὐδεμιᾷ γὰρ δεινοτέρᾳ σοῦ.
ἡ Λυσικράτους ἄρα νυνὶ ῥίς.

Atque ita alibi sæpius. Haud scio tamen, an horum nonnulla librariis debeantur. Ita in Av. 480.

ὡς οὐ ταχέως ἀποδώσει Ζεύς.

ubi codd. Rav. et Ven. recte,

οὐκ ἀποδώσει ταχέως ὁ Ζεύς.

Et in Ach. 655.

ἀλλ' ὑμεῖς μή ποτ' ἀφήσησθ', ὡς κωμῳδήσει τὰ δίκαια.

Rav. ἀφήσεσθ'. At scribendum est:

ἀλλ' ὑμεῖς μή ποτ' ἀφῆσθ', ὡς οὐ κωμῳδήσει τὰ δίκαια.

Illos vero locos, in quibus crasis duas voces conjungit, nihil offensionis habere apparet, ut Vesp. 682.

οὐ γὰρ μεγάλη δουλεία 'στίν.

5. Proceleusmaticum pro anapæsto nusquam positum inveniri, nisi in locis corruptis, quin ne anapæstum quidem dactylo prægresso poni, jure monitum est a Porsono. Videtur ille tamen latius, quam debebat, hanc regulam extendere, quum a quarto pede prorsus arcendum putat dactylum. Nemo sane ei refragabitur de Vesp. 673. sed in tribus reliquis, quos affert locis, ego quidem non ausim pedem istum mutare. Sunt ii in Vesp. 350. 397. Nub. 326.

ἔστιν ὀπὴ δῆθ', ἥντιν' ἂν ἔνδοθεν οἷός τ' εἴης διορύξαι.
αὐτὸν δήσας, ὦ μιαρώτατε, τί ποιεῖς; οὐ μὴ καταβήσει.
ὡς οὐ καθορῶ. παρὰ τὴν εἴσοδον· ἤδη νῦν μόλις ὁρῶ αὐτάς.

Nam paucitas exemplorum non facit, ut quid illicitum existimari debeat, nisi aliæ rationes vincant. Atqui quum in dimetrorum systematis sæpissime versus in dactylum exire videamus, quidni idem etiam in tetrametro, cujus pars est dimeter, fieri potuisse censebimus? etsi, quoniam minus numerosa hæc compositio est, nihil mirum est, si raro eam poëtæ usurparunt. Præterea quum in iisdem dimetrorum systematis versui in dactylum exeunti anapæstus subjectus inveniatur, quam rationem supra etiam iambicis trimetris et tetrametris in cæsura vindicavimus, ne ille quidem versus in Vespis, cujus posterior pars ab anapæsto incipit, contra librorum fidem mutandus videtur. Multo minus quisquam, opinor, adduci se patietur, ut in Nubium versu audacissimam Porsoni conjecturam probet:

ὡς οὐ καθορῶ. ΣΩ. νυνὶ μάλ' ἀθρῶν βλέπε πρὸς τὴν εἴσοδον ἤδη.

Hoc enim non emendare est, sed ipsum versus facere. Qui toties genuinam lectionem conservavit liber Ravennas, hic quoque, nisi fallor veram scripturam præbet, si eam recte interpretamur:

ὡς οὐ καθορῶ. ΣΩ. παρὰ τὴν εἴσοδον. ΣΤ. ἤδη νῦν ὡς μόλις αὐτάς.

Hoc enim vult: ἤδη νῦν καθορῶ, ὡς μόλις αὐτάς: JAM TANDEM CONSPICIO, QUÆ PROPEMODUM EÆ ESSE VIDENTUR.

6. Posteriorem tetrametri partem Aristophanes ita composuit, ut in quinta sede anapæstum, spondeum, dactylum admitteret, a sexta autem dactylum, a septima non solum hunc, sed etiam spondeum excluderet, hac forma:

⏑⏑—	⏑⏑—	⏑⏑—	⏓
——	——		
—⏑⏑			

Spondeum tamen in septima sede positum a Cratino esse, hoc exemplo docet Hephæstio:

ὡς ἂν μᾶλλον τοῖς πηδαλίοις ἡ ναῦς ἡμῶν πειθάρχῃ.

Idemque fecisse Epicharmum, qui, ut Hephæstio refert, duas integras

fabulas hoc metro scripsit, Χορεύοντας et Ἐπινίκιον, nescio an ex Plauto, qui hunc imitatus est, conjici possit. Atque ante Epicharmum qui hoc versu usus est, Aristoxenus Selinuntius, posteriorem partem ex solis spondeis composuit, ut in hoc apud Hephæstionem exemplo,

τίς ἀλαζονίαν πλείσταν παρέχει τῶν ἀνθρώπων; τοὶ μάντεις.

Ac versus spondiacum exitum habentes a quibusdam Laconicos vocari tradit Hephæstio, hoc usis exemplo,

ἄγετ', ὦ Σπάρτας ἔνοπλοι κοῦροι, ποτὶ τὰν Ἄρεος κίνασιν.

7. Ad prosodiam quod attinet, productionem brevis syllabæ ante mutam cum liquida non nisi quum verba ex epicis, lyricis, tragicis orationi intexuntur, usurpari, Porsonus adnotavit p. 56. Interdum etiam longa vocalis vel diphthongus ante vocalem corripitur, quæ usitata in dactylicis numeris ratio est: ut in Pluto 528.

οὔτ' ἐν δάπισιν· τίς γὰρ ὑφαίνειν ἐθελήσει, χρυσίου ὄντος.
ἢ παρδάλει, ἢ λύκῳ, ἢ ταύρῳ.
καὶ νῦν ὅτι Κλεισθενῆ εἶδον, ὁρᾷς.
αὗται γάρ τοι μόναι εἰσὶ θεαί.

Interdum desideres in hac re elegantiam, ut in Nub. 977. et in Vespis 673.

ἠλείψατο δ' ἂν τοὐμφαλοῦ οὐδείς.
οἱ δὲ ξύμμαχοι, ὡς ᾔσθηνται.

In Av. 611.

βαβαί· ὡς πολλῷ κρείττους οὗτοι τοῦ Διὸς ἡμῖν βασιλεύειν,

cod. Ven. αἰβοῖ: quo recepto servandum est ὡς, crasi facta.

8. Videamus nunc Latinos. Apud hos quoque sola comœdia, quantum ex fragmentis colligi potest, tetrametro catalectico usa est, multum sibi licentiæ indulgens, ut nec cæsuram ubique observaret, neque a proceleusmatico abstineret, spondeos autem in fine sæpissime et frequentius anapæstis admitteret, ipsam denique ultimam arsin, ut in aliis quoque versibus, solvi pateretur. Præterea, ut alios tetrametros, ita hunc quoque Plautus asynartetum esse voluit: unde et hiatum in cæsura sibi permittit, et productionem syllabæ brevis. Est autem hic quum alibi hoc versu usus, tum luculentissimo exemplo in Milite IV. 2, 20. seqq. quem locum olim Reizii auctoritate adductus metrum habere putabam asynartetum ex dimetro trochaico acatalecto et iambico dimetro catalectico, nunc autem persuasum mihi est, anapæstis eum scriptum esse. Nam sicubi major in corripiendis contrahendisve syllabis licentia conspicitur, meminisse debemus, Plautum in hoc metri genere omnino majorem sibi libertatem concessisse. Versus hi sunt:

PA. erit, ét tibi exoptatum óbtinget: bonum habe ánimum, ne formída:
homo quídam est, qui scit, quód quæris, – ubi sít. M. quem – ego hic audívi?
PA. sociúm tuorum consíliorum et partícipem consiliárium

M. tum pól ego, quod celo, haúd celo. – PA. immo étiam si non célas,
M. quo argúmento? PA. infidó celas: ego súm tibi firmus, fidélis.
M. cedo sígnum, si harunc Báccharum es. PA. amat múlier quædam quémdam.
M. pol istúc quidem multæ. PA. at nón multæ de dígito donum míttunt.
M. enim cógnovi nunc. fécisti modo mi éx proclivo plánum.
sed hic númquis adest. PA. vel adést, vel non. M. cedo té mihi solæ sólum.
PA. breven', án longinquo sérmone? M. tribus vérbis. PA. jam ad te rédeo.
PY. quid?, ego híc adstabo tántisper cum hac fórma et factis? síc, sic
frustrór. PA. patere, atque adstá. tibi ego hanc do operám. PY. properando excrúcior.
PA. pedeténtim: tu hæc scis: tráctare ita solitú's has hujusmodi mérces.
PY. age, age, út tibi maxime cóncinnumst. PA. nullum ést hoc stolidius sáxum.
redeo ád te. quid me vóluisti? M. quo pácto hoc dudum accépi.
istúc fero ego ad te cónsilium. PA. quasi hunc dépereat. M. teneo ístuc.
PA. collaúdato formam ét faciem, et virtútes commemoráto.
M. ad eám rem habeo omnem aciém, tibi uti dudúm jam demonstrávi.
PA. tu caétera cura et cóntempla, et de meís venator vérbis.
PY. aliquám mihi partem hodie óperæ des deníque: jam tandem ades íllue.
PA. assum: ímperita, quid vís. PY. quid illæc narrát tibi. PA. lamentári
ait íllam miseram, crúciari, et lacrumántem se afflictáre,
quia tís egeat, quia té careat. – ob eám rem huc ad te míssa est.
PY. jube adíre. PA. at scin quid tú facias? face té fastidi plénum,
quasi nón lubeat: me inclámato, quia síc te volgo vólgem.
PY. memini, ét præceptis párebo. PA. voco ego érgo hanc, quæ te quaérit?
PY. adeát, si quid volt. PA. sí quid vis, adi, múlier. M. pulcer, sálve.
PY. meum cógnomentum cómmemorat. di tíbi dent, quæcumque óptes.
MI. tecum aétatem exigere út liceat. PY. nimium óptas. M. non me díco,
sed herám meam, quæ te démoritur. PY. multæ áliæ idem istuc cúpiunt,
quibus cópia non est. M. hem – écastor, haud mírum, si te habes cárum,
hominém tam pulcrum, et praéclara virtúte, et forma, et fáctis.
heus, dígnior hoc fuit hómo, qui esset? PA. non hércle humanust, crédo:
nam vúlturio plus húmani, credo, ést. PY. magnum me fáciam,
nunc, quóniam illæc me cóllaudat. PA. viden ígnavum, ut sese ínfert?
quin tu huíc responde. hæc íllæc est ab illá, quam dudum díxi.
PY. quanam áb illarum? nam ita me óccursant multaé: meminisse haud póssum.
M. ab illá, quæ digitos déspoliat suos, ét tuos digitos décorat.
nam hunc ánnulum – ab tui cúpiente huc nunc détuli ego huic; hic pórro.
PY. quid núnc tibi vis, muliér, memora. M. ut, quæ té cupit, eam ne spérnas.
quæ pér tuam nunc vitám vivit; sit, néc sit, spes in te úno est.
PY. quid núnc volt? M. te compéllare, et complécti, et contrectáre.
nam nísi tu illi fers súppetias, jam illa ánimum despondébit.
age, mí Achille, fiat, quód te oro: serva illam pulcram púlcre.

expróme benignum ex te íngenium, - urbícape, occisor régum.
PY. heu, hercle ódiosas res, quótiens hoc tibi, vérbero, ego interdíxi,
meam né sic volgo póllicetere operám. - PA. audin' tu, múlier?
dixi hóc tibi dudum, et núnc dico, ni huic vérri affertur mérces,
non híc suo seminió quamquam porcéllam impertitúrust.
M. dabitúr, quantum ipsus pretí poscet. PA. talentúm Philippum huic opus aúri est.
minus áb nemine accipiét. M. heu heu ecastór, nimis vile est tándem.
PY. non míhi avaritia umquam ínnata est: satis hábeo divitiárum.
plus mi aúri mille est módiorum Philippí. PA. præter thesaúrum.
tum argénti montis, nón massas, habet: Aétna haud mons æque áltust.
M. heu ecástor perjurum. PA. út ludo. M. quid ego? út sublecto os. PA. scíte.
M. sed, amábo, mittito me áctutum. PA. quin tu huíc respondes áliquid
aut fácturum, aut non fácturum. quid illám miseram animi excrúcias,
quæ númquam male de té merita est? PY. jube eámpse exire huc ád nos:
dic me ómnia, quæ volt, fácturum. M. facis núnc ut te facere aéquum,
quom, quaé volt, eadem tú vis; PA. non hic ínsulsum habet ingénium.
M. quomque óratricem haud sprévisti, sistíque exorare éx te.
quid est? út ludo. PA. nequeo hércle quidem risú med admoderári.
ob eám caussam huc abs te ávorti. PY. non édepol tu scis, múlier,
quantum égo honorem nunc ílli habeo. M. scio, et ístuc illi dícam.
PA. contra aúro alii hanc vendére potuit - operam. M. ístuc pol tibi crédo.
PA. meri béllatores gígnuntur, quas híc prægnantis fécit,
et púeri annos octíngentos vivúnt. M. væ tibi nugátor.
PY. quin míllе annorum pérpetuo vivúnt, ab sæclo ad saéclum.
PA. eo mínus dixi, ne hæc cénseret me advórsum se mentíri.
M. perií, quot hoc ipse annós vivet, quoius filii tamdiu vívunt.
PY. postríduo natus sum égo, mulier, quam Júppiter ex Ope nátust.
PA. si hic prídie natus fóret, quam ille est, hic habéret regnum in cælo.
M. jam jám sat amabo est: sínite abeam, si póssum, viva a vóbis.
PA. quin érgo abis, quando résponsum est. M. ibo átque illam huc addúcam,
quam própter opera est mihi. númquid vis? PY. ne mágis sim pulcer, quám sum:
ita mé mea fórma habet sóllicitum. PA. quid hic núnc stas? quin abis? M. ábeo.
PA. atque ádeo audin tu? dícito docte et córdate. M. ut cor sáliat.
PA. Philocómasio dic, si ést nunc hic, domum ut tránseat: hunc hic ésse.
M. hic cúm mea hera est: clam nóstrum nunc sermónem sublegérunt.
PA. lepidé factum est: jam ex sérmone hoc gubernábunt doctius pórro rem.
M. mé remorare. PA. abeó, neque te moror, néque tango, neque — táceo.
PY. jube máturate illam éxire huc: jam istíc rei prævortémur.

V. 24. *infido* MS. Lips. et ed. Carp. Iidem libri et MS. Decurt. *firme fidelis*. V. 29. vulgo *brevin'*. V. 30. *si sic frustror* ed. Carp. Sic etiam MS. Lips. nisi quod *sic sic*. V. 32. vulgo *tractari ita solere*. MS. Lips. et ed. Carp. *tractare soles*. V. 35. addidi *ego*. V. 37. Vulgo *ut*. *Jam* addidi ex MS. Lips. et ed. Carp. V. 39. scripsi *illuc* pro *illico*. V. 40. vulgo, *impera si quid vis*. V. 45. addidi *ego*. V. 47. vulgo *quis commemoravit*, et, *quæ optes*. *Quis* omittunt MS.

Lips. et ed. Carp. et habent *quæcumque*. V. 50. ita hunc versum exhibent libri veteres nisi quod non habent *hem*. V. 52. iidem libri, *heus dignior fuit quisquam*, et *credo* pro vulgato *ergo*. V. 54. *infert* pro *inferat* Reizius. V. 58. libri veteres *huc detuli huic porro*. Ed. Carp. *porto*. V. 64. *ex te* MS. Lips. et ed. Carp. Vulgo *ex tete*, non minus salvo versu. V. 66. vulgo *polliciteris*. MS. Decurt. *pollicitare*. In fine fortasse scripserat poëta, *audin tu istuc, mulier*. V. 67. vulgo *nisi*. V. 68. *porcellam* Reizius. V. 70. duplicavi *heu*. *Nemine* contractum est in duas syllabas: vide Bentleium ad Ter. Hec. III. 1, 1. Eun. III. 2. 7.—V. 71. ita cod. Lips. Vulgo *satis est divitiarum*. V. 73. vulgo *Ætna mons non æque altus*. V. 74. delevi *hominem*. V. 97. addidi *nunc*. V. 98. *hunc* in *nunc* mutavi. Alia leviora quæ vel ex libris veteribus, vel ex conjectura correxi, disertius indicare non est operæ pretium. Hoc metro scriptum est etiam in Casina V. initium scenæ secundæ. Elegantissimos habet Varro apud Nonium in v. *anticipare:*

persénsistis: dicíte labdæ, et vivós contemnite vívi:
antícipate atque addíte calcar, stultós contemnite dócti.

Sic scripsi ex veteri lectione *psesistis*. Alii *sensistis*, alii *ipse fistis*, Laurenbergius in Antiquario v. *labdæ*. *depsistis* dederunt. De sensu fragmenti non videtur certi quid constitui posse.

9. Præter tetrametrum catalecticum Plautus etiam acatalectum non uno in loco usurpavit: quod non magis fortasse Græcorum exemplo factum est, quam quum in trochaico atque iambico genere Latini tetrametros acatalectos condiderunt. Commemoratur tetrameter acatalectus in fragmento, quod Censorino tribuitur p. 150. ubi quum catalectici Aristophanei hoc exemplum prolatum esset,

axéna Ponti per fréta Colchos deníque delatus adhaési,

quod si ex tragœdia aliqua sumptum est, potius finis esse systematis dimetrorum videbitur, anapæstici octonarii hoc exhibetur exemplum:

oré beato lumíne volitans qui pér cælum candídus equitas.

Ex Plauto afferam primo locum in Aulularia IV. 9. qui ille ipse est, de quo Sisenna in commentario in Aulularium apud Rufinum p. 2711. scribit: *hæc scena anapæstico metro est, sed concisa sunt, ut non intelligas*. Quod si homo Romanus jam ita judicavit, tanto æquiores arbitros nobis fore speramus, quum scenam istam restituere numeris suis conabimur. Sunt autem primi tantum novem versus anapæstici tetrametri, quos sequuntur iambici tres octonarii unusque septenarius: deinde est anapæsticus Aristophaneus, et parœmiacus.

Perii, ínterii, occidi: quó curram? quo nón curram: tene, téne quem? quis?
nescío, nil video, caécus eo, atque equidém, quo – eam, aut ubi sim, aút qui sim,
nequeó cum animo certum ínvestigare: óbsecro vos ego, mi aúxilio,

oro, óbtestor, sitís, et hominem demónstretis, qui eam ábstulerit.
quid aís tu? tibí credére certum est: nam essé bonum e voltu cógnosco.
quid est? quíd ridetis? nóvi omnis. scio fúres esse hic cómpluris,
qui véstitu et creta óccultant sese, átque sedent, quasi sínt frugi.
hem, némo habet horum: occídisti. dic ígitur, quis habet. néscis?
hei mé miserum, miserúm: perii male pérditus: pessume ornátus eo.
tantúm gemiti et malái mæstitiæ híc dies mihi óbtulit,
famem ét pauperiem: pérditus penissume sum ego ómnium
in térra: nam quid mi ópus est vita, quí tantum auri pérdidi,
quod cústodivi sédulo: – egomét me defraudávi,
animúmque meum, geniúmque meum: nunc eo álii lætificántur,
meo málo et damno; pati néqueo.

V. 6. 7. 8. vulgo alio ordine positi sunt. V. 10. variat lectio in MSS. et apud Priscianum p. 712. ac Nonium in v. *gemiti*. V. 11. *perditus penissume* MSS. Langii suppeditarunt. Dein vulgo *ego sum*.

10. Unus octonarius, nisi fallor, inter medios iambicos octonarios in Amphitruone est V. 1, 10.

Strepitús, crepitus, sonitús, tonitrus, subito, út propere, ut validé tonuit.

Vulgo *ut subito*. Plures et octonarii et septenarii sunt in Casina II. 3.

Omníbus rebus credo égo amorem anteveníre nitoribus nítidis,
nec póte quídquam commémorari, quod plús salis, plusque lepóris
hoc hábet. equidem nimis démiror, qui utúntur condiméntis,
eos eó condimento úno non utíer, omnibus quod praéstat.
neque sálsum, neque suave ésse potest quidquam, úbi amor non admíscetur.
fel quód amarum est, id mél faciet; hominem éx tristi lepidum ét lenem.
hanc égo de me conjécturam domi fácio magis, quam exaúditis.
qui póstquam amo Casinam, mágis mundis mundítiis munditiam ántideo.
myropólas omnis sóllicito, – ubicúmque est lepidum unguéntum, ungor,
ut illí placeam: et placeo, út videor: sed uxór me excruciat, quía vivit.
trístem ádstare adspició. blande hæc mihi mála res appellánda est.

Ita hæc scribenda puto.

11. Succedat huic loco alius ex Bacchid. V. 1.

Quicúmque ubi ubi sunt, quí fuerunt, quiqué futuri sunt pósthac,
stultí, stolidi, fatuí, fungi, bardí, blenni, buccónes,
solús ego omnis longe ántideo stultítia et moribus índoctis.
períí; pudet: hoccine me aétatis ludós bis factum esse índigne?
magis quam íd reputo, tam mágis uror, quæ méus filius turbávit.
perdítus sum atque eradícatus sum: omníbus exemplis crúcior.
omnía me mala conséctantur: – omníbus exitiis ínterii.
Chrysálus med hodie láceravit: Chrysálus me miserum spóliavit.
ita mé scelus auro usque áttondit dolis dóctis indoctum, út lubitum est.
ita míles memorat méretricem, quam ille úxorem esse aiébat
omníaque, ut quidque actum ést, memorat: eam síbi hunc annum condúctam;
rellíquum id auri factúm, quod ego ei stultíssumus homo promíssem.
hoc ést, hoc est, quod péracescit: – hoc est démum, quod percrúcior,
me hoc aétatis ludíficari, immo edepól sic ludos fáctum;

canó capite atque albá barba miserúm me auro esse emúnctum.
perii: hóc servum meum nón nauci facere ésse ausum. atque ego, si álibi
plus pérdiderim, minus aégre habeam, minusque íd mihi damno dúcam.
PH. certo híc prope me mihi néscio quis loqui vísust. sed quem vídeo.
hic quídem pater Mnesilochi. N. eúge socium ærúmnæ et mei mali vídeo.
Philoxéne, salve. PH. et tu. unde ágis. N. unde homo miser átque infortunátus.
PH. at pól ego ibi sum, esse ubi míserum hominem decet átque infortunátum.
N. igitúr pare fortuna, aétate ut sumus, útimur. PH. síc est, séd tu.

Hic v. 6. delevi *etiam*. v. 9. *auro* suppeditarunt cod. Lips. et ed. Carp. Eadem editio v. 11. *omniaque*. V. 10. delevi *esse*. V. 11. libri *memoravit*. V. 12. *promissem* pro *promisissem* jam Reizius.

12. Alia tetrametrorum acatalectorum et catalecticorum exempla qui requirent, adeant Bacch. V. 2. Pseud. I. 2. Pers. V. 1. et 2. Rud. I. 4. Unum tamen locum operæ pretium videtur hic adscribi, qui est in Bacch. IV. 10. quod in eo alternant acatalecti et catalectici.

Quam mágis in pectore meó foveo, quas méus filius turbás turbet,
quam se ád vitam et quos ád mores præcípitem inscitus capéssat,
magis cúræ est, magisque affórmido, ne is péreat, neu corrúmpatur.
scio egó: fui illa ætate, ét feci illa omnía, sed more modésto.
neque plácitant mores, quíbus video vulgó gnatis ésse parentes.
duxi, hábui scortum, pótavi, dedi, dónavi: at enim id ráro.
ego dáre me ludum gnáto institui, animo óbsequium ut sumére possit:
æquom ésse puto, sed nimis nolo desídiei dare lúdum.
nunc Mnésilochum, quod mándavi,
viso, écquid eum ad virtútem aut ad frugem ópera sua compúlerit,
sicút eum convenít: scio fecisse: eo ést ingenio natus.

CAP. XXXIV.

DE ANAPÆSTIS CYCLIIS.

1. Cyclii vocantur anapæsti, ut supra indicatum est, qui arsin irrationalem habent. Quod genus hanc ipsam ob caussam et solutionem arseos adspernatur, et fere solis anapæstis incedit, neque cæsuras habet eas, quibus singulæ dipodiæ conjungantur. Frequens ejus usus fuit apud lyricos, sed usurpatum est etiam in tragœdia et comœdia. Proprie ii tantum vocandi essent cyclii anapæsti, qui ipso anapæsto incipiunt: sed placuit grammaticis ad hoc genus etiam illa dactylica metra referre, quæ iambicam anacrusin habent.

2. De pluribus, quas hoc genus formas habet, hæ maxime memorabiles sunt: hephthemimeres, quod vocant grammatici, simillimum parœmiaco, nisi quod iambica anacrusi utitur. Hephæstio hoc ejus exemplum ex Archilocho affert:

Ἐρασμονίδη Χαρίλαε,

primumque pedem interdum spondeum esse observat, ut in hoc versu,

Δήμητρί τε χεῖρας ἀνέξων,

interdum etiam anapæstum, ut in his:

ἐρέω, πολὺ φίλταθ' ἑταίρων·
φιλέειν στυγνόν περ ἐόντα.

Sed hos quidem versus, contractione facta, ab iambo incipere puto, ut, si non alia apud Archilochum exempla inveniri potuerunt, anapæstum exclusum fuisse ab initio versus credibile sit. Si ita est, diversi erunt versus, qui iambicam anacrusin habent, ab illis, qui habent anapæsticam. Fortasse tamen unus idemque versus est, apud lyricos et tragicos nunc iambicam, nunc anapæsticam anacrusin constanter servans, apud eos autem, qui plus sibi licere judicarunt, utramvis promiscue admittens. Iambica est apud Æschylum in Sept. ad Theb. 757. seq. in hoc versu, alioque, qui syllaba brevior est:

ἐγείνατο μὲν μόρον αὑτῷ,
πατροκτόνον Οἰδιπόδαν.

Vide etiam v. 762. Alter ille anapæsticam anacrusin habet in Persis 957.

νυχίαν πλάκα κερσάμενος.

Prior autem in Agam. 110.

δίθρονον κράτος, Ἑλλάδος ἥβας.

Vide Eumen. 1046. Et alius pede brevior Pers. 954.

Ἰάνων γὰρ ἀπηύρα.

Vide Suppl. 875. In quo versu longa syllaba in anacrusi est in Pers. 958.

δυσδαίμονά τ' ἀκτάν.

Vide Agam. 699. Choëph. 28.

3. Hanc formam et dimetrum acatalectum Aristophanes iambicis versibus junxit in Av. 1316.

Χ. κατέχουσι δ' ἔρωτες ἐμᾶς πόλεως.
Π. θᾶττον φέρειν κελεύω,
Χ. τί γὰρ οὐκ ἔνι ταύτῃ
καλὸν ἀνδρὶ μετοικεῖν;
σοφία, πόθος, ἀμβρόσιαι Χάριτες,
τό τε τῆς ἀγανόφρονος ἡσυχίας
εὐάμερον πρόσωπον.

4. Memorabilis locus est in Pace v. 943. ubi, si quid video, primus versus cyclius est, qui sequuntur autem, anapæsti, plenam arseos mensuram habentes, ideoque etiam recipientes proceleusmaticum:

ἐπείγετε νῦν, ἐν ὅσῳ
σοβαρὰ θεόθεν κατέχει πολέμου

μετάτροπος αὔρα. νῦν γὰρ δαίμων
φανερῶς εἰς ἀγαθὰ μεταβιβάζει.

Antistropha v. 1027. sic scribenda videtur:

πῶς δ' οὐχί; τί γάρ σε πέφευγ',
ὅσα χρὴ σοφὸν ἄνδρα; τί δ' οὐ σὺ φρονεῖς.
ὁπόσ' ἂν χρεών ἐστιν τόν γε σοφῇ
δόκιμον φρενὶ καὶ πορίμῳ τόλμῃ.

Dimetri cyclii sunt in Luciani Tragodopodagra v. 190—202.

ἀδαμάντινον ἦθος ἔχουσα κόρα,
πολυσθενὲς ὀβριμόθυμε θέα.

Corrigunt πουλυσθενές, et recte, ut videtur, quum nullus reliquorum versuum iambicam anacrusin habeat. Finem facit ibi catalecticus, præmisso dimetro brachycatalecto, nisi hic corruptus est ex acatalecto dimetro:

περικονδυλοπωροφίλα
γονυκαμψεπίκυρτε ποδάγρα.

CAP. XXXV.

DE ANAPÆSTICIS LOGAŒDICIS.

1. Quemadmodum dactylici quidam versus arsin irrationalem habentes in trochæos desinunt, ita hæc ratio etiam in cycliis anapæstis usurpata est, qui ipsi tum logaœdici vocantur. Ejus generis celeberrimus est versus Archebuleus, cujus exempla Hephæstio ex Callimacho affert, primum pedem nunc anapæstum, nunc spondeum, nunc iambum esse demonstrans:

ἀγέτω θεός, οὐ γὰρ ἔχω δίχα τῶνδ' ἀείδειν.
νύμφα, σὺ μὲν ἀστερίαν ὑφ' ἅμαξαν ἤδη.
φιλωτέρα ἄρτι γὰρ ἁ Σικελὰ μὲν Ἔννα.

In quorum versuum primo non ausim cum Bentleio librorum lectionem τῶνδ' in τῶδ' mutare, quum ex præcedentibus verbis etiam pluralis θεῶν intelligi possit. In tertio autem dubito an Hephæstio corruptam lectionem sequutus sit, et Callimachus φιλιωτέρα scripserit: Nam scholiastam Hephæstionis nihil moror, qui sequi auctorem suum debuit. Observat Hephæstio, eos, qui hoc metro continuo usi sunt, curasse, ut tres pedes, qui post primum sunt, constanter anapæsti essent; Alcmanem vero etiam spondeos recepisse. Decem versus, in quibus quattuor priores pedes ubique anapæsti sunt, ex Diogene Laërtio IV. 65. attulit Gaisfordius p. 290. alium addens anapæsticum logaœdicum Aristophanis apud Athenæum IX. p. 410. B.

φέρε, παῖ, ταχέως κατὰ χειρὸς ὕδωρ, παράπεμπε τὸ χειρόμακτρον,

qui versus haud scio an in duos potius dividendus sit. Archebulei aut similis metri vestigia sunt in verbis Pherecratis apud schol. Aristoph. Plut. 388.

> φράσον μοι ἅπαρτι δήπου
> προλαβεῖν.

2. Alius anapæsticus logaœdicus est, qui post tres anapæstos iambo terminatur. Restituendus hic est apud Aristophanem in Avibus 1313.

> ταχὺ δ' ἂν πολυάνορα τὰν πόλιν
> καλεῖ τις ἀνθρώπων.

Antistrophici sunt v. 1325.

> φερέτω κάλαθον ταχύ τις πτερῶν·
> σὺ δ' αὖθις ἐξόρμα.

Usurpavit hoc genus Lucianus in Tragodopodagra v. 87. seqq. mixtum catalectico:

> τὰν μὲν Κυπρίαν Ἀφροδίταν,
> σταγόνων προπεσοῦσαν ἄπ' αἰθέρος,
> ἀνεθρέψατο κόσμιον ἁρμογὰν
> ἁλίοις ἐνὶ κύμασι Νηρεύς.

In catalectico semel spondeus est, sed in nomine proprio v. 107.

> Μοῖρα Κλωθὼ τότ' ἔλουσεν.

Meinekius in Curis criticis in fragmenta comicorum ab Athenæo servata p. 22. antistrophicum esse hoc carmen putavit, non recte, si quid video. Non ausim tamen contendere, scriptorem carminis istius versus istos omnes pro una metri forma habuisse, quæ ratio placuit Synesio, qui hymnos septimum, octavum, et nonum metro anapæstico, quod uno pede brevius est, scripsit, catalecticos in syllabam et catalecticos in disyllabam promiscue usurpans, quippe quos nihil differre putabat. Ita enim metiebatur:

⏑⏑ –́ ⏑⏑ –́ ⏒

At hoc apertum est ignoratæ artis indicium.

3. Sæpius Aristophanes hoc genus

⏓ –́ ⏑⏑ – ⏑ –

systematis conjunxit, clausulæ loco versum addens syllaba breviorem: ut in Pace v. 909.

> ἦ χρηστὸς ἀνὴρ πολί-
> ταις ἐστὶν ἅπασιν, ὅσ-
> τις γ' ἐστὶ τοιοῦτος.

Vide v. 1329. Av. 1731. Eq. 1111. et quæ Gaisfordius attulit p.

315. seqq. qui non debebat neque hoc genus, neque alia quædam pro Ionicis a majori habere: veluti Euripidis in Med. 152.

> τί σοί ποτε τᾶς ἀπλάστου
> κοίτας ἔρος, ὦ ματαία,
> σπεύσει θανάτου τελευτάν·
> μηδὲν τόδε λίσσου.

et Sophoclis Œd. Col. 669.

> ἵκου τὰ κράτιστα γᾶς ἔπαυλα·

aut Euripidis in Hec. 450.

> θοὰς ἀκάτους ἐπ' οἶδμα λίμνας.

Exempla horum Gaisfordius multa indicavit. Sunt autem et hi versus, et quæ aliæ similes formæ sunt, omnes vel anapæsticæ logaœdicæ, vel Glyconeis cognatæ, neque ullum in iis vestigium numeri Ionici invenitur.

CAP. XXXVI.

DE VERSIBUS CHORIAMBICIS.

1. Tertium genus numerorum dactylicorum choriambici sunt, quorum admodum gravis et magnificus incessus est. Grammatici quæ de hoc numeri genere tradunt, vereor ne non omni ex parte vera sint. Nam illi quum animadvertissent, choriambum nonnumquam cum dipodia iambica commutari, versus quosdam pro choriambicis videntur habuisse, quos credibile est aliis ex numeris esse compositos. Sed videamus singula.

2. Choriambici numeri hæc natura est, ut, quoniam pluribus choriambis conjunctis nulla inter eos thesis media est, singuli pedes choriambi singulis ordinibus constent, nisi in fine versuum, ubi clausulæ faciendæ caussa, non sequente alius ordinis arsi, longius plerumque progreditur ultimus ordo. Gravitas hujus numeri arcet libertatem in constituenda mensura. Quare solutio si qua usurpatur, quod rarum est, in prima tantum arsi fit. Rarissima autem contractio est mediarum syllabarum, Molossum pro choriambo introducens. Scenici poëtæ vehementiam numeri choriambici ita temperarunt, ut alium cum eo similem numerum commutarent. Is est Creticus, qui quoniam brevior uno tempore est, anacrusis ei iambica præmittitur: quo fit, ut dipodia iambica pro choriambo substituatur. Placuit vero, ne oblitteraretur ea re natura numeri choriambici, alternare dipodias iambicas et choriambos: unde perraro duæ continuæ inveniuntur dipodiæ iambicæ. Tragici hac iambica dipodia pura utuntur, anacrusin servantes ex una syllaba, quæ brevis plerumque est. Comici vero non modo longam et brevem syllabam promiscue in ana-

crusi ponunt, sed etiam, ut in iambicis versibus, duas breves, præterea que interdum etiam primam arsin solvunt, ut dipodia illa iambica hanc apud eos formam habeat:

⏒ | –́ ⏑ –
⏑⏑ | ⏑⏑

3. Catalexis multiplex est. Perraro ipse choriambus facit clausulam. Non frequens est catalexis ea, quæ fit trochæo choriambum sequente. Interdum Creticus finem facit; alibi duo dactyli; plerumque ordo logaœdicus;

–́ ⏑⏑ – | –́ ⏑
–́ ⏑⏑ – | –́ ⏑ –
–́ ⏑⏑ – ⏑⏒
–́ ⏑⏑ – ⏑ – ⏒

4. Hephæstio hæc genera commemorat: primo tria Cretico terminata,

> ἰστόπονοι μείρακες,
> οὐδὲ λεόντων σθένος, οὐδὲ τροφαί.
> αἳ Κυθερείας ἐπιπνεῖτ' ὄργια λευκωλένου.

Deinde, quæ logaœdicum exitum habent, quorum dimeter plane idem est cum ordine logaœdico ex uno dactylo et duobus trochæis. Hujus exemplum affert ex Æolosicone Aristophanis:

> οὐκ ἐτὸς, ὦ γυναῖκες,
> πᾶσι κακοῖσιν ἡμᾶς
> φλῶσιν ἑκάστοτ' ἄνδρες.
> δεινὰ γὰρ ἔργα δρῶσαι
> λαμβανόμεσθ' ὑπ' αὐτῶν.

Trimetrum porro Anacreontis:

> δακρυόεσσαν τ' ἐφίλησεν αἰχμάν,

qui versus quid sibi velit, declarari puto illo Lucilii in VIII.

> a levi lacrumas mutone absterget amica.

Sic enim scribendum videtur. Deinde tetrametrum Sapphus;

> δεῦτέ νυν, ἁβραὶ Χάριτες, καλλίκομοί τε Μοῖσαι.

Quo in genere Anacreontem ait primam arsin quodam in carmine ubique solvisse:

> ἀναπέτομαι δὴ πρὸς Ὄλυμπον πτερύγεσσι κούφαις
> διὰ τὸν ἔρωτ'· οὐ γὰρ ἐμοὶ παῖς ἐθέλει συνηβᾶν.

Secundum horum versuum servavit scholiastes Aristophanis ad Av. 1372. emendavit Porsonus. Alia hujus metri forma est, quæ secundi choriambi loco dipodiam iambicam habet: Anacreon:

> ἐκ ποταμοῦ 'πανέρχομαι πάντα φέρουσα λαμπρά.

Aristophanes in Amphiarao:

> οἶδα μὲν ἀρχαῖόν τι δρῶν, κοὐχὶ λέληθ᾽ ἐμαυτόν.

Pentametro Callimachus integrum carmen Branchum condidit;

> δαίμονες εὐυμνότατοι, Φοῖβέ τε καὶ Ζεῦ, διδύμων γενάρχαι.

Hexametro integrum carmen fecit Philicus Corcyræus:

> τῇ χθονίῃ μυστικὰ Δήμητρί τε καὶ Περσεφόνῃ καὶ Κλυμένῳ τὰ δῶρα,

eamque formam inventam ab se gloriatur hoc versu,

> καινογράφους συνθέσεως τῆς Φιλίκου, γραμματικοί, δῶρα φέρω πρὸς ὑμᾶς·

sed falso, quum ante jam Simmias ea usus fuerit in Securi:

> ἀνδροθέᾳ δῶρον ὁ Φωκεὺς κρατερᾶς μηδοσύνας ἦρα τίνων Ἀθάνᾳ.

et in Alis:

> λεύσσετε τὸν γᾶς τε βαθυστέρνου ἄνακτ᾽, Ἀκμονίδαν τ᾽ ἄλλυδις ἑδράσαντα.

5. Sed dicamus sigillatim de potioribus formis. Ac primo commemorandus est dimeter catalecticus, qui, ut jam significatum est, ex uno constat ordine logaœdico, neque aliam ob caussam, quam quod conjungi cum choriambicis solet, cognatusque iis est, in choriambicis versibus numerari potest. Eum interdum continuato per plures versus numero usurpant tragici et comici, plerumque ut a solutionibus abstineant; raro, ut eas admittant, quod fecit Euripides in Bacchis 105.

> ὦ Σεμέλας τροφοὶ Θῆ-
> βαι, στεφανοῦσθε κισσῷ·
> βρύετε, βρύετε χλοηρᾷ
> σμίλακι καλλικάρπῳ,
> καὶ καταβακχιοῦσθε δρυὸς
> ἢ ἐλάτας κλάδοισιν.

Antistrophici hi sunt:

> ὦ θαλάμευμα Κουρή-
> των, ζάθεοί τε Κρῆτες
> διογενέτορες ἔναυλοι·
> ἔνθα τρικόρυθες ἄντροις
> βυρσότονον κύκλωμα τόδε
> μοι Κορύβαντες εὗρον.

Hic duo primi, duoque ultimi versus certo una perpetuitate numeri cohærent, tertius fortasse cum prioribus, quartus cum sequentibus. Nam tertio certe versu finitur numerus. Alia hujus versus exempla vide apud Gaisfordium p. 292, seq. qui multa de choriambico metro congessit. Iterum de hoc versu dicemus, quum de versibus Anacreonteis explicabitur.

6. Sequitur dimeter acatalectus, quem tragici comicique systema-

tis continuatum usurpant. Ejus duæ maxime formæ sunt, una ex puris choriambis, monometrum interdum additum habens, quæ tragicis potissimum usitata est. Æschylus in Sept. ad Theb. 924.

δαϊόφρων, οὐ φιλογα-
θής, ἐτύμως δακρυχέων
ἐκ φρενός, ἃ κλαιομένας
μου μινύθει
τοῖνδε δυοῖν ἀνάκτοιν.

Et in Agam. 209.

μάντις ἔκλαγξεν, προφέρων
Ἄρτεμιν, ὥστε χθόνα βά-
κτροις ἐπικρούσαντας Ἀτρεί-
δας δάκρυ μὴ κατασχεῖν.

Hæc forma quoniam propter perpetuam alternationem duarum brevium totidemque longarum syllabarum, si aliter dividuntur pedes, facillime confundi cum Ionicis a minori potest, cavendum est, ne, qui Ionici sunt, pro choriambicis, aut qui choriambici, pro Ionicis versibus habeantur. Quod quum multis accidit, tum, nisi ipse hac in re fallor, etiam Gaisfordio p. 293. seqq. qui quum observet, quod sane verissimum est, consociari hæc duo numeri genera, tamen quos locos ex Bacchis v. 375. seqq. ex Philocteta 687. seqq. ex ejusdem poëtæ Electra v. 1066. seqq. ex Æschyli Sept. ad Theb. 733. seqq. affert, multo facilius Ionicis, quam choriambicis adnumerandos existimem. Quem vero ex Œd. R. 483. commemoravit locum, in eo certum esse puto, choriambicos versùs Ionicis a minori junctos esse. Dispositio talium locorum sæpe difficillima est, quoniam, quomodo ἐπιπλοκῇ illa, quæ vocatur, usi sint poëtæ, non satis exploratum habemus. Illi quidem valde videntur errare, qui eumdem versum quam sæpissime repeti putantes, non interpunctiones, non fines vocabulorum, postremo non sensum et indolem carminis respiciunt. Quod exempli caussa accidit iis, qui Æschyli carmen in Prometheo v. 397. seqq. in versus choriambicos redegerunt. Illum quidem Œdipi Regis locum ita ego disponi velim, ut et a Gaisfordio et ab Erfurdtio nonnihil discedatur:

δεινὰ μὲν οὖν, δεινὰ ταράσσει
σοφὸς οἰωνοθέτας, οὔ-
τε δοκοῦντ', οὔτ' ἀποφάσκονθ'·
ὅ τι λέξω δ', ἀπορῶ·
πέτομαι δ' ἐλπίσιν, οὔτ' ἐν-
θάδ' ὁρῶν, οὔτ' ὀπίσω·
τί γὰρ ἢ Λαβδακίδαις,
ἢ τῷ Πολύβου νεῖ-
κος ἔκειτ', οὔτε πάροιθέν
ποτ' ἔγωγ', οὔτε τανῦν πω
ἔμαθον, πρὸς ὅτου χρησάμενος δὴ βασάνῳ
ἐπὶ τὰν ἐπίδαμον φάτιν εἶμ' Οἰδιπόδα
Λαβδακίδαις ἐπίκουρος ἀδήλων θανάτων.

7. Altera dimetri forma ea est, quæ ex choriambo et dipodia iambica vel contra constat. Hujus quoque formæ versus in systemata perpetuato numero conjunguntur, admixto interdum monometro. Aristophanes in Nub. 563.

ὑψιμέδοντα μὲν θεῶν
Ζῆνα τύραννον ἐς χορὸν
πρῶτα μέγαν κικλήσκω·
τόν τε μεγασθενῆ τριαί-
νης ταμίαν,
γῆς τε καὶ ἁλμυρᾶς θαλάσ-
σης ἄγριον μοχλευτήν.

Rarius hoc systematum genus apud tragicos est. Æschylus in Suppl. 105.

τὰν ἄπονον δαιμονίων,
ἥμενον ὧν φρόνημά πως
αὐτόθεν ἐξέπραξεν ἔμ-
πας ἑδράνων ἐφ' ἁγνῶν.

Sæpe comici hos versus inverso pedum ordine componunt, præcedente dipodia iambica, choriambo autem sequente. Etsi autem plerumque antistropha singulis pedibus strophæ respondet, tamen interdum etiam dipodia iambica opponitur choriambo. Aristoph. Acharn. 1150.

Ἀντίμαχον τὸν Ψάκαδος,
τὸν ξυγγραφῆ,
τὸν μελέων ποιητήν.

Antistrophici hi sunt:

τοῦτο μὲν αὐτῷ κακὸν ἕν·
κᾆθ' ἕτερον
νυκτερινὸν γένοιτο.

Vesp. 526.

νῦν δὲ τὸν ἐκ θἠμετέρου
γυμνασίου λέγειν τι δεῖ
καινόν, ὅπως φανήσει,

quibus respondent v. 631.

οὐπώποθ' οὕτω καθαρῶς
οὐδενὸς ἠκούσαμεν, οὐ-
δὲ ξυνετῶς λέγοντος.

Ibidem v. 637. est,

κοὐδὲν παρῆλθεν, ὥστ' ἐγὼ,

cui respondent hæc v. 533.

τόνδε λέγειν· ὁρᾷς γὰρ ὡς.

Adde Nub. 955. cui respondet v. 1030. Alia exempla sunt in Ly-

sistrata, ubi non animadvertit antistrophica Brunckius v. 321. seqq. quibus respondent v. 335. seqq. quod carmen tamen aliquot vitiis contaminatum est. Præcedit eo in carmine choriambum dipodia iambica,

πέτου, πέτου, Νικοδίκη,

et solutam habet ea dipodia primam arsin,

ὑπό τε νόμων ἀργαλέων,
ὑπό τε γερόντων ὀλέθρων,

atque etiam cum anacrusi longa,

δεινότατ' ἀπειλοῦντας ἐπῶν,

quin etiam cum disyllaba,

πολιοῦχε σὰς ἔσχον ἕδρας.

Præterea catalecticus quoque versus dipodiam iambicam habet, ut sæpius,

φέρουσ' ὕδωρ βοηθῶ·
φέρειν ὕδωρ μεθ' ἡμῶν·

sed, quod rarum est, etiam choriambo opposito:

ὑστερόπους βοηθῶ.
γυναῖκας ἀνθρακεύειν.

Rarior apud tragicos est choriambi et dipodiæ iambicæ responsio, ut in Philocteta 1138. 1161.

πυρί ἀπ' αἰσχρῶν ἀνατέλ-
λονθ', ὅσ' ἐφ' ἡ-
μῖν κάκ' ἐμήσατ' . . .
μηκέτι μηδενὸς κρατύ-
νων ὅσα πέμ-
πει βιόδωρος αἶα.

Vide ejusdem fabulæ v. 1100. 1121. In strophæ fine vulgo 'Οδυσσεὺς legitur, quod malum videtur correctoris supplementum esse. Priores duos versus ita, ut feci, disponi posse, posse vero etiam pro trimetro haberi monet Gaisfordius p. 295. afferens ex Iphig. in Aul. 1036. qui haud dubie trimeter est. Ibi in prima sede quattuor et sex sunt breves syllabæ, quale exemplum supra ex Bacchis allatum est. Adde aliud Sophoclis in Ajace 1185. Has syllabas malim pro dipodiæ iambicæ, quam pro choriambi solutione haberi:

τίς ἄρ' ὑμεναῖος διὰ λωτοῦ Λίβυος
μετά τε φιλοχόρου κιθάρας.
ἀνὰ δ' ἐλάταισι, στεφανώδει τε χλόᾳ
θίασος ἔμολεν ἱπποβότας.

Alium trimetrum habet Æschylus in Suppl. 59.

εἰ δὲ κυρεῖ τις πέλας οἰωνοπόλων.

8. Anacreon, qui sæpius choriambicis versibus usus est, ut præter locos ab Hephæstione allatos fragmenta 12. 20. 26. demonstrant, ita videtur dipodiam iambicam frequentasse, ut nesciam an integros versus choriambicos ex dipodiis iambicis composuerit. Operæ pretium erit, hujus rei caussa attulisse fragmentum 27. quod servatum est ab Athenæo XII. p. 533. seq. Non recte autem, ut arbitror, editores Anacreontis duo, quæ ibi citantur fragmenta in unum conjunxerunt. Nam cohærere illa neque Athenæus dicit, neque poëtæ verba patiuntur, nec metrum vincit, quod etsi in utroque choriambicum est, tamen in priore basin habet, quæ in altero, quamvis longo, nusquam conspicitur. Prius hoc est:

ξάνθη δ' Εὐρυπύλη μέλει
ὁ περιφόρητος Ἀρτέμων,

quorum versuum secundus dimeter esse choriambicus ex dipodiis iambicis videtur. Alterum ex his, ut puto, versibus constat, quorum tertius quisque constanter iambos habet:

πρίν μὲν ἔχων κερβέριον, καλύμματ' ἐσφηκωμένα,
καὶ ξυλίνους ἀστραγάλους ἐν ὠσὶ, καὶ ψιλὸν περὶ
   πλευρῇσι . . . βοός
νεόπλυτον εἴλυμα κακῆς ἀσπίδος, ἀρτοπώλισιν
κἠθελοπόρνοισιν ὁμιλέων ὁ πονηρὸς Ἀρτέμων,
   κίβδηλον εὑρίσκων βίον,
πολλὰ μὲν ἐν δουρὶ τιθεὶς αὐχένα, πολλὰ δ' ἐν τροχῷ,
πολλὰ δὲ νώτῳ σκυτίνῃ μάστιγι θωμιχθείς, κόμην
   πώγωνά τ' ἐκτετιλμένος·
νῦν δ' ἐπιβαίνει σατινέων, χρύσεα φορέων καθέρματα,
παῖς ὁ Κύκης, καὶ σκιαδίσκην ἐλεφαντίνην φορεῖ
   γυναιξὶν αὔτως . . .

Nihil in his mutavi, nisi quod lacunam v. 3. indicavi, et v. 8. ἐν ante νώτῳ delevi, v. 11. autem articulum addidi. Cætera, quæ pauca sunt, alii jam correxerant.

9. Tetrametro catalectico et tragici usi sunt et comici et lyrici quidam. Eurip. Herc. f. 639.

ἁ νεότας μοι φίλον ἄχθος, τὸ δὲ γῆρας αἰεί.

Anacreon, cujus supra exempla dedimus ex Hephæstione, secundo loco dipodiam iambicam posuit: quod ille si constanter fecit, ut Eupolis, cujus sedecim versus, quos Athenæus VI. p. 236. servavit, emendatos vide apud Gaisfordium p. 296. dubitari potest, an illi, quum iambica dipodia ubique primam syllabam brevem habeat, non choriambici, sed logaœdici sint, hac forma:

—́ ∪ ∪ — ∪ — ∪ — | —́ ∪ ∪ — ∪ — ∪

ἀλλὰ δίαιταν, ἣν ἔχουσ' οἱ κόλακες πρὸς ὑμᾶς.

Idque verisimilius videtur. Vere tetrameter choriambicus est, nisi

in duos versus eum dividi placet, in Lysistrata Aristophanis v. 319. 320. 327. 341.

λιγνὺν δοκῶ μοι καθορᾷν καὶ καπνόν, ὦ γυναῖκες.

Plura de tetrametro, pentametro, hexametro vide apud Gaisfordium l. c.

10. Terminandi metri choriambici rariores modi sunt, primo hypercatalectus una syllaba abundante; ut in Ajace 226.

τὰν ὁ μέγας μῦθος ἀέξει.

Vide Æsch. Pers. 649. Et cum dipodia iambica in principio apud Æschylum in Sept. ad Theb. 726.

πέφρικα τὰν ὠλεσίοικον.

Deinde trochæo choriambum sequente. Aristophanes in Lysistr. 323. 337.

τε καὶ Κριτύλλαν περιφυσήτω.
φέροντας ὥσπερ βαλανεύσοντας.

Denique per dipodiam trochaicam. Æschylus in Sept. ad Theb. 741.

αὐτοδάϊκτοι θάνωσι,

cui respondet v. 749.

παραβασίαν ὠκύποινον.

ubi nescio an παρβασίαν scribendum sit. Æschylus enim quantum fieri potest exæquare pedes solet: quare etiam versus, qui utrobique sequitur,

καὶ χθονία κόνις πίῃ.
αἰῶνα δ' ἐς τρίτον μένει

in stropha correctione videtur opus habere.

11. Romanorum quoque scenicos poëtas usos esse choriambis credibile est: etsi in his carminibus fragmentisque, quæ ad nos pervenerunt, si tragœdias Senecæ exceperis, vix tenuia hujus numeri vestigia reperiuntur. Atque illas quidem fabulas, quæ Senecæ nomine circumferuntur, satius erit præterire, quum nec per se magnam auctoritatem habeant, et fortasse, ut supra indicavi, ne perfectæ quidem et penitus expolitæ sint. Apud Plautum huc pertinere videtur locus, quem supra p. 221. seq. attuli. Terentius hoc metro usus est in Adelph. IV. 4, 4. ut Bentleio videtur: nec sane apparet, quæ alia ratio adhiberi illi loco possit. Non adducor tamen ita hos versus a Terentio scriptos esse, ut a Bentleio editi sunt:

mémbra metu débilia súnt, animus praé timore
óbstipuit, péctore consístere nil cónsili quit.

Præ Bentleius addidit. Omnino ne præcedentes quidem versus

recte constitutos puto, in quibus vereor, ne, quæ Varro de clausula dixerat, non ad metrum spectaverint. Eos versus, hosque duos choriambicos sic potius putem scribendos esse:

discrúcior animi: hoccíne de improvisó mali mihi óbjici
tantum, út neque quid nunc dé me faciam, néc, quid agam, certúm siet.
 mémbra metu débilia
  súnt: animus timore
 óbstipuit: péctore nil
  sístere consili quit.

12. Interdum versus choriambici ab anacrusi incipiunt, ut apud Æschylum in Sept. ad Theb. 330.

ὑπ' ἀνδρὸς Ἀχαιοῦ θεόθεν
 περθομέναν ἀτίμως.

Vel ab amphibracho aut palimbacchio, quem unus choriambus sequitur, quod genus sæpius invenitur, ut in Agam. 757.

πομπᾷ Διὸς ξενίου.

Hujus generis frequens videtur usus fuisse apud lyricos Æolenses. Multi enim versus, qui a grammaticis inter Ionicos a majori repositi sunt, verius, opinor, choriambici cum anacrusi esse censebuntur, ut illud,

εὐμορφοτέρα Μνασιδίκα τᾶς ἀπαλᾶς Γυριννῶς
ἀσαροτέρας, οὐδ' ἄμ' ὀπωραῖα, σέθεν τυχοῖσα,

apud Hephæstionem p. 37. (64) Sic enim scripsisse videtur Sappho, semet ipsam consolans exemplo Mnasidicæ, quam, licet et formosiorem et adhuc ipso flore ætatis gaudentem, superbius etiam tractaverit Gyrinno. Erat autem Gyrinno in iis, quas amabat Sappho, ut Maximus Tyrius refert, qui eam Gyrinnam vocat, XXIV. T. I. p. 478. ed. Reisk. Adde Valck. ad fragm. Callim. p. 150. Alia hoc metri genere scripta fragmenta sunt in Blomfieldii collectione p. 15. seq. XX. XXII. ex Athenæo XV. p. 674. E. et 687. A. Deinde p. 30. LXXXIII—LXXXV. ex Hephæstione in capite de versibus Ionicis a majore. Sæpe etiam apud tragicos hoc genus invenitur, ut in Antigona v. 606.

τὰν οὔθ' ὕπνος αἱρεῖ πόθ' ὁ παντογήρως.

Et. v. 614. Denique Horatius præmisit choriambis dipodiam trochaicam, hac lege, ut ex secundo epitrito constaret, et cæsura fieret in prima choriambi syllaba:

te deos oro, Sybarin cur properas amando,

graviter ob eam rem reprehensus ab Atilio Fortunatiano p. 2683. sed defensus a Bentleio p. 710. Nec sane dubium est, Horatium hac quoque in re Græcos auctores sequutum esse, quos tamen in hoc genere non magis, quam in versu Sapphico aut epitritum istum, aut cæsuram, quæ Horatio placuit, observasse credo, sed et purum ditrochæum posuisse, nec dubitasse ante choriambum finire vocabulum.

13. Singulare genus, idque usitatissimum, versuum choriambicorum illud est, quod basin præmissam habet. Videtur illud ab lyricis Æolensibus inventum esse, quos repertores esse baseos credibile est. Grammatici, qui quoscumque versus poterant, in syzygias quattuor syllabarum dividere solebant, quum basin et priorem sequentis choriambi partem in unam syzygiam conjungerent, hoc genus antispastis addiderunt, choriambis omnibus in medio dissectis. Errorem animadverterunt Latini grammatici, ut supra monitum est p. 225. Terentiani Mauri ea de re verba adscripsit Gaisfordius p. 311. seqq. qui vir miror cur Græcos, quàm Latinos sequi maluerit. Nam versus istos omnes non esse antispasticos, sed choriambicos, duobus invictis argumentis cognoscitur, uno quod, si antispastici essent, necessario ab iambo vel spondeo, non etiam a trochæo et pyrrhichio possent incipere; altero, quod nullam in mediis versibus ancipitem admittunt, quæ usitata est in antispastis, sed omnibus in rebus regulas choriamborum sequuntur. Nam si antispastici essent, hanc haberent mensuram:

⏓ –́ –́ ⏓ | ⏓ –́ –́ ⏓ | ⏓ –́ –́ ⏓

non autem hanc:

⏑ ⏑ | –́ ⏑ ⏑ – | –́ ⏑ ⏑ –
– ⏑ |

14. Ut in aliis versibus, ita in hoc quoque genere, Æolensium poëtarum institutum a Doricis lyricis, quique hos sequuti sunt, tragicis et comicis paullum immutatum est. Nam Æolenses etiam pyrrhichium in basi posuerunt. Dorici autem illi et scenici poëtæ, tria minimum in basi tempora ponenda rati, non nisi trochæum, iambum, et spondeum admisere. Æolensium rationem sequuti sunt alii, qui brevia carmina ad horum exemplum condiderunt. Comœdia et recentior tragœdia etiam trisyllabos in basi pedes sibi indulsit, tribrachum, anapæstum, dactylum.

15. Brevissimus horum versuum est, qui unum dumtaxat choriambum habet, ut in Æschyli Suppl. 42. 51.

νῦν ἐν ποιονόμοις.

Deinde hypercatalectus, cui Pherecrateo nomen est: ut apud eumdem in Sept. ad Theb. 301.

τοὶ μὲν γὰρ ποτὶ πύργους
πανδημεί, πανομιλεὶ
στείχουσιν· τί γένωμαι;
τοὶ δ' ἐπ' ἀμφιβόλοισιν
ἰάπτουσι πολίταις
χερμάδ' ὀκριόεσσαν.

Horatius I. Carm. 5, 3.

grato Pyrrha sub antro.

Tum, qui logaœdicum ordinem habet, Glyconeus,

cui flavam religas comam.

De quo genere in tertio libro dicemus. Aliud genus ex basi, choriambo, et spondeo constat. Æschylus in Eum. 1038.

εὐφαμεῖτε δὲ, χωρεῖται.

16. Valde usitatus est dimeter hypercatalectus. Sophocles Aj. 628.

οὐδ' οἰκτρᾶς γόον ὄρνιθος ἀηδοῦς,

cujus multa exempla congessit Gaisfordius p. 307. Trimeter brachycatalectus est apud Sophoclem in Antig. 951.

ἀλλ' ἁ μοιρίδία τις δύνασις δεινά.

Acatalectus apud Æschylum in Suppl. 59.

εἰ δὲ κυρεῖ τις πέλας οἰωνοπόλων.

Omninoque scenici poëtæ plures choriambos præmissa basi in systemata conjunxerunt, ut ibidem v. 61.

δοξάσει τις ἀκούων ὄπα τᾶς
Τηρείας
μήτιδος οἰκτρᾶς ἀλόχου,

et in antistropha:

ξυντίθησι δὲ παιδὸς μόρον, ὡς
αὐτοφόνως
ὤλετο πρὸς χειρὸς ἕθεν,

ubi notandus in nomine proprio Molossus. Eum de industria posuisse videtur Sophocles in Electra v. 472. 488.

εἰ μὴ 'γὼ παράφρων μάντις ἔφυν καὶ γνώμας·
ἥξει καὶ πολύπους καὶ πολύχειρ ἁ δεινοῖς.

Et in eadem fabula v. 129. 145.

ὦ γενέθλα γενναίων.
νήπιος, ὃς τῶν οἰκτρῶς.

Sic defendi poterunt etiam v. 123. 139.

τάκεις ὧδ' ἀκόρετον οἰμωγάν.
ἀν-
στάσεις οὔτε γόοις, οὔτε λιταῖς.

17. Omnino autem plurimæ sunt formæ hujus metri, maxime apud lyricos. Earum aliæ hypercatalectæ sunt, ut

κατθνάσκει, Κυθέρη', ἁβρὸς Ἄδωνις· τί κε θεῖμεν;
καττύπτεσθε, κόραι, καὶ κατερείκεσθε χιτῶνας.

Aliæ logaœdicam terminationem habentes, vel iambo ad ultimum choriambum addito,

νύμφαις ταῖς Διὸς ἐξ αἰγιόχω φασὶ τετυγμέναις.
Κρονίδα βασιλῆος γένος, Αἶαν, τὸν ἄριστον πεδ' Ἀχιλλέα.

vel amphibracho:

τὸν στυγνὸν Μελανίππου φόνον αἱ πατροφόνων ἔριθοι;

quæ Hephæstio, de versibus Ionicis a majore disserens, affert. Hujusmodi est fragmentum Sapphonis apud Athen. XIII. p. 571. D. de quo non recte judicavit Gaisfordius p. 296. Emendate scriptum exhibuit Blomfieldius in Museo critico I. p. 15.

τάδε νῦν ἑταίραις ταῖσιν ἐμαῖς τερπνὰ καλῶς ἀείσω.

Hanc formam cum alia conjunxit Anacreon apud Hephæstionem p. 70. (130)

ἀρθεὶς δ' ηὖτ' ἀπὸ Λευκάδος
πέτρης, ἐς πολιὸν κῦμα κολυμβῶ μεθύων ἔρωτι.

18. Frequentavit hæc metra Horatius, severa lege, ut in anacrusi constanter spondeum poneret, præter I. 15, 36.

ignis Iliacos domos,

et in eodem carmine v. 24. ut veterrimi libri habent,

Teucer et Sthenelus potens.

Idem in fine cujusque choriambi, excepto ultimo, cæsuram fecit:

Mæcenas, atavis edite regibus.
nullam Vare sacra vite prius severis arborem.

Quod non fecit Alcæus, quem expressit,

μηδὲν ἄλλο φυτεύσῃς πρότερον δένδρεον ἀμπέλω,

apud Athen. X. p. 430. C. Idemque multa ejus fragmenta testantur. Alcæum sequitur Catullus carm. XXX. Horatius non aliter migravit illas cæsuras, nisi in verbo composito, idque semel tantum I. 18, 16.

arcanique fides prodiga perlucidior vitro.

Vide Bentleium ad IV. 8, 17. Tetrametrum brachycatalectum habet Sophocles in Philoct. 681.

ἄλλον δ' οὔτιν' ἔγωγ' οἶδα κλύων, οὐδ' ἔσιδον μοίρᾳ.

Memorabilis forma est, qua Alcæus utitur in fragmento septem versuum apud Athenæum XIV. p. 627. A. B. Id a Gaisfordio ad Hephæstionem p. 313. versibus antispasticis adnumeratum est. Blomfieldius in Museo crit. T. I. P. IV. p. 431. singulos versus in tres partes descripsit, non indicans tamen, quo metro eas esse vellet, etsi partes recte divisæ sunt. Metrum illud hac forma est:

–́ ⏓́ –́ ⏑ ⏑ – ⏑ – | –́ ⏓́ –́ ⏑ ⏑ – ⏑ – | ⏓ – ⏑ –

μαρμαίρει δὲ μέγας δόμος χαλκῷ· πᾶσα δ' Ἄρει κεκόσμηται στέγη.

Recte monet Matthiæ in programmate nuper de Theocriti carmine XXIX. scripto, idem metrum esse in hoc Alcæi fragmento ap. Schol. Ven. ad Iliad. ϑ. 178. et Eustath. p. 705. 61. quod Blomfieldius posuit p. 437.

. . . . βληχρῶν ἀνέμων ἀχείμαντοι πνοαί.

Ut fortasse hoc ex eodem illo carmine depromptum sit.

CAP. XXXVII.

DE IONICIS A MAJORE.

1. Sequuntur numeri Ionici, qui quum natura sua multum difficultatis habeant, tum magis eam etiam grammaticorum commenta auxerunt, multa metra in Ionicis numerantium, quæ longe videntur alio numero esse. Ambo Ionici, si rhythmum, quem veteres magistri vocant, spectamus, ut sibi ipsis, ita choriambis simillimi sunt, eademque omnes lege reguntur: numerum vero suum singuli proprium habent. Sed quæ propria cujusque generis sint, suis locis videbimus: nunc, quid in his numeris omnibus commune reperiatur, considerandum est.

2. Ac primo si rhythmicam rationem spectamus, quæ mensurarum constans et æquabilis proportio est, similis ei, quem nunc tactum vocant, apertum est et choriambum et utrumque Ionicum rhythmo pares esse: omnes enim ex ter binis temporibus constant. Itaque per connexionem, quam ἐπιπλοκὴν Græci appellant, detractis binis temporibus, alius eorum in alium abit:

◡ ◡ — — ◡ ◡ — —

— — ◡ ◡ — — ◡ ◡

— ◡ ◡ — — ◡ ◡ —

Quumque omnes ad mutabiles numeros pertineant, dactylo, ut in libro primo c. 5. p. 23. seq. ostendimus, in amphibrachum mutato; simul etiam hæc connexionis ratio eadem manet, mutatione illa adscita;

◡ ◡ — ◡ — ◡ — —

— ◡ — ◡ — — ◡ ◡

◡ — ◡ — ◡ ◡ —

Præterea apparet, quare in Ionicis a minore pro primis duabus brevibus non possit trochæus substitui, quum deinceps in his numeris omnibus ubique possit;

◡ ◡ — ◡ — ◡ — —

— ◡ — ◡ — ◡ — ◡

◡ — ◡ — ◡ — ◡ —

Nam in his locis omnibus dactylus est, cujus vicem subit amphibra-

chus: in initio autem Ionicorum a minore pars tantum dactyli, sive disyllaba anacrusis est: quæ si in trochæum mutaretur, et mensura perverteretur, et numerus. Hæc quidem rhythmica est horum pedum ratio.

3. Nunc numerum eorum videamus. Atque omnium maxime simplex choriambus est, uno ordine constans, neque continuari se cum alio choriambo patiens: unde consentaneum est, si mutatur numerus, talem numerum recipi, qui ipse quoque uno ordine constet: eaque est dipodia iambica;

´– ∪ ∪ – | ´– ∪ ∪ –
⏒ ´– ∪ – | ⏒ ´– ∪ –

Proximus huic est Ionicus a majore, quem ex duobus esse ordinibus compositum, arsi nuda et dactylo, ex eo apparet, quod, si prima hujus pedis syllaba non arsis, sed anacrusis esset, amphibracho in dactyli locum recepto, anacrusis anacrusin præcederet, quod fieri non potest. Mutatur autem in hoc quoque numero, si syllabas spectamus, dactylus in amphibrachum: sed numerum si consideramus, ambigi potest, utrum ea dactyli in amphibrachum, an duorum disparium ordinum in duos pares, qui trochæi sunt, mutatio dicenda sit. Choriamborum comparatio suadere videbitur, ut mutationem numeri in solo dactylo consistere, pro eoque amphibrachum substitui censeamus. Verum huic argumento ego quidem non multum tribuerim, quia in Ionicis a minore, in quibus eodem modo tempora permutantur, nullus est ordo ex longa arsi et duabus brevibus in thesi syllabis constans. Ex quo efficitur, ut, si qua alius metri comparatione utendum est, Ionici a minore potius, ut magis cognatum genus, quam choriambi adhibendi sint. Præterea asper et ingratus numerus est, qui arsin nudam ante iambicam anacrusin habet. Quæ ratio non invenitur, nisi in iambicis iis, quos ischiorrhogicos vocavimus, in quibus arsin nudam iambus sequitur: quæ compositio repetenda videtur a paracataloge, cui in Ionicis non est locus. His rationibus adducor, ut recte a veteribus magistris traditum putem, pro Ionico a majore duos trochæos poni. Existimandum est autem, fieri hoc per anaclasin quamdam, similem illi, quæ ab antiquis in Ionicis a minore constituta est. Nam quum nimis asperum videretur, pedem Ionicum a majore, qui et propter duas vicinas arses, et quod in thesin dactylicam exit, vehemens et violentus est, sæpius repeti, placuit eum ita temperare, ut ex duobus quibus constat, ordinibus unum tempus priori adderetur, detractum de posteriore:

´– | ´´– ∪∪
´– ∪ | ´– ∪

Præterea apertum est, si plures Ionici a majore continuato numero conjungerentur, ita ut arsis illa, quæ est in cujusque Ionici initio, præcedenti dactylo, ut secunda periodici ordinis arsis, adhæreret,

perituram esse naturam Ionici numeri, planeque abiturum hunc numerum in choriambicum.

–́ –́ ⏑⏑ – –́ ⏑⏑ – –́ ⏑⏑   ⏑⏑

Id evitari non potuit, nisi ita, ut singuli pedes Ionici suo absolverentur numero, neque alter cum altero cohæreret. Atque hoc re vera factum esse, receptio syllabæ ancipitis in fine cujusque Ionici monstrat, quæ, si uno ordine duo pedes nexi essent, non esset locum habitura, nunc autem, finito numero in fine pedis cujusque, legitima est. Eodem modo, duobus trochæis Ionico substitutis, uterque, quoniam neque inter se, neque cum sequente Ionico per ordinem periodicum cohærent, ultima est ancipite:

–́ | –́ ⏑ ⏓ | –́ | –́ ⏑ ⏓
–́ ⏓ | –́ ⏓ | –́ ⏓ | –́ ⏓

4. Nunc de versibus Ionicis a majore explicabimus. Hic primo notandi nobis sunt errores quidam grammaticorum. Hephæstio ita scribit: τὸ δὲ ἀπὸ μείζονος Ἰωνικὸν συντίθεται μὲν καὶ καθαρόν, συντίθεται δὲ καὶ πρὸς τὰς τροχαϊκὰς ἐπίμικτον· ὅτε μέντοι ἀκατάληκτόν ἐστι, καθόλου σπανίως εἰς τὴν Ἰωνικὴν περαιοῦται, διὰ τὸ ἀπρεπῆ εἶναι τὴν Ἰωνικὴν ἐπὶ τέλους οὖσαν. Qui si purum Ionicum in mente habuit, coufidentius dicere debebat, numquam eo pede versum finiri: sin hoc voluit, ita Ionicum pedem in fine collocari, si sit in Molossum contractus, recte dixit. Hæc enim claudendi versus ratio caret offensione. Gravior alius error est, quum et hic, et Aristides Quintilianus, et quidquid est grammaticorum, primam omnium versuum syllabam, in quibusdam tetrametris autem etiam tertiæ dipodiæ primam syllabam ancipitem esse contendunt. Qui error ex eodem fonte manavit, unde choriamborum basin habentium cum antispastis confusionem, atque alia hujusmodi commenta provenisse videmus, morem dico quoscumque versus, qui non omnimodo refragantur, in syzygias quattuor syllabarum dividendi. Nam ut defendi ista syllaba anceps possit, quia arsis nuda, in qua ordo ut oritur, ita etiam finitur, sane ambiguam mensuram habet, sicut omnis syllaba finalis: tamen tanto magis debet suspecta esse, quod nusquam in iis versibus, qui certo Ionici sunt, ubique autem in his, quos non esse Ionicos vel apertum vel verisimillimum est, invenitur. Plerique enim illorum versuum choriambici videntur esse cum anacrusi, ut hi apud Hephæstionem:

Κρῆσσαί νύ ποθ᾽ ὧδ᾽ ἐμμελέως πόδεσσιν
ὠρχεῦνθ᾽ ἁπαλοῖς ἀμφ᾽ ἐρόεντα βωμόν·

et, quod genus Æolicum appellatur,

εὐμορφοτέρα Μνασιδίκα τᾶς ἁπαλᾶς Γυριννῶς
ἀσαροτέρας, οὐδ᾽ ἄμ᾽ ὀπωραῖα, σέθεν τυχοῖσα·

et fortasse hic quoque, de quo infra iterum dicam,

πόας τέρεν ἄνθος μαλακὸν ματεῦσαι.

Cod. Palat. *μάτοισαν.* Alii vero aperte logaœdici sunt, ut hi Telesillæ:

> *ἅδ' Ἄρτεμις, ὦ κόραι,*
> *φεύγοισα τὸν Ἀλφεόν.*

et hi Sapphonis, quod metrum Praxilleum vocatur:

> *πλήρης μὲν ἐφαίνεθ' ἁ σελάνα·*
> *αἱ δ' ὡς περὶ βωμὸν ἐστάθησαν·*

et,

> *τριβώλετες· οὐ γὰρ Ἀρκάδεσσι λώβα·*

et,

> *δέδυκε μὲν ἁ σελάνα καὶ πληϊάδες· μέσαι δὲ*
> *νύκτες, πάρα δ' ἔρχεθ' ὥρα· ἐγὼ δὲ μόνα καθεύδω.*

quod fragmentum cur in duos potius, quam in quattuor versus divisum sit, non video. Omnino autem vereor, ne lyrici Æolenses non magis, quam Dorienses lyrici aut tragici, numerum Ionicum a majore usurparint. Id ego tum demum credam, quum quis exempla protulerit licentias habentia eas, quæ propriæ hujus numeri sunt.

5. Has nunc considerabimus. Hephæstio, de versu Sotadeo disserens, qui Ionicorum a majore nobilissimus est, ita scribit: *τοῦτο δὲ κατὰ τὰς τρεῖς χώρας δέχεται Ἰωνικὴν συζυγίαν, ἢ τροχαϊκήν, ἢ τὴν ἐξ ἀναπαίστου καὶ πυῤῥιχίου, ἢ τὴν ἐκ τριβράχεος καὶ τροχαίου, ἢ τὴν ἐκ μακρᾶς καὶ τεσσάρων βραχειῶν, ἢ τὴν ἐξ ἓξ βραχειῶν.* Aristides Quintilianus autem de metro Ionico a majore sic, p. 55. *τροχαϊκὴν δὲ δέχεται διποδίαν, κατὰ μὲν τὴν περιττὴν χώραν, καθαράν· κατὰ δὲ τὴν ἄρτιον, καὶ ἑπτάσημον πολλάκις δὲ καὶ τὸν Μολοσσὸν παραλαμβάνει, συνάγον τὰς βραχείας εἰς μακράν, ἢ συζυγίαν ἰαμβικήν, πεντασύλλαβόν τε καὶ ἑξασύλλαβον, λύον τὰς μακρὰς εἰς βραχείας.* Quæ Hephæstio dicit, vera sunt, etsi rem non exhauriunt; quæ Aristides, in his falsum est, dipodiam trochaicam in paribus locis puram esse, Molossum autem in solis imparibus locis poni: sed quam ille satis inepte syzygiam iambicam quinque vel sex syllabarum vocat, has intelligit formas,

— ⏑ ⏑ ⏑ — | ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ —

Ne hæc quidem satis sunt. Naturam pedis Ionici a majore si spectamus, has ille mensuræ varietates recipit:

´— | ´— ⏑ ⏓
⏑⏑ | ⏑⏑

sive, ut singulas partes sigillatim indicem:

´— | ´— | ⏓⏓
⏑⏑ | ⏑⏑ | ⏑—

quæ descriptio formas continet duodecim. Mutato autem dactyli numero varietates sunt hæ:

–́ ⏓ | –́ ⏓
⏑⏑ | ⏑⏑

unde formæ prodeunt sedecim. Itaque duo detriginta omnino sunt formæ numeri Ionici a majore. Hæc tanta formarum varietas si promiscue omnibus locis recepta esset, ita impedita foret versuum Ionicorum recitatio, ut exuisse magis hi versus numerum, quam conservare viderentur. Itaque etsi plurimas harum formarum admissas videmus, tamen aliquod in hac re temperamentum adhibitum est: quamquam fines ejus in tanta fragmentorum paucitate describere difficile est.

6. Ab Hephæstione duo tantum versus commemorati sunt, quos Ionicos a majore esse non dubium sit. Quamquam tertius his addi fortasse poterit tetrameter acatalectus,

πόας τέρεν ἄνθος μαλακὸν ματεῦσαι,

siquidem hic Sotadeo versu expressus ab Ennio est, de quo infra dicetur. Si est hic versus Ionicus, vereor ne, qui eum fecit, ποίας scripserit, etsi Hephæstio hoc exemplo primam brevem tueri voluit. Sed duorum illorum, quos certo Ionicos esse dicebam, primus est dimeter acatalectus, qui vocatus est Cleomacheus, secundo loco Molossum habens:

τίς τὴν ὕδρίην ὑμῶν
ἐψόφησ᾽, ἐγὼ πίνων.

7. Alter est tetrameter brachycatalectus, nomen habens a Sotade, cujus carmina hoc metro scripta fuere. Memorabile est, ea ad solam recitationem sine modulatione facta esse, ut diserte docet Aristides Quintilianus p. 32. ῥυθμὸς δὲ καθ᾽ αὑτὸν μέν, ἐπὶ ψιλῆς ὀρχήσεως· μετὰ δὲ μέλους, ἐν κώλοις· μετὰ δὲ λέξεως μόνης, ἐπὶ τῶν ποιημάτων μετὰ πεπλασμένης ὑποκρίσεως, οἷον τῶν Σωτάδου καὶ τινῶν τοιούτων. Quo magis ridiculum videtur, quod nuper quibusdam in mentem venit, modos his carminibus facere. Hujus versus compositio ut, quantum fieri potest, explanetur, exempla, quæ inveni, afferam. Ac primus commemoretur auctor parum idoneus, Dionysius Halicarnassensis in libro de comp. verb. c. 4. sive, qui eadem habet, Hermogenem malis, p. 76. (91. seq. ed. Ald.) qui duos Homeri versus Iliad. ν. 392. sic in Sotadeos redigunt:

ὡς ὁ πρόσθ᾽ ἵππων καὶ δίφρου κεῖτο τανυσθείς,
αἱματοέσσης κόνιος δεδραγμένος βεβρυχώς.

Sed his quidem exemplis, quorum in posteriore κόνιος duabus syllabis pronunciandum foret, nemo quidquam tribuet. Scholiastes Hermogenis p. 394. ut novissimus Dionysii editor, Göllerus, adnotavit, priorem versum ita scriptum habet,

ὣς ὁ πρόσθ' ἵππων ἔκειτο καὶ δίφρου τανυσθείς,

alterum vero choriambicum esse vult, quo metro sane rectius incederet. Dionysius tamen et Hermogenes diserte eos factos dicunt ad exemplum horum Sotadeorum:

ἔνθ' οἱ μὲν ἐπ' ἄκραισι πυραῖς νέκυες ἔκειντο
γῆς ἐπὶ ξένης, ὀρφανὰ τείχεα προλιπόντες
Ἑλλάδος ἱερῆς, καὶ μυχὸν ἑστίης πατρῴης,
ἥβην τ' ἐρατήν, καὶ καλὸν ἡλίου πρόσωπον.

Sotades apud Hephæst. p. 3.

τίνα τῶν παλαιῶν ἱστοριῶν θέλετ' ἐσακοῦσαι,

et p. 8.

σείων μελίην Πηλιάδα δεξιὸν κατ' ὦμον,

ubi monent grammatici, Πηλιάδα tribus syllabis pronunciari. Apud Athenæum p. 621.

εἰς οὐχ ὁσίην τρυμαλίην τὸ κέντρον ὠθεῖς,

et ibidem:

ὁ δ' ἀποστεγάσας τὸ τρῆμα τῆς ὄπισθε λαύρης,
ἐκ δενδροφόρου φάραγγος ἐξέωσε βροντὴν
ἠλέματον, ὁκοίην ἀροτὴρ γέρων χαλᾷ βοῦς.

Apud Stobæum Serm. III. p. 38. (p. 78. ed. Schow.)

λύπη σε μακρὰν προφεύξεται ἀγαθὰ φρονοῦντα.
μιμοῦ τὸ καλὸν καὶ μενεῖς ἐν βροτοῖς ἄριστος.
νόμος ἐστὶ θεός· τοῦτον ἀεὶ πάντοτε τιμᾷ.
ξένος ὀφείλεις εἶναι τῶν οὐ καλῶς φρονούντων.
οὗ καλῶς βιοῖς, παράμενε, κεὐτυχεῖς τὰ πάντα.
παρατήρει τὰ πάντων καλά, καὶ ταῦτα σὺ μιμοῦ.
ῥῆσιν δ' ἀγαθὴν σὺ δεδομένην φύλασσε σαυτῷ.
σοὶ τοῦτο γενέσθω φίλον, τὸ σὲ μηδὲν ἀτακτεῖν,
τὴν ἡσυχίαν κατὰ βίον ἵνα πάντοτε τηρῇς.
ὑγιαίνειν εὔχου τοῖς θεοῖς ἐφ' ὅσον ἔχεις ζῆν.

V. 12. ed. Trincav. μένεις. V. 13. Brunckius in Poësi ethica p. 340. hic et v. 19. πάντοσε. V. 15. οὗ scripsi cum Brunckio pro ὅπου. V. 17. addidi σὺ, et v. 18. τὸ σε. Brunckius μηδαμῶς. Apud Stobæum V. p. 65. (ed. Schow. p. 138.)

τῆς τύχης σκοπεῖν δεῖ τὸ μέγιστον, ὡς ἔλαττον,
καὶ τὸ μὴ παρὸν μὴ θέλειν· οὐδὲ γὰρ σόν ἐστιν.
ἀμφότερα μένειν οὐκ οἶδεν· ἕστηκεν γὰρ οὐδέν.
ἂν πλούσιος ὢν καθ' ἡμέραν σκοπῇς τὸ πλεῖον,
ἐς τοσοῦτον εἶ πενιχρός, ἐν ὅσον εἶ περισσός.

ἴσον ἔχουσιν αὐτῶν αἱ ψυχαὶ τὸ μεριμνᾷν.
ὡς πένης θέλων ἔχειν, καὶ πλούσιος πλέον σχεῖν,

V. 23. Sic Brunckius. Trinc. et aliæ edd. οὐ στήκει. Schow. ἐστήκει. V. 24. ἂν Brunckius. Vulgo ἐάν, et in seq. versu bis εἰς. V. 26. Sic Brunckius. Vulgo θέλεις. Pro σχεῖν Trinc. ἔχων, Gesn. ἔχειν. Apud Stobæum Serm. XXII. p. 188. (ed. Schow. p. 412.)

εἰ καὶ βασιλεὺς πέφυκας, ὡς θνητὸς ἄκουσον.
ἂν μακρὰ πτύῃς, φλεγματίῳ κρατῇ περισσῷ.
ἂν εὐιματῇς, ταῦτα πρὸ σοῦ προβάτιον εἶχεν.
ἂν χρυσοφορῇς, τοῦτο τύχης ἐστὶν ἔπαρμα.
ἂν πλούσιος ᾖς, τοῦτο χρόνου ἄδηλος ἰσχύς.
ἂν ἀλαζονῇς, τοῦτ' ἀνοίας ἐστὶ φρύαγμα.
ἂν δὲ σωφρονῇς, τοῦτο θεῶν δῶρον ὑπάρχει.
ἡ σωφροσύνη πάρεστιν, ἂν μετρῇς σεαυτόν.

V. 29. Trinc. φλέγματι ᾧ κράτει. Gesn. κρατεῖ. V. 33. Brunckius ἂν δ' ἀλαζονῇς. Apud eumdem Stobæum Serm. XCVI. p. 528. et in Aldi præf. ad Aristot. Eth. Venet. 1498.

αὐτὸς γὰρ ἐὼν παντογενὴς ὁ πάντα γεννῶν
οὐ κρίνει δικαίως τὰ κατ' ἄνθρωπον ἕκαστον.
καὶ γὰρ κατὰ γαῖαν τά γε κακὰ πέφυκεν αἰεὶ,
καὶ τοῖς μεγάλοισιν κακοῖσι γέγηθεν ὁ κόσμος,
ὅτι πάντες, ὅσοι περισσὸν ἠθέλησαν εὑρεῖν
ἢ μηχανικὸν ποίημ', ἢ σοφὸν μάθημα,
οὗτοι κακὸν εἰς τὸν θάνατον τέλος ἐποίησαν,
ὑπὸ τοῦ γεννήτορος κόσμου κακῶς παθόντες.
Σωκράτην ὁ κόσμος πεποίηκεν σοφὸν εἶναι,
καὶ κακῶς ἀνεῖλεν τὸν Σωκράτην ὁ κόσμος,
ἐν τῇ φυλακῇ κώνειον ὅτι πιὼν τέθνηκεν.
πουλύποδα φαγὼν ὁ Διογενής ὠμὸν τέθνηκεν.
Αἰσχύλῳ γράφοντί τι ἐπιπέπτωκε χελώνη.
Σοφοκλῆς ῥᾶγα φαγὼν σταφυλῆς, πνιγεὶς τέθνηκεν.
κύνες οἱ κατὰ Θρᾴκην Εὐριπίδην ἔτρωγον.
τὸν θεῖον Ὅμηρον λιμὸς κατεδαπάνησεν.

V. 38. libri τὰ κακά. V. 39. Sic habet Gaisfordius p. 320. Vulgo omissum ἀεί. Deinde Trinc. γέγεθ'. Gesn. γέγηθεν. V. 44. Trinc. πεπόηκεν. V. 45. libri ἀνεῖλε. V. 47. πουλύποδα Trinc. πολύποδα Gesn. V. 48. addidi τί. V. 50. libri ἔτραγον. Eadem Stobæi pagina:

ἀγαθός, εὐφυής, δίκαιος, εὐτυχὴς ὃς ἂν ζῇ,
τὸν φθόνον λαβεῖν δεῖ μερίδ', ἢ μῶμον ἔχειν δεῖ.
πλουτεῖ τις ἄγαν, ἀλλὰ πάθος παρέλαβεν αὐτόν.
εὐσεβής τίς ἐστιν, πενίαν δέδωκεν αὐτῷ·
μέγας ἐστὶ τεχνίτης, ἀτυχῆ πεποίηκ' αὐτόν.
κἂν ἐπὶ τὸ μέγιστον δίκαιος κριτὴς ὑπάρχῃ,
δεῖ τὸν φύσει νικώμενον ἄδικον αὐτὸν εἰπεῖν.

πλούσιος τίς ἐστιν, τὸ μέγα πτῶμα φοβεῖται.
ἰσχυρὸς ὑπάρχει, νόσου πεῖραν εὐλαβεῖται.
ἡμέρας μιᾶς ἀλυπία μέγ' ἐστὶ κέρδος.
τί γὰρ ἐσμὲν ὅλως, ἢ ποδαπῆς γεγόναμεν ὕλης;
στόχασαι κατὰ σαυτὸν τὸ βιωτικόν, νοήσας
ἐκ τίνος ἐγένου, καὶ τίς εἶ, καὶ τίς πάλιν γίνῃ.

V. 52. Vulgo καὶ δίκαιος et ὃς ἂν ᾖ. V. 53. τὸν φθόνον Trinc. τοῦ φθόνου reliquæ edd. Dein vulgo μερίδα, μῶμον. V. 56. vulgo μέγας ἐστὶ τεχνίτης τις, ἀτυχῆ πεποίηκεν αὐτόν. V. 64. Gaisfordius p. 320. pro πάλιν dedit πάλι. Apud eumdem Stobæum serm. CI. p. 552.

ὁ πένης ἐλεεῖται, ὁ δὲ πλούσιος φθονεῖται·
ὁ μέσος δὲ βίος κεκραμένος δίκαιός ἐστιν.
αὐτάρκεια γὰρ πρὸς πᾶσιν ἡδονὴ δικαία.

Et CVI. p. 570.

πλειστάκις ἀδικούμενός τις ἐν ἀδικοῦντι καιρῷ
ἀνέχεται τις οὗ μὴ θέλει· διὸ φέρει γενέσθαι.

Libri ὃ μὴ θέλει. Et CXIX. p. 602.

πάντων δὲ λιμὴν τῶν μερόπων ὁ θάνατός ἐστιν.

Δὲ addidit Gaisfordius. Lycophronides apud Athen. XIII. p. 564. B.

τῶν χρυσοφόρων, οὐδὲ γυναικῶν βαθυκόλπων
καλὸν τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ κόσμιον πεφύκει.

Idem apud Athenæum XV. p. 670. E.

. . . . . . τόδ' ἀνατίθημί σοι ῥόδειον
καλὸν μνῆμα, καὶ πέδιλα, καὶ τὰν κυνέαν, καί
τὰν θηροφόνον λογχίδ'· ἐπεί μοι νόος ἄλλᾳ
κέχυται ἐπὶ τὰν Χάρισι φίλαν παῖδα καὶ καλάν.

Legitur vulgo ῥόδον καλὸν νόημα et καὶ κυνέαν. Lucianus in Tragodopodagra v. 113.

οὐχ αἷμα λάβρον προχέομεν ἀποτομαῖς σιδάρου,
οὐ τριχὸς ἀφέτου λυγίζεται στροφαῖσιν αὐχήν.
οὐδὲ πολυκρότοις ἀστραγάλοις πέπληγε νῶτα,
οὐδ' ὠμὰ λακιστὰ κρέα σιτούμεθα ταύρων·
ὅτε δὲ πτελέας ἔαρι βρύει τὸ λευκὸν ἄνθος,
καὶ πολυκέλαδος κόσσυφος ἐπὶ κλάδοισιν ᾄδει,
τότε διὰ μελέων ὀξὺ βέλος πέπηγε μύσταις,
ἀφανές, κρύφιον, δεδυκὸς ὑπὸ μυχοῖσι γυίων.
πόδα, γόνυ, κοτύλην, ἀστραγάλους, ἰσχία, μηρούς,
χέρας, ὠμοπλάτας, βραχίονας, κόρωνα, καρπούς,
ἔσθει, νέμεται, φλέγει, κρατεῖ, πυροῖ, μαλάσσει,
μέχρις ἂν ἡ θεὸς τὸν πόνον ἀποφυγεῖν κελεύσῃ.

Male in primo versu legitur προσχέομεν ἀπὸ στόματος σιδάρου.

8. Operæ pretium est, quæ ex his versibus colligi possunt, paullo diligentius considerare. Et quamquam hæc satis multa exempla sunt, tamen non dubitandum puto, quin plures etiam pedum formæ, quam in his versibus inveniuntur, usurpatæ fuerint. Vel sic tamen satis materiæ est ad leges hujus metri aliqua cum probabilitate constituendas. Quod priusquam facere conabor, pedum, quorum hic exempla prostant, descriptionem exhibebo, et primo quidem eorum, in quibus purus est numerus Ionicus.

I	–́ –́ ⏑⏑	–̋ –̋ ⏑⏑	–̋ –̋ ⏑⏑	–́ ⏓
II	⏑́⏑ –́ ⏑⏑	⏑́⏑ –́ ⏑⏑	⏑́⏑ –́ ⏑⏑	
III	–́ ⏑́⏑ ⏑⏑	–́ ⏑́⏑ ⏑⏑	– ⏑́⏑ ⏑⏑	
IV	⏑́⏑ ⏑́⏑ ⏑⏑	.. .. ..	.. .. ..	
V	⏑́⏑ –́ –	.. .. ..	.. .. ..	
VI	.. .. ..	–́ –́ –	.. .. ..	
VII	–́ –́ ⏑ –	–́ –́ ⏑ –	–́ –́ ⏑ –	

II. in prima sede v. 8. 13. 40. 50. 56. 62. 63. 65. 66. 76. 81. 84. 86. in secunda v. 49. in tertia v. 18. 19.

III. in prima sede v. 3. 10. 23. 47. 57. 64. 68. 79. 82. in secunda v. 15. 17. 19. 47. 48. 76. 81. eoque fortasse pertinet etiam v. 73. in tertia v. 1. 2. 5. 11. 20. 30. 43. 51. 54. 62. 70.

IV. in prima sede v. 79. 85.

V. v. 20. 43. 49.

VI. v. 14. 26. 27. 41. 45. 50. 51.

VII. in prima sede v. 5. 58. in secunda v. 12. 18. 22. 33. 39. 57. 60. 64. 69. in tertia v. 64. 76.

9. Duplici trochæo autem recepto quæ nascuntur pedum formæ, ex iis hæ in versibus istis reperiuntur.

I	–́ ⏑ –́ ⏑	–́ ⏑ –́ ⏑	–́ ⏑ –́ ⏑	–́ ⏓
II	⏑́⏑ ⏑ –́ ⏑	.. ..	⏑́⏑ ⏑ –́ ⏑	
III	–́ – –́ ⏑	–́ – –́ ⏑	–́ – –́ ⏑	
IV	⏑́⏑ –́ – ⏑	.. ..	.. ..	
V	.. ..	–́ ⏑ –́ –	–́ ⏑ –́ –	
VI	⏑́⏑ ⏑ –́ –	.. ..	.. ..	

I. in prima sede v. 2. 15. 21. 22. 25. 26. 29. 34. 44. 45. 48. 53.

55. 59. 61. in secunda v. 8. 9. 11. 24. 25. 28, 35. 40. 52. 61. 66. 68. 72. 78. 84. 86. 87. in tertia quadragies et bis.

II. in prima sede v. 27. 52. 69. 88. in tertia v. 25. 38. 46. 58. 68. 69. 82. 84. 88.

III. in prima sede v. 30. 37. 67. 74. in secunda v. 20. 23. 46. 67. 77. in tertia v. 23. 47.

IV. v. 16.

V. in secunda sede v. 26. 43. in tertia v. 56.

VI. v. 14.

Commemoravi hæc propterea tam distincte, ut uno obtutu, qui quaque in sede magis minusve usitati pedes sint, conspiciatur. In universum constat, ditrochæum frequentius in tertia, quam in duabus reliquis sedibus inveniri, rarioresque versus esse, qui in omnibus locis trochæos habeant, quales sunt v. 25. 26. 52. 61. 67. Deinde quædam formæ, ut, quæ ex una longa et quattuor brevibus, vel quæ ex senis brevibus est, utrumque numerum admittunt,

–́ ◡́ ◡ ◡ ◡   –̏ ◡ ◡̏ ◡ ◡

◡́ ◡ ◡́ ◡ ◡ ◡   ◡́ ◡ ◡ ◡́ ◡ ◡

Magis tamen consentaneum videtur, Ionici pedis eas, quam ditrochæi solutiones esse. Dubii sunt etiam v. 20. 23. 41. qui etsi aliis, rectis tamen pedibus incedunt, si θεοῖς contrahatur in unam syllabam, et οἰδ' atque ἕστηκε et ποίημα, ut est apud Stobæum, scribatur. Ex grammaticorum sententia addi his pedum formis etiam pæon secundus deberet, quem illi in versibus Ionicis a majore recipi tradunt. Verum, quod supra dicebam, nihil hoc nisi errorem esse, ortum ex eo quod versus iambicam anacrusin habentes pro Ionicis a majore habiti sint, id mirifice confirmari videtur his Sotadeorum versuum exemplis, in quibus quum maxima reperiatur pedum varietas, tamen secundi pæonis, aut qui huic pares sunt pedes, nullum est vestigium, si versus quosdam aperte corruptos exceperis. Ii sunt v. 15. ubi ὅπου syllaba redundante scriptum erat; v. 47. ubi vulgo πολύποδα : at éd. princeps πουλύποδα; v. 53. ubi manifestum est versum corruptum esse ; v. 56. ubi non minus dubia lectio est: de qua re mox dicam ; v. 69. ubi legebatur ὁ μὴ θέλει: at etiam ad sensum requiritur, quod posui, οὔ. Denique v. 72. et 74. non dubium est καλὸν prima longa esse, quum idem poëta etiam v. 76. hac mensura utatur.

10. Ex his igitur, quæ vere usurpatæ videntur, pedum formis primo hoc colligimus, versum ex duabus partibus constare, quarum prior secundo pede Ionico finitur. Id et Molossi usus arguit, qui aptus est finiendo numero, et frequens admissio syllabæ ancipitis, tertium epitritum procreans. Ideoque deberet etiam cæsura esse in fine secundi pedis, sed eam in tam fracto numero minus diligenter observari, non est mirum. Quare dimidia fere pars horum versuum habet cæsuram, dimidia non habet. Cæsura illa utatur quis forsitan ad defen-

dendum hiatum ποίημα, ἢ v. 41. Sed etsi in diphthongo producta hiatus in hoc genere carminis admittitur, vereor tamen, ut in brevi syllaba, qualis hæc est, probatus fuerit.

11. Maxime vero illud memorabile est, quod singuli pedes Ionici suo proprio numero constant, neque per choriambum vel dipodiam iambicam cum sequente pede continuantur. Nam etsi pleraque exempla non repugnant continuationi, ut, si omnia talia essent, ex his ordinibus compositus esse hic versus putandus foret,

–́ | –́ ⏑ ⏑ – | –́ ⏑ ⏑ || –́ | –́ ⏑ ⏑ – ⏑
–́ ⏑ | –́ ⏑ – | ⏑ –́ ⏑ || –́ ⏑ | –́ ⏑ – ⏑

tamen syllaba anceps, quæ in primi tertiique pedis fine invenitur, nisi quis exempla ejus corrupta esse contendat, vincit, ut hi potius ordines constituendi sint,

–́ | –́ ⏑ ⏓ | –́ | –́ ⏑ ⏓ || –́ | –́ ⏑ ⏓ | –́ ⏑
–́ ⏓ | –́ ⏓ | –́ ⏓ | –́ ⏓ || –́ ⏓ | –́ ⏓ | –́ ⏑

quoniam syllaba anceps finiti ordinis index est. Sunt autem exempla ista in primo pede v. 14. et 58. quo referri potest etiam v. 5. nisi in hoc παλαιῶν mediam brevem habet; in tertio pede v. 76. qui me movit, ut etiam v. 64. πάλιν retinerem; et, licet ex emendatione, v. 56. Qui versus quum sic apud Stobæum legatur,

μέγας ἐστὶ τεχνίτης τις, ἀτυχῆ πεποίηκεν αὐτόν,

si quis αὐτὸν omittendum censebit, laborabit tertius pes, ut qui brevi syllaba incipiet, quod negamus fieri posse; sin satis esse aliquis ducet, τὶς deleri, in tertia sede prior trochæus thesin habebit ex duabus brevibus syllabis, quod et sine exemplo est, et concessa hac licentia nimium difficilis reddita foret recitatio. Non rectius quis syllabas χνίτης τις ἀτυ pro duobus trochæis habeat. Quare mihi probabilius visum est, versum istum sic scribendum esse:

μέγας ἐστὶ τεχνίτης, ἀτυχῆ πεποίηκ' αὐτόν.

Elegantior tamen est brevis ante ultimum trochæum syllaba: quæ ubi tantilla mutatione, ut v. 8. ubi vulgo ὄπισθεν legitur, restitui potest, quis dubitabit, prælatam eam a poëtis esse?

12. Venio ad Latinos: ex quibus Terentianum Maurum, cujus elegantissimi Sotadei sunt, prætereo, et potius ad veterrimos me converto, Ennium et Plautum. Atque Ennium quidem in satiris metro Sotadeo usum videri, a quibusdam observatum est. Versus, quos in hanc rem afferunt, servavit Gellius XVIII. 2.

nám quí lepidé póstulat álterúm frustrári,
quém frustrátur, frústra eúm dicít frustra ésse: nám qui
sése frústrarí quem frústra séntit, quí frustrátur,
ís frustra ést, non ílle est frústra . . . . . .

Nihil tamen tribuam huic loco, ut qui non majore opera in trochaicos

numeros redigi possit. Illud vero apparet, non facile illos posse trochaicos octonarios esse, quod hic numerus non satis cum membris orationis esset conspiraturus. Aptius de systemate dimetrorum cogitaveris: quamquam si verba sensumque consideraveris, suspiceris genus metri aliis, quod sciam, inusitatum ab Ennio tentatum esse, trochaicos trimetros acatalectos. Sic enim optime verba atque aptissime numeris congruunt:

nám qui lepide póstulat alterúm frustrarī,
quém frustratur, frústra eum dicít frustra esse:
nám qui sese frústrari quem frústra sentit,
quí frustratur, ís frustra est, non ílle est frustra.

Non dubium est tamen, alibi Sotadeo metro usum esse Ennium. Nam quem ejus versum Varro de L. L. IV. p. 18, ex Asoto affert,

íbánt malacám viére Véneriám coróllam,

scriptor, cujus fragmentum cum Censorino edi solitum est p. 150. Ionicum septenarium vocat. Videtur ille autem, ut Scaliger et Columna monuerunt, ex Græco illo apud Hephæstionem translatus esse,

ποίας τέρεν ἄνθος μαλακὸν ματεῦσαι.

Aliud de Ennio testimonium edidit Festus his verbis: "CYPRIO BOVI MERENDAM Ennius Sotadico versu quum dicit, significat id, "quod solet fieri in insula Cypro, in qua boves humano stercore pas-"cuntur. Idem quum dicit, PROPTER STAGNA, UBI LANIGERUM "GENUS PISCIBUS PASCITUR, esse paludem demonstrat, in qua nas-"cuntur pisces similes ranunculis, quos oves consectatæ edant." Neutrum fragmentum numeris Ionicis repugnare, in promptu est. Aliud eodem metro scriptum fragmentum Asoti idem Festus in v. *tonsam* servavit:

álius in marí vólt magnó tenére tónsam.

Et reliqua quoque fragmenta, quæ vel citantur ex Asoto, vel a Columna ad carmen istud relata sunt, Ionicis videntur numeris scripta esse.

13. Plautum Ionicis a majore usum esse, uti certum, ita mirum est, quum, quod sciam, non inveniatur hoc metrum apud Græcos comicos. Locos observavi hosce. In Aulularia II. 1, 30.

EV. héia, hóc face, quód té jubet sóror. M. si lúbeat, fáciam.
EV. ín rem hóc tuam est. M. út quidem émoriár, priúsquam dúcam.
hís légibus séd sí, soror, quám vís dare, dúcam,
quaé crás veniát, perendié forás ferátur:
hís légibus quám vís, cedo, núptiás adórna.
EV. quám máxuma póssúm tibi, frátér, dare dóte:
séd est grándior nátú, media ést múlieris aétas.
eám sí jubes, frátér, tibi mé póscere, póscam.

De primo horum versuum non contendam, si quis eum anapæsticum esse censeat, quo metro, qui præcedunt, scripti sunt. Tertius ver-

sus ita vulgo legitur: *sed his legibus, si quam dare vis, ducam.* In MS. Lips. duobusque codd. apud Bothium, et plurimis vett. edd. totus versus deest. Qui esti potest abesse, tamen, qui Plauti morem cognitum habent, minime deletum volent, præsertim quum omissionem ortam esse appareat a verbo *ducam*, quo duo versus finiuntur. Ac, nisi fallor, simili aberratione factum est, ut nomen *soror*, quod hoc in versu reposui, in fine sequentis versus post *feratur* vulgo additum sit. Versu quinto delevi *dare:* nam vulgo, *quam dare vis.* Quædam edd. ab interpolatore, *quom tu dare vis.* Sequens quoque versus in aliis libris aliter scriptus. In eadem fabula III. 2.

EV. rédi: quó fugis núnc? téne, tene. C. quíd tu, stólide, clámas?
EV. quía ad trésviros jám ego déferám tuum nómen. C. quámobrem?
EV. quía cúltrum habes. C. hém, cocúm decét. EV. quid cómminátu's
míhi? C. istúc male fáctum árbitror, quía nón latus fódi.
EV. hómo núllus est, té sceléstiór qui vívat hódie,
néque quoi ámplius de índústria mále plús lubens fáxim.
C. pól etsí taceás, palam íd quidem ést: res ípsa téstist.
íta fústibus súm móllior mágis quam úllus cinaédus
séd quíd tibi nós, mendíce homó, táctio est? quaé res?
EV. étiám rogitás? án quia mínus quam aéquom erat, féci?
C. síne. at hércle cum mágnó malo tuó, si hóc caput séntit.
EV. pól ego haúd scio quíd póst fuat: tuúm núnc caput séntit.
séd in aédibus quíd tibí meís nam erát negóti
me ábsénte, nisi égo jússeram? vólo scíre. C. tace érgo.
quía vénimus cóctum ad núptiás. EV. quíd, malum, cúras
tú, utrúm crudum án cóctum edam, nisi tú mihi es tútor?
C. vólo scíre, sinás, an nón sinás nos cóquere hic coénam.
EV. vólo scíre ego itém meaé domi méan sálva futúra.
C. útinám mea míhi modo aúferám, quæ áttuli, sálva.
me haúd poénitet, túa ne éxpetam. EV. scío, né doce: nóvi.
C. quíd est, quá prohibés nunc grátiá nos cóquere hic coénam?
quíd fécimus? quíd díximus tíbi sécus quam vélles?
EV. étiám rogitás, sceléste homó, qui ángulos ómnis
meárum aédium et cónclávium míhi pérviam fácitis?
íd ubí tibi erát negótium, ád focúm si adésses,
nón físsile habérés caput: mérito íd tibi fáctum est.
ádeo út meam séntentiam jám nóscere póssis:
si ád jánuam huc áccésseris, nísi jússero, própius,
égo té faciám, misérrimus mórtális utí sis.
scís jám meam séntentiam? quó abís? redi rúrsum.
C. íta mé bene amét Lavérna, té jám nisi réddi
míhi vása jubés pípulo dífferam híc ante aédis.

V. 11. addidi *tu*, et v. 13. *hem.* V. 16. vulgo, *neque quoi ego de industria amplius.* V. 18. delevi *miser*, quod post *mollior* additum erat. V. 21. vulgo, *cum malo magno tuo.* Plerique codd. *cum malo tuo magno.* V. 22. vulgo *fiat*, quod jam olim fuerunt qui in *fuat* mutarent. V. 25. 26. Libri, *quid tu, malum, curas, utrum.* Reizius ante *utrum* addebat *ego.* Atque is quidem hos versus iambicos trimetros hypercatalectos esse opinabatur. Si vulgata servatur, *nuptias* in duas syllabas contracto, fortasse scribendum *ego utrumne.* V. 28. *ego item* codd. pro vulgato *item ego.* V. 31. *prohibes* MS. Lips. Vulgo *prohibeas.* V. 32. vulgo *sequius;* plerique codd.

secus. V. 37. Libri *adeo ut tu.* Ibidem vulgo *jamjam.* Codd. *jam.* V. 42. libri *hic differam.* In Sticho I. 1. ab initio scenæ plura sunt, si quid video, Sotadei metri indicia: sed jam antiquitus videtur locus iste a correctoribus esse refictus, ut nunc non possit nisi audaciore manu restitui. Videndum igitur ne hunc fere in modum poëta scripserit:

PA. crédo égo miserám Pénelopám, sorór, suo ex ánimo,
quaé támdiu vídua cáruit viró: nam nós ejus ánimum
dé nostrís factís nóscimus, quárúm viri hinc ábsunt,
quórúmque negótiis nos ábséntum, ut est aéquom,
sóllícitæ nóctes ét diés, sorór, sumus sémper
nóstrum ófficiúm nós faceré: neque íd magis fácimus,
quám nós monet pietás. sed hic, méa sóror, assís dum:
múlta vólo tecúm de ré virí. PI. salvaéne, amábo?

V. 43. libri, *miseram fuisse Penelopam soror.* V. 44. libri *viro suo.* Delevi *suo. Viro* hic, ut alibi, et infra in hac ipsa scena, monosyllabum est. V. 46. vulgo *nos negotiis.* · MS. Lips. et ed. Carp. omittit *nos.* V. 48. libra ita: PI. *nostrum officium nos facere æquom est: neque id magis facimus.* Quæ lectio neque metro convenit, si hi versus, ut puto, Sotadei sunt, neque consilio poëtæ accommodata est. Panegyris enim metuit et sollicita est: Pinacium autem, quæ minus timido animo est, consolatur illam. Videtur interpres aliquis, qui non viderat, verba illa, *nostrum officium nos facere,* ex his, *sollicitæ sumus,* pendere, addidisse *æquum est.* Hinc Pinacii nomine adjecto deinceps per totam scenam permutatæ sunt vices personarum. V. 50. libri post *tecum* addunt *loqui.* Finem faciam in Amphitruonis loco I. 1. ubi v. 14—18. aperte Sotadei sunt: qui autem præcedunt, etsi quis suspicari possit iambicos septenarios fuisse, tamen non sine audacioribus mutationibus in illud metrum redigentur. Unde nata mihi conjectura est, illos quoque versus, excepto primo eorum, qui tro[illegible]aicus dimeter catalecticus est, Ionicos esse, sed trime[illegible] bra[illegible]alectos, i. e. Sotadeis uno pede breviores. Ita nihil [illegible] necesse erit, nisi, quæ re vera nullæ mutationes sunt, *ingr[illegible]is* in *ingratiis,* et *excitavit* in contractam præteriti formam *excitāt.* Sic igitur, nisi fallor, disponendus erit locus iste:

haéc heri immodéstia
cógít me, qui hóc nóctis a pórtu
íngrátiis éxcitát: nonne ídem
hóc lúci mé míttere pótuit?
ópulénto homini haéc sérvitus dúra est:
hóc mágis miser ést dívitis sérvos.
nóctésque diésque ássiduó satís supérque est,
quó facto aut dícto adést opús, quiétus né sis.
ípse dóminus, díves óperis, ét labóris éxpers,
quódcúmque homini áccidít libére, pósse rétur:
aéquom ésse putát, nón reputát, labóris quíd sit.

In secundo horum versuum *cogit* major pars codicum pro *coegit.* Verba *a portu* in uno Leidensium codicum desunt.

14. Pedes, quantum ambigua vulgaris sermonis pronunciatio colligere permittit, in his versibus hi reperiuntur. Primum servato pede Ionico:

I	´— ´— ⏑ ⏑	´— ´— ⏑ ⏑	´— ´— ⏑ ⏑	´— ⏓
II	⏑́⏑ ´— ⏑ ⏑	.. .. ..	⏑́⏑ ´— ⏑ ⏑	⏑́ ⏑ ⏓
III	´— ⏑́ ⏑ ⏑ ⏑	´— ⏑́ ⏑ ⏑ ⏑	´— ⏑́ ⏑ ⏑ ⏑	
IV	´— ´— —	´— ´— —	.. .. ..	
V	⏑́⏑ ´— —	.. .. ..	.. .. ..	
VI	´— ⏑́⏑ —	.. .. ..	.. .. ..	
VII	.. .. ..	.. .. ..	⏑́ ⏑ ⏑́ ⏑ —	
VIII	´— ´— ⏑ —	´— ´— ⏑ —	´— ´— ⏑ —	
IX	⏑́⏑ ´— ⏑ —	⏑́⏑ ´— ⏑ —	⏑́⏑ ´— ⏑ ⏑	

II. in prima sede v. 14. 17. 20. 22. 27. 28. 29. 31. 35. 39. 41. 42. 54. in tertia v. 14. 18. 24. 28. 30. 36. 40. 48.

III. in prima sede v. 43. 53. in secunda v. 11. in tertia v. 9.

IV. in prima sede v. 51. 52. 57. in secunda v. 2.

V. in prima sede v. 26. 37.

VI. in prima sede v. 47.

VII. v. 32. 49.

VIII. in prima sede v. 4. 8. 10. 30. 32. 34. 38. 40. 44. 45. 49. 52. in secunda v. 3. 14. 16. 18. 21. 22. 26. 28. 32. 34. 36. 38. 40. 42. 51. 54. 56. in tertia v. 19. 21. 22. 25. 29. 33. 45. 46.

IX. in prima sede v. 9. 11. 12. 13. 15. 16. 18. 21. 23. 25. 37. in secunda v. 24. 30. 49. in tertia v. 16. 20. 26. 34. 38.

15. Recepto autem ditrochæo:

I	´— ⏑ ´— ⏑	´— ⏑ ´— ⏑	´— ⏑ ´— ⏑	´— ⏓
II	⏑́ ⏑ ⏑ ´— ⏑	⏑́ ⏑ ⏑ — ⏑	.. .. ..	⏑́⏑ ⏓
III	´— ⏑ ⏑́ ⏑ ⏑	´— ⏑ ⏑́ ⏑ ⏑	.. .. ..	
IV	´— ⏑ ⏑́ ⏑ —	.. .. ..	.. .. ..	
V	.. .. ..	´— ⏑ ´— —	´— ⏑ ´— —	
VI	.. .. ..	´— — ``— ⏑	´— — ´— ⏑	

VII	—́ — —́ —	.. .. ..	—́ — —́ —
VIII	. .. ..	.. .. ..	—́ — ⏑́ ⏑ ⏑
IX	.. .. ..	.. .. ..	—́ — ⏑́ ⏑ —
X	.. .. ..	—́ ⏑ —́ ⏑⏑	—́ ⏑ —́ ⏑ ⏑
XI	.. .. ..	⏑́ ⏑ ⏑ ⏑́ ⏑ —	.. .. ..

II. in prima sede v. 2. in secunda v. 12. 29.
III. in prima et secunda v. 58.
IV. in prima sede v. 50.
V. in secunda sede v. 46. 52. in tertia v. 4. 42. 43.
VI. in secunda sede v. 19. 25. 27. 31. 37. 47. 50. in tertia v. 12. 13. 15. 17. 50.
VII. in prima sede v. 45. in tertia v. 44.
VIII. v. 11.
IX. v. 27. 31.
X. in secunda sede v. 4. 39. in tertia v. 47.
XI. v. 44.

16. Ultimi pedis arsin Latini, ut in plerisque versibus, qui in trochæum exeunt, non dubitarunt solvere. Id factum v. 3. 12. 15. 34. 38. 43. 44. 48. 53. Omnino autem eo maxime differt Latinorum Sotadeus a Græco, quod, quum Latini accentum vocabulorum observent, sæpe eædem pedum formæ diverso numero sunt, ut longa quattuor brevibus vel præmissa, vel subjecta, quæ formæ pro accentu nunc puri Ionici, nunc trochæorum solutionem continent. Ob eamdem caussam pedes usurpari possunt exclusi a Græcis propter ambiguitatem, quam habent, ubi accentus vocabulorum non respicitur, ut qui compositus est ex spondeo et tribracho vel spondeo et anapæsto.

17. Sed priusquam hoc metri genus mittam, de duobus carminibus dicendum est, quæ erravi olim quum censui Ionicis numeris scripta esse. Horum primum apud Athenæum exstat lib. VIII. p. 360. C. et inde partem ejus attulit Eustathius p. 1914, 44. Versus isti anapæstici sunt monometri hypercatalecti, quos excipit trochaicus tetrameter. Scribendi videntur hoc modo:

ἦνθ᾽, ἦνθε χελιδών,
καλὰς ὥρας ἄγουσα,
καλοὺς ἐνιαυτούς,
ἐπὶ γαστέρα λευκά,
ἐπὶ νῶτα μέλαινα.
παλάθαν σὺ προκύκλει
ἐκ πίονος οἴκου,
οἴνου τε δέπαστρον,

τυροῦ τε κάνιστρον.
πυρῶνα χελιδών,
καὶ τὸν λεκιθίταν
οὐκ ἀπωθεῖται. πότερ' ἀπίωμες, ἢ λαβώμεθα;

Cæteri versus, qui sequuntur, trimetri sunt iambici. V. 1. vulgarem dialectum cum Dorica commutavi. V. 3. Athenæus atque Eustathius καὶ καλοὺς ἐνιαυτούς. V. 5. Athenæus κἀπί. Veram lectionem habet Eustathius. V. 6. οὐ προκυκλεῖς, quod est apud Athenæum, in σὺ προκύκλει mutavi. Eustathius hanc partem carminis his verbis commemorat: εἶτα, ὡς ἐν συνόψει φάναι, οὐ παλάθαν ζητοῦμεν οἴνου τε δέπαστρον. ἁ χελιδὼν καὶ λεκιθίταν οὐκ ἀπωθεῖται, et reliqua. V. 9. seqq. apud Athenæum est, τυροῦ τε κάνιστρον καὶ πυρῶν; ἁ χελιδὼν καὶ λεκιθίταν οὐκ ἀπωθεῖται. In edd. ἁ deest, quod Epitome et Eustathius habent. Cod. A. πυρῶνα χελιδών. Videtur hoc panis cujusdam nomen fuisse. Alioqui corrigi poterat, πυρῶν τε. Videndum tamen erit, ne verior scriptura sit καὶ πυρά, si quidem non improbabile est, etiam nomen πυρὸς in iis esse, quæ in plurali neutro genere interdum proferebantur: quorum plura post alios diligenter collegit Passovius in libello Germanice de fine et ratione condendorum lexicorum scripto p. 71. seqq. Comparari possunt versus similis carminis apud Athenæum eodem loco p. 359. E.

ἐσθλοί, κορώνῃ χεῖρα πρόσδοτε κριθῶν,
τῇ παιδὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἢ λέκος πυρῶν.

18. Alterum carmen est scholion Hybriæ Cretensis, ab Athenæo XV. p. 695. F. et Eustathio p. 1574, 7. servatum, cujus expediendi meliorem viam aperuit Grotefendius, quum antistrophicum esse animadvertit, quamquam hic quoque in Ionico numero consistens, plane autem improbandus, quod verba maxime necessaria, τούτῳ θερίζω, delevit. Immo multo veri similius est, in antistropha excidisse aliquid. Ita paucis tantum, iisque lenissimis mutationibus opus erit.

Ἔστι μοι πλοῦτος μέγας δόρυ καὶ ξίφος,
καὶ τὸ καλὸν λαισήϊον, πρόβλημα χρωτός.
τούτῳ γὰρ ἀρῶ, τούτῳ θερίζω,
τούτῳ πατέω τὸν ἁδὺν οἶνον ἀπ' ἀμπέλω·
τούτῳ δεσπότα μνωΐας κέκλημαι.
τοὶ δὲ μὴ τολμῶντ' ἔχειν δόρυ καὶ ξίφος,
καὶ τὸ καλὸν λαισήϊον, πρόβλημα χρωτός,
πάντες γόνυ πεπτηῶτες ἀμὸν
. . . . κυνεῦντί τε δεσπόταν,
καὶ μέγαν βασιλῆα φωνέοντι.

Τοὶ δὲ μὴ τολμῶντ' ἔχειν nemo non videt esse οἳ δὲ μὴ τολμῶσιν ἔχειν. Metra hæc sunt:

´– ∪ – – | ´– ∪ ´– ∪ ∪ – ∪ –
´– ∪ ∪ – – | ´– ∪ – – ´– ∪ – –
– ´– ∪ ∪ – – | ´– ∪ – –
∪̄ ´– ∪ ∪ – ∪ – | ∪ ´– ∪ ∪ – ∪ –
´– ∪̄ ´– ∪ ∪ – ∪ – ∪ – ∪

CAP. XXXVIII.

DE IONICIS A MINORE.

1. De Ionicis a minore grammatici non minus falsa tradiderunt, quam de cæteris versibus, quorum ordines ex quaternis syllabis vel constant, vel videntur constare. Hephæstio ita scribit: τὸ ἀπ' ἐλάσσονος Ἰωνικὸν συντίθεται μὲν καὶ καθαρὸν, συντίθεται δὲ καὶ ἐπίμικτον πρὸς τὰς τροχαϊκὰς διποδίας, οὕτως, ὥστε τὴν πρὸ τῆς τροχαϊκῆς ἀεὶ γίνεσθαι πεντάσημον, τοῦτ' ἔστι τρίτην παιωνικὴν, καὶ τὴν τροχαϊκὴν, ὁπόταν προτάττοιτο τῆς Ἰωνικῆς, γίνεσθαι ἑπτάσημον τροχαϊκὴν, τὸν καλούμενον δεύτερον ἐπίτριτον. Eadem præcipit Aristides Quintilianus his verbis p. 55. τὸ δ' ἀπ' ἐλάσσονος μετρεῖ μὲν ὁ πούς ὁ ὁμώνυμος· πολλάκις δὲ καὶ ὁ διτρόχαιος· ὃν ὅταν παραλαμβάνωμεν, τὴν προκειμένην διποδίαν τρίτον παίωνα ποιοῦμεν, ἵνα μὴ τριῶν ἐφεξῆς μακρῶν κειμένων σκληρὸν γίνηται τὸ ποίημα. At falsissima hæc sunt: nihil enim frequentius est, quam purus Ionicus a minore ditrochæum præcedens. At enim ducta est hæc observatio ex versibus quibusdam Anacreontis aliorumque lyricorum, qui Ionici a minore esse grammaticis visi sunt. Eorum exempla hæc habet Hephæstio:

μεγάλῳ δ' ηὖτέ μ' Ἔρως ἔκοψεν, ὥστε χαλκεύς,
πελέκει, χειμερίῃ δ' ἔλουσεν ἐν χαράδρῃ.

et,

ζαελεξάμαν ὄναρ Κυπρογενήᾳ,

et,

ἄπο μοι θανεῖν γένοιτ'. οὐ γὰρ ἂν ἄλλη
λύσις ἐκ πόνων γένοιτ' οὐδαμὰ τῶνδε.

et,

παρὰ δ' ηὖτε Πυθόμανδρον κατέδυν ἔρωτα φεύγων.

Qui versus omnes sic demum certo pro Ionicis haberi possent, si constaret, etiam ex puris eos Ionicis a minore componi solitos esse.

2. Pergit Hephæstio: ἔσθ' ὅτε δὲ ἡ μὲν τρίτη παιωνικὴ συναιρεῖται εἰς παλιμβάκχειον, τῆς δὲ ἐπιφερομένης τροχαϊκῆς ὁ πρότερος λύεται εἰς τρίβραχον. ἐμπίπτουσι δὲ καὶ οἱ Μολοττοὶ ἐπὶ τῶν περιττῶν χωρῶν ἐν τοῖς ἀπ' ἐλάσσονος

Ἰωνικοῖς, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀπὸ μείζονος ἐπὶ τῶν ἀρτίων. Horum ea, quæ de palimbacchio, quem sequatur tribrachus, dicit, ad versus Galliambicos maxime pertinent: quod autem de Molosso præcipit, refutatur versu Anacreontis, quem ipse affert,

Διονύσου σαῦλαι Βασσαρίδες.

3. Istam conjunctionem tertii pæonis et secundi epitriti ἀνάκλασιν appellari grammaticis placuit, versusque, in quibus hi pedes conjuncti sunt, ἀνακλωμένους vocari. Rationem hujus rei, de qua accurate, Juba et Heliodoro auctoribus, disputat Marius Victorinus p. 2539. seqq. hanc esse volunt, quod detracta ex pede Ionico mora sequenti pedi adjicienda sit, ne temporum numerus minuatur:

⏑⏑ — — | ⏑⏑ — —
⏑⏑ — ⏑ | — ⏑ — —

Et satis hoc probabile esset, nisi plurima et certissima exempla docerent, etiam non dempto tempore de priori pede, vel, ut ipsi vocant, syzygia, sequentem augeri uno tempore, et fieri secundum epitritum. Ineptum foret autem, hujus rei excusationem ab eo repetere, quod facta anaclasi irrationalis fiat ultima prioris pedis syllaba: nam ob id ipsum, quia consociata cum sequente, huic dimidium sui attribuit, non potest major dimidio esse, eximique comparatione illa, per quam solam sustinetur anaclasis. Ex quo apertum est, aut unumquemque pedem Ionicum per se commutari cum epitrito isto vel ditrochæo posse, quod Seidlerus suspicabatur, aut anaclasin istam ex alia caussa debere repeti. Atqui per se si commutari pes Ionicus cum epitrito secundo vel ditrochæo posset, etiam in initio versus hæc commutatio inveniretur. At hac de re neque veteres quidquam auditum habuisse, ipsa illa anaclasis documento est, quæ exclusione ditrochæi a prima sede tamquam fundamento nititur; exempla autem, quibus communiri trochaicum exordium possit, quum paucissima sunt, tum ea vel aperte corrupta sunt, vel suspicione gravi laborant. Quod si anaclasis, quum ratio ab rhythmicis allata non sit idonea, aliunde derivari debet: ipse numerus Ionicus a minore considerandus est, ut in quo caussam hujus rei sitam esse necesse sit. Et quum anaclasis in eo posita sit, ut dactylus in amphibrachum mutetur, quod et in choriambicis numeris et in Ionicis a majore, licet diversa ratione, fieri observavimus, facile quis induci poterit, ut Ionicos a minore ad alterutrum horum generum referendos putet. Nomen hujus metri postulat, ut primo de Ionicis a majore cogitemus. Itaque erunt fortasse, qui Ionicos a minore nihil esse existiment, nisi Ionicos a majore cum anacrusi:

⏑⏑ —́ | —́ ⏑⏑ | —́ | —́ ⏑⏑ | —́ —
⏑⏑ —́ ⏑ | —́ ⏑ | —́ ⏑ | —́ ⏑ |

Fatendum est, ita non modo anaclasin nihil difficultatis habere, sed illud etiam apertum esse, cur amphibrachi et prima et ultima anceps

sit. Eadem enim omnia in Ionicis a majore inveniri ostendimus. At obstant alia quædam. Nam primo in Ionicis a majore etiam dactylus ille ultimam habet ancipitem: in Ionicis a minore autem hic pes semper purus servatur, atque etsi ex eo, quod substitutus ei amphibrachus ultima ancipite est, ipsum quoque eadem licentia frui conjiciendum videatur, tamen neque placebit cuiquam Creticus, neque invenitur, nisi in uno alterove, eoque valde suspecto exemplo. Deinde quum sæpe anapæstus jungatur Ionicis a minore, in medio ille positus male interpellaret numerum Ionicum a majore, et vix ejus vestigium relinqueret,

⏑⏑ –́ | –́ ⏑⏑ | –́ ⏑⏑ | –́ –

in fine autem collocatus, aut choriambo, longiore et vehementiore ordine, quam sunt ii, qui præcedunt, versum finiret, quod perversum est,

⏑⏑ –́ | –́ ⏑⏑ | –́ | –́ ⏑⏑ –

aut versus in ordinem ex una arsi factum post thesin exiret, quod magis etiam vitiosum est, et sine exemplo,

⏑⏑ –́ | –́ ⏑⏑ | –́ | –́ ⏑⏑ | –́

Unde nihil hujusmodi in versibus Ionicis a majore factum invenimus. Videndum est ergo de choriambis. At choriambicum numerum si subesse Ionicis a minore putabis, anaclasis quidem explicari poterit, quoniam etiam in choriambis dactylus in amphibrachum mutatur, sed primo tolletur plane natura numeri Ionici, pro eoque exhibebitur choriambicus,

⏑⏑ –́ | –́ ⏑⏑ – | –́ ⏑⏑ – –
| ⏑ –́ ⏑ – | ⏑ –́ ⏑ – –

deinde vero prima quidem amphibrachi poterit anceps esse, quæ lex est numeri choriambici, sed non ultima, quod tamen fieri in Ionicis a minore videmus.

4. Ex his confici videtur, numerum Ionicum a minore et ab altero Ionico et a choriambico diversum esse. Idque etiam alio modo confirmatur. Nam ut in Ionicis a majore et in choriambicis cæsuras fieri in fine pedis Ionici et choriambici videmus, ita etiam in Ionicis a majore ipsa oratio incidi in fine pedum jubet, ut in hoc versu,

ἐμὲ δειλάν, ἐμὲ πασᾶν κακοτάτων πεδέχοισαν.

Quod si huic metro numerus Ionicus a majore vel choriambicus subesset, easdem, quas illi, non alias cum iisque pugnantes incisiones haberet. Quamobrem si Ionici a minore ordinibus decurrunt hoc ipso pede comprehensis, a quo nomen habent, duobus id modis fieri potuit, uno, ut hic pes ex spondeo cum disyllaba anacrusi constaret,

⏑ ⏑ –́ – | ⏑ ⏑ –́ –

in quo numero nihil est, quod reprehendi possit; altero, ut compositus haberetur ex anapæsto et arsi nuda,

⏑ ⏑ –́ | –́ | ⏑ ⏑ –́ | –́

qui ipse quoque gravis est et bonus numerus. Et hanc quidem ut veram rationem esse putem, tum illud me movet, quod ita servatur id, quod ei commune est cum Ionico a majore, duæ conjunctæ arses cum disyllaba thesi vel anacrusi: unde commune etiam nomen Ionicorum habent, quod aliter mirum foret quomodo impositum fuisset numeris nulla similitudine cognatis; tum inde quoque aliquid momenti accedere arbitror, quod sic soluta postrema Ionici a minore multo rectius atque aptius, quam si non esset arsis, pronunciari potest, ut in hoc versu,

αἷς ἔντεα παταγεῖται καὶ χάλκεα κρόταλα.

5. Jam vero videamus de anaclasi. Veteres quidem artis metricæ magistri cur anaclasin in solis Ionicis a minore adhibuerint, etsi in alteris quoque Ionicis et choriambis eadem dactyli in amphibrachum mutatio invenitur, non est obscurum. Nam versibus istis omnibus in syzygias quattuor syllabarum divisis, in solis Ionicis a minore dactyli et amphibrachi commutatio non in una consistit syzygia, sed duarum rationes rhythmicas mutat, pro bis senis quinque et deinde septem tempora substituens. Inde quum frangi syzygias, addique alteri, quod detractum de priori esset, intelligeretur, nomen huic rei inventum est alienum ab Ionicis a majore et choriambis, etsi permutationem duorum pedum eamdem exhibentibus. Et hanc illi, ut ex Mario Victorino p. 2540. seq. discimus, rhythmicam rationem esse dicebant, ut qua temporum proportiones mutarentur; Heliodorus autem et Juba, ut idem Victorinus testatur, sine rhythmi vitio commutationem istam metrica quadam ratione contingere existimabant, ἐπιπλοκὴν ad eam rem adhibentes, quo videntur hoc in mente habuisse, non aliam, sed eamdem esse hanc permutationem, quæ Ionicorum a majore, et choriamborum, et, quos ipsi cum cæteris veteribus addunt, antispastorum communis esset. Sed, si vera sunt, quæ paullo ante de natura numeri Ionici a minore diximus, neque carere aliqua anaclasi poterimus, quando, quem in his numeris amphibrachum invenimus, non potest ex dactylo derivari, ut in choriambis, quia dactylus ex numeri lege in Ionicis a minore, si singuli pedes Ionici suis ordinibus terminantur, nullus est; neque vero eadem anaclasis, quæ in Ionicis a majore, adhiberi poterit, quia, etsi in temporibus fit iisdem, tamen tempora illa aliorum sunt ordinum. Quamquam hæc ipsa diversitas, ut opinor, viam monstrat, qua optime hæc res explicari possit. Nam quemadmodum in Ionicis a majore arsis et dactylus in duos trochæos mutantur, ita in Ionicis a minore, qui numerus illi oppositus est, arsis et anapæstus mutantur in iambos duos. Etenim in Ionicis a majore tempus unum de dactylo detractum, et ad præcedentem arsin adjectum, facit, ut, quemadmodum ex dactylo isto,

ita etiam ex illa arsi trochæus fiat. Eodem modo, sed, ut par est in opposito numero, inversa ratione illa, in Ionicis a minore tempus unum de anacrusi secundi Ionici detractum, et adjectum ad postremam arsin præcedentis pedis, non potest non efficere, ut et anapæstus iste iambus fiat, et idem eveniat in arsi illa. Retinet enim tempus illud, quod in utroque numero ad arsin illam nudam adjicitur, naturam suam, ut de thesi detractum in Ionicis a majore thesis, de anacrusi in Ionicis a minore, anacrusis maneat,

–́ | –́ ⏑ ⏑   ⏑ ⏑ –́ | –́ | ⏑ ⏑ –́ | –́
–́ ⏑ | –́ ⏑   ⏑ ⏑ –́ | ⏑ –́ | ⏑ –́ | –́

sive malis ita statuere, secundam arsin in Ionicis a majore, amisso uno tempore, loco suo cedere, locumque eum occupari a thesi, qua prægressa arsis aucta est; in Ionicis a minore autem eamdem secundam arsin, auctam uno tempore, itidem relinquere locum suum, et ibi consistere, ubi jam per imminutum sequentem ordinem potest:

–́ | ⏗́ ⏑ ⏑   ⏑ ⏑ –́ | ⏗́ | ⏑ ⏑ –́ | –́
–́ ⏑ | ⏗́ ⏑   ⏑ ⏑ –́ | ⏑ ⏗́ | ⏑ –́ | –́

Jam planum est atque apertum, qui fiat, quod aliter inexplicabile foret, ut in Ionicis a minore ipse pes Ionicus brevem syllabam, quæ ante primam arsin est, non habeat ancipitem, anaclasi autem facta ea syllaba recte anceps numeretur. Nam in puro Ionico anapæstica anacrusis est, a qua plane exclusam esse syllabæ ancipitis licentiam constat: anaclasis autem pro anapæstica anacrusi iambicam introducit, quam notum est instructam ista licentia esse. Est ergo ancipitum in Ionicis a minore hæc ratio:

⏑ ⏑ –́ | –́ | ⏑ ⏑ –́ | –́
⏑ ⏑ –́ | ⏒ –́ | ⏒ –́ | –́

Vix tamen utramque in his duobus iambis anacrusin simul productam inveniri licebit: omninoque sæpius in priore, quam in posteriore iambo productio illa admitti solet.

6. Diversitates numeri Ionici a minore tres potissimum observavi. Nam lyrici Æolenses, diligentissime elaborare metra soliti, puro videntur pede Ionico usi esse: apud quos si tales versus reperiuntur, ut,

ζαελεξάμαν ὄναρ Κυπρογενήα,

vereor ut hi etiam illam formam admiserint, quæ est ex puris Ionicis. Ionici autem lyrici, ut Anacreon, promiscue diiambum receperunt, solventes etiam priorem ejus arsin; iidemque interdum etiam Molossum pro Ionico posuerunt; quos imitati sunt, qui Galliambos scripsere. Mediam denique inter Ionicos illos et Æolenses lyricos viam tenuerunt tragici et comici, ita quidem, ut tragici magis Æolenses, comici Ionicos sectarentur. Proprium videtur scenicorum esse, quod anapæstum nonnumquam huic numero immiscent. Idque imitatus

est apud nostrates Klopstockius, qui eximie perspexerat hujus numeri naturam, in præclaro carmine;

wenn der schimmer von dem monde nun herab.

Sed dicatur de singulis generibus.

7. Dimetro catalectico integrum carmen conditum esse a Timocreonte, Hephæstio refert, hos versus afferens:

Σικελὸς κομψὸς ἀνὴρ
ποτὶ τὰν ματέρ' ἔφα.

Etiam Sappho atque Alcman et Alcæus integra Ionica carmina fecerunt. Illius hoc exemplum affert Hephæstio,

τί με Πανδιονὶς ὠράνα χελιδών,

cujus emendationem difficiliorem reddit Hesychii adnotatio, ὠράνα· χελιδόνων ὀροφή. Satis audacter, nec justo accentu Blomfieldius scripsit ὦ 'ραννὰ χελιδοῖ, in Museo Crit. I. p. 22. Alcmanis hæc exempla posuit Hephæstio:

Ἑκατὸν μὲν Διὸς υἱὸν
τάδε Μῶσαι κροκόπεπλοι.

Grammaticus MS. in bibliotheca Bernensi, qui postquam de metro Ionico a minore iisdem ipsis verbis, quibus Hephæstio, exposuit, exempla miro modo ex Pindari carminibus decerpta affert, qua in re incredibilem imperitiam prodit, hos duo versus in unum tetrametrum conjunctos affert. Speciminis caussa satis sit, hæc, ut in ipso codice leguntur, adscripsisse: τετράμετρον καταληκτικὸν·

δ' ἐν ὀλυμπιάδι νικιῶν, ἴλα φερέτω χάριν.

τετράμετρον ἀκατάληκτον

ἑκατὸν μὲν διὸς υἱοὶ τάδε μῶσαι ἡροκόπεπλοι

ὅμοιον ἀλκαίου

ἐμὲ δειλὰν ἐμὲ τασᾶν κακοτμητῶν παῖδ' ἔχοισαν.

Ad prima verba, τετράμετρον καταληκτικόν, quæ Pindari versu confirmantur, in margine minio adscriptum est ἀλκμᾶνος. Illud quidem certum puto esse, Alcmanis verba non modo sensu, sed etiam numero cohærere, pariter ut Alcæi illa,

ἐμὲ δειλὰν, ἐμὲ πασᾶν κατοτάτων πεδέχοισαν,

quæ non tetrametrum esse, sed initium systematis ex decem pedibus Ionicis compositi, bis monet Hephæstio p. 67. (120. 121.) Eaque lege, imitatus Alcæum, Horatius fecit carm. III. 12. ubi vide Bentleium. Systemata ista haud dubie cohærente numero scripta erant, ut neque hiatui indecoro, neque syllabæ ancipiti locus esset. Ita Horatii illud carmen ex quattuor denorum pedum systematis constat:

Miserárum est, neque amóri dare lúdum, neque dúlci
mala víno lavere aút exanimári metuéntis
patruaé verbera línguæ.

Præter hæc ad puros Ionicos pertinere videtur tetrameter catalecticus, quem a Phrynicho tragico usurpatum refert Hephæstio,

τό γε μὴν ξείνια δούσας, λόγος ὥσπερ λέγεται,
ὀλέσαι, κἀποτεμεῖν ὀξεῖ χαλκῷ κεφαλάν·

(sic scribendum videtur: vulgo *δούσαις λόγος, ὥσπερ λέγεται*: secundum versum Dorvillius restituit) et a Phrynicho comico:

ἃ δ᾽ ἀνάγκα ᾽στ᾽ ἱερεῦσιν καθαρεύειν φράσομεν.

De aliis tragicorum et comicorum versibus infra dicetur.

CAP. XXXIX.

DE VERSIBUS ANACREONTEIS.

1. Anacreontem Hephæstio pluribus Ionicorum a minore formis usum esse censuit, quas supra quum afferrem, non aliter eas dixi pro Ionicis haberi posse, nisi si constaret, etiam omissam esse nonnumquam anaclasin. Certo Ionicus est trimeter catalecticus,

Διονύσου σαῦλαι Βασσαρίδες.

Permirum vero est, nullam ab Hephæstione mentionem factam esse dimetri acatalecti, quem usitatissimum fuisse, et carmina ista, quæ ad Anacreontem referri solent, et multi scenicorum poëtarum loci ostendunt. Nempe commemorat quidem Hephæstio versus Anacreonteos p. 16. (30) sed tamquam iambicos dimetros catalecticos: at non debebat eum latere Ionicus Anacreontis dimeter. Quod genus versuum quum propter miram varietatem, quæ in Anacreonteis maxime carminibus reperitur, impeditissimum visum esset, multi in eo explicando desudarunt, successu, ut in tanta vel corruptorum vel inscite factorum versuum copia exspectari poterat, parum felici. Neque is, qui in Diario classico, quod Londini editur, a. 1808. mense Aprili, magno molimine hoc argumentum aggressus est, multum ei lucis videtur attulisse: de cujus dissertatione quid sentiam, meis ipsius verbis indicavit Erfurdtius, qui disputationem illam Germanice vertit in libro, cui index est *Königsberger Archiv*, a. 1812. parte IV.

2. Ex veteribus, nisi alii, certe M. Varro, versus Anacreonteos putavit Ionicis a majore adnumerandos esse: de quo ita scribit Terentianus p. 2447.

nonnulli metron hoc magis putarunt,
quod sit postera pars Ionicorum,
quos dicunt *ἀπὸ μείζονος* vocandos,
ut versus reparetur inde plenus:
segetés meúm labórem:
ó quám relevárúnt segetés meúm labórem:

Triviaé rotétur ígnis:
cérnis, quotiéns híc Triviaé rotétur ígnis:
nec pars hæc anapæston atque iambos,
nec non et catalecticam supremam,
sed sumat pariambon et trochæos,
sege | tés meúm la | bórem:
quod metro soleant pedes Ione
hunc, longas brevibus, brevesque contra
alterna vice commodando longis,
versum claudere sæpe de trochæis.
nec mirum puto, quando Varro versus
hos, ut diximus, ex Ione natos
distinguat numero pedum minores.

Quod metro soleant pedes Ione scripsi, quum legeretur *metron*. Recepit Gaisfordius ad Hephæst. p. 328. Eadem tradit Marius Victorinus p. 2601. seq. Non male autem Varro: quamquam si Ionici a minore, ut supra diximus, brevium syllabarum cum sequente arsi cohærentia ab alteris differunt, rectius versus Anacreonteos Ionicis a minore adnumerabimus. Paucos enim versus in carminibus Anacreonti adscriptis, qui connexioni illi obstare videntur, tanto credibilius est corruptos esse, quo pejus habita ab librariis esse fragmenta ista constat.

3. Duo vero sunt diversa versus Anacreontei genera, unum, quod iambicam, alterum, quod anapæsticam anacrusin habet: quæ cavendum est ne quis confundat. Nam si quando uno in carmine et disyllaba et monosyllaba anacrusis invenitur, monosyllaba semper longa est, brevibus contractis in unam. Nusquam autem anacrusin promiscue modo ex duabus, modo ex una brevi factam videmus. Nam in carmine, quod XXVI. est inter Anacreontea, aut totum carmen stropha est, cujus tres postremi versus diversi generis sunt, aut, quod veri similius esse arbitror, tres isti versus fragmentum sunt alius carminis. Dicam primo de illo genere, quod iambicam anacrusin habet, quæ cernitur syllaba ancipite. Ejus hæc forma est:

⏒ –́ –́ ⏑ ⏑ –́ ⏒

⏒ –́ ⏒ –́ ⏒ –́ ⏒

Et quum amphibrachi usus multo sit frequentior, quam cujus ille locum tenet, dactyli, ea re factum est, ut grammatici hoc metrum cum iambico dimetro catalectico confunderent, præsertim quum prima amphibrachi syllaba fere semper brevis reperiatur:

θέλω λέγειν Ἀτρείδας.

Nam sane, quæ carmina hanc formam solam habent, nihil impedit, quin iambicis versibus scripta videantur. Ejusmodi sunt in Anacreonteis I. II. IX. X. XI. XII. XIII. XIV. XVI. XVII. XIX. XX. XXXIII. XL. XLVII. LV. LIX. LXV. et fragm. II. et XXVIII. et carmen, quod inter Theocritea est, in mortuum Adonidem, in quo quum omnes versus purissimi sint, dubitandum videtur, an v. 43.

κἀς ὕλαν οὐκ ἔβαινεν,

corruptus sit: in quo fortasse scriptum fuerat,

χὔλαν ἔτ' οὐκ ἔβαινεν.

Sic ἔτ' οὐκ apud Sophoclem Trach. 161. et ἔτ' οὐδὲν Philoct. 1217.

4. Quamquam tantum abest, ut hujusmodi versus per se quidem improbandi sint, ut non sit dubium, quin si quidem poëta Ionicos versus, non iambicos dare voluit, amphibrachus, quo secundus ordo incipit, jure primam habeat ancipitem. Ita apud Anacreontem XV. 11. et XXXVIII. 5. 12.

ἕως οὖν ἔνδ' ἐστίν.
ὁ νάρθηξ δ' οὐδέν ἐστιν.
Σειληνὸν δ' ἐν μέσοισιν.

Sic enim scribendum.

5. Invenitur vero etiam ultima amphibrachi producta. Dubium exemplum est XV. 15.

λέγῃ σε μὴ δεῖ πίνειν,

quæ Vaticani codicis scriptura est. XXXI. 4.

ἐμαίνετ' Ἀλκμαίων τε,

ubi quis conjicere possit,

ἐμαίνετο πρὶν Ἀλκμάν,

de qua nominis forma v. Valck. ad Phœn. 196. p. 65. et Becmann. ad Antig. Caryst. p. 145. Non ausim tamen quidquam mutare. Sed XXXII. 25. corruptas voces ita emendandas puto:

τί φής; ἀνεπτερώθης;

Ibidem v. 25. pro vulgato,

τοὺς ἐκτὸς αὖ Γαδείρων,

codex Vaticanus habet,

καὶ τοὺς Γαδείρων ἐκτός.

Et quamquam rarissima est hæc productio, tamen minime rejicienda est, quum ex metri lege recte se habeat, et in illo quoque genere, quod disyllabam anacrusin habet, interdum reperiatur, ut apud Sophoclem in Electr. 1058.

φρονιμωτάτους οἰωνούς,

et apud Euripidem in Cyclope 497.

ἐπὶ δεμνίοις τε ξανθόν,

et fortasse iterum in isto carmine. Locum infra integrum ponam. Nusquam vero memini simul et primam et ultimam amphibrachi longas invenire. Alia ratio est, qua recentiores poëtæ usi sunt. Hi enim quum hoc genus putarent iambicum esse, iambos autem scirent in imparibus locis spondeum recipere, sæpissime tertii iambi loco spondeum posuerunt, nescientes non licitum hoc esse in dipodia catalectica. Ita fecit Paullus Silentiarius in longissimo carmine apud Brunckium in Analect. T. III. p. 94. seqq. ut statim a principio:

βούλει μαθεῖν, ἄνθρωπε,
θερμῶν ἄτεχνον ῥεῦμα.

Puriores sunt versus Gregorii Nazianzeni, apud quem p. 182. seqq. in carmine ad animam suam, de CLXXXI. versibus non amplius septem spondeum in tertia sede habent, 11. 12. 138. 154. 160. 167. 169. iique ipsi haud scio an corrupti.

6. Præterea in iambica illa versus Anacreontei forma interdum, sed raro prima arsis soluta invenitur, ut XXVII. 1. 10. LII. 1.

τοῦ Διὸς ὁ παῖς, ὁ βάκχος.
καὶ πάλι θέλω χορεύειν.
τὸν μελανόχρωτα βότρυν.

7. Sed hæc Anacreontei versus forma non caret difficultate in iis carminibus, in quibus alii quoque pedes admiscentur. Apparet autem, tres istos iambos cum syllaba catalectica, si metrum non est iambicum, aut posse choriambico metro attribui,

–́ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑
⏑ –́ ⏑ – ⏑ – ⏑

aut Ionico,

⏑ –́ –́ ⏑ ⏑ –́ –́
⏑ –́ ⏑ –́ ⏑ –́ –́

Et quum interdum uno in carmine omnes istæ tres formæ conjunctæ inveniantur,

⏑ –́ ⏑ – ⏑ – ⏑
–́ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑
⏑ –́ –́ ⏑ ⏑ – –

non mirabor, si quis hoc metrum putabit choriambicum esse polyschematistum, quod, ad modum Glyconeorum, (tertia enim harum formarum Pherecrateo versui convenit, qui est Glyconeus catalecticus) collocatione choriambi variet, nunc in principio eum habens,

–́ ⏑ ⏑ – | ⏑ – ⏑
⏑ –́ ⏑ – |

nunc in medio,

◡ –́ | –́ ◡ ◡ – | ◡
| ◡ – ◡ – |

Nec sane ausim, hanc conjecturam prorsus ut vanam rejicere. Qui exemplis munire eam volet, vix aptiora reperiet, quam carmina Anacreontis XXIII. et XXXIV. Illius postremos versus, in quibus hæ formæ omnes conspiciuntur, adscribam:

ἐμοὶ γένοιτο πίνειν,
πίοντι δ' οἶνον ἡδὺν,
ἐμοῖς φίλοις συνεῖναι,
ἐν δ' ἁπαλαῖσι κοίταις
τελεῖν τὰν Ἀφροδίταν.

Penultimi versus forma non amplius in isto carmine invenitur, sed ultimi v. 6. ubi recte cod. Vat.

εἰ δ' οὖν μὴ τὸ πειράσθαι.

Non diffiteor tamen, haud ita certum mihi videri argumentum, quod his ex carminibus depromatur. Nam quum plura ex Anacreonteis reliquiis non κατὰ στίχον, ut grammatici vocant, sed κατὰ σχέσιν scripta sint, quis certo judicare de istis carminibus ausit, quum præsertim, quemadmodum plura alia, nihil nisi fragmenta esse videantur? Id in XXXIV. quidem carmine, quod brevissimum est, valde est veri simile: sed etiam de XXIII. ut ita statuam, movet me initium,

ὁ πλοῦτος εἴ γε χρυσοῦ
τὸ ζῆν παρεῖχε θνητοῖς,

in quo particulæ εἴ γε sensui repugnant. Quamobrem a poëta scriptum fuisse puto,

ὁ πλοῦτος εἰ δὲ χρυσοῦ
τὸ ζῆν παρεῖχε θνητοῖς,

sed indoctum librarium, qui non intelligebat, fragmentum esse hos versus, γὲ posuisse.

8. Sed, quod dicebam, monostrophica esse multa ex his carminibus, primo aliquot exemplis confirmabo. Itaque præter illum locum, quem supra in choriambicis versibus ex Athenæo attuli, videat mihi aliquis carmen LX. quod ipsum nihil nisi fragmentum est, de quo testes habemus Hephæstionem p. 69. et scholiastam ejus. Constat illud ex versibus Glyconeis et Pherecrateis, cujusmodi strophas reperies etiam in fragm. 4. 5. 6. 29. 36. Alius generis est carmen LXI. quod constat ex tribus strophis trochaicis; et LXVI. quod est ex strophis logaœdicis, ita scribendum:

ἡδυμελὴς, Ἀνακρέων,
ἡδυμελὴς δὲ Σαπφώ·
β'. Πινδαρικὸν δέ τι μοι μέλος
συγκεράσας τις ἐγχέοι·

τὰ τρία ταῦτά μοι δοκεῖ
καὶ Διόνυσος ἐλθών,
γ΄. καὶ Παφίη λιπαρόχροος,
καὐτὸς Ἔρως ἂν ἐκπιεῖν.

Falleretur, puto, qui priores quattuor versiculos in unam stropham, itemque posteriores conjungeret. Nam una tantum in his integra stropha est, quæ complectitur versus tertium, quartum, quintum, sextum; primi duo versus finis præcedentis strophæ sunt; ultimi sunt initium sequentis strophæ. Simile fragmentum est carmen XXXV. cujus strophæ ex tribus Anacreonteis et logaœdico versu constant: nam v. 4. scribendum,

Σιδονίην γυναῖκα·

Quin etiam ubi omnes versus ejusdem generis sunt, interdum strophas notari licet, ut in carmine XXXIX. cujus strophæ sunt septem ex quaternis versibus, quorum prior ubique hæc verba habet,

ὅτ' ἐγὼ πίω τὸν οἶνον,

ex quo apparet, in prima stropha unum versum vel potius duos excidisse; nam verba, Μοῦσας λιγαίνειν ἄρχεται, supplementum sunt librarii. In carmine XXV. aut primæ strophæ primi duo versus, secundæ quattuor postremi desunt, aut v. 3—10. integram stropham continent:

ὅταν πίω τὸν οἶνον,
εὕδουσιν αἱ μέριμναι.
τί μοι πόνων, τί μοι γόων,
τί μοι μέλει μεριμνῶν;
θανεῖν με δεῖ, κἂν μὴ θέλω.
τί τὸν βίον πλανῶμαι;
Πίωμεν οὖν τὸν οἶνον
τὸν τοῦ καλοῦ Λυαίου·
σὺν τῷ δὲ πίνειν ἡμᾶς
εὕδουσιν αἱ μέριμναι.

Carmen XXXVIII. si quid video, ex duobus vel tribus etiam male compositis fragmentis constat. Ea si tria sunt, (nullo modo enim versus 6. et seqq. cum præcedentibus cohærent) singularem stropham constituunt v. 6—10. Sin duo sunt unius carminis fragmenta, crediderim strophas ex novem vel decem versibus constitisse, quorum quartus, itemque nonus vel decimus fuerit choriambicus. Primi versus ita scribendi videntur:

ἐγὼ γέρων μέν εἰμι,
νέων πλέον δὲ πίνω.
κἂν μὲν δέῃ χορεύειν,
σκῆπτρον ἔχω τὸν ἀσκόν·
ὁ νάρθηξ δ' οὐδέν ἐστιν.

Reliqua strophæ pars deest, sequunturque alius strophæ quinque postremi versus cum initio strophæ, quæ hanc excipiebat.

9. His indiciis adductus, magnopere vereor, ne, ut iambicus ille Anacreonteus et Ionicus unum genus sint, commutarique inter se queant, tamen choriambicus plane ab isto genere diversus sit, ac proinde, ubi invenitur, stropharum constituendarum index sit. Itaque carmen XXXIV. stropham esse puto vel decerptam ex carmine, quod ex pluribus hujus formæ strophis constabat, vel, si integrum est carmen, factam ad similitudinem stropharum alibi usurpatarum. Videtur autem ita scribendum esse:

μή με φύγῃς, ὁρῶσα
τὰν πολιὰν ἔθειραν,
μηδ', ὅτι σοὶ πάρεστιν
ἄνθος ἀκμαῖον, ὥρας
    ἐμᾶς δῶρα διώσῃ.
    ὅρα, κἀν στεφάνοισιν
ὅπως πρέπει τὰ λευκὰ
ῥόδοις κρίνα πλακέντα.

Horum versuum quintus et sextus aut primitivam habent Anacreonteorum formam, cujus anaclasis in duobus ultimis est, aut polyschematistorum lege ex eo genere, cujus sunt primi quattuor versus, deducti sunt. Illud utique credam, si plures strophas hoc carmen habuit, omnes eadem lege compositas fuisse. Carmini vero XIII. vereor ne duo postremi versus aliunde additi sint, cujus rei etiam dialectus facit indicium. Brunckii certe correctio, quæ disyllabam anacrusin infert, ab hac metri forma aliena est.

10. Hæc si recte disputavimus, consequens est, versus Anacreonteos, qui monosyllabam anacrusin habent, duas tantum formas admittere, unam, quæ propria est,

⏒ –́ –́ ⏑ ⏑ –́ –́

alteram, dactylo in amphibrachum mutato,

⏒ –́ ⏑ –́ ⏑ –́ –́

Prior illa, quæ simillima est versui Pherecrateo, uno tantum in carmine, quod est XXX. constanter usurpata invenitur, in aliis autem admiscetur alteri formæ, quæ longe est usitatior. Differt autem a versu Pherecrateo ea re, quod non nisi ab iambo vel spondeo potest incipere, quum hic, ut qui basin in initio habeat, etiam a trochæo ordiatur. Invenitur hæc Ionica versus Anacreonti forma in his carminibus: XXIII. XXVI. XXVII. Nam XXVI. 1. quod legitur,

ὅταν ὁ Βάκχος ἐσέλθῃ,

etsi defendi posset ista solutio, tamen ita invenusta est, ut non dubitandum videatur de abjiciendo articulo.

11. Sequitur secundum genus versuum Anacreonteorum, quod anacrusin disyllabam habet:

⏑ ⏑ –̍ –̍ ⏑ ⏑ –̍ –̍

⏑ ⏑ –̍ ⏑ –̍ ⏑ –̍ –̍

Hujus quoque apud Anacreontem primitiva forma, quæ est ex duobus Ionicis, minus usitata est, quam altera, ita ut nullo in carmine sola usurpata sit. Quare prius de altera dicam. Ea ex puris iambis constanter facta invenitur in his carminibus: III. IV. VII. XXI. XXVIII. XLIV. XLV. ubi jam olim monui v. 6. scribendum esse

μέλιτι γλυκεῖ βαλοῦσα,

quæ videtur etiam Brunckii fuisse sententia; porro XLVI. XLVIII. XLIX. L. ubi v. 8. scribendum, πεπεδημένον δ' ὀπώραις. Porro LXIV. et ex fragmentis 1. cui qui in cod. Vat. additi sunt postremi versus, alius carminis sunt, iambis acatalectis et catalecticis scripti: deinde 30. 32. 33. cujus secundus versus mutilus est; 34. 38. 141.

12. Anacrusis quum in hoc genere una syllaba constat, longa ea sit necesse est, ut ex contractione duarum brevium orta. Ejus rara exempla sunt. VI. 16. XXII. 6.

κῶμον μέτεισι χαίρων.
πήγη ῥέουσα πειθοῦς.

Vide XXIX. 25. 45. XXXVI. 2. 4. 5. 7. quod carmen ita æqualibus proportionibus variat pedes ut nesciam an pro stropha habendum sit ex tribus partibus composita, quarum priores duæ quaternos, tertia quinos versus habeat. LXII. 12.

13. Solutio primæ arseos invenitur XLIII. 8.

σὺ δὲ φίλιος εἶ γεωργῶν,

si quidem ita legendum est. Et cum contractione primarum brevium v. 7. etsi ibi quoque incerta lectio est,

χὠπόσα φέρουσιν ὗλαι.

Secundæ arseos solutio admissa est VI. 3.

μεθύωμεν ἅβρα γελῶντες.

et V. 5.

πίνωμεν ἁβρὰ γελῶντες.

qui tamen parum venusti versus sunt. Aptius exemplum exstat in carm. XXXVII. v. 6.

ἴδε, πῶς γέρανος ὁδεύει.

14. Producta primi iambi anacrusis frequentior apud scenicos est:

⏑⏑–́ – –́ ⏑ –́ –́

Anacreon ita XXXIX. 5.

ἀπορίπτονται μέριμναι.

Vide v. 15. XLI. 2. 27. Et cum contractione primarum brevium XXXVI. 11.

τὴν ψυχήν μου κάρωσον,

nisi forte με scripserat. Non pertinet ad hanc formam XXII. 3.

ἁπαλὰς σείει δὲ λυπάς,

quum ex Etym. M. constet, Anacreontem etiam σίειν dixisse: vide

fragm. 43. Etsi vero longa esse prima primi iambi syllaba potest, tamen non potest ea longa, ut brevis loco posita, in duas breves solvi. Neque enim credibile est, id sibi hos poëtas indulsisse, ut, quemadmodum comici in versibus choriambicis, anacrusin iambi etiam ex duabus syllabis fieri paterentur. Talia exempla sunt V. 13. XXXVII. 1.

παρὰ σοῖς, Διόνυσε, σηκοῖς.
ἴδε πῶς ἔαρος φανέντος.

At in priore versu scribe Δεύνυσε, quam formam grammatici ab Anacreonte usurpatam docent: v. fragm. 64. In altero autem nemo dubitabit, opinor, reponere,

ἴδε πῶς φανέντος ἦρος
χάριτες ῥόδον βρύουσιν.

In carm. LVI. γηραλέοι et ἀργαλέη cum contractione posita esse, apertum est.

15. Ionica hujus generis forma iambicæ mixta invenitur in his carminibus: V. VI. XXII. XXIX. XXXVI. XXXVII. XXXIX XLI. XLII. LI. LII. LIII. LIV. LVI. LVII. fragm. 13. 17. 21. Aliquot versus hujus formæ ab librariis vitiati sunt; quos dum affero, simul alia quædam corrigam. Carm. V. 9. ubi qui præcedit versus, fortasse ex alio carmine adjectus est, scribe;

ῥόδον, ᾧ παῖς ὁ Κυθήρης
στέφεται καλοὺς ἰούλους.

XXXVII. v. 10. et 11. ex unius versus depravationibus conflatos esse, jam alii intellexerunt. Nisi fallor, locus iste ita corrigendus est:

καρποῖς γαῖα προκύπτει,
Βρομιοτρεφές τε νᾶμα
κατάφυλλον, κατάκλωνον
θαλέθων ἤνθισε καρπός.

XXXIX. 9. jam olim proposui λυροπαίγμων. Tollenda videtur forma Ionica in eodem carmine v. 21. ubi scribendum puto:

ὑποκυρτωθεὶς κυπέλλοις,
τὸν ἐμὸν νόον δ' ἁπλώσας,
θιάσῳ τέρπομ' ἑταίρων.

i. e. turgidus vino. In postremo versu Pauwii conjecturam sequutus sum, quæ et metro satis facit, et ad sensum apta est: etsi hic versus in iis est, de quibus absque librorum auxilio nihil certo pronunciari potest, nisi vitiosam esse vulgatam lectionem. Ibidem v. 16. scribendum videtur,

τὰ δὲ φροντίδος μεθῶμεν.

XLI. 11. scribe,

δι' ὃν ἀμπαύσατο λύπη.

XLII. 3. jam alii viderunt, scribendum esse εὗτ' ἄν. LI. 5. scribe:

ἄρα τῆς ὕπερθε λευκήν.

et v. 8. 9.

μακάρων φύστιος ἀρχήν.
ὅδε μὴν ἔδειξε γυμνήν.

LIII. 1. mirum est, tam diu latuisse veram lectionem,

στεφανηφόρου μετ᾽ ἦρος
μέλομαι ῥόδον τέρεινον
συνέταιρον ὀξὺ μέλπειν.

Eadem loquutio fugit editores LVIII. ubi scribendum:

τὸν Ἔρωτα γὰρ τὸν ἁβρὸν
μέλομαι βρύοντα μίτραις
πολυανθέμοις ἀείδειν.

Ut redeam ad carmen LIII. versu 16. scribe:

σκύφῳ ἔστι δ᾽ αὖτε τερπνόν.

LVII. 5. scribe,

κυάθους, ὡς ἀνυβριστὶ
ἀνέδην τε βασσαρήσω.

Fragmentum 17. ita scribendum:

ἐπὶ δ᾽ ὀφρυσιν σελίνων
στεφανίσκους . . . .
θέμενοι θάλειαν ὀρτὴν
ἀγάγωμεν Διονύσῳ.

16. Quæ hactenus attuli, satis, puto, monstrabunt, magnam istam licentiam, quæ versibus Anacreonteis concessa credebatur, vitiosis lectionibus codicum, perversisque doctorum opinionibus deberi. Itaque posthac, ut spero, cavebunt sibi, qui his poëmatiis manus admovebunt, ne leges hujus metri, quæ satis severæ sunt, ita, ut hactenus factum est, susque deque haberi patiantur. Optandum est autem, ut non indoctissimus quisque, quod toties fieri vidimus, hunc scriptorem attingat, sed eorum aliquis, qui, quod isti non vident, quam difficilis hæc sit et periculosa res, intelligat. Sed non prætereundum est aliud, quod impedire hujus metri explicationem possit. Cavendum est enim, ne quis ex versibus, qui politici vocantur, quidquam colligat, quorum quum hæc sit conditio, ut spreta justa syllabarum mensura utcumque numero verba accommodentur, falli necesse est, qui ad eam rem non attenderit. Ejusmodi sunt recentissimorum quorumdam hominum poëmatia, quæ, quod Anacreonteis inserta sunt, multis fraudem fecere. Carmina dico XVIII. XXIV. LXII. et fragmentum tertium: quorum de uno tantum infra dicam: reliqua enim piget attingere. Sed antea dicendum paucis est de recentiorum versibus Anacreonteis. Valde enim hoc genere delectati videntur, ita ut enucleatius de eo præciperent, et novam quamdam ejus formulam excogitarent. Ac scholiastes Hephæstionis p. 87. seq. (171. seq.)

veteres ait iambico dimetro acatalecto nomen versus Anacreontei fecisse, quod genus de more in imparibus locis spondeos reciperet; de recentioribus autem sic scribit: οἱ δὲ νεώτεροι διαιροῦσιν αὐτὸ εἴς τε κῶλα ἕξ, καὶ εἰς δύο· καὶ τὰ μὲν ἓξ κῶλα φασὶν οἴκους, τὰ δὲ δύο κουκούλιον· καὶ ἐπιδέχονται οἱ μὲν οἶκοι ἀνάπαιστον, καὶ δύο ἰάμβους, καὶ περιττὴν συλλαβήν· οἷον,

ἀπὸ τοῦ λίθου τὸ ῥεῖθρον.

καὶ,

ἀπὸ τῆς φίλης ἐρήμου.

τὸ δὲ τούτων κουκούλιον σύγκειται ἔκ τε τοῦ ἐλάσσονος τῶν δισυλλάβων ποδῶν, τουτέστι τοῦ πυῤῥιχίου, καὶ ἐκ τοῦ μείζονος, ἤτοι τοῦ σπονδείου· καὶ ἔχει ἐν μὲν ταῖς περιτταῖς χώραις τὸν ἐλάσσονα, ἐν δὲ ταῖς ἀρτίοις τὸν μείζονα· οἷον,

ἀρετῆς εὐστεφάνου ἄνθεα δρέψας
ἁγίων περσιδάμου κόσμου ἀΐων,

καὶ,

Ζαχαρίου μεγάλου πάγκλυτε κοῦρε.

τινὲς δὲ συντάττουσιν αὐτοῖς καὶ ἕτερον ἐξ ἑνὸς τῶν τετρασυλλάβων ποδῶν τὴν συστροφὴν ἔχοντα, ἤγουν ἐξ Ἰωνικοῦ ἀπ' ἐλάσσονος τρίμετρον ἀκατάληκτον, ὃν καὶ ἀνακλώμενόν φασιν· ἐπιδεχόμενον δὲ τομὴν ἑφθημιμερῆ, τουτέστι μετὰ τὰς τρεῖς τοῦ δευτέρου ποδὸς περαινομένην τὴν τομὴν εἰς μέρος λόγου· οἷον,

ἀρετῆς ἔργα φέρειν ἔμπονος ἥβη.

ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἀπὸ χοριάμβου ἄρχεται ὁ τοιοῦτος στίχος, εἶτα ἔχει τὸν Ἰωνικὸν ἀπ' ἐλάσσονος, διὰ τὸ ἀδιάφορον τῆς τελευταίας, καθὰ τῷ ἁγίῳ Σωφρονίῳ καὶ ἄλλοις ἀρχαιοτέροις δοκεῖ· οἷον,

Χριστιανῶν μακάρων ἔλθετε παῖδες.

καὶ οὕτω μὲν ἐκ τριῶν τετρασυλλάβων· εἰ δὲ βούλει ἐκ δισυλλάβων, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ χώρᾳ, τροχαίου· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, ἰάμβου· ἐν δὲ τῇ τρίτῃ, πυῤῥιχίου· ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ, σπονδείου· ἐν δὲ τῇ πέμπτῃ, πάλιν πυῤῥιχίου· ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ, τροχαίου, ἢ σπονδείου, διὰ τὴν ἀδιάφορον. Eadem fere Fresnæus in Glossario v. κουκούλλιον ex scriptoribus MSS. de metris affert. Nec multum differunt, quæ Elias monachus p. 80. seq. scribit. Alia iisdem fere verbis scripta ex libello de metris, cui Hephæstionis nomen præfixum est, ex codice MS. Augustano descripta habeo, ex quibus hoc tantum afferam, post versum illum, qui sic scriptus est,

ἁγίων περσιδάμου κόσμον ἀεὶ ὤν,

additum legi, ἔστιν ὁ στίχος τοῦ Ἀνακρέοντος οὗτος. Brevissime hanc doctrinam complexus est grammaticus MS. in bibliotheca Bernensi, cujus sæpius mentionem feci. Is ita scribit: τὸ Ἀνακρεόντειον ἔστι μὲν δίμετρον· ἐπιδέχεται δὲ ἐν τοῖς οἴκοις αὐτοῦ ἀνάπαιστον, καὶ δύο ἰάμβους, καὶ μίαν περιττὴν συλλαβήν· οἱ δ' ὡς τριμέτρῳ χρησάμενοι ἐν μὲν τῇ πρώτῃ τιθέασι τροχαῖον· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἴαμβον· ἐν δὲ τῇ τρίτῃ καὶ τῇ πέμπτῃ πυῤῥίχιον· ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ σπονδεῖον. ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ ἀδιαφόρως. Δίμετρον ἐν τῇ ἀρχῇ συλλαβῇ περιττεῦον·

καί που τι καὶ βροτῶν φάτις.

Δίμετρον καταληκτικόν·

τά τε βάθρων πολίων.

Δίμετρον συλλαβῇ περιττεῦον ἐν τῷ τέλει·

ὁ νόος θέλει γεραίρειν.

ὅμοιον·

ὁ νόος θέλει καθυμνεῖν.

Sed explicanda paucis hæc doctrina est. Etenim οἴκους recentiores isti strophas appellabant, ut Fresnæus in Glossario docuit, eodem modo, quo ab Italis *stanze* dicuntur. Hinc apertum est, οἴκους illos sex versibus Anacreonteis constitisse, iisque deinde additos esse duos trimetros Ionicos, qui interdum choriambo incipiebant, eosque cuculii nomen habuisse. Videntur autem οἶκοι isti nonnumquam etiam ex quattuor Anacreonteis compositi fuisse. Elias monachus p. 80. (correctum enim dabo) τοῦ Ἀνακρεοντείου οἱ οἶκοι (quod est in cod. Med. οἱ Ἀνακρέοντες, non damnem: familiaris ista videtur appellatio fuisse) ἐπιδέχονται μὲν ἀνάπαιστον, καὶ δύο ἰάμβους, καὶ μίαν περιττὴν συλλαβήν, οἷον,

ἀπὸ τοῦ λίθου τὸ ῥεῖθρον·

λέγονται δὲ διὰ μέλους ἀνὰ τέσσαρες, οἷον·

φίλε, μὴ λάθοι' ἐμεῖο,
ἀρετῆς τρόποισι λάμπων,
ἀγάπης ὅρους φυλάττων,
μοναχῶν ἄριστε Μάρκε.

Illius vero generis, quod senis in οἴκῳ Anacreonteis cuculium ex duobus trimetris subjectum habebat, luculentum exstat exemplum in carmine, quod inter Anacreontea LXII. est:

θεάων ἄνασσα, Κύπρι,
ἵμερε, κράτος χθονίων,
γάμε, βιότοιο φύλαξ,
ὑμέας λόγοις λιγαίνω,
ὑμέας στίχοις κυδαίνω,
ἵμερον, γάμον, Παφίην.
δέρκεο τὴν νεᾶνιν, δέρκεο, κοῦρε.
ἔγρεο, μή σε φύγῃ πέρδικος ἄγρα.
Στρατόκλεις, φίλος Κυθήρης.
Στρατόκλεις, ἀνὴρ Μυρίλλης,
ἴδε τὴν φίλην γυναῖκα·
κομάει, τέθηλε, λάμπει·
ῥόδον ἀνθέων ἀνάσσει·
ῥόδον ἐν κόραις Μυρίλλα.
ἥλιος τὰ σέθεν δέμνια φαίνοι·
κυπάριττος πεφύκοι σεῦ ἐνὶ κήπῳ.

Ex ultimo hujus carminis versu intelligitur, non duo diversa trimetri genera esse, quorum alterum a choriambo, alterum ab Ionico incipiat,

sed legitimum pedem esse Ionicum pro quo quum choriambus ponitur, non ille in prima, sed in secunda syllaba ictum habet, quia ex Ionico per contractionem Molossus, ex Molosso per solutionem mediæ choriambus fit. Confirmat hoc quodammodo Synesii hymnus sextus, qui totus istiusmodi trimetris scriptus, sæpe ab initio Molossum habet. Palimbacchium quoque admitti potuisse credas, quum anaclasis et in primo et in secundo pede fiat: nullum tamen isto certe in hymno exemplum exstat. Adscribam initium hymni:

μετὰ παγάς ἁγιὰς αὐτολοχεύτου
ἀῤῥήτων ἑνοτήτων ἐπέκεινα
θεὸν ἀμβρότου θεοῦ κύδιμον υἷα,
μόνον ἐκ μόνου πατρὸς παῖδα θορόντα,
στεφανώσω σε σοφοῖς ἄνθεσιν ὕμνων,
ὃν βουλᾶς πατρικᾶς ἄφραστος ὠδὶς
ἀγνώστων ἀνέδειξε παῖδα κόλπων.

Anacreonteos dimetros poëtæ illius ævi sic videntur composuisse, ut fere has tantum duas formas usurparent,

⏑ ⏑ ´– ⏑ ´– ⏑ ´– ´–

⏑ ⏑ ´– ´– ⏑ ⏑ ´– ´–

Duo hoc metro carmina scripta habemus a Gregorio Nazianzeno, unum p. 179. quod valde corruptum est, alterum p. 252. duo item a Synesio, hymnos primum et secundum. Et apud hunc quidem etiam hujus formæ pauci versus reperiuntur,

⏑ ⏑ ´– ´– ´– ⏑ ´– ´–

sed ii partim aperte corrupti, partim dubii: etsi non est, quare hanc formam, quum veteres ea sæpissime usi sint, ab his poëtis abjudicandam censeamus.

17. Venio ad tragicorum comicorumque Ionicos. Et hi quidem versu Anacreonteo sæpe, sed in systematis, quæ *ἐξ ὁμοίων* vocantur, continuato usi sunt, legem plerumque satis severam observantes. Ut ordine hæc persequamur, tria discernemus Ionicorum genera, unum, in quo Ionicus numerus, isque non aliis versibus permixtus, regnat; secundum, in quo potior est forma iambica; tertium, quod vel anapæsto temperatur, vel cum aliis consociatur numeris.

18. Igitur illi Anacreontei, qui ex duobus Ionicis pedibus constant, quibus adjungitur interdum monometer, continuato numero exclusaque ancipite finali in systemata conjuncti, omnique numeri vel mensuræ variatione puri, finiri solent versu iambicam formam habente, eoque ipso quoque in antistropha totidem syllabas ac tempora complexo. Luculentissimum hujus generis exemplum in Æschyli Supplicibus exstat a v. 1025. Constat illud carmen ex duobus stropharum paribus, quorum primum hac lege factum est, ut stropharum duæ partes sint, utraque ex septem pedibus Ionicis et versu *ἀνακλωμένῳ*, sed ita, ut prior in anaclasi epitritum tertium pro diiambo habeat. Æqualis harum partium longitudo movit Burneium, ut non, quod debebat,

duas strophas ex denis versibus, sed quattuor pentadas constitueret, sollicitato frustra versu finali. Exempli caussa stropham tantum adscribam:

ἴτε μὰν, ἀστυάνακτας
μάκαρας θεοὺς γανάεντες,
πολιούχους τε καὶ οἱ χεῦμ᾽
Ἐρασίνου
    περιναίονται παλαιόν.
ὑποδέξασθε δ᾽, ὀπαδοί,
μέλος· αἶνος δὲ πόλιν τήν-
δε Πελασγῶν ἐχέτω, μήδ᾽
ἔτι Νείλου
    προχοὰς σέβωμεν ὕμνοις.

Sequitur deinde antistropha, quam quæ excipiunt strophæ, ex decem dimetris Ionicis et versu ἀνακλωμένῳ, iambos puros habente constant. Alia hujusmodi stropharum exempla vide in Persis v. 81. seqq. quæ finiuntur simili epodo v. 93—96.

19. Supplicum illud carmen ostendit, versus istos non a toto choro, sed a singulis chori personis cani. Neque qui Persarum quem attuli locum, atque alios, quos infra commemorabo, diligentius consideraverit, idem in his quoque factum esse dubitabit. Nam omnino systemata, quæ sunt ἐξ ὁμοίων, ut vocant grammatici, non universi chori, sed singularum personarum esse, diligens tragicorum comicorumque lectio docere poterit.

20. Venio ad secundum genus Anacreonteorum apud poëtas scenicos, quod est ἀνακλώμενον. Hoc genus bis invenitur in Prometheo, primo v. 128.

μηδὲν φοβηθῇς· φιλία γὰρ ἥδε τάξις
πτερύγων θοαῖς ἁμίλλαις
προσέβα τόνδε πάγον, πατρῴας.

deinde v. 397. ubi ita distinguendi sunt versus:

στένω σε τᾶς οὐλομένας τύχας, Προμηθεῦ·
δακρυσίστακτον δ᾽ ἀπ᾽ ὄσσων
ῥαδινὸν λειβομένα ῥέος παρειὰν
νοτίοις ἔτεγξα παγαῖς.
ἀμέγαρτα γὰρ τάδε· Ζεὺς δ᾽
ἰδίοις νόμοις κρατύνων
ὑπερήφανον θεοῖς τοῖ-
σι πάρος δείκνυσιν αἰχμάν.

Burneius et Blomfieldius, Porsoni regulam, quamplurimos versus in idem metrum reddi jubentis, sequuti, utroque in loco dimetros choriambicos constituerunt, non sine dispendio venustatis numerorum, et contra disertam auctoritatem veterum. Doctum enim et antiquum scholion ad v. 128. ita habet: ὁ ῥυθμὸς Ἀνακρεόντειος, κεκλασμένος πρὸς τὸ θρηνητικόν. ἐπεδήμησε γὰρ τῇ Ἀττικῇ, Κριτίου ἐρῶν, καὶ ἠρέσθη (sic scri-

bendum) λίαν τοῖς μέλεσι τοῦ τραγικοῦ. ἐχρῶντο δὲ αὐτοῖς οὐκ ἐν παντὶ τόπῳ, ἀλλ' ἐν τοῖς θρηνητικοῖς, ὡς καὶ Σοφοκλῆς Τυροῖ. ἔστι δὲ ταῦθ' ὅμοια τῷ,

οὐδ' αὖ μ' ἐάσεις μεθύοντ' οἴκαδ' ἀπελθεῖν.

Ita versum hunc, qui haud dubie Anacreontis est, pridem emendaveram, quum ita correxisse etiam Porsonum vidi. Τυροῖ, quod idem reponi jussit, præbuit etiam cod. Augustanus. Sed non opus erat, ut Tyro Sophoclis adhiberetur, quum idem metrum etiam in Electra hujus poëtæ usurpatum sit, v. 1058.

τί τοὺς ἄνωθεν φρονιμωτάτους οἰωνοὺς
ἐσορώμενοι τροφᾶς κη-
δομένους ἀφ' ὧν τε βλαστῶ-
σιν, ἀφ' ὧν τ' ὄνασιν εὕρω-
σι, τάδ' οὐκ ἐπ' ἴσας τελοῦμεν;

Hac sola ratione hos versus disponi posse, vel nomen οἰωνοὺς ostendit, quod non potuit prima correpta dici, ut visum est Monkio in Museo critico P. II. p. 209. Cæterum apud Æschylum si recte se habet constans librorum lectio δακρυσίστακτον δ' ἀπ' ὄσσων, tum hic necesse est iambicam formam Ionicæ opposuerit. Non facit ille tamen hoc alibi: unde quibusdam placuit δὲ ejicere, quod mea sententia fieri non potest. Non improbarem, si liber aliquis δακρυσιστακτὶ δ' ἀπ' ὄσσων præberet: sed satius duco, vulgatam intactam relinquere. Cæterum non dissimulabo, quibusdam in locis ita ambiguum esse, utrum Ionicus sit an choriambicus numerus, ut nunc, pro utro judicari oporteat, plane nesciamus, nunc pene fateri cogamur, temere hos numeros mixtos videri. Et hujus quidem generis stropha est in Œdipo Rege v. 483. quæ quoniam partim ex choriambis, partim ex Ionicis, utroque numero mire et parum apte interrupto, composita videtur, dicam, quæ mihi de ea re conjectura subnata sit. Apparet rhythmica ratione in utroque genere eadem manente, tamen numerum, prouti dividas rhythmos, diversissimum esse. Nam si Ionicus est, prior quæque duarum contiguarum arsium fortiorem ictum habet; sin choriambicus, posterior:

◡◡ –́ – ◡◡ –́ – ◡◡ –
–́ ◡◡ – –́ ◡◡ – –́ ◡◡ –

ὁ μὲν οὖν Ζεὺς, ὅ τ' Ἀπόλλων ξυνετοί.
ἀλλ' ὁ μὲν οὖν Ζεύς, ὅ τ' Ἀπολλὼν ξυνετοί.

Hæc res facit, ut, nisi interrupto numero, non possit ex altero in alterum transiri. Ea transitio talis foret ab Ionico ad choriambicum:

◡◡ –́ | –́ ◡◡ – | –́ ◡◡ –

a choriambico autem ad Ionicum:

–́ ◡◡ – – | ◡◡ –́ – ◡◡ –́

Neutra habet, quod placere possit; posterior potissimum quæ etiam

propter rhythmicam dissimilitudinem ordinum insuavis est. Licebit vero hanc pravitatem removere, si ἐπιπλοκὴν adhibebimus, non mutato numero. Neque aliud voluisse veteres puto. Nam si nomen numeri mutarunt, Ionicum in choriambicum, choriambicum in Ionicum abire dicentes, reputandum est, rhythmorum formas, non numerorum naturam his nominibus significari. Ista igitur ratio in Ionico numero duplex est:

–́ | ⏑⏑ –́ –́ | ⏑⏑ –́ –́   –́ –́ | ⏑⏑ –́ –́ | ⏑⏑ –́ –́

qui numeri jam non erunt choriambici, sed Ionici. Ita vero strophæ illæ Sophoclis sine insuavi illa interruptione uno genere numeri, atque elegantissime quidem, decurrent:

δεινὰ μὲν οὖν, δεινὰ ταράσσει
σοφὸς οἰωνοθέτας, οὔ-
τε δοκοῦντ', οὔτ', ἀποφάσκονθ'·
ὅ τι λέξω δ' ἀπορῶ.
πέτομαι δ' ἐλπίσιν, οὔτ' ἐν-
θάδ' ὁρῶν, οὔτ' ὀπίσω
τί γὰρ ἢ Λαβδακίδαις,
ἢ τῷ Πολύβου νεῖ-
κος ἔκειτ', οὔτε πάροιθέν
ποτ' ἔγωγ', οὔτε τανῦν πω
ἔμαθον πρὸς ὅτου χρησάμενος δὴ βασάνῳ
ἐπὶ τὰν ἐπίδαμον φάτιν εἶμ' Οἰδιπόδα,
Λαβδακίδαις ἐπίκουρος ἀδήλων θανάτων.

Comprobant hanc rationem interpunctiones et hiatus. Itaque versus 1. 8. 13. hæc metra habent:

–́ | ⏑⏑ –́ –́ | ⏑⏑ –́ –́
–́ –́ | ⏑⏑ –́ –́
–́ | ⏑⏑ –́ ⏑⏑ – ⏑⏑ – – | ⏑⏑ –́

In postremo, quem interpunctiones ita describi jubent, hiatus, quem antistrophicus in prima syllaba habet, illa ipsa ordinum distinctione mollitur.

21. Aliter paullo conformatus est locus in Bacchis Euripidis v. 530. cujus fabulæ carmina melica maximam partem Ionica a minore sunt: proprius enim rebus Bacchicis hic numerus videtur habitus esse:

σὺ δέ μ', ὦ μάκαιρα Δίρκα,
στεφανηφόρους ἀπωθῇ
θιάσους ἔχουσαν ἐν σοί.
τί μ' ἀναίνῃ; τί με φεύγεις;
ἔτι, ναὶ τὰν βοτρυώδη
Διονύσου χάριν οἴνας,
ἔτι σοι τοῦ Βρομίου μελήσει.

22. Rursum aliter finitur carmen monostrophicum ex tribus stro-

phis constans in Cyclope v. 493. cujus penultimus versus Ionicam formam habet, ultimus autem in antispastum exit, hoc modo,

◡◡ –́ –́ ◡◡ – ◡ –́ –́ –

Recte enim vulgo versus divisi sunt mirumque est et pene incredibile, Burneium non modo dubitare de hac descriptione, sed aliam proponere potuisse, eamque talem, cujus numeri in singulis versibus cum orationis decursu luctarentur. Nisi fallor, sic scribendum est.

ΧΟ. Μακάριος, ὃς εὐιάζει
βοτρύων φίλαισι πηγαῖς
ἐπὶ κῶμον ἐκπετασθείς,
φίλον ἄνδρ' ὑπαγκαλίζων,
ἐπὶ δεμνίοις τε ξανθὸν
χλιδανῆς ἔχων ἑταίρας
μυρόχριστος λιπαρὸν βό-
στρυχον· αὐδᾷ δέ, θύραν τίς οἴξει μοι;
ΚΥ. πά, πά, πᾶ; πλέως μὲν οἴνου,
γάνυμαι δὲ δαιτὸς ἥβης
σκάφος ὁλκὰς ὣς γεμισθεὶς
ποτὶ σέλμα γαστρὸς ἄκρας.
ὑπάγει μ' ὁ χόρτος εὔφρων
ἐπὶ κῶμον ἦρος ὥραις,
ἐπὶ Κύκλωπας ἀδελφούς.
φέρε μοι, ξεῖνε, φέρ', ἀσκὸν ἐνδός μοι.
ΧΟ. καλὸν ὄμμασιν δεδορκὼς
καλὸν ἐκπερᾷ μέλαθρον,
. . . φιλεῖ τις ἡμᾶς.
λύχνα δ' ἀμμένει διαὶ σὸν
χρόα, χὡς τερείνᾳ νύμφᾳ
δροσερῶν ἔσωθεν ἄντρων
στεφάνων οὐ μία χροία
περὶ σὸν κρᾶτα τάχ' ἐξομιλήσει.

V. 493. etsi defendi potest, tamen dubium videtur, utrum sic scripserit poëta, an *μάκαρ, ὅστις εὐιάζει*. V. 501. libri, *πᾶ, πᾶ, πᾶ*. Usitatam hujus adverbii mensuram qui servatam putabit, unum *πᾶ* delere debebit. Verum non ausim hoc facere, quum corripiendis duobus prioribus egregie cupiditas Cyclopis exprimi videatur. V. 512. seqq. non contenderim, veram me scripturam assequutum esse. Vulgo *ἀμμένα δάϊα σὸν χρόα, χὡς τέρεινα νύμφα*, et mox *στεφάνων δ' οὐ μία χρόα*. *Ἀμμένει* codex G. præbuit: unde Reiskius *ἀμμένει*.

23. Tertium genus, quo scenici poëtæ utuntur, insigne est admixto anapæsto, quo non solum finiuntur sæpe versus, (nam hæc catalexeos quædam forma est) sed etiam incipiuntur, vel medium eum recipiunt. Exempla exstant in Persis v. 66—80. ubi post quinque dimetros Ionicos ita finitur stropha:

Ἀθαμαντίδος Ἕλλης

πολύγομφον ὄδισμα
ζυγὸν ἀμφιβαλὼν αὐχένι πόντου.

Ad idem genus pertinent paullo post v. 97—113. quorum primi corrupti sunt. Exit systema ibi in iambicos numeros:

διέπειν, ἱππιοχάρμας
τε κλόνους, πόλεων τ' ἀναστάσεις.

Eodem referendus est Euripidis locus in Suppl. 42. seqq. ubi prior stropha duo complectitur systemata, ut ex ancipite finali v. 44. intelligitur; catalexis autem ubique fit in anapæstum. Nam utcumque legas ultimum secundæ strophæ versum, illud tamen certum est, non eum exire in iambos, ut visum est Burneio in Tentamine de metris Æschyli ad Persas p. 12. seq. et Gaisfordio in editione Supplicum. Alia exempla in Bacchis exstant, quorum afferam, quæ correctione indigent. V. 64. scribendum videtur:

στρ. Ἀσίας ἀπὸ γαίας ἱερὸν Τμῶ-
λον ἀμείψασα θοάζω
Βρομίῳ πόνον ἡδὺν, κάματόν τ' εὐ-
κάματον, Βάκχιον ἀζομένα θεόν.
ἀντ. τίς ὁδῷ; τίς ὁδῷ; τίς μελάθροις; ἔκ-
τοπος ἔστω, στόμα τ' εὔφη-
μον ἅπας ὁσιούσθω· τὰ νομισθέν-
τα γὰρ αἰεὶ Διόνυσον ὑμνήσω.

Vide supra p. 47. Memorabiles sunt, qui paullo post leguntur hujus generis Ionici, propter solutionum et contractionum varietatem, quam vereor ut antiquior tragœdia sibi indulserit. Solvit autem Euripides priorem arsin Ionici, et contraxit anacrusin in his v. 78.

τά τε ματρὸς μεγάλας ὄρ-
για Κυβέλης θεμιτεύων,
ἄνα θύρσον τε τινάσσων,
κισσῷ τε στεφανωθείς.

in antistropha formas pedum usurpans easdam. Contracta anacrusis invenitur etiam v. 113. ubi tres dimetri constituendi videntur. Finis strophæ, post insolentiorem catalexin Ionicorum choriambum habet.

Φρυγίων ἐξ ὀρέων Ἑλ-
λάδος εἰς εὐρυχόρους ἀγυίας,
τὸν Βρόμιον.

Brunckius, qui nescio quos anapæstos hic videns, in antistropha ἀμφιβάλλοντο edidit, ea re usitatam catalexin restituit. At ἀγυίας non potest mediam brevem habere. Vulgatam tuebitur locus, quem statim afferam, in quo eadem catalexis invenitur.

24. Etenim aliud insigne horum versuum exemplum præbet eadem fabula v. 370. Adscribam stropham, ita dispositam, ut servetur nu-

merus Ionicus, etsi, quod et ego olim putabam, et placuisse aliis video, pars horum versuum in choriambos redigi potest. Aptius tamen videtur, quum nihil impediat, continuari Ionicos:

Ὁσία, πότνα θεῶν,
Ὁσία δ', ἃ κατὰ γᾶν
χρυσέαν πτέρυγα φέρεις,
τάδε Πενθέως ἀΐεις;
ἀΐεις οὐχ ὁσίαν
ὕβριν ἐς τὸν Βρόμιον, τὸν Σεμέλας, τὸν
παρὰ καλλιστεφάνοις εὐ-
φροσύναις δαίμονα πρῶτον
μακάρων, ὃς τάδ' ἔχει,
θιασεύειν τε χοροῖς,
μετά τ' αὐλοῦ γελάσαι,
ἀποπαῦσαί τε μερίμνας,
ὁπόταν βότρυος ἔλθῃ
γάνος ἐν δαιτὶ θεῶν, κισ-
σοφόροις δ' ἐν θαλίαις ἀν-
δράσι κρατὴρ ὕπνον ἀμφιβάλλῃ,

Observandum est, in antistropha non ubique syllabas syllabis respondere. Nam versui tertio oppositus est hic,

τὸ τέλος δυστυχία.

In septimo autem admissa anaclasis:

καὶ συνέχει δῶ-
μα πρόσω γὰρ ἀλλ' ὅμως αἰ-
θέρα ναίοντες ὁρῶσιν.

Et in quarto decimo solutio:

δέ τις ἂν μεγάλα διώκων.

Ejusdem generis carmen est, quod legitur a v. 518. sed leviter corruptum. V. 526. scribe

ἴθι Διθύραμβ', ἐμὰν ἄρ-
σενα τάνδε βᾶθι νηδύν.
ἀναφαίνω σὲ τόδ', ὦ Βάκ-
χιε, Θήβαις ὀνομάζειν.

In antistropha autem v. 545. scribendum videtur,

— ἔμ' ὃς βρόχοισι τὰν τοῦ
Βρομίου τάχα ξυνάψει.
τὸν ἐμὸν δ' ἐντὸς ἔχει δώ-
ματος ἤδη θιασώταν
σκοτίαις κρυπτὸν ἐν εἱρκταῖς.

In postremo versu quum stropha anaclasin habeat, cæterique versus hac in re sibi exæquati sint, haud scio an præstet,

σκοτίαισι κρυπτὸν εἰρκταῖς.

Epodus ab Ionicis ad alios transire numeros videtur. Ejus posterior pars ita, nisi fallor, scribenda et digerenda est:

μάκαρ ὦ Πιερία,
σέβεταί σ' Εὔιος, ἥξει
τε χορεύσων ἅμα βακχεύ-
μασι, τόν τ' ὠκυρόαν
διαβὰς Ἄξιον εἱλισ-
σομένας Μαινάδας ἄξει, Λοιδίαν τε,
τὸν εὐδαιμονίας
βροτοῖς ὀλβοδόταν,
πατέρα τε, τὸν ἔκλυον
εὔιππον χώραν ὕδασιν
καλλίστοισι λιπαίνειν.

Legitur vulgo μάκαιρ' ὦ Πιερία: sed sic etiam in Iphig. Taur. 646. dixit τύχας μάκαρος. Præterea vulgo τὸν τᾶς εὐδαιμονίας. Tertius a fine versus dochmiacus est, quo transitus fit ad numerum Glyconeum.

25. Sequantur comici. Atque apud Aristophanem duo maxime sunt loci, versibus Ionicis a minore scripti, quorum unus, qui est in Ranis a v. 323. plures Anacreonteos continet, anaclasi promiscue admissa. Is locus, in quo etiam Bacchiacus numerus invenitur, ita habet:

Ἴακχ', ὦ πολυτίμοις
ἐν ἕδραις ἐνθάδε ναίων
Ἴακχ', ὦ Ἴακχε,
ἐλθὲ τόνδ' ἀνὰ λειμῶνα χορεύσων,
ὁσίους ἐς θιασώτας
πολύκαρπον μὲν τινάσσων
περὶ κρατὶ σῷ βρύοντα
στέφανον μύρτων, θρασεῖ δ' ἐγκατακρούων
ποδὶ τὰν ἀκόλαστον
φιλοπαίγμονα τιμάν,
χαρίτων πλεῖστον ἔχουσαν
μέρος ἁγνάν, ἱερὰν
ὁσίοις μύσταις χορείαν.

Antistropha ita scribenda videtur:

ἔγειρε φλογέας λαμ-
πάδας ἐν χερσὶ τινάσσων,
Ἴακχ', ὦ Ἴακχε,
νυκτέρου τελετῆς φωσφόρος ἀστήρ.
φλογὶ φέγγεται δὲ λειμών.
γόνυ πάλλεται γερόντων·
ἀποσείονται δὲ λύπας,
χρονίους τ' ἐτῶν παλαιῶν ἐνιαυτούς,

ἱερᾶς ὑπὸ τιμᾶς.
σὺ δὲ λαμπάδι φέγγων
προβάδην ἔξαγ' ἐπ' ἀνθη-
ρὸν ἕλειον δάπεδον
χοροποιὸν, μάκαρ, ἥβαν.

In stropha vulgo πολυτιμήτοις ἕδραις: quod etsi ferri potest, tamen, quoniam optimi codices ἐν ἕδραις habent, corrigendum videbatur. In antistropha libri ἐν χερσὶ γὰρ ἥκει τινάσσων, nisi quod τινάσσων a quibusdam omittitur. Nisi magis reconditum quid latet, non video, quomodo expediri hic locus possit, nisi deletis verbis γὰρ ἥκει. Non procul a fine libri, σὺ δὲ λαμπάδι φλέγων. Tanto minus dubitavi φέγγων reponere, quod in stropha codices quidam φλέγεται pro φέγγεται exhibent.

26. Alter locus, sed ille non vacuus a vitiis, in Vespis est a v. 273. admixtos habens et logaoedicos et trochaicos numeros. Is hoc modo videtur scribendus esse.

τί ποτ' οὐ πρὸ θυρῶν φαίνετ' ἄρ' ἡμῖν — στρ. α'.
ὁ γέρων, οὐδ' ὑπακούει;
μῶν ἀπολώλεκεν τὰς
ἐμβάδας, ἢ προσέκοψ' ἐν
τῷ σκότῳ τὸν δάκτυλόν που
λίθῳ, εἶτ' ἐφλέγμηνεν
τὸ σφυρὸν γέροντος ὄντος;
καὶ τάχ' ἂν βουβωνιῴη.
ἦ μὴν πολὺ δριμύτατός γ' ἦν τῶν παρ' ἡμῖν,
καὶ μόνος οὐκ ἂν ἐπείθετ',
ἀλλ' ὁπότ' ἀντιβολοίη
τις, κάτω κύπτων ἂν οὕτω,
λίθον ἕψεις, ἔλεγεν.
τάχα δ' ἂν διὰ τὸν χθιζινὸν ἄνθρω- — ἀντ. α'.
πον, ὃς ἡμᾶς διεδύετ'
ἐξαπατῶν, λέγων ὡς
καὶ φιλαθήναιος ἦν, καὶ
τὰν Σάμῳ πρῶτος κατείποι,
διὰ τοῦτ' ὀδυνηθεὶς,
εἶτ' ἴσως κεῖται πυρέττων·
ἔστι γὰρ τοιοῦτος ἀνήρ.
ἀλλ', ὦ 'γαθ', ἀνίστασο, μηδ' οὕτως σεαυτὸν
ἔσθιε, μηδ' ἀγανάκτει.
καὶ γὰρ ἀνὴρ παχὺς ἥκει
τῶν προδόντων τἀπὶ Θρᾴκης,
ὃν ὅπως ἐγχυτριεῖς.
ΗΜ. ὕπαγ', ὦ παῖ, ὕπαγε. — μεσῳδ.
Π. ἐθελήσεις τί μοι οὖν, ὦ — στρ. β'.
πάτερ, ἥν σού τι δεηθῶ;
Χ. πάνυ γ', ὦ παιδίον, ἀλλ' εἰ-
πὲ, τί βούλει με πρίασθαι
καλόν; οἶμαι δέ σ' ἐρεῖν ἀ-

στραγάλους δήπουθεν, ὦ παῖ.
Π. μὰ Δί', ἀλλ' ἰσχάδας, ὦ παπ-
πία· ἥδιον γάρ. Χ. οὐκ ἄν,
μά Δί,' εἰ κρέμοισθε γ' ὑμεῖς.
Π. μὰ Δί, οὔτἄρα προπέμψω σε τὸ λοιπόν.
Χ. ἀπὸ γὰρ τοῦδ' ἐμὲ τοῦ μισθαρίου
τρίτον αὐτὸν ἔχειν ἄλ-
φιτα δεῖ καὶ ξύλα κὦψον.
σὺ δὲ σῦκά μ' αἰτεῖς.
Π. ἄγε νῦν, ὦ πάτερ, ἢν μὴ — ἀντ. β'.
τὸ δικαστήριον ἅρχων
καθίσῃ νῦν, πόθεν ὠνη-
σόμεθ' ἄριστον; ἔχεις ἐλ-
πίδα χρηστήν τινα νῷν ἢ
πόρον Ἕλλας ἱρὸν εἰπεῖν;
Χ. ἀπαπαί, φεῦ, ἀπαπαί, φεῦ,
μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε νῷν οἶδ'
ὁπόθεν γε δεῖπνον ἔσται.
Π. τί με δῆτ', ὦ μελέα μῆτερ, ἔτικτες,
ἵν' ἐμοὶ πράγματα βόσκειν παρέχῃς;
Χ. ἀνόνητον ἄρ', ὦ θυ-
λάκιον, σ' εἶχον ἄγαλμα. Π. (ἒ ἔ)
πάρα νῷν στενάζειν.

In primæ strophæ v. 6. addidi λίθῳ, et delevi αὐτοῦ. Legebatur enim εἶτ' ἐφλέγμηνεν αὐτοῦ. Ἐφλέγμηνεν secundam correptam habet, quam licentiam sibi et tragicos nonnumquam et Aristophanem sumpsisse, a Porsono adnotatum est ad Eurip. Hec. 302. In nomine λίθος peccatum etiam v. 247.

μή που λαθών τις ἐμποδὼν ἡμᾶς κακόν τι δράσῃ.

ubi λίθος pro λαθὼν cod. Venetus exhibet. In antistrophæ primæ v. 1. libri χθεσινόν: sed metrum requirit alteram formam, quæ exstat apud Alciphronem III. 61. vide Matthæi glossaria minora v. χθιζός, et Bekkeri Anecd. Gr. T. I. p. 73. V. 3. legebatur καὶ λέγων ὡς φιλαθήναιος ἦν. Secundæ antistrophæ versum 6. ubi ἱερὸν legebatur, addito εἰπεῖν explevi. V. 7. semel tantum scriptum erat ἀπαπαὶ φεῦ. V. 13. voculæ ἒ ἒ extra versum sunt.

CAP. XL.

DE VERSU GALLIAMBICO.

1. Reliquum est, ut de versu Galliambico dicatur. De eo Hephæstio p. 39. (67) ita scribit: τῶν δὲ ἐν τῷ μέτρῳ μεγεθῶν τὸ μὲν ἐπισημότατόν ἐστι τὸ τετράμετρον τὸ καταληκτικόν, (sic scribendum puto) οἷόν ἐστι τὸ τοῦ Φρυνίχου τοῦ τραγικοῦ τουτί·

τό γε μὴν ξείνια δούσας, λόγος ὥσπερ λέγεται,
ὀλέσαι, κἀποτεμεῖν ὀξέϊ χαλκῷ κεφαλάν·

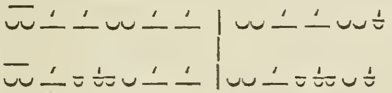
καὶ παρὰ Φρυνίχῳ τῷ κωμικῷ·

ἃ δ' ἀνάγκα 'σθ' ἱερεῦσιν καθαρεύειν φράσομεν.

τοῦτο μέντοι καὶ Γαλλιαμβικὸν καὶ μητρῳακὸν καὶ ἀνακλώμενον καλεῖται· ὕστερον δὲ ἀνακλώμενον ἐκλήθη, διὰ τὸ πολλὰ τοὺς νεωτέρους εἰς τὴν μητέρα τῶν θεῶν γράψαι τούτῳ τῷ μέτρῳ· ἐν οἷς καὶ τὰ τοὺς τρίτους παίωνας ἔχοντα, καὶ τὸν παλιμβάκχειον, καὶ τὰς τροχαϊκὰς ἀδιαφόρως παραλαμβάνουσι πρὸς τὰ καθαρά, ὡς καὶ τὰ πολυθρύλλητα ταῦτα παραδείγματα δηλοῖ·

Γαλλαί, μητρὸς ὀρείης φιλόθυρσοι δρομάδες,
αἷς ἔντεα παταγεῖται καὶ χάλκεα κρόταλα.

2. Dixi supra, Phrynichorum versus videri puros Ionicos esse. Id si verum est, Galliambi non alia re ab his differunt, quam quod anaclasin, contractionesque et solutiones recipiunt. Itaque versus Galliambicus ex duobus versibus Anacreonteis constat, quorum secundus catalecticus est, hac forma:

Exempli loco Gaisfordius p. 327. Diogenis Laërtii versus in fine libri VIII. a Porsono numeris suis restitutos attulit:

ἐν Μέμφει λόγος ἐστὶ προμαθεῖν τὴν ἰδίην
Εὔδοξόν ποτε μοῖραν παρὰ τοῦ καλλικέρω
ταύρου, κοὐδὲν ἔλεξεν· βοΐ γὰρ πόθεν λόγος;
φύσις οὐκ ἔδωκε μόσχῳ λάλον Ἄπιδι στόμα.
παρὰ δ' αὐτὸν λέχριος στὰς ἐλιχμήσατο στολήν,
προφανῶς τοῦτο διδάσκων, ἀποδύσῃ βιοτὴν
ὅσον οὔπω. διὸ καί οἱ ταχεὼς ἦλθε μόρος,
δεκάκις πέντ' ἐπὶ τρισσαῖς ἐσιδόντι πλειάδας.

Hic quidem et cæsuram strenue servavit, neque, quum anaclasin fecit, admisit syllabam ancipitem. Eadem utraque in re Catulli diligentia fuit in carmine LXIII. qui plerumque in posteriore parte cum anaclasi solutionem conjunxit:

super alta vectus Atys celeri rate maria,
Phrygium ut nemus citato cupide pede tetigit,
adiitque opaca silvis redimita loca deæ.

Anaclasin hic ita usurpavit, ut semel tantum purum Ionicum posuerit v. 54.

et earum omnia adirem furibunda latibula.

Magis Græcos sequutus videtur Varro in satiris. Ex ejus Cycno περὶ ταφῆς Nonius p. 485. hunc versum affert:

tua templa ad alta fani properans citus itere.

Ex Eumenidibus autem, in qua satira Galli in templo matris deum cantantes, atque nescio quem ex ara, quum excantare non possent, deripientes introducti sunt, ut ex Nonio in v. *præter*, *gallare*, *excantare* colligitur, idem Nonius tria Galliamborum fragmenta servavit, quæ ita fortasse conjungenda sunt:

tibi typana, non inanis sonitus matris deum
tonimus: . . . . . tibi nunc semiviri
teretem comam volantem jactant Galli: tibi
Phrygius per ossa cornus liquida canit anima.

Vide Nonium in v. *tonimus* p. 49. in v. *jactare* p. 328. in v. *anima* et *liquidem* p. 233. et 334. Primum versum tetigit Nækius in schedis criticis p. 22. seq. In secundo, ubi deest aliquid, nolim nunc *modos tibinos* inseri ex Nonio in v. *tibinos* p. 49. quando hoc soli editioni Parisiensi a. CIↃIↃCXIV. debetur. Antiquiores enim ignorant, et videtur Nonii locus ex sola conjectura refictus esse: idque adnotavit etiam Mercerus. In tertio versu p. 328. legitur *tibi Galli*. Alios Galliambos, qui Mæcenatis sunt, vide apud Atilium Fortunatianum p. 2677.

CAP. XLI.

DE VERSIBUS PÆONICIS.

1. Ultimum genus numerorum simplicium pæonici sunt. De quibus quoniam satis disputatum est supra c. XIX. ubi de Creticis versibus explicabatur, paucis nunc profligare hanc materiam licebit. Quod si verum est, quod ibi contendimus, non esse credibile, abstinuisse Græcos ab hoc genere numeri, si autem usi eo sint, puros servandos fuisse pæones, nec potuisse Cretico locum concedi: ita statuendum erit, versus eos, a quibus severa lege exclusum esse Creticum videamus, jure pro pæonicis haberi posse.

2. Constat autem pæonicus numerus ex ordinibus arsin duorum temporum, thesin autem trium brevium syllabarum habentibus: ex quo apparet, ad summum arsin solvi posse, contractionem autem syllabarum, quæ in thesi sunt, quia thetici soni ex numeri legibus omnes debent æquales esse, non posse admitti. Præterea pæonici quoque numeri ex ordinibus periodicis componuntur, maximeque ex dipodiis. Atque ex trochaicorum et dactylicorum numerorum comparatione si judicandum esset, formæ versuum pæonicorum hæc constitui deberent:

| –́ ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑   PRIMI PÆONES

⏑ ⏑ ⏑ | –́ ⏑ ⏑ ⏑ –   QUARTI PÆONES

	´— ⏑ ⏑ ⏑ —	STROPHI
⏑⏑⏑	´— ´—	DASII
´—	´— ⏑ ⏑ ⏑	SYMPLECTI.

Verum quum omnino ratior sit pæonum usus, tum strophi, dasii, symplecti, si sunt aliquando usurpati, tamen non certas et usitatas formas acceperunt. Itaque de his sic statuendum est, repertos forte non esse temere repudiandos, sed ubi non ultro se obtrudant, non debere introduci. Præterea ut in dactylicis numeris sunt, qui iambicam anacrusin habeant, ita etiam pæonici alii cum iambica, alii cum dactylica anacrusi facti sunt.

3. Usitatissimi pæonicorum versuum sunt primi pæones, et in his quidem tetrameter catalecticus in trisyllabum. Quod genus, ut omnino primi pæones, comœdiæ proprium est. Tragœdia enim, ut supra c. XIX. 4. diximus, quartos magis amat. Cæsuram hi versus habent in fine secundi pedis, sed negligitur ea interdum. De hoc versu ita Hephæstio p. 42. (72) ἐπιτηδεύουσι δὲ ἔνιοι τῶν ποιητῶν τοὺς πρώτους καλουμένους παίωνας παραλαμβάνειν, πλὴν τῆς τελευταίας χώρας, εἰς ἣν τὸν Κρητικὸν παραλαμβάνουσιν. οὕτω γοῦν τὸ πολυθρύλλητον τετράμετρον συντιθέασιν, οὗ παράδειγμα ἐκ τῶν Ἀριστοφάνους Γεωργῶν·

ὦ πόλι φίλη Κέκροπος, αὐτοφυὲς Ἀττική,
χαῖρε, λιπαρὸν δάπεδον, οὖθαρ ἀγαθῆς χθονός.

κέχρηται δὲ αὐτῷ καὶ ἐν ἄλλοις δράμασιν ὁ Ἀριστοφάνης, καὶ ἐν Σφηξίν·

ὦ μακάρι' Αὐτόμενες, ὥς σε μακαρίζομεν.

καὶ Εὔπολις ἐν Κόλαξι·

φημὶ δὲ βροτοῖσι πολὺ πλεῖστα παρέχειν ἐγώ,
καὶ πολὺ μέγιστ' ἀγαθά· ταῦτα δ' ἀποδείξομεν.

Quod addit, ὅμως δὲ ἐν τοῖς Γεωργοῖς Ἀριστοφάνης ἐποίησε τὸν τέταρτον παίωνα ἀντὶ τοῦ πρώτου, οὐ τηρήσας τὸ πρῶτον παρατήρημα,

ἐν ἀγορᾷ δ' αὖ πλάτανον εὖ διαφυτεύσομεν,

ἐν δὲ ταῖς δευτέραις Θεσμοφοριαζούσαις καὶ Κρητικοὺς πολλάκις ἐν μέσοις τοῖς τετραμέτροις παρέλαβεν, id arguere videtur, hos versus, in quibus non puri sint pæones, Creticos potius, quam pæonicos fuisse. De qua re supra dixi cap. XIX. 8. p. 200. Sed quod ad illos attinet, qui vere pæonici sunt, facile intelligitur, non recte dici in Creticum eos exire. Id Hephæstioni quidem ita videri debuit, qui Creticos esse hos versus putavit: nos autem, si pæonicos eos esse contendimus, ultimum pedem necesse est dactylum statuamus, eodem modo, quo dactylici multi in pedem exeunt uno tempore breviorem dactylo. Locus Vesparum, quem citat Hephæstio, est v. 1275. duas strophas continens

ex octo tetrametris pæonicis et uno trochaico tetrametro catalectico. Ubique enim antistrophici sunt numeri pæonici.

4. Aliud insigne tetrametrorum dimetrorumque exemplum, quibus Cretici mixti sunt, in fine autem pariter, ut in Vesparum loco, tetrameter trochaicus additus, in Acharnensibus exstat v. 971.

> εἶδες ὦ, εἶδες ὦ
> πᾶσα πόλι, τὸν φρόνιμον ἄνδρα, τὸν ὑπέρσοφον,
> οἷ' ἔχει
> σπεισάμενος ἐμπορικὰ χρήματα διεμπολᾷν,
> ὧν τὰ μὲν ἐν οἰκίᾳ
> χρήσιμα, τὰ δ' αὖ πρέπει
> χλιαρὰ κατεσθίειν.
> αὐτόματα πάντ' ἀγαθὰ τῷδέ γε πορίζεται.

Sequuntur octo adhuc tetrametri, et in fine trochaicus: qui tetrametri omnes ex puris pæonibus constant. Nam qui duo versus recedere ab hac lege videntur, 986. 998. ita scribendi sunt:

> τὰς χάρακας ἧπτε πολὺ μᾶλλον ἔτι τῷ πυρί.
> καὶ περὶ τὸ χωρίον ἐλᾶδας ἅπαν ἐν κύκλῳ.

Brunckius, antistropharum responsione non animadversa, vehementer perturbavit hunc locum. Alii duo tetrametri in eadem fabula sunt v. 670. 671. quibus respondent v. 697. 698.

5. Pentametrum a Theopompo in Παισὶν usurpatum scribit Hephæstio:

> πάντ' ἀγαθὰ δὴ γέγονεν ἀνδράσιν ἐμῆς ἀπὸ συνουσίας.

Quem versum vere pæonicum esse ex eo intelligitur, quod pæones puros servatos esse dicit Hephæstio.

6. Brunckius, deceptus corruptis quibusdam apud Hephæstionem exemplis, ratusque in pæonico numero nihil referre, quis ex quattuor pæonibus adsciscatur, versus nonnullos apud Aristophanem ita constituit, ut nullum ullius numeri vestigium remanserit. Vide eum ad Aves 333. et in addendis ad Lysistr. 816. 1053. 1202. p. 178. 179. At recte veteres primum tantum et quartum pæonem norant, ut Aristoteles Rhet. III. 8. cujus verba supra p. 194. attulimus, et, qui hunc sequuntur Demetrius Phal. de eloquut. §. 38. ac Cicero de Or. III. 47. cum quibus consentire videtur Bacchius p. 25. neque, secundus vel tertius pæon, etiamsi in usu fuisset, recipi potuisset pro primo pæone, quia, quum arsin alio loco habeat, numero diversissimus est. Omnino autem tantum abest, ut in versibus ex primo pæone factis alius pæon recipiatur, ut ne solutio quidem umquam videatur admissa esse. At objiciat aliquis Aristophanis locos in Avibus v. 311. 315. 333.

> ποῦ μ' ἄρ' ὃς ἐκάλεσε; τίνα τόπον ἄρα ποτὲ νέμεται;
> τίνα λόγον ἄρα ποτὲ πρός γ' ἐμὲ φίλον ἔχων πάρει;
> ἐς δὲ δόλον ἐκάλεσεν, παρέβαλέν τ' ἐμὲ παρὰ
> γένος ἀνόσιον, ὅπερ ἐξότ' ἐγένετό γ' ἐπ' ἐμοὶ
> πολέμιον γ' ἐτράφη.

Quos versus etiam Gaisfordius ad Hephæstionem p. 331. pæonicos esse putavit. Talesne vero versus Græcis aut pæonicos aut Creticos videri potuisse? aut superbas illas aures politissimi poëtæ tam rudes atque inconditos numeros probavisse? Nam sicubi in Creticis numeris solutio admissa est a veteribus, factum est id sic, ut ultro tamen se offerret numerus Creticus, veluti in hoc versu,

θυμελικὰν ἴθι, μάκαρ, φιλοφρόνως εἰς ἔριν.

non autem, ut singula pene verba miris modis distraherentur ac lacerarentur. At, inquit, qui tribus postremis horum versuum respondent, quum pæonici sint elegantissimi, dubitare non sinunt, quin isti quoque pæonici sint:

οὔτε γὰρ ὄρος σκιερόν, οὔτε νέφος αἰθέριον,
οὔτε πολιὸν πέλαγός ἐστιν, ὅ τι δέξεται
τώδ' ἀποφυγόντε με.

Audio: at neque hos versus, neque superiores istos aut pæonicos aut Creticos esse contendo. Nam quod sæpe factum est, ut grammatici, quum semel aliquod metrum sibi invenisse visi essent, id mutandis poëtæ verbis utcumque restituere conarentur: cujus rei quum alia multa exempla exstant, tum vix ullum luculentius, quam quo viginti quinque versus in Vespis 271. seqq. corrupti fuerunt, de quibus videnda adnotatio Brunckii: idem his quoque in locis factum esse, tanto minus dubitari potest, quod ultro se offerunt dochmiaci, quo in genere versuum solutiones usitatissimæ sunt. Ac primi duo illorum versuum ex iambo arsin solutam habente, et duobos dochmiis constant:

ποῦ μ' ἄρ' ὃς — ἐκάλεσε; τίνα τόπον — ἄρα ποτὲ νέμεται;
τίνα λό — γον ἄρα ποτὲ πρὸς ἐμὲ — φίλον ἔχων πάρει;

Cæteri ex solis dochmiis facti videntur:

ἐς δὲ δόλον ἐκάλεσε, — παρέβαλέ τ' ἐμὲ παρὰ
γένος ἀνόσιον, ὅπερ, — ἐξότ' ἐγένετ', ἐμοὶ
πολέμιον ἐτράφη.

Atque ἐξότ' ἐγένετ' est in MSS. Rav. et Ven. Idem Venetus γ' in ultimo versu omittit. Jam antistrophicis illis, qui optimos pæones præbere videbantur, facillime pristina forma restitui poterit:

οὐ γὰρ ὄρος σκιερόν, — οὐ νέφος αἰθέριον,
οὐ πολιὸν πέλαγος — ἔσθ' ὅ τι δέξεται
τώδε φυγόντε με.

7. Pæonici catalectici in disyllabum, itemque anacrusin iambicam habentes, rarius inveniuntur. Exemplo sit hic locus in Lysistrata v. 781. qui quum pessime habitus sit ab librariis, nec quidquam prosit Suidas, mentionem ejus faciens in v. ἀποῤῥῶγας, Ἐριννύων ἀποῤῥώξ, Μελανίωνος σωφρονέστερος, Τίμων, venia erit conjectura tentanti, quæ librorum inopia sanari nequeunt.

μῦθον
βούλομαι λέξαι τίν᾽ ὑμῖν, ὅν ποτ᾽ ἤκουσ᾽
αὐτὸς ἔτι παῖς ὤν,
οὕτως·
ἦν ποτὲ νέος Μελανίων τις, ὃς
φεύγων γάμον ἀφίκετ᾽ ἐς ἐρημίαν
κἀν τοῖς ὄρεσιν ᾤκει
κἆτ᾽ ἐλαγοθήρει,
πλεξάμενος ἄρκυς,
καὶ κύνα τίν᾽ εἶχεν,
κοὐκέτι κατῆλθε πάλιν οἴκαδ᾽ ὑπὸ μίσους.

Antistrophici sic habent:

κἀγὼ
βούλομαι μῦθόν τιν᾽ ὑμῖν ἀντιλέξαι
τῷ Μελανίωνι.
Τίμων
ἦν τις ἀΐδρυτος ἀβάτοισιν ἐν
σκώλοισι, τὰ πρόσωπα περιειργμένος
Ἐριννύος ἀποῤῥώξ,
. . . . . .
οὗτος ἄρ᾽ ὁ Τίμων
ᾤχεθ᾽ ὑπὸ μίσους
πολλὰ καταρασάμενος ἀνδράσι πονηροῖς.

CAP. XLII.

DE QUARTIS PÆONIBUS.

1. Secundum genus versuum pæonicorum, quod iambis atque anapæstis simile est, quartos pæones continet. Quod genus quia magnam concitationem habet, a tragicis maxime usurpatum est. Aristoteles Rhet. III. 8. tetrametri exemplum affert:

μετὰ δὲ γᾶν ὕδατά τ᾽ ὠκεανὸν ἠφάνισε νύξ.

Aliud exemplum ex Rufino p. 2711. addit Gaisfordius p. 331.

παρὰ σοφοῦ μάθε κλύων ὅσα τις ἂν καταμάθοι.

Duos tresve quartos pæones junctos dochmiis supra commemoravi cap. XXI. 33. 34. p. 268. seqq. qui dubium interdum est, pæones an Cretici sint.

2. Sed sunt tamen loci, in quibus, nisi alienos ab re et consilio poëtæ numeros inferre volumus, certum esse videatur, quartos pæones usurpatos esse. Ejusmodi est præclarus ille in Eumenidibus locus, in quo quarti pæones, versuum logaœdicorum more, in dactylicum trochaicumque numerum exeunt: v. 329. 342.

ἐπὶ δὲ τῷ τεθυμένῳ
τόδε μέλος παρακοπά,
παραφορὰ φρενοδαλής.

Sic etiam in Choëphoris v. 804.

τὸ δὲ καλῶς κτάμενον, ὦ μέγα ναίων
στόμιον, εὖ δὸς ἀνέδην δόμον ἀνδρός.

Integro quarto pæone terminantur in Eum. 356.

ἀνατροπάς, ὅταν Ἄρης,
τιθασὸς ὤν, φίλον ἕλῃ·
ἐπὶ τὸν, ὤ, διόμεναι.

In antistropha ἄγκαθεν jam olim in ἀνέκαθεν mutavi. Aliter enim hi versus Cretici forent, qui numerus, si quid video, multo minus hic aptus est.

CAP. XLIII.

DE PARAPÆONICIS ET ALIIS LONGIORIBUS NUMERIS.

1. Parapæonem aliosque ordines, ex longa arsi, et pluribus in thesi brevibus syllabis constantes quemadmodum potuisse usurpari apertum est, ita esse etiam interdum usurpatos veri simile videtur. Mirum enim foret, si Græci, in tanta linguæ volubilitate, quidquam in numeris intentatum reliquissent. Nam etsi certæ et stabiles metrorum formæ alienæ sunt ab hujusmodi numeris, quos ipsa eorum natura raro et non nisi in maximo animi motu usurpari sinit: tamen, quoniam caussa nulla excogitari potest, quare prorsus rejecti fuerint, non erunt, sicubi inveniri videbuntur, removendi, sed retineri potius, adnotarique debebunt. Grammatici quidem et rhythmici si nullam eorum mentionem faciunt, non est quod conturbemur. Nam rhythmici rhythmos tractabant in cantu a musicis receptos, a quibus metrorum numeri valde diversi sunt: grammatici autem quam doctrinam invenerunt, ea sic est comparata, ut, quoniam non numerum, sed pedum quasdam proportiones spectat, prætermittere hos numeros necessario debuerit, quippe quos versibus in syzygias descriptis ad alia genera referat.

2. Manet tamen in hac re aliquid incerti, quoniam plerisque in locis, etiam si antistropharum comparatione satis muniti sint, tamen breves syllabæ sæpe ex solutionibus longarum ortæ videntur. Ita Boeckhio in Pindari Olymp. X. quod carmen ipsi undecimum est, non potest quidquam, quod rem conficiat, opponi, quum in his numeris.

γλυκὺ γὰρ αὐτῷ μέλος ὀφείλων ἐπιλέλαθ', ὦ,

breves syllabas trochæi solutione positas putat. Contra negari non potest, ea ratione interdum numeros, qui alias mire magnifici et

splendidi forent, ad humilitatem quamdam deprimi, quæ dubites an consilio poëtæ non sit consentanea. Ita in Pyth. II,

> *μεγαλοπόλιες ὦ Συράκοσαι, βαθυπολέμου*
> *τέμενος Ἄρεος, ἀνδρῶν.*

Qui versus quis non videt quanto alacriores habeant et vehementiores numeros, si sic eos metiare,

⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ —́ ⏑ — ⏑ —́ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ —
⏑ ⏑ ⏑ —́ ⏑ ⏑ — —

quam si, ut Boeckhio visum est,

⏑ ⏑́⏑ ⏑́⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ ⏑⏑ ⏑ —
⏑́⏑ ⏑ — ⏑⏑ — —

et paullo post:

> *εὐάρματος Ἱέρων ἐν ᾇ κρατέων*
> *τηλαυγέσιν ἀνέδησεν Ὀρτυγίαν στεφάνοις,*
> *ποταμίας ἕδος Ἀρτέμιδος, ᾇς οὐκ ἄτερ,*

si eos in hos ordines describas,

— —́ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ —́ ⏑ ⏑ —
— —́ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ —́ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —
⏑ ⏑ ⏑ —́ ⏑ ⏑ —́ ⏑ ⏑ ⏑ — —́ ⏑ —

quam si hoc modo, ex Boeckhii sententia,

— —́ ⏑ ⏑́⏑ ⏑ — ⏑ —́ ⏑ ⏑ —
— —́ ⏑ ⏑́⏑ ⏑ — ⏑ —́ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —
⏑́⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑́⏑ ⏑ — —́ ⏑ —

Utcumque se res habeat, illud certum manere puto, si nostrates poëtæ, quibus lingua longis syllabis nimium abundans magnis difficultates objicit, non uno modo pæones tentare ausi sunt, ut Klopstockius quum alibi, tum in duobus præclaris carminibus, quorum unum Thuisconis, alterum Bragæ nomine inscripsit, permirum, quin vix credibile futurum esse, si Græci, quorum lingua sponte se quibuscumque numeris accommodat, non et pæones et alios longiores numeros fecerint. Veluti quis credat, non ausos eos esse hosce præclaros numeros admittere,

⏑⏑⏑ —́ — ⏑⏑ —́ — ⏑ —́ —
⏑⏑⏑ —́ ⏑⏑ — ⏑⏑ —́ ⏑⏑⏑ — —

quos Klopstockius usurpavit in his versibus:

> da zu dem angriff bey dem waldstrom das kriegslied
> zu der vertilgenden schlacht und dem siege den befehl rief.

Credant hoc, qui ab opinionibus, quas semel conceperunt, avelli se non patiuntur. Ego ita sentio de illius gentis ingenio, nihil ut eos, in quo venustatis aliqua aut sublimitatis laus esset, intactum reliquisse putem.

LIBER III.

DE METRIS MIXTIS ET COMPOSITIS.

CAP. I.

DE GENERIBUS METRORUM MIXTORUM ET COMPOSITORUM.

1. Posteaquam in præcedente libro de metris simplicibus expositum est, nunc ad illa metra progredimur, in quibus plures numeri conjuncti sunt. Eumdem ordinem sequutus est Hephæstio, qui pro instituto grammaticorum alia ratione usus, primo μίξεις κατ' ἀντιπάθειαν, quas illi vocant, deinde versus asynartetos, tum polyschematistos, postremo stropharum comparationes enumerat. Qua in re nihil est, quod reprehendi possit, si quis ex grammaticorum doctrina hanc partitionem judicet. Quæ his accedunt metra συγκεχυμένα et ἀπεμφαίνοντα, commemorata ab Aristide Quintiliano p. 57. scholiasta Hephæstionis p. 61. (104) et Mario Victorino p. 2553. seq. non a compositionis diversitate, sed ab licentiis quibusdam nomen acceperunt. Sunt autem συγκεχυμένα, quorum veri numeri propter solutiones contractionesque ambigui sunt; ἀπεμφαίνοντα autem, in quibus nomina inevitabilia aliam, quam pro vera syllabarum natura, mensuram habent. Nobis quidem, qui aliter, quam grammatici, de natura numerorum et conformatione sentimus, et divisione alia, et partium alio ordine opus est. Nam quas illi μίξεις κατ' ἀντιπάθειαν vocant, in quibus volunt contrarios numeros, ut iambicos et trochaicos, conjunctos esse, eæ magnam partem ex iisdem numeris constant, visæque tantum sunt contrarios continere, quia non in ordines suos, sed in quattuor syllabarum dipodias dividebantur. Asynartetorum autem, quibus jure hoc nomen tribui possit, multo minor, quam visum illis est, copia exstat. Nec denique de polyschematistis omni ex parte recte judicarunt, ut in quibus numeraverint metra quædam, in quibus nulla invenitur diversarum formarum commutatio.

2. Ipsam numerorum naturam si spectamus, præter SIMPLICES numeros duo alia invenimus genera, quorum alterum MIXTOS, alterum COMPOSITOS numeros continet. Mixtos voco, qui ex diversis nume-

ris in unum confusis constant; COMPOSITOS, in quibus plures numeri ita sunt copulati, ut alter sequatur alterum.

3. MIXTIO duplex est. Nam aut in eo posita est, ut duo vel plures numeri vices suas permutent: quos apertum est non posse simplices vocari, quia quisque alterius vicem subit, nec solus per se descriptionem naturamque numeri ejus, in quo ipsi quandoque locus concessus est, continet. Hi sunt POLYSCHEMATISTI, quorum hoc proprium est, quod ex duobus vel pluribus numeris, sed non simul, constant, promiscue modo hoc recepto, modo alio. Altera mixtionis ratio est, quæ numeros efficit, quos CONCRETOS nominare visum est. Hi duos pluresve numeros simul complectuntur, eosque in unum ordinem conjunctos, ita ut dividi separarique nequeant: quo differunt a compositis numeris, qui fiunt copulatis pluribus ordinibus.

4. COMPOSITI enim numeri hoc habent proprium, quod ex pluribus facti sunt numeris, quorum singuli suis propriis ordinibus constant, seseque deinceps excipiunt. Est autem etiam COMPOSITIO duplex. Fit enim aut per COHÆRENTIAM, quam συνάφειαν Græci vocant, quæ plerorumque est versuum conditio, aut SINE VINCULO, unde versus ASYNARTETI nascuntur.

5. Nemo non videt, hanc partitionem, quam proposuimus, latius patere, quam ut ea tantum metra comprehendat, de quibus hoc libro dicturi sumus. Nam in polyschematistis versibus jure habendi sunt et choriambici et Ionici, de quibus præcedente libro explicatum est. Compositi autem numerandi sunt plerique omnes versus, de quibus hactenus est expositum, multique eorum etiam asynarteti. Verum quoniam non de numeris solum, sed etiam de versibus, qui ex quoque numeri genere conduntur, disserimus, fieri non poterat, quin, ubi de simplicibus numeris dicebamus, etiam versus ex his numeris factos, eosque vel per cohærentiam, vel sine vinculo compositos commemoraremus. Eodemque modo, quoniam simplicium numerorum quidam natura sua ad variationem facti sunt, versusque procreant polyschematistos, non poterat præteriri ista formarum alternatio. Nonnulla denique composita metra propter cognationem suam cum simplicibus, vel quia fere cum iis conjuncta inveniuntur, attingenda erant. Verum de quibus nunc dicturi sumus numeris, eorum omnium hoc proprium est, quod, quum non variationes sint simplicium, plane ab his segregari debent. Id de iis, quos concretos vocamus, per se apertum est. Ex polyschematistis autem huc pertinent illi, quos incertum est, si ex simplicibus orti sunt, ad quos eorum referri debeant. De compositis vero, sive illi per cohærentiam facti sint, sive sint asynarteti, eos pertractabimus, qui vel ex diversis sunt numeris compositi, vel, si ex iisdem, tamen ordinum diversitate faciunt, ut non possint pro simplicibus, unoque numero decurrentibus haberi.

CAP. II.

DE VERSIBUS GLYCONEIS.

1. Polyschematistorum, præter choriambicos atque Ionicos, de quibus jam explicatum est, primum, seu potius unicum genus, nam cætera hoc nituntur omnia, Glyconei sunt. Eos grammatici volunt natura antispasticos esse dimetros: quod, si recte rejecimus traditam ab illis antispastorum doctrinam, non potest verum esse. Quum enim etiam a trochæo incipiat versus Glyconeus, tollitur ea re antispastus. Simul autem trochæi iambique commutatio, qui pedes plane sibi repugnant, a basi, quam nos vocamus, initium fieri demonstrat. Unde forma Glyconeorum, quæ maxime usitata est, ex basi et ordine logaœdico constat,

´. ´. | ´— ◡◡ — ◡ —

Sed audiamus primo grammaticos. Igitur Hephæstio, de versibus antispasticis disserens, p. 33. (56) ita scribit: *δίμετρον δὲ ἀκατάληκτον, τὸ καλούμενον Γλυκώνειον, αὐτοῦ τοῦ Γλύκωνος εὑρόντος αὐτό·*

κάπρος ἡνίχ᾽ ὁ μαινόλης
ὀδόντι σκυλακοκτόνῳ
Κυπρίδος θάλος ὤλεσε.

Idem quum p. 59. (104) polyschematistorum hanc definitionem posuisset: *πολυσχημάτιστα δὲ καλεῖται, ὅσα κατ᾽ ἐπιλογισμὸν μὲν οὐδένα* (additur in cod. Norfolc. *ἤτοι κατὰ λόγον τινά, καὶ κοινωνίαν, καὶ ποδῶν συγγένειαν*) *πλῆθος ἐπιδέχεται σχημάτων, κατὰ προαίρεσιν δὲ ἄλλως τῶν χρησαμένων ποιητῶν·* p. 60. (106) de Glyconeis hæc habet: *ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν Γλυκωνείων τοιαῦτα σχήματα παραλαμβάνεται· οἷον ἐν τοῖς Κορίννης·*

καλὰ γέροια εἰσαμένα
Ταναγρίδεσσι λευκοπέπλοις·
μέγα δ᾽ ἐμῆς γέγαθε πόλις
λιγουροκωτίλης ἐνοπῆς.

ὧδε καὶ τόδε·

καὶ πεντήκονθ᾽ οὐψιβίας.

Turnebus edidit *γέρεια*, i. e. *γέρεα*, a *γέρας*. Libri omnes consensu *γέροια*, quæ videri potest Æolica forma esse pro *γέρεια*: vide adnotationes ad Gregor. Cor. p. 605. seq. Cod. Pal. *ἐμὴ μέγαθε*. Mox *ἐμῆς* scripsi pro *ἐμή*, pariterque dativum pluralem restitui pro vulgato *λιγουροκωτίλης ἐνοπῆς*, qui facilius certe, quam genitivus, sive constructionem, sive dialectum spectes, ferri potest. Pergit Hephæstio: *ἔτι δὲ καὶ πλείοσιν αὕτη κέχρηται σχήμασιν·*

δούρατος ὥστ' ἐφ' ἵππω
κατὰ μὲν βριμούμενοι,
πόλιν δ' ἐπράθομεν,
προφανὴς Γλυκοῦ δέ τις ἄδων
πελέκεσι δονεῖται.

Versus hos, quos etiam scholiastes sic scriptos et dispositos agnoscit, nemo sanus adducetur, ut ab Hephæstione pro Glyconeis habitos credat. Cod. Cantabr. και τὰ μὲν βριμόμενοι. Pro Turnebi lectione Γλυκοῦ MSS. γλούκου. Pro ἄδων cod. Cantabr. ἀείδων, cod. Monac. ἀηδών. Ed. princeps autem hæc ita habet: γλουκουδέ τις αἰδὼν πελέκεσσι δονεῖται. Cod. Pal. εὐπράθομεν, et αἴδων, et πελέκεσσι habet. Venustissimum fragmentum, quod fœde corruptum esse apparet, non puto, quemadmodum Dorvillio visum est, de equo Trojano accipiendum esse, sed de urbe, repentino impetu equitum capta. Corinna, rebus patriis, ut videtur, valde delectata, carmen scripsit, cui nomen factum est κατάπλους. In eo carmine, nisi fallor, expeditionem descripsit, qua Iolaus Thespiadas in Sardiniam traduxit, ibique devictis indigenis sedes tenuit: qui coloni Ἰολαεῖς vel Ἰολάειοι postea vocati sunt. Vide Apollodorum II. 7, 6. Diodorum Siculum IV. 29, V. 15. Pausaniam VII. 2, 2. X. 17, 4. Strabonem V. p. 225. (344) Ex eo carmine fortasse hæc omnia, quæ hic affert Hephæstio, fragmenta desumpta sunt; de illo certe,

καὶ πεντήκονθ' οὐψιβίας,

tanto minus dubitem, quod quinquaginta numero fuerunt, quos Hercules e Thespii filiabus susceperat: ut recte jam Dorvillius οὐψιβίας pro vulgato ὁ ὑψιβίας scribi voluerit. Ad idem carmen Thespiæ mentio referenda videtur, quod urbis nomen Stephanus Byzantinus a Corinna media modo longa modo brevi positum scribit. Hæc si veri similia sunt, credibile est, introductum esse aliquem, qui de bello cum antiquis Sardiniæ incolis gesto exponens, urbem eorum prope repentina incursione captam esse, hunc fere in modum narraret:

δούρατος ὥστ' ἐφ' ἱππίω
κάρτα κε βρέμομενοι πόλιν
διεπράθομεν ἀπροφανές·
γλούκου δέ πού τις ἀοιδιῶν
πελεκέεσσι δονεῖτ' ἄν.

Ita, inquit, ut propter hastam equestrem feroces prope ex improviso urbem cepissemus, atque aliquis dulce canens securibus territus esset, quibus nempe portas, ædesque diruituri fuissent. Singula quis ausit in tam brevi fragmento certa præstare? Ἀπροφανὲς tamen extra dubitationem positum puto. Eo vocabulo usus est Orpheus Arg. 785. Illud vero quæri poterit, an, quum sæpius Æolenses η pro ει usurpaverint, verior scriptura sit, quæ propius ad vulgatam accedit, ἀπροφανῆς. Cæterum κατάπλουν illum Corinnæ

hoc ipso metro scriptum fuisse, fragmenta docent, quæ inde servata sunt ab Apollonio in libro de pronomine p. 358. B.

νίκασ' ὂν μεγαλοσθένης
'Ωαρίων, χώραν τ' ἀπ' ἐοῦς
πᾶσαν ὠνούμηνεν . .

Bekkerus edidit ὁ μεγαλοσθένης; et sane codicem ita habere etiam alii testantur. Wolfius in fragm. poëtr. dedit νίκασον μεγαλοσθένης: unde νίκασ' ὂν scripsi, ut metrum constaret. Alterum fragmentum p. 365. B. sic disponendum est:

. οὐ γάρ τιν ὁ φθονερὸς
δαίμων . . . . . .

Credibile est autem, in strophas quasdam distinctum fuisse hoc carmen, quæ, ut solent strophæ Glyconeorum, versu Pherecrateo clauderentur: unde fragmentum, quod emendare conati sumus, eo versu finitur.

2. Sed veniendum est ad ipsam explicationem metri Glyconei. Ac veliem repertus esset, qui hoc genus metri eadem diligentia, qua Seidlerus versus dochmiacos, pervestigasset: quamquam hæc res, etsi operæ haud sane minoris est, fructu, si quid video, vix æquabit ea, quæ ex dochmiacorum explicatione profecimus. Ego quidem quæ comparatis, quotquot invenire potui, exemplis reperisse mihi videor, eorum potissima, aliquo saltem ordine, ut in tam late diffusa materia, disposita dabo. Liberius usi sunt hoc genere metri lyrici Æolenses, et ut vere hos versus polyschematistos facerent. Recepti in poësin scenicam, in antiquissima tragœdia parce et non ut polyschematisti usurpabantur. Sed jam Sophocles et sæpius iis usus est, et ut licentiam polyschematistorum admitteret. Recentior autem tragœdia, labente paullatim pristina gravitate, ita frequentavit hoc metrum, ut jam pene proprium et necessarium in tragœdia haberetur. Atque Euripides, quo quæque recentior est ejus fabularum, tanto plus sibi licentiæ indulsit, adeo ut vel a comicis, qui vix sibi idem licere arbitrati sunt, ab eam rem reprehenderetur.

3. Si, quæ primitiva sit forma versus Glyconei, constituendum est, non videtur alia ponenda esse, quam quæ et a grammaticis ad Glyconem auctorem refertur, et omnium usitatissima, maximeque nitida est. Est ea autem ex basi et ordine logaœdico a dactylo per trochæum in arsin exeunte composita;

∴́ ∴́ | —́ ⏑ ⏑ — ⏑ —

Cujusmodi pluribus versibus in unum systema vel stropham conjunctis consentaneum est catalecticum subjici, qui una syllaba brevior est, et Pherecrateus vocatur;

∴́ ∴́ | —́ ⏑ ⏑ — ⏑

Euripides Androm. 502.

ἅδ' ἐγὼ χέρας αἱματη-
ρὰς βρόχοισι κεκλειμένα
πέμπομαι κατὰ γαίας.

Eoque genere ex antiquis, præter poëtas lyricos Æschylus maxime usus est, in basi disyllabos tantum pedes, trochæum, iambum, spondeum, excluso pyrrhichio usurpans. Neque alibi pyrrhichium usquam in basi horum versuum inveni, nisi in locis corruptis: de qua re dictum est lib. II. c. 2, 4. Catullus in carm. LXI. in basi plerumque trochæum, rarius spondeum, nusquam iambum posuit, servans cæterum perpetuitatem numeri, ut hiatum et syllabam ancipitem vitaret: unde paucos quosdam versus corruptos esse intelligitur. Semel ille in Pherecrateo, qui quaternis Glyconeis subjectus est, spondeum pro dactylo posuit, v. 25.

nutriunt humore.

Id in Glyconeo ipso sæpe fecit Seneca in Œdipo, eo in carmine, cujus initium est v. 882.

4. Qui polyschematistum facere hoc metrum instituerunt, primo ordinem illum logaœdicum in duos ordines divisere, choriambum et iambum, quo factum est, ut iambus iste anacrusin admitteret ancipitem, spondeoque finiri versus posset;

.̏. .́. | –̏ ⏑ ⏑ – | ⏓ –́

ut apud Euripidem in Hippol. 741.

τὰς ἠλεκτροφαεῖς αὐγάς.

Quæ ratio similem exitum præbet, ut in versibus dochmiacis. Et quemadmodum dochmiaci spondeo terminati finiendo systemati adhiberi solent, ita idem etiam in Glyconeis factum observari licet. Omninoque notatu dignum est, rhythmicis duo constituta esse genera dochmiaca, unum, quod metrici quoque dochmiacum vocant, alterum autem hoc ipsum, quod a metricis Glyconeum dicitur: de qua re supra monuimus lib. II. c. 21, 1. p. 240. seq. Hæc autem forma versus Glyconei, quæ spondeum in fine habet, a solis videtur tragicis usurpata esse.

5. Facta semel divisione ista, aliis quoque modis, et quidem transpositione ordinum, variare versus Glyconeos conati sunt. Et primo iambum, qui in fine erat, ex illo loco demptum præposuerunt choriambo: sed eo loco, quia basis præcedit, quam necessario sequitur arsis, naturam ille suam exuere, commutarique cum pede paris mensuræ, sed ab arsi incipiente, i. e. cum trochæo, debebat. Ex quo hæc exstitit forma:

.́. .́. | –́ ⏓ | –́ ⏑ ⏑ –

Nam quum trochæus iste non cohæreat cum sequente numero, thesin ancipitem habeat necesse est: unde ultima etiam longa esse potest:

καὶ πεντήκονθ᾽ οὐψιβίας.

6. Deinde vero etiam basin cum choriambo sedem commutare voluerunt: quo facto rursum basin exuere naturam suam oportebat: quæ quia, uti dictum est, non potest iambum præcedere, ipsa mutata est in iambum, unoque, ut videtur, ordine cum sequente iambo conjuncta, ita ut ipsa tantum, non etiam iambus, qui sequitur, ancipitem anacrusin admitteret. Ea vero hæc forma est:

´– ⏑ ⏑ – | ⏓ ´– ⏑ –

quæ par est dimetro choriambico, non tamen ut ex duobus choriambis componi possit.

7. Hæc si in unum colligimus, apparet, dominari in Glyconeo polyschematisto choriambum, qui solus immutabilis manet; tenere autem eum nunc medium locum inter basin et iambum, nunc ultimum, prægressis basi et trochæo, nunc denique primum, sequente diiambo.

8. Minor varietas est versus Pherecratei. Nam quum in hoc versu iambus choriambum nullus sequatur, apertum est, excludi mutationem eam, qua choriambus in fine collocetur. Relinquitur vero alterum, ut basis, quæ in hoc quoque versu est, commutet sedem suam cum choriambo, quod fieri consentaneum est eodem modo, ut in Glyconeo, i. e. basi in iambum mutata: qui tamen, quoniam sic postremus ordo ex debili pede, amphibracho constat, valde invenustus foret, si longam anacrusin admitteret. Quare, ut in iambicis catalecticis, finalis iste amphibrachus anacrusin brevem conservat. Itaque duæ tantum sunt Pherecratei versus formæ, prima, servata basi,

·́· ·́· | ´– ⏑ ⏑ – ⏑

secunda, transposita et in iambum mutata,

´– ⏑ ⏑ – | ⏑ ´– ⏑

9. Atque hæc quidem ita plana sunt atque aperta, ut, si nulla alia difficultas objiceretur, facillime confici horum versuum explicatio posset. Sed sunt, quæ eam valde impeditam reddant. Eaque his duabus rebus continentur, varietate mensurarum, quas sibi indulserunt poëtæ, et multitudine versuum, nunc breviorum, nunc longiorum, qui ex similibus numeris facti, ita cum Glyconeis consociari solent, ut eos internoscere difficillimum sit. Itaque ut via quadam atque ordine procedat hæc disputatio, primo de ipsa commutatione formarum dicam; deinde de mensuris, quas quæque forma recipit, explicabo; postremo de dispositione versuum Glyconeorum, aliorumque, quæ cum iis conjungi solent, metrorum, disseram.

10. Igitur quum polyschematistum esse aliquod metrum ita demum certo colligi possit, si diversæ numerorum formæ in carminibus antistrophicis sibi respondeant: primo illud idoneis exemplis demonstrandum est, respondere sibi illas, quas attulimus, versuum Glyconeorum

formas. Atque in primaria illa forma, quæ est ex basi, choriambo, et iambo, illud non opus est ut ostendamus, in basi contrarios pedes trochæum atque iambum sibi opponi, quum id et a grammaticis adnotatum sit, et exempla ubique reperiantur. Hoc autem magis fortasse dubium videbitur, utrum versus, qui spondeum habent extremum pedem, Glyconeis adnumerari, debeant, an singulare genus metri sint. Hoc quidem qui eo verisimile esse putabit, quod plerisque in locis et strophicus et antistrophicus versus spondeum habeat, errabit, mea sententia. Nam quum hoc genus non modo mediis Glyconeis insertum reperiatur, quumque, ut supra dictum est, eadem iambi et spondei commutatio etiam in exitu dochmiorum usitata sit, responsio ista potius ad morem tragicorum, pedes etiam præter necessitatem exæquantium, referenda erit, locique, in quibus iambus spondeo oppositus est, non temere pro corruptis habendi. Observavi autem hos: Sophoclis in Philocteta v. 1128. 1151.

ὦ τόξον φίλον, ὦ φίλων.
τὰν πρόσθεν βελέων ἀλκάν.

Aldina quidem hic πρόσθε, ut quis de forma ex basi et trochæo atque choriambo cogitare possit: quamquam id haud satis elegans foret. Eurip. Hippol. 741. 751.

τὰς ἠλεκτροφαεῖς αὐγάς·
χθὼν εὐδαιμονίαν θεοῖς.

Hic quidem Brunckius θνατοῖς dedit, quod dubitat an præferendum sit Monkius. Nec dii, neque homines, si quid video, hic ita universe commemorari potuerunt. Quare videndum puto, ne ἐσθλοῖς scripserit poëta, quo nomine utitur in eadem re Pindarus Ol. II. 112. Deinde in Ione v. 466. 486.

δύο θεαί, δύο παρθένοι·
βασιλικῶν θαλάμων τ' εἶεν.

Et in Electra 122. 137.

ὦ πάτερ, σὺ δ' ἐν Ἅιδα δή.
ὦ Ζεῦ, Ζεῦ, πατρί θ' αἱμάτων.

Quo tamen loco si quis deleto δή, Ἀΐδα scribi malit, non magnopere refragabor. In Iphig. Taur. ubi diversæ Glyconei formæ oppositæ sunt, 1097. 1114.

ποθοῦσ' Ἄρτεμιν λοχίαν.
θεᾶς ἀμφίπολον κούραν.

Hos locos etiam Seidlerus ad Eurip. Electram p. 122. attulit, duos addens alios, quorum is qui est in Œd. Col. 678. aperte vitiosus est: necessario enim βακχιώτας scribendum est, quia analogiæ repugnat βακχειώτας. Alter autem, qui est in Œd. R. 1196.

τοξεύσας ἐκράτησας τοῦ,

ut valde invenustus est, ita ne ad sensum quidem aptus videtur. Seidlerus et Erfurdtius quum vulgatam tuebantur, vereor ne metra tantum respexerint. At qui ineptam istam repetitionem, τὸν σὸν δαίμονα, τὸν σόν, consideraverit, non dubitabit, spero, quin recte hunc locum constituerim in præfatione ad Eurip. Hecub. p. 29. quum ea emendatione non solum, quæ offensionem habeant, removeantur omnia, sed oratio etiam multo magis poëtica evadat.

11. Utrobique spondeum hi loci habent, hac quidem in forma:

∴́ ∴́ | –́ ⏑ ⏑ – | – –́

Eurip. Hippol. 150. 160.

δίναισιν νοτίας ἅλμας.
εὐναία δέδεται ψυχά.

Suppl. 1008. 1030.

εἰ δαίμων τάδε δὴ κραίνοι
γενναίας ἀλόχῳ ψυχᾶς.

Iphig. Taur. 1123. 1138.

καὶ σὲ μὲν, πότνι', Ἀργεία.
λαμπρὸν ἱππόδρομον βαίην.

Electr. 116. 131.

καί μ' ἔτικτε Κλυταιμνήστρα.
τλᾶμον σύγγονε, λατρεύεις.

Alia exempla, in quibus etiam reliqui pedes aliquid licentiæ habent, infra commemorabuntur.

12. Priusquam vero ad reliqua pergam, illud ostendendum est, communi formæ,

∴́ ∴́ | –́ ⏑ ⏑ – | ⏑ –́

parem haberi, opponique in antistrophicis hanc,

∴́ ∴́ | –́ ⏓ | –́ ⏑ ⏑ –

Sophocles Philoct. 1082. 1102.

θερμὸν καὶ παγετῶδες, ὥς.
καὶ μόχθῳ λωβατός, ὃς ἤ – δη.

1124. 1147.

πόντου θινὸς ἐφήμενος.
ἔθνη θηρῶν, οὓς ὅδ' ἔχει.

Eurip. Phœn. 214. 226.

ἵν' ὑπὸ δειράσι νιφοβόλοις.
ὁμογενεῖς ἐπὶ Λαΐου.

217. 218.

ἐλά-
τα πλεύσασα περιῤῥύτων
ὑπὲρ ἀκαρπίστων πεδίων.

quibus respondent v. 229. 230.

χρυσεοτύ-
ποις Φοίβῳ λάτρις γενόμαν.
ἔτι δὲ Κασταλίας ὕδωρ.

Iphig. Taur. 422. 439.

πῶς τὰς συνδρομάδας πέτρας.
εἴθ' εὐχαῖσι δεσποσύνας.

1096. s.

ποθοῦσ' Ἑλλάνων ἀγόρους,
ποθοῦσ' Ἄρτεμιν λοχίαν.

quibus respondent v. 1113. s.

ἔνθα τᾶς ἐλαφοκτόνου
θεᾶς ἀμφίπολον κούραν.

Ion. 209. s.

λεύσσεις οὖν ἐπ' Ἐγκελάδῳ
γοργωπὸν πάλλουσαν ἴτυν.

quibus respondent v. 223. s.

ἆρ' ὄντως μέσον ὀμφαλὸν
γᾶς Φοίβου κατέχει δόμος.

Electr. 146. 163.

διέπομαι· κάτα μὲν φίλαν.
δέξατ', οἶδ' ἐπὶ στεφάνοις.

148. 165.

χέρα τε κρᾶτ' ἐπὶ κούριμον.
Αἰγίσθου λώβαν θεμένα.

Vide in eadem fabula v. 184. seqq. Præter horum pleraque, etiam alia exempla attulit Seidlerus de verss. dochm. p. 353. seqq. de quorum postremo vide Gaisfordium ad Hephæst. p. 305.

13. Illa difficilior quæstio est, an Glyconei etiam hanc formam recipiant,

´— ∪ ∪ — ∪ ´— ∪ —

quæ est dimetri choriambici. Fatendum erit, si quid Corinnæ versibus tribui potest, quos emendare supra conati sumus; et magis, si e versu Priapeo res judicanda est, de quo infra dicetur. Ex tragicis vero et comicis, quamvis in magna versuum Glyconeorum copia, non habeo, quod firmandæ huic rei afferam. Nam etsi haud ita raro dimeter iste choriambicus Glyconeis consociatur, tamen non observavi respondentem ei aliquam earum formarum, quæ proprie Glyconeorum nomen habent, sed servatur sibi ipsi par, ut in Antig. 332.

πολλά τὰ δεινά, κοὐδὲν ἀν-
θρώπου δεινότερον πέλει.

Quibus respondent hi:

κουφονόων τε φῦλον ὀρ-
νίθων ἀμφιβαλὼν ἄγει.

Neque aliter res comparata est in Pherecrateo. Vide exempli caussa carmen, quod est in Heraclidis a v. 354. Nam in Alcest. 972. 983. non dubium videtur, scribendum esse,

γῆρυς, οὐδ᾽ ὅσα Φοῖβος Ἀσ-
    κληπιάδαις ἔδωκεν.
καὶ τὸν ἐν Χαλύβοις δαμά-
    ζεις σὺ βίᾳ σίδαρον.

Non ausim tamen contendere, prorsus illicitum fuisse, has formas permutare,

´— ∪∪ — | ∪ ´— ∪
.́. .́. | ´— ∪∪ — ∪

quum eadem permutatio in similibus quibusdam versibus admissa videatur, nominatim in eo, qui ab initio una syllaba auctus, pro basi amphibrachum habet. Sic in Eurip. Medea, quem locum rectius dispositum afferam, v. 154.

    εἰ δὲ σὸς πόσις
    καινὰ λέχη σεβίζει,
κείνῳ τόδε μὴ χαράσσου.
Ζεύς σοι τόδε συνδικήσει· μὴ λίαν
τάκου δυρομένα σὸν εὐνέταν.

Antistrophici ita scribendi sunt, v. 180.

    ἀλλὰ βᾶσά νιν
    δεῦρο πόρευσον οἴκων
ἔξω· φίλα και τάδ᾽ αὔδα.
σπεῦσον δέ, πρίν τι κακῶσαι τοὺς ἔσω.
πένθος γὰρ μεγάλως τόδ᾽ ὁρμᾶται.

In strophicis συνδικῆσαι habet etiam exemplum ed. Lasc. quod in membrana impressum exstat in bibliotheca senatus Lipsiensis. Differre enim inter se exempla hujus editionis docebit Seidlerus ad Euripidis Alcestidem. In antistropha male φίλα pro vocativo accipiebatur. Est is accusativus pluralis. Hoc enim dicit chorus: NOS QUOQUE FAVERE MEDEÆ NARRA. In sequente versu, cujus caussa hunc locum attuli, δὲ adjeci: cujus vestigium nescio an erui possit ex altera lectione σπεῦσαι. Seidlerus conjiciebat σπεῦσον, πρὶν και τι κακῶσαι. Hoc vero in versu, nisi quid turbatum est, respondent sibi hæ formæ:

⏓ –́ ⏑ ⏑ – | ⏑ –̏ – | –́ | ⏓ –̏
⏓ –́ ⏑ | –́ ⏑ ⏑ – – | –́ | ⏓ –́

Idem factum videtur in Sophoclis Œd. Col. 512. 523.

ὅμως δ᾽ ἔραμαι πυθέσθαι.
τουτων δ᾽ αὐθαίρετον οὐδέν.

Quamquam non ita tuebor hunc locum, ut eum omnino sincerum esse contendam. Illud apparet, non recte facturum, qui ante πυθέσθαι vellet τι inserere, præsertim quum eadem hujus versus forma, quæ in stropha est, sæpius in his strophis recurrat. Quare si quid mutandum est, facilius antistrophicum versum in suspicionem vocem, in quo vocabulum αὐθαίρετον facile videri potest interpretamentum alius vocis esse, veluti θελητόν: quod qui propterea detrectaverit, quod vix aliam, quam a Græcis interpretibus V. T. auctoritatem habeat, eum dixerim parum perspexisse naturam sermonis poëtici. Οὐκ ἀθελήτως quidem exstat in versibus Aspasiæ adscriptis apud Athenæum V. p. 219. D. Sed monet me hic locus, ut in versibus choriambicis, qui præcedunt, grave mendum tollam. Sic enim illi scribendi sunt:

ἤνεγκον κακότατ᾽, ὦ ξένοι, ἤ-
νεγκον ἄκων μέν, θεὸς ἴστω.

Ἄνων, quod Hesychius ἀνύων interpretatur, pro ἄκων posui. SUSTINUI QUIDEM, inquit, SUSTINUI PERPETRARE MALA: AT NIHIL ISTORUM VOLENS FECI. Digrediar paullum a proposito, et quosdam alios locos emendabo, in quibus vel logaœdica Pherecratei versus forma, vel ea, quæ ab amphibracho incipit, dubitationem objicere potest. Plane perturbata responsio est in Sophoclis Antigona v. 607. 618.

οὐδ᾽ ἀκάματοι θεῶν
εἰδότι δ᾽ οὐδὲν ἕρπει.

Tentata hæc et ab antiquis criticis sunt, et ab recentioribus. Nisi egregie fallor, usitata in multis nominibus duplex terminatio ατος et αντος translata est etiam ad vocem ἀκάματος, licentia magis, quam ex legibus linguæ: unde πλάνην κλίσεως in vocabulo ἀκαμαντοχάρμαν ex Herodiano περὶ παθῶν adnotavit Etymologus. Habet etiam Hesychius ἀκάμαντος, sed non ille a vitii suspicione liber. Sic vero unius litteræ adjectione servabitur librorum veterum scriptura, versibus ita distinctis:

οὐδ' ἀκάμαντοι
θεῶν μῆνες, ἀγήρως δὲ χρόνῳ δυνάστας.
εἰδότι δ' οὐδὲν
ἕρπει, πρὶν πυρὶ θερμῷ πόδα τις προσάψῃ.

Aliquot in locis logaœdico isti versui pro dactylo trochæus, quod plane fieri non potest, aut spondeus, qui alius metri est, respondet. Sophocles in Philocteta v. 1094. 1115.

ἕλωσί μ'· οὐ πάρ ἔτ' ἴσχω.
ἐμὰς λαχόντ' ἀνίας.

Vitium videtur in strophico versu esse, totusque locus ita debere constitui:

τί ποτ' αὖ μοι τὸ κατ' ἦμαρ
ἔσται; τοῦ ποτὲ τεύξομαι
σιτονόμου μέλεος; πόθεν ἐλπίδος;
εἴθ', αἰθέρος ἄνω
πτωκάδες ὀξυτόνου διὰ πνεύματος
ἕλωσί μ'; οὐ δ' ἔτ' ἴσχω.

Sed dicendum est, quomodo hæc intelligenda putem. Metuendum est enim, ne non modo inaudita, sed etiam abhorrens ab natura linguæ judicetur consociatio particulæ εἴθε cum conjunctivo. Ac sane, qui εἴθε cum conjunctivo putaret construi posse, multum falleretur. At alia ratio invenitur, qua, si fidendum est aut huic loco, aut duobus aliis, quos mox afferam, particula εἴθε, etsi conjuncta cum conjunctivo, tamen eum non regat, sed et ipsa, et conjunctivus aliter explicari possit. Neque enim repugnat, εἴθε, quemadmodum apud recentiores ὄφελον, solum per se poni, deinde autem per conjunctivum, quæ usitata ejus potestas est, interrogari, an oporteat aliquid fieri: qua in re Latini quoque conjunctivum usurpant. Hoc si verum est, sensus loci illius hic erit: UTINAM — AN HARPYIÆ ME SUBLIMEM RAPIANT? Aliud exemplum hujus loquutionis est in Euripidis Helena v. 269.

εἴθ', ἐξαλειφθεῖσ', ὡς ἄγαλμ', αὖθις πάλιν,
αἴσχιον εἶδος ἀντὶ τοῦ καλοῦ λάβω;
καὶ τὰς τύχας μὲν τὰς καλάς, ἃς νῦν ἔχω,
Ἕλληνες ἐπελάθοντο· τὰς δὲ μὴ κακὰς
ἔσωζον, ὥσπερ τὰς κακὰς σώζουσί μου.

Codices quidem apud Musgravium hic λαβεῖν habent, quod sane non est spernendum. Sed si λάβω scripsit poëta, non minus recte omnia procedent. Nam Helena, AN DELETA, inquit, UT PICTURA, QUOD UTINAM FIAT, TURPEM PRO PULCRA FORMAM INDUAM? (i. e. FAC ME AMITTERE VENUSTATEM FORMÆ:) ET GRÆCI OBLIVISCERENTUR HUJUS PRÆCLARÆ SCILICET FORTUNÆ MEÆ, MELIOREMQUE CONSERVARENT, UTI NUNC CONSERVANT MALAM. Tertium exemplum in corruptissimo illo Supplicum Euripidis loco exstat, qui nondum aut satis explicatus, aut probabiliter emendatus est, v. 1024. Is hunc fere in modum constituendus videtur:

ἴτω φῶς, γάμοι τε.
εἴθε, πῶς τινὲς εὐναὶ
δικαίων ὑμεναίων εὔσεπτοι
ἐν Ἄργει φανῶσι τέκνοις,
ὅσιος δ' εὐναῖος γαμέτας
συντηχθεὶς αὔραις ἀδόλοις
γενναίας ἀλόχῳ ψυχᾶς.

Lacunæ explendæ, sensusque indicandi caussa posui vocabulum εὔσεπτοι, non quod ita scripsisse Euripidem contendam. Jam sensus erit: VENIAT LUX, NUPTIÆQUE. QUOMODO (UTINAM FIAT) TORUS JUSTI CONNUBII APUD ARGIVOS SANCTUS INVENIATUR POSTERIS, FIDUSQUE CONJUX SINCERO GENEROSÆ MENTIS ARDORE UXORI AMATUS? Interrogat enim Euadna, quodnam oporteat posteris sincero amore junctum connubium sperare, nisi, quod ipsa factura est, perire cum conjuge conjux sustineat. Redeo ad metra. Trochæus dactylo oppositus videri potest apud Æscylum in Choëph. 786. 795.

Ζεῦ, σὺ δέ νιν φυλάσσοις.
βημάτων ὄρεγμα.

At quamvis corruptissimum sit carmen illud, hoc tamen certum esse arbitror, ultimum hujus strophæ versum ex antispasto et iambis compositum esse:

ἀνομένων βημάτων ὄρεγμα.

Unde quis conjiciat, strophicum ita debere corrigi:

ἔλακον· ὦ Ζεῦ, σύ νιν φυλάσσοις.

Non diffiteor tamen, quum neque ὦ ullo in libro inveniatur, neque copula satis recte omitti possit, magis mihi placere hanc correctionem:

ἔλακον· εὖ δὲ σύ νιν φυλάσσοις.

In Euripidis Andromacha v. 1210. 1224.

οὐ σπαράξομαι κόμαν;
οὐκέτι μοι πόλις, πόλις.

Ne quis de antistrophicis dubitet, quæ recte observata sunt a Seidlero de verss. dochm. p. 82. utramque stropham emendatam dabo:

Οὐ σπαράξομαι κόμαν;
οὐκ ἐπιθήσομαι δ' ἐμῷ
κάρᾳ κτύπημα χειρὸς ὀλοόν; ὦ πόλις,
διπλῶν τέκνων μ' ἐστέρησε Φοῖβος.
Οὐκέτ' ἐστί μοι πόλις·
σκῆπτρα τάδ' ἐῤῥέτω 'πὶ γᾶν.
σύ τ', ὦ κατ' ἄντρα νύχια Νηρέως κόρη,
πανώλεθρόν μ' ὄψεαι πιτνοῦντα.

De postremo versu explicatum est a Seidlero. Aristophanis versus

in Thesm. 1154. 1159. infra segm. 16. emendatos dabo. Addam his denique locum Hippolyti v. 1146. 1150.

μανίω θεοῖσιν.
πέμπετε τῶνδ' ἀπ' οἴκων.

Atque hi quidem versus recte sibi respondent. Sunt enim dochmiaci hypercatalecti. Sed quoniam critici, epodum hæc esse rati, multum a veris lectionibus aberrasse videntur, has quoque strophas integras, ut eas scribendas puto, apponam.

Ἐγὼ δὲ σᾷ δυστυχίᾳ δάκρυσιν διοίσω
πότμον ἄποτμον. ὦ τάλαινα
μᾶτερ, ἔτεκες ἀνόνητα. φεῦ.
  μανίω θεοῖσιν.
Ἰώ, ἰὼ συζύγιοι Χάριτες, τί τόνδε
τὸν τάλαν' ἐκ πατρῴας γᾶς,
τὸν οὐδὲν ἄτας αἴτιον,
  πέμπετε τῶνδ' ἀπ' οἴκων;

Si quis tamen in πατρῴας hærebit, cujus formæ apud tragicos non memini exemplum invenire, etsi nihil est, quare eam melicis carminibus exclusam fuisse existimemus, poterit is, quoniam Lascaris in strophico ὦ omittit, versum iambicum facere:

πότμον ἄποτμον. τάλαινα.
τὸν τάλανα πατρίας γᾶς.

14. Multo minus altera dimetri choriambici forma,

⏑ –́ ⏑ – –́ ⏑⏑ –

quidquam cum Glyconeis commune habet. Nam hic quoque versus sibi tantum ipsi respondet, ut in Herc. fur. 673. 687.

οὐ παύσομαι τὰς Χάριτας.
παιᾶνα μὲν Δηλιάδες.

Aperte corrupti sunt versus in Suppl. 1000. 1023.

προσέβαν δρομὰς ἐξ ἐμῶν·
σὲ τὸν θανόντ' οὔποτ' ἐμᾷ.

Si conjecturæ locus est in versibus, quibus nemo sine melioribus libris certam medelam afferre potest, facillimam putem hanc scripturam esse:

πρὸς ἂν ἔβαν δρομὰς ἐξ ἐμῶν.
σέ, τὸν θανόντα γ', οὔποτ' ἐμᾷ.

Certior res est in Helena v. 1353. s.

ἐπεὶ δ' ἔπαυσ' εἰλαπίνας
θεοῖς βροτείῳ τε γένει·

quibus versibus qui respondent, 1369. s. nec metro nec sensu integri sunt:

ὧν οὐ θέμις, οὐδ' ὁσία,
ἐπύρωσας ἐν θαλάμοις.

Scribendum videtur:

ὧν οὐ θεμίστ', οὐδ' ὁσία,
πύρωσας ὄμμ' ἐν θαλάμοις.

15. In iis, qui vere Glyconei sunt, primo de basi videndum. Ea plerumque trochæum, vel spondeum, vel iambum, vel tribrachum, hunc quidem paullo rarius, sed satis tamen sæpe, raro anapæstum habet. De dactylo mox seorsim dicam. Trochæum quidem et spondeum et iambum promiscue adhiberi, res est pervulgata, constatque etiam contrarios pedes trochæum atque iambum sibi opponi, ut apud ipsum Æschylum, cujus versus elaboratissimi sunt: v. c. in Choëph. 609. 619.

σύμμετρόν τε διαὶ βίου.
πνέονθ' ἁ κυνόφρων ὕπνῳ.

Tribracho sæpissime usus est Euripides, v. c. in illo carmine in Phœnissis, v. 210.

Τύριον οἶδμα λιποῦσ' ἔβαν.

Rarus est anapæstus, et ut non temere concedendus sit. Invenitur apud Sophoclem in Philocteta v. 1098. iambo respondente v. 1110.

τί ποτ' αὖ μοι τὸ κατ' ἦμαρ
κραταιαῖς μετὰ χερσίν.

Pherecrateos enim licebit in his, quæ communia utriusque generis sunt, in Glyconeis commemorare. Apud Euripidem in Iphig. Taur. 1103. 1120.

λίμναν θ' εἱλίσσουσαν ὕδωρ.
μεταβάλλει δυσδαιμονία.

Utraque fabula ex iis est, quæ cadente jam arte scriptæ sunt. Ritque eum pedem, ut parum arti convenientem, Aristophanes in Ranis v. 1322.

"περίβαλλ', ὦ τέκνον, ὠλένας."
ὁρᾷς τὸν πόδα τοῦτον; Δ. ὁρῶ,

Aliud exemplum est in Helena v. 533.

πόδα χριμπτόμενος εἰναλίῳ.

Sic enim scribendum videtur. Ac nescio an etiam Iphig. Taur. 1132. huc pertineat, si quidem locus ille ita scribendus est:

ἐμὲ δ' αὐτοῦ προλιποῦσα βή-
σῃ πλάταις ῥοθίοις.

In sequente versu, qui dactylicus est, *ἰστία* delendum videri dixi in censura editionis Seidleri in diar. litt. Lips. a. 1813. m. Octobr. p. 2157. Antistrophici sunt v. 1147.

> ἐς ἁμίλλας χαρίτων χαίτας
> ἁβρόπλουτον ἐς ἔριν.

Adde his Eurip. Suppl. 1028. si recte supra eum versum emendavimus,

> ὅσιος δ' εὐναῖος γαμέτας.

Ajacis versum 1190. qui huc trahi posset, infra segm. 42. attingam.

16. Pluribus exemplis dactylum firmari licet. Sed aliam hic dubitationem injicit de eo, utrum hæ formæ,

> — ⏑⏑ — ⏑⏑ — ⏑ —   — ⏑⏑ — ⏑⏑ — ⏑
> — ⏑⏑ — ⏓ — ⏑⏑ —

ad Glyconeos et Pherecrateos pertineant, an diversæ ab his censendæ sint. Æschylus quidem nusquam dactylo illi alium pedem opposuit; eamque legem etiam Sophocles videtur observasse, nec sæpe eam neglexit Euripides. Exempla hujus formæ

> — ⏑⏑ — ⏑⏑ — ⏑ —

vide in Choëph. 313. in Œd. Col. 704. ubi scribendum,

> πέρ-
> σας. ὁ γὰρ αἰὲν ὁρῶν κύκλος.
> χερσὶ παραπτομένα πλάτα.

In Iphig. Aul. 759. Hujus autem,

> — ⏑⏑ — ⏓ — ⏑⏑ —

in Iphig. Aul. 753. Catalectici vero,

> —́ ⏑⏑ — ⏑⏑ — —

in Hecuba 469. Iphig. Aul. 1042. Heracl. 751. Sunt autem hæc pauca tantum de plurimis exemplis, diligenter exæquatam responsionem habentibus. Sed quum quidam loci inveniantur, in quibus initiali illi dactylo vel spondeus vel tribrachus oppositus videatur, movit ea res Seidlerum, ut hos versus non dactylicos, sed Glyconeos et Pherecrateos esse putaret. Vide eum in libro de verss. dochm. p. 349. seq. et ad Eurip. Iphig. Taur. 1098. Nec sane idonea caussa est, quare aliter statuamus: modo meminerimus, plerumque exæquari pedes, nec nisi in recentiore tragœdia, quam comœdia sequitur, alium pedem opponi dactylo. Exempla, quæ certa sint, perpauca reperiuntur. In Ione v. 187. 198

> ἀλλά γε καὶ παρὰ Λοξίᾳ.
> ἀσπιστὰς Ἰόλαος, ὅς,

dubitari potest, an γὲ a metricis additum sit. Supplicum Euripidis v. 993. corruptus videtur. In Phœnissis v. 216. 228.

Ἰόνιον κατὰ πόντον ἐλά- τᾳ,
ἴσα δ' ἀγάλμασι χρυσεοτύ- ποις,

non intercedam, ne servetur vulgatum ἶσα. Iphig. Taur. 1129. 1144.

κέλαδον ἑπτατόνου λύρας.
παρθένος εὐδοκίμων γάμων.

Hic priorem versum Marklandus transpositione verborum sustentandum putabat. His adde locum in Oreste v. 832. in quo non viderunt critici, hæc non epodum esse, sed antistrophica, ante quæ brevis mesodus est v. 829—831. ut in Electra 125. 126. Antistrophica ista hoc modo restituenda videntur.

οἷον ὅγ' ἔργον τελέσας — στρ.
ἐκβεβάκχευται μανίαις,
Εὐμενίσιν θήραμα φόνῳ,
δρόμασι δινεύων βλεφάροις,
παῖς Ἀγαμεμνόνειος.
ὦ μέλεος, ματέρος ὅτε — ἀντ.
χρυσοπηνήτων φαρέων
μαστὸν ὑπερτέλλοντ' ἐσιδών,
σφάγιον ἔθετο ματέρα, πεν-
θέων πατρῴων ἀμοιβάν.

Legitur vulgo Εὐμενίσι et χρυσεοπηνήτων: quorum etsi utrumque defendi potest, tamen nihil caussæ est, quare, quum facillime posset, non exæquasse metra poëtam censeamus. Certiora hæc exempla sunt. Iphig. Aul. 547. 562.

μαινομένων οἴστρων, ὅθι δή,
μέγα φέρουσιν εἰς ἀρετάν.

754. 765.

ἀνά τε ναυσὶ καὶ σὺν ὅπλοις.
πόντιος εὐπόροισι πλάταις.

Aristoph. Thesm. 1140. 1145. et fortasse 1149. 1156. Sed præstabit, totum carmen emendatum adscribere:

Παλλάδα τὴν φιλόχορον ἐμοὶ — προῳδ.
δεῦρο καλεῖν νόμος ἐς χορόν,
παρθένον, ἄζυγα κούρην,
ἣ πόλιν ἡμέτεραν ἔχει, — στρ. α'.
καὶ κράτος φανερὸν μόνη,
κληδοῦχός τε καλεῖται.
φάνηθ', ὦ τυράννους — μεσῳδ.
στυγοῦσ', ὥσπερ εἰκός.
δῆμός τοί σε καλεῖ γυναι- — ἀντ. α'.

κῶν· ἔχουσα δέ μοι μόλοις
εἰρήνην φιλέορτον.
ἥκετ' εὔφρονες, ἵλαοι, στρ. β'.
πότνιαι, ἄλσος ἐς ὑμέτερον,
οὗ δὴ ἀνδράσιν οὐ θεμιτὸν εἰσορᾶν
ὄργια σέμν', ἵνα λαμπάσιν
φαίνετον ἄμβροτον ὄψιν.
μόλετον, ἔλθετον, ἀντόμεθα, ἀντ. β'.
Θεσμοφόρω πολυποτνία.
εἰ καὶ πρότερόν γέ ποτ' ἐπηκόω
ἤλθετε, νῦν ἀφίκεσθον, ἱκε-
τεύομεν, ἐνθάδε γ' ἡμῖν.

Libri veteres, οὗ δὴ ἀνδράσιν οὐ θεμιτὸν εἰσορᾶν ὄργια σεμνὰ θεαῖν, ἵνα λαμπάσι, et in antistropha, ἀντόμεθ', ὦ Θεσμοφόρω πολὺ πότνια. εἰ καὶ πρότερόν ποτ', (alii εἰ γὰρ πρότερόν ποτ') ἐπηκόω ἤλθετον, et in fine ἐνθάδ' ἡμῖν. Delevi θεαῖν, quod adhæsisse videtur ex v. 948. ubi ὄργια σεμνὰ θεαῖν legitur. In tertio posteriorum stropharum versu, qui Glyconeus est syllaba ab initio dempta, in fine autem adjecto Cretico, quod genus sæpius invenitur, in stropha notanda est crasis in verbis δὴ ἀνδράσιν. Dactyli alii pedi oppositi tria alia exempla, quæ Seidlerus attulit de verss. dochm. p. 349. seq. corrupta sunt, hæc dico, Sophoclis in Œd. Col. 671. in quo quod posse scribi ait, ἔνθ' ἁ λιγεῖα, certissime reponendum est; Iphig. Aul. 571. ubi etiam sensus requirere videtur elegantem emendationem Marklandi:

κόσμος ἑνὼν ὁ μυριοπλη — θής.

Denique Hel. 1525. ubi pariter sensui accommodatior est aoristi, quam præsentis imperativus, βάλετε. Sed pro his aliud exemplum substituam ex Iphig. in Aul. si quidem locus ille, ut videtur, antistrophicus est, v. 574. 580. Strophas istas hunc fere in modum corrigendas puto:

ἔμολες, ὦ Πάρις, ᾗ τε σύ γε στρ.
βουκόλος ἀργενναῖς ἐτράφης
Ἰδαίαις παρὰ μόσχοις,
βάρβαρα συρίζων, Φρυγίων
αὐλῶν Οὐλύμπου καλάμοις
μίμηματα . . πνέων.
εὔθηλοι δὲ τρέφοντο βόες ἀντ.
ὅτε σε κρίσις ἔμαινε θεᾶν,
ἅ σ' ἐς Ἑλλάδα πέμπει,
τῶν ἐλεφαντοδέτων πάροι-
θεν δομων ὃς τᾶς Ἑλένας
ἐν ἀντωποῖς βλεφάροις
ἔρωτα δέδωκας, ἔρωτι δ' αὐτὸς ἐπτοάθης· ἐπῳδ.
ὅθεν ἔρις, ἔρις Ἑλλάδα σὺν δορὶ ναυσί τ' ἄγει
ἐς πέργαμα Τροίας.

Libri μιμήματα πνέων vel πλέκων. Versus mutilus est. Deinde κρίσις ἔμενε, et ἅ σ' Ἑλλάδα, mox omisso articulo τῶν; porro βλεφάροισιν, et in ultimo versu ἐς Τροίας πέργαμα, qui numerus, si quid video, parum hic aptus est. Aliud exemplum dactyli tribracho respondentis mox afferam, cui addi poterit spondeo oppositus dactylus in Electra Euripidis v. 144. de quo loco infra segm. 24. dicam. Cæterum minime contenderim, hanc formam,

— ◡◡ — ◡◡ — ◡ —

ubique pro versu Glyconeo habendam esse: sed ita statuo, nunc hos pedes, quum dactylus pro basi est, commutarique cum aliis baseos formis potest, Glyconeum efficere, nunc autem, quum legitimus ille dactylus est, versum esse logaœdicum. Ita fit, ut, quod in basi non est concessum, solvi dactylus ille possit in proceleusmaticum, quod fecit Euripides in Bacchis 875. 895.

τί τὸ σοφόν, ἢ τί τὸ κάλλιον.

Nisi forte hic versus ab amphibracho incipere putandus est.

17. Videamus nunc ordinem, qui sequitur basin. Is in priore Glyconeorum forma choriambus est. Qui pes etsi alibi cum dipodia iambica commutatur, tamen in Glyconeis id non potest fieri, quia basin numquam anacrusis excipit. Itaque in Œd. Col. v. 152. scribendum est,

μακραίων τ' ἔτ', ἐπεικάσαι.

Vulgo μακραίων τ' ἔθ', ὡς ἐπεικάσαι. Brunckius, μακραίων θ', ὡς ἐπεικάσαι. V. 157. legitur,

ἵνα τῷδ' ἐν ἀ-
φθέγκτῳ μὴ προσπέσῃς νάπει.

Scio quidem, hujusmodi versus ex antispasto et diiambo posse compositos videri. Sed quum vix certa hujus metri exempla reperiantur, quumque Glyconei, inter quos hic medius est, etsi a grammaticis ad antispastos relati, tamen non sint antispastici: scribendum puto προπέσῃς, quod verbum ut supplicandi significatione sæpe pro προσπίπτειν ponitur, ita etiam accidendi videtur proruendique significationem habere. Ac nescio an in alio quoque Sophoclis loco eadem correctio adhibenda sit. Nam quod in Philocteta v. 156. legitur,

μή με λάθῃ προσπεσὼν ποθεν,

licet firmari videatur his v. 46.

μὴ καὶ λάθῃ με προσπεσών·

tamen malim προπεσὼν scribendo corrigi, quam transpositione, quæ aliis placuit,

μὴ προσπεσών με λάθῃ ποθέν.

Antistrophicum,

σὲ δ', ὦ τέκνον, τόδ' ἐλήλυθεν,

Triclinius, σοὶ δὲ, τέκνον, scribens, ex parte tantum videtur emendasse. Nam satis erat ὦ deleri, quo facto hic versus Glyconeus erit, dactylo in basi tribrachum oppositum habens. Nolim tamen hæc, nisi librorum auctoritas accedat pro certis numerari.

18. Molossum pro choriambo omnino rarissime admissum reperias, maxime, quum choriambus statim post basin, vel initialem amphibrachum est. Neque ejus exemplum in promptu habeo, quod certum esse dicam. In Pherecrateo quidem, et qui huic similes sunt catalectici, facilius credam contractioni locum esse, quia in his versibus non magna inde ambiguitas nascitur. Sic in illo Sophoclis, quod infra segm. 28. iterum commemorabitur,

πέτρας, ὡς ταῦρος.

Sed in Glyconeis, omnibusque iis versibus, in quibus variat sedes choriambi, idonea videtur ratio fuisse, quare devitandum putarent Molossum. Tantam enim hic pes ambiguitatem versibus illis addit, ut citius quis laborare metrum, quam quomodo concipiendum sit, videat. Nam in hac forma,

⁖́ ⁖́ | –́ ⏑⏑ – | ⏑ –́

Molossus facile aliquem adducet, ut ita versum metiatur,

⁖́ ⁖́ | –́ ⏑ | –́ ⏑ –́

at tum laborare finem videbit, Cretico, non choriambo constantem. Sin hac in forma Molossus erit,

⁖́ ⁖́ | –́ ⏑ | –́ ⏑⏑ –

rursus hærebit lector, dubitans utrum Molossus iste choriambi mensuram habeat, an penultima syllaba non pro duabus brevibus, sed pro una brevi sit, quod sæpe fit, quum iambo finitur Glyconeus: quo facto rursum in medio vitium esse videbitur, Cretico posito, ubi choriambus esse debebat. Prorsus denique incerta res erit, quum Molossus et spondeus conjuncti fuerint. Neque enim patet, utrum ille sic metiendus sit,

⁖́ ⁖́ | –́ ⏑⏑ – | ⏑ –́

an sic,

⁖́ ⁖́ | –́ ⏑ | –́ ⏑⏑ –

an denique ex illo genere sit, quod hanc formam habet,

⁖́ ⁖́ | –́ ⏑ | –́ | ⏑ –́

19. Solutiones vero choriambi non sunt adeo raræ. Et prima quidem arsis soluta invenitur in Œd. Col. 186. 205.

τέτροφεν ἄφιλον ἀποστυγεῖν.
τίς ὁ, πολύπονος ἄγῃ, τίν' ἄν.

Eurip. Suppl. 978.

δάκρυσι νοτερὸν ἀεὶ πέπλων.

Iphig. Aul. 781.

ἁ δὲ Διὸς Ἑλένα κόρα.

In eadem fabula v. 1054. sic potius, quam ut Heathio Seidleroque de verss. dochm. p. 261. visum est, scribendum puto:

παρὰ δὲ λευκοφαὴ ψάμαθον
εἱλισσόμεναι γάμους
κύκλια πεντήκοντα κόραι
Νηρέως ἐχόρευσαν.

Antistrophica v. 1076. ita habent:

μακάριον. τότε δαίμονες
τᾶς εὐπάτριδος γάμον
Νηρῇδος ἔθεσαν πρώτας,
Πηλέως θ' ὑμεναίους.

Electr. 126.

ἄναγε πολύδακρυν ἁδονάν.

Ion. 122. 138.

παναμέριος ἅμ' ἁλίου — πτέρυγι θοᾷ.
τὸν δ' ὠφέλιμον ἐμοὶ πατέρος — ὄνομα λέγω.

ubi Glyconeum sequitur choriambus, primam solutam habens. In Pherecrateo soluta est prior arsis in Hel. 1502. 1519.

ἐπιπετόμενος ἰακχεῖ.
ῥόθια πολιὰ θαλάσσας.

Adde Seidlerum de verss. dochm. p. 44.

20. Secundam arsin hi loci solutam habent. Eurip. Iphig. Aul. 165. 186.

ψάμαθον Αὐλίδος ἐναλίας.
Ἀρ-
τέμιδος ἤλυθον ὀρομένα.

183. 204.

Ἥρα Παλλάδι τ' ἔριν, ἔριν.
Λαέρτα τόκον· ἅμα δὲ Νι — ρέα.

Cæterum carmen hoc non est Euripidis, sed aliquanto recentioris poëtæ. In eadem fabula v. 760. 771.

κοσμηθεῖσαν, ὅταν θεοῦ.
ἐς γᾶν Ἑλλάδα δοριπόνοις.

Et v. 1038. 1060.

συρίγγων δ' ὑπὸ καλαμοεσ – σᾶν.
Κενταύρων ἐπὶ δαῖτα τάν.

Helen. 1505.

βᾶτε Πλειάδας ὑπὸ μέσας.
δυσκλείαν ἀπὸ συγγόνου.

Herc. Fur. 781. 798.

Ἰσμήν', ὦ, στεφανοφορίαν.
ὦ λέκτρων δύο συγγενεῖς.

Nisi scripsit στεφηφορίαν. Ion. 1231.

φανερὰ γάρ, φανερὰ τάδ' ἤδη.

Electr. 435. 445.

ἵν' ὁ φίλαυλος ἔπαλλε δελ – φίς.
ἀνά τε Πήλιον, ἀνά τε πρυ – μνάς.

21. Utraque arsis soluta videri potest in Bacchis v. 410.

ἐκεῖσ' ἄγε με, Βρόμιε, Βρόμιε.

Antistrophica sic scribenda puto :

σοφὰν δ' ἄπεχε πραπίδα φρένα τε
  περισσῶν παρὰ φωτῶν.
τὸ πλῆθος, ὅ τι τὸ φαυλότερον ἐνόμισε, χρῆ-
  ται. τόδε τοι λέγοιμ' ἄν.

Hoc dicit : ARCE A TE SAPIENTEM A VIRIS NIMIUM SEVERIS COMMENDATAM SOBRIETATEM : VULGUS, QUOD DETERIUS VIDET, UTITUR : HÆC MEA SENTENTIA EST. Sed verborum aptam pronunciationem qui consideraverit, cui plurimum est in metrorum descriptione tribuendum, facile adducetur, ut his quidem in versibus choriambum non in medio Glyconeo, sed in fine constituat:

∴ ∴ | ◡̈́ ◡ ◡ | ◡̈́ ◡ ◡ ◡ ◡ ◡

22. In secunda Glyconeorum forma, quæ choriambum in fine habet, ordo ille, qui basin sequitur, trochæus, spondeus, sæpe etiam tribrachus est. Exemplis nihil opus, ut in re tritissima. Rarus vero anapæstus est. Is invenitur in Oreste v. 812. 824.

οἰκτρότατα θοινάματα καί.
Τυνδαρὶς ἰάκχησε τάλαι – να.

Ubi etiam qui præcedunt versus, Glyconei sunt: quos sic restituendos puto:

ὁπότε χρυσέας ἔρις ἀρ-
νὸς ὕπερ ἦλθε Τανταλίδαις.

Antistrophici sunt,

κακοφρόνων τ' ἀνδρῶν παράνοι-
α· θανάτου γὰρ ἀμφὶ φόβῳ.

Compara Iphig. Taur. 813.

ἤκουσα· χρυσῆς ἀρνὸς ἡνίκ' ἦν πέρι.

Trochæo respondente anapæstus est in Iphig. Aul. 1041. 1063.

Πιερίδες ἐν δαιτὶ θεῶν.
παῖδες Θεσσαλαί, μέγα φῶς.

Recte enim damnatur articulus αἱ post παῖδες. Aliud anapæsti exemplum est in hoc versu Euripidis apud Aristophanem in Ran. 1316.

κερκίδος ἀοιδοῦ μελέτας.

Et in Helena v. 528. quem locum hac opportunitate melius descriptum dabo:

ἤκουσα τᾶς θεσπιῳδοῦ κόρας
ἃ χρήζουσ' ἐφάνη τυράννοις
δόμοις, ὡς Μενέλαος οὔ-
πω μελαμφαὲς οἴχεται
  δι' ἔρεβος, χθονὶ κρυφθείς.
  ἀλλ' ἔτι κατ' οἶδμ' ἅλιον
τρυχόμενος, οὔπω λιμένων
  ψαύσειεν πατρίας γᾶς,
  ἀλατείᾳ βιότου
ταλαίφρων, ἄφιλος φίλων,
  παντοδαπᾶς ἐπὶ γᾶς
πόδα χριμπτόμενος εἰναλίῳ
  κώπᾳ Τρῳάδος ἐκ γᾶς.

Versus 527. 530. ab initio una syllaba breviores sunt Glyconeis, de quo genere infra dicetur,

23. Nonnumquam dactylus est post basin, sed plerumque respondente eodem pede: unde dubium fit, utrum Glyconei sint hi versus, an dactylici, ut in Iphig. Taur. 1092. 1109.

εὐξύνετον ξυνετοῖσι βοάν.
οὐλομένων ἐνὶ ναυσὶν ἔβαν.

Est tamen etiam, ubi ex alio opposito pede apertum sit, Glyconeos esse, ut in Supplicibus Eurip. 998. 1021.

ἐπύργωσε καὶ γαμέτα.
χρῶτα χρῶτι πέλας θεμένα.

Risit hunc pedem, ut inscite positum, Æschylus apud Aristophanem in Ran. 1022.

"περίβαλλ', ὦ τέκνον, ὠλένας."
ὁρᾷς τὸν πόδα τοῦτον; Δ. ὁρῶ.
'AI. τί δαί; τοῦτον ὁρᾷς; Δ. ὁρῶ.
'AI. τοιαυτὶ μέντοι σὺ ποιῶν
τολμᾷς τἀμὰ μέλη ψέγειν
ἀνὰ τὸ δωδεκαμήχανον
  Κυρήνης μελοποιῶν.

24. Choriambus ultimum locum tenens dubito an Molossum non recipiat. Nihil probat versus Antigonæ 103. 120. propter variabilem mensuram vocabuli χρύσεος,

ἐφάνθης πότ', ὦ χρυσέας,
ἔβα, πρὶν ποθ' ἁμετέρων,

præsertim quum hic etiam deleto ὦ choriambus in aliam sedem transferri possit. Nec sanus videtur locus in Euripidis Electra v. 144. 161.

σοὶ κατὰ γᾶς ἐνέπω γόους.
ἐκ Τροίας ὁδοῦ βουλᾶς.

De quo loco minime assentior Seidlero. Neque enim dubium mihi videtur, ita scripsisse Euripidem:

ἰακχὰν 'Αΐδα, μέλος
  'Αΐδα, πάτερ,
σοὶ κατὰ γᾶς ἐνέπω γόους.

In antistropha autem:

πικρᾶς μὲν πελέκεως τομᾶς
  σᾶς, πάτερ, πικρᾶς δ'
ἐκ Τροίας ὁδίου βουλᾶς.

Multo minus adducor, ut sanos esse credam duos locos, in quibus pro choriambo Ionicus a minore positus invenitur. Horum unus est Sophoclis in Œd. Col. 1069.

            κατ' ἀμ-
πυκτήρια φάλαρα πώλων.

Respondet v. 1054.

ἔνθ' οἶμαι τὸν ἐγρεμάχαν,

vel, secundum aliam lectionem,

ἔνθ' οἶμαι τὸν ὀρειβάταν.

Huic quidem loco, si quid video, gravius inflictum est vulnus, quam quod sine libris sanari possit. Indicium facit hæc glossa Hesychii: ἀμπυκτήρια, τὰ φάλαρα. Σοφοκλῆς Οἰδίποδι ἐν κολωνῷ. Unde conjicias, φάλαρα interpretamentum esse. H. Stephano tamen in indice Thesauri p. 390. A. Hesychius visus est errare. Genuina si est vox illa, facilius crediderim, ita corrigi locum posse:

πᾶσα δ' ὁρμᾶται κατ' ἀμ-
πυκτήρια φαλάρων πώλων
ἄμβασις,

ut ἀμπυκτήρια φαλάρων conjungantur. Alter locus est Euripidis in Iphig. Taur. 435. 452.

τὰν πολυόρνιθον ἐπ' αἶαν.
καὶ γὰρ ὀνείρασι συμβαίην.

Erit forsitan, qui hos versus anapæsticos esse putet: et sic metrum quidem salvum erit: sed parum verisimile est, anapæstos mediis Glyconeos inseri. Quod si ipsi quoque ad Glyconea metra pertinent, neuter, si metrum spectes, reprehendi poterit. Prior enim choriambicus, posterior Glyconeus erit, dactylum in basi habens. At quum respondere hi versus sibi nequeant, uter eorum vitiosus censebitur? Seidlero, qui utrumque aliquid vitii contraxisse putat, non ausim accedere. Recte quidem ille συμβαίην tuetur. Quare vitium ego quidem in strophico quærendum putem. Hunc enim ut corruptum putem, sensus facit, qui copulam requirere videtur. Tantum abest enim, ut, quod Seidlero placet, καὶ v. 430. cum hoc versu conjungi posse existimem, ut eam copulam, qua nihil isto quidem loco frigidius inveniri potest, plane delendam esse censeam. Tota stropha sic videtur scribenda esse:

πῶς τὰς συνδρομάδας πέτρας,
πῶς Φινεΐδας ἀΰπνους
ἀκτὰς ἐπέρασαν
παρ' ἅλιον αἰγιαλὸν ἐπ' Ἀμφιτρίτας
ῥοθίῳ δραμόντες,
ὅπου πεντήκοντα κορᾶν
τῶν Νηρῄδων χοροὶ
μέλπουσιν ἐγκύκλιοι,
πλησιστίοισι πνοαῖς
συριζόντων κατὰ πρύμναν
εὐναίων πηδαλίων,
αὔραις ἐν Νοτίαις,
ἢ πνοιαῖσι Ζεφύρου,
τὰν πολυόρνιθόν τ' ἐπὶ γᾶν,
λευκὰν ἀκτάν, Ἀχιλῆος
δρόμους καλλισταδίους
Εὔξεινον κατὰ πόντον.

Antistropha sic habet:

εἴθ' εὐχαῖσι δεσποσύνας
Λήδας Ἑλένα φίλα παῖς
ἐλθοῦσα τύχοι, τὰν
Τρῳάδα λιποῦσα πόλιν, ἵν' ἀμφὶ χαίταν
δρόσον αἱματηρὰν
ἑλιχθεῖσα λαιμοτόμῳ
δεσποίνας χερὶ θάνῃ,
ποινὰς δοῦσ' ἀντιπάλους·
ἥδισταν δ' ἀγγελίαν.
δεξαίμεθ', Ἑλλάδος ἐκ γᾶς
πλωτήρων εἴ τις ἔβα,
δουλείας ἐμέθεν
δειλαίας πανσίπονος.
καὶ γὰρ ὀνείρασι συμβαίην
οἴκοις πόλει τε πατρῴᾳ,
τερπνῶν ὕμνων ἀπολαύειν
κοινὰν χάριν ὄλβῳ.

25. Videtur in versibus Glyconeis idem factum esse, quod in dochmiacis observatum est, ut, etsi plerumque systematum more cohæreant, tamen interdum nulla sit connexio, ideoque et hiatus in fine locum habeat, et syllaba anceps. Exempla hiatus vide apud Seidlerum ad Eurip. Electr. 153. syllaba ancipitis autem ibidem ad v. 207. Longe major tamen locorum numerus est, in quibus continuantur numeri, eamque ob rem etiam solvitur ultima. Exempla vide apud Seidlerum de verss. dochm. p. 260. et ad Iphig. Taur. 1076. ubi malim ego deleto articulo scribi v. 1089.

ὄρις, ἃ παρὰ πετρίνας

ut respondeat solutio v. 1106.

ὦ πολλαὶ δακρύων λιβάδες.

Aliquot alia exempla in iis locis sunt, quos propter alias rationes jam attulimus. Rara solutio est producta præcedente syllaba: cujus exemplum exstat in Ione in his v. 205.

παντᾷ τοι βλέφαρον διώ-
κω. σκέψαι κλόνον ἐν τείχεσι
λαΐνοισι Γιγάντων.

Antistrophica v. 219. ita scribenda videntur:

σέ τοί νιν παρὰ ναὸν αὐ-
δῶ· θέμις γυάλων ὑπερ-
βῆναί μοι ποδὶ λευκῷ;

26. Veniendum nunc est ad dispositionem systematum Glyconeorum, quæ sæpe miram difficultatem habet. Nam quum, ut in dochmiacis, non omnes versus Glyconei et Pherecratei, sed multi etiam

vel breviores vel longiores esse soleant, non modo facile aberrari a vera descriptione potest, sed sæpe etiam plane ambiguum manet, sic an aliter dirimendi sint versus. Plurimum autem in hac re prodest, cognitas habere eas formas, quæ præter illos, qui vere Glyconei et Pherecratei sunt, in usu fuere. Earum aliæ breviores, aliæ longiores, aliæ ex variis formis mixtæ sunt. Regnat in iis choriambus, præterquam in illo genere, de quo segm. 47. dicetur, quod debiliorem pedem, Creticum, habet, etsi cæteris in rebus Glyconeos sequitur. Choriambi autem cùm alio disyllabo pede conjunctio illud est, in quo natura posita est versuum istorum omnium. Quam si ad leges quasdam revocare volumus, eæ his observationibus continentur. Pes ille disyllabus nunc sequitur choriambum, iambusque est,

–́ ⏑ ⏑ – | ⏓ –́

nunc præcedit eum, et est basis,

·́· ·́· | –́ ⏑ ⏑ –

Hæ formæ inter se permutantur: quumque longius extenditur ultimus ordo, quidquid redundat, cum eo ordine, qui utraque in forma ultimus est, cohæret, veluti quum thesis monosyllaba additur:

–́ ⏑ ⏑ – | ⏑ –́ ⏑
·́· ·́· | –́ ⏑ ⏑ – ⏑

Ubi autem ab initio aliquid ad has formas accedit, id si anacrusis est, facit ea, ut in secunda forma basis in trochæum mutetur:

⏓ –́ ⏑ ⏑ – | ⏓ –́
⏓ –́ ⏓ | –́ ⏑ ⏑ –

Sin est pes disyllabus, fit ille in utraque forma basis, in secunda forma eo pede, qui antea basis erat, in trochæum mutato, eaque usitata est Glyconeorum forma:

·́· ·́· | –́ ⏑ ⏑ – | ⏓ –́
·́· ·́· | –́ ⏓ | –́ ⏑ ⏑ –

Quod si hic quoque ab initio aliquid additur, utrobique basis mutatur in trochæum:

⏓ –́ ⏓ | –́ ⏑ ⏑ – | ⏓ –́
⏓ –́ ⏓ | –́ ⏓ | –́ ⏑ ⏑ –

Sed integer Bacchius si præmittitur, manet basis:

⏑ –́ – | ·́· ·́· | –́ ⏑ ⏑ – | ⏓ –́
⏑ –́ – | ·́· ·́· | –́ ⏓ | –́ ⏑ ⏑ –

cujusmodi exempla afferam segm. 44. Denique inter medios ex his formis versus, vel in fine eorum, nonnumquam cognati pedes, choriambus, et Creticus, sive potius arsis nuda, junctusque ei iambus, tum etiam versus choriambici, maximeque Phalæceus hendecasyllabus adjiciuntur. Accedit ad hæc solutionum magna varietas, de qua in quoque genere admonebimus.

27. Initium faciamus a brevioribus, quarum prima memoranda est ea, quæ pro basi anacrusin habet:

⏓ | –́ ⏑ ⏑ – | ⏓ –́   ⏓ | –́ ⏓ | ⏑́ ⏑ ⏑

Neque enim dubitandum puto, quin hæ ejusdem metri formæ sint, recteque sibi in antistrophicis opponi possint, quoniam in cæteris rebus plane cum Glyconeis congruunt, ad eorumque exemplum etiam Pherecrateo similem versum habent hac forma,

⏑ –́ ⏑ ⏑ – ⏑

Responsionis quidem illarum formarum non habeo exemplum, quod plane certum sit: sed, nisi fallor, restituenda est ea responsio in Troadibus, ubi v. 513. hæc leguntur, quæ hoc metro scripta sunt:

ἄεισον ἐν δακρύοις
ᾠδὰν ἐπικήδειον.
νῦν γὰρ μέλος εἰς Τροίαν.

Quibus quæ respondent v. 533. eorum primum versum addendo articulo corrigendum puto:

τὸν πεύκᾳ ἐν οὐρείᾳ
ξεστὸν λόχον Ἀργείων
καὶ Δαρδανίας ἄταν.

Mentio facta est hujus metri supra in dochmiacis p. 147. et 180.

28. Sed ordine dicam de hoc versu. Ac primitiva forma,

⏓ –́ ⏑ ⏑ – | ⏑ –́

frequentissima est. Sophocles Œd. R. 467.

ὥρα νιν ἀελλάδων
ἵππων σθεναρώτερον
    φυγᾷ πόδα νωμᾷν.

Ubi observa contractionem in catalectico antistrophæ:

φοιτᾷ γὰρ ὑπ' ἀγρίαν
ὕλαν, ἀνά τ' ἄντρα καὶ
    πέτρας, ὡς ταῦρος.

Itaque fortasse huc pertinet hic versus in Helena, 1322. 1341.

ἀῤῥήτου κούρας.
ῥίπτει δ' ἐν πένθει.

Uterque versus sæpius invenitur in Œdipo Rege eo in carmine,

cujus initium est v. 1186. et in illo, quod est in Œd. Col. a v. 1146. Vide Eurip. Hec. 466. seq. Iph. Aul. 778. et alibi sæpissime. Penultima producta, cujus exempla in loco paullo ante ex Troadibus allato exstant, etiam invenitur in Medea 851. 861.

σκέψαι τεκέων πλαγάν.
τέκνοις ἄδακρυν μοῖραν.

Nisi hi versus ita describendi sunt, ut addita e præcedentibus syllaba Glyconei fiant. Memorabile exemplum, in quo ultima brevis est, exstat in Iphig. Taur. 1127. 1142.

κώπαις ἐπιθωΰξει.
λήξαιμι θοάζουσα.

Hic versus, nisi fallor, utraque forma permutata, Molossoque in choriambi locum recepto, ab Sophocle positus erat in Ajace, hoc loco, qui est a v. 1187.

τὰν ἄπαυστον αἰὲν ἐμοὶ
δορυσσόντων μόχθων
ἄταν ἐπάγων ἀνὰ
τὰν εὐρώδη Τροίαν.

Antistrophici sunt 1194. seqq.

κεῖνος ἀνήρ, ὃς στυγερῶν
ἔδειξεν ὅπλων Ἕλλα-
σιν κοινὸν Ἄρην. ἰώ,
πόνοι πρόγονοι πόνων.

Saltem hoc modo lectiones veterum librorum salvæ manent: etsi mirum esse fateor, quod, quum secundus et tertius horum versuum continuato numero cohæreant, non sit idem factum in tertio et quarto. Vocabulum εὐρώδη, quod veterum quidam in ἀερώδη mutasse videntur, non ausim damnare. Non inepte Philes id pro εὐρεῖαν dictum accepit, eodem modo εὐρώεις dictum ratus; vide Passovii libellum Germanice scriptum de ratione condendorum lexicorum p. 45.

29. Sæpius hoc genus ab anapæsto incipit, sed ut respondeat etiam anapæstus. Eurip. Hec. 635. 644.

Ἑλένας ἐπὶ λέκτρα, τάν.
ἐκρίθη δ' ἔρις, ἂν ἐν Ἴ – δα.

905. 914.

σὺ μέν, ὦ πατρὶς Ἰλιάς.
μεσονύκτιος ὠλλύμαν.

et in catalectico v. 909. 918.

δορὶ δή, δορὶ πέρσαν.
θυσιᾶν καταπαύσας.

Exempla quum satis multa exstent, præstabit afferre tale, in quo ultima soluta est. Helen. 1330. 1348.

μέτα, κοῦραι ἀελλοπόδες.
πολέων δ' ἀπέλειπε βίος.

30. Choriambi ultima soluta invenitur in Helena v. 1365. et mox prima, nisi fallor, in catalectico:

Κύπρις γέλασέ τε θεά,
δέξατό τ' εἰς χέρας
βαρύβρομον αὐλόν,
τερφθεῖσ' ἀλαλαγμῷ.

Antistrophica enim, v. 1381. quæ mirum in modum corrupta sunt, licebit hariolando tentare:

καὶ παννυχίδες θεᾶς,
εὖτέ νιν ἅρμασιν ὑ-
περέβαλε σελάνα.
ὀρφνᾷ μελαναυγεῖ.

Νὶν refertur ad παννυχίδες.

31. In altera forma, quæ choriambum in fine habet, amphibrachum, a quo initium fit, primam postremamque syllabam ancipitem habere,

⏓ –́ ⏓ | –́ ⏑ ⏑ –

uti leges numerorum postulant, ita etiam exempla docent, estque ea res satis demonstrata a Seidlero de verss. dochm. p. 261. et ad Iphig. Taur. 1070. Reliquum est, ut arseos in isto amphibracho solutæ exemplum afferamus. Ita igitur in Helena v. 527.

ἀλλ' ἔτι κατ' οἶδμ' ἅλιον.

32. Similis, sed diversa tamen forma videtur, quæ pro amphibracho tertium pæonem habet, ut in Iphig. Aul. 206.

τὸν ἰσάνεμόν τε ποδοῖν.

33. Catalectico interdum Creticus vel Molossus, i. e. arsis nuda et iambus adjicitur, ut apud Sophoclem in Ajace v. 1191. 1198.

δύστανον ὄνειδος Ἑλλάνων.
κεῖνος γὰρ ἔπερσεν ἀνθρώπους.

Simile genus infra segm. 43. commemorabimus.

34. His versuum formis adhuc breviores sunt illæ, quæ ex choriambo et uno pede disyllabo constant. Et quidem primo præcedente choriambo,

–́ ⏑ ⏑ – ⏑ –

Sophocles Œd. Col. 128. 160.

ἃς τρέμομεν λέγειν.
ῥεύματι συντρέχει.

Eurip. Electr. 121. 136.

καὶ στυγερᾶς ζοᾶς.
τᾷ μελέᾳ λυτήρ.

Quo in genere penultima interdum longa est, ut in Hecuba 637. 646.

ἅλιος αὐγάζει.
παῖδας ἀνὴρ βούτας.

Apparet, posse hunc versum etiam pro dochmio haberi. Quamquam, ubi inter Glyconeos invenitur, dubitari poterit, an Glyconeorum potius legem sequatur, commutarique possit cum eo, qui est ex basi et choriambo. Ejusmodi est versus in Philocteta 177. 188. de quo supra dictum est p. 158.

35. Altera forma est ex basi et choriambo.

.́. .́. | —́ ∪ ∪ —

Eurip. Suppl. 960. 968.

δυσαίων δ᾽ ὁ βίος.
οὔτ᾽ ἐν τοῖς φθιμένοις.

Vide Seidlerum ad Eurip. El. 445. Solutio primæ in choriambo invenitur in Bacchis v. 863. 883.

εἰς αἰθέρα δροσερόν.
τούς τ᾽ ἀγνωμοσύναν.

36. Progrediar nunc ad contrarium genus formarum, quod continet Glyconeos una pluribusve syllabis auctiores. Ex his primo commemorandus est hypercatalectus,

.́. .́. | —́ ∪ ∪ — ∪ —́ ∪

Sophocles Œd. Col. 133. 165.

ἰέντες. τὰ δὲ νῦν τιν᾽ ἥκειν.
κλύεις; ὦ πολύμοχθ᾽ ἀλᾶτα;

Eurip. Hec. 631. 640.

Ἰδαίαν ὅτε πρῶτον ὕλαν.
κοινὸν δ᾽ ἐξ ἰδίας ἀνοίας.

Duo continui sunt in eadem fabula v. 912. 921.

κηλῖδ᾽ οἰκτροτάταν κέχρωσαι.
τάλαιν᾽, οὐκέτι σ᾽ ἐμβατεύσω.
ναύταν οὐκέθ᾽ ὁρῶν ὅμιλον,
Τροίαν Ἰλιάδ᾽ ἐμβεβῶτα.

Omninoque minime rarum hoc genus est. Sæpe vero dubitationem objicit, ubi versus sequitur Glyconeo ab initio una syllaba minor, vel alius eorum versuum, qui nunc ab arsi, nunc ab anacrusi incipiunt.

Nam duplex in hujusmodi locis adhiberi distinctio potest, quarum neutra habet, quod improbetur: ut in Helena v 1317,

> ὀρεία ποτε δρομάδι κώλῳ
> μάτηρ θεῶν ἐσύθη·

et,

> ὀρεία ποτὲ δρομάδι κώ-
> λῳ μάτηρ θεῶν ἐσύθη.

Vel in Œd. Col. 672.

> θαμίζουσα μάλιστ᾽ ἀηδὼν
> χλωραῖς ὑπὸ βάσσαις,

qui locus non minus alteram descriptionem recipit. Neque vero objicere licet, aptius vocem cum ipso versu terminari, quum non modo interdum ex hac regula strophici versus alteram descriptionem, alteram antistrophici postulaturi essent, sed omnino verborum distractiones in Glyconeis versibus usitatissimæ sint. Unde sic statuendum videtur, nisi hiatus, aut aperta aliqua pausa, aut sensus et vis verborum obstet, eam distinctionem præferendam esse, quæ usitatos Glyconeos et Pherecrateos præbeat.

37. Altera hujus metri forma trochæum ante choriambum habet. Ea videtur priori respondere in Heraclidis v. 770. 777.

> ἀλλ᾽ ὦ πότνια, σὸν γὰρ οὖδας.
> ἀλλ᾽ ἐπεί σοι πολύθυτος αἰεί.

Ita Aldus, defendique posse hanc lectionem puto. Novissimus editor ἀλλ᾽ ἐπί σοι πολύθυτος ἐσαιεὶ dedit. Similis versus, sed pro basi dactylum, eumque solutum habens, in Bacchis est 874. 894.

> σκιαροκόμου τ᾽ ἐν ἔρνεσιν ὕλας.
> νόμιμον, ἀεὶ φύσει τὸ πεφυκός.

Nisi ab amphibracho incipere hic versus censendus est.

38. Simile genus est, quod hanc formam habet:

—́ ◡◡ — ◡ — ◡ — —

Sophocles Œd. Col. 119. 151.

> ἐκτόπιος συθεὶς ὁ πάντων.
> ἦσθα φυτάλμιος δυσαίων.

129. 161.

> καὶ παραμειβόμεσθ᾽ ἀδέρκτως.
> τῷ, ξένε πάμμορ᾽, εὖ φύλαξαι.

Noli vero Glyconeis aut consimilibus versibus hanc formam accensere,

— ◡◡ — — — ◡ — —

quæ potius ex antispasto et ditrochæo constat. Euripides Iphig. Aul. 761. 772.

παντόσυνοι πνεύσωσ' ἀνάγκαι.
ἀσπίσι καὶ λόγχαις Ἀχαιῶν.

39. Sequitur aliud genus pede disyllabo longius,

.́ .́ | –́ ⏑ –́ ⏑⏑ – ⏑ – ⏑

Ejusmodi videntur hæc esse in Antigona 104. 121

Διρκαίων ὑπὲρ ῥεέθρων μολοῦσα.
πλησθῆναί τε καὶ στεφάνωμα πύργων.

In Oreste v. 808. 820. dubitari potest, utrum, ut vulgo, distinguendum sit,

πάλιν ἀνῆλθ' ἐξ εὐτυχίας Ἀτρείδαις,
ξίφος ἐς αὐγὰς ἀελίοιο δεῖξαι,

an hoc modo, qui tamen minus suavis est:

πάλιν ἀνῆλθ' ἐξ εὐτυχίας
  Ἀτρείδαις, πάλαι παλαι-
ᾶς ἀπὸ συμφορᾶς δόμων.
ξίφος ἐς αὐγὰς ἀελίοι-
  ο δεῖξαι. τὸ δ' αὖ κακουρ-
γεῖν ἀσέβεια μαινολίς.

Certum exemplum est in Euripidis Electra 736. 741.

καλλίστων ὄμβρων Διόθεν στερεῖσαι.
κτείνεις, κλεινῶν συγγενέτειρ' ἀδελφῶν.

40. Denique longissimus hujus generis versus est Phalæceus hendecasyllabus, natura ille sua cognatus Glyconeis, et proinde admisceri iis solitus. Vide Sophocl. Philoct. 1140. 1165. Eurip. Suppl. 962. 970. Heracl. 758. 769. et alibi. Delituit hic versus nonnullis in locis, prava descriptione obscuratus, ut in Ajace v. 697. 710. qui versus ita describendi sunt:

πετραίας ἀπὸ δειράδος φα-
νηθ', ὦ θεῶν χοροποί' ἄναξ, ὅ-
πως μοι Νύσια, Κνώσσι' ὀρ-
χήματ' αὐτοδαῆ ξυνὼν ἰάψῃς.
θοῶν ὠκυάλων νεῶν, ὅτ'
Αἴας λαθίπονος πάλιν, θε-
ῶν δ' αὖ πάνθυτα θέσμι' ἐξ-
ήνυσ' εὐσεβίᾳ σέβων μεγίστᾳ.

In Œd. Col. 668. 681.

εὐίππου, ξένε, τᾶσδε χώ-
ρας ἵκου τὰ κράτιστα γᾶς ἔπαυλα.

θάλλει δ' οὐρανίας ὑπ' ἄ-
χνας ὁ καλλίβοτρυς κατ' ἦμαρ αἰεί.

et mox v. 678. 691.

χειμώνων, ἵν' ὁ βακχιώ-
τας ἀεὶ Διόνυσος ἐμβατεύει.
στερνούχου χθονός· οὐδὲ Μου-
σᾶν χοροί νιν ἀπεστύγησαν, οὐδέ γ'.

Eurip. Hec. 453. 463.

φασὶν Ἀπιδανὸν γύας λιπαίνειν.
χρυσέαν ἄμπυκα τόξα τ' εὐλογήσω.

Nescio tamen, an hoc quoque in versu idem, quod in Glyconeis, factum sit, ut interdum desit ab initio una syllaba. In Hecuba quidem v. 445. 456. elegantior videtur vulgata distinctio,

ἅτις ποντοπόρους κομίζεις
  θοὰς ἀκάτους ἐπ' οἶδμα λίμνας.
κώπᾳ πεμπομέναν τάλαιναν,
  οἰκτρὰν βιοτὰν ἔχουσαν οἴκοις,

quam si quis ultima præcedentis versus syllaba ad sequentem adjecta Phalæceum efficiat.

41. Eadem ratio augendorum a fine versuum etiam in illo genere invenitur, quod ab initio syllaba brevius est Glyconeis. Hujus generis primum ponam hunc versum,

⏓ –́ ⏓ | –́ ⏑ ⏑ – –

Eum restitue in Hippolyto v. 144, 154.

ἢ ματρὸς φοιτᾷς ὀρείας.
σὺ δ' ἀμφὶ τὰν πολύθηρον.
κρυπτᾷ κοίτᾳ λεχέων σῶν.
ἢ ναυβάτας τις ἔπλευσεν.

Vide Iph. Aul. 554. 569. 757. 768. In Herc. fur. 784. 801. Erfurdtius non improbabili conjectura legitimum Glyconeum restituendum putabat:

νύμφας τᾶς Περσηΐδος· ὡς.
Δίρκα δ' ἁ καλλιρρέεθρος.

42. Productior forma est in Antigona v. 814. 831.

ἔγκληρον, οὔτ' ἐπινυμφίδιος.
τέγγει δ' ὑπ' ὀφρύσι παγκλαύτοις.

In quorum versuum strophico vereor ne metrici genuinam scripturam mutarint. Nam videtur hic versus potius Glyconeus esse, auctus ab initio, ut Sophocles dederit οὔτε νυμφίδιος:

◡ –́ ◡ | –́ ◡ | –́ ◡ ◡ –
◡ –́ ◡ | –́ ◡◡ – | ⏖ –́

Eodem modo defendi poterunt hi versus in Helena, 1497. 1514.

ὄμβρον λιποῦσαι χείμεριον.
λαμπρῶν ἄστρων ὑπ' ἀέλλαισιν.

43. Sed finem non invenirem, si omnes formas versuum, qui naturam Glyconeorum vel aliquam cum iis similitudinem habent, enumerare vellem. Quare pauca tantum de insignioribus quibusdam formis adjiciam. Atque aliquot exempla inveniuntur Glyconeorum integro pede disyllabo auctorum, in quibus nescias utrum in principio, an in fine pedem istum adjectum dicas. Seidlero, qui de hoc genere versuum disseruit in libro de verss. dochm. p. 348. et ad Eurip. Electr. 442. trochæus videtur in fine Glyconei adjectus esse. Et sane, quum pleraque exempla in spondeum exeant, adduci quis poterit, ut eam rationem probandam putet. At, quum pro trochæo, qui vere trochæus censendus sit, nullum afferri exemplum possit, immo locum illum etiam iambus teneat, ego quidem ita sentio, duos diversos versus esse, quorum formæ ita nonnumquam conveniant, ut unius metri formæ esse videantur. Eorum versuum primus ex basi et Glyconeo constat, in quo pro basi, quæ in eo esse debebat, trochæus positus est:

.́. .́. | –́ ⏖ | –́ ◡ ◡ – | ⏖ –́
.. .. | –́ ⏖ | –́ ⏖ | –́ ◡ ◡ –

Euripides in Bacchis v. 865. 885.

ἐμπαίζουσα λείμακος ἡδοναῖς.
αὔξοντας σὺν μαινομένᾳ δόξᾳ.

In Hippolyto v. 147. 157.

ἀνίερος ἀθύτων πελάνων τρύχῃ.
λιμένα τόνδ' εὐξεινότατον ναύταις.

In Cyclope v. 41. 55.

πᾷ δή μοι γενναίων μὲν πατέρων.
σπαργῶντάς μοι τοὺς μαστοὺς χάλασον.

Alterum genus ex Pherecrateo potius constare crediderim, cui in fine Creticus vel Molossus, i. e. arsis nuda et iambus adhærent, quod in alio genere supra segm. 33. observatum est:

.́. .́. | –́̀ ◡ ◡ – ◡ || –́ | ⏖ –́

Euripides in Suppl. 956. 964.

μέτε-
στίν μοι κουροτόκοις ἐν Ἀργείαις.

ταλαί-
πωροι κλεινοτάτους ἐν Ἀργείοις.

Et v. 1004.

ἐς Ἅιδαν καταλύσουσ᾽ ἔμμοχθον,

cujus antistrophicus, 1026. non est integer. In Medea v. 159. 183.

τάκου δυρομένα σὸν εὐνέταν.
πένθος γὰρ μεγάλως τόδ᾽ ὁρμᾶται.

Apparebit jam, quomodo confundi hi versus possint. Nam si quis eam, quam secundo loco posuimus, ex Glyconeo et iambo constare putabit,

∴́ ∴́ | –́ ◡ ◡ – | ◡ –́ | ⏒ –́

hanc quoque formam illa recipiat necesse erit,

∴́ ∴́ | –́ ⏒ | –́ ◡ ◡ – | ⏒ –́

Atqui hæc est prioris generis forma. Ex quo consequitur, qui hos versus unius generis esse demonstrare velit, eum ostendere debere, huic formæ,

∴́ ∴́ | –́ ◡ ◡ – | ◡ –́ | ⏒ –́

in antistrophicis illam respondere,

∴́ ∴́ | –́ ⏒ | –́ ◡ ◡ – | ⏒ –́

cujus responsionis ego quidem nullum exemplum novi. Si tamen aliquod proferatur, rursus illa forma,

∴́ ∴́ | –́ ⏒ | –́ ⏒ | –́ ◡ ◡ –

non hujus, sed alius generis esse existimanda erit.

44. Interdum præmittitur Glyconeo Bacchius. Sophocles in Ajace v. 1205. 1217.

ἐρώτων, ἐρώτων δ᾽ ἀπέπαυσεν, ὤ̣ – μοι.
γενοίμαν, ἵν᾽ ὑλᾶεν ἔπεστι πόν – του.

Et in Œd. Col. 123. 155.

πλανάτας, πλανάτας τις ὁ πρέσβυς, οὐδ᾽.
περᾷς γάρ, περᾷς· ἀλλ᾽ ἵνα τῷδ᾽ ἐν ἀ – φθέγκτῳ.

Qui loci videri possunt a dochmio incipere.

45. Interdum Glyconeum sequitur Creticus vel Molossus, i. e. arsis nuda et iambus. Ambiguus locus est in Eurip. Electr. 434. 443.

πέμπουσαι χοροὺς μετὰ Νηρηΐδων.
μόχθους ἀσπιστὰς ἔφερον τευχέων.

Utroque enim in versu contractio fieri potest, ut placuit Seidlero. Restituendum vero hoc metrum in Ione v. 1236.

λεύσιμοι δὲ καταφθοραὶ δεσποίνᾳ.

Glyconeum ab initio syllaba truncatum Creticus excipit in Herc. fur. 791. 808. ubi recte vulgo:

Μουσῶν θ' Ἑλικωνίδων δώματα.
Πλούτωνος δῶμα λιπὼν νέρτερον.

Nam respondent sibi diversæ formæ,

⏒ –́ ⏑⏑ – | ⏑ –́ | –́ | ⏑ –́
⏒ –́ ⏑ | –́ ⏑ ⏑ – | –́ | ⏑ –́

Pertinent huc etiam versus Medeæ 157. seq. de quibus supra dictum est segm. 13.

46. Choriambi Glyconeo subjecti exemplum dedimus supra segm. 19. Omninoque choriambici numeri, ut cognati Glyconeis, non raro iis admiscentur. Vide Sophocl. Philoct. 175. 186. Eurip. Iphig. Aul. 171. seqq. 192. seqq. 1036. 1058. 1045. seq. 1067. seq. Unde non infrequens est versus ex uno choriambo cum basi, ut in Antigona 136. 150.

βακχεύων ἐπέπνει.
ἐκ μὲν δὴ πολέμων.

Vide Seidlerum ad Electram Eurip. 445. Cui generi addendus alius ex Cretico et choriambo. Eurip. Hel. 1356. 1372.

ματρὸς ὀργάς, ἐνέπει·
βᾶτε, σεμναὶ Χάριτες.
ματρός, ὦ παῖ, θυσίας
οὐ σεβίζουσα θεοῖς.

47. In primis vero memorabile est aliud genus versuum, quod ad exemplum Glyconeorum formatum est, sed dactylo caret. Ejus hæc forma est,

∴́ ∴́ | ⏔́ ⏒ | ⏔ ⏑ –

et in catalectico,

∴́ ∴́ | ⏔́ ⏒ | – ⏑

Luculentum hujus metri, quod admodum molles et querulos numeros habet, exemplum apud Aristophanem exstat in Eccles. 911.

αἶ, αἶ, τί ποτε πείσομαι;
οὐχ ἥκει μοὑταῖρος·
μόνη δ' αὐτοῦ λείπομ'· ἡ
γάρ μοι μήτηρ ἄλλῃ.

Et mox ad primi versus similitudinem anus canere incipit,

ἤδη τὸν ἀπ' Ἰωνίας.

Hujusmodi versus hic illic legitimis Glyconeis consociantur, ut in Avibus v. 680.

ἦλθες, ἦλθες, ὤφθης.

Eurip. Hippol. 66.

αἳ μέγαν κατ' οὐρανόν.

Ejusmodi fortasse est versus in Ione 190. 201.

ἰδού, τάνδ' ἄθρησον.
καὶ μὰν τόνδ' ἄθρησον.

de quo versu dictum p. 294. Et in Supplicibus ejusdem poëtæ v. 990. 1012.

τί φέγγος, τίν' αἴγλαν.
ὁρῶ δὴ τελευτάν.

Et Aristophanis duo versus in Thesm. 1143. s. quos vide supra segm. 16. quamquam hi quidem loci etiam Bacchiacis versibus adnumerari possunt. Certo ad Glyconeorum exemplum compositi sunt hi, in Suppl. Euripidis 1018.

πηδήσασα πυρὸς ἔσω,

cujus strophicus mutilus est: et in Electra 153.

πατέρα φίλτατον καλεῖ.

48. Horum quoque versuum, ut Glyconeorum, breviores quædam formæ reperiuntur, quarum ea, cui ab initio syllaba deest, illud genus præbet, quod supra, quum de versibus dochmiacis diceretur, iambicos ischiorrhogicos appellavimus. Sophocles in Œd. Col. 121. 153.

λεύσσεις νιν; προσδέρκου,
προσφθέγγου πανταχῆ.
ἀλλ' οὐ μὰν ἔν γ' ἐμοί
προσθήσεις τάσδ' ἀράς.

Eurip. Hec. 449. 460.

κτηθεῖσ' ἀφίξομαι.
πτόρθους Λατοῖ φίλα.

et v. 470. 479.

ἐν δαιδάλοισι ποι — κίλλουσ'.
ὑπ' Ἀργειῶν· ἐγὼ δ'.

Ita enim, non, ut vulgo, δαιδαλέαισι, scribendum videtur. Nam Elmsleius quum in censura editionis meæ Herculis Euripidei ad v. 469. Atticos vocem δαίδαλος usurpasse negaret, non meminerat Æschyli in

Eum. 638. Omninoque in poëticis vocabulis major concessa est licentia, quam quæ usu certæ dialecti circumscribi possit.

49. Sed satis de his. Redeundum est enim jam ad dispositionem systematum Glyconeorum, quæ quot sit quantisque dubitationibus impedita, facile æstimari potest. Nam uti apertissima est horum versuum distinctio, quum integri et legitimi sunt Glyconei et Pherecratei, ut in Aristoph. Eq. 973. seqq. ita omnia incerta sunt, ubi vel breviores et longiores formæ, vel partes Glyconeorum, vel alii similes versus admiscentur. Atque quum vel hiatus, vel syllaba anceps, vel non dubia in pronunciando pausa certum præbet indicium, est sane, quod tuto sequaris. Plerisque autem in locis destituimur his adminiculis: unde quum longiores brevioresque versus pariter usitati sint, res fere ad arbitrium sensumque cujusque redit. Multum enim falleretur, qui fines vocabulorum hic pro idonea distinguendorum versuum caussa haberet. Nam quum una perpetuitate plerumque hi numeri cohæreant, usitatissima est versuum distractio, neque quidquam relinquitur præsidii, nisi ut ex pluribus modis eum, qui aptissimus videatur, eligas. Rem planam faciam exemplo. In Sophoclis Antigona v. 100. ita legitur:

ἀκτὶς ἀελίου, τὸ κάλ-
λιστον ἑπταπύλῳ φανὲν
Θήβᾳ τῶν προτέρων φάος,
ἐφάνθης πότ᾽, ὦ χρυσέας
ἁμέρας βλέφαρον, Διρκαί-
ων ὑπὲρ ῥεέθρων μολοῦσα.

Sunt hi omnes Glyconei, iique satis tolerabiles, quorum ultimus hypercatalectus est. At antistrophici erroris arguunt hanc descriptionem. Sic enim habent:

στὰς δ᾽ ὑπὲρ μελάθρων, φονί-
αισιν ἀμφιβαλὼν κύκλῳ
λόγχαις ἑπτάπυλον στόμα,
ἔβα, πρίν ποθ᾽ ἁμετέρων
αἱμάτων γένυσιν πλησθῆ-
ναί τε, καὶ στεφάνωμα πύργων.

Hic primus versus quum in brevem syllabam desinat, quæ quia in media voce est, non potest pro longa numerari, aperte prohibet metra ita distingui, nisi quis cum Erfurdtio, quod sane aliquam speciem veri habet, ita scribi velit:

στὰς δ᾽ ὑπὲρ μελάθρων, κύκλῳ
φοινίαισιν ἀμφιβαλών.

Et *φοινίαισιν* quidem præbent codd. quidam. Quæ lectio, modo aliter versus distinguas, faciet, ut abstinere a transpositione possimus;

στὰς δ᾽ ὑπὲρ μελάθρων,
φοινίαισιν ἀμφιχανὼν κύκλῳ.

Ita secundus versus pede longior erit: quod quum ita fit, ut ab initio

augeatur, basis mutatur in trochæum, et qui hunc præcedit pes, basis fit:

.. .. | ´– ⏑ | ´– ⏑ ⏑ – | ⏑ ´–̈

At quis contendat, hanc certam esse descriptionem, quum non minus recte tertius versus hoc metrum habere possit, secundus autem legitimus Glyconeus esse:

φοινίαισιν ἀμφιβαλὼν
κύκλῳ λόγχαις ἑπτάπυλον στόμα.

Ac tertium quidem versum verbo στόμα finiri debere, ex syllaba ancipite et hiatu apparet: certaque hæc res esset, si in strophico versu ea syllaba longa esset. Nunc, quum illic quoque brevis reperiatur, nova objicitur dubitatio, ne quid in scriptura peccatum sit. Nam tertius quoque versus, pariterque quartus, legitimus Glyconeus fiet hoc modo:

κύκλῳ λόγχαις ἑπτάπυλον
στόμ᾽, ἔβα, πρίν ποθ᾽ ἁμετέρων,

modo in stropha vel ποτὲ deleatur,

φανὲν Θήβᾳ τῶν προτέρων
φάος, ἐφάνθης, ὦ χρυσέας,

vel ὦ, ut prima choriambi soluta sit,

φάος, ἐφάνθης ποτέ, χρυσέας.

Quamquam hæc non sunt verisimilia, quia et ἐφάνθης et ἔβα, in quibus verbis majus quoddam pondus est, rectius in principio versus collocantur. Non minus dubia res est de reliquis duobus versibus, quorum prior etsi defendi potest, tamen haud satis apte in spondeum exit, quia spondeus iste in stropha pariter ut in antistropha neque integro verbo finitur, neque sensu ad præcedentia pertinet: unde veri similius est, eos versus ita distinguendos esse:

ἁμέρας βλέφαρον,
Διρκαίων ὑπὲρ ῥεέθρων μολοῦσα.
αἱμάτων γένυσιν
πλησθῆναί τε καὶ στεφάνωμα πύργων.

Quin primus quoque carminis versus aliam adhuc dubitationem admittit. Nam quum in quibusdam veteribus libris ἀελίοιο scriptum sit, genuina videri potest hæc scriptura, ut in antistrophico corrigendum sit,

στὰς δ᾽ ὕπερθε μελάθρων.

Quamquam non tantum tribuo huic scripturæ ἀελίοιο, quantum Seidlerus de verss. dochm. p. 353. quum ea sæpe ab librariis temere posita sit. Attuli hæc ita enucleate, ut vel uno in exemplo, quot dubitationes excitari possent, intelligeretur.

50. In tanta hujus rei ambiguitate eo tantum progredi licet, ut caveamus, ne prorsus obscuretur Glyconei carminis natura, etiamsi in singulis versibus sæpe aliquid dubitationis remaneat. Est autem, ut dixi, ea maxime divisio præferenda, quæ ad sensum, verborumque aptas distinctiones pronunciationesque accommodatissima est. Sed ne hujus rei rationem diductius explicare opus sit, duo de plurimis exempla melius disposita dabo: in quibus, qui volent, alias experiri divisiones poterunt, et quid quæque vel commodi vel incommodi habeat, considerare. Igitur in Medea Euripidis v. 651. 660. ubi vulgo vix vestigium cernitur numeri Glyconei, hunc fere in modum dividendos versus puto:

ἁμέραν τάνδ' ἐξανύσασα· μό-
χθων δ' οὐκ ἄλλος ὕπερθεν, ἢ
  γᾶς πατρίας στέρεσθαι.
μὴ φίλους τιμᾶν, καθαρὰν ἀνοί-
ξαντα κλῆδα φρενῶν· ἐμοὶ
  μὲν φίλος οὔποτ' ἔσται.

In Hippolyto v. 735. vide ne sic disponendi sint versus:

ἀρθείην δ' ἐπὶ πόντιον
  κῦμα τᾶς Ἀδριηνᾶς
ἀκτᾶς, Ἠριδανοῦ θ' ὕδωρ,
ἔνθα πορφύρεον σταλάσ-
σουσ' εἰς οἶδμα πατρὸς τάλαιναι
  κόραι Φαέθοντος οἴκτῳ, δακρύων
τὰς ἠλεκτροφαεῖς αὐγάς.

Quibus respondent v. 745.

ναύταις οὐκ ἔθ' ὁδὸν νέμει,
  σεμνὸν τέρμονα κύρων
οὐρανοῦ, τὸν Ἄτλας ἔχει,
κρῆναί τ' ἀμβρόσιαι χέον-
ται Ζηνὸς μελάθρων πάρακτοι.
  ἵν' ἁ βιόδωρος αὔξει ζαθέα
χθὼν εὐδαιμονίαν ἐσθλοῖς.

Sic enim hæc, nisi fallor, scribenda sunt. De ultimo versu jam dixi segm. 10. Illa vero, quæ vulgo leguntur, Ζηνὸς μελάθρων παρὰ κοίταις, quomodo intelligenda essent, nondum exstitit, qui aperiret. Vitiosam lectionem esse arguit strophicus versus, in quo τριτάλαιναι manifesta est metricorum correctio, auctoritate destituta veterum librorum. Scholiastæ interpretatio, ὅθεν ἐκ τῶν κοιτῶν τῶν οἴκων τοῦ Διὸς χέονται αἱ πηγαί, ad sensum apta est, sed non congruit cum verbis: quæ ei aliquo modo accommodat scriptura ed. Lasc. κοιτας. Vulgata lectio videtur ex male intellecta scriptura πάρακτ orta esse, quum quod superscriptum erat οι, non pro terminatione vocabuli acciperetur. In simili narratione apud Plutarchum de facie in orbe lunæ p. 941. F. aves ab Jove Saturno afferunt ambrosiam: ὄρνιθας δὲ τῆς πέτρας κατὰ κορυφήν, οὓς

πετομένους ἀμβροσίαν ἐπιφέρειν αὐτῷ, καὶ τὴν νῆσον εὐωδίᾳ κατέχεσθαι πᾶσαν, ὥσπερ ἐκ πηγῆς σκιδναμένη τῆς πέτρας.

CAP. III.

DE VERSU PRIAPEO.

1. Explicata versuum Glyconeorum natura, nihil jam difficultatis habebit metrum Priapeum. Compositus est enim hic versus ex Glyconeo et Pherecrateo, eamdemque, quam illi, in sede choriambi variationem admittit, sed minore cum licentia in mutanda mensura. Hephæstio p. 59. (104) metrum hoc ad antispastos referens, ita scribit: τὸ Πριάπειον, οὐ μόνον ἰαμβικῇ τῇ δευτέρᾳ χρώμενον, ἀλλὰ καὶ χοριαμβικῇ· καὶ τὸν ἀντίσπαστον ἔσθ' ὅτε, τὸν πρῶτον τοῦ παντὸς μέτρου, εἰς σπονδεῖον περαιοῦσιν, ἐάν τε ἀπὸ ἰάμβου ἄρχηται, ἐάν τε ἀπὸ τροχαίου, κατὰ τὸ δεδογμένον, ἐάν τε ἀπὸ σπονδείου· οἷον παρ' Εὐφορίωνι τῷ Χεῤῥονησιώτῃ·

οὐ βέβηλος, ὦ τελεταὶ τοῦ νέου Διονύσου·
κἀγὼ δ' ἐξ εὐεργεσίης ὠργιασμένος ἥκω,
ὁδεύων Πηλουσιακὸν κνεφαῖος παρὰ τέλμα.

2. Formas recipit hoc metrum hasce:

I. ⁖ ⁖ | –́ ⏑ ⏑ – | ⏑ –́ || ⁖ ⁖ | –́ ⏑ ⏑ – ⏑

II. ⁖ ⁖ | –́ ⏓ | –́ ⏑ ⏑ – ||

III. –́ ⏑ ⏑ – | ⏑ –́ ⏑ – || –́ ⏑ ⏑ – | ⏑ –̋ ⏑

In basi pedes disyllabi, præter pyrrhichium, ex trisyllabis autem tribrachus et dactylus in exemplis, quæ non multa exstant, invenitur. Anapæsto quoque veniam fuisse puto.

3. Credibile est, sæpe unam tantum ex his formis usurpatam esse, exclusis reliquis, interdum autem omnes inter se esse commutatas. Secundæ exemplum jam dedimus ex Hephæstione. Primæ exemplum idem affert p. 34. (59.)

ἠρίστησα μὲν ἰτρίου λεπτοῦ μικρὸν ἀποκλάς·
οἴνου δ' ἐξέπιον κάδον· νῦν δ' ἁβρῶς ἐρόεσσαν
ψάλλω πηκτίδα τῇ φίλῃ κωμάζων παϊδὶ ἁβρῇ.

Anacreontis esse hos versus ex Athenæo XIV. p. 646. C. et Polluce X. 70. scimus. Vulgo παῖδ' ἁβρῇ. Sed quidam veteres libri ποδὶ ἰ ἁβρῇ. Cod. Pal. ποδί' ἁβρῇ. Cod. Monac. παιδί' ἁβρῇ. Alii codd. παιδὶ ἁβρῇ. Recte fortasse, si diphthongus in duas syllabas distrahatur, et in ultima crasis fiat: vide p. 55. Elegantius tamen, opinor, scriberetur, πόδας ἁβρῇ, quæ verba tum substantivi vice fungerentur, ut vel articulus docet, ad φίλῃ additus. Idem dicebatur ποδαβρός: v. Wesseling. ad Herodot. I. 55. Hac forma Priapei constanter usus

est Catullus carm. XVII. XVIII. XIX. in basi non nisi trochæum et spondeum usurpans. Unde XIX. 11. scribendum,

primitus tenera virens spica mollis arista.

Male vulgo *et* post *primitus* insertum.

4. Comici Græci, ut videtur, vere polyschematistum hoc metrum esse voluerunt. Unde omnes ejus formas promiscue usurparunt. Pherecrates, sive quis alius fabulam istam, Persas, scripsit, apud Athenæum XV. p. 685. A.

ὦ μαλάχας μὲν ἐξορῶν, ἀναπνέων θ' ὑάκινθον,
καὶ μελιλώτινον λαλῶν, καὶ ῥόδα προσσεσηρώς·
ὦ φιλῶν μὲν ἀμάρακον, προσκινῶν δὲ σέλινα,
γελῶν δ' ἱπποσέλινα, καὶ κοσμοσάνδαλα βαίνων,
ἔγχει, κἀπιβόα τρίτον Παίων', ὡς νόμος ἐστίν.

Verissimam esse puto Dalecampii emendationem ἐξορῶν, pro ἐξερῶν. Ibidem is, qui Μεταλλεῖς, fabulam Pherecrati adscriptam, fecit,

ὑπ' ἀνκαδενδράδων· ἁπαλὰς ἀσπαλάθους πατῶν τις
ἐν λειμῶνι λωτοφόρῳ, κύπειρόν τε δροσώδη,
κἀνθρύσκου, μαλακῶν τ' ἴων λείμακα, καὶ τριφύλλου.

Libri πατῶντες, quod frustra quis defendat. Gaisfordius quum ad Hephæstionem p. 354. adnotavit, vidisse Heringam Obss. p. 224. ad hoc metrum redigenda esse verba Eupolidis apud Athenæum p. 656. F. ex adversariis suis hæc dedit, non inspecto Athenæo, ut vel ex eo intelligitur, quod errorem in numero paginæ, qui apud Heringam est, repetiit. Leguntur ista Eupolidis verba lib. XIV. p. 646. F. nec Priapeos, sed Cratineos esse hos versus vult Heringa. At ne Cratinei quidem sunt, sed Pherecratei, forma logaœdica, nisi primus dactylicus, reliqui logaœdici sunt. Nam videtur hic locus, cujus partem Athenæus etiam p. 630. A. affert, ex carmine antistrophico deprom-ptus esse:

ὃς Χαρίτων μὲν ὁμιχεῖ,
καλλαβίδας δὲ βαίνει,
σησαμίδας δὲ χέζει,
μῆλα δὲ χρέμπτεται . .

5. Dactylus in basi invenitur in versibus, quos affert scholiastes Theocriti in prolegomenis de differentia carminum bucolicorum:

δέξαι τὰν ἀγαθὰν τύχαν, δέξαι τὰν ὑγίειαν,
ἃν φέρομεν παρὰ τῆς θεοῦ, ἃν ἐκαλέσσατο τήνα.

Hos versus non recte in heroicos mutatos esse monui in observationibus ad poëtas bucolicos, quas Schæferus editioni suæ Sophoclis præmisit, p. VIII.

6. Cæterum versus Priapei a grammaticis etiam in asynartetis numerantur: unde factum, ut versui heroico, quum is forte ita disposita verba habet, ut Priapeus videri possit, Priapeo nomen fecerint. Veluti his Homeri et aliorum,

Κουρῆτές τ' ἐμάχοντο καὶ Αἰτωλοὶ μενεχάρμαι.

cui non dictus Hylas puer, et Latonia Delos.
aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim.
externum tulit, aut cruor hic de stipite manat.

Latinorum grammaticorum locos attulit Gaisfordius p. 308. seq. Et sane videtur versus Priapeus interdum asynartetorum more compositus fuisse, ut et syllabam ancipitem et hiatum in cæsura reciperet. Ejusmodi est exemplum, quod ex scholiasta Theocriti attuli. Apud Catullum unus tantum versus est, qui asynartetorum licentiam habeat, XIX, 4.

nutrivi magis et magis, ut beata quotannis,

Comicos vero Græcorum, omninoque veteres Græcos poëtas non temere credam ea licentia usos esse.

7. His addam verba Dionysii Halicarnassensis, hominis rei metricæ male periti, qui in libro de compositione verborum cap. 4. ita scribit: λαμβανέσθω δὲ πρῶτον ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν ταυτί· (Iliad. μ. 433.)

ἀλλ' ἔχον ὥστε τάλαντα γυνὴ χερνῆτις ἀληθής,
ἥτε σταθμὸν ἔχουσα καὶ εἴριον, ἀμφὶς ἀνέλκει
ἰσάζουσ', ἵνα παισὶν ἀεικέα μισθὸν ἄροιτο.

τοῦτο τὸ μέτρον ἡρωϊκόν ἐστιν, ἑξάπουν, τέλειον, κατὰ πόδα δάκτυλον βαινόμενον. ἐγὼ δὴ αὐτῶν ὀνομάτων τούτων μετακινήσας τὴν σύνθεσιν, τοὺς αὐτοὺς στίχους ἀντὶ μὲν ἑξαμέτρων ποιήσω τετραμέτρους, ἀντὶ δὲ ἡρωϊκῶν προσοδιακούς (ita scribendum pro προσῳδικούς) τὸν τρόπον τοῦτον·

ἀλλ' ἔχον, ὥστε γυνὴ χερνῆτις τάλαντα ἀληθής,
ἥτε εἴριον ἀμφὶς καὶ σταθμὸν ἔχουσ' ἀνέλκει
ἰσάζουσ', ἵν' ἀεικέα παισὶν ἄροιτο μισθόν.

τοιαῦτά ἐστι τὰ Πριάπεια, ὑπὸ τινῶν δὲ ἰθυφάλλια λεγόμενα, ταυτί·

οὐ βέβηλος, ὦ τελεταὶ τοῦ νέου Διονύσου·
κἀγὼ δ' ἐξ εὐεργεσίης ὠργιασμένος ἥκω.

Brevius, qui de eadem re loquitur, Hermogenes p. 92. ed. Ald. p. 76. ed. Jo. Sturmii: εἰ γὰρ μεταμειφθεῖεν κἀνταῦθα αἱ λέξεις, ἔσται τετράμετρον. At quis credat, versus, quales Dionysius composuit, a quoquam Græcorum factos esse? Solus is, qui ultimus est, ferri potest: duo priores plane claudi et elumbes sunt. Nisi quid ab librariis peccatum est. Poterant enim verba illa paullo melius in numeros istos redigi:

ἀλλ' ἔχον, ὥστε γυνὴ τάλαντα χερνῆτις ἀληθής,
εἴριον ἀμφὶς ἥτε καὶ σταθμὸν ἔχουσ' ἀνέλκει.

CAP. IV.

DE METRO EUPOLIDEO.

1. Sequitur versus Eupolideus: de quo ita scribit Hephæstio p. 61. (109) καὶ τὸ Εὐπολίδειον, τὸ καλούμενον ἐπιχοριαμβικόν, πολυσχηματιστόν ἐστιν, ἐν ᾧ τὰς τροχαϊκὰς παρὰ τάξιν ποιοῦσι δέχεσθαι τὸν σπονδεῖον· ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντισπαστικὸν καθαρὸν ποιοῦσιν· οἷον·

εὐφράνας ἡμᾶς ἀπόπεμπ' οἴκαδ' ἄλλον ἄλλοσε.
ὁ σώφρων τε χὠ καταπύγων ἄριστ' ἠκουσάτην.

Apparet, Hephæstionem multum a vera ratione aberrasse. Constat hic versus ex Glyconeo, qui choriambum in fine habet, et ex versu ad similitudinem Glyconei facto, sed pro choriambo Creticum habente.

∴ ∴ | —́ ⏓ | —́⏑⏑— || ∴ ∴ | —́ ⏓ | —́⏑—

Luculentum hujus metri exemplum habemus XLV. versus Aristophanis in Nubibus, 518. seqq. ubi imperitus scholiastes hos versus trochaicos esse putat. Nusquam Aristophanes ab hac, quam dedimus, descriptione discessit: neque in basi alios pedes, quam trochæum, spondeum, iambum, semel etiam tribrachum posuit v. 539.

ἐρυθρὸν ἐξ ἄκρου, παχύ, τοῖς παιδίοις ἵν' ᾖν γέλως.

Cæsuram, quæ in fine Glyconei esse debebat, neglexit sæpissime. Idque etiam alii comici fecerunt.

2. Valde enim hoc genus metri usitatum fuit in comœdia. Aristophanes Anagyri fr. IX. apud. Suid. v. παραλοῦσθαι,

ἀλλὰ πάντας χρὴ παραλοῦσθαι καὶ τοὺς σπόγγους ἐᾶν.

Et. fr. XI. apud eumdem in v. ἀπληγίς:

ἐκ δὲ τῆς ἐμῆς χλανίδος τρεῖς ἀπληγίδας ποιῶν.

Vidit, hos versus hoc metro esse Erfurdtius in libro, cui index *Königsberger Archiv.* 1812. P. III. p. 444. ubi plura hujus metri exempla congessit. Nec latuerat hoc Porsonum, qui hos quoque versus cum tribus aliis locis Gaisfordio indicaverat, quem vide ad Hephæst. p. 358. Eorum illum, quem Harpocratio in v. ὀξυθύμια ex Eupolidis Δήμοις affert, ita emendatum dedit:

ὃν χρῆν ἔν τε ταῖς τριόδοις, κἀν τοῖς ὀξυθυμίοις
προστρόπαιον τῆς πόλεως καίεσθαι τετριγότα.

Vide etiam Adversaria ejus p. 286. ubi Eupolidis fragmentum apud schol. Aristoph. ad Nub. 540. et 552. ita restituit:

τοὺς Ἱππέας
συνεποίησα τῷ φαλακρῷ τούτῳ κἀδωρησάμην,

monetque ex eodem metri genere deprompta esse Eupolidis verba apud Hephæstionem p. 71. (132)

εἰωθὸς τὸ κομμάτιον τοῦτο.

Epicharmo quidem apud Athenæum II. p. 60. F. dubitem hoc metrum vindicare, quæ Erfurdtii conjectura fuit l. c. p. 444. Pherecrates apud Athenæum VII. p. 316. E.

ἐνθρύσκοις καὶ βρακάνοις
καὶ στραβήλοις ζῆν· ὁπόταν δ' ἤδη πεινῶσι σφόδρα,
πολύποδας νύκτωρ περιτρώγειν αὐτῶν τοὺς δακτύλους.

Sic fortasse hæc constituenda sunt, deletis verbis ὥσπερεὶ τοὺς ante πολύποδας. Servans vulgatam scripturam aliquot verba in medio omissa putabat Erfurdtius p. 443. Astydamas tragicus in Hercule satyrico apud Athen. X. p. 411. A. unde apparet etiam in satyricis fabulis usurpatum esse hoc metrum:

ἀλλ' ὥσπερ δεῖπνου γλαφυροῦ ποικίλην εὐωχίαν
τὸν ποίητην δεῖ παρέχειν τοῖς θεαταῖς τὸν σοφόν·
ἵν' ἀπίῃ τις τοῦτο λαβὼν, καὶ φαγὼν τε καὶ πιὼν,
ᾧ χαίρει, καὶ σκευασία μὴ μί' ᾖ τῆς μουσικῆς.

Alexis in Trophonio ibidem p. 417. F.

νῦν δ' ἵνα μὴ παντελῶς Βοιώτιοι
φαίνησθ' εἶναι τοῖς διασύρειν ὑμᾶς εἰθισμένοις,
ὡς ἀκίνητοι συνιεῖν, βοᾶν καὶ πονεῖν μόνον,
καὶ δειπνεῖν ἐπιστάμενοι διὰ τέλους τὴν νύχθ' ὅλην,
γυμνοῦσθ' αὐτοὺς θᾶττον ἅπαντες.

Sic scribendum hoc fragmentum, cujus tertium versum tentaverat Erfurdtius p. 416. intactum reliquerat Porsonus apud Gaisfordium p. 358. Συνιεῖν scripsi pro νῦν εἶναι. Pherecrates in Ἴπνῳ sive Παννυχίδι apud Athen. XIII. p. 612. A.

κᾆτα μυροπωλεῖν τί μαθόντ' ἄνδρ' ἐχρῆν καθήμενον
ὑψηλῶς ἐπὶ σκιαδείῳ, κατεσκευασμένον
συνέδριον, τοῖς μειρακίοις ἵν' ἐλάλει δι' ἡμέρας;

Primum versum emendavit Erfurdtius p. 444. In tertio legebatur οὗ post συνέδριον, et aberat ἵν'. Idem in eadem fabula ibidem:

αὐτίκ' οὐδεὶς οὔτε μαγείραιναν εἶδε πώποτε,
οὐ μὴν οὐδέ γ' ἰχθυοπώλαιναν.

Sequentia verba, ἑκάστῳ γὰρ γένει ἁρμόζοντα δεῖν εἶναι καὶ τὰ τῆς τέχνης, non Pherecratis verba sunt, sed Athenæi, quæ ille ex mente Solonis loquitur. Cratinus in Μαλθάκοις apud Athen. XV. p. 685. B. C. (681. A.)

παντοίοις γε μὴν κεφαλὴν ἀνθέμοις ἐρέπτομαι,
λειρίοις, ῥόδοισι, κρίνοις, κοσμοσανδάλοις, ἴοις,
καὶ σισυμβρίοις, ἀνεμώνων κάλυξί τ' ἠριναῖς,

ἑρπύλλῳ, κρόκοις, ὑακίνθοις, ἑλιχρύσου κλάδοις,
οἰνάνθῃσιν, ἡμεροκάλλει τε τῷ φιλουμένῳ,
ἀνθρύσκου φόβῃ . . . .
τῷ τ' ἀειφρούρῳ μελιλώτῳ κάρα πυκάζομαι·
καὶ γὰρ κύτισος αὐτόματος παραμένοντος ἔρχεται.

In ultimo versu addidi γάρ, et correxi vulgatum παρὰ μέδοντος. ETENIM CYTISUS, inquit, ULTRO, ME MANENTE, AFFERTUR. V. 4. præstat fortasse ὑακίνθοισιν.

3. In his exemplis omnibus nihil est, quod polyschematistum esse hoc metrum arguat. Quin locus ille Aristophanis in Nubibus, ubi de XLV. versibus nullus est, qui aliam in priori parte formam Glyconei habeat, magis etiam monet, ut polyschematistorum licentiam excludendam putemus. Accedit quod ne grammatici quidem alias formas commemorant: qui propterea tantum hoc metrum polyschematistis accensuerunt, quod utraque in parte pro trochæo, qui post basin est, etiam spondeum recipit. Vide, quæ scholiastes Hephæstionis p. 61. (105) ubi recte Pauwius πολυσχημάτιστον pro ἀσυνάρτητον scribi jubet, et seqq. de metro Priapeo et Cratineo adnotavit. Fatendum est tamen, quum metrum Eupolideum in priore parte Glyconeum habeat, non repugnare, etiam alias Glyconei formas eo in metro usurpari potuisse. Cujus rei tenuem quamdam suspicionem faciunt duo fragmenta apud Athenæum, unum Pherecratis, sive quisquis Persas fecit, III. p. 78. D.

ἦν τ' ἡμῶν σῦκόν τις ἴδῃ διὰ χρόνου νεόν ποτε,
τὠφθαλμὼ περιμάττομεν τούτῳ τὼ τῶν παιδίων.

Ita Erfurdtius p. 443. addens articulum τώ. Facili tamen mutatione, ut ibi adnotavi, etiam usitatam formam restitui licet;

τὠφθαλμὼ τούτῳ περιμάττομεν τὼ τῶν παιδίων.

Alter locus, qui Eupolidis est in Adulatoribus, ipsius Athenæi culpa, ut videtur, consulto aliquot verba omittentis, majori etiam dubitationi obnoxius est. Eum metro Eupolideo scriptum videri jam olim in libro de emend. rat. Gr. gr. p. 26. indicavi. Sed restitui eum posse, propemodum desperavi. Verba sunt apud Athenæum VII. p. 286. B. παρὰ τῷδε Καλλίᾳ πολλὴ θυμηδία, ἵνα πάρα μὲν κάραβοι, καὶ βατίδες, καὶ λαγῴ, καὶ γυναῖκες εἰλίποδες. Et iterum p. 400. B. hæc affert; ἵνα πάρα μὲν βατίδες καὶ λαγῴ καὶ γυναῖκες εἰλίποδες. Unde hæc fortassis erui poterunt;

. παρὰ τῷδε, Καλλία, πολλὴ δὴ θυμηδία,
. . . . βατίδες, καὶ λαγῴ,
καὶ γυναῖκες εἰλίποδες.

CAP. V.

DE METRO CRATINEO.

1. Metrum Cratineum ab Eupolideo, de quo modo explicatum est, non nisi eo differt, quod in priore parte choriambicum est, ex eo genere, quod ipsum quoque cum Glyconeo permutatur: posterior pars eadem est, quæ in Eupolideo;

—́ ⏑ ⏑ — | ⏓ —́ ⏑ — || ∴ ∴ | —́ ⏓ | —́ ⏑ —

Hephæstio p. 56. (96): ἔστι γὰρ ἐκ χοριαμβικοῦ ἐπιμίκτου, τοῦ τὴν δευτέραν ἰαμβικὴν ἔχοντος, καὶ τροχαϊκοῦ ἑφθημιμεροῦς·

> Εὔϊε κισσοχαῖτ' ἄναξ, χαῖρ' ἔφασκ' Ἐκφαντίδης.
> πάντα φορητά, πάντα τολμητὰ τῷδε τῷ χορῷ,
> πλὴν Ξενίου νόμοισι, καὶ Σχοινίωνος, ὦ Χάρων.

τὸ μὲν οὖν καθαρὸν Κρατίνειον τοιοῦτόν ἐστι· πολυσχημάτιστον δὲ αὐτὸ πεποιήκασιν οἱ κωμικοί. τοὺς γὰρ σπονδείους τοὺς ἐμπίπτοντας ἐν τοῖς ἰαμβικοῖς καὶ τοῖς τροχαϊκοῖς, παρὰ τάξιν παραλαμβάνουσιν ἐν ταῖς μέσαις συζυγίαις, τῇ τροχαϊκῇ καὶ τῇ ἰαμβικῇ. Εὔπολις δὲ ἐν τοῖς Ἀστρατεύτοις καὶ ἀτακτοτάτως συνέθηκε τὸ εἶδος· πῇ μὲν γὰρ τοιαῦτα ποιεῖ.

> ἄνδρες ἑταῖροι, δεῦρο δὴ τὴν γνώμην προσίσχετε,
> εἰ δυνατόν, καὶ μή τι μεῖζον πράττουσα τυγχάνει·

πῇ δὲ τοιαῦτα,

> καὶ ξυνεγιγνόμην ἀεὶ τοῖς ἀγαθοῖς φάγροισιν·

ὥσθ' ὅλον αὐτὸ χοριαμβικὸν ἐπίμικτον γενέσθαι, ὅμοιον Ἀνακρεοντείῳ τῷδε,

> Σίμαλον εἶδον ἐν χορῷ πηκτίδ' ἔχοντα καλήν·

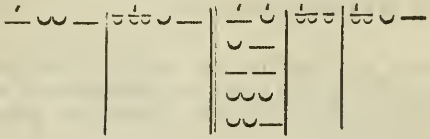
πῇ δὲ καὶ ἄλλοις ἐχρήσατο λίαν ἀτάκτοις σχήμασι. Iterum hæc, sed paucis attingit p. 61. (109) καὶ τὸ Κρατίνειον δὲ τὸ ἀσυνάρτητον ἐκ χοριαμβικοῦ καὶ τροχαϊκοῦ πολυσχημάτιστόν ἐστιν. ἀρκέσει τοῦτο δεῖξαι ἡ παράβασις ἡ ἐν τοῖς Ἀστρατεύτοις Εὐπόλιδος πᾶσα, ἵνα μὴ νῦν μηκύνωμεν παραδείγματα παρατιθέμενοι.

2. Docere hæc possunt, quanta Hephæstionis, omninoque grammaticorum fuerit imperitia. Nam non solum metrum hoc non est polyschematistum, nisi in priore parte aliæ formæ, quam illa, quæ in exemplis istis omnibus est, usurpatæ sunt, quod non videtur factum esse, quum ea de re taceat Hephæstio: sed illud ne fieri quidem potuit, ut Cratineum metrum etiam hanc formam reciperet,

> καὶ ξυνεγιγνόμην ἀεὶ τοῖς ἀγαθοῖς φάγροισιν,

qui versus plane alius metri est. Nimirum ita statuendum puto, parabasin istam, ut solitum est, in partes quasdam sibi respondentes

dispositam fuisse, easque partes certis in locis, veluti in fine, Cratineis versibus additum habuisse hunc, qui choriambica catalexi finitur. Cæteras autem licentias, quas memorat Hephæstio, non dubitandum est eas fuisse, quæ ex ipsa metri Cratinei natura prodeunt: quæ ipsæ fortasse non omnes usurpatæ sunt:

Aperte vitiosus foret versus, qualis unus est eorum, quos affert Hephæstio, si ita, ut apud hunc legitur, scripsisset Eupolis:

ἄνδρες ἑταῖροι, δεῦρ' ἤδη τὴν γνώμην προσίσχετε.

At quis dubitabit, δεῦρο δὴ eum dedisse? Cæterum miror, in illo Eupolidis versu, quem dixi certis tantum in locis parabaseos illius positum videri, Gaisfordium ξυνεγεινόμην edidisse, quia sic scribebat Valckenarius ad Phœn. 360. p. 128. Schæfero ad schol. Apollonii Rhod. p. 165. talis videbatur hic Valckenarii error esse, ut eum calami aberratione excusandum putaret.

CAP. VI.

DE CHORIAMBICO POLYSCHEMATISTO.

1. Ille ipse versus, quem Hephæstio, ut modo indicatum est, perperam pro forma versus Cratinei habuit,

Σίμαλον εἶδον ἐν χορῷ πηκτίδ' ἔχοντα καλήν·
καὶ ξυνεγιγνόμην ἀεὶ τοῖς ἀγαθοῖς φάγροισιν·

etsi non videtur polyschematistus esse, tamen hic commemorandus erat, ut qui propterea, quod compositus est ex duabus Glyconei et Pherecratei formis, natura sua non excluderet polyschematistorum licentiam. Vidimus enim utriusque partis formam supra in versu Priapeo cum aliis formis commutatam: ut in hoc,

καὶ μελιλώτινον λαλῶν, καὶ ῥόδα προσσεσηρώς.

2. Verum etsi potuit hic versus polyschematistorum modo tractari, vereor tamen ne id non sit factum. Certe in fragmento Adulatorum Eupolidis apud Athenæum VI. p. 236. E. quod XVI. versibus constat, choriambica forma constanter servata est:

ἀλλὰ δίαιταν, ἣν ἔχουσ' οἱ κόλακες, πρὸς ὑμᾶς
λέξομεν· ἀλλ' ἀκούσαθ', ὡς ἐσμὲν ἅπαντα κομψοί

ἄνδρες· ὅτοισι πρῶτα μὲν παῖς ἀκόλουθός ἐστιν,
ἀλλότριος τὰ πολλά, μικρὸν δέ τι κάμὸν αὐτοῦ·
ἱματίω δέ μοι δύ' ἐστὸν χαρίεντε τούτω,
οἷν μεταλαμβάνων ἀεὶ θάτερον, ἐξελαύνω
εἰς ἀγοράν· ἐκεῖ δ' ἐπειδὰν κατίδω τιν' ἄνδρα
ἠλίθιον, πλουτοῦντα δ', εὐθὺς περὶ τοῦτόν εἰμι.
κἄν τι τύχῃ λέγων ὁ πλούταξ, πάνυ τοῦτ' ἐπαινῶ,
καὶ καταπλήττομαι, δοκῶν τοῖσι λόγοισι χαίρειν.
εἶτ' ἐπὶ δεῖπνον ἐρχόμεσθ' ἄλλυδις ἄλλος ἡμῶν,
μᾶζαν ἐπ' ἀλλόφυλον· οὗ δεῖ χαρίεντα πολλὰ
τὸν κόλακ' εὐθέως λέγειν, ἢ φέρεται θύραζε.
οἶδα δ' Ἀκέστορ' αὐτὸ τὸν στιγματίαν παθόντα.
σκῶμμα γὰρ εἶπ' ἀσελγές, εἶτ' αὐτὸν ὁ παῖς θύραζε
ἐξαγαγὼν ἔχοντα κλοιὸν παρέδωκεν Οἰνεῖ.

Ita hunc locum scribendum puto, partim ex meis emendationibus, in lib. III. de metris p. 389. propositis, partim ex correctionibus Porsoni apud Gaisfordium p. 296. In quarto versu Porsonus, μικρὸν δὲ τὸ κάμνον αὐτοῦ, sententia aut non satis commoda, aut non satis apte expressa, ut mihi quidem videtur. Quare servavi quod olim proposueram, quodque in libris est, non nisi eo discedentibus, quod κάμον habent. Hoc dicit: SERVULUM HABEO, PLERUMQUE ALIENUM, IN QUO MIHI NON NISI PAULLUM QUID JURIS EST.

CAP. VII.

DE EPIONICO POLYSCHEMATISTO.

1. NULLO modo polyschematistis accenseri debebat metrum epionicum. De eo sic scribit Hephæstio p. 60. (108.) τάχα δὲ καὶ τὸ κωμικόν, τὸ καλούμενον ἐπιωνικὸν πολυσχημάτιστον συνέθεσαν. μάλιστα δ' ἐν αὐτῷ ἀταξία πολλή, ἡ τοὺς σπονδείους ἐπὶ ἀρτίου χώρας ἔχουσα τῶν ἰαμβικῶν συζυγιῶν, οἷον παρ' Εὐπόλιδι ἐν Χρυσῷ γένει·

ὦ καλλίστη πόλι πασῶν, ὅσας Κλέων ἐφορᾷ,
ὡς εὐδαίμων πρότερόν τ' ἦσθα, νῦν δὲ μᾶλλον ἔσει.

Priscianus in libro de metris comicis addit huic loco alium ejusdem poëtæ, p. 1329.

ἔδει πρῶτον μὲν ὑπάρχειν πάντων ἰσηγορίαν,
πῶς οὖν οὐκ ἄν τις ὁμιλῶν χαίροι τοιᾷδε πόλει,
ἵν' ἔξεστιν πάνυ θεῖν τῷ γε τὴν ἰδιάν.

Sic fortasse hi versus scribendi sunt, in quibus restituendis Arnaldo multo felicior fuit Jos. Scaliger, cui usque ad ἔξεστι omnia debentur. Reliqua apud Priscianum ita scripta sunt πάνυ δ' ἐν (ed. Junt. πᾶν ὕλεν) τῷ κακῷ γε τὴν ἰδέαν. Sensus est, UBI VEL MALO HOMINI SUAM VIAM CURRERE LICET.

2. Hoc metrum grammaticis visum est polyschematistum esse, quia compositum putabant ex dipodia iambica et Ionico a minore:

⏑ –́ ⏑ – | ⏑ ⏑ –́ –́ || ⏑ –̋ ⏑ – | ⏑ ⏑ –̋

Hinc et nomen ei fecerunt epionici, et dipodias iambicas spondeo in paribus locis vitiari existimarunt. At neque vitium in his numeris est, neque vero vestigium numeri Ionici: sed ita metiendum est hoc genus:

⏓ –́ ⏓ | –́ ⏑ ⏑ – – || ⏓ –́ ⏓ | –́ ⏑ ⏑ –

Nec mirarer, si mediam amphibrachi interdum etiam solvissent. Cæsuram, quæ in fine prioris partis est, non ubique, ut apparet, servarunt.

CAP. VIII.

DE VERSIBUS ASYNARTETIS.

1. Asynartetorum definitio, quæ a grammaticis prodita est, mira laborat ambiguitate. Hephæstio ita scribit p. 48. (83) *γίνεται δὲ καὶ ἀσυνάρτητα, ὁπόταν δύο κῶλα μὴ δυνάμενα ἀλλήλοις συναρτηθῆναι, μηδὲ ἕνωσιν ἔχειν, ἀντὶ ἑνὸς μόνου παραλαμβάνηται στίχου.* Nam quid est hoc, duo membra non posse conjungi, unaque perpetuitate comprehendi? Naturam numerorum si spectamus, nullus numerus, qui quidem absolutus et integer est, cum alio cohæret: unde versus omnes, qui ex pluribus ordinibus constant, asynarteti dicendi forent. At hoc quidem non respexerunt grammatici: sed quod illi dicunt, versus asynartetos nexu et cohærentia destitutos esse, eo nihil aliud volunt, quam diversos numeros in unum versum conjungi, qui ob id ipsum, quia diversi sunt, neque eodem pede incedunt, certis in locis finem unius numeri, alteriusque initium observari jubent. Hæc vero definitio perexiguæ utilitatis est: nihil enim interest, utrum similes an dissimiles, utrum consociabiles, an contrarii numeri, utrum integræ, an non integræ dipodiæ conjungantur. Quid est enim, quare hos numeros asynartetos esse contendamus,

⏑ –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ | –́ ⏑ – ⏑ – ⏑
⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – | –́ ⏑ – ⏑ – ⏑

hunc autem negemus asynartetum esse:

⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – | ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑

Nihilominus grammaticis, qui versus non in ordines suos, sed in pedes dipodiasve distribuere consuevissent, ita videri necesse erat, singulare genus esse, in quo aperte diversi numeri dipodiæve consociati essent. Eosque illi asynartetos vocarunt. Unde scholiastes He-

phæstionis p. 52. (83.) quot omnino formæ cogitari asynartetorum possint, definire conatur. Neque diversa est ratio, qua Marius Victorinus p. 2552. seqq. et 2587. seqq. de hoc genere versuum disserit. Plotius vero p. 2664. asynartetos non modo cum polyschematistis confundit, sed eos quoque versus hac appellatione comprehendit, in quibus solutio aliqua admissa sit: ex quo satis intelligitur, parum ei cognitam horum versuum naturam fuisse.

2. Multo rectius R. Bentleius, vir metricæ quoque artis scientia eximius, asynartetorum naturam perspexerat: de qua accurate explicuit ad Horat. epod. XI. non tamen, ut plane rem exhauriret. Nam si versus asynarteti ex duobus vel pluribus versiculis constant, nulla verborum perpetuitate junctis, ideoque in commissura partium et syllabam ancipitem et hiatum habentibus, non potest intelligi, cur istiusmodi metra uno versu comprehendi, non in plures distingui debeant. Etenim duo versiculi, cohærentia illa, quam συνάφειαν Græci vocant, carentes, non minus duo sunt, si uno versu conjuncti, quam si in duos discreti scribuntur. Ex quo consequeretur, ineptam appellationem esse, quæ ab re plane fortuita esset repetita. Eodemque modo quid impediret integras strophas in unum prælongum versum conjungere? Quæ quum ita sint, non dubitandum esse puto, quin magis recondita quædam caussa fuerit, quare versibus istis hoc nomen imponeretur, eaque talis, ut ne potuerint quidem in plures versus distribui.

3. Itaque veram rationem asynartetorum hanc esse puto, ut duo numeri, sive quis versiculos dicere malit, cohæreant quidem, unumque versum efficiant, sed vinculum illud laxius sit, et negligi, si poëtæ lubeat, perpetuitas verborum possit. Nihil huic rei declarandæ aptius inveniri potest, quam exemplum comicorum Latinorum, qui, ut supra sæpius observatum est, in tetrametris trochaicis, iambicis, anapæsticis hanc ipsam rationem, quam propriam esse asynartetorum modo diximus, multis exemplis comprobant. Satis erit, in uno rem declarasse. Plautus in Amphitr. I. 1, 35.

qui múlta Thebanó poplo – acérba objecit fúnera.

Aperte hic versus asynartetus est, ut hiatus monstrat. Quod si omnes isti versus hujusmodi essent, aut saltem verbum in omnibus cum quarto iambo finiretur, quis dubitaret, qui nunc tetrametri habentur, singulos in duo dimetros distinguere? At quum etiam tales inveniantur, qualis est v. 39.

regíque Thebanó Creonti régnum stabilivít suum,

manifestum est, binos unum constituere versum: qui ob id ipsum asynartetus vocatur, quia partes ejus cohærent quidem, sed tamen laxo vinculo, ut, si placeat, etiam pro non cohærentibus haberi possint.

4. Ex his intelligitur, valde anceps esse judicium de versibus asynartetis. Nam neque omnes, qui ex diversis ordinibus compositi sunt, continuo, ut grammaticis placuit, asynarteti erunt, sed ii tantum, in quorum commissuris συνάφειαν negligi concessum est: quæ res

ex usu poëtarum est cognoscenda: neque vero omnes, in quibus συνάφεια negligitur, hac sola caussa putandi sunt asynarteti esse, nisi constet, aut credibile sit, commissuram etiam in mediis vocibus esse factam, quæ res sola non duo, sed unum eos versum constituere ostendit. Itaque ut certissime asynarteti sunt tetrametri isti comicorum Latinorum, ita apud Græcos quoque videndum, ne aliquot hujusmodi versus lateant in iis carminibus, quæ ex strophis compositæ sunt. Sed hoc non est hujus loci. Illud vero non dubitem affirmare, plurimos versus, qui ab Hephæstione asynartetis adnumerantur, non esse asynartetos. Veluti pentametrum elegiacum, in quo quæ duæ partes conjunctæ sunt, adeo ab asynartetorum libertate puræ servantur, ut neque hiatum commissura admittat, syllabam ancipitem autem rarissime recipiat.

5. Inventor versuum asynartetorum Archilochus fuisse traditur. Unde credibile est, quæ ex hoc exempla asynartetorum proferuntur, jure asynartetos numerari posse. Quamquam non ita fidem habeam grammaticis, ut omnes versus, quos illi ad hoc genus referunt, asynartetos esse credam.

6. Commemorabo hæc exempla Hephæstione duce. Is igitur ita p. 48. (83.) πρῶτος δὲ καὶ τούτοις Ἀρχίλοχος κέχρηται· τῇ μὲν γὰρ ἐποίησεν ἔκ τε ἀναπαιστικοῦ ἑφθημιμεροῦς καὶ τροχαϊκοῦ ἡμιολίου, τοῦ καλουμένου ἰθυφαλλικοῦ,

> Ἐρασμονίδη Χαρίλαε, χρῆμά τοι γελοῖον.

τοῦτο δὲ οἱ μετ' αὐτὸν οὐχ ὁμοίως αὐτῷ ἔγραψαν· οὗτος μὲν γὰρ τῇ τε τομῇ δι' ὅλου κέχρηται τῇ τοῦ ἑφθημιμεροῦς, καὶ σπονδείους παρέλαβεν ἐν τῷ ἀναπαιστικῷ κώλῳ· οἷον,

> ἀστῶν δ' οἱ μὲν κατόπισθεν ἦσαν· οἱ δὲ πολλοί.

οἱ δὲ μετ' αὐτὸν τῇ μὲν τομῇ ἀδιαφόρως ἐχρήσαντο, ὥσπερ Κρατῖνος·

> χαῖρ', ὦ μέγ' ἀχρειόγελως ὅμιλε, ταῖς ἐπίβδαις,
> τῆς ημετέρας σοφιας κριτης ἄριστε πάντων,
> εὐδαίμον' ἔτικτέ σε μήτηρ ἰκρίων ψόφησιν.

ἐνταῦθα γὰρ ὁμοίως τὸ τρίτον τέτμηται τοῖς Ἀρχιλοχείοις, τὰ δὲ πρὸ αὐτοῦ δύο, πρὸ συλλαβῆς. καὶ μέντοι καὶ τοὺς σπονδείους παρῃτήσαντο τοὺς ἐν τῷ μέσῳ οἱ μετὰ τὸν Ἀρχίλοχον, οὐχ ὡς ἀναπαιστικὸν ἡγούμενοι, ἀλλὰ προσοδιακόν, τὸ ἐξ Ἰωνικῆς καὶ χοριαμβικῆς, τῆς Ἰωνικῆς καὶ βραχεῖαν τὴν πρώτην δεχομένης. δύναται δὲ καὶ εἰς τρίτον ἀνάπαιστον (non opus, ut ex Hotchkisii conjectura εἰς γ' ἀναπαίστους scribatur) διαιρεῖσθαι, εἰ ἀπὸ σπονδείων ἄρχοιτο, οἷον τὸ Σαπφοῦς,

> αὐτὰ δὲ σύ, Καλλιόπα.

τοῦ προσοδιακοῦ ὂν (sic scribendum puto pro ἓν) καὶ τοῦτο εἶδος, τὸ ἐξ Ἰωνικοῦ καὶ χοριαμβικοῦ συγκείμενον. τὸ τοίνυν ἀναπαιστικὸν εἴ τις οὕτω διαιροῖτο, εὑρήσει τῷ προσοδιακῷ ἐφαρμόζον. ἐὰν μὲν γὰρ σπονδεῖον ἔχῃ τὸν πρῶτον, τοὺς δὲ ἑξῆς ἀναπαίστους, τὰς τοῦ δευτέρου ἀναπαίστου δύο βραχείας προστιθεὶς τῷ σπονδείῳ, ποιήσει Ἰωνικὸν ἀπὸ μείζονος, οἷς ἑξῆς χορίαμβος. δύναται δὲ κἂν ἀπὸ ἀναπαίστου, κἂν ἀπὸ δακτύλου ἄρχηται τὸ ἀναπαιστικόν, ὡς Ἰωνικὸν λελυμένον

παραλαμβάνεσθαι, τοῦ ἑξῆς χοριάμβου γενομένου· διὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ ἰάμβου ἄρχονται ἐν τῷ ἀναπαιστικῷ, ὥσπερ Ἀρχίλοχος ἐν τῷ,

Ἐρασμονίδη Χαρίλαε,

ὡς δυναμένου καὶ τοῦ παίωνος δευτέρου ἀντὶ Ἰωνικοῦ τοῦ ἀπὸ μείζονος παραλαμβάνεσθαι, ἵνα μὴ ἀπεοικὸς τῷ προσοδιακῷ γένηται τὸ ἀναπαιστικόν. παραιτοῦνται τοίνυν τοὺς ἐν μέσῳ σπονδείους, ἵνα μὴ ἀλλότριον γένηται τὸ ἀναπαιστικὸν τοῦ προσοδιακοῦ, ὅπερ ἐστιν ἐξ Ἰωνικοῦ καὶ χοριαμβικοῦ· δύναται δέ τις βιαζόμενος καὶ ἑξῆς ὄντων δύο σπονδείων, ὡς παρ᾽ Ἀρχιλόχῳ,

ἀστῶν δ᾽ οἱ μὲν κατόπισθεν,

τὸν πρῶτον σπονδεῖον καὶ τὴν πρώτην (deest in libris πρώτην) τοῦ δευτέρου συλλαβὴν Μολοσσὸν ποιήσας, καὶ λαβὼν αὐτὸν ἀντὶ Ἰωνικοῦ τοῦ ἀπὸ μείζονος, τὸν ἑξῆς χορίαμβον ποιῆσαι· εἰ μὴ ἄρα ἐν τῷ προσοδιακῷ ἡ συναίρεσις τοῦ Ἰωνικοῦ, τοῦτ᾽ ἔστιν ὁ Μολοσσός, μὴ ἐμπίπτοι. ὑπονοήσειε δ᾽ ἄν τις καὶ τρίτην διαφορὰν εἶναι τῷ Ἀρχιλόχῳ πρὸς τοὺς μετ᾽ αὐτόν, καθ᾽ ἣν ἀναπαίστῳ δοκεῖ τῷ πρώτῳ χρῆσθαι,

ἐρέω, πολὺ φίλταθ᾽ ἑταίρων, τέρψεαι δ᾽ ἀκούων.
φιλέειν στυγνόν περ ἐόντα, μηδὲ διαλέγεσθαι.

ᾧ οὐκ ἐχρήσαντο ἐκεῖνοι· φαίνεται δ᾽ οὐδ᾽ αὐτὸς κεχρημένος· δύναται γὰρ ἀμφότερα κατὰ συνεκφώνησιν εἰς ἴαμβον περιΐστασθαι· ἡ δὲ τοῦ ἀναπαίστου φαντασία γέγονε διὰ τὴν Ἰωνικὴν ἐν ἑκατέρῳ διαίρεσιν· ὥστε τὰς προειρημένας δύο μόνας διαφορὰς εἶναι τοῖς νεωτέροις πρὸς τὸν ἰαμβοποιὸν Ἀρχίλοχον. Κρατῖνος δὲ ὅταν λέγῃ ἐν τοῖς Ἀρχιλόχοις,

Ἐρασμονίδη Βάθιππε, τῶν ἀωρολείων,

τοῦτο τὸ μέτρον ἀγνοεῖ ὅτι οὐκ ἀντικρὺς μιμεῖται τοῦ Ἀρχιλόχου τὸν Ἐρασμονίδη.

7. Attuli hæc eo fine, ut intelligeretur, quot quamque inanes quæstiones grammatici in rebus apertissimis movere soleant. Numeri hujus versus sunt dactylici cum anacrusi iambica, et trochaici:

⏓ –́ ⏓⏓ – ⏑ ⏑ – ⏓ | –́ ⏑ – ⏑ – ⏓

Atque in primo dactylo Archilochus etiam spondeum ferendum judicavit: unde, ubi primum spondeorum mentionem facit Hephæstio, in ed. Turn. scriptum est, καὶ σπονδείους παρέλαβεν ἐν τῷ ἀναπαιστικῷ κώλῳ δύο. Nec sane crediderim, pro secundo quoque dactylo spondeum admissum esse, quod eo in loco hic pes numerum nimis gravat, et insuaviter tardum reddit. Anacrusis quum sit iambica, i. e. monosyllaba, anceps est. Non videtur autem Archilochus disyllabam anacrusin posuisse: quod et ex iis, quæ hic disputat Hephæstio, et magis ex illis intelligitur, quæ idem p. 27. (47) de anapæstis disserens scribit: ubi quum hunc versiculum,

Ἐρασμονίδη Χαρίλαε,

anapæsticum esse dixisset, addit; ἐχρήσατο δὲ τῷ πρώτῳ ποδὶ καὶ ἰάμβῳ, ὡς καὶ ἐκ τοῦ παραδείγματός ἐστι δῆλον, καὶ σπονδείῳ,

Δήμητρί τε χεῖρας ἀνέξων.

ἀναπαίστῳ δὲ τῷ πρώτῳ ποδὶ ἐπὶ δύο μόνον στίχων κεχρῆσθαι δοκεῖ,

ἐρέω πολὺ φίλταθ' ἑταίρων,

καὶ πάλιν,

φιλέειν στυγνόν περ ἐόντα·

ταῦτα δὲ ἀμφότερα κατὰ συνεκφώνησιν ἴαμβον ἔχει τὸν πρῶτον πόδα.

8. Prosodiacum vocant grammatici numerum, qui ex Ionico a majore, sive pæone secundo, Molossove, et choriambo constat. Scholiastes Aristophanis ad Nub. 652. ὁ δὲ ἐνόπλιος, ὁ καὶ προσοδιακὸς καλούμενος ὑπό τινῶν, σύγκειται ἐκ σπονδείου καί πυῤῥιχίου καὶ ἰάμβου. συνεμπίπτει δὲ οὗτος ἤτοι τριποδίᾳ ἀναπαιστικῇ, ἢ βάσεσι δυσίν, Ἰωνικῇ καὶ χοριαμβικῇ. Respicit ad hunc locum etiam ad Aves v. 738. ubi versum, qui syllaba longior est, prosodiacum vocat; legebat enim ibi,

νάπαις, κορυφαῖς τ' ἐν ὀρείαις.

Etiam Hephæstionis scholiastes p. 52. seq. (85. seq.) his similia habet: ex quibus hæc tantum afferam: ἔσθ' ὅτε γὰρ καὶ τὰς ἰαμβικὰς ἐπιμιγνύουσι ταῖς κατειλεγμέναις συζυγίαις, τῇ τε Ἰωνικῇ, καὶ τῇ χοριαμβικῇ, πάλιν προσοδιακὸν καλοῦντες, ὥσπερ Εὔπολις ἐν ταῖς Πόλεσιν·

ὦ δέσποτα, καὶ τάδε νῦν ἄκουσον, ἃν λέγω σοι·

ἐφθημιμερὲς γὰρ ἰαμβικὸν τῷ προσοδιακῷ τῷ καθαρῷ ἐπιμέμικται, καὶ προσοδιακὸν ὁμοίως καλεῖται. ἰστέον δὲ, ὅτι τὸ προσοδιακὸν δέχεται Ἰωνικὸν ἀπὸ μείζονος, παίωνα δεύτερον, ἢ Μολοττόν, καὶ χορίαμβον· ὅπερ ἀποβολῇ τοῦ πρώτου ποδὸς ποιεῖ ἀναπαιστικὸν τὸ ἑξῆς. Ita scribendum. Usi sunt hoc metro Aristophanes in fine Vesparum inde a v. 1528. et Eccles. 580. Euripides apud Athen. IV. p. 158. F. dubitatque Gaisfordius, an duobus versiculis in unum conjunctis hoc metrum restituendum sit in Medea 990. 996. Idem eodem loco p. 341. hæc quoque exempla, a Porsono sibi indicata, commemorat: Eubuli apud Athenæum III. p. 105. F. Diphili ibidem XI. p. 499. C. Phrynichi ibidem XIII. p. 564. F. et 604. A. Duos alios Cratini apud eumdem scriptorem locos, quos idem citavit, emendatos adscribam. XII. p. 553. E.

θάπαλον δὲ
σισύμβριον, ἢ ῥόδον, ἢ κρίνον παρ' οὖς ἐθάκει·
παρὰ χερσὶ δὲ μῆλον ἔχων σκίπωνά τ' ἠγόραζεν.

Et VIII. p. 344. F. ubi hic versus cum alio alternat,

Λάμπωνα, τὸν οὐ βροτῶν
ψῆφος δύναται φλεγυρὰ δείπνου φίλων ἀπείργειν.
νῦν δ' αὖθις ἐρυγγάνει.
βρύκει γὰρ ἅπαν τὸ παρόν· τρίγλῃ δὲ κἂν μάχοιτο.

9. Addam his pauca. Cæsuram Hephæstio dicit ab Archilocho constanter factam esse ita, ut posterior pars esset versus ithyphallicus:

⏓ –́ ⏖ — ⏑⏑ — ⏓ | –́ ⏑ — ⏑ — ⏓

Sed recentiores poëtas promiscue nunc in hac syllaba, nunc in ea, quæ præcedit, incidisse. Unde quis conjiciat, fuisse, qui hunc versum sic distinguendum putarent:

⏓ –́ ⏑⏑ — ⏑⏑ — | ⏑ –́ ⏑ — ⏑ — ⏓

χαῖρ', ὦ μέγα χρειογέλως ὅμιλε, ταῖς ἐπίβδαις:

quem versum ita scriptum dedit Ruhnkenius ad Timæi lex. Plat. p. 120. Ed. Turnebi ὁμιλετής. Ed. princeps ὁ μῖταῖς. Cod. C. ὁμιλετεῖν. Cod. Monac. ὁμ ταῖς, cum lacuna. Sed quum illi, quos Hephæstio τοὺς μετὰ τὸν Ἀρχίλοχον vocat, comici esse videantur, non dubito eos eamdem, quæ Archilocho placuerat, divisionem probasse, sed, ut in Priapeo, in Eupolideo, in Cratineo versu, ita in hoc quoque negligentius observasse cæsuram.

10. Aliud plane, sed simile metri genus est, quod Cratinus in Archilochis posuit, logaœdicum ordinem pro dactylico usurpans:

⏓ –́ ⏑⏑ — ⏑ — ⏓ | –́ ⏑ — ⏑ — ⏓

Ἐρασμονίδη Βάθιππε τῶν ἀωρολείων.

11. Secundum genus asynartetorum ex Archilocho his verbis affert Hephæstio p. 50. (88) ἄλλο δὲ τὸ ἐκ δακτυλικῆς τετραποδίας καὶ τοῦ αὐτοῦ ἰθυφαλλικοῦ, οἷόν ἐστι τὸ τοιοῦτον,

οὐκ ἔθ' ὁμῶς θάλλεις ἁπαλὸν χρόα· κάρφεται γὰρ ἤδη.

γίνεται δὲ ὁ τελευταῖος τῆς τετραποδίας, διὰ τὴν ἐπὶ τέλους ἀδιάφορον, καὶ Κρητικός, οἷόν ἐστιν οὗτος·

καὶ βήσσας ὀρέων δυσπαιπάλους, οἷος ἦν ἐφ' ἥβης.

τοῦτο παρὰ τοῖς νεωτέροις πολὺ τὸ μέτρον ἐστὶν, ὥσπερ καὶ παρὰ Καλλιμάχῳ, (fr. 191.)

τόν με παλαιστρίταν ὀμόσας θεὸν ἑπτάκις φιλήσειν.

παρὰ δὲ Κρατίνῳ ἐν τοῖς Σεριφίοις οὐκέτι ἀκατάληκτόν ἐστι τὸ δακτυλικὸν τὸ ἡγούμενον τοῦ ἰθυφαλλικοῦ, ἀλλὰ καταληκτικὸν εἰς δισύλλαβον·

χαίρετε πάντες θεοί, πολύβωτον ποντίαν Σέριφον.

Cod. C. πάντα θεοὶ οἱ πολύβρωτον. Ac nescio an πάντα vera lectio sit.

12. Exempla hujus metri, quale apud Archilochum est, dabunt Callimachus epigr. XLI. XLII. L. quod viri docti Simonidi tribuunt: unde in hujus epigrammatis positum est a Brunckio in Anal. T. I. 141. LXXVI. cod. Vat. p. 613. Invenitur idem metrum etiam in Simonidis epigr. XCI. et Theocriti epigr. XVIII. et XIX. atque apud Horatium Carm. I. 4. Et hic quidem in isto carmine neque syllabam ancipitem, neque Creticum admisit, ut dubium sit, an hunc versum noluerit asynartetum esse, quamvis præeunte Archilocho. Spondei in priore parte ubique recipiuntur, excepto quarto pede. Hunc enim purum servari oportuit, quo ne metrum videretur catalecticum

esse, quemadmodum illud, quo Cratinus in Seriphiis usus est: quod non dubitandum videtur, quin etiam trochæum in quarto pede admiserit. Cæsuram, sed in vocabulo composito, neglexit Simonides in epigrammate, cujus mentionem feci:

τῶν ἐχορήγησεν κύκλον μελίγηρυν Ἱππόνικος.

13. Pergit Hephæstio p. 51. (89) τρίτον δέ ἐστι παρ' Ἀρχιλόχῳ ἀσυνάρτητον, ἐκ δακτυλικοῦ πενθημιμεροῦς καὶ ἰαμβικοῦ διμέτρου ἀκαταλήκτου·

ἀλλά μ' ὁ λυσιμελής, ὦ 'ταῖρε, δάμναται πόθος.

Usus hoc versu est Horatius epod. XI. et ita, ut syllaba anceps et hiatus non dubitare sinant, quin asynartetum esse voluerit: ut v. 5. 10. 14. 26.

Inachia furere, silvis honorem decutit.
arguit et latere petitus imo spiritus.
fervidiore mero arcana promorat loco.
libera consilia, nec contumeliæ graves.

14. Omisit Hephæstio aliud genus asynarteti ex iisdem versiculis, sed inverso ordine compositum, quo Horatius usus est epod. XIII. Nam hunc quoque versum ad Archilochi exemplum formatum esse, contra Atilium Fortunatianum contendit Bentleius ad epod. XI. non modo Diomedis et scholiastæ Blandinii auctoritate fretus, qui Archilocheum hoc metrum nominant, sed ipsum etiam Horatium testem advocans, qui modos Græcorum non esse ab se mutatos dixerit. Est autem hic quoque versus vere asynartetus, ut hæc exempla docent, v. 8. 10. 14.

reducet in sedem vice. nunc et Achæmenia.
levare diris pectora sollicitudinibus.
findunt Scamandri flumina, lubricus et Simois.

15. Revertamur ad Hephæstionem. Pergit ille p. 51. (90) ἔνδοξόν ἐστιν ἐπισύνθετον καὶ τὸ διπενθημιμερές, τὸ ἐγκωμιολογικὸν καλούμενον, ὅπερ ἐστὶν ἐκ δακτυλικοῦ πενθημιμεροῦς, καὶ ἰαμβικοῦ τοῦ ἴσου, ᾧ κέχρηται μὲν καὶ Ἀλκαῖος ἐν ᾄσματι, οὗ ἡ ἀρχή,

ἦ ῥ' ἔτι Δινομένει τῷ Τυῤῥακήῳ
τἄρμενα λαμπρὰ κέατ' ἐν μυρσινήῳ.

κέχρηται δὲ καὶ Ἀνακρέων ἐκ πλείοσιν ᾄσμασιν, (fr. 120.)

ὀρσόλοπος μὲν Ἄρης φιλέει μεναίχμαν.

Ἐπισύνθετον quid sit, scholiastes docet his verbis: ἐπισύνθετον δέ, τὸ ἐκ διαφόρων ποδῶν συγκείμενον, ἀσυμφώνων ἀλλήλοις κατὰ τὴν ποσότητα, δισυλλάβων καὶ τρισυλλάβων. De Alcæi fragmento longas criticorum disputationes, quibus nihil tamen effectum est, congestas exhibuit Gaisfordius p. 342. seqq. Illud unum extra dubitationem est, Dinomenem quemdam ab Alcæo commemoratum esse, cujus mentio etiam in alio fragmento facta est apud Athenæum XI. p. 460. D. his verbis: ἐκ δὲ ποτηρίων πώνης Διννομένη παρίσδων. Blomfieldius in Mus. Cantabr.

vol. I. P. IV. p. 438. πώνης in πένης mutavit, metrum, quod ex choriambis et diiambis sit, ita postulare ratus. At de metro res valde incerta est. Itaque multo etiam incertior de emendatione, præsertim quum sensus, quem illud πένης præbet, satis mirus esse videatur. Sed mittam hoc fragmentum, in quo certius quid, quam qualia plura alicui in mentem venire possint, desideramus, et potius ad alterum redeo. Libri veteres, διννομένη τῷ τυῤῥάκκω et ἐν μυρσίνῳ. Cod. Pal. τῷ τ' ὑῤῥακήω. Cod. Dorvill. μυρσίννω. In cod. Monac. δινομένη τω cum spatio vacuo, lacunæ signo, et 'λαμπρὰ κέκτ' ἐν μυρσνέῳ, omissis reliquis, legi adnotatur. Consentiens apud Hephæstionem et Athenæum scriptura Διννομένη adducit me, ut, etsi vehementer improbo eos, qui nescio quid magnum se egisse putant, si cuique scriptori dialectum, qua eum ipsi grammaticorum observationibus moti usum censent, temere et re parum explorata obtrudunt, tamen more gentis suæ Δεννομένη scripsisse existimem. Ultimam vocem in hoc versu Τυῤῥακήῳ fuisse, non est ejusmodi, ut credi nequeat. Neglecta a Creticis est Tyraca sive Tyrrhaca, quam Vibius Sequester paludem Syracusis esse refert. Quamquam nolim hoc testimonio alium in finem uti, quam ut nomen hoc non inusitatum fuisse indicem. Nam quis sciat hodie, quis pagus, aut quod oppidulum fuerit, unde ortus erat ille Dinomenes? Gravius laborat alter versus, in quo κέατ' aperte metro repugnat. Nam ut vere asynartetum sit hoc metrum, de qua re tamen valde dubitari potest, tamen in media voce non potuit syllaba produci, quæ in fine tantum vocabuli anceps habetur. Itaque suspicor hoc quoque in versu nomen proprium latere, ut sic fortasse scripserit Alcæus,

ἦ ῥ' ἔτι Δεννομένη τῷ Τυῤῥακήῳ
τάρμενα, Λαμπρακέᾳ τ' ἐν μυρσινῶνι;

Non est mihi quidem exemplum nominis Λαμπρακέας in promptu: sed nihil illud puto offensionis habere, ut et recte formatum ab ἄκος, ἀκεῖσθαι, et terminationem habens Doriensibus et Æolensibus valde usitatam.

16. Sequuntur apud Hephæstionem p. 51. (91) metrum iambelegum, Platonicum, Pindaricum, elegiacum: quæ non sunt asynarteta. Ac de elegiaco quidem versu supra lib. II. c. 28. explicatum est. cætera infra suo loco commemorabuntur.

17. Pergit ille p. 55. (93) ἄλλο ἀσυνάρτητον ὁμοίως κατὰ τὴν πρώτην ἀντιπάθειαν ἐξ ἰαμβικοῦ διμέτρου ἀκαταλήκτου καὶ τροχαϊκοῦ ἑφθημιμεροῦς, τοῦ καλουμένου Εὐριπιδείου· οἷον τὸ ἐν τοῖς ἀναφερομένοις εἰς Ἀρχίλοχον Ἰοβάκχοις·

Δήμητρος ἁγνῆς καὶ Κόρης τὴν πανήγυριν σέβων.

18. Et deinceps: ἄλλο τούτου ἔλλαττον κατὰ τὴν τελευταίαν συλλαβήν, τὸ καλούμενον Εὐριπίδειον τεσσαρεσκαιδεκασύλλαβον· οἷον παρὰ μὲν αὐτῷ Εὐριπίδῃ (fr. inc. 198.)

ἑῷος ἡνίχ' ἱππότας ἐξέλαμψεν ἀστήρ.

παρὰ δὲ τῷ Καλλιμάχῳ, (fr. 116.)

ἔνεστ' Ἀπόλλων τῷ χορῷ· τῆς λύρης ἀκούω·
καὶ τῶν Ἐρώτων ᾐσθόμην· ἔστι κἀφροδίτα.

Atilius Fortunatianus p. 2680. "apud Euripidem et Callimachum "inveni tale genus,

"turdis edacibus dolos comparas, amice."

Usurpavit hoc metrum Aristophanes in Vespis, cæsura interdum neglecta, v. 248—272.

19. Pergit Hephæstio: ἄλλο ἀσυνάρτητον ὁμοίως κατὰ τὴν πρώτην ἀντιπάθειαν, ἐκ τροχαϊκοῦ διμέτρου ἀκαταλήκτου καὶ ἰαμβικοῦ ἑφθημιμεροῦς, ὅπερ, ἐὰν παραλλάξῃ τὴν τομήν, γίνεται τροχαϊκὸν προκαταληκτικόν.

ἔστι μοι καλὰ πάϊς, χρυσέοισιν ἀνθέμοισιν
ἐμφερῆ ἔχουσα μορφάν, Κλεΐς ἀγαπατά,
ἀντὶ τᾶς ἐγὼ οὐδὲ Λυδίαν πᾶσαν, οὐδ' ἐρανιάν.

τούτων δὲ τὸ μὲν δεύτερον δῆλόν ἐστιν ἀπὸ τῆς τομῆς, ὅτι οὕτως σύγκειται, ὡς προείρηται, ἐκ τοῦ τροχαϊκοῦ διμέτρου ἀκαταλήκτου, καὶ τοῦ ἑφθημιμεροῦς ἰαμβικοῦ· τὸ δὲ πρῶτον, διὰ τὸ πρὸ συλλαβῆς ἔχειν τὴν τομήν, ἐγένετο προκαταληκτικὸν ἐκ τροχαϊκοῦ ἑφθημιμεροῦς,

ἔστι μοι καλὰ πάϊς,

καὶ διμέτρου ἀκαταλήκτου, τοῦ,

χρυσέοισιν ἀνθέμοισι.

τὸ δὲ τρίτον ἐξ ὑπερκαταλήκτου,

ἀντὶ τᾶς ἐγὼ οὐδὲ Λυδίαν,

καὶ βραχυκαταλήκτου,

πᾶσαν, οὐδ' ἐραννάν.

Ita Hephæstionis verba ex ed. Flor. dederunt Hotchkisius et Gaisfordius. Turnebus, quem Pauwius sequutus est, ediderat: τούτων δὲ τὸ μὲν δεύτερον, δηλαδὴ τὸ ἑφθημιμερῆ ἔχον μορφὴν, Κλεΐς ἀγαπητὰ δῆλόν ἐστιν ἀπὸ τῆς τομῆς ὅτι οὐ σύγκειται, et reliqua. Cod. Dorvillii: τούτων δὲ τὸ μὲν δεύτερον, δηλαδὴ τὸ ἑφθημιμερὲς, τὸ ἐμφερῆ ἔχουσα μορφήν. Apparet hanc interpretis adnotationem esse, in qua librarius quum per errorem scripsisset ἑφθημιμερές, adjecit statim veram lectionem ἐμφερῆ, sed aut delere oblitus est alterum vocabulum, aut puncta supposita ab iis, qui hæc descripsere, neglecta sunt. Multo magis corrupta sunt, quæ scholiastes adjecit. Ea sic videntur corrigenda esse: γίνεται τροχαϊκὸν προκαταληκτικόν. ὅλον τροχαϊκὸν λοιπὸν ἔσται, εἰ παραλλάξεις τοῦ δέοντος τόπου τὴν τομήν. προκαταληκτικὸν δέ, διὰ τὸ μὴ κατὰ τὸν δέοντα τῆς καταλήξεως τόπον συμβαίνειν τὴν τομήν, ὡς ἑξῆς ὑπόκειται. χρυσέοισιν ἀνθέμοισιν. ἐὰν εἰς τὸ χρυ γένηται ἡ τομή, εὑρίσκονται τέσσαρες τροχαῖοι καὶ τρεῖς ἴαμβοι καὶ συλλαβή, καὶ ἡ τομὴ οὐ λήγει εἰς λέξιν· ἐὰν δὲ ἡ τομὴ γένηται πρὸ μιᾶς συλλαβῆς τῆς δεούσης εἰς τὸ πάϊς, καὶ εἰς λέξιν λήγει, καὶ εὑρίσκεται τὸ ὅλον τροχαϊκόν. τὰ δὲ δύο τὰ ἐφεξῆς, ἐκ τροχαίων καὶ ἰάμβων· τὸ μὲν μετὰ τοῦτο, τὸ ἐμφερῆ ἔχουσα μορφήν, διὰ τὸ περιττοσύλλαβον, ... ἔδει γὰρ μεθ' ἑτέρων συλλαβῶν τετμῆσθαι. Valde dolendum est, non modo quod Hephæstio non plures, quam hos tres versus attulit, sed etiam,

quod ne is quidem horum versuum, ex quo certius, quam ex duobus reliquis, de hujus metri ratione constare posset, integer servatus est. Blomfieldius in Museo Cantabr. vol. I. P. I. p. 23. quum ita hunc versum corrigeret,

ἐμφερῆ μορφὰν ἔχοισα, Κλεῒς μὲν ἀγαπατά,

non cogitavit, mutatione ordinis verborum, qua hiatus tolleretur, in tragico, non in poëtria Æolensi opus esse; μὲν autem hoc loco ferri plane non posse. Sed utcumque hic versus legendus sit, illud non potest dubium esse, ex his eum pedibus constitisse,

–́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – ⏑ | ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑

Quum vero ipse Hephæstio, ut apparet, incertus animi fuerit, quænam ex tribus, quas attulit divisionibus vera habenda esset, quid nos ea de re statuemus? Hoc quidem quisque videt, errare, qui plures, quam unam putet harum divisionum admitti posse. Alia enim aliam tollit. Nam si hæc vera est,

–́ ⏑ – ⏑ | –́ ⏑ – || –́ ⏑ – ⏑ | –́ ⏑ – ⏑

necessario octava versus syllaba longa, nona autem brevis erit. Atqui contrarium est in tertia divisione,

– ⏑ – ⏑ | –́ ⏑ – ⏑ – || –́ ⏑ – ⏑ – ⏑

cum neutra autem secunda consentit, ut in qua et octava et nona syllaba ancipites sint:

–́ ⏑ – ⏑ | –́ ⏑ – ⏓ || ⏓ –́ ⏑ – | ⏑ –́ ⏑

Sed hæc tamen, si ulla ex his divisionibus, sola vera habenda erit, quum certe reliquas non excludat, quod et prima et tertia faciunt. At quis tamen sibi persuadeat, elegantissimam poëtriam verba tam misere inter thesin et anacrusin distorsisse, ut factum videmus in his,

ἔστι μοι καλὰ πάϊς χρυ - σέοισιν ἀνθέμοισιν,
ἀντὶ τᾶς ἐγὼ οὐδε Λυδί - αν πᾶσαν, οὐδ' ἐραννάν,

quamquam prior horum, ut infra ostendam, excusari potest. Credant hoc ii, qui digitis quam auribus versus metiri malunt. Mihi vel ipse Hephæstio, quam prave incederent hi versus, sensisse videtur: aliter non erat de cæsura in alios locos transferenda moniturus. Tanto magis vereor, ne, si ille in metro ipso non erravit, neglectæ contractiones vel depravata scriptura eum deceperint. Videamus varietatem lectionis, quam indicare neglexit Gaisfordius. Ed. Flor. in primo versu ἀνθέσμοισιν, et sic etiam infra, ubi Hephæstio partes horum versuum repetit. In edd. Turn. et Pauwii primus versus bis deinceps scriptus est, sed cum diversa distinctione pedum. Semel eum scriptum habent ed. Flor. et cod. Monacensis. In secundo edd. Turn. Pauw. ἔχουσα μορφὴν κλεῒς ἀγαπητά. Ed. Flor. et cod. Mon. ἔχουσα μορφὰν κλεῒς ἀγαπατά, nisi quod codex ille κλὲς. Totus versus in additamento quoque illo, quod in edd. Turn. Pauw. et cod.

Dorv. legi supra diximus, ita scriptus est, ut vulgo, primaque ejus verba, ἐμφερῆ ἔχουσα μορφάν, etiam scholiastes affert: quo minus probari poterit Tyrwhitti conjectura, ἐμφερῆ μάλιστ' ἔχουσα μορφάν, quæ etiam ad sensum frigidissima est. In tertio versu edd. Turn. et Pauw. ἀντὶ τᾶς δ' (infra τὰς δ') ἐγὼ οὐδὲ Λυδίαν. Sed ed. Flor. et Cod. Monac. hic et infra ἀντὶ τᾶς ἐγὼ οὐ, nisi quod Monac. hic λιδίαν et deinde ἀραννάν habet, infra autem Flor. λυδίας. Cod. Pal. utrobique ἐγὼ οὐ Λυδίαν. Et οὐδὲ quidem sine dubio vera lectio est. Secundus versus facillima et non ineleganti, ut puto, correctione ita restitui poterit:

> ἐμφερῆ ἔχοισα μορφάν, Κλεΐς, Κλεΐς ἀγαπατά,

Ad metrum quod attinet, si ex his versibus solis conjectura capienda esset, facile quis induci posset, ut priorem partem trochaicum dimetrum acatalectum, posteriorem versum ithyphallicum fuisse crederet, contractione facta in χρυσέοισιν et Λυδίαν. Sed quum non dubitandum videatur, quin ex reliquis hujus carminis versibus satis constiterit Hephæstioni de illa, quam explicat, metri forma, illud pro explorato habendum erit, metrum tale fuisse:

> –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – ⏓ | ⏓ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑

non semper autem observatam esse cæsuram. Hujus neglectio in primo versu facilius ferri potest, in quo thesis in fine primæ partis longa est, neque ea pars vocabuli, quæ in altera versus parte est, ictu caret: tertius autem versus, cujus prior pars brevi thesi finitur, remanens autem vocabuli particula anacrusis tantum est, majorem habet offensionem, quam ut eum ita a poëtria scriptum esse credi possit. Quare eum illa, quam dixi, contractione facta, sic scribendum existimem:

> ἀντὶ τᾶς ἐγὼ οὐδὲ Λυδίαν ἅπασαν, οὐδ' ἐραννάν.

Verisimile est enim, grammaticos, quum de contractione facienda non cogitarent, ἅπασαν, ut vitiosum, corrigendum putasse. Sed non dissimulabo, aliam mihi subnatam esse suspicionem, qua omnia melius expediri possint. Quid enim, si Hephæstio propter prosodiæ ambiguitatem non animadverterit, alternare in hoc carmine duo similia metra, quorum unum in posteriore parte iambos, alterum versum ithyphallicum haberet? Ita numeri, modo contractiones istæ admittantur, erunt elegantissimi:

> ἔστι μοι καλὰ πάϊς χρυσέοισιν ἀνθέμοισιν
> ἐμφερῆ ἔχοισα μορφάν, Κλεΐς, Κλεΐς ἀγαπατά,
> ἀντὶ τᾶς ἐγὼ οὐδὲ Λυδίαν πᾶσαν, οὐδ' ἐραννάν.

Cæterum hoc Sapphus fragmento usus est Plotius p. 2663. ita scribens: " compositum Susarionium fit quattuor pedibus trochaicis " præpositis, et subjuncto penthemimeri dactylico,

> " χρυσέοισιν ἀνθέμοισιν τὰν Θέμιν οὐρανίαν."

Alteram partem sumpsit illo ex versu, quem Hephæstio p. 51. (91) affert,

πρῶτον μὲν εὔβουλον Θέμιν οὐρανίαν.

20. Pergit Hephæstio p. 56. (96) Ἀνακρέων δὲ οὐκ ἰαμβικῷ, ἀλλὰ χοριαμβικῷ ἐπιμίκτῳ πρὸς τὰς ἰαμβικὰς ἐπήγαγε τὸ ἰθυφαλλικόν, (fr. 157.)

τὸν λυρόποιον ἠρόμην Στράττιν, εἰ κομήσει.

21. Deinde, postquam de Cratineo exposuit, de quo supra in polyschematistis disputavimus, p. 57. (101) ita pergit: καὶ τὸ ἐκ τῶν ἀντισπαστικῶν δὲ καταληκτικῶν διμέτρων δικατάληκτον, ὃ Φερεκράτης ἐνώσας, σύμπτυκτον ἀνάπαιστον καλεῖ, ἐν τῇ Κοριαννοῖ,

ἄνδρες πρόσσχετε τὸν νοῦν
ἐξευρήματι καινῷ,
συμπτύκτοις ἀναπαίστοις.

Apparet ex his, fuisse, qui binos Pherecrateos uno versu comprehenderent. Vereor autem ne non recte interpretatus sit Pherecratem Hephæstio, si vera sunt, quod valde probabile est, quæ scholiastes metricus Pindari ad Ol. IV. stroph. 7. scribit: οἱ γὰρ σπονδεῖοι σύμπτυκτοι ἀνάπαιστοι λέγονται, ὡς καὶ τὰ εἰς σωτῆρα Χριστὸν τὸν ὡραιοπυλιώτην ἐπὶ τοῦ μαρμάρου ἄνω τῶν ἔξωθεν πυλῶν, ὅπου ἐζωγράφηται Ἰουστινιανὸς καὶ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος. Videtur enim Pherecrates non de hisce versibus, qui ab ipso nomen habent, sed de anapæstis spondiacis loqui, quos, ut puto, statim prolaturus erat.

22. Sequuntur hæc apud Hephæstionem: καὶ τὸ ἐκ τῶν ἰαμβικῶν ἑφθημιμερῶν δικατάληκτον. Καλλίμαχος, (epigr. 41.)

Δήμητρι τῇ πυλαίῃ, τῇ τοῦτον οὐκ Πελασγῶν,

ὅπερ προέταξεν ἐπισυνθέτου, τοῦ ἐκ δακτυλικῆς τετραποδίας καὶ ἰθυφαλλικοῦ, τοῦδε,

Ἀκρίσιος τὸν νηὸν ἐδείματο ταῦθ' ὁ Ναυκρατίτης.

23. Et deinde: καὶ τὸ ἐξ ἰθυφαλλικῶν δύο ἡ Σαπφὼ πεποίηκε,

δεῦρο, δεῦτε Μοῖσαι, χρύσεον λιποῖσαι.

24. Denique: καὶ τὸ ἐκ χοριαμβικῶν ἑφθημιμερῶν, τῶν εἰς τὴν ἰαμβικὴν κατακλεῖδα, ἡ αὐτὴ ποιήτρια,

ὄλβιε γαμβρέ, σοὶ μὲν δὴ γάμος, ὡς ἄραο,
ἐκτετέλεστ', ἔχεις δὲ παρθένον, ἂν ἄραο,

καὶ ὁ πους συνῆψε τὴν λέξιν,

μελίχρος δ' ἐπ' ἱμερτῷ κέχυται προσώπῳ.

In postremo versu Flor. μελίχρος δ' ἐπιμερτῷ. C. μελίχρονος. N. μελίχρως et κέχρηται. Cod. Monac. κέχρυται, sed littera ρ punctis deleri jussa. Vulgo μελίχροος δ' ἐφ' ἱμερτῷ. Non est verisimile, vocem monosyllabam in principio hujus versus positam a poëtria, ab Hephæstione autem omissam esse. Quare videndum ne scribendum sit Æolica forma μελλίχιος. In superiorum versuum primo cod. C. ὡς

ἀρᾶϊ; cod. Monac. ὡς ἄρας; in secundo, cod. C. ἂν ἀρᾶϑ; ed. Flor. B. et cod. Monac. ἀνάρας. Tacent critici atque interpretes, nec docent, quid hoc formæ sit, ἄραο, hac præsertim mensura. Suspicetur quis forsitan, ἄρας, quod libri nonnulli habent, ad ἀράσω ducere, quum ω supra scriptum facile omitti potuerit. Sed quum cod. C. qui sæpius bonas lectiones servavit, ἀρᾶϊ in primo versu præbeat, nescio an id utroque in versu reponendum sit. Mirum certe foret, ni Æolenses, qui in activo verbo βοᾶϊς, βοᾶϊ dicebant, de qua re v. Gregor. Cor. et ejus interpretes p. 590. idem etiam in secunda persona passivi fecissent. Blomfieldium, qui in Museo Cantabrigiensi denuo edidit Sapphus fragmenta, mallem in his, quæ impedita sunt, quam in dialecto, re nimium lubrica, et periculi, quam meriti pleniore, operam suam posuisse, saltem, ut ne varietatem lectionis, maximum et in fragmentis sæpe unicum præsidium, omitteret.

25. Ut multi horum versuum, quos hactenus ex Hephæstione attulimus, non sunt asynarteti, ita ne hi quidem, quos his addimus, in hunc numerum referendi sunt. Et primum quidem, quem Gaisfordius ex epigrammate Simonidis in Brunck. Anal. T. I. p. 141. commemoravit, ex iambico monometro hypercatalecto, et ordine logaœdico, quem ille alii asynarteto, qui ab Archilocho inventus est, subjecit:

πολλάκι δὴ φυλῆς Ἀκαμαντίδος ἐν χοροῖσιν Ὧραι
ἀνωλόλυξαν κισσοφόροις ἐπὶ διϑυράμβοις.

Corruptus est ultimus versus, qui in cod. Vat. p. 613. sic scriptus est,

ϑῆκαν ἰοστεφάνων ϑεᾶν ἕκατι Μοισᾶν.

Bentleius in epigr. Callim. LI. (huic enim hoc epigramma tribuebatur) ϑεᾶν ante ἰοστεφάνων collocavit, simili numerorum sono deceptus. Nisi fallor Μοισᾶν aut plane delendum, aut in initium versus rejiciendum, quod interiit:

. . . . . ϑῆκαν ἰοστεφάνων ϑεᾶν ἕκατι.

Cæsura diligenter servata est, etsi neglectio ejus non magnam offensionem habitura erat.

26. Deinde Aristophanis versus his compositionibus adnumerandus est, qui est ex dimetro trochaico acatalecto et dimetro pæonico catalectico, in Lysistrata v. 1014—1038.

οὐδέν ἐστι ϑηρίον γυναικὸς ἀμαχώτερον,
οὐδὲ πῦρ, οὐδ' ὧδ' ἀναιδὴς οὐδεμία πόρδαλις.

Qui sequuntur duo versus, male ab librariis et criticis in trochaicos tetrametros transformati sunt. Habent illi idem metrum, quod præcedentes et sequentes. Scribendum:

ταῦτα μέντοι σὺ ξυνιεῖσ', εἶτα πολεμεῖς ἐμοί,
ἐξὸν ὦ πονηρὲ σοι βέβαιά γ' ἐμ' ἔχειν φίλην;

Cæsura sæpe neglecta est. Pæon semper purus servatu, nec cedit Cretico.

CAP. IX.

DE VERSU SATURNIO.

1. Versibus asynartetis fortasse adnumerandus est is, quem Latini Saturnium vocarunt; de quo genere metri magis propter celebritatem ejus, quam quod aliquid difficultatis contineat, accuratius explicabimus. Originem haud dubie duxit ab Etruscis, a quibus priscos Romanos, quidquid artium cultiorisque disciplinæ habuerunt, accepisse constat. Itaque et ante, quam Græci fontes aperti sunt, vates Romanorum isto genere metri canebant, et, cognitis jam Græcis litteris, aliquamdiu adhuc vetus consuetudo tenuit, donec Ennius versum heroicum inferret. Unde sic ille cecinit:

> scripsere alii rem
> versibus, quos olim Fauni vatesque canebant,
> quom neque Musarum scopulos quisquam superarat,
> nec dicti studiosus erat:
> nos ausi reserare.

Horatius autem Epist. II. 1, 156.

> Græcia capta ferum victorem cepit, et artis
> intulit agresti Latio. sic horridus ille
> defluxit numerus Saturnius, et grave virus
> munditiæ pepulere: sed in longum tamen ævum
> manserunt, hodieque manent vestigia ruris.

2. Metrum illud quum satis rude ab antiquis vatibus et poëtis fusum esset, non est mirum, grammaticos, prosodiæ veteris non satis peritos, falsa nonnulla in medium attulisse. Ea notare et corrigere debebat Io. Frider. Christius, poëtices quomdam in Academia nostra professor, qui a. CIↃIↃCCLIV. dissertationem edidit, inscriptam hoc titulo, " Saturnia carmina, metrum, pedis ge- " nus," quam ipso præside defendit Theoph. Guil. Irmiscus. Sed congessit ille magis, quæ a grammaticis dicta videbat, quam ut ipse quidquam lucis attulerit; quin obscuravit potius omnem rem.

3. Diomedes p. 512. ita scribit: " Saturnium in honorem dei " Nævius invenit, addita una syllaba ad iambicum versum, sic:

> " summas opes qui regum regias refregit."

Asconius Pedianus ad Cic. act. I. in Verrem c. 10. " dictum facete " et contumeliose in Metellos. Antiquum Nævii est,

> " fato Metelli Romæ fiunt consules:

" cui tunc Metellus consul iratus versu responderat senario hyper- " catalecto, qui et Saturnius dicitur,

> " dabunt malum Metelli Nævio poëtæ:

" de qua parodia subtiliter Cicero dixit, te non fato, ut cæteri ex " vestra familia." Servius in Centimetro p. 1825. " Saturnium " constat dimetro iambico et ithyphallico, ut est hoc:

Isis pererrat orbem crinibus solutis.

Fragmentum Censorino adscriptum p. 157. " numerus Saturnius:

" magnum numerum triumphat hostibus devictis.

" sunt qui hunc Archilochion vocant. recipit pedem spondeum, " iambum, pyrrhichium, chorium, dactylum, brachysyllabum, anapæstum." Vide de hoc loco Bentleium in resp. ad Boyl. p. 123. Terentianus Maurus p. 2439.

Aptum videtur esse,
nunc hoc loco monere,
quæ sit figura versus,
quem credidit vetustas,
tamquam Italis repertum,
Saturnium vocandum.
sed est origo Græca,
illique metron istud
certo modo dederunt:
nostrique mox poëtæ
rudem sonum sequuti,
ut quæque res ferebat,
sic disparis figuræ
versus vagos locabant.
post rectius probatum est,
ut tale colon esset
junctum tribus trochæis,
ut, si vocet Camenas quis novem sorores.
et Nævio poëtæ sic ferunt Metellos,
quum sæpe læderentur, esse comminatos:
DABUNT MALUM METELLI NÆVIO POETÆ.
DABUNT MALUM METELLI, clauda pars dimetri.
ADEST CELER PHASELUS,
MEMPHITIDES PUELLÆ,
TINCTUS COLORE NOCTIS.
post, NÆVIO POETÆ, tres vides trochæos.
nam nil obest trochæo, longa quod suprema est.

In ultimo versu *obest* pro *obstat* dedit Christius. Aliæ vett. edd. ante quintum a fine versum repetunt verba *dabunt malum Metelli.* Plotius p. 2650. " Ex hoc metro, trochaico scilicet et iambico, " constat metrum Saturnium, quod mixtum ideo nec inter species " iambicas posui, nec inter trochaicas. constat autem ex iambico di- " metro catalectico Hipponactio amphicolo et tribus trochæis, i. e. " ithyphallico: quo metro usi sunt Euripides et Callimachus et apud " nos Nævius." Pro *Euripides* legebatur *Cyrides.* Sequuntur statim hæc: " Saturnium compositum vel mixtum ex iambico metro et " trochaico, iambico dimetro amphicolo, Hipponactio catalectico, et " trochaico dimetro brachycatalecto ithyphallico, hoc est, tribus " trochæis, composuit Nævius hoc modo:

" ferunt pulcras creterras.

" Huc usque Hipponactium amphicolum dimetrum catalecticum

" iambicum est. nam quod sequitur trochaicum dimetrum brachyca-
" talectum ithyphallicum, tale est,

" aureas lepistas.

" novissima syllaba indifferens. Totus versus sic,

" ferunt pulcras creterras, aureas lepistas,

" et,

" malum dabunt Metelli Nævio poëtæ,

" et,

" trahuntque siccas multas machinæ carinas."

Atilius Fortunatianus p. 2679. " De Saturnio versu dicendum est, " quem nostri existimaverunt proprium esse Italicæ regionis: sed " falluntur. a Græcis enim varie et multis modis tractatus est, non " solum a comicis, sed etiam a tragicis: nostri autem antiqui, ut " vere dicam, quod apparet, usi sunt eo non observata lege, nec uno " genere custodito inter se versus: sed præterquam quod durissimos " fecerunt, etiam alios breviores, alios longiores inseruerunt, ut vix " invenerim apud Nævium, quos pro exemplo ponerem. Apud Euri- " pidem et Callimachum inveni tale genus,

" turdis edacibus dolos comparas, amice;

" apud Archilochum tale,

" quem non rationis egentem vicit Archimedes;

" et tertium genus,

" consulto producit eum, quo sit impudentior.

" apud nostros autem in tabulis antiquis, quas triumphaturi duces in " Capitolio figebant, victoriæque suæ titulum Saturniis versibus pro- " sequebantur, talia repperi exempla: ex Regilli tabula,

" duello magno dirimendo, regibus subigendis.

" qui est subsimilis ei, quem paullo ante posui,

" consulto producit eum, quo sit impudentior.

" in Acilii Glabrionis tabula,

" fundit, fugat, prosternit maximas legiones.

" apud poëtam Nævium hos repperi idoneos:

" ferunt pulcras creterras, aureas lepistas,

" et alio loco,

" novem Jovis concordes filiæ sorores.

" sed ex omnibus istis, qui sunt asperrimi et ad demonstrandum mi- " nime accommodati, optimus est, quem Metelli proposuerunt de " Nævio, aliquoties, ab eo versu lacessiti:

" malum dabunt Metelli Nævio poëtæ.

" hic enim Saturnius constat ex Hipponactei quadrati iambici poste-
" riore commate et phallico metro. Hipponactei quadrati exem-
" plum:

" quid immerentibus noces? quid invides amicis?

" nam,

" malum dabunt Metelli,

" simile est illi,

" quid invides amicis:

" cui detracta syllaba facit phallicon metrum,

" invides amicis:

" ex quibus compositus est hic Saturnius, ut sit par huic,

" quid invides amicis? invides amicis.

" hoc modo,

" malum dabunt Metelli Nævio poëtæ."

Male hic bis pro phallico nominabatur Phalæcium. Idem Atilius p. 2698. " Saturnio metro primum in Italia usi: dictum autem a Sa-
" turnia urbe vetustissima Italiæ. hic versus obscurus quibusdam vide-
" tur, quia passim et sine cura eo homines utebantur: maxime
" tamen triumphaturi in Capitolio tabulas hujusmodi versibus incide-
" bant, id est sic:

" summas opes qui regum regias refregit.

" habet autem prima parte iambicon dimetron catalecticon, in secun-
" da trochaicon brachycatalecton, quod ithyphallicum diximus, ut

" dabunt malum Metelli Nævio poëtæ."

4. Facile ex his intelligitur, metri Saturnii hanc esse formam:

⏑ —́ ⏑ — ⏑ —́ ⏑ | —́ ⏑ — ⏑ — ⏑

Nam si grammatici etiam has formas sibi invenisse visi sunt,

turdis edacibus dolos comparas, amice;
consulto producit eum, quo sit impudentior:

quorum versuum posterior Eupolideus est, non est obscurum, quod prosodiæ veteris ignari essent, finxisse eos exempla quædam, quæ formis, quas reperisse se putarent, similes essent. Nihil hujusmodi in versibus Saturniis veterum poëtarum inventum esse, certissimum arbitror. Talia vero, ut illud,

quem non rationis egentem vicit Archimedes,

non repugnant legibus carminis Saturnii, ut in quo, quemadmodum in iambicis et trochaicis versibus, dactylus pro trochæo poni consue-

verit. Puto tamen eum pedem ab ultima sede exclusum fuisse. Spondeos ubique admittebat rudis antiquitas.

5. Antiquissimum, de quo accepimus, carmen versibus Saturniis scriptum, Saliare fuit, quod axamenta dictum esse, Festus tradidit. Fragmenta hujus carminis collegit Tobias Gutberlethus in libro, quem scripsit de Saliis. In his fragmentis tria sunt longiora, ex quibus de numero conjectura fieri potest, sed unum dumtaxat ex his satis planum, apud Varronem de L. L. VI. p. 70.

divom exta cante, divom dio supplice cante.

Dio scripsi pro *deo*. *Cante* pro *canite* dictum docet Varro. Reliqua duo gravius corrupta sunt, quam ut sine melioribus libris restitui possint. Neque enim recte satis, opinor, omnes conatus retundat aliquis illo Horatii, Epist. II. 1, 85.

jam Saliare Numæ carmen qui laudat, et illud,
quod mecum ignorat, solus vult scire videri,

aut aliis similibus aliorum dictis, dum modeste et pudenter de his rebus disputetur, ut factum est ab Jos. Scaligero ad Varr. p. 116. Multa enim sunt in hujusmodi rebus, quæ ab nobis, licet et temporis ingenti spatio interjecto, et amissis plerisque præsidiis, melius rectiusque perspiciantur, quam ab ipsis Romanis: cujus rei caussæ in promptu sunt. Alterum illorum, quos dixi locorum, qui exstat apud Varronem eadem pagina, restituere conatus est Scaliger in Conjectaneis p. 189. in tertio, quem servavit Scaurus de orthographia p. 2261. nisi illa duo fragmenta sunt, nihil aliud dispicio, quam mentionem factam esse urbis Luceriæ.

6. Eximium et valde memorabile exemplum numeri Saturnii ex antiquo monumento in lucem prolatum continet liber Caietani Marinii Romæ a. 1795. hoc indice editus, *gli atti e monumenti de' fratelli arvali*. Ibi in tab. XLI. fratres arvales dicuntur cum tripudio in hæc verba cecinisse, ter, ut solitum erat, eadem repetentes. Ponam autem verba, ut edita sunt a Marinio: ENOSLASESIVVATEENOS
LASESIVVATEENOSLASESIVVATENEVELVAERVEMAR
MASINSIN·CVRREREINPLEORESNEVELVERVEMARMA
R....NSINCVRREREINPLEORISNEVELVERVEMARMARS
ERSINCVRREREINPLEORISSATVR·FVREREMARSLIME
N....ESTABERBER·SATVR.FVFEREMARSLIMENSALLST
ABERBER·SATVR·FVFEREMARSLIMENSALLSCABERBE
R....VNISALTERNEIADVOCAPITCONCTOSSEMVNESAL
TERNEIADVOCAPITCONCTOSSIMVNISALTERNEIADV
OCAPIT........OSENOSMARMORIVVATOENOSMARMORIV
VATOENOSMARMOR·IVVATOTRIVMPETRIVMPETRIV
MPETRIVM...PE.

Laborarunt in his versibus explicandis Marinius et Lanzius: ex nostratibus Grotefendium audimus eos explanaturum esse. Mihi quid in mentem venerit, non celabo. Omissis repetitionibus carmen istud, servata scriptura lapidis, qualem accepimus, ita constituam:

enos, Lases, juvate:
neve luerve, Marmar, sirs incurrere in pleoris.
satur fufere, Mars: limen sali, sta, berber:
semones alterne, jam duo capit conctos.
enos, Marmor, juvato.
triumpe, triumpe.

Sensus videtur hic esse: *nos, Lares, juvate: neve luem, Mamuri, siris incurrere in plures: satur fueris, Mars: limen, i. e. postremum, sali, sta, vervex: Semones alterni, jam duo capit cunctus.* Postrema ut ita interpreter, ipsa illa tabula me movet, quæ hoc carmen continet, in qua singuli dii, quibus sacra fiebant, nominatim commemorantur, et unicuique verveces numero duo immolati dicuntur, quod scriptum est sic, VERBEC. N. II. Cæterum apparet, cadere in hos versus id, quod Quinctilianus dicit IX. 4, 114. " poëma nemo dubi- " taverit imperito quodam initio fusum, et aurium mensura et simili- " ter decurrentium spatiorum observatione esse generatum; mox in " eo repertos pedes." Quibuscum conveniunt Servii verba ad illud Georg. II. 385.

" nec non Ausonii, Troja gens missa, coloni
" versibus incomptis ludunt:

" carminibus Saturnio metro comptis, quod ad rhythmum solum " componere vulgares consueverunt."

7. Proxima his ætate sunt carmina Cn. Marcii vatis. Festus: " NEGUMATE in carmine Cn. Marcii vatis significat NEGATE, quum " ait: QUAMVIS MOVENTIUM DUONUM NEGUMATE." Ingeniose Scaliger:

quamvis induitium duonum, negumate:

i. e. QUAMVIS INITIUM BONUM SIT. Sed incertum hoc est, et facilius etiam *molimentum* conjicias. Dolendum vero est, quod Livius XXV. 12. et Macrobius I. Sat. 17. qui aliquot versus horum carminum commemorant, prisca verba usitatioribus commutare, quam servare illum vetustatis situm maluerunt. Unde nunc vix conjectando assequi possumus, quibus verbis carmina illa concepta fuerint: sed si est conjecturæ locus, hoc tenendum erit, nihil nisi verba formasque verborum nimis obsoletas aut poëticas mutatas videri, additasque particulas quasdam, nectendæ orationis caussa. Itaque sic fortasse Marcius:

amném, Trojugena, Cánnam fúge, ne te alienigenæ
cogánt in campo Díomedeí manus conserere:
sed néc credes tu míhi, donéc complessis sangui
campúm, miliaque múlta occísa tua tetulerit
is ámnis in pontúm magnum éx terra frugifera.
piscíbus, avibus, ferísque, quæ íncolunt terras, eis
fuat ésca carnis túa: ita Júppiter mihi fatus.

Unum de his adnotabo, quod ut ignorari a plerisque video, etiam *sanguis, sangui,* genitivo dativoque casu dictum esse. Charisius p.

70. "SANGUIS masculino genere dicitur, et facit HUNC SANGUINEM: "sed Cato de habitu, ut declinaretur, ait, SANGUEN, SANGUINIS; "SANGUIS, SANGUIS, SANGUI." Itaque *sanguem* accusativo casu, quod tabula ista apud Marinium habet, ex qua carmen fratrum arvalium supra protulimus, non est quare quis mendosum putet. Alterum Marcii vatis carmen, quod etiam apud Macrobium est, perplexius scripturæ genere fuit, ut Livius ait: ex quo credibile est, plura eum declarandi sensus caussa mutasse atque addidisse: sunt etiam, quæ omiserit, ut ex Macrobio intelligitur, qui alia, quæ posita erant ab Livio, omisit, sive quod obscuriora, sive quod non necessaria viderentur. Hoc carmen ita fere scriptum fuisse conjicias:

hostém, Romani, si éx agró *vos* protelare
voltís, vomicamque, géntiúm quæ venit longe,
Apóllini vovéndos cénseo ludos, qui
quotánnis communés Apóllini fiunto,
quom póplicitus duínt, utí pro se suisque.
eís ludis faciúndis praéfuat isce prætor,
qui praétor jus popló dabit plebeíque summum.
decémviri Græcó ritu hóstiis faciunto.
hæc sí recte faxítis, gávissitis semper,
fiétque res meliór: nam is dívos perduelles
stinguét vostros, qui vóstros cámpos pascunt placide.

Unum monebo, quod in primo versu posui, *vos*, ita demum ferri posse, si pro accusativo habeatur. Sic enim amabant veteres loqui.

8. Aliud memorabile Saturnii carminis exemplum idem Livius servavit, lib. XL. 52. tabulam Regilli, sed præterquam quod hic quoque aliquid mutasse videtur, pessime depravatam. Scimus autem Atilii Fortunatiani testimonio, qui primum versum affert, titulum istum versibus Saturniis scriptum fuisse. Habebat, si recte conjicio, ita ferme:

duelló magno dirimúndo, régibus subigúndis,
capút, patrandæ páci, púgna hæc exeunti
Lució – Æmilio, Márci filio, *Regillo*
. . . . auspicio imperio
felicitate dúctuque éjus inter Ephesum,
Samúm, Chiumque inspéctante ípso eos Antiocho,
cum exércitu omni, equitátu, elephántis, classis regis
Antíochi incensa, vícta, fúsa, tusa, fugata est:
ibíque eo dié *de rége* naves longæ
sunt ómnibus cum sociis cáptæ tres decemque.
ea púgna pugnatá rex Antiochus regnumque
ejus in potestatem populi Romani redactum.
ejús rei ergo ædem Láribus pérmarinis vovit.

9. Non abhorret a verisimilitudine, etiam tabulam, quæ a Ti. Sempronio Graccho in æde Matris Matutæ posita est, Saturniis versibus inscriptam fuisse. Sed si ita factum est, plus sibi licentiæ sumpsisse videtur Livius, ubi titulum istum affert, XLI. 33. quam ut sine magna audacia de restituendis versibus istis cogitari possit. Certo non tales fuere, quales putavit Georg. Ludov. Walchius in Emendationibus Livianis p. 254.

10. Idem vero recte animadvertit p. 257. oraculum Delphis allatum, quod Livius V. 16. affert, ab aliquo eorum, qui circa Marcii, Fabii Pictoris, Cincii Alimenti, Aciliique tempora fuerunt, numeris Saturniis aptatum esse. Non tamen de ratione assentior viro docto, qua versus illos restituere conatur. Versus enim, quos dedit, neque in verbis orationisque forma vetustatem redolent, neque numeros habent, quos quisquam, etiam qui asperrima quæque ferat, pro Saturniis accipiat. Illud in hoc genere curandum, ut videas, quid recentius sit, quam ut antiquo scriptori tribui possit: quo invento facilius est prisca eruere. Est autem carmen illud nitidius etiam, quam ut Marcii vatis tempore conditum videatur. Verba, mutatis, quæ ab Livio emollita videntur, hæc ferme fuisse crediderim:

Románe, aquam Albanám lacú cave contineri,
cave ín mare immanáre suópte flumine siris:
missám manu per agrós rigássis, dissipatam
rivís exstínxis: túm tu insístito hostium audax
murís, memor, quam pér tot ánnos *circum* obsidis
urbem, éx ea tibi hís, quæ núnc panduntur fatis,
victóriam datám; belló perfecto donum
amplum ád mea victor témpla pórtato: sacra patria
nec cúrata instauráto, utíque adsolitum, facito.

11. Venio nunc ad Livium Andronicum et Cn. Nævium, poëtas, qui in primis carmine Saturnio inclaruere. Eorum Livius Homeri Odysseam versibus Saturniis vertit, Nævius autem septem libris complexus est bellum Punicum primum. Fragmenta Odysseæ Livianæ, ut olim, nunc quoque, quæ mihi innotuerunt, ordine afferam. Initium operis servavit Gellius XVIII, 9. quod ille in bibliotheca Patrensi in libro veræ vetustatis sic scriptum testatur,

Virúm mihi, Caména, inséce versutum:

Homerus:

ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον

Priscianus VII. p. 741.

patér noster, Satúrni fílie.

Laurenbergius in Antiquario in v. *filie*, nescio unde, dedit *Juppiter pater*. Vide etiam Merulam ad Ennium p. 231. Homerus α. 45. et 81.

ὦ πάτερ ἡμέτερε, Κρονίδη.

Charisius p. 64. *puer* feminino genere dictum ostendens ex Odyssea affert: " mea puer, mea puer, quid verbi ex tuo ore audio." Priscianus autem VI. p. 697. *puera* agnoscit, apud quem sic legitur; " mea puera, mea puera, quid verbi ex tuo ore profugit." Sic Ald. et edd. pleræque: sed quædam edd. vett. *profluit*. Duo codd. Zwiccavienses semel tantum *mea puera*, et sic etiam duo codd. bibliothecæ Paullinæ. Præterea Zwiccavienses *super fuit*, alter divisim, alter junctim. Codd. Paullini *super fugit*. Scribe:

1

. . . . mea puera,
mea púera, quid verbi éx tuo óre subterfugit?

Vide de h. l. etiam Merulam ad Ennium p. 53. Homerus α. 64.

τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;

Apud Priscianum VII, p. 739.

neque ením te oblitus súm, Laértie noster.

Codd. fere *Lertie.* Zwiccav. sec. omittit *enim*, pro qua voce alter Paullinus *tamen.* Primus Zwiccav. omittit *te*, Homerus α. 65.

πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θείοιο λαθοίμην;

Quod statim subjicitur apud Priscianum, "Livius in Sereno, CURA "NUNC LAERTIE VELLE PARA IRE ITHACAM," esti videri potest ad Odysseam, et quidem ad ε. 162. pertinere: tamen alium poëtam nominatum a Prisciano esse apparet. Zwiccav. sec. *Lucretius;* primus et liber D. Jacobi, ut editum, *Livius.* Alter Paullinus *Levius.* Omnes *in Sireno*, nisi quod Zwicc. pr. *in Syreno.* Omnes etiam *circa:* et tres *Lertie.* Non puto damnandum esse imperativum *circa;* i. e. RETRO VERTE TE. Scribendum videtur: "Lævius in Sirene: circa "nunc, Laërtie: vela para ire Ithacam."

Apud Nonium in v. *polubrum* p. 544.

argénteo pollúbro et aúreo gutto.

Sic edd. Plantiniana Antwerp. 1565. et Parisinæ 1583. 1586. sed veteres et Merceriana *aureo et glutro.* Homerus α. 136.

χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
καλῇ, χρυσείῃ, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος.

apud eumdem Nonium in v. *disertim*, p. 509. non nominata Odyssea:

. . . . túque mihi narrato
omnía disertim.

Edd. quas dixi tres *tumque.* Veneta a. 1496. *disertim omnia.* Homerus α. 169.

ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον.

Apud Priscianum VII, p. 752.

quæ hæc dáps est? qui festús diés?

Error est ed. Putschii, *in* II. *Odysseæ:* nam et edd. vett. ex primo libro citant, et codd. nostri, quidam etiam non numero posito, sed diserte *in primo Odysseæ* scriptum habentes, ut codicum Paullinorum unus, et edd. Ald. et Coloniensis 1528. Ac MSS. *qui*, non *quis*, ut editi quidam. Homerus v. 225.

τίς δαίς, τίς δὲ ὅμιλος ὅδ' ἔπλετο;

Festus in v. *procitum*, non nominata Odyssea:

. . . mátrem prócitum plúrimi venerunt.

Homerus v. 248.

τόσσοι μητέρ' ἐμὴν μνῶνται.

12. Ad secundum librum referam, quod Gellius III. 16. simpliciter ex Odyssea citat:

quandó dies advéniet, quém profata Morta est.

Homerus v. 99.

εἰς ὅτε κέν μιν
Μοῖρ' ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο.

Eadem verba leguntur Odyss. γ. 237. τ. 144. ω. 133. Festus: "ommentans Livius in Odyssea quum ait,

"in Pýlum – adveniens, aút ibi ómmentans,

"significat obmanens, sed ea significatione, qua sæpe fieri dicitur: "id enim est mantare." Legitur apud Festum *advenies*. Homerus v. 317.

ἠὲ Πύλονδ' ἐλθών, ἢ αὐτοῦ τῷδ' ἐνὶ δήμῳ.

Isidorus Orig. XIX, 4. sine Odysseæ nomine:

. . . . túncque remos jussit
religáre struppis.

Homerus v. 422.

Τηλέμαχος δ' ἑτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσεν
ὅπλων ἅπτεσθαι.

Quæ leguntur etiam ο. 287. Videtur Livius hæc liberius interpretatus esse, sed respiciens ad δ. 782. et θ. 53. ubi sic Homerus:

ἠρτύναντο δ' ἐρετμὰ τροποῖς ἐν δερματίνοισιν.

Petrus tamen Scriverius in exemplo Collectaneorum suorum, quod possideo, ad p. 6. de h. l. hæc adscripsit: "hæc Livii Patavini esse, "non Andronici, persuadet amicus noster eruditiss. Jo. Isac. Pon- "tanus. Vide ejus Epistolam."

13. Sequitur liber tertius. Nonius in v. *dextrabus* p. 493. non indicato numero libri:

. . . . deniqué manibus dextrabus.

Sic Veneta et Merceriana. Sed Plantiniana et duæ, quas supra memoravi, Parisinæ *deque*, adnotata altera lectione. Homerus v. 35.

χερσίν τ' ἠσπάζοντο.

Gellius VII. 7. ex Odyssea hunc versum servavit:

ibi dénique vir súmmus áprimus Patroclus.

Inserendum videtur *et* post *denique*: credibile est enim aliud *et* sequutum esse. Homerus v. 110.

ἔνθα δὲ Πάτροκλος, θεόφιν μήστωρ ἀτάλαντος.
ἔνθα δ' ἐμὸς φίλος υἱός.

14. Ad quartum librum fortasse referendum est, quod Priscianus VI. 679. ex Livii Odyssea affert.

. . . . atque escas
habémus mentiónem.

Consentiunt libri in *habemus*. Sed nisi Livius in alium locum hanc loquutionem intulit, quam in quo apud Homerum invenerat, *habeamus* eum scripsisse crediderim. Homerus v. 213.

δόρπου δ' ἐξαῦτις μνησώμεθα.

Festus in v. *nequinont: Livius in Odyssia:*

. . partim errant, néquinunt Gráeciam redire.

In Livii verbis pro *nequinunt* legitur *neque nunc*. Homerus, quem liberius expressit Livius, v. 495.

πολλοὶ μὲν γὰρ τῶνδε δάμεν, πολλοὶ δὲ λίποντο.

Ad eumdem librum pertinere videtur hoc apud Priscianum VI. p. 697.

. . . . sáncta puer Saturni,
filía, regina.

Homerus nihil aliud quam *πότνια Ἥρη* v. 513. Priscianus VI. p. 685. sine operis indice:

. . apud nympham Atlántis fíliam Calypsonem.

Homerus v. 557. (et ε. 14. ρ. 143.)

νύμφης ἐν μεγάροισι Καλυψοῦς.

Diomedes I. p. 366. Priscianus IX. p. 861. et X. p. 904.

. . . . nexébant multa inter se
flexú nodorum dúbio.

Diomedes tantum verba *nexebant multa inter se* affert: sed legitur *nexabant*. Apud Priscianum, quem non dubium est *nexebant* legisse, in priore loco *nexebant* et *sese* edd. Ald. Putsch. et aliæ; in altero *nexabant* et *se*. Codd. Paullini utroque loco *nexabant*, et liber D. Jacobi quidem utrobique *se:* cod. secundus autem in priore loco nihil nisi *nexabant multa*. Codd. Zwiccav. ambo in posteriore loco *nexabant;* in priore secundus *nexebant*, quod primus quoque, in quo *nexabant* scriptum fuerat, et ex correctione primæ manus, et iterum supra scriptum habet. Ambo utroque loco *inter se*. Homerus v. 678.

οἱ δ' ἔνδοθι μῆτιν ὕφαινον.

15. Quinto libro hæc tribuenda videntur. Apud Servium ad Æn. I. 92.

. . . . . . ígitur demum Ulixi
cor fríxit præ pavóre.

Eadem verba etiam integrum versum, sed eum minus elegantem

præbebunt, si *demus* scribatur, quod pro *demum* ab Livio usurpatum esse Festus auctor est. Homerus v. 406.

καὶ τότ᾽ Ὀδυσσῆος λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ.

Scaliger in Conject. p. 51. huc referebat, quod Festus in v. *ocrem* sine operis indice citat:

. célsosque ocris, árvaque pútria, et mare magnum,

ut expressum ex his, v. 411.

ἔκτοσθεν μὲν γὰρ πάγοι ὀξέες, ἀμφὶ δὲ κῦμα
βέβρυχεν ῥόθιον, λισσὴ δ᾽ ἀναδέδρομε πέτρη.

Scribebat autem Scaliger *petrita:* vulgo *patria*, sed ex conjectura. Schedæ ex bibliotheca Fulvii Ursini editæ *putria*. Vide etiam Merulam ad Ennium p. 591.

16. Ad sextum librum pertinet, quod Diomedes I. p. 379. affert:

. . utrum genua ampléctens vírginem oraret.

Homerus v. 142.

ἢ γούνων λίσσοιτο λαβὼν εὐώπιδα κούρην.

17. Septimi libri est, quod habet Priscianus VI. p. 697.

puerárum manibus cónfectúm pulcérrume.

Homerus v. 235.

καλά, τά ῥ᾽ αὐτὴ τεῦξε σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν.

18. Ad octavum librum Scaliger pertinere monuit hoc apud Festum in v. *nocgeum*:

. símul ac lacrumas de óre noégeo detersit.

Scribendum fortasse *dacrimas*, quod sæpe positum ab Livio scribit Festus. Homerus v. 88.

δάκρυ᾽ ὀμορξάμενος, κεφαλῆς ἄπο φᾶρος ἕλεσκεν.

Ad eum librum recte idem Scaliger retulisse videtur hos versus, quos Festus in v. *topper* servavit:

námque nilum pejus
macérat hemonem quámde máre sævom: vires quoi
sunt mágnæ, topper cónfringént importunæ undæ.

Festus, quum Nævium auctorem citasset, pergit: *sic in eodem: namque nullum pejus macerat humanum*, et rell. Scribe, *sic in Odyssea*, quemadmodum paullo post dicit, *in Odyssia vetere*. Vide de his versibus etiam Merulam ad Ennium p. 593. et Vossium ad fragm. tragicorum p. 74. seqq. Homerus v. 138.

οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημὶ κακώτερον ἄλλο θαλάσσης,
ἄνδρα τε συγχεῦαι, εἰ καὶ μάλα καρτερὸς εἴη.

Priscianus VI. p. 679.

. . Mercurius cúmque eo fílius Latonas.

Homerus v. 322.

ἦλθ' ἐριούνης
Ἑρμείας, ἦλθεν δὲ ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων.

Idem Priscianus eodem loco:

nam díva Monetas fília dócuit.

Sic Scaliger ad Fest. in v. *corniscarum*. Nam apud Priscianum etiam in codd. nostris omnibus legitur *filiam*. Cod. Zwiccav. sec. *diuiua*. Homerus v. 480.

οὕνεκ' ἄρα σφέας
οἴμας Μοῦσ' ἐδίδαξε.

19. Ex decimo libro est, quod Priscianus habet III. p. 606.

. . . . inferus an superus
tibi fért deus, funera, Ulíxes.

Pro *fert* cod. D. Jacobi *fere*, Zwiccav. sec. *fest*. Pro *funera* Zwiccav. primus *munera*. Hæc verba, quæ, ut alia quædam Livii et Nævii fragmenta, bonum versum heroicum præbent, possunt tamen metro Saturnio aptari. Merula ad Ennium p. 88. Livium nonnumquam heroicos versus inseruisse opinabatur. Homerus v. 64.

τίς τοι κακὸς ἔχραε δαίμων;

Festus in v. *topper: in Odyssia vetere: topper facit homines utrius fuerint*. Acute Scaliger, *topper facit homines veris sueris, facit* pro *faxit* dictum putans. Correctius, opinor scribes:

. . . topper fáciet hómines verris sueres.

Homerus v. 432.

ἢ κεν ἅπαντας
ἢ σῦς, ἠὲ λύκους ποιήσεται, ἠὲ λέοντας.

20. Duodecimi libri hoc est, apud Festum eodem loco: " topper " citi ad ædis venimus Circæ, simul duona eorum portant ad navis " millia. alia in isdem inseriuntur." Scaliger *duonorum* corrigit: sed fallitur, quum postrema quoque verba Livii esse putat. Recte, puto, hæc Festo tribuuntur, ita scripta: *alia in iisdem inveniuntur*. Exempla dicit, quorum plura jam attulerat. Livii verba sic scribenda puto:

. . . . topper
ad aédis venimús Circaé: simul duonorum
portánt ad navis míllia.

Nam *citi* interpretatio est, cujusmodi interpretamenta sæpius in isto Festi loco ad vocem *topper* adscripta videre licet. Homerus v. 16.

οὐδ᾽ ἄρα Κίρκην
ἐξ Ἀΐδεω ἐλθόντες ἐλήθομεν, ἀλλὰ μάλ᾽ ὦκα
ἦλθ᾽ ἐντυναμένη· ἅμα ἀμφίπολοι φέρον αὐτῇ
σῖτον καὶ κρέα πολλὰ καὶ αἴθοπα οἶνον ἐρυθρόν.

21. Tertio decimo libro adscripserim, quod est apud Nonium in v. *fite: Livius Odyssea: fit quoque fitum est.* Scribendum puto:

. . . . sic quoque fitum est.

Homerus v. 40.

ἤδη γὰρ τετέλεσται, ἅ μοι φίλος ἤθελε θυμός.

22. Ad quartum decimum librum referri potest, quod Gellius VII. 7. ex Odyssea affert,

. . . . parcéntes praémodum . . .

Homerus v. 92. et π. 315.

κτήματα δαρδάπτουσιν ὑπέρβιον, οὐδ᾽ ἔπι φειδώ.

23. Ad quintum decimum Scaliger retulit hoc, quod apud Festum in v. *adfatim* sine operis indice affertur:

. . . . affatim edi,
bibí, lusi.

Homerus v. 372. cujus postrema verba non recte intellexit Livius:

τῶν ἔφαγόν τ᾽, ἔπιόν τε, καὶ αἰδοίοισιν ἔδωκα.

24. Sexti decimi libri esse videtur, quod exstat apud Priscianum IX. p. 868.

. . . . quoniam audivi,
paucís gavisi.

Quoniam in codd. *qm* cum lineola scriptum est, ut etiam *quum* significare possit. Homerus v. 92.

ἦ μάλα μεν καταδάπτετ᾽ ἀκούοντος φίλον ἦτορ.

25. Ad septimum decimum librum retulerim hunc locum. Festus: "vacerram Ælius et alii complures vocari aiunt stipitem, ad quem "equos solent religare; Ateius vero philologus hoc nomine signifi"cari maledictum magnæ acerbitatis, ut sit vecors et vesanus, teste "Livio, qui dicit, vecorde et malefica vecordia." Scaliger, illa his expressa ratus, Μέντορ ἀταρτηρέ, φρένας ἠλεέ, scribebat, *vecors et malefice vacerra.* Parum hoc verisimile est. Si hæc ex Odyssea sunt, legerim,

. . . . vecórde et málefica vacerra.

Potuit hoc sumi ex his Homeri, v. 248.

ὢ πόποι, οἷον ἔειπε κύων, ὀλοφώϊα εἰδώς.

26. Vicesimi libri est hoc apud Priscianum VIII. p. 817. "mando, mandis. ejus præteritum perfectum quidam mandi, alii mandui, "alii mandidi esse voluerunt. Livius in Odyssea:

"quom sócios nostros mándidísset impius Cyclops."

Ita alter codex Paullinus. Cæteri codd. cum editis *mandisset.* Homerus v. 19.

ἤματι τῷ, ὅτε τοι μένος ἄσχετος ἤσθιε Κύκλωψ
ἰφθίμους ἑτάρους.

27. Ex vicesimo secundo libro esse puto verba, quæ Priscianus VII. p. 760. ex Odyssea affert, pulcrum præbentia versum heroicum, qui tamen, si syllabam addideris, Saturnius erit:

at celer hasta volans perrumpit pectora ferro.

Cod. D. Jacobi *ad* pro *at*, supra scripto *ut*. *Celer* et in libris est, et scripsisse ita videtur Priscianus: sed vereor tamen, ne Livius dederit;

at céleris hasta voláns perrúmpit pectora ferro.

Cod. Zwiccav. primus *perrupit.* Homerus v. 82.

ἰὸν ἀποπροϊεὶς βάλλε στῆθος παρὰ μαζόν,
ἐν δέ οἱ ἥπατι πῆξε θοὸν βέλος.

28. Ad librum XXIII. Prisciani locus pertinet VI. p. 684. "Livius Andronicus in Odyssea: carnis ait vinum quoque quod libabant anclabatur." ἐξηρύσατο. Ita edd. Ald. Putsch. et aliæ. In *ait* consentiunt libri: quam vocem corruptam puto: neque enim Prisciano recte tribuas, qui non solet ita loqui. Pro *vinum quoque* codd. nostri omnes et edd. aliquot vett. *vinumque.* In secundo codice ἐξηρύσατο omissum est. Liber D. Jacobi: *quod libabant exmiscebantur anclabatur*, super ultimo verbo autem scriptum *furabatur.* Zwiccav. primus, *quod libabant anclabatur* ηξηνταανο. Secundus, *quod libabatur* εξυνητλατοα *anclabatur.* Scripserat Priscianus ἐξηντλεῖτο, vel ἐξηφύσσετο. Ed. Ven. 1500. *quod libabant* ἐξηνηλήσατο *antelabatur.* Ed. Ascensiana a. 1516. *quod libabant et* ξενώτατον *antlabatur.* Homerus v. 304.

οἱ ἕθεν εἵνεκα πολλά, βόας καὶ ἴφια μῆλα,
ἔσφαζον· πολλὸς δὲ πίθων ἠφύσσετο οἶνος.

Livii verba ita constituam:

carnis autem,
vinúmque, quod libábant, ántlabatur.

29. Ad Livii Andronici Odysseam pertinere putat Merula in commentario ad Ennium p. 216. hæc verba Prisciani V. p. 647. "Livius in VI. JAM IN ALTUM EXPULSA LINTRE:" quæ ego quidem nescio an T. Livii verba sint, sed ea an in superstitibus libris exstent, viderint, qui recentes sunt ab hujus scriptoris lectione. Edd. quædam Prisciani diserte *in sexto.* Codd. nostri *in VI.* sed in libro D. Jacobi supra scriptum *III.* Idem Paullus Merula p. 253. ex L. Calpurnii Pisonis libris de continentia veterum poëtarum hæc profert: "non male Livius Andronicus in Odyssea: AH VESTROS, VESTROS, DUM HIC MANTATIS, IRRUET NERVOS PERDUELLES," pro *ner-*

vos scribens *mœros*. At hujusmodi sententia nusquam in Odyssea invenitur. Si fides illi Calpurnio, sive, quo solo auctore innotuit, Paullo Merulæ, mira præsagitione de eo scribenti in præfatione p. 16. "hæc ejus Continentia (vox illa συνέχεια Græcis) Parisiis (ubi "esse indicarat mihi olim N. V. Wolfgangus Zindelinus, quo Ger-"manorum Principum nomine Venetiis agente familiariter sum usus) "servatur in Bibliotheca S. Victoris, utinam religiosius: timeo enim "illi a plagio; novi quorumdam Criticorum mores. conjuncta erat "cum Lucano M. S. cui suæ ad marginem adjectæ notæ, rei non "magnæ:" factum esse enim, quod metuere hic se dicit, testatur Laur. Santenius in margine exempli, quod possideo, his verbis: "Calpurnius nunc ex Lucani codice avulsus et sublatus est:" igitur si fides est Calpurnio, sic potius scripsisse Livium putem:

ah véstros, vestros, dum híc mantátis, curtet nervos
perduéllis.

Possunt hæc etiam aliter disposita versui Saturnio accommodari. Similia his sunt apud Homerum δ. 684.

μὴ μνηστεύσαντες, μηδ' ἄλλοθ' ὁμιλήσαντες
ὕστατα καὶ πύματα νῦν ἐνθάδε δειπνήσειαν,
οἳ θάμ' ἀγειρόμενοι βίοτον κατακείρετε πολλόν.

30. Venio ad Cn. Nævium, quem idem Merula in commentario ad Ennium p. 45. Sangæ cognomen habuisse ex Calpurnio conjicit. Ab eo bellum Punicum primum, in quo ipse stipendia fecerat, ut Gellius XVII. 21. ex Varrone refert, versibus Saturniis scriptum, idque carmen a C. Octavio Lampadione in septem libros distinctum esse, satis notum est. Vide Cic. in Bruto c. 19. de Senect. c. 14. Sueton. de illustr. gramm. c. 2. Festum v. *Saturno*. Hujus quoque carminis pleraque fragmenta afferam.

31. Exordium Merula ad Ennium p. 41. seqq. apud Calpurnium ita scriptum inveniri dicit: "qui terrai Latiai omnones tuserunt viros "rudesque Pœnica fabor." Fortasse hæc ita scribenda:

Qui térrai Latiái hemónes contuserunt
virós frudesque Poéni, fábor.

Orsus erat Nævius a fuga Æneæ. Macrobius Sat. VI. 2. "in prin-"cipio Æneidos tempestas describitur, et Venus apud Jovem queri-"tur de periculis filii, et Juppiter eam de futurorum prosperitate "solatur. hic locus totus sumptus a Nævio est ex primo libro belli "Punici. illic enim æque Venus Trojanis tempestate laborantibus "cum Jove queritur: et sequuntur verba Jovis filiam consolantis spe "futurorum." Servius ad Æn. I. 198. "et totus hic locus de Nævii "Belli Punici lib. translatus est." Idem ad Æn. I. 170. "novam "tamen rem Nævius bello Punico dicit, unam navem habuisse Æ-"neam, quam Mercurius fecerit." Et ad IX. 715. de Prochyta: "hanc Nævius in primo Belli Punici de cognata Æneæ nomen ac-"cepisse dicit." Idem ad IV. 9. "cujus filiæ fuerint Anna et Dido, "Nævius dixit." Et ad I. 273. "Nævius et Ennius Æneæ ex filia

"nepotem Romulum conditorem urbis tradunt." Hæc de Æneæ adventu in Italiam narratio, si libri apud quosdam scriptores recte indicati sunt, non in solo primo, sed etiam in secundo, tertioque libro tractata fuit. Ex primo citat Servius ad Æn. II. 797. de Anchisa et Ænea fugientibus:

eorúm sectam sequúntur múlti mortales. .

Eodemque pertinet, quod idem sine libri indicio affert ad Æn. III. 10. ita fortasse scribendum:

. . . . ambornm
uxóres noctu Tróiad éxibant capitibus
opértis, flentes ámbæ, abeúntes lacrimis multis.

Legitur *Troiade* et *lacrimis cum multis.* Priscianus VI. p. 679. et 689. "inerant signa expressa, quomodo Titani, bicorpores Gigantes, "magnique Atlantes, Runcus atque Purpureus, filii terras." In secundo loco, quæ post v. *Atlantes* sunt, in uno codd. Paullinorum autem, quæ post *bicorpores*, omittuntur. Is codex in priore loco *Athalantes* habet. Omnes codd. *Runchus.* Fortasse hæc ita scripta fuerant:

. ínerant signa expréssa, quómodo Titani,
bicórpores Gigántes, mágni Atlantes, Runcus,
Purpúreus, filií terrás.

Alia protulit Merula ad Ennium p. 50. 410. 448. Eodem pertinet, quod Macrobius VI. 5. ex libro primo affert.

silvicolæ homines,
bellíque inertes,

de quo Merula p. 53. 410. Priscianus VI. p. 679.

ei vénit in mentem hóminum fórtunas.

Unus codd. Paullinorum, *ei evenit in mente.* v. Merulam p. 448. Charisius ex primo libro p. 103. affert:

. . . Maniús Valérius consul partem
exérciti in expedítiónem ducit.

M'. pro *M.* emendatio est Merulæ ad Ennium p. 92. 398.

32. Ex secundo libro hæc afferuntur. Apud Nonium in v. *liquidum* et *percontat* p. 335. et 474.

blande ét docte percóntat, Aéneas quo pacto
Trojam úrbem liquerít.

v. Merulam p. 50. 115. et Ludov. Carrionem Antiq. Lectt. III. 10. in Gruteri Face critica III. b. p. 74. seq. Variant lectiones nonnihil apud Nonium. Apud Priscianum VI. p. 697.

prima íncedit Cererís Prosérpina puer. .

Ex secundo libro hæc etiam in codd. Paullinis et antiquissimo Zwiccaviensi, in quo supra scriptus est numerus, citantur, quorum in altero est *incedet.* Sed Merula p. 53. observat, Nestorem Dionysium Novariensem in Glossis afferre hoc ex libro VI. Et P. Scriverius in

margine exemplaris mei adscripsit: *VI sic diserte MS. Prisciani exempla.* Habetque hoc cod. Zwiccav. secundus. Ex secundo libro affert Macrobius Sat. VI. 5. hæc, quæ cum isto apud Priscianum fragmento fortasse conjuncta fuerant, uti jam Merulæ p. 53. et 410. visum est:

. . . . deinde pollens.
sagíttis, inclutus árquitenéns, sanctusque Delphis
prognátus Pythius Apóllo.

videtur *Pythius* duabus syllabis pronunciari voluisse.

33. E tertio libro Nonius in v. *gratulari* p. 116. hæc affert: "is "qui sursum ad cælum sustulit suas res ammullus gratulabatur divis." Ed. Ven. 1496. *isque* et *anulus.* Aliæ *ammulus.* H. Stephanus in fragmentis poët. vett. Latt. p. 215. habet *Amulius,* recteque suspicatur vocem *manus* deesse, et *res* mutandum esse in *rex.* Scribe:

manúsque sursum ad caélum sústulit suas rex
Amúlius: gratulátur dívis.

Idem Nonius in v. *atrox* p. 76.

símúl atrocia porrícerent éxta ministratores.

Veneta, quam dixi, *projecerunt.* Ed. Merceri *prosicerent.* H. Stephanus hoc in fragm. poëtt. vett. p. 215. ex quarto libro affert. v. Merulam ad Enn. p. 425. Ex tertio libro duo alia fragmenta afferuntur, quæ facilius quis suspicetur in primo fuisse. Deinde apud Probum ad Virg. Ecl. VI. hæc inveniuntur: "postquam avem adspexit "templo Anchises, sacra immensa penatium ordine ponuntur: im-"molabat auream victimam pulcram." Quæ bonos in Saturnios, sed verbis ita trajectis, ut vel qui transpositionem facillimum et lenissimum remedium esse censent, nonnihil hæsitaturos putem, redegit Scaliger ad Varronem p. 124. Ego facilius adducar, ita scripsisse Nævium:

postquam ávium adspexit témpla Anchíses, sacra in mensa
penátium ponúntur órdine: immolabat
aurátam victimám pulcrám.

Utrumque fragmentum attigit Merula ad Ennium p. 49. Aliud libri tertii fragmentum idem p. 417. ex Calpurnio affert, sed ut vix possit fraudis suspicionem effugere. Id ipse sic scribit:

sis Poinei contremiscunt artibus; universum
magnei metus tumultus pectora possidet;
cæsum funera agitant; exsequias ititant;
temulentiamque tollunt festam.

Quomodo hæc apud Calpurnium scripta sint, non adnotavit, nisi *sic* ab se in *sis* mutatum esse. Scaligerum *universim* corrigere ait. Secundum versum etiam apud Nonium in v. *metus* p. 214, 9. reliqua autem, sed valde corrupta apud Festum in v. *temetum* legi monet. Secundum versum, quem Nonius sine operis indice affert, facilius ex tragœdia aliqua sumptum crediderim. Sed si fides est Merulæ, certe in mediis Nævii versibus quædam omissa sunt:

sic Poéni contremíscunt ártubus universim:
magní metus tumúltus péctora possidet:
. . . . cáesum funera agitant,
exséquias ititant, témuléntiamque tollunt
festám.

Cæsum pro *cæsorum* magnopere vereor ne importuno vetustatis studio debeamus, quo Merulam nemo superavit præter Henricum Planckium, qui Ennii Medeæ reliquias edidit. Denique quod apud Priscianum legitur VIII. p. 801. " Nævius in III. Hectore proficiscente tunc " ipsos adoriant, ne quis hinc Spartam referat nuncium," ubi cod. Zwiccav. sec. *adoriatur*, id non ex Bello Punico, sed ex tragœdia Hectore sumptum esse, recte mihi videtur judicare Ger. Jo. Vossius ad fragm. trag. p. 75. qui quod Priscianus ejus MS. habeat, " Nævius " in Hectore proficiscente: Tum ipsos adoriant," scribendum putat: " Nævius in Hectore: Proficisentes tum ipsos adoriant." Etiam codex veterrimus Zwiccaviensis habet: " Nevius in Hectore profici-cisente. Tunc ipsos adoriant." Sed ego quidem hanc ipsam scripturam veram esse, tragœdiæque illi nomen fuisse Hectoris proficiscentis puto. Ita habebimus exigua mutatione facta bonum versum trochaicum:

tunc ipsos adoriant, ne qui hinc Spartam referat nuncium.

Non citatur quidem alibi, quod sciam, hæc Nævii tragœdia, sed notus est ter memoratus Ciceroni Hector Nævianus, dicens,

lætus sum laudari me abs te, pater, a laudato viro,

Q. Tusc. IV, 31. Epp. ad Div. V. 12. XV. 6.

34. Ex quarto libro, sive, ut edd. antiquiores; ex tertio, affert Nonius in v. *auspicari* p. 468. *virum prætor adveniet, auspicat auspicium prosperum.* Non habet hoc fragmentum ed. Ven. 1496. In Plantiniana Hadr. Junii et Parisina, uncis inclusum est *prosperum*, adnotataque lectio, " verum prætor adveni et auspica." Scribendum videtur:

verum prætor
advénit: auspicat aúspiciúm

Apud eumdem Nonium in v. *concinnare* p. 90, 28. ex quarto, sed in vet. cod. apud Merulam ad Ennium p. 421. et in ed. Ven. 1496. ex tertio, hoc affertur:

transít Melitam Románus exércitus, insulam integram
urít, populatur, vástat, rem hóstium concinnat.

Nolim quidquam mutari: videtur ultima prioris versus syllaba cum sequente versu coalescere. Apud Nonium in v. *danunt* p. 97, 18.

eám carnem victóribús danunt.

v. Merulam p. 425. Apud eumdem in v. *vicissatim* p. 183, 14.

vicíssatim volví victóriam.

v. Merulam p. 426. Is p. 45. ex Calpurnio addit aliud libri quarti fragmentum:

inhóspitalis víctricés absorbet unda
Latiúm legiones hóminum.

Apud Calpurnium *victrix es* et *neminum* legi ait. Vide eum etiam p. 45.

35. Sexti libri hæc sunt. Apud Nonium in v. *superbiter* et *contemptim* p. 515, 10. 33.

supérbiter contémptim cónterit legiones.

Apud eumdem in v. *censere* p. 267, 18.

censént eo venturum óbviám Pœnum.

H. Stephanus omittit *Pœnum*. Apud Nonium in v. *ilico* p. 325.

séptimum decimum ánnum – ílico sedent.

v. Merulam p. 436. Apud Nonium in v. *loca* p. 211, 3.

. . . . convenit, regnum
simul átque locos ut habérent.

Præbent hæc verba, ut ex Livii Andronici versibus quidam, pulcrum versum heroicum. V. Merulam de h. l. p. 439.

36. E septimo libro Nonius in v. *paciscunt* p. 474. tres versus affert, sic fortasse scribendos:

id quóque paciscunt, moénia ássint, quæ Lutatium
recóncilient: captívos plúrimos eidem
Sicílienses pacíscit óbsides ut reddant.

Apud Nonium legitur *ut mœnia sint:* sed *ut* omittunt edd. vett. et Steph. Deinde apud Nonium in ed. Ven. 1496. est, "quæ luctantium "reconciliant captivos plurimos: id Sicilicenses." In Hadr. Jun. ed. adnotatur alia lectio: "Idem: Captivos plurimos Cicilienses." Merceriana *id* vel *idem* plane omittit. Apud Stephanum, quæ post *plurimos* sunt, omissa, et p. 234. in fragmentis incertorum carminum reposita sunt. Merula hunc locum attigit p. 438. *Lutatium* ultimis syllabis contractis pronunciandum.

37. Ex incertis libris hæc sunt. *Citrosam vestem* ab Nævio in Bello Punico dici adnotavit Macrobius Sat. II. 15. Indidem non nominato auctore Festus: "citrosa vestis appellata est a similitudine "citri:" videturque hic etiam in v. *supparus* mentionem hujus loci fecisse. Verba servavit Isidorus Orig. XIX. 22. p. 1300, 6.

. . . . pulcram éx auro vestemque
citrósam.

Apud Priscianum VI. p. 647. et 696. (v. Merulam ad Enn. p. 435.)

. . . . fames acer
augéscit hostibús.

In priore loco cod. Zwiccav. sec. *augescet*. Et VI. p. 699.

magnámque domum decorémque dítem vexarant.

Sic dedi ex cod. Zwiccav. secundo. Primus *vexrant*. Alter codd.

Paullinorum, *diemque vexant.* Editi et liber D. Jacobi, *vexerant.* Et p. 704. de quo Merula ad Enn. p. 92. 425. 448.

. . . . jamque ejus mentem
fortúna fecerát quietém.

Mediam syllabam in *quietem* brevem esse, ex Prisciano colligitur. Et VII. p. 770. de quo loco Merula p. 416.

senéx fretus pietáte deum, álloquutus summi
deúm regis fratrém Neptúnum, regnatorem
marúm.

Alter codd. Paullinorum, *pietate dui allocutis sumi dei regis.* Zwiccav. secundus, *semideum.* Expleri potest hic versus verbis a Varronne p. 74, 30. allatis,

. . patrem suum óptumum áppellat supremum.

Apud Festum in v. *quianam,* de quo loco Merula p. 416.

. . . . súmme deum regnator,
quianám genuisti.

Sic Scaliger. Apud Festum est *genus isti.* Apud eumdem in v. *rumitant,* ex Bello Punico sumptum videtur hoc:

simúl alius aliúnde rúmitant inter se.

Diserte Bellum Punicum citatur in v. *sardare:*

. . . . quod brúti néc satis sardare.
queúnt.

Et in v. *stuprum:*

seséque ii períre mávolunt ibidem,
quam cúm stupro redíre ad suós populáris. . .

Ibidem;

sin íllos deseránt fortíssimos virorum,
magnúm stuprum popló fierí pergetis. . .

Virorum pro *viros* debetur Scaligero: sed alia ille præter necessitatem mutabat. Cæterum v. Stephanum in fragm. poëtt. vett. p. 236. Apud Nonium in v. *castitas* p. 197, 25.

res dívas edicít, prædícit castus.

Apud Donatum ad Terentii Andr. I. 1, 28.

pleríque omnes subigúntur súb suum judicium.

Stephanus habet *subjungunt.* Varro de L. L. IV. p. 37, 9. quum carceres in circo a Nævio *oppidum* appellari dixisset, *scripsit poëta,* inquit,

. . . . . . dictatór ubi currum insidit,
pervéhitur usque ad óppidúm.

Ut hoc, ita etiam quæ de monte Aventino et de *Balantio,* (sic Palatium vocavit) scripserat Nævius, quorum mentionem facit Varro p. 14, 4. 16, 16. ex Bello Punico sumpta videntur. Diserte hujus

carminis mentionem faciunt Gellius V. 12. *Lucetium Jovem* commemorans, et Festus in v. *sublicium* et *supparus*. Idem Festus sine operis indice in v. *sagmina* hæc affert, quæ ad Bellum Punicum videntur pertinere:

. . . . jus sacratum
Jovís jurandum ságmine.

Paullus eodem loco ex Nævio affert: "scapos atque verbenas sag-"mina sumpserunt:" ubi *verbenas* videtur interpretamentum esse. Et in v. *summussos:*

. . . . odi,
inquít, summussos: proínde apérte dice, quid sit,

His adde, quos supra in loco Atilii Fortunatiani jam apposuimus, p. 2680.

ferúnt pulcras cretérras, aúreas lepistas,

quem ita emendavit Bentleius in Resp. ad Boyl. p. 123. et

novém Jovis concórdes fíliæ sorores.

Non est autem Nævii, quem Diomedes p. 512. affert; vide Atil. Fort. p. 2698.

summás opes qui régum rógias refregit.

Illud vero addubito, an versus, qui a Gellio VI. 8. afferuntur, etsi Saturnii videntur esse, non sint ex Bello Punico. Ii sic fortasse scribendi:

. . . . etiam qui
manú res magnas saépe géssit gloriose,
cujus fácta viva vigént, qui apud géntis solus praéstat,
eum súus pater cum pállio úno ab amica abduxit.

Editum est *etiam qui res magnas manu sæpe*, et, *cujus facta viva nunc vigent*.

38. Epigramma, quod sepulcro suo incidi voluit Nævius, versibus Saturniis scriptum, servatum est a Gellio I. 24.

Mortális immortális flére si foret fas,
flerént divæ Caménæ Naévium poëtam.
itáque postquam est Orcíno tráditus thesauro,
oblíti sunt Romaé loquiér Latina lingua.

39. Habuerunt Romani etiam alia antiqua carmina, quorum pleraque versibus Saturniis scripta fuisse credibile est. Et Marcium vatem quidem, præter vaticinia, etiam præcepta composuisse accepimus. Fragmentum ab Heusingero adjectum Mallio Theodoro p. 95. "præcepta primus apud Latinos Marcius vates composuit: ex quibus "est illud:

". . . . . póstremus loquaris,
"primús taceas."

Nullum vero numeri Saturnii vestigium video in his, de quibus Festus in v. "flaminius camillus: sicut habetur in antiquo carmine, "quum pater filio de agricultura præciperet: HIBERNO PULVERE,

"VERNO LUTO, GRANDIA FARRA, CAMILLE, METES:" nisi quis statuat, in his carminibus canendis non mensuram syllabarum, sed, ut vulgus facere solet, communem pronunciationem observatam esse.

40. Sæpius commemoratur a veteribus Nelei carmen, quod neque a quo factum sit, neque quid argumenti habuerit, a quoquam adnotatum inveni. Videtur tamen Livio Andronico posterius esse. Ita enim Charisius p. 64. "ut in Odyssea vetere, quod est antiquissi-"mum carmen, MEA PUER, MEA PUER, QUID VERBI EX TUO ORE "AUDIO? et in Nelei (vetus codex apud Merulam ad Enn. p. 53. "*Menelai)* carmine, eoque prisco: SAUCIA PUER FILIA SUMAM. "ubi tamen Varro PUERA dictum putat, sed Ælius Stilo, magister "ejus, et Asinius contra." Pro *sumam* scribendum conjicias *Summani*. Festus in v. *numero*: "item in Nelei: numquam numero "matri faciemus volvi." Scaliger, "faciemus volup." Fortasse scriptum fuerat:

numquámne numero mátri faciemús volup?

Nam etiam alibi trimetri apparent. In v. *stuprum: in Nelei carmine:*

fœdé stupreque cástigor cotídie.

In v. *topper: in Nelei carmine:*

toppér fortunæ cómmutantur hóminibus.

Putatur idem carmen apud Festum in v. *strigores* citatum fuisse. A Neleo, patre Nestoris, ductam appellationem esse conjiciat quis ex simili appellatione carminis ab Attio conditi, quod videtur versus Saturnios habuisse. Varro de L. L. VI. p. 70. 27. "in carmine "Priami apud Attium quod est,

"veterés, Camenæ, cáscas rés volo profari,
"et Príamum,

"cascum significat vetus." Legitur apud Varronem *Casmenas* et deinde *et primum* pro *et Priamum:* v. Scaligerum. Postremus, qui versus Saturnios faceret, fortasse ipse Varro fuit. Certe Nonius in v. *meret,* duo ex ejus Eumenidibus fragmenta affert, quæ hoc numero esse videntur, p. 344 et 345.

quia plús, inquit, merére débet in quo est virtus.
primum íste, qui merét sestértios vicenos.

41. Nemo non videt, quam incerta dubitationisque plena res sit, tam brevia, tamque corrupta fragmenta in numeros suos redigere. Si tamen in hac re aliquo successu gavisi sumus, illud in primis ad cognoscendam constituendamque legem versus Saturnii memorabile est, quod quum ex natura hujus numeri syllaba, qua prior pars versus finitur, anceps esse, et proinde solutionem detrectare debeat, tamen non raro soluta reperiatur. Sed est hoc ejusmodi, ut, quamvis a Græcorum arte ac diligentia alienissimum sit, tamen Romanis illis veteribus condonari possit facillime.

CAP. X.

DE VERSIBUS SECUNDUM ANTIPATHIAM COMPOSITIS.

1. Dicendum nunc est, de illo genere versuum, quos grammatici *κατ᾽ ἀντιπάθειαν μικτοὺς* appellant. Eos paucis tantum attingam, quoniam ut appellatio parum apta, ita natura horum versuum longe alia est, quam visum est grammaticis: unde definitione posita, totum genus aliud esse censendum est.

2. *Ἀντιπάθειαν* illi vocant, quum contrarii numeri uno in versu conjuncti sunt, ut trochæi et iambi. Ita hic versus, quem ipsi in asynartetis numerant,

ἑῷος ἡνίχ᾽ ἱππότας ἐξέλαμψεν ἀστήρ,

vere dicendus foret *κατ᾽ ἀντιπάθειαν* compositus esse. At non ita illi: sed quum more suo versus in syzygias quattuor syllabarum dividunt, si ex ista divisione contrarios numeros prodire vident, eos versus *κατ᾽ ἀντιπάθειαν μικτοὺς* vocant. Quod si ordines, ex quibus versus isti constant, considerassent, plerumque nihil discordare numeros animadvertissent. Et, ut discordent, qui tandem hoc ejusmodi est, ut propterea singulare genus numerorum constituendum sit, quum leges non habeat alios, quam si concordant? Sed videamus exempla, quæ affert Hephæstio.

3. Primum ille ponit p. 45. (78) epichoriambicum Sapphicum hendecasyllabum, quod sic metitur:

— ⏑ — ⏑ | — ⏑ ⏑ — | ⏑ — ⏑

At constat hoc metrum ex his duobus ordinibus:

—́ ⏑ — ⏓ | —́ ⏖ — ⏑ — ⏑

ποικιλόθρον᾽ ἀθάνατ᾽ Ἀφροδίτα.

4. Deinde p. 46. (79) Pindaricum hendecasyllabum, quod sic dividit:

⏑ — — ⏑ | — ⏑ ⏑ — | ⏑ — ⏑

quum ex his constet ordinibus:

⏑ —́ —́ ⏑ | —́ ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑

ὁ Μουσαγέτας με καλεῖ χορεῦσαι·
ἄγοις ὦ κλυτὰ θεράποντα Λατοῖ.

5. Tum epionicum a majore, quod Alcaicum hendecasyllabum vocat, ita descriptum:

⏑ — ⏑ — | — — ⏑ ⏑ | — ⏑ —

quod sic potius metiri debebat:

⏑ –́ ⏑ – ⏓ | –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑

ὤναξ Ἄπολλον, παῖ μεγάλω Διός.

6. Porro aliud epionicum, Alcaicum dodecasyllabum, quod sic disponit:

⏑ – ⏑ – | – – ⏑ ⏑ | – ⏑ – ⏑

quod sola anacruseos accessione a Sapphico differt:

⏑ –́ ⏑ – ⏓ | –́ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑

ἰόπλοκ' ἄγνα μειλιχόμειδε Σαπφοῖ.

Non ausim formam μειλιχόμειδε propterea, quod alibi non invenitur, rejicere. Quid obstat enim, quin a μεῖδος ducta censeatur? Nam etiam a neutris deducta composita hanc terminationem habent; v. Etym. M. p. 399, 5. Cæterum Cod. Pal. μελιχόμειδε, unde præstabit fortasse μελλιχόμειδε scribi.

7. His addit epionicum tetrametrum catalecticum, cujus hanc formam esse vult:

⏑ – ⏑ – | – – ⏑ | – ⏑ – ⏑ | – ⏑ –

At describendum est in hos ordines:

⏑ –́ ⏑ – ⏓ | –́ ⏑⏑ – ⏑ – ⏓ | –́ ⏑ –

τοιοῦτος εἰς Θήβας παῖς ἀρμότεσσ' ὀχημένος.
μόλις μὲν ἔννη λεπτὸν ἔχοισ' ἐπ' ἀτράκτῳ λίνον.

In primo horum versuum vulgo ἁρμάτεσσι χήμενος. Gaisfordius cum Bentleio dedit ἁρμάτεσσ' ὀχήμενος. Ego verius puto, quod cod. Monac. præbuit. De ο pro α ab Æolensibus posito vide Kœn. et Bast. ad Greg. Cor. p. 455. 906. In secundo versu recte, opinor, Blomfieldio in Museo Cantabr. I. P. I. p. 26. ἔννη non nomen proprium, sed verbum, *nebat*, esse videbatur, modo ne ab ἐννέω vel ἔννημι factum putasset.

8. Sequitur apud Hephæstionem epionicum a minore, quod recte describit:

⏑ –́ ⏑ – | ⏑ ⏑ –́ –́ | ⏑ ⏑ –́ –́

περισσόν· αἰ γὰρ Ἀπόλλων ὁ Λύκειος.
Ἰνὼ σαλασσομέδοισ' ἂν ἀπὸ μάσδων.

De posteriore versu v. Gaisford. ad Hephæst. p. 337.

9. Denique aliud epionicum addit, quod anaclasin habeat. Id ex his ordinibus compositum videtur:

⏑ –́ ⏑ – | ⏑ ⏑ –́ ⏑ – ⏑ – ⏑

ἔχει μὲν Ἀνδρομέδα καλὰν ἀμοιβάν.
Σαπφοῖ, τί τὰν πολύολβον Ἀφροδίταν.

10. Hæc exempla si consideramus, quid aliud quam versus vide-

mus non ex uno, sed ex pluribus numeris factos? Hujus vero compositionis infinita varietas est, eaque talis, ut, si de ratione ejus caussisque quæratur, magis συμπάθεια quædam numerorum, qui in unum versum conjunguntur, quam ulla ἀντιπάθεια elucescat. Virtusque horum versuum in eo est posita, ut numeri natura sua ac vi diversi, quum conjunguntur, ea conjunctione novam aliquam animi affectionem, nulli istorum numerorum per se propriam, sed ex omnibus apte mixtam et temperatam, producant.

11. Mirum vero videri debet, qui factum sit, ut grammatici versus κατ' ἀντιπάθειαν μικτοὺς ab asynartetis distinguerent, quum, si non ubique, certe in multis generibus vix ulla diversitas appareat. Ut cur tandem hic Alcaicus secundum antipathiam compositus putetur,

ἄναξ Ἄπολλον, παῖ μεγάλω Διός,

asynartetis autem adnumeretur iambelegus,

πρῶτον μὲν εὔβουλον Θέμιν οὐρανίαν,

qui eodem modo compositus, secundum ordinem paullo longiorem habet? Apertum est, nihil prorsus inveniri, quod grammaticos, ut ita sentirent, movere potuerit, nisi quod priorem licebat epionicum facere, alteri non licebat tale nomen imponere, ut qui non modo tertiam syzygiam choriambum habiturus esset, sed etiam nimis manifeste flagitaret dactylicos numeros agnosci.

12. Non est tamen infitiandum, duplicem esse rationem compositionis, cujus differentiam sensisse metrici, sed non accurate percepisse videntur. Alii enim ordines numerique ita componuntur, ut vere conjuncti dici possint: veluti, quæ modo attuli exempla, metrum Alcaicum et iambelegum; cujusmodi etiam hic versus est, quem Hephæstio asynartetum esse vult:

ὃς καὶ τυπεὶς ἀγνῷ πελέκει τέκετο ξανθὰν Ἀθάναν.

Alii autem ita componuntur, ut non tam conjuncti esse, quam alter alteri adjici, quumque uterque solus per se constet, tamen eo, quod sese excipiunt, totum quoddam efficere videantur. Ea ratio in plerisque illorum versuum invenitur, quos ob hanc ipsam rem asynartetos vocant grammatici. Exemplo utar metri, quod Hephæstio p. 50. s. (89) ex Cratini Seriphiis affert. Sic igitur Cratinus apud Phrynichum p. 40. quem ita emendandum puto:

αὐτομάτη δὲ φέρει τιθύμαλλον, καὶ σφάκον πρὸς αὐτῷ,
ἀσφάραγον, κύτισόν τε· νάπαισιν ἀνθέρικος ἐνηβᾷ,
καὶ φλοον ἄφθονον ὥστε παρεῖναι πᾶσι τοῖς ἀγροισιν.

Sed quidquid hoc est discriminis, eo denique redit, ut in aliis versibus cohærere numeri, in aliis, qui sunt asynarteti, aut non cohærere, aut non semper cohærere censendi sint.

CAP. XI.

DE NUMERIS CONCRETIS.

1. Venio nunc ad eos numeros, quos in primo hujus libri capite concretos nominavi. Eorum hæc est natura, ut ex diversis numeris in unum ordinem conjunctis constent, initio a debiliori pede facto. Sunt illi quodammodo oppositi logaœdicis. Nam ut in his decrescunt singulæ ordinis periodici partes, ita in concretis numeris increscunt augenturque. Etenim quum ordinum periodicorum, ut in primo libro demonstratum est, hæc sit conditio, ut ex una arsi plures deinceps aut paris mensuræ ordines, aut cum imminutione quadam nascantur, veluti,

—́ ◡ ◡ — ◡ ◡　　　　—́ ◡ ◡ — ◡

apertum est, si posterior aliqua pars major est præcedente, ut quum dactylum pæon primus sequitur, pæonem hunc non posse ex dactylo illo natum haberi, sed nova arseos vi indigere,

—́ ◡ ◡ —́ ◡ ◡ ◡

Id vero duobus modis fieri potest, aut ut hi duo sint non cohærentes ordines,

—́ ◡ ◡ | —́ ◡ ◡ ◡

aut ut ordine periodico cohæreant. Is ordo autem quum ex communi lege numeri pares debeat pedes habere, si eum periodicum esse volumus, i. e. ex una arsi totum pendere,

—́ ◡ ◡ — ◡ ◡

hac tantum conditione alteram partem majorem habere poterit, si ad eam vim, quam arsis secundi dactyli per se habet, nova aliqua vis accedat, quæ robur hujus ordinis augeat. Quæ vis quum accedit, non desinit quidem ordo ille periodicus esse: complectitur enim aut illos ipsos pedes,

—́ ◡ ◡ — ◡ ◡

aut hos ordines,

—́ ◡ ◡ —

sed, quoniam nova vis accedit ad secundam arsin, sic ea corroborata majorem ex se thesin gignit,

—́ ◡ ◡ —́ ◡ ◡ ◡

estque in hoc ordine periodico secunda arsis fortior, quam prima, ut cui eatenus tantum, quatenus ex ea nata est, par sit ; quatenus autem nova vi aucta est, superat eam.

2. Formæ numerorum concretorum multæ sunt, sed pleræque, ut videtur, in liberioribus versibus reperiuntur, quorum tanta est varie-

tas, ut nondum ad certas descriptiones revocati sint. Ita hæc forma, quæ ex trochæo dactylum habet,

—́ ∪ —́ ∪ ∪

frequentissima est in versibus stropharum majorum, quas Æolias vocamus: de quibus infra dicetur, simulque exemplum afferetur, in quo plures hujusmodi versus sunt. Apertum est autem in hac trochæi dactylique consociatione trochæum purum esse debere, neque admittere syllabam ancipitem. Præter hanc trochæi et dactyli conjunctionem, duæ certæ reperiuntur formæ, una, qua ad demonstrandam naturam horum numerorum usus sum, quæ ex dactylo in pæonem primum, altera, quæ ex trochæo in spondeum transit:

—́ ∪ ∪ —́ ∪ ∪ ∪   —́ ∪ —́ —

In utraque, uti dictum est, posterior arsis fortior est priori.

3. Et illud quidem genus, quod ex dactylo et pæone est, apud lyricos, interdum etiam apud tragicos invenitur. Egregie eo usus est Sophocles in Œd. Col. 216. seqq. ubi bini quique versus sibi respondent. Locus ita scribendus videtur:

OI. ὤ μοι ἐγώ, τί πάθω, τέκνον; ἰώ.
 A. λέγ', ἐπείπερ ἐπ' ἔσχατα βαίνεις.
OI. ἀλλ' ἐρῶ· οὐ γὰρ ἔχω κατακρυφάν.
 X. μακρὰ μέλλετον· ἀλλὰ τάχυνον.
OI. Λαΐου ἴστε τίν', X. ὤ. OI. ἀπόγονον;
 τό τε Λαβδακιδᾶν γένος; X. ὦ Ζεῦ.
OI. ἄθλιον Οἰδιπόδαν; X. σὺ γὰρ ὅδ' εἶ;
 OI. δέος ἴσχετε μηδὲν ὅσ' αὐδῶ.

Et paullo post v. 235.

μή τι πέρα χρέος ἐμᾷ
 ἐν πόλει προσάψῃς.

et v. 252.

ὅστις ἄν, εἰ θεὸς ἄγοι,
 ἐκφυγεῖν δύναιτο.

Eodemque referri quodammodo potest hoc genus, quo post dactylicos numeros utitur Euripides in Andromacha:

∪ ∪ —́ ∪ ∪ ∪ — —

v. 1183. 1196.

εἴθε σ' ὑπ' Ἰλίῳ ἤναρε δαίμων
 Σιμοεντίδα παρ' ἀκτάν.
αἷμα τὸ διογενές ποτε Φοῖβον
 βροτὸς εἰς θεὸν ἀνάψαι.

4. Alterum genus continetur epitritis secundis, quos grammatici versibus trochaicis adnumerarunt, quoniam dipodia trochaica propter

ultimam ancipitem eum pedem recipit. At hoc genus numeri, de quo explicatius disputavi in dissertatione de metrorum quorumdam mensura rhythmica, quæ nunc libello de metris Pindari in repetita editione Heynia adjecta est, certis indiciis separandum est a trochaicis numeris.

5. Primum enim quum incessu plane diversi sint numeri trochaici et hi epitriti, quorum trochaici primam quamque dipodiarum arsin, epitriti secundam fortiorem habent,

–́ ⏑ – ⏓   –́ ⏑ –́ –

apparet levem et vere currentem numerum esse trochaicum, etiam si ex epitritis constet, ut,

> ὦ φίλοι, ποῦ τὰς Ἀθήνας φασὶν ἱδρῦσθαι χθονός;

Epitritorum vero multo gravior est et lentior incessus, ut in quibus secundus quisque pes non trochæus habeatur, sed longior trochæo sit. Quod si hos epitritos, qui dactylicis numeris juncti usurpabantur in carminibus ad Dorios modos factis, quos modos graves et magnificos fuisse constat, trochæorum instar pronunciari, i. e. primam arsin fortiorem secunda esse volumus, numerus hic, qui omnis gravitatis expers est, tam male consociatur dactylis illis, ut nihil fingi a Doriæ harmoniæ splendore alienius possit. Veluti,

> χρυσέα φόρμιγξ, Ἀπόλλωνος καὶ ἰοπλοκάμων
> σύνδικον Μοισᾶν κτέανον.

Recitet hos versus aliquis ad legem trochaici numeri,

–́ ⏑ – ⏓   –́ ⏑ – ⏓   –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –
–́ ⏑ – ⏓   –́ ⏑ ⏑ –

et sentiet, quam inconcinna parumque accommodata sit hæc trochæorum levitas. Quod contra, si epitritos adhibebit, et secundam quamque arsin novo et graviore ictu notabit, pleni ponderis spondeus aptissimos præbebit et splendidissimos numeros:

–́ ⏑ –́ –   –́ ⏑ –́ –   –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –
–́ ⏑ –́ –   –́ ⏑ ⏑ –

6. Deinde non solum cæsura trochæorum carent hi epitriti, formasque habent plane alias, sed ipsa etiam mensura monet, ut eos longe a trochaicis numeris diversos esse statuamus. Nam in trochaicis spondeus non proprius pes est, sed propter ultimam dipodiarum ancipitem vice fungitur trochæi, nec vere spondeus est: unde non necessitate quadam, sed magis cum aliqua venia toleratur. In epitritis autem istis necessarius est spondeus, constanterque servatur: et si quando permutatur cum trochæo, ita hoc fit, ut non, quemadmodum in trochaicis versibus, longa syllaba pro brevi, sed brevis pro longa ponatur. Quod quum proprie non aliter quam in fine simul et numeri et vocabuli fieri deberet, tamen poëtæ commoditatis

caussa hoc sibi indulserunt, ut etiam media in voce, et, licet raro, numero nondum finito, brevem pro longa ponerent. Quæ sane pravitas quædam mensuræ est: sed quoniam in thesi monosyllaba est, non magnopere vitiatur pronunciatio vocabuli, si syllaba ictu carens satis scite, voceque caute suspensa extenditur. Eadem licentia in primo quartoque pede versus heroici interdum invenitur, ut,

Πύθιον καλέουσιν ἐπώνυμον.
μή πως ὡς ἀψῖσι λίνου ἁλόντε πανάγρου,

Ut fortasse etiam his defendendis adhiberi possit,

μάντιος ἀλαοῦ,

et,

ἀνεψιοῦ κταμένοιο.

Vide, quæ dixi lib. I. c. 9, 7. p. 41. et lib. II. c. 26, 22. p. 347.

7. Aptius autem visum est, ibi maxime hanc licentiam admittere, ubi propter finem membri omnino incertior est temporis observatio. Is finis autem non solum in extremis, sed etiam in mediis versibus invenitur. Et primo, quum alii numeri succedunt, veluti dactylici. Pindarus Ol. VI. 30.

ἀνδρὶ κώμου δεσπότα πάρεστι Συρακοσίῳ.

Deinde, quum cognatus numerus, Creticus, sequitur: Ol. XI. 16.

ἔνθα συγκωμάξατ'· ἐγγυάσομαι.

Denique quum idem quidem numerus, sed sejunctus a præcedente, sequitur. Etenim quum sæpe unus tantum epitritus, plerumque duo, interdum tres, ut in tertio carmine Olympico, in unum membrum consocientur,

Δωρίῳ φώναν ἐναρμόξαι πεδίλῳ,

ubi quattuor epitriti conjunguntur, placuit poëtis, binos uno membro complecti. Ita factum est, ut secundus eorum et quartus ultimam ancipitem esse paterentur. Ita in initio stropharum Isthm. III. cujus carminis pars vulgo quartum carmen Isthmium numeratur:

εὐκλέων δ' ἔργων ἄποινα χρὴ μὲν ὑμνῆσαι τὸν ἐσθλόν,

ut v. 19. qui secundum vulgatas editiones primus est quarti carminis, inserto μὲν ita scribendum videatur:

ἔστι μέν μοι θεῶν ἕκατι μυρία παντᾶ κέλευθος.

De cæteris Pindari locis, qui in medio horum epitritorum cursu brevem syllabam pro longa habent, dixi in dissertatione de quorumdam metrorum mensura rhythmica p. 7. seqq. eosque corruptos esse ostendi, in qua sententia postea magis etiam confirmatus sum. Jam enim neque ab nomine proprio excusationem repetendam esse arbitror, neque in carmine Isthm. quarto, quod vulgo quintum est, quidquam esse puto, quod hanc, quam proposui, rationem labefactet, modo

primi duo stropharum versus rectius, quam hactenus factum est, describantur. Tales enim eos esse puto:

Μᾶτερ Ἀλίου, πολυώνυμε Θεία, σέο γ' ἕκατι
καὶ μεγασθενῆ νόμισαν.

Ita, quæ toties in iis brevis syllaba pro longa posita est, ubique in fine numeri erit. Etenim qui locus solus impedire visus est, quo minus hi duo versus in unum systema conjungerentur: dico autem versum 55. qui vulgo est 63. is quum jam veteribus interpretibus multum negotii fecisset, bene factum est, quod scholiastes vestigium servavit veræ lectionis, qua recte intellecta omnis tollitur difficultas. Scribe,

ἐν πολυφθόρῳ Σαλαμὶς Διὸς ὄμβρῳ συναρίθμων ἀν-
δρῶν χαλαζάεντι φόνῳ.

Nam quod dicit scholiastes, τὸ τῶν πεπτωκότων πλῆθος ἰσάριθμον ἦν τῷ χαλαζήεντι Διὸς ὄμβρῳ, etsi non satis recte dictum est, tamen aperte ad συναρίθμων, non ad librorum scripturam ἀναρίθμων spectat. Est autem συνάριθμος idem quod ἰσάριθμος. Apollonidas epigr. 30. in Brunckii Analectis T. II. p. 139.

τέσσαρας, οὓς Ἀΐδαο συνήριθμον ἥρπασεν ἦμαρ.

Ad nomen proprium vero quod attinet, illi quoque duo versus, in quibus alieno loco posita videbatur syllaba anceps, partibus numeri melius dispositis justam defensionem habebunt. Dico autem hos: Isthm. II. 14. (21)

Ἰσθμίαν ἵπποισι νίκαν, τὰν Ξενοκρά-
τει Ποσειδάων ὀπάσαις.

Sed tum v. 45. (66) scribendum erit ἐπεί τοί γ'. Et III. 90. (IV. 123.)

γνώμα πεπιθὼν πολυβούλῳ. σὺν Ὀρσέ-
ᾳ δέ νιν κωμάζομαι τερπνὰν ἐπιστάζων χάριν.

8. His quoque numeris interdum anacrusis accedit, eaque, ut par est in tam gravi numero, plerumque longa. Ut Olymp. III.

Αἰνησιδάμου παιδὶ συμμίξαι πρεπόντως.

9. Ad hoc genus pertinent, quæ supra in asynartetis ab Hephæstione commemorata omisimus, iambelegus, et Platonicum, ac Pindaricum metrum. Nam ille quum de versu encomiologico exposuisset, quem ex quinque dactylicis totidemque iambicis semipedibus compositum putat,

—́ ◡ ◡ — ◡ ◡ — | ⏓ —́ ◡ — ◡

quam distinctionem non reprehendam quidem, sed diversum puto versum esse, qui sic distinguitur,

—́ ◡ ◡ — ◡ ◡ — ⏓ | —́ ◡ —́

ut apud Pindarum Ol. III. 25.

Ἴστρου ἀπὸ σκιαρᾶν παγᾶν ἔνεικεν,

ita pergit p. 51. (91) τὸ δὲ ἀντεστραμμένον τούτῳ, ἰαμβέλεγος καλεῖται. τούτῳ δὲ ἐν συνεχείᾳ οὐκ ἴσμεν τινὰ κεχρημένον, διεσπαρμένως δέ·

πρῶτον μὲν εὔβουλον Θέμιν οὐρανίαν.
κείνων λυθέντων σαῖς ὑπὸ χερσίν, ἄναξ.

γίνεται δὲ καὶ τριπενθημιμερὲς ἐκ τούτων, τὸ καλούμενον Πλατωνικόν, ἐν ᾧ τὰ μὲν ἑκατέρωθεν δύο δακτυλικά εἰσι πενθημιμερῆ, τὸ δὲ μέσον, ἰαμβικόν· κέχρηται δὲ αὐτῷ Πλάτων ἐν Ξαντρίαις·

χαῖρε, παλαιογόνων ἀνδρῶν θεατῶν ξύλλογε παντοσόφων.

Versus hic ita potius metiendus videtur:

–́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏓ | –́ ⏑ –́ – | –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –

Deinde: ἀντεστραμμένον δέ ἐστι τούτῳ τὸ Πινδαρικὸν καλούμενον·

ὅς καὶ τυπεὶς ἀγνῷ πελέκει τέκετο ξανθὰν Ἀθάναν
σοφοὶ τὲ καὶ τὸ μηδὲν ἄγαν ἔπος αἴνησαν περισσῶς.

10. His Doriis epitritis tragici quoque usi sunt, nunc unum alterumve hujus generis versum admittentes, de qua re tamen ambiguum judicium est, nisi tota carminis conformatio epitritos trochæis præferri jubeat, nunc autem eos, ut Pindarus, cum dactylicis numeris consociant: et de his quidem carminibus minor dubitatio est, quum plerumque tota graves illos Doriæ harmoniæ modos præ se ferant. Quod si rariora apud tragicos hujusmodi carmina sunt, caussa hæc est, quod hi numeri in magna gravitate tamen tranquilli minusque actuosi sunt, quam plerumque in tragœdia opus est. Apte usurpavit eos Æschylus in Prometheo v. 525. seqq. 886. seqq. In primis placuit hoc genus Euripidi in Medea, qua in fabula fere omnium carminum primæ strophæ hos Dorios modos habent. Vide in ed. Pors. v. 411. seqq. 627. seqq. 820. seqq. 972. seqq. sed nullum horum carminum est, quod versus satis recte dispositos habeat. Non videtur tamen operæ pretium esse, ipsa carmina apponi, quum ea quivis, qui non alios in iis numeros, quam dactylicos et epitritos et pedem Creticum inveniri meminerit, ipse possit recte disponere.

CAP. XII.

DE COMPOSITIONE NUMERORUM UNIVERSE.

1. Deserui consulto ordinem rerum eum, quem in primo hujus libri capite designavi. Nam quum numerorum, qui non sunt simplices, duo genera posuissem, mixtos et compositos, mixtorumque alios polyschematistos, alios concretos, compositorum autem alios per cohærentiam conjunctos, alios asynartetos esse dixissem: debebam deinceps polyschematistos, concretos, per cohærentiam junctos, ex

quo genere fere sunt, qui a grammaticis κατ' ἀντιπάθειαν μικτοί vocantur, denique asynartetos pertractare. Sed quoniam in hac tota disputatione, quæ de numeris non simplicibus est, illud summum est atque ultimum, ut de strophis dicatur, is ordo videbatur aptissimus esse, quo quasi gradatim ad illam numerorum varietatem, quæ in strophis est, perduceremur. Itaque a polyschematistis ad asynartetos, ab his ad compositos secundum antipathiam, inde ad numeros, quos concretos appellavi, progrediendum esse ratus sum.

2. Nunc, priusquam ad ipsas strophas accedam, paucis universe de condendis carminibus dicam. Quæ res etsi non expers est legum, tamen, quoniam leges illæ non nisi ex sensu ejus, quod aptum et conveniens sit, pendent, fieri non potest, quin tam variæ ac mutabiles sint, ut nihil de iis certi constitui, sed tantummodo observationes quædam in medium afferri queant.

3. Continetur autem omnis carminum condendorum ratio duabus partibus, ELECTIONE et TRACTATIONE: quarum ELECTIO in genere numeri, quod cuique rei aptum sit, inveniendo, TRACTATIO autem in apta horum generum conformatione et conjunctione versatur.

4. Ad ELECTIONEM quod attinet, multa et musici veteres, ut Aristides Quintilianus p. 97. seqq. et rhetores de vi et natura cujusque numeri disseruerunt: quæ etsi cognitu non injucunda sunt, tamen cavendum est, ne obliviscamur, eosdem numeros, ut in musica sonos eosdem, prouti his aut aliis sonis numerisve consocientur, aliam et sæpe contrariam naturam induere. Quare operam dare convenit, ut sensum harum rerum multa justaque exercitatione acuamus. Duobus utar, iisque luculentis exemplis. Trochaici et iambici versus unum communem numerum habent, pariterque dactylici et anapæstici. Mira tamen omnium inter ipsos diversitas est. Iambici enim propter ordinum, in quos dividi solent, multiplicem varietatem, ad sermones recitationemque aptissimi sunt. Trochaici autem propter æqualitatem ordinum, multo magis accommodati sunt cantui. Anapæstici vero, in quibus eadem cernitur ordinum æqualitas, magis ad gravem quamdam et splendidam recitationem, quam ad cantum idonei sunt, ea caussa, quia per crebras solutiones contractionesque rursus minuitur æquabilis ille decursus. Ex dactylicis denique ii, qui plenam pedum mensuram habent, propter ordinum æqualitatem syllabarumque stabiles vicissitudines cantui bene conveniunt: quod contra illi, qui pedes habent irrationales, etsi propterea, quod arsin non patiuntur solvi, recte ad canendum adhiberi possunt, tamen propter ordinum miram varietatem aptiores ad recitationem videntur. Eodem modo ex consociatione plurium metrorum admirabilis quædam varietas enascitur, quæ rursum, quamvis diversa sint metra, quasdam communes notas habet, quas sentire, quam describere facilius est. Ut quis non videat, qui his rebus operam dederit, aliud in tragicorum, aliud in lyricorum numeris ingenium expressum esse? quorum tragici numeri concisum quid et plenum contentionis, lyrici etiam in summo fervore remissionem quamdam et nescio quid solutum habent: ut, si uno verbo discrimen indicandum sit, tragicos numeros actuosos, lyricos cantabiles appellare possis.

5. Tractatio, quæ partim in singulorum numerorum conformatione partim in plurium conjunctione cernitur, in singulis numeris has partes habet, terminationem, eamque et totius numeri, et membrorum ejus; mensurarum vices; denique licentias, quæ vel in cæsuræ observatione, vel in mutatione mensuræ, vel in temperamento prosodiæ positæ sunt; in plurium autem numerorum conjunctione tractatio ad congruentiam numerorum, ad nexum, ad proportionem spectat, eaque proportio aut longitudinis est, aut ponderis. Dicam deinceps de his partibus singulis.

6. Finem in omni numero præcipue notari constat. Non solum enim, quoniam finito numero pausa succedit, aliquamdiu quasi resonant in aure novissimi soni, sed etiam ex fine integrum esse absolutumque numerum cognoscitur. Itaque prima in tractandis numeris cura circa terminationem versatur, quam decet talem esse, ut apte conquiescat numerus, finirique, non abrumpi videatur. Apertum est autem, finiendis numeris in universum aptiorem esse clausulam eam, quæ legitimis ordinibus brevior sit. Unde elegantissima terminatio habetur, quæ fit ordine catalectico, i. e. breviore. Sed trochaici numeri, qui natura sua non vehementes sunt, etiam quum acatalecti sunt, bonum exitum præbent. Sive enim iambici versus plena dipodia finiantur,

⏑ —́ ⏑ — ⏑ —́ ⏑ —

longa finalis apte sinit vocem requiescere; sive trochaici,

—́ ⏑ — ⏑ —́ ⏑ — ⏑

vel in triplici ordine,

—́ ⏑ — ⏑ — ⏑

trochæus thesin et per se levem, et minorem arsi habens, mollem suavemque exitum facit. Asperior dactylus, magisque etiam pæon est: unde pæonicos numeros in dactylum vel trochæum, vel ipsam arsin, dactylicos in trochæum vel arsin solam exire consentaneum visum est. Anapæstos autem, qui si, ut in tragœdiis Senecæ, plena dipodia finirentur, propter æqualem dipodiarum incessum abrupti potius, quam conclusi viderentur, abscissa parte in trochæum terminari placuit. Choriambicos numeros, qui vehementissimi sunt, plerumque augendo quidem ultimo ordine, sed ita augendo finiri voluerunt, ut, quod abundaret virium, in duos dactylos, vel ordinem logaœdicum effunderetur:

μηδὲν ἄλλο φυτεύσῃς πρότερον δένδρεον ἀμπέλω.
δεῦτέ νυν, ἀβραὶ Χάριτες, καλλίκομοί τε Μοῖσαι.

Facile autem intelligitur, quo insignior est finis, quoque major pausa consequitur, eo graviorem et sedatiorem debere catalexin esse. Unde, si in mediis strophis facilius dactylo in fine versus venia conceditur, in strophæ fine multo aptior est arsis in fine, vel trochæus, vel spondeus.

7. Sed quemadmodum totus numerus aptam terminationem habere debet, ita etiam singulæ ejus partes curandum est ut idoneos fines ac terminos habeant. Atque hæc pars tractationis in constituendis CÆSURIS cernitur, quod his partes cujusque numeri discernuntur. Cæsurarum autem constituendarum regula hæc potissimum est, ne partes numeri nimium similes, nimiumve dissimiles fiant: in qua re tamen et numeri cujusque et loci et argumenti conditio spectanda est.

8. Secunda pars tractationis, quod ad singulos numeros attinet, in MENSURÆ usu posita est. Multum interest enim, utrum solutionum levitate volubilem numerum reddas, an contractionum pondere gravem fieri velis. Qua in re qui justum temperamentum adhibere negligunt, etiamsi nihil illicitum admittant, tamen vel venustatem numeri perdunt, sicut recentior tragœdia in versibus iambicis et trochaicis fecit, vel non id, quod possent, consequuntur, ut si quis in versibus dochmiacis vel anapæsticis tardos citatosque pedes argumento accommodare nesciat.

9. Tertia denique pars, quam in singulorum numerorum tractatione considerare convenit, in LICENTIARUM usu versatur. Est autem triplex ratio licentiarum: nam aut in CÆSURARUM OBSERVATIONE vel NEGLECTIONE cernuntur, quoniam quidam versus, vel quædam argumenta cæsuras magis minusve custodiri postulant; aut in MENSURÆ modo positæ sunt, quum alii versus, ut comicorum iambi, vel epicorum dactylici, irrationales pedes admittant, alii diligenter servari propriam mensuram velint; aut denique PROSODIÆ temperamento continentur, quod aliis ætatibus, aliis in generibus carminum, aliis in argumentis aliud esse constat.

10. Venio ad PLURIUM NUMERORUM CONJUNCTIONEM. In hujus tractatione primo CONGRUENTIA numerorum spectanda est. Quo in genere admirabilis cernitur veterum ars et sollertia: cujus caussas et rationes si quis in singulis exemplis investigare atque explanare vellet, multa docte possent et subtiliter disputari: sed initium quis facilius in hac materia, quam finem inveniret. Itaque præstabit, opinor, uno in exemplo ostendere, numeros, qui aptissime concinunt, vel perexigua mutatione ita inconcinnos reddi, ut nullo modo inter se congruant, unumque quoddam ac totum efficiant. Nam quis ferat hujusmodi stropham:

Descende cælo, et dic, age, tibia
regina longum Calliopea melos,
  seu voce nunc mavis acuta,
    seu fidibus lyrave Phœbi:

et tamen nullus est horum versuum, quin per se bonus sit et reprehensionis expers.

11. Secundo loco de NEXU numerorum videndum est. Multum enim refert, quo GRADU, quo MODO, qua CONVERSIONE nexi junctique sint numeri.

12. Et GRADUS quidem nectendi tres sunt: primus qui in sola CONSEQUUTIONE positus est, quum finis versuum etiam numeri finis

est, quod est etiam in nonnullis eorum versuum, qui ad asynartetos relati sunt a grammaticis. Secundus gradus est is, quo ASYNARTETORUM natura continetur, quod valde laxum vinculum est. Tertius COHÆRENTIA cernitur, quam *συνάφειαν* Græci vocant, quæ perfectissima conjunctio est.

13. MODI autem nectendorum numerorum hi sunt: EX ARSI IN ARSIN, quæ fortis et mascula conjunctio est: EX THESI IN ARSIN, quæ omnium est lenissima et suavissima; EX ARSI IN ANACRUSIN, quæ inter has duas media est; EX THESI IN ANACRUSIN, quæ debilis et soluta est.

14. CONVERSIO denique, quæ a tragicis inventa videtur, in interruptione numeri per contrarium aliquem numerum posita est. Quare in his tantum carminibus locum habet, quæ uno similive pedis genere decurrunt, modisque utitur his, quibus ex arsi in arsin aut ex thesi in anacrusin transitur. Usurpatur fere in fine systematum, ut quum anapæsticum systema versu dactylico finitur, velut apud Euripidem in Hecuba v. 213.

τὸν ἐμὸν δὲ βίον, λώβαν λύμαν τ'
οὐ μετακλαίομαι· ἀλλὰ θανεῖν μοι
ξυντυχία κρείσσων ἐκύρησεν.

vel quum dactylicum systema finitur versu anapæstico, ut apud Aristophanem in Nub. 288.

ἀλλ' ἀποσεισάμεναι νέφος ὄμβριον
ἀθανάτας ἰδέας, ἐπιδώμεθα
τηλεσκόπῳ ὄμματι γαῖαν.

15. Tertia tractationis numerorum pars in PROPORTIONE versatur. Ea quum duplex sit, LONGITUDINIS membrorum, et PONDERIS, utraque tota ex argumenti natura consilioque poëtæ pendet. Nam æquabilis et sibi constans animi affectio æqualia, neque aut per se nimis magna vel exigua membra, neque multum dissimilia requirit; vehementior autem et variabilis motus numeris ut natura sua diversis, ita magnitudine dissimilibus gaudet. Quod si interdum ipsi numeri justam proportionem partium indicare videntur, tamen hoc non fit aliter, nisi percepta intellectaque indole eorum. Unde in versu heroico communis ordinum divisio ea est, quæ in medio tertio pede fit, quo loco versus in duas nec plane pares, nec valde dissimiles partes dispescitur. In trochaicis autem iambicisque versibus quæ clausulæ apud comicos inveniuntur, numquam aut brachycatalectæ sunt, ut libro I. c. 11, 4. et libro II. c. 18. 13. 14. p. 181. ostendimus, quia sic proportio, quæ versuum illorum ingenio convenit, turbaretur. Contra quis improbet, ac non admiretur potius diversissimæ longitudinis membra in his Æschyli versibus in Prometheo, 183.

πᾶ ποτὲ τῶνδε πόνων
χρή σε τέρμα κέλ-
σαντ' ἐσιδεῖν· ἀκίχητα γὰρ ἤθεα καὶ κέαρ ἀπαράμυθον ἔχει Κρόνου παῖς.

Hæc igitur quoque in loco et genere metri diligenter consideranda, atque ex loci ingenio metrique natura explicanda sunt. De PONDERE membrorum autem jam seorsim dicam.

CAP. XIII.

DE ORTHIO ET TROCHÆO SEMANTO.

1. QUUM canuntur versus, aut musicos numeros metricis, aut metricos musicis aptari necesse est. Atque etsi apud Græcos poësis in cantu primarium, non secundarium, ut nunc sæpe fit, locum tenuisse videtur, tamen satis constat, *ἀγωγὴν*, quam vocant musici, i. e. temporum celeritatem vel tarditatem subinde mutari solitam esse. Itaque consentaneum est, præter LONGITUDINIS proportionem, in qua parem sumimus temporum omnium celeritatem, aliam PONDERIS fuisse proportionem, quæ, mutata celeritate, membra, quæ syllabarum numero et mensura paria essent, imparia, vel quæ imparia, paria faceret. Quæ res quamquam ejusmodi est, ut non videatur judicari posse, nisi si quoque in loco de musicorum numerorum celeritatibus constet, tamen interdum ipse versuum numerus indicium præbet mutatæ mensuræ.

2. Nam quum in versibus ad canendum factis gravemque et certis proportionibus distinctum incessum habentibus, turbari proportionem illam, metrumque alieno pede perverti animadvertimus, quid aliud, quam aut mendum subesse, aut numeros, qui longitudine membrorum non possunt, pondere esse exæquandos censebimus?

3. Efflagitat autem hanc rationem spondeus quidam, quem et in principio, et in fine versuum ita positum deprehendimus, ut, si eadem, qua reliqui pedes, temporum mensura sit, non modo proportionem metrorum perturbet, sed ne ad metricam quidem rationem satis apte reliquis numeris consocietur. Nihil offensionis habet spondeus in versibus Hipponacteis:

ἀκούσαθ᾽ Ἱππώνακτος· οὐ γὰρ ἀλλ᾽ ἥκω.
μὴ προτίμα δῆτ᾽· ἐμὲ χρὴ τῷ σκότῳ δικάζεσθαι.

Nam iambo substitutus, hujus mensuram servat, nec per se integri membri loco est, sed pars fit præcedentis numeri. At videat aliquis hæc exempla, Pindari in Pyth. I.

τᾶς ἀκούει — μὲν βάσις ἀγλαΐας — ἀρχά,
πείθον — ται δ᾽ ἀοιδοὶ — σάμασιν.

Ol. IX. 26. (36)

θᾶσσον καὶ ναὸς ὑποπτέρου — παντᾶ

et 29. (39)

ἐξαίρετον Χαρίτων νέμομαι — κᾶπον.

Æschyli in Agam. 168.

Ζεύς, ὅς — τις πότ' ἐστιν, εἰ τόδ' αὐ-
τῷ φίλον κεκλημένῳ.

In Eumenidibus v. 322.

μᾶτερ, ἅ μ' ἔτικτες ὦ — μᾶτερ
Νύξ, ἀλαοῖσι καὶ δεδορκόσιν — ποινάν.

Aristophanis in Lysistrata v. 781.

μῦθον — βούλομαι
λέξαι τίν' ὑμῖν, ὅν ποτ' ἤκουσ'
αὐτὸς ἔτι παῖς ὤν, — οὕτως.

et paullo post;

οὕτω — τὰς γυναῖκας ἐβδελύχθη.

Nihil autem impedit, quin etiam in medio versu trochæum semantum pro integro membro positum credamus. Quamquam exemplum non habeo in promptu. Nam in Euripidis Alcestide v. 598. ubi membra ita videri possunt distinguenda esse,

πόντιόν τ' — Αἰγαι — ὧν' ἐπ' ἀκτάν,

nescio an præstet, distributionem adhibere magis consentientem cum sequente versu:

πόντιόν τ' Αἰ — γαιῶν' ἐπ' ἀκτὰν
ἀλίμενον Πη — λίου κρατύνει.

Illis igitur in locis omnibus, quos ante attuli, quibus plurimos addere alios possem, neminem puto tam invenustum esse, qui non sentiat, quam perversi sint numeri, si hic spondeus eamdem, quam reliqui pedes mensuram habeat, quæ est quattuor temporum.

4. Jam quum duos alios pedes ab rhythmicis commemorari videamus, qui pondere multo majores sunt usitatioribus pedibus, orthium et trochæum semantum, quidni horum alterum ad exæquandam proportionis perversitatem adhibeamus, numeris ipsis indicium facientibus, integri membri loco duas istas syllabas habendas esse? De his pedibus ita scribit Aristides Quintilianus p. 37. ὄρθιος, ὁ ἐκ τετρασήμου ἄρσεως καὶ ὀκτασήμου θέσεως· τροχαῖος σημαντός, ὁ ἐξ ὀκτασήμου θέσεως καὶ τετρασήμου ἄρσεως. Non videtur autem dubium esse, in exemplis, quæ allata sunt, non orthium, sed trochæum semantum adhibendum esse, ut qui similitudine cum reliquis numeris conveniat. Nunc vero quis non sentiet, qui antea inconcinni et sine justa proportione compositi numeri videbantur, jam, trochæo illo ad duodena tempora extenso, aptos, graves, miroque splendore conspicuos esse? Vere enim dicit Aristides Quintilianus p. 98. οἱ δὲ ὄρθιοι καὶ σημαντοί, διὰ τὸ πλεονάζειν τοῖς μακροτάτοις ἤχοις, προάγουσιν ἐς ἀξίωμα.

5. Orthium non memini me, ubi sic integri membri instar esse vi-

deatur, invenire. Quod si hic pes ita usurpatus est, factum id esse crediderim in epiphonematis quibusdam, ut αἶ αἶ, φεῦ φεῦ: sed hæc ubi in ipsis versibus sunt, usitatam mensuram habere solent; ubi autem ipsa singulares versiculos constituunt, temerarium foret, deficiente proportionis indicio, orthii mensuram adhibere: etsi non incredibile est, factum id nonnumquam esse.

6. Metricos nullam orthii trochæique semanti mentionem fecisse, non est mirum. Nam quum horum doctrina non ad cantum et musicos rhythmos pertineat, sed in sola recitatione versuum, quæ simpli tantum et dupli mensuram habet, versetur: duæ illæ syllabæ, quas orthius et trochæus semantus continent, etiam si in cantu duodenum temporum essent, tamen in metris describendis quaternorum temporum numerari debebant, ut quæ, si verba poëtarum spectares, nihil nisi communem spondeum præberent.

7. A musicis orthios et trochæos semantos interdum consociatos fuisse, ex Plutarcho de musica p. 1140. conjicias: καὶ τὸν μιξολύδιον δὲ τόνον ὅλον προσεξευρῆσθαι λέγεται, καὶ τὸν τῆς ὀρθίου μελῳδίας τρόπον τὸν κατὰ τοὺς ὀρθίους πρὸς τὸν σημαντὸν τροχαῖον. Ita corrigendum videtur, quod vulgo legitur, πρὸς τὸν ὄρθιον σημαντὸν τροχαῖον.

CAP. XIV.

DE STROPHIS.

1. Deducta eo est disputatio nostra, ut jam de strophis dicendum sit. In qua re maximam difficultatem definitio nobis objicit, quum, quid stropha sit, neque a veteribus satis explicatum videatur, neque, qui novissimus hoc argumentum attigit, Boeckhius nobis satisfaciat. Hic quidem lib. I. de metris Pindari cap. 13. et lib. III. cap. 5. sententiam suam aperuit. Nos cur rem nondum exhaustam existimemus, ex iis, quæ statim dicentur, intelligi poterit. Nam quum conjunctæ sint et cognatæ notiones versus, systematis, et strophæ, aliquid his omnibus commune, aliud autem singulis proprium sit necesse est. Laboratur autem statim in versus definitione, quam apparet omnium primam constituendam esse, quia et systemata et strophæ ex versuum quadam conjunctione fiunt. Hephæstionis quidem definitio adeo arbitraria est, ut non ex rei natura, sed ex majore parte exemplorum petitam esse appareat. Is p. 65. (116) ita scribit: στίχος ἐστὶ ποσὸν μέγεθος μέτρου, ὅπερ οὔτε ἔλαττόν ἐστι τριῶν συζυγιῶν, οὔτε μεῖζον τεσσάρων. Nec melius est, quod p. 44. (76) significat, versum non posse ultra triginta tempora complecti. Boeckhius vero versum vocat aut unum ordinem sive perfectum, sive catalecticum, qui absolutus sit neque aliis connexus, aut plures sibi connexos, ab aliis autem distinctos ordines, quæ distinctio fiat silentio, i. e. pausa. Hæc definitio per se ipsa reprehendi non potest: quamquam repugnat usui. Complectitur enim etiam systemata, ut jam systema nihil sit nisi

versus longior: et ita profecto sentire videtur Boeckhius. Sed ut hoc quoque concedamus, quid jam strophis fiet? Nam quum non paucæ reperiantur strophæ, quæ uno systemate constent, has nihil a versibus differre fatendum erit. Sed hac quoque in re sibi constat Boeckhius. Nam lib. III. cap. 5. stropham aut ex uno systemate fieri ait, quo facto eam a versu non discrepare nisi longitudine, aut ex versibus variis inter se perfecte disjunctis condi. Sunt hæc, ut apparet, et subtiliter disputata, et probabiliter. Verumtamen relinquitur in his definitionibus, quod merito displiceat. Nam si systemata a versibus sola longitudine differunt, quem terminum constituemus, intra quem versus appellatione, ultra quem autem systematis nomine utendum sit? Strophas vero eas, quæ uno systemate constant, cur omnino strophas vocabimus, quum, quo a versibus vel systematis discrepent, non habeamus? Nam strophæ quidem definitio, quam posuit Boeckhius, quum versus, ex quibus constet, unam compagem efficere dixit, aut ita ambigua est, ut etiam in versus ipsos quadret, aut ita distincta, ut, si plures versus, plurave systemata stropham efficere debent, uni systemati vel versui non conveniat nomen strophæ.

2. Has dubitationes omnes ego ex ambigua versus notione ortas puto: quod nomen quum non una significatione usurpetur, singulis diversitatibus recte constitutis atque distinctis reliqua sponte consequentur. Satis constat, nomina *στίχος* et *versus* proprie id significare, quod Germani *zeile* dicimus, i. e. ea, quæ una in linea scripta sunt. Quæ notio quum ex usitatissimis librorum tabularumque formis hausta sit, magnitudinem orationis notare cœpit eam, quæ fere una in linea scribi potest: quæ quoniam talis esse solet, ut commode uno spiritu proferri possit, nomen hoc, ad numeros translatum, significat NUMERUM, QUI INTRA UNIUS SPIRITUS DEFECTIONEM CONTINETUR. Sed hæc definitio, quæ tantummodo, quid non sit versus, indicat, nihil utilitatis habebit, nisi res certioribus finibus circumscribatur.

3. Nam spiritus ut pro termino esse possit, intra quem consistat versus, tamen ad naturam versus definiendam minime idoneus est, quam in eo necesse est positam esse, ut numerus, qui uno spiritu proferri potest, etiam per se totum quoddam atque absolutum efficiat. Fit hoc autem partim perpetuitate, qua partes numeri inter se cohæreant, partim perfectione, quæ posita est in eo, ut pro natura cujusque numeri nec deesse quidquam, neque redundare videatur. Itaque jam VERSUS erit NUMERUS UNUS ET INTEGER, QUI UNO SPIRITU PRONUNCIARI POTEST.

4. Ille in hac re magnus error foret, si quis pausam vel silentium, quod fit in fine quorumdam numerorum, in definitione versus commemorandum putaret. Nam quod extra numerum est, non potest pars esse numeri. Sed etsi ad definitionem versus non pertinet pausa, tamen ad differentiam quamdam versuum constituendam aliquid confert. Nam si consociationem plurium versuum spectamus, alii versus NEXI sunt, alii NON NEXI, alii SEMINEXI. NEXI versus sunt,

qui una perpetuitate numeri cohærent; NON NEXI, qui pausa vel silentio dirimuntur; SEMINEXI, qui, ut libitum est, vel continuato vel per pausam interrupto numero sunt. Et hi quidem sunt, quos ego asynartetos vocari velim. Nam quos grammatici ita appellant, potius plures versus sunt, pausa disjuncti, sed qui propter brevitatem uno spiritu in pronunciando comprehendi possint.

5. JAM SYSTEMATUM et STROPHARUM natura intelligi poterit. Est enim SYSTEMA NUMERUS PERPETUUS E VERSIBUS NEXIS COHÆRENS, STROPHA autem NUMERUS EX PLURIBUS VERSIBUS UTCUMQUE CONSOCIATIS COMPOSITUS.

6. Apparet ex his, systema non nisi uno eoque perpetuo et cohærente numeri contineri, stropham autem etiam interruptos numeros admittere; proinde systema tantummodo ex versibus nexis fieri, stropham etiam ex non nexis et seminexis; itaque systemate stropham non nisi unam, stropha autem systemata plura comprehendi posse.

7. Rem omnem exemplis declarabo. Simonides epigr. 85. (91)

μνήσομαι, οὐ γὰρ ἔοικεν ἀνώνυμον ἐνθάδ' Ἀρχεναύτεω
κεῖσθαι θανοῦσαν ἀγλαὰν ἄκοιτιν.

Horum versuum secundus omni ex parte recte versus dicetur, ut qui non modo commode uno spiritu pronunciari possit, sed etiam ex uno eoque integro numero constet. Primus autem versus, si eo modo asynartetus est, quo grammatici volunt, i. e. pausa in medio facta, numeroque interrupto, exemplum præbet duorum versuum non nexorum. Quod si legem ejus ita constituamus, ut uno perpetuo numero partes ejus jungantur, nec syllabæ ancipiti in quarto pede locus concedatur, versus duos nexos habebimus. Sin denique liberum relinquemus, utrum perpetuare quis numerum velit, an interrumpere, versus erit seminexus. Conjuncti hi sive duo sive tres versiculi stropham præbent, quia totum quoddam conjunctione sua efficiunt, sed illud non una perpetuitate numeri comprehensum. Aliter se res habet in his Anacreontis versibus:

γουνοῦμαι σ' ἐλαφηβόλε,
ξανθὴ παῖ Διός, ἀγρίων
δέσποιν' Ἄρτεμι θηρῶν.

Hic non modo singuli versus uno non interrupto numero decurrunt, sed omnes inter se eadem perpetuitate juncti sunt: unde iis systematis appellatio convenit. Iidem vero versus, si non perpetuitatem numeri, sed conspirationem partium, similitudine sua et convenientia totum quoddam præbentium, spectamus, strophæ nomine appellandi erunt. Tolle enim perpetuitatem numeri, et fac omnium versuum postremas syllabas ancipites esse: manebit stropha, systema autem peribit. Jam adde his tribus versiculis reliquos quinque:

ἵκου νῦν ἐπὶ Ληθαίου
δίνῃσιν· θρεοκαρδιων
ἀνδρῶν ἐγκαθόρα πόλιν

χαίρουσ᾽· οὐ γὰρ ἀνημέρους
ποιμαίνεις πολίτας.

Omnes octo conjuncti recte præbebunt unam stropham: nam sic quoque ex his duabus partibus, quarum una tres, altera quinque versus continet, recte apteque totum quid componetur: systemata autem manebunt duo, numero in tertio versu pausa finito. Non poteris autem ex posteriore systemate, quamvis longiore, duas strophas extundere. Quomodo enim numeri decursu nondum finito stropham, quam pausa finiri necesse est, terminabis?

8. Postulat hæc materia, ut paucis de illo Hephæstionis præcepto dicam, p. 14. (26) πᾶν μέτρον εἰς τελείαν περατοῦται λέξιν, quod nuper et rixas acerbiores, quam pro tantilla re, et versus immanis ac monstruosæ longitudinis peperit: quorum ad instar si tragicorum systemata describenda essent, novis chartarum formis, immo loris quibusdam potius, quam foliis, opus foret. Sed abstinuissent, opinor, ab his conatibus, qui nunc tanta cum cupiditate de hujus inventi gloriola contendunt, si iis in manus venisset liber Friderici Richteri, scriptoris facetissimi, quem vulgo Joannem Paullum vocant, inscriptus hoc titulo, *Flegeljahre:* cujus in libri volumine primo, quod editum est Tubingæ a. 1804. mira præsagitione et occupatum est hoc prælongorum versuum inventum, et festivissime illusum, maxime p. 48. et 104. et 197. Hephæstioni quidem ego non tantum tribuam, ut hujus auctoritate verum esse præceptum illud credi velim. Solent enim grammatici ex usitatioribus exemplis præcepta sua depromere, quæ, ubi ad rariora ventum est, falsa esse intelligas. Verum hic tamen res ipsa monet, et esse aliquid veri in illo præcepto, et quid illud sit.

9. Pertinet enim ad versus NON NEXOS, quales plerique sunt. Quorum in fine quoniam pausa et silentium succedit, consentaneum est, una cum versu etiam vocem finiri, ne vocabulum inchoatum, pausa in medio facta, abrumpatur, atque utraque ejus pars trunca et mutila hæreat. Minime vero ad versus NEXOS extendi hoc præceptum potest, qui quoniam una perpetuitate numeri cohærent, nulla interposita pausa, nihil est, quod finiri versum in media voce prohibeat. STROPHÆ vero et SYSTEMATA, quoniam semper pausam in fine habent, integra voce, ut versus non nexi, finiri debent.

10. Apertum est, versu ita, ut nos fecimus, definito, nihil in hac quæstione aut ambiguitatis aut obscuritatis relinqui, litemque illam, quam quidam nobis intendunt, non in re, sed in verbis versari. Nam qui versus nexos negant versus vocandos esse, sed systematis, quæ ex illis versibus constant, nomen versuum tribui volunt, quid aliud, quam in sola versus definitione ab nobis discedunt, pausam, quæ in fine numeri sit, ad versum pertinere judicantes? At ex hac re nec lucri quidquam, et magna perturbatio nascitur. Quid enim? Num hos versus Sophoclis in Œd. Col. 1215.

ἐπεὶ πολλὰ μὲν αἱ μακραὶ
ἁμέραι κατέθεντο δή,

quia continuari numerum hiatus prohibet, duos versus esse contendemus, hos autem, qui statim sequuntur,

λύπας ἐγγυτέρω· τὰ τέρ-
ποντα δ' οὐκ' ἂν ἴδοις ὅπου,

quia in media voce finiri versus nequeat, negabimus esse duos, et in unum conjungemus? Mihi quidem hoc valde absonum videtur. Præterea vero tantum abest, ut ista plurium versuum in unum conjunctio utilitatem aliquam habeat, ut etiam non mediocri cum damno conjuncta sit. Nam quum versus eo fine distinguantur, ut facile animadverti ab legentibus numerus possit, quo ne alienos numeros in pronunciando adhibeant, quis jam in versibus aut propter solutionum multitudinem impeditis, aut propter varietatem numerorum ambiguis, si plures uno longo versu comprehendantur, numeros, ex quibus constant, facile perspicere recteque exprimere poterit? Prioris generis exempla in systematis dochmiorum apud tragicos non sunt rara. Alterius quum alibi, tum in Pindaro luculenta exstant documenta. Laudabo, qui sine magistro talem versum recte recitaverit:

παγκρατίου στόλῳ· καματωδέων δὲ πλαγᾶν ἄκος
ὑγιηρὸν ἔν γε βαθυπέδῳ Νεμέᾳ τὸ καλλίνικον
φέρει.

Piget vel verbum addere.

CAP. XV.

DE GENERIBUS STROPHARUM.

1. Quantum ex iis, quæ ad nos pervenerunt, reliquiis judicari potest, antiquissima Græcorum carmina ex versibus unius generis, iisque non nexis constiterunt. Sed quum poësis ex epici carminis magnitudine et gravitate ad breviora et tenuiora argumenta transferretur, numeros quoque apta aliqua complexione concludi oportebat. Ita inventi sunt epodi, quorum antiquissimum genus versui heroico subjectum habuit pentametrum, ex duabus heroici partibus factum: eaque consociatio nomen nacta est carminis elegiaci.

2. Excoluit hanc epodorum rationem maxime Archilochus, nunc duos simplices versus cónsocians, ut,

πάτερ Λυκάμβα, ποῖον ἐφράσω τόδε;
τίς σὰς παρήειρεν φρένας;

nunc priorem ponens asynartetum, ut,

τοῖος γὰρ φιλότητος ἔρως ὑπὸ καρδίην ἐλιχθεὶς
πολλὴν κάτ' ἀχλὺν ὀμμάτων ἔχευεν,

nunc posteriorem, ut est in hoc Horatii,

horrida tempestas cælum contraxit, et imbres
nivesque deducunt Jovem: nunc mare, nunc silvæ,

nunc utrumque, si quidem id jam Archilochus, et non alii post eum instituerunt. Ita in hoc Simonidis,

πολλάκι δὴ φυλῆς Ἀκαμαντίδος ἐν χοροῖσιν Ὧραι
ἀνωλόλυξαν κισσοφόροις ἐπὶ διθυράμβοις.

Et ut minor versus præcederet, qui PROODI potius vocantur:

Petti, nihil me sicut antea juvat
scribere versiculos, amore percussum gravi.

3. Multæ hujusmodi epodorum et proodorum formæ vel ex Horatio, vel ex aliis poëtis colligi possent. Sed quoniam in plerisque nihil difficultatis est, nihil in hoc genere morabor. Juvat tamen unum afferre exemplum, in quo numerus choriambicus regnat. Id in duobus scoliis apud Athenæum XV. p. 695. C. invenitur, quorum priori restitutum est primum a Grotefendio, a quo tamen in eo mihi dissentiendum est, quod priorem versum ordine logaœdico finiri putat, quem ego ex duobus dactylis constare credo, ut in stropha Alcaica, ad quam quum pervenero, huic rei argumenta dicam. Prius illud scolion ita scribendum videtur:

Παῖ Τελαμῶνος, Αἶαν αἰχμητά, λέγουσί σε
ἐς Τροίαν ἄριστον ἐλθεῖν Δαναῶν μετ' Ἀχιλλέα.
τὸν Τελαμῶνα πρῶτον, Αἴαντα δὲ δεύτερον
ἐς Τροίαν λέγουσιν ἐλθεῖν Δαναῶν καὶ Ἀχιλλέα.

Alterum hoc est:

Εἴθε λύρα καλὴ γενοίμην ἐλεφαντίνη,
καί με καλοὶ παῖδες φέροιεν Διονύσιον ἐς χορόν·
εἴθ' ἄπυρον καλὸν γενοίμην μέγα χρυσίον,
καί με καλὴ γυνὴ φοροίη, καθαρὸν θεμένη νόον.

Accedat his epodicum carmen, quo usus est Gregorius Nazianzenus in carm. iamb. XXIII. p. 243. ex duobus iambicis dimetris, altero acatalecto, altero brachycatalecto:

ἦ πολλά, πολλὰ γίνεται
μακρῷ χρόνῳ βροτοῖς.

4. Propius jam ad eas, quæ plerumque strophæ vocantur, accedit trium non nexorum versuum consociatio, qualis est in hoc Theocriti carmine;

Ἀρχίλοχον καὶ στᾶθι καὶ εἴσιδε τὸν πάλαι ποιητὰν
τὸν τῶν ἰάμβων, οὗ τὸ μύριον κλέος
διῆλθε κἠπὶ νύκτα καὶ πρὸς ἀῶ.

Pertinent ad hoc genus Syrinx, Aræ, Securis, Alæ, Ovum, qui poëtarum quorumdam lusus in Anthologia vol. II. p. 603. seqq. ed. Jacobs. sec. leguntur, ex pluribus versibus non nexis compositi.

5. Stropharum appellatio complectitur quamcumque plurium versuum consociationem, quæ certa lege fiat. Itaque et epodi, proodique, et plurium non nexorum versuum conjunctio recte dicitur stropha. Plerumque tamen strophæ angustiore quodam significatu dicuntur, exclusis epodis proodisque, non exclusis autem versibus nexis.

6. Earum duo potissimum generæ sunt, antiquiores sive minores, et recentiores sive majores, de quibus ita scribit Dionysius Halicarnassensis in libro de comp. verb. c. 19. p. 262 *οἱ μὲν οὖν ἀρχαῖοι μελοποιοί, λέγω δὲ Ἀλκαῖόν τε καὶ Σαπφώ, μικρὰς ἐποιοῦντο στροφάς, ὥστε ἐν ὀλίγοις τοῖς κώλοις οὐ πολλὰς εἰσῆγον τὰς μεταβολάς, ἐπῳδοῖς τε πάνυ ἐχρῶντο ὀλίγαις· οἱ δὲ περὶ Στησίχορόν τε καὶ Πίνδαρον, μείζους ἐργασάμενοι τὰς περιοδους, εἰς πολλὰ μέτρα καὶ κῶλα διένειμαν αὐτάς, οὐκ ἄλλου τινὸς ἢ τῆς μεταβολῆς ἔρωτι. οἱ δέ γε διθυραμβοποιοι καὶ τοὺς τρόπους μετέβαλλον, Δωρίους τε καὶ Φρυγίους καὶ Λυδίους ἐν τῷ αὐτῷ ᾄσματι ποιοῦντες· καὶ τὰς μελῳδίας ἐξήλλαττον, τοτὲ μὲν ἐναρμονίους ποιοῦντες, τοτὲ δὲ χρωματικάς, τοτὲ δὲ διατόνους· καὶ τοῖς ῥυθμοῖς κατὰ πολλὴν ἄδειαν ἐνεξουσιάζοντες διετέλουν, οἵ γε δὴ κατὰ Φιλόξενον καὶ Τιμοθεον καὶ Τελέστην· ἐπεὶ παρά γε τοῖς ἀρχαίοις τεταγμένος ἦν καὶ ὁ διθύραμβος.*

7. Igitur antiquiores illæ, quibus non modo Æolenses poëtæ, sed etiam Ionici, ut Anacreon, usi sunt, amplitudine breves, compositione simplices fuere. Et quemadmodum hi, quos dixi, poëtæ carmina ex uno genere versus composuerunt, quæ *κατὰ στίχον* scripta vocantur, ita et epodico illo genere usi sunt, strophas ex duobus versibus facientes, et, paullo longius progressi, tres, quattuor, quinque, octo versiculos in unam stropham conjunxerunt, qui versus plerumque nec genere metri valde diversi sunt, neque complicatam compositionem habent. Raro iis, quæ feminino genere epodi dicuntur, usos scribit poëtas illos Dionysius. Neque exemplum in his reliquiis, quas hodie habemus, invenitur. Omninoque minus accommodata hæc ratio videtur brevioribus illis carminibus.

8. Recentiores autem strophæ, ut magnitudine antiquiores illas longe superant, ita numerorum varietate, artificiosaque compositione, quæ et versuum non nexorum et systematum multiplices formas complectitur, magnis, gravibus, vehementibus animi motibus exprimendis multo aptiores sunt. Quæ varietas quemadmodum augetur epodo duabus strophis subjecta, ita, præsertim si longa sunt carmina, epodi illæ nimiam in eodem affectu perseverantiam suavi quodam temperamento mitigant et leniunt. Hinc apud lyricos Dorienses hæc epodica ratio cæteris prælata reperitur. Tragici autem rarius eam usurparunt, et sic tantum, ut strophæ atque antistrophæ tertiam ab his diversam stropham adjungerent, non etiam, ut tres istas strophas sæpius repeterent. Repetitio enim ista æquabilitatem habitura fuisset propriam lyricæ poëseos, quæ magis in contemplatione, quam in actione versatur: quod contra in tragœdia, quam actuosam esse decet, aptior visa est una tantum cujusque strophæ iteratio.

CAP. XVI.

DE STROPHIS MINORIBUS.

1. Antiquiores illæ Ionicorum atque Æoliorum poëtarum strophæ his maxime modis compositæ inveniuntur: primo ex ejusdem versus repetitione absque perpetuitate numeri. In his apertum est, fines stropharum aliis, quam metri indiciis cognosci. Cognoscuntur autem ex oratione certis semper locis finita, maxime si eadem verba vel in initiis, vel in finibus stropharum posita sint, ut in Anacreontis carmine XXXIX. cujus singulæ strophæ, quæ ex quaternis versibus sunt, his verbis incipiunt.

ὅτ᾽ ἐγὼ πίω τὸν οἶνον.

2. Aliæ strophæ ex iisdem quidem versibus componuntur, sed continuato numero, cujusmodi est illud Horatii, III. 12.

miserarum est, neque amori:

cujus formam præiverat Alcæus, decem Ionicos a minore uno systemate, unaque stropha comprehendens.

3. Nonnumquam in hujusmodi strophis postremus versus, quo facilius finis strophæ appareat, alia lege numeri formatur, ut in similibus Ionicis strophis apud Æschylum in Persis v. 81. seqq. et in Suppl. 1025. anaclasi, et quidem duobus modis facta.

4. Aliæ strophæ ex uno vel pluribus systematis versu catalectico finitis componuntur, ut quæ sunt ex Glyconeis, cujusmodi exemplum supra allatum est ex Anacreonte, cap. 14, 7.

5. Aliæ strophæ ex versibus non nexis, numerum habentibus eumdem, sed magnitudine vel forma diversis fiunt; ut hæc choriambica:

quem tu, Melpomene, semel
nascentem placido lumine videris.

6. In primis frequens est consociatio quattuor versuum, quorum tres eodem metro, quartus ejusdem generis, sed apta catalexi instructus est. Ut in choriambis;

Scriberis Vario fortis et hostium
victor, Mæonii carminis alite,
quam rem cumque ferox navibus aut equis
miles te duce gesserit.

Quo in genere Horatius et spondeum in basi constanter posuit, et in tribus primis versibus cæsuram in fine primi choriambi diligenter observavit.

7. Solo tertio versu ab hac stropha differt illa:

Quis multa gracilis te puer in rosa
perfusus liquidis urguet odoribus
grato, Pyrrha, sub antro?
cui flavam religas comam.

8. Aliter compositum est genus proodicum, quo Horatius usus est I. Carm. 9.

Lydia, dic, per omnis
te deos oro, Sybarin cur properas amando?

Cujus secundum versum constanter ab epitrito secundo incepit, cæsuris factis duabus, una in principio primi choriambi, altera in fine ejus. Eodem exordio utitur in versibus Sapphicis, de qua re multis disputavit Boeckhius p. 94. de metris Pindari. Alcæum, seu quisquis Græcorum hanc stropham invenit, neque ditrochæum declinasse, neque observasse cæsuras istas, persuasum habeo.

9. Ex trochaicis et logaœdicis numeris composita est, quæ Sapphica stropha vocatur. Ejus tres primi versus, ex his ordinibus constant:

–́ ⏑ – ⏓ | –́ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑

Male enim Hephæstio p. 45. (78) ἐπιχοριαμβικὸν μὲν οὖν, τὸ Σαπφικὸν καλούμενον ἑνδεκασύλλαβον, οἷον,

ποικιλόθρον, ἀθάνατ' Ἀφροδίτα.

τοῦτο δὲ τὴν μὲν πρώτην συζυγίαν ἔχει τροχαϊκὴν ἑξάσημον ἢ ἑπτάσημον· τὴν δὲ δευτέραν, χοριαμβικήν· τὴν δὲ κατακλεῖδα ἐξ ἰάμβου καὶ τῆς ἀδιαφόρου, ὥστε εἶναι τὰ πάντα δύο σχήματα περὶ τὴν τετάρτην συλλαβήν, πῇ μὲν βραχεῖαν γενομένην, πῇ δὲ μακράν. θάτερον μὲν οὖν σχῆμα, τὸ,

ποικιλόθρον', ἀθάνατ' Ἀφροδίτα,

πρόκειται· θάτερον δέ,

ἀλλὰ τυίδ' ἔλθ', αἴ ποκα κἀτέρωτα.

ὥστε εἶναι τὸν κανόνα τοιοῦτον,

βαβα βααβ αββ
βαββ βααβ αβα

ἔστι δὲ καὶ παρ' Ἀλκαίῳ, καὶ ἄδηλον ὁποτέρου ἐστὶν εὕρημα, εἰ καὶ Σαπφικὸν καλεῖται, οἷον,

χαῖρε Κυλλάνας ὁ μέδων· σὲ γάρ μοι.

τοιούτοις χρῶνται τρισὶν εἰς ἑκάστην στροφήν· εἶτ' ἐπιφέρουσι τὸ τέταρτον, πεντασύλλαβον, χοριαμβικὸν πενθημιμερές, συνεμπῖπτον δακτυλικῷ τῷ εἰς δεύτερον τροχαῖον, οἷόν ἐστι τό,

πότνια, θυμόν.

10. Sappho qua ratione his strophis usa sit, præclara quædam carminum ejus fragmenta docebunt. Sed eorum hæc sors fuit, ut, quo sæpius ederentur, tanto pluribus contaminarentur vitiis. Con-

jurasse enim doctine dicam an indocti videntur ad corrumpenda hæc carmina: qui, dum Æolicas quasdam formas, easque magnam partem aut absurdas, aut alienas ab his carminibus reponerent, sensum, linguam, metrum, denique nihil non susque deque habuerunt. Primum horum carminum, quod servavit Dionysius Halicarnassensis in libro de comp. verb. c. 23. ad hunc fere modum, nisi fallor, corrigendum est.

Ποικιλόθρον', ἀθάνατ' Ἀφροδίτα,
παῖ Διὸς δολοπλόκε, λίσσομαί σε,
μή μ' ἄσαισι, μηδ' ἀνίαισι δάμνα,
πότνια, θυμόν,
ἀλλὰ τυίδ' ἔλθ', αἴ ποκα κἀτέρωτα
τᾶς ἐμᾶς αὔδας ἀΐοισ' ἄπωτα
ἔκλυες, πατρὸς δὲ δόμον λιποῖσα,
χρύσεον ἦλθες
ἄρμ' ὑποζεύξασα, καλοὶ δέ σ' ἆγον
ὠκέες στρουθοί, περὶ γᾶς μελαίνας
πυκνὰ δινεῦντες πτέρ', ἀπ' ὀῤῥάνω αἰθέ-
ρος διὰ μέσσω·
αἶψα δ' ἐξίκοντο· τὺ δ', ὦ μάκαιρα,
μειδιάσαισ' ἀθανάτῳ προσώπῳ,
ἤρε', ὅττι δ' ἦν, τὸ πέπονθα, κὤττι δ'
ἦν, τὸ κάλημι,
κὤττι ἐμῷ μάλιστ' ἐθέλω γενέσθαι
μαινόλᾳ θυμῷ, τίνα δ' αὖτε πείθω
κασσαγηνεῦσαι φιλότατα· τίς σ' ὦ
Ψάπφ', ἀδικήει;
καὶ γὰρ αἰ φεύγει, ταχέως διώξει·
αἰ δὲ δῶρα μὴ δέκετ', ἄλλα δώσει·
αἰ δὲ μὴ φιλεῖ, ταχέως φιλάσει
κοὐκ ἐθέλοισαν.
ἐλθέ μοι καὶ νῦν, χαλεπᾶν δὲ λῦσον
ἐκ μεριμνᾶν, ὅσσα δέ μοι τελέσσαι
θυμὸς ἱμέῤῥει, τέλεσον· τὺ δ' αὐτὰ
σύμμαχος ἔσσο.

Paucissima tantum de his monebo. Quod v. 6. posuerunt, *πόλλυ*, usui, *πολλᾶς* autem linguæ legibus repugnat, sensui neutrum aptum est. Mihi in *ἄποτ* videbatur, *ἄπωτα*, i. e. *ἄπωθεν*, latere. V. 11. nihil caussæ est, quare quis in crasi offendat, quales apud Homerum, Pindarum, alios sæpius inveniuntur. Synecphonesis est v. 17. V. 20. laudo cautum Gaisfordii judicium ad Hephæst. p. 65. *Ψάπφε* vocativum esse suspicor pro *Σαπφοῖ*, ex eo genere nominum, quæ apta appellatione *ὑποκοριστικὰ* a Græcis vocantur. Notabile est in Cod. Pal. Hephæstionis p. 47. ed. Pauw. legi *Ψάπφοι τιτάν*, sed correctum est ab recentiore manu. Quarum formarum quum in omnibus linguis magna copia sit, pleræque tamen intra familiaris sermonis cancellos retinentur: unde linguis exstinctis rara earum vestigia rema-

nent. Maximam autem in his formis libertatem luxuriari, nec certam eas legem sequi, non opus est ut quemquam doceamus. Non melius, nisi pejus, habitum est alterum carmen, quod exstat apud Longinum c. 10. Ei sic videtur sensus et oratio non peccans in linguæ leges, restitui posse:

φαίνεταί μοι κῆνος ἴσος θεοῖσιν
ἔμμεν ὠνήρ, ὅστις ἐναντίος τοι
ἰσδάνει, καὶ πλασίον ἀδὺ φωνα-
σαί σ' ὑπακούει,
καὶ γελαῖς ἱμερόεν· τό μοι ἄμμαν
καρδίαν ἐν στάθεσιν ἐπτόασεν·
ὡς γὰρ εἰσίδω βροχέ', ὥς με φωνᾶς
οὐδὲν ἔτ' ἴκει,
ἀλλὰ κὰμ μὲν γλῶσσα ἔαγε, λεπτὸν δ'
αὐτίκα χρῶ πῦρ ὑποδεδρόμακεν,
ὀππάτεσσι δ' οὐδὲν ὄρημ', ἐπιρρόμ-
βεῦσι δ' ἀκουαί,
κὰδ δ' ἴδρως ψυχρὸς χέεται, τρόμος δὲ
πᾶσαν ἀγρεῖ, χλωροτέρα δὲ ποίας
ἔμμι, τεθνάκην δ' ὀλίγω 'πιδεύσην
φαίνομαι . .
ἀλλὰ πᾶν τολματόν, ἐπεὶ χλιαίνη
πᾶσ', ὃ θαυμάζοις ἂν ἴσως, ὑπ' αὐτῶ.

Servandum putavi ὠνὴρ propter consensum librorum. Nam Græce non dici κεῖνος ὁ ἀνήρ, nuper demum cum multis aliis hujusmodi præceptis in his oris auditum est. Postremos duos versus, quos emendare, quoniam de sensu non constat, difficillimum est, ita, uti lenissimæ mutationes videbantur, refinxi. Ultimum versum non scriptoris, qui affert carmen hoc, sed ipsius poëtriæ verba continere, jam in dissertatione de pronomine αὐτὸς in Beckii Actis Semin. Reg. vol. I. p. 71. indicavi. Si hic, quem puto, sensus est horum verborum, invidens Sappho viro illi, omnia sibi audenda dicit, quoniam puellam nimis securam amore illius calefieri sentiat. Versu 16. non plane improbabile est, propter similitudinem sequentis vocabuli excidisse Ἀτθί. Alia breviora fragmenta Sapphus, hoc metro scripta, attulit Gaisfordius ad Hephæst. p. 334. Addam his carmen Catulli LI. quo is partem horum versuum interpretatus est:

Ille mi par esse deo videtur,
ille, si fas est, superare divos,
qui sedens adversus idemtidem te
spectat et audit
dulce ridentem, misero quod omnis
eripit sensus mihi: nam simul te,
Lesbia, adspexi, nihil est super mi
. . . . .
lingua sed torpet: tenuis sub artus
flamma dimanat: sonitu suopte

tintinant aures: gemina teguntur
lumina nocte.
otium, Catulle, tibi molestum est:
otio exsultas, nimiumque gestis:
otium et reges prius, et beatas
perdidit urbes.

11. Apparet, cæsuram, quæ in quarta syllaba ex numeri lege fieri debebat, non observari. Nec sane in tam brevi versu magnopere opus est cæsura, præsertim numeris leni theseos et arseos conjunctione nexis. Præterea secundi trochæi ultimam syllabam et Sappho et Catullus ancipitem esse voluerunt, neque ulla caussa est, quare, quum numerus id ferat, longam eam esse debere statuamus.

12. Præterea nisi omnes, certe tres primi versus in Græcis exemplis non sunt nexi, sed hiatum admittit conjunctio: ut in primo carmine Sapphus v. 21. 22. Tametsi in secundo carmine v. 9. elisio primum et secundum versum connectit. Tertium et quartum versum exstiterunt nuper qui perpetuato numero cohærere existimarent. Et sane divisum inter hos duos versus vocabulum Sappho habet in primo carmine v. 11. et 15. in secundo v. 3. et 11. Horatius autem in his locis: I. Carm. 2, 19.

labitur ripa Jove non probante, u-
xorius amnis.

25, 11.

Thracio bacchante magis sub inter-
lunia vento.

II. 16, 7.

Grosphe, non gemmis, neque purpura ve-
nale, neque auro.

III. 27, 26.

pendulum zona bene te sequuta e-
lidere collum.

IV. 2, 23.

aureos educit in astra, nigroque
invidet Orco.

et in carmine sæculari v. 47.

Romulæ genti date remque, prolemque,
et decus omne.

In Sapphus quidem fragmentis non invenitur exemplum, quo non nexos esse hos duos versus appareat. Horatium vero eos pro non nexis habuisse, hi loci demonstrant: I. 2, 47.

neve te nostris vitiis iniquum
ocior aura.

12, 7.

unde vocalem temere insequutæ
Orphea silvæ.

22, 15.

nec Jubæ tellus generat, leonum
arida nutrix.

Jam suspicari quidem possit aliquis, Horatium, quum dividi inter hos versus vocem non posset non animadvertere, tamen illud non vidisse, etiam si plena voce tertius versus finiretur, cohærere numerum, neque hiatui ibi locum concedi. At ego quidem neque hoc facere ausim, neque vero Boeckhio assentiar, qui p. 313. istam vocabuli divisionem Archilochea epodorum licentia excusari vult, quam a Pindari perfectione longissime abhorrentem, Æolensi poëtriæ non improbatam dicit, paracatalogen scilicet suam in promptu habens. Si, quod planissimum est, sequi præstat, ita potius sentiendum erit, natura sua nullum hujus strophæ versum cum altero nexum esse, sed, quum versus omnes et satis breves sint, maxime autem ultimus, et omnes numeri per totam stropham arseos et theseos continuis vicibus decurrant, prouti sensus et res aut arctius conjungi verba postulat, aut sinit magis disjuncta esse, nunc perpetuari, nunc etiam non perpetuari numerum. Eamque rationem etiam in tragicorum strophis interdum observatam puto, nec scio, an ne a Pindaro quidem prorsus repudiata fuerit: quod si est ita, novum imminet longis istis versibus periculum. De Sapphica quidem stropha ut sic statuam, illud me movet, quod etiam alios, quam tertium et quartum versum interdum nexos video, ut in secundo Sapphus carmine v. 9. quum tamen primus, secundus, et tertius versus alibi non nexi sint, ut in eodem carmine v. 2. et in primo v. 6. 14. 21. 22. et apud Horatium II. 2, 17.

dissidens plebi numero beatorum
eximit virtus.

16, 34.

mugiunt vaccæ: tibi tollit hinnitum
apta quadrigis equa:

IV. 2, 22.

plorat, et vires, animumque, moresque
aureos educit in astra.

Præterea propter ipsam illam et brevitatem versuum et numeri nectendi facilitatem sæpe ita verba disponi videmus, ut duo versus arctissime jungendi sint, etiam ubi nulla est vocabuli divisio, ut quum copula est in fine versus, veluti in hoc Horatii II. 6, 1.

Septimi, Gadis aditure mecum, et
Cantabrum indoctum juga ferre nostra, et
barbaras Syrtis.

III. 8, 26.

parce privatus nimium cavere, et
dona præsentis rape lætus horæ, ac
linque severa;

et sæpe alibi. Vel quum pronomen, sequente in altero versu pronomine, ut IV. 11, 18.

> pene natali proprio, quod ex hac
> luce Mæcenas meus affluentis.

Vel quum præpositio, ut III. 8, 2.

> plena miraris, positusque carbo in
> cespite vivo.

IV. 6, 11.

> procidit late posuitque collum in
> pulvere Teucro.

Accedit ad hæc, quod propter easdem caussas omnino rarus est hiatus etiam inter primum et secundum, secundumque et tertium versum. Exempla apud Horatium vix alia inveneris, quam I. 2, 6. 12, 6. 25, 18. 30, 6. II. 4, 6. 16, 5. III. 11, 29. 27, 10.

13. Valde severam Horatius sibi legem scripsit, quum majores versus non nisi ab epitrito secundo incepit, cæsuram autem constanter fecit in arsi dactyli, interdum etiam in media hujus pedis thesi. Defendit hanc rationem Boeckhius p. 94. seqq. nec negari potest, Latinæ eam linguæ, cujus minor volubilitas est, melius, quam alteram convenire. Spondeus enim robustiorem et magis masculum reddit numerum, eademque incisionis in arsi dactyli factæ vis est, quæ simul facit, ut perpetuitas numeri et cohærentia magis elucescat. At in ipso numero, ut jam supra dixi, tantum abest, ut ulla aut epitriti illius adhibendi, aut incisionis in dactylo faciendæ necessitas appareat, ut magis ditrochæus, factaque in hujus fine cæsura uti suavior, ita numero consentanea esse videatur. Cæsuram enim numeri ratio in fine ditrochæi esse jubet, si quidem, ut nobis placet, finis vocabuli in fine ordinis cæsura vocatur. Et hoc quidem modo Horatiani versus carent cæsura. Sed quoniam tam breves ordines etiam sine cæsura recte conjungi possunt, tantoque arctius cohærere videntur, quo magis divisa inter pedes sunt vocabula, connexio illa pedum in brevi numero minime injucunda, et potius quodammodo firmior et fortior est. Quam qui cæsuram vocant, verbo, non rei litem movent. Itaque ut gravitatis et cujusdam etiam severitatis laudem habent hi numeri,

> quem virum aut heroa lyra vel acri
> tibia sumis celebrare, Clio,
> quem deum, cujus recinet jocosa
> nomen imago,

ita nemo tam durus erit et invenustus, quin sentiat, suavitate et lenitate multum præstare hos versus:

> ποικιλόθρον', ἀθάνατ' Ἀφροδίτα,
> παῖ Διὸς δολοπλόκε, λίσσομαί σε,
> μή μ' ἄσαισι, μηδ' ἀνίαισι δάμνα,
> πότνια, θυμόν.

14. Sed quod ad incisionem illam attinet, quæ placuit Horatio,

hoc quoque animadverti velim, ipsum mutasse suam de ea sententiam videri. Nam quum in prioribus libris raro in media thesi dactyli incidisset, ut I. 10, 1.

Mercuri facunde nepos Atlantis

quod fecit v. 6. 18. 12, 1. 25, 11. 30, 1. 11. 6, 12. in posterioribus carminibus fecit id sæpissime: IV. 2, 7. 9. 13. 17. 23. 33. 34. 38. 41. 47. 49. 50. in sexto v. 10, 13. 27. 30. 33. 35. in undecimo v. 23. 29. 30. 34. in Carmine sæculari v. 1. 14. 15. 18. 19. 35. 39. 43. 51. 53. 54. 55. 58. 59. 61. 62. 70. 73. 74. Non censenda est neglecta esse cæsura I. 2, 34.

quam Jocus circumvolat et Cupido.

Præstat enim divisim scribi hoc verbum, ut II. 16, 33.

te greges centum, Siculæque circum
mugiunt vaccæ.

Facit etiam interdum cæsuram cum elisione, quo in genere notandus hic locus III. 27, 10.

imbrium divina avis imminentum.

Quæ in Horatio quidem minus elegans elisio est. Sed hoc quidem plerisque inauditum dixero: periti autem, quam multa de arte elidendi præcipi possint, ipsi videbunt: quo in genere perpaucos eorum, qui hodie Latinos versus faciunt, satis exercitatos reperimus. Semel Horatius etiam brevem syllabam in incisione producere ausus est. II. 6, 14.

angulus ridet, ubi non Hymetto.

15. Tragœdiarum Senecæ adscriptarum mentionem facere si operæ pretium est, triplex in his ratio invenitur, qua Sapphicus hendecasyllabus usurpatus est. Nam aut certis locis Adonium additum habet, ut in Medea v. 579. seqq. ubi primo septem sunt strophæ, quales Sappho condidit, ex tribus majoribus et uno Adonio versu; deinde quinque strophæ ex octo majoribus, quorum in fine est Adonius; denique magnus longiorum versuum numerus, finitus uno Adonio: cujusmodi carmina ex multis longioribus et uno brevi versu sunt etiam in Thyeste v. 546. seqq. in Hippolyto 736. seqq. in Œdipo v. 417. seqq. in Hercule Œtæo v. 1517. seqq. Alibi temere, uti visum est, rarus aliquis Adonius insertus reperitur, in fine autem non positus, ut in Œdipo v. 110. seqq. in Troadibus v. 815. seqq. 1010. seqq. Denique etiam soli inveniuntur longiores versus, omni carentes Adonio, in Hercule furente v. 830. seqq. et in Hippolyto v. 274. seqq.

16. Pergimus ad Alcaicam stropham, de qua Hephæstio, quem mutilatum esse observat Gaisfordius p. 336. ita scribit p. 46. (79) ἐπιωνικὸν δὲ ἀπὸ μείζονος τρίμετρον καταληκτικόν ἐστι, τὸ καλούμενον Ἀλκαϊκὸν ἑνδεκασύλλαβον, ὃ τὴν μὲν πρώτην συζυγίαν ἔχει ἰαμβικήν, ἤτοι ἑξάσημον, ἢ ἑπτάσημον· τὴν δὲ δευτέραν Ἰωνικὴν ἀπὸ μείζονος, ἢ δευτέραν παιωνικήν· τὴν δὲ κατακλεῖδα, ἐκ τροχαίου καὶ τῆς ἀδιαφόρου, οἷον,

ὦναξ Ἄπολλον, παῖ μεγάλω Διός.

Μέλαγχρος, αἰδῶς ἄξιος ἐς πόλιν.

Constat hic versus ex duobus ordinibus, quorum prior est penthemimeres iambicum, alter autem ex duobus dactylis. Facile enim patimur, Boeckhium p. 73. auribus nostris vereri, si in dactylos, non in logaœdicum ordinem exire hos versus statuamus. Persuasum enim habemus, nec veterum quemquam, neque recentiorum, nisi qui suæ alicui doctrinæ plus, quam sensui etiam ultro monenti, tribuat, aliter quam duobus dactylis hos versus finiisse. At veterum exemplo Klopstockium et Vossium logaœdico numero dimensos esse hunc versum ait Boeckhius. Nimirum hæc quoque properantius scripsisse videtur vir optimus. Qui sunt enim, quos dicit, veteres? Num Hephæstio? at hujus verba apposuimus: in quibus nihil est de ea re. An alii? at hos citatos oportebat, ne, si lector quæsitum iret, contrarium ex Servii Centimetro p. 1825. ex Mario Victorino p. 2615. ex Atilio Fortunatiano p. 2703. ex Mallio Theodoro p. 23. proferret, a quibus non putandus est dissentire Plotius p. 2659. ultimum pedem dactylum vel amphimacrum dicens, quum illi omnes simpliciter in duos dactylos exire hunc versum tradant. Sed Vossium quoque et Klopstockium auctores adhibet Boeckhius. De Vossio verum narrat: cui idem, quod ipsi, acciderat, ut, dum veterum numeros hodiernis musicorum rhythmis per incrementa temporum et pausas et si quæ sunt aliæ hujusmodi machinæ, accommodare conaretur, captus opinione illa, hanc unice veram esse putaret. Klopstockio vero injuriam fecit Boeckhius, si ei logaœdicum ordinem in hoc versu probatum fuisse credidit. In omnium manibus sunt hujus odæ: quarum si uni alterive descriptio metri logaœdicum ordinem habens præfixa est, at id aut casu, aut quod ultimam syllabam ancipitem esse sciret, factum esse ex eo apparet, quod plerisque odis, quæ strophas Alcaicas habent, præmissa est dactylorum notatio.

17. Sed omnino alia videtur hujus strophæ esse ratio, quam Boeckhio visum est. Qui etsi illud recte animadvertit, numeros in hujusmodi strophis similes sibi esse, et aliter atque aliter variari: tamen in qua re posita sit ea similitudo, non satis docuit. Alcaicæ strophæ duo sunt ordines, qui totius strophæ materiam continent, unus ex duobus trochæis, alter ex duobus dactylis. Hac in re similitudo numerorum posita est. Anacrusis enim minoris momenti est, quam ut ad naturam numeri in hujusmodi genere multum conferat. Ambo illi ordines in primo secundoque versu conspiciuntur:

⏑ | –́ ⏑ – ⏑ | –́ ⏑⏑ – ⏑⏑

In tertio prior bis positus est:

⏑ | –́ ⏑ – ⏑ | –́ ⏑ – ⏑

in quarto denique ambo rursus conjuncti in unum,

–́ ⏑⏑ – ⏑⏑ ⏑ – ⏑

18. Hic quoque primo Alcæi aliquot exempla ponam. Apud Athenæum X. p. 430. A.

ὔει μὲν ὁ Ζεύς, ἐκ δ' ὀρανῶ μέγας
χειμών· πεπάγασιν δ' ὑδάτων ῥοαί.

Ibidem:

κάββαλλε τὸν χειμῶν', ἔπι μὲν τιθεὶς
πῦρ, ἐν δὲ κίρναις οἶνον ἀφειδέως
μελιχρόν· αὐτὰρ ἀμφὶ κόρσᾳ
μαλθακὸν ἀμφιγνόφαλλον . .

Apud Heraclidem Ponticum Alleg. Hom. p. 13. ed. Schow.

τὸ μὲν γὰρ ἔνθεν κῦμα κυλίνδεται,
τὸ δ' ἔνθεν· ἄμμες δ' ἂν τὸ μέσσον
ναΐ φορήμεθα σὺν μελαίνᾳ,
χειμῶνι μοχθεῦντες μεγάλῳ κάλων·
πὲρ μὲν γὰρ ἄντλος ἱστοπέδαν ἔχει,
λαῖφος δὲ πᾶν ζάδηλον ἤδη,
καὶ λακίδες μεγάλαι κατ' αὐτό.
χαλᾶσι δ' ἄγκυραι.

Κάλων reposuit Blomfieldius, dissimulans, ut videtur, ducem sibi fuisse Schowium. Πὲρ dedi pro παρά. Sic Alcæus apud Apollonium Dysc. de pronomine p. 395. A. ut vidit Bastius ad Gregor. Cor. p. 616.

οἴκῳ τε πὲρ σῷ καὶ πὲρ' ἀτιμίαις.

Apud eumdem Heraclidem ibidem;

τόδ' αὖτε κῦμα τῷ προτέρῳ νέον
ὁμοστιχεῖ . . παρέξει δ'
ἄμμι πόνων πολὺν . . ἀντλῆν.

Hoc fragmentum parum feliciter tentavit Petrus Elmsleius in Diario Classico vol. XVI. p. 395. Aliam plenam Alcæi stropham præbet Athenæus X. p. 430. B.

οὐ χρὴ κακοῖσιν θυμὸν ἐπιτρέπειν·
προκόψομες γὰρ οὐδὲν ἀσάμενοι,
ὦ Βύκχι· φάρμακον δ' ἄριστον
οἶνον ἐνεικαμένοις μεθυσθῆν.

Et ibidem paullo post;

νῦν χρὴ μεθύσκειν, καί τινα πρὸς βίαν
πίνειν, ἐπειδὴ κάτθανε Μύρσιλος.

Legitur ποιεῖν apud Athenæum, quod recte emendatum puto a Casaubono. Quamvis enim elegans sit conjectura docti cujusdam viri, καὶ χθόνα πρὸς βίαν παίειν, tamen quis propter imitationem Horatii tale quid statim amplectatur, præsertim quum nesciamus, an ille suum "nunc pede libero pulsanda tellus" ex iis, quæ sequebantur apud Alcæum, hauserit? Aristoteles Rhet. I. 9, 20. ὥσπερ καὶ Σαπφὼ πεποίηκεν, εἰπόντος τοῦ Ἀλκαίου,

θέλω τι ϝειπῆν, ἀλλά με κωλύει
αἴδως·
αἰ δ᾽ ἶχε σ᾽ ἐσθλῶν ἵμερος ἢ καλῶν
καὶ μή τι ϝειπῆν γλῶσσ᾽ ἐκύκα κακόν,
αἴδως κέ τευς οὐκ εἶχεν ὄππατ᾽,
ἀλλ᾽ ἔλεγες περὶ τῶ δικαίω.

Miror, qui in formis Æolicis, quibus numquam usi sunt Sappho et Alcæus, introducendis satagunt, non ad ea potius animum advertisse, quæ non latere debent eum, qui salva esse hæc fragmenta vult. Nam quod nuper editum est, οὐκ ὄππατ᾽ εἶχεν, non solum, quia non necessaria est transpositio, sed etiam quia falsa, ferri nequit. Cur autem falsa sit, non est, quod peritos moneam. Adde his versus alius poëtæ apud Athenæum XV. p. 695. A.

. . . ἐκ γῆς χρὴ κατιδεῖν πλόον,
εἴ τις δύναιτο, καὶ παλάμην ἔχοι·
ἐπεὶ δέ κ᾽ ἐν πόντῳ γένηται,
τῷ παρέοντι τρέχειν ἀνάγκη.

19. Ex his Alcæi Sapphusque fragmentis hæc colliguntur: in duobus primis tertioque versu priorem ordinem hac forma esse,

⏓ –́ ⏑ – ⏓

syllaba ancipite et in anacrusi et in ultima thesi locum habente; deinde cæsuram, quæ in fine hujus ordinis esse debebat, haud raro negligi; denique tertium quartumque versum etiam perpetuato numero jungi, quod tamen nulla necessitate factum videtur, sed quia ut in Sapphica stropha, lenis est et facilis a trochæis ad dactylos, transitio.

20. Horatius hac quoque in stropha severiori lege usus est. Nam quo graviores faceret numeros, in primis tribus versibus priorem ordinem semper longa thesi terminavit. Nam III. 5, 17.

si non periret immiserabilis
captiva pubes,

vereor ne recte Glareanus conjecerit *perirent*. Neque vero necessarium videtur, ut, quod Bentleio placet, admissa hac conjectura, etiam *immiserabiles* scribatur. Quin etiam anacrusin plerumque longam esse voluit Horatius: ex quo apparet, ita eum hos versus recitasse, ut a nostratibus fieri solet,

–́ – | ⏑ –́ –

non usitata, nec tenui ferar
penna biformis per liquidum æthera
vates, neque in terris morabor.

Raro brevis invenitur anacrusis: quam in primis quidem duobus versibus hi loci habent: I. 9, 1. 16, 19. 27, 17. 31, 17. 35, 37, 38. 37, 22. II. 1, 6. 20. 9, 5. 14, 6. III. 1, 2. 26. 5, 22. In tertio autem hi: I.

29, 7. 37, 15, II. 3, 3. 17, 3. 20, 11. Cæsuram in primis duobus versibus strenue observat. Non officit autem cæsuræ elisio, ut I. 16, 6.

mentem sacerdotum incola Pythius.

Sic 31, 6. 34, 10. 13. 35, 10. 25. 33. II. 3, 13. 5, 21. 9, 18. 11, 21. 17, 10. III. 1, 5. 2, 5. 30. 3, 33. 41. 4, 6. 49. 6, 18. 21, 13. 29, 17. quo pertinent etiam hi duo versus, in quibus simul synecphonesis fit, III. 4, 41. 6, 6.

vos lene consilium et datis, et dato.
hinc omne principium, huc refer exitum.

Si quando neglexit cæsuram, fecit id in verbis compositis. Ita I. 16, 21. 37, 5. II. 17, 21.

hostile aratrum exercitus insolens.
antehac nefas depromere Cæcubum.
utrumque nostrum incredibili modo.

Semel etiam in non composito, IV. 14, 17.

spectandus in certamine Martio.

Cui addi potest alius locus I. 37, 14.

mentemque lymphatam Mareotico,

nisi hic scripsit *a Mareotico*. Semel etiam legitimo hiatu partes hujus versus disterminavit, II. 20, 13.

jam Dædaleo ocior Icaro.

Qualem hiatum peritiores non in licentiis numerabunt, sed elisionem hic improbandam fuisse intelligent. In tertio versu etsi sæpe cæsuram, quæ ordinibus consentanea est, servat, ut, I. 9, 11.

deprœliantes, nec cupressi,

tamen plerumque arctius conjunctis ordinibus aut in proxime sequente arsi, aut in thesi, quæ eam sequitur, incidere amat;

deprome quadrimum Sabina.
sedes Atlanteusque finis.

Et hæc incisio elegantior est, si in vocabulo fit etiam secundam versus arsin comprehendente, quam post eam arsin incepto, ut in hoc, I. 26, 11.

hunc Lesbio sacrare plectro.

Perpetuitas numeri etsi nulla est inter singulos versus, tamen raro hiant fines atque initia, casu sæpius, quam consilio, quoniam longe plurima verba a consonante incipiunt. Atque inter primum et secundum versum hiatus est I. 17, 13. 25. 31, 5. 35, 9. II. 5, 9. 13, 21. III. 2, 7. 4, 9. Inter secundum et tertium I. 9, 14. 17, 6. 31, 14. 35, 38. II. 13, 26. III. 5, 10. 46. IV. 15, 10. Inter tertium et quartum I. 9, 7. 37, 11. II. 9, 3. 13, 7. 11. 14, 3. Observandum est autem, minus offensionis habere hiatum, si in longa, quam si in bre-

vi syllaba; si cum interpunctione aliqua, quam si in continuata oratione fiat. Unde non laudaverim hoc, II. 13, 7.

sparsisse nocturno cruore
  hospitis.

Tertium vero et quartum versum ad Alcæi exemplum nectit interdum perpetuato numero: II. 3, 27. III. 29, 35.

sors exitura et nos in æternum
  exsilium impositura cymbæ.
cum pace delabentis Etruscum
  in mare, nunc lapides adesos.

In quarto denique semel productionem in arsi admisit, II. 13, 17.

cæca timet aliunde fata.

Est autem præcipua hujus versus virtus in eo posita, ut pedibus bene nexis decurrat, neque aut singulæ voces singulos pedes impleant, aut duo amphibrachi jungantur, ut si hunc versum,

quæ caret ora cruore nostro,

ita immutes:

ora carere cruore nostro.

21. Multa adjici possent de elegantia hujus strophæ. Sed horum pauca tantum breviter attingam. Non magnopere laudanda est vox monosyllaba in cæsura majorum versuum posita, præsertim si interpunctio præcedit, ut III. 29, 27.

non est meum, si mugiat Africis.

Vide IV. 4, 37. 69. 73. 14, 33. 41. 45. Neque elegans est in fine posita vox monosyllaba, ut II. 11, 13.

cur non sub alta vel platano vel hac
pinu jacentes.

Alia posita est in elisionum commoditate et elegantia, ex quo genere hæ minus suaves sunt, III. 1, 31. 29, 15.

culpante, nunc torrentia agros.
cœnæ, sine aulæis et ostro.

Maxima vero et in hac et in aliis similibus strophis ars cernitur in membris orationis apte variandis. Nam etsi oratio ut plurimum versuum stropharumque finibus aptanda est, tamen, præsertim in longiore carmine, molesta est nimia membrorum et periodorum similitudo, sæpeque etiam in laudis parte numerandum, si ultra strophæ finem protendatur oratio. Sentient hoc, qui Statii carmen in Silvis IV. 5. comparare cum ea libertate, qua Horatius utitur, volent. Sed licet oratio continuari ultra finem strophæ possit, tamen numeros non recte quis nectat, non tam quia singulas strophas novo numero incipere par est, quam quod connexio illa per thesin et anacrusin fieri deberet, quod valde inconcinnum est, ut, quemadmodum ante Bentleium legebatur II. 13, 7.

hospitis: ille venena Colchica,
et quidquid usquam concipitur nefas.

22. Sequatur stropha, quæ valde frequentata Græcis, ab Latinis non est usurpata. Ejus plurima exempla exstant in scoliis apud Athenæum XV. p. 694. seqq. Ea duobus Phalæceis additos habet hos duos versus:

⏖ –́ ⏑ – | –́ ⏖ –
–́ ⏖ – ⏑ – | –́ ⏖ – ⏑ – ´

Miram enim Grotefendii descriptionem, ab novissimo editore Athenæi commemoratam, satius duco silentio præterire, præsertim quum eum ne vernaculos quidem versus Klopstockii recte dimetiri videam. Quæ autem Boeckhius de compositione hujus strophæ p. 191. disputat, descriptas pedum formas intuenti fortasse placere poterunt, non item numeros aure adhibita consideranti. Quid enim? num necesse est numeros, ex quibus stropha aliqua componatur, unius generis esse? Immo illud requiritur, ut, quantumvis diversi numeri consocientur, apte id fiat, et sic, ut ad sensum aliquid, quod unum totumque sit, efficiatur. In hac quidem stropha ab numero logaœdico cum basi, qui fortior est simplici logaœdico, transitur ad Creticum, ab hoc ad choriambicum, sed apto adhibito temperamento, ne neuter vehementior sit, quam logaœdicus ille pati videatur. Exempla apud Athenæum hæc exstant:

Παλλὰς Τριτογένει', ἄνασσ' Ἀθάνα,
ὄρθου τήνδε πόλιν τε καὶ πολίτας,
ἄτερ ἀλγέων καὶ στασέων
καὶ θανάτων ἀώρων, σύ τε καὶ πατήρ.

Aliud scolion:

Πλούτου μητέρ', Ὀλυμπίαν ἀείδω
Δήμητραν, στεφανηφόροις ἐν ὥραις·
σέ τε, παῖ Διός, Περσεφόνη.
χαίρετον, εὖ δὲ τήνδ' ἀμφέπετον πόλιν.

Aliud:

Ἐν Δήλῳ πότ' ἔτικτε παῖδα Λατώ,
Φοῖβον χρυσοκόμαν, ἄνακτ' Ἀπόλλων',
ἐλαφηβόλον τ' ἀγροτέραν
Ἄρτεμιν, ἃ γυναικῶν μέγ' ἔχει κράτος.

Aliud, quod ita scribendum:

Ὦ Πάν, Ἀρκαδίας μέδων κλεεννᾶς,
ὀρχηστά, Βρομίαις ὀπαδὲ νύμφαις,
γελάσειας, ὦ Πάν, ἐπ' ἐμαῖς
εὐφροσύναις ἀοιδαῖς κεχαρημένος.

Aliud:

Εἴθ' ἐξῆν, ὁποῖός τις ἦν ἕκαστος,
τὸ στῆθος διελόντ', ἔπειτα τὸν νοῦν
ἐσιδόντα, κλείσαντα πάλιν,
ἄνδρα φίλον νομίζειν ἀδόλῳ φρενί.

Aliud:

Ὑγιαίνειν μὲν ἄριστον ἀνδρὶ θνατῷ,
δεύτερον δὲ, καλὸν φυὰν γενέσθαι·
τὸ τρίτον δὲ, πλουτεῖν ἀδόλως·
καὶ τὸ τέταρτον, ἡβᾷν μετὰ τῶν φίλων.

Aliud:

Ἐν μύρτου κλαδὶ τὸ ξίφος φορήσω,
ὥσπερ Ἁρμόδιος κ' Ἀριστογείτων,
ὅτε τὸν τύραννον κτανέτην,
ἰσονόμους τ' Ἀθήνας ἐποιησάτην.
φίλταθ' Ἁρμόδι', οὔ τί που τέθνηκας·
νήσοις δ' ἐν μακάρων σέ φασιν εἶναι,
ἵνα περ ποδώκης Ἀχιλεύς,
Τυδεΐδην τέ φασιν Διομήδεα.
ἐν μύρτου κλαδὶ τὸ ξίφος φορήσω,
ὥσπερ Ἁρμόδιος κ' Ἀριστογείτων,
ὅτ' Ἀθηναίης ἐν θυσίαις
ἄνδρα τύραννον Ἵππαρχον ἐκαινέτην.
αἰεὶ σφῷν κλέος ἔσσεται κατ' αἶαν,
φίλταθ' Ἁρμόδιε κ' Ἀριστογείτων,
ὅτι τὸν τύραννον κτανέτον,
ἰσονόμους τ' Ἀθήνας ἐποιήσατον.

Aliud, quod sic scribendum videtur:

αἶ αἶ, Λειψύδριον προδωσέταιρον,
οἵους ἄνδρας ἀπώλεσας, μαχέσθαι τ'
ἀγαθούς, γένει τ' εὐπατρίδας,
οἳ τότ' ἔδειξαν, οἵων πατέρων ἔσαν.

Apud Athenæum est *μαχέσθαι ἀγαθούς τε καὶ εὐπατρίδας*. Apud Eustathium p. 461, 23. *μαχέσθαι τ' ἀγαθοὺς καὶ εὐπατρίδας*: apud Suidam autem, in v. *ἐπὶ Λειψυδρίῳ μάχη*, in ed. Mediol. *μάχεσθαι δ' ἀγαθούς γε καὶ εὐπατρίδας*. Aristophanes in Ecclesiaz. 938.

εἴθ' ἐξῆν παρὰ τῇ νέᾳ καθεύδειν,
καὶ μηδὲν πρότερον διασποδῆσαι
ἀνάσιμον ἢ πρεσβύτερον·
οὐ γὰρ ἀνασχετὸν τοῦτό γ' ἐλευθέρῳ.
οἰμώζων ἄρα, νὴ Δία, σποδήσεις.
οὐ γὰρ τἀπὶ Χαριξένης τάδ' ἐστίν.
κατὰ τὸν νόμον ταῦτα ποιεῖν
ἔστι δίκαιον, εἰ δημοκρατούμεθα.

23. Ingens coacervari posset stropharum, quæ veteri more ex paucis versibus compositæ sunt, numerus: sed satis esse arbitror, aliquot in exemplis rationem earum naturamque monstrasse. Præterea aliquot aliæ jam in secundo libro, ubi res ita ferebat, commemoratæ sunt. Unam adjiciam Gregorii Nazianzeni, ne recentiores plane præteriisse videar, in carm. iamb. XX. p. 224. Ea ex quattuor facta est versibus iambicis.

Ὅρκου τί χεῖρον; οὐδέν, ὡς οὑμὸς λόγος.
πῶς τοῦτ᾽ ἐλέγχεις, εἰπέ μοι.
λίαν προδήλοις καὶ σαφεστάτοις λόγοις.
τίσιν, δίδαξον.

Non erat prætereundem singulare genus, quo Alcman usus est, quod non inepte δισσόστροφον appellaveris. Id dimidia parte strophas alias habebat, ita ut quasi ex duobus carminibus monostrophicis compositum esset. Hephæstio p. 74. (134) ἔγραψε γὰρ ἐκεῖνος δεκατεσσάρων στροφῶν ᾄσματα· ὧν τὸ μὲν ἥμισυ, τοῦ αὐτοῦ μέτρου ἐποίησεν ἑπτάστροφον, τὸ δὲ ἥμισυ, ἑτέρου.

CAP. XVII.

DE STROPHIS MAJORIBUS.

1. Dicendum jam est de strophis majoribus, quales Stesichorus, Pindarus, Simonides, tragici fecerunt. In quarum compositione aperienda multam, sed, ut mihi quidem videtur, parum fructuosam operam consumpsit Boeckhius. Qui etsi recte observat, has strophas plerumque ex pluribus numeris una perpetuitate junctis componi, tamen, quæ de hac ipsa ordinum conjunctione novis etiam nominibus inventis disputat, vereor ne non multum aut lucis aut utilitatis allatura sint. Nam ut tantisper ei concedamus, in perfecta compositione et primarium numerum, et exordium aliquod, et clausulam esse debere, quid lucrabimur, ubi audiverimus, posse modo exordium, modo clausulam abesse; posse et has partes, et ipsum numerum primarium ex pluribus partibus constare; posse denique clausulam simul exordium esse alius numeri? Hæc enim ille omnia ita esse contendit p. 181. seqq. Quæ mihi quidem eo redire videntur, ut leges illæ semet ipsæ tollant, resque omnis denique sensui permittatur, qui quoque in genere, quid aptum et conveniens sit, videat atque expendat. Itaque nos, missis his subtilitatibus, alio modo de harum stropharum natura disseremus.

2. Etenim hæ majores strophæ quoniam aut ad graviores, aut ad vehementiores animi motus exprimendos adhibentur, quum omnino longiores et ex partibus longioribus esse debent, tum numeros habere partim granditate severos atque magnificos, partim varietate inæquabiles et rapidos. Granditas enim, extollens animum, gravitatem

affert: varietas autem, in diversa eum rapiens, addit vehementiam. Est autem et granditas duplex, et varietas. Utraque enim aut in natura numerorum, aut in comparationibus inest: in natura, quum numeri temporibus tardi vel concitati sunt; in comparationibus, quum æquali membrorum proportione incedunt, vel brevia membra longis miscentur. His rebus quum id, quod commune est stropharum majorum, tum diversitates earum designatæ sunt. Nunc dicam de singulis.

3. Atque commune harum stropharum illud posui, quod et ipsæ longiores, et ex partibus longioribus sunt. De ipsarum longitudine non opus est quidquam adjici; nemo enim non videt, ad magna apte exprimenda breves strophas non satis accommodatas esse. Similiter se res habet in partibus stropharum. Leviora enim et tenuiora argumenta facilius breves numerorum terminationes admittunt: quod contra magna, grandia, severa longius continuari atque evolvi numeros postulant. Hinc proprium est harum stropharum, plures, eosque diversos numeros una perpetuitate junctos habere, ut, si in partes suas dividantur, minus ex versibus pausa terminatis, ut illæ breviores strophæ, quam ex cohærentibus versibus, compositas esse appareat. Quod si interdum etiam in brevioribus illis strophis numerus continuatus reperitur, at eo tamen a majoribus illis differunt, quod nonnisi eumdem numerum, ut Glyconeum, vel Ionicum, perpetuatum habent, quum in strophis majoribus etiam diversi atque dissimiles numeri cohæreant. Transitio a minoribus strophis ad majores facta videtur per genus quoddam stropharum maximam partem ex numeris dactylicis compositarum, in quibus non rarus est numerus heroicus. Vestigia hujus rei in Ibyci aliorumque lyricorum fragmentis supersunt. Quæ ubi satis diligenter collecta, recteque tractata fuerint, plenius fortasse mutationes, quæ in strophis paullatim factæ sunt, explicari poterunt. In qua re considerare oportebit, quæ in fragmento Censorini cap. 9. p. 140. indicata sunt, quem locum attigit Valesius Emend. IV. 14.

4. Diversitatem stropharum majorum in gravitate et vehementia numerorum posui. Quæ res ut sibi quodammodo oppositæ sunt, ita inserviunt discernendis iis harum stropharum generibus, quæ quasi extrema sunt. Has brevitatis caussa Dorias atque Æolias strophas nominabo, quoniam alteri generi Doria, alteri Æolia harmonia convenit, ut in dissertatione de dialecto Pindari ostendi. Doria enim harmonia graves illos et severos numeros requirit, Æolia vehementes et concitatos. Medium inter hæc duo atque ex utroque temperatum illud genus est, quod Lydiæ harmoniæ conveniebat: quare has Lydias vocabimus. Quamquam minime ita hæc nomina accipi velim, ac si cuique generi hanc tantum, a qua ei nomen imposui, neque aliam harmoniam consociari potuisse contendam.

5. Jam naturam numerorum si consideramus, in Doriis illis strophis graves, tardi, ponderosi numeri conspiciuntur, quales in primis sunt epitriti Dorii, de quibus supra explicatum est, juncti dactylicis numeris; trochæus semantus, Cretici numeri, quædam trochæorum atque iamborum formæ, item formæ quædam antispasticæ. In Æo-

liis autem strophis celeres, concitatos, rapidos numeros invenimus, cujusmodi sunt omnes, qui vel natura sua multas breves syllabas continent, ut pæones, vel qui per solutiones accelerantur, ut formæ quædam dochmiacæ, vel qui pedes atque ordines inæquales habent, ut qui ex pæonibus in trochæos, vel ex dactylis in pæones abeunt.

6. Comparationes autem numerorum si spectamus, in Doriis strophis membra æquali quadam proportione exæquata sunt, nunc multitudine syllabarum, nunc, ut in trochæo semanto, temporum pondere. Æoliæ autem strophæ, quæ ad concitandos perturbandosque animos factæ sunt, inæqualitate membrorum gaudent, breves versus longis miscentes, nullamque certam observantes proportionem.

7. Mediæ inter utrumque genus et quasi ex utroque temperatæ eæ strophæ sunt, quæ ad Lydiam harmoniam canebantur, in quibus et magis compositi sunt numeri, quam ut vehementiam Æoliorum referant, et varietate majore distincti, quam ut ad Doriam gravitatem accedant.

8. Doriæ strophæ exemplum hoc esto.

Χρυσέα φόρ — μιγξ Ἀπόλλω-
  νος καὶ ἰοπλοκάμων
σύνδικον Μοι — σᾶν κτέανον,
  τᾶς ἀκούει — μὲν βάσις ἀγλαΐας — ἀρχά,
πείθον — ταί δ' ἀοιδοὶ — σάμασιν,
ἁγησιχόρων ὁπόταν προ — οιμίων
  ἀμβολὰς τεύ — χῃς ἐλελιζομένα,
καὶ τὸν αἰχμα — τὰν κεραυνὸν — σβεννύεις
ἀενάου πυρός, εὕ — δει δ' ἀνὰ σκά-
  πτῳ Διὸς αἰετὸς ὠκεῖ-
  αν πτέρυγ' ἀμφοτέρω — θεν χαλάξαις.

Apparet regnare hic epitritos Dorios, temperatos alio alacriore quidem, sed gravi tamen numero, dactylico; tum etiam duo addi membra ex duabus syllabis, sed pondere cæteris convenientia, trochæos semantos, de quibus supra dictum cap. 13. Videamus nunc Æoliæ strophæ exemplum.

Μεγαλοπόλιες ὦ Συρακόσαι βαθυπολέμου
τέμενος Ἄρεος ἀν — δρῶν ἵππων τε σιδαροχαρμᾶν
  δαιμόνιαι τροφοί·
ὔμμιν τόδε τᾶν λιπαρᾶν ἀπὸ Θη — βᾶν φέρων
μέλος ἔρχομαι ἀγγελίαν τετραορίας ἐλελίχθονος,
εὐάρματος Ἱέρων ἐν ᾇ κρατέων
τηλαυγέσιν ἀνέδησεν Ὀρτυγίαν στεφάνοις,
ποταμίας ἕδος Ἀρτέμιδος, ᾶς — οὐκ ἄτερ
κείνας ἀγαναῖσιν ἐν
  χερσὶ ποικιλανίους ἐδάμασσε πώλους.

Manifesta in his est et dissimilitudo membrorum, et numerorum vehementia, tum per celeritatem pedum effecta, tum per illud genus numeri concreti, cujus ordines syllabarum theticarum multitudine crescunt. Lydii generis duo exempla ponam; Ol. V.

Ὑψηλᾶν ἀρετᾶν — καὶ στεφάνων ἄω — τὸν γλυκὺν,
τῶν Οὐλυμπίᾳ, Ὠκεανοῦ θυγατερ,
  καρδίᾳ γελανεῖ,
ἀκαμαντοποδος τ' ἀπήνας δέκευ,
  Ψαύμιός τε δῶρα.

Et Nem. IV.

Ἄριστος εὐφροσύνα — πόνων κεκριμένων
ἰατρός· αἱ δὲ σοφαὶ
Μοισᾶν θύγατρες ἀοιδαὶ
  θέλξαν νιν ἁπτόμεναι·
οὐδὲ θερμὸν ὕδωρ τόσον γε μάλθακα τέγγει
γυῖα, τόσσον εὐλογία φόρμιγγι συνάορος.
ῥῆμα δ' ἐργμάτων χρονιώτερον βιοτεύει,
ὅ τι κε σὺν Χαρίτων τύχᾳ
γλῶσσα φρενὸς ἐξέλοι βαθείας.

CAP. XVIII.

DE STROPHARUM IN MEMBRA SUA DISTRIBUTIONE.

1. Accedimus ad rem valde impeditam, quæ etsi regulis quibusdam comprehendi potest, tamen in quibusdam carminibus non nisi paullatim et multo diuturnoque labore ad majorem adduci perfectionem poterit. Quum enim in aliis metris ambiguum sit, quos numeros habeant, alia autem ex quibus partibus constent, non satis exploratum sit: non est mirum, in versibus stropharum disponendis alios alio inclinare, quorum dissensus sæpe nullo pacto, ut nunc quidem metrorum scientia comparata est, componi certoque judicio dirimi potest. In quo genere hæc duo maxime vitanda sunt, unum, ne quis temere sensum suum sequatur, præsertim non multà diligentique metrorum pervestigatione exercitatum atque exultum; deinde, ne regulas audiat, idoneo fundamento destitutas, quales ex parum accuratis observationibus, vel ex erroribus veterum, vel ex opinionibus clarorum hominum promanant. Et hoc quidem, quod postremum commemoravi, illorum potissimum caussa dixi, qui Porsono auctore, viro doctissimo, sed rei metricæ non ultra notissima metra perito, nihil prius sibi agendum putant, quam ut versus, si fieri possit, omnes ad eamdem metri formam redigant: quod quam perversum sit, et supra p. 493. et olim in præfatione ad Hecubam p. 70. indicavi. Nam etsi bona est Porsoni admonitio, curandum esse, ut eadem metri species quam sæpissime recurrat, tamen neque ipse Porsonus satis caute ea usus est, et imitatores ejus, ut solent, qui toti ex alieno ore pendent, multo gravius in hoc genere peccarunt.

2. Qui versus strophicos recte disponere volunt, ante omnia videre debent, an in iis NOTA aliqua et USITATA METRA reperiantur. Veri

simillimum enim judicare oportet, eas versuum formas, quas alibi usurpatas videamus, facilius, quam novas quasdam atque insuetas reponendas esse, si quidem nihil sit, quod repugnare tali descriptioni videatur. Sed hæc res adhuc nonnihil ambiguitatis habet, propterea quod multæ metrorum formæ nondum aut in lucem protractæ, aut ex omni parte satis explicatæ ac determinatæ sunt. Quare augeri deinceps numerum notorum et usitatorum metrorum necesse est: quod ipsum fieri non potest, nisi alia sint indicia, ex quibus initia finesque versuum cognosci possint.

3. In his primum locum tenent INTERPUNCTIONES et FINES SENTENTIARUM. Consentaneum est enim, quum non oratio metris, sed metra orationi serviant, sensui verborum potiorem locum concedi, atque ibi, ubi vel tota sententia, vel partes ejus finiuntur, versuum quoque terminos constitui. Sed hæc quoque res non ex omni parte certa est, tum quod semel constitutis metris, oratio interdum aliis limitibus opus habet, tum quod nonnumquam etiam virtus quædam in eo est, si ultra metri terminos eat oratio.

4. In poëtis scenicis ad hoc genus pertinet MUTATIO PERSONÆ: quæ quia cum fine orationis, et sæpe etiam cum pausa aliqua conjuncta est, indicium præbere solet versuum disterminandorum. Sed hac quoque observatione caute utendum est, quoniam haud raro etiam in mediis versibus mutantur personæ.

5. Aliud indicium finiti versus in FINE VOCABULI positum est. Hoc quidem ad eos tantum versus, quos non nexos appellavimus, pertinet; tum ad systematum stropharumque fines. In quibus omnibus quoniam pausa succedit, perperam ea in medio vocabulo constitueretur, ut supra, quum de generibus versuum disputaremus, demonstratum est. Sed ne hoc quidem indicium plane certum putandum est, quum interdum versus etiam nulla perpetuitate numeri cum præcedente conjunctus, adnecti ei diviso vocabulo possit, ut in stropha Sapphica fieri supra ostendimus: nec Pindarus id sibi non licere judicavit: qui quum in Ol. XIV. stropham ita incepisset,

> Καφισίων ὑδάτων λαχοῖσαι,
> αἵτε ναίετε καλλίπωλον ἕδραν,

in antistropha scripsit,

> ποτνι' 'Αγλαΐα, φιλησί-
> μολπέ τ' Εὐφροσύνα, θεῶν κρατίστου.

Frustra enim esse puto, qui hæc corrigenda putant.

6. Sedulo etiam attendendum est ad SYLLABAM BREVEM IN FINE VERSUS POSITAM. Nam quum ultima versuum syllaba multo sæpius longa, quam brevis esse soleat, de qua re dixi in præfat. ad Orphica p. 9. sæpissime brevis syllaba in fine posita indicium est numeri nondum finiti, sed longius progredientis. Quare si quis versus æque in stropha ut in antistropha brevi syllaba finitur, plerumque continuatum deprehendimus numerum, nec finem versus eo loco constitui posse intelligimus, idque tanto certius, quo plures sunt strophæ, ut apud Pindarum.

7. Certissimum vero argumentum præbet SYLLABA CONTINUATIONEM NUMERI IMPEDIENS. Apertum est enim, syllaba posita, quæ interrumpat perpetuitatem numeri, alterum numerum finiri atque a sequente dirimi. Duplex est autem conditio syllabarum, quæ continuationem numeri impediant. Nam aut in HIATU posita est, aut in MENSURA ANCIPITE. Atque HIATUM quidem nemo non videt hic eum intelligi, qui in quoque genere illicitus habetur. De qua re et in libro primo, et in singulorum metrorum explicatione dictum est. Similiter se res habet in MENSURA ANCIPITE. Nam ea tantum, quæ in mediis versibus non est concessa, finiti numeri signum est, non ea, quæ est concessa. Cavendum est enim sedulo ab errore, qui nimium diu restitutioni metrorum obfuit, quum crederetur syllaba versuum ultima, quæ ex metri lege anceps est, ubique in mediam vocem posse incidere. Quod in arsi omnium numerorum, in thesi autem plures quam unam syllabam habente fieri vetitum est, quia sic et prosodiæ ratio omnis, et justa verborum pronuntiatio colleretur. Exemplis rem planam faciam. In Æschyli Agamemnone v. 1457. legitur:

φεῦ, τίς ἂν ἐν τάχει μὴ περιώδυνος,
μηδὲ δεμνιοτήρης.

Prior versus, qui e duobus dochmiis constat, ultimam syllabam per se quidem brevem habere posset, nisi continuari poëta numerum voluisset. Quare nihil impediret, quin alter versus a vocali inciperet. At, quod in antistropha positum est, v. 1477.

δαῖμον, ὃς ἐμπιτνεῖς δώμασι καὶ διφυ-
εῖσι Τανταλίδαισιν,

quis jam ferat producta syllaba ista, quæ medium in vocabulum plane alienam atque inauditam mensuram inferat? At enim scripserat Æschylus:

δαῖμον, ὃς ἐμπιτνεῖς δώμασι καὶ διφυί-
οισι Τανταλίδαισιν.

In eadem fabula v. 134. quis hoc tolerandum putabit,

οἷον μή τις ἄ-
τα θεόθεν κνεφάσῃ προτυπὲν στόμιον μέγα Τροίας.

eo adductus, quod prior versiculus dactylicus dimeter sit, cujus ultima possit anceps esse? At scripserat poëta ἄγα. Eadem conditio est duarum quidem, sed sensu ita conjunctarum vocum, ut propemodum unius loco sint. Ita nemo non sentiet, pessime vulgo legi apud Aristophanem Nub. 1349.

ἀλλ' ἔσθ' ὅτῳ θρασύνεται· δῆλόν γε τὸ
λῆμ' ἐστὶ τἀνθρώπου.

Optimis codicibus si fidendum est, scripserat Aristophanes:

ἀλλ' ἔσθ' ὅτῳ θρασύνεται· δῆλον τὸ λῆμ'
ἐστὶν τἀνθρώπου.

Itaque sic tenendum est, MENSURAM ANCIPITEM IN FINE VOCABULI indicium finiti numeri esse in ARSI CUJUSCUMQUE NUMERI, in THESI autem ea tantum, quæ est ex PLURIBUS SYLLABIS vel TEMPORIBUS:

> Inachia furere, – silvis honorem decutit:
> levare diris pectora – sollicitudinibus
>
> *καὶ βήσσας ὀρέων δυσπαιπάλους, — οἷος ἦν ἐφ' ἥβης.*

Nam in media voce servanda est justa mensura:

> *τῶν ἐχορήγησεν κύκλον μελί — γαρυν Ἱππόνικος.*

Temporum plurium theseos exempla sunt in epitritis Doriis, ut apud Pindarum Isthm. III. 7. (11)

> *εὐκλέων δ' ἔργων ἄποινα,*

et in Ionicis a minore, ut apud Aristophanem in Vespis v. 280.

> *τάχα δ' ἂν διὰ τὸν χθιζινὸν ἄνθρω-*
> *πον, ὅς ἡμᾶς διεδύετ'.*

Excipienda est arsis quorumdam dactylicorum versuum, ut heroici, quam constat vi sua efficere, ut etiam in medio versu syllaba vocabuli ultima, quæ natura brevis est, producatur. Atque ita quidem res est in versibus non nexis.

8. Alia ratio est versuum nexorum, qui quoniam una perpetuitate numeri cohærent, non ubi numerus finiatur, (non finitur enim nisi cum ipso systemate) sed ubi partes ejus disterminandæ sunt, quæritur. Atque hic quoque primo de USU videndum est, si is ex natura numeri vel apta verborum dispositione intelligi potest. Cujusmodi est, quod in numeris Doriis diligens observatio docet, plerumque ita partes esse dispositas, ut, quæ syllaba et thesis præcedentis et anacrusis sequentis ordinis esse potest, ea potius thesis numeranda videatur, quam anacrusis.

9. Deinde autem etiam in versibus nexis multum confert ad membra recte distinguenda MENSURÆ ANCIPITIS observatio. Sed ea in hoc quidem versuum genere non nisi in THESI SPONDIACA indicium præbet finiti numeri. Nam in thesi plurium syllabarum atque in arsi interrumpit continuationem numeri, quod in his versibus fieri non potest; in thesi trochaica autem usitata est etiam in mediis membris, ut non possit pro indicio membri finiti esse. In THESI SPONDIACA vero non solum in fine vocis, quod per se intelligitur, sed etiam in MEDIA VOCE syllaba anceps finitum esse membrum indicat: de qua re dictum est in epitritis Doriis. Invenitur autem hæc syllaba etiam in quibusdam asynartetis, qui fere antispastis sociari solent, quod genus nescio an epitritis his potius, quam trochaicis numeris adjungendum sit: ut in Persis v. 282. 288.

> *ἔθεσαν, αἶ αἶ, — στρατοῦ φθαρέντος.*
> *ἔκτισαν εὔνι — δας ἠδ' ἀνάνδρους.*

10. Non minus idoneum argumentum a DIVISIONE VOCABULORUM depromitur. Ejus hæc virtus est, ut numerum vocabuli salvum

esse patiatur. Quum enim quodque vocabulum eo ipso una sit vox, quod in pronunciando una numeri perpetuitate cohæret, consentaneum est, si dividendum sit inter duo membra, fieri id conservato vocabuli numero, quia sublato eo vel interrupto aut aliud, aut duo vocabula exstitura essent.

11. Nunc quum in omni vocabulo aut arsis et thesis alternent, aut duæ arses conjungantur, anacrusis autem non nisi in initio vocis locum habeat: apertum est, in universum hanc principalem esse regulam, NE, si fieri possit, ANACRUSIS IN MEDIA VOCE AUT IN FINE EJUS CONSTITUATUR. Potest autem anacrusis in media voce tribus modis constitui: aut post arsin:

⏑ —́ | ⏑ —́	Ἀχαι - μένης
⏑ —́ | — —́	Ἀρι - στείδης
— ⏑́⏑ | — —́	Βελλερο - φόντης

aut post thesin:

—́ ⏑ | ⏑ —́	Ἀλκι - μέδων
—́ — | ⏑ —́	Ἀλκμα - νίδας
—́ ⏑ | — —́	Ἀρχι - μήδης
—́ — | — —́	Εὐη - ρείδης

aut post aliam anacrusin: nam initium vocabuli in thesi prioris versus collocatum, in ipso vocabulo anacrusis est:

⏑ | ⏑ —́	Τε - λαμών
— | ⏑ —́	Σω - κράτης
⏑ | — —́	Ἀ - πόλλων
— | — —́	Εὐ - κλείδης
⏑⏑ | ⏑ —́	Ξενο - φανής
⏑⏑ | — —́	Γανυ - μήδης

In fine vocis autem tribus modis, post arsin:

—́ | ⏑	Προῖ - τος
—́ | —	Πη - λεὺς
—́ | ⏑⏑	Μύρ - τιλος
⏑́⏑ | ⏑	Φάλα - ρις
⏑́⏑ | —	Ξενο - φῶν
⏑́⏑ | ⏑⏑	Μέλε - αγρος

aut post thesin;

—́ ⏑ | ⏑	Αἴα - κός

–́ ∪ | —	Αἰνέ - ας
–́ ∪ | ∪∪	Τηλέ - γονος
–́ — | ∪	Ἀλκαῖ - ος
–́ — | —	Πηλεί - δης
–́ — | ∪∪	Ἀσκλή - πιος
–́ ∪∪ | ∪	Ἀρχίλο - χος
–́ ∪∪ | —	Ἀρκεσί - λας
–́ ∪∪ | ∪∪	Ἀρχεπτό - λεμος

aut post anacrusin:

∪ | ∪	Θέ - τις
— | ∪	Ὕλ - λος
∪ | —	Ἄ - βας
— | —	Νέ - στωρ

et sic porro, si alterutra aut utraque pars ex pluribus syllabis est. Nemo non sentit, numerum horum nominum, si sic, ut indicavi, dividantur, plane corrumpi; facilius tamen ferri anacrusin arsi subjectam, quia sic conjungi tamen duo numeri possunt; deteriorem esse theseos et anacruseos conjunctionem, quia sic pausam in media voce fieri necesse est; pejorem autem hanc esse, si anacrusis finiat vocem, quia sic pars vocis ultima omni numero caret; pessimam vero esse anacrusin alii anacrusi additam, quia sic prior illa, ut quæ nulla cum arsi cohæreat, prorsus omnis numeri expers destituitur.

12. Ex his consequitur, optimas vocabulorum divisiones has esse; primo, qua arses et theses in eadem voce alternant, ut,

> χρυσέα φόρμιγξ Ἀπόλλω-
> νος καὶ ἰοπλοκάμων.

Deinde, quæ arsin arsi additam habet;

> καὶ σοφοὶ καὶ χερσὶ βια-
> ταὶ περίγλωσσοί τ' ἔφυν.

Denique quæ anacrusin habet ante arsin:

> ἐκ θεῶν γὰρ μαχαναὶ πᾶ-
> σαι βροτέαις ἀρεταῖς.

13. Ex reliquis dividendorum vocabulorum modis, quos supra, ut res uno obtutu conspici posset, enucleatius enumeravi, illi meliores sunt, qui pronunciationem vocis minimum aut interpellant aut corrumpunt. Sed quoniam omnes afferre res plena tædii foret, revocabo hanc omnem varietatem ad capita quædam.

14. Itaque primo si prior versus ARSI finitur, posterior autem ab ANACRUSI incipit, duobus modis dividi vocabulum potest, primo, ut pars ejus, quæ in secundo versu est, anacrusin et arsin complectatur:

eaque non plane incommoda divisio est, ut si in Pindari Ol. III. 17. (28) ita dividas:

> δᾶμον Ὑπερβορέων πείσαις Ἀπολ-
> λωνος θεράποντα λόγῳ·

deinde, ut illa pars nihil nisi anacrusis vel pars anacruseos sit, quæ minime suavis est divisio: ut in Pyth. III. 97. olim dividebatur:

> ἔτραπεν κἀκεῖνον ἀγάνορι μι-
> σθῷ χρυσός ἐν χερσὶν φανείς.

Plane enim perire videtur pars illa vocabuli, quæ quod arsin nullam habet, expers est omnis numeri.

15. Si autem in THESIN exit prior versus, quattuor sunt divisionis modi. Primus, in quo utraque vocabuli pars arsin suam habet: ut vulgo Pyth. VIII. 129.

> ὑποπτέροις ἀνο-
> ρέαις ἔχων κρέσσονα πλούτου.

Quæ quum satis prava divisio sit, tamen pejor illa est, in qua longa anacrusis brevem thesin sequitur, ut vulgo Pyth. VI. 31.

> Μέμνονα· Νεστό-
> ρειον γὰρ ἵππος ἄρμ' ἐπέδα,

quæ propterea tantam offensionem habet, quod ea syllaba, quam arsin esse numerus vocabuli postulabat, in anacrusin mutata est. Contra melior utraque divisione hæc est, quæ anacrusin ex una vel pluribus brevibus syllabis post longam thesin habet, ut Olymp. IV. 16.

> χρονιώτατον φάος εὐρυ-
> σθενέων ἀρετᾶν.

Non multum enim ab usitata vocabuli pronunciatione discedit.

16. Secundus dividendi modus is est, in quo prior quidem vocabuli pars ARSIN habet, secunda autem in anacrusi consistit: ut vulgo Pyth. X. 16.

> τέλος ἀρχά τε, δαίμο-
> νος ὄρνυντος, αὔξεται.

Pejor hæc divisio est, si anacrusis longa, thesis autem brevis est, ut in Sophoclis Antigona v. 152.

> θεῶν δὲ ναοὺς χοροῖς παννύ-
> χοις πάντας ἐπέλθωμεν.

Qualem divisionem quis credat cuiquam Græcorum in mentem venire potuisse? Melior vero hæc est, in qua longam thesin anacrusis brevis excipit, ut Pyth. VIII. 20.

> Τυφὼς Κίλιξ ἑκατογκρα-
> νος οὔ μιν ἄλυξεν.

Nam hæc quoque non multum abhorret ab usitata pronunciatione vocabuli.

17. Tertius modus est, quum prior vocis pars arsi caret, non autem secunda. Hæc satis prava divisio, ut Pyth. II. 84.

ἐμίγνυτ' ἐν Πα-
λίου σφυροῖς, ἐκ δ' ἐγένοντο στρατός,

pejor tamen fit, quum longa est anacrusis, ut Nem. IV. 82.

Νεοπτόλεμος δ' ἀ-
πείρῳ διαπρυσίᾳ.

18. Quartus dividendi modus, isque omni ex parte pessimus est, quum utraque pars ictu caret, quod sic tota vox in duas numero destitutas partes diffluit. Ut Olymp. I. 3.

ἅτε διαπρέπει νυ-
κτὶ μεγάνορος ἔξοχα πλούτου.

et v. 161.

ὕπατον ἔρχεται παν-
τὶ βροτῷ· ἐμὲ δὲ στεφανῶσαι.

Pyth. VIII. 63.

ἐκ πατέρων παι-
σὶ λῆμα. θαέομαι σαφές.

Isthm. ult. 23.

ἀτόλματον· ἀλλ' ἐ-
μοὶ δεῖμα μὲν παροιχόμενον.

19. His igitur modis quum dividi possint vocabula, videndum est, ut quoque in loco, si opus est diviso vocabulo, ea ratione utamur, quæ omnium facillima est, minimamque offensionem habet. Qua in re multum refert, considerare, quam arcte nexa sint membra. Nam si ita sunt conjuncta, ut singula recte unum versum constituant, i. e. ut, quamvis cohæreant cum alio membro, tamen per se absolutum quoddam ac totum præbeant, multo minor concessa est libertas, quam quum arctius nexa, non sola per se, sed conjunctione sua cum aliis totum aliquod constituunt. Exemplo sint hi, quos postremos attuli, loci. In Olymp. I. mala foret divisio, si verba illa duo potius, quam unum versum præberent ex his membris:

⏑ ⏑ ⏑ ⏑́ ⏑ – – | ⏖ ⏑́ ⏖ – ⏖ – ,

Eodemque modo in Pyth. VIII.

–́ ⏖ – – | ⏓ –́ ⏑ –́ ⏖ – ⏑ –

Ita enim, non hoc modo describenda esse membra,

–́ ⏑⏑ – | –́ ⏓ –́ ⏑ –́ ⏑⏑ – ⏑ –

interpunctiones in cæteris strophis docent. Sed apparet simul, minime suavem esse divisionem, si, quod Boeckhius fecit, *παισὶν* scribas, quam si postremam litteram omittas. Multo enim lenior est brevis syllaba post longam in anacrusi elevata, quam longa. Nullo autem pacto ferri potest divisio in Isthmiorum carmine ultimo facta: quæ sive unus, sive duo sint hi versus, pessima est. Atque hoc quidem vitium vereor ne nuper *ἀλλά μοι* scribendo etiam auctum sit. Nam pronomen ita collocatum, ut in pronunciando non possit non pausa ante fieri, quomodo potest encliticum esse? Ubi vero singula membra singulos versus constituunt, ac proinde minus arctus est nexus, illis divisionibus locus est, quæ nihil offensionis habent, ut in illo, quod supra attuli,

> *δαῖμον, ὃς ἐμπιτνεῖς δώμασι καὶ διφυί-*
> *οισι Ταντᾳλίδαισιν.*

20. Ex eadem observatione intelligitur, qui fiat ut divisiones alibi improbatæ, in quibusdam versibus tragicorum minime raræ sint. Dico autem hos maxime versus, qui antispastum et penthemimeres iambicum, vel duo penthemimere iambica, similesve formas continent: ut in Septem ad Thebas v. 121,

> *ἄρηξον δα – ΐων ἅλωσιν.*

In Persis v. 288.

> *ἔκτισαν εὔνι – δας ἠδ᾽ ἀνάνδρος.*

In Agamemnone v. 217.

> *μιαίνων παρ – θενοσφάγοισιν.*

In eadem fabula v. 200.

> *πνοαὶ δ᾽ ἀπὸ Στρυ – μόνος μολοῦσαι*
> *κακόσχολοι νή – στιδες δύσορμοι.*

Idem dictum volo de versibus dochmiacis, in quibus sæpissime dividuntur vocabula, maxime quum ultima syllaba in duas breves solvitur. Exempla apud Seidlerum prostant, quum aliis in locis, tum p. 61.

21. Ad hæc omnia denique sensus accedat necesse est neque natura a venustate abhorrens, et exercitatione bene cultus, ut quis, qui quoque in loco apti et convenientes numeri sint, videat recteque percipiat. Ad eam rem autem opus est, ut quis poëtas non verborum grammaticarumque nugarum caussa, sed eo fine lectitet, ob quem illi carmina sua condiderunt, tantaque arte elaborarunt. Sed hoc in genere, si ullo in alio, criticum cognoscas, utrum humanitatis aliquem sensum habeat, an nihil nisi syllabas rimetur. Ut, quis credat, præclaros vereque divinos numeros, quos Æschylus, quo nemo in nume-

rorum inventione perfectior est, in Persis v. 649. adhibuit, ita a quibusdam constitutos esse, ut experiri voluisse, quomodo illi numeri turpissime corrumpi possent, videantur? Quod contra neminem fore puto, qui quidem non prorsus ad sensum eorum, quæ pulcra, decora, sublimia sunt, occalluerit, quin ita composuisse Æschylum versus illos intelligat:

> ἦ φίλος ἀνήρ, φίλος ὄχθος.
> φίλα γὰρ κέκευθεν ἤθη.
> Ἀϊδωνεὺς δ' ἀνάπομπος ἀνείης,
> Ἀϊδωνεύς,
> οἷον ἄνακτα Δαρειᾶνα.

In solo ultimo versu scriptura incerta est. Versuum horum primus choriambicus est, secundus Anacreonteus, tertius et quartus Ionici a minore, quintus ex choriambo et dochmio.

CAP. XIX.

DE USU ANTISTROPHARUM SUMMATIM.

1. Antistropharum usus in Græca poësi patet latissime. Illis enim temporibus, quibus natura excellentibus ingeniis artis leges dictabat, nec dum novandi cupiditas, rectis saturata, ad vitiosa confugerat, ultro poëtæ ea consectati sunt, quæ in quoque genere absolutissima esse maximeque rotunda viderentur. Hinc non modo tragœdia nulla aut comœdia, ut apud recentiores plurimæ, etiam apud eos, qui imitari Græcos studuerunt, justo exordio aptaque conclusione caret, sed ne in epica quidem poësi orationes eorum, qui verba facientes introducuntur, aliter quam integro versu et incipiunt, et finiuntur. Quæ æquabilitas, egregie accommodata ad permulcendos audientium legentiumve animos, quum in primis etiam in numerorum eorumdem repetitione cernatur, non est mirum, si in plerisque generibus carminum hanc quoque venustatis partem, ubicumque apta videretur, adhibendam judicarunt.

2. Sunt autem carminum, si repetitiones illas numerorum spectamus, genera quattuor: primum, quod continua repetitione ejusdem versus continetur: quæ carmina a grammaticis *κατὰ στίχον* scripta vocantur. In eo genere nobilissimum est carmen epicum; levissimum forsitan illud, quod ex versibus Adoniis Sappho fecisse dicitur, ut his verbis testatur Terentianus Maurus p. 2431.

> continuasse pedes istos in carmine solos
> dicitur hæc eadem præclara poëtria Sappho.
> fingere nobis
> tale licebit:
> primus ab oris
> Troïus heros,

perdita flammis
Pergama linquens,
exsul in altum
vela resolvit:
sæpe repulsus
Ausone terra,
mœnia fessis
sera locavit:
unde Latinum
post genus ortum,
altaque magnæ
mœnia Romæ.

Eademque tradit Marius Victorinus p. 2564.

3. Secundum genus est, quod grammatici κατὰ σχέσιν compositum vocant: in quo maxime simplices sunt epodi vel proodi, duorum versuum continuam repetitionem habentes. Ad quæ proxime accedunt carmina monostrophica, in quibus eadem stropha sæpius iteratur. Hæc usitata fuerunt lyricis, qui breviores strophas fecerunt. Hephæstio p. 68. (122) μονοστροφικὰ μὲν οὖν εἰσίν, ὅσα ὑπὸ μιᾶς στροφῆς καταμετρεῖται, καθάπερ τὰ Ἀλκαίου, καὶ τὰ Σαπφοῦς, καὶ ἔτι τὰ Ἀνακρέοντος. Major jam varietas est in epodicis, quæ ex stropha, antistropha, et epodo composita, easdem tres strophas deinceps sæpius repetitas habent: cujusmodi pleraque Pindari carmina sunt, qui perraro usus est monostrophicis. Magis adhuc variatur in choris tragicorum, qui quum bis tantum eamdem stropham poni patiantur, tamen plerumque ex pluribus diversarum stropharum paribus constant, epodum aut nullam, aut unam admittentes. Hephæstio p. 68. (123) ita de epodicis scribit: ἐπ᾽ ἔλαττον μέντοι τοῦ τῶν τριῶν ἀριθμοῦ οὐκ ἂν γένοιτό τι τοιοῦτον· ἐπὶ πλεῖον δὲ οὐδὲν αὐτὸ κωλύει ἐκτείνεσθαι· γίνεται γάρ, ὥσπερ τριὰς ἐπῳδική, οὕτω καὶ τετράς, καὶ πεντάς, καὶ ἐπὶ πλεῖον. ὡς τά γε πλεῖστα Πινδάρου καὶ Σιμωνίδου πεποίηται. Quæ, præter Pindari et Simonidis mentionem, repetit scholiastes metricus Euripidis ad Hec. 629. Pindarus et Simonides triade usi sunt. Tetras foret, quæ tres pares, unam autem dissimilem stropham haberet: quod genus neque apud Pindarum, neque apud tragicos invenitur. Denique maxima varietas est in iis partibus tragœdiarum, in quibus vel diversæ chori personæ, vel actores aliqui, vel chorus et actores simul inter se canunt. In quibus carminibus etiam ordo stropharum mirifice variat.

4. Tertium genus est eorum carminum, quæ propter vehementiorem animi motum repetitionem numerorum adspernantur: eaque grammatici ἀπολελυμένα vocant. Ejusmodi erant, qui νόμοι dicebantur, et recentiores dithyrambi: suntque etiam in tragœdiis et comœdiis hujusmodi carmina. Operæ pretium est afferre, quæ de his scribit Aristoteles Problem. XIX. 15. διὰ τί οἱ νόμοι οὐκ ἐν ἀντιστρόφοις ἐποιοῦντο, αἱ δὲ ἄλλαι ᾠδαὶ αἱ χορικαί; ἢ ὅτι οἱ μὲν νόμοι ἀγωνιστῶν ἦσαν, ὧν ἤδη μιμεῖσθαι δυναμένων καὶ διατείνεσθαι, ἡ ᾠδὴ ἐγένετο μακρὰ καὶ πολυειδής. καθάπερ οὖν καὶ τὰ ῥήματα, καὶ τὰ μέλη τῇ μιμήσει ἠκολούθει, ἀεὶ ἕτερα γιγνόμενα. μᾶλλον γὰρ τῷ μέλει ἀνάγκη μιμεῖσθαι, ἢ τοῖς ῥήμασι. δι᾽ ὃ καὶ οἱ διθύραμβοι, ἐπειδὴ μιμητικοὶ ἐγένοντο, οὐκ ἔτι ἔχουσιν ἀντιστρόφους· πρότερον δὲ εἶχον.

αἴτιον δὲ, ὅτι τὸ παλαιὸν οἱ ἐλεύθεροι ἐχόρευον αὐτοί. πολλοὺς οὖν ἀγωνιστικῶς ᾄδειν χαλεπὸν ἦν, ὥστε ἐναρμόνια μᾶλλον μέλη ἐνῆδον· μεταβάλλειν γὰρ πολλὰς μεταβολὰς τῷ ἑνὶ ῥᾷον, ἢ τοῖς πολλοῖς· καὶ τῷ ἀγωνιστῇ, ἢ τοῖς τὸ ἦθος φυλάττουσι. δι' ὃ ἁπλούστερα ἐποιοῦντο αὐτοῖς τὰ μέλη· ἡ δὲ ἀντίστροφος ἁπλοῦν. ἀριθμὸς γάρ ἐστι, καὶ τῷ ἑνὶ (sic legendum) μετρεῖται. τὸ δ' αὐτὸ αἴτιον καὶ διότι τὰ μὲν ἀπὸ σκηνῆς, οὐκ ἀντίστροφα, τὰ δὲ τοῦ χοροῦ, ἀντίστροφα. ὁ μὲν γὰρ ὑποκριτὴς, ἀγωνιστής· ὁ δὲ χορὸς ἧττον μιμεῖται. Et 48. διὰ τί οἱ ἐν τραγῳδίᾳ χοροὶ οὔθ' ὑποδωριστὶ οὔθ' ὑποφρυγιστὶ ᾄδουσιν; ἢ ὅτι μέλος ἥκιστα ἔχουσιν αὗται αἱ ἁρμονίαι, οὗ δεῖ μάλιστα τῷ χορῷ· ἦθος δὲ ἡ μὲν ὑποφρυγιστὶ πρακτικόν· διὸ καὶ ἔν τε τῷ Γηρυόνῃ ἡ ἔξοδος καὶ ἡ ἐξόπλισις ἐν ταύτῃ πεποίηται· ἡ δὲ ὑποδωριστὶ μεγαλοπρεπὲς καὶ στάσιμον· διὸ καὶ κιθαρῳδικωτάτη ἐστὶ τῶν ἁρμονιῶν· ταῦτα δ' ἄμφω χορῷ μὲν ἀνάρμοστα, τοῖς δὲ ἀπὸ σκηνῆς οἰκειότερα· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἡρώων μιμηταί· οἱ δὲ ἡγεμόνες τῶν ἀρχαίων μόνοι ἦσαν ἥρωες· οἱ δὲ λαοὶ, ἄνθρωποι· ὧν ἐστὶν ὁ χορός· διὸ καὶ ἁρμόζει αὐτῷ τὸ γοερὸν καὶ ἡσύχιον ἦθος καὶ μέλος· ἀνθρωπικὰ γάρ. ταῦτα δ' ἔχουσιν αἱ ἄλλαι ἁρμονίαι· ἥκιστα δὲ αὐτῶν ἡ ὑποφρυγιστί· ἐνθουσιαστικὴ γὰρ καὶ βακχική · · · · · κατὰ μὲν οὖν ταύτην πάσχομέν τι· παθητικοὶ γὰρ οἱ ἀσθενεῖς μᾶλλον τῶν δυνατῶν εἰσί· δι' ὃ καὶ αὕτη ἁρμόττει τοῖς χοροῖς· κατὰ δὲ τὴν ὑποδωριστὶ καὶ ὑποφρυγιστὶ πράττομεν· ὃ οὐκ οἰκεῖόν ἐστι χορῷ· ἔστι γὰρ ὁ χορὸς κηδευτὴς ἄπρακτος· εὔνοιαν γὰρ μόνον παρέχεται οἷς πάρεστι. Et probl. 30. διὰ τί οὔτε ὑποδωριστὶ οὔτε ὑποφρυγιστὶ οὐκ ἔστιν ἐν τραγῳδίᾳ χορικόν; ἢ ὅτι οὐκ ἔχει ἀντίστροφον, ἀλλ' ἀπὸ σκηνῆς. μιμητικὴ γάρ.

5. Quartum denique genus est, quod grammatici μετρικὰ ἄτακτα nominant. Continet id versus usitatos quidem, sed non certis repetitionibus dispositos. Ejusmodi dicunt Margiten fuisse, qui Homero adscribebatur, de quo videndus scholiastes Hephæstionis p. 72. (120)

6. Sed ut redeam ad repetitiones stropharum, varii illi ac multiplices modi, quibus antistrophæ tum inter se ipsæ disponuntur, tum partibus consociantur non antistrophicis, quo plus sæpe difficultatis ad investigandum habent, tanto magis rationem eorum legesque cognovisse oportet, si quis vel recte judicare de hac re, vel emendationem aggredi scenicorum poëtarum vult, in quibus quasi domicilium est hujus artificii. Hanc latissime diffusam materiam, quam si semel aggressus sis, vix finem invenias, ita persequi animus est, ut hac omni varietate ad capita quædam revocata, de singulis, quæ maxime digna notatu videantur, afferam, eaque uno alterove exemplo confirmem.

CAP. XX.

DE RESPONSIONIBUS METRORUM IN DIVERBIIS.

1. Tantopere autem delectati sunt Græci illa repetitionum æquabilitate, ut ea non solum in iis partibus fabularum, quæ canebantur, sed sæpe etiam in ipsis diverbiis usi sint. Nemo vero non videt, huic rei non ubique potuisse locum concedi, sed ibi tantum, ubi non vehementior aliquis, simulque inæquabilis et variis vicissitudinibus obnoxius animi motus exprimendus esset. Quare ubicumque

constans sibi atque æquabilis affectio colloquentium conspicua est, ut in sciscitando narrandoque per colloquium, ibi æqualibus vicibus versus inter personas, quæ colloquuntur, distributas videmus.

2. Fit hoc autem plerumque ita, ut singulæ personæ singulos versus recitent. Ut in Agamemnone a v. 276. in colloquio chori et Clytæmnestræ, et a v. 547. in colloquio chori cum præcone. Ac plerumque, ut in his ipsis locis, quos indicavi, longior aliqua alterius personæ oratio exordium, pariterque finem facit, quo ne nimia æquabilitas tædium creet. Alibi singulæ personæ duos versus recitant, ut in Eumenidibus a v. 714. et in Choëphoris a v. 1051. Interdum ita dispositæ sunt vices, ut altera persona semper unum, altera autem duos versus habeat, ut inPrometheo a v. 39. Alibi variatur, ut nunc singuli duos, nunc unum quisque versum recitet, ut in Œdipo Rege a v. 543. Aliquando autem interrumpitur hæc responsionum æqualitas, quum quid intervenit, aut augetur animi commotio, ut in eadem fabula v. 334. ubi mox rursus in ordinem redit colloquium. Sæpe etiam, quum singuli singulos versus habuissent, ubi magis exardescunt, versus unus inter binos distribuitur, utroque nunc plura, nunc pauciora verba dicente, sed in eo tamen servata æqualitate, quod utriusque dicta uno integro versu continentur. Ita in Oreste a v. 764. ed. Pors. et a v. 1614. et in Phœnissis a v. 612. Interdum unus colloquentium pro integro versu nihil nisi brevem exclamationem profert, ut in Agamemnone v. 1316. Alibi per hujusmodi exclamationem convertuntur vices, ut in Prometheo v. 979. ubi quum in Prometheus dixisset ὤμοι, explet versum Mercurius: quo fit, ut sequens versus, qui hujus esse debebat, Promethei sit. Quin etiam epodica quædam conformatio invenitur in Agamemnone v. 1352.

ΑΓ. ὤμοι πέπληγμαι καιρίαν πληγὴν ἔσω.
Χ. ά. σῖγα· τίς πληγὴν ἀΰτεῖ καιρίως οὐτασμένος;
ΑΓ. ὤμοι μάλ' αὖθις δευτέραν πεπληγμένος.
Χ. β'. τοὔργον εἰργάσθαι δοκεῖ μοι βασιλέως οἰμώγματι.

Quibus versibus deinde ab alio choricorum senum alius trochaicus epodi loco additur, ac tum reliqui senes singuli binos recitant iambicos trimetros.

CAP. XXI.

DE PARABASI.

1. In comœdia vetere præcipue memorabilis est parabasis quæ vocatur, cujus partes quædam repetuntur, aliæ autem non repetuntur. Hephæstio p. 71. (131.) ἔστι δέ τις ἐν ταῖς κωμῳδίαις καὶ ἡ καλουμένη παράβασις, ἐπειδὰν εἰσελθόντες εἰς τὸ θέατρον, καὶ ἀντιπρόσωπον ἀλλήλοις στάν-

τες οἱ χορευταὶ παρέβαινον, καὶ εἰς τὸ θέατρον ἀποβλέποντες, ἔλεγόν τινα. τὰ δὲ εἴδη τῆς παραβάσεως εἰσὶ ταῦτα· κομμάτιον, ὃ καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς ὠνομάσθη· φησὶ γὰρ Εὔπολις,

εἰωθὸς τὸ κομμάτιον τοῦτο.

δεύτερον δὲ εἶδός ἐστιν ἡ ὁμωνύμως τῷ γένει καλουμένη παράβασις· καὶ τρίτον, τὸ μακρὸν προσαγορευόμενον, ὃ καὶ φαμὲν εἶναι ἐπιμηκέστερον· οὐ μὴν αλλὰ καὶ διὰ τὸ ἀπνευστὶ λέγεσθαι, ἐδόκει εἶναι μακρότερον. ταῦτα μὲν οὖν ἐστὶν ἀπολελυμμένα· ἕτερα δέ ἐστι τὰ κατὰ σχέσιν γεγραμμένα τό τε μέλος, καὶ τὸ ἐπίῤῥημα, ὅπερ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ιϛ´ ἦν στίχων, καὶ τῷ μέλει ἀντίστροφον· καὶ τὸ καλούμενον ἀντεπίῤῥημα, ὅπερ ἦν τῶν ἴσων κώλων τῷ ἐπιῤῥήματι. Pollux IV. 111. τῶν δὲ χορικῶν ᾀσμάτων τῶν κωμικῶν ἕν τι καὶ ἡ παράβασις, ὅταν ἃ ὁ ποιητὴς πρὸς τὸ θέατρον βούληται λέγειν, ὁ χορὸς παρελθὼν λέγῃ ταῦτα. ἐπιεικῶς δὲ αὐτὸ ποιοῦσιν οἱ κωμῳδοποιηταί, τραγικὸν δὲ οὐκ ἔστιν, ἀλλ᾽ Εὐριπίδης αὐτὸ πεποίηκεν ἐν πολλοῖς δράμασιν. ἐν μὲν γὰρ ταῖς Δαναΐσι τοῦ χοροῦ τὰς γυναῖκας ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιήσας παρειπεῖν, ἐκλαθόμενος, ὡς ἄνδρας λέγειν ἐποίησε τῷ σχήματι τῆς λέξεως τὰς γυναῖκας. καὶ Σοφοκλῆς δὲ αὐτὸ ἐκ τῆς πρὸς ἐκεῖνον ἁμίλλης ποιεῖ σπανιάκις, ὥσπερ ἐν Ἱππόνῳ. τῆς μέντοι παραβάσεως τῆς κωμικῆς ἑπτὰ ἂν εἴη μέρη, κομμάτιον, παράβασις, μακρόν, στροφή, ἐπίῤῥημα, ἀντίστροφος, ἀντεπίῤῥημα. ὧν τὸ μὲν κομμάτιον καταβολή τις ἐστὶ βραχέος μέλους· ἡ δὲ παράβασις ὡς τὸ πολὺ μὲν ἐν ἀναπαιστικῷ μέτρῳ· εἰ δ᾽ οὖν καὶ ἐν ἄλλῳ, ἀνάπαιστα τὸ ἐπίκλην ἔχει. (Numquam enim ex trimetris constabat: v. Bentl. diss. Phalar. p. 111. sive ed. Lips. p. 262.) τὸ δὲ ὀνομαζόμενον μακρὸν, ἐπὶ τῇ παραβάσει βραχὺ μελύδριόν ἐστιν, ἀπνευστὶ ᾀδόμενον. τῇ δὲ στροφῇ ἐν κώλοις προᾳσθείσῃ τὸ ἐπίῤῥημα ἐν τετραμέτροις ἐπάγεται. καὶ τῆς ἀντιστρόφου τῇ στροφῇ ἀνταᾳσθείσης, τὸ ἀντεπίῤῥημα τελευταῖον ὂν τῆς παραβάσεως, ἐστὶ τετράμετρα, οὐκ ἐλάττω τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐπιῤῥήματος. Scholiastes Aristophanis in argum. I. Nubium: ὁ χορὸς δὲ ὁ κωμικὸς εἰσήρχετο ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ, τῷ νῦν λεγομένῳ λογείῳ. καὶ ὅτε μὲν πρὸς τοὺς ὑποκριτὰς διελέγετο, εἰς τὴν σκηνὴν ἑώρα· ὅτε δὲ ἀπελθόντων τῶν ὑποκριτῶν τοὺς ἀναπαίστους διεξῄει, πρὸς τὸν δῆμον ἀπεστρέφετο· καὶ τοῦτο ἐκαλεῖτο στροφή. ἦν δὲ τὰ ἰαμβεῖα τετράμετρα. εἶτα τὴν ἀντίστροφον ἀποδόντες, πάλιν τετράμετρον ἐπέλεγον ἴσων στίχων· ἦν δὲ περὶ τὸ πλεῖστον ιϛ· ἐκαλεῖτο δὲ ταῦτα ἐπιῤῥήματα. ἡ δὲ ὅλη πάροδος τοῦ χοροῦ ἐκαλεῖτο παράβασις. Et ad Nubium v. 518. παράβασις δέ ἐστιν, ὅταν ἐκ τῆς προτέρας στάσεως ὁ χορὸς μεταβάς, ἀπαγγέλλῃ πρὸς τὸν δῆμον ἀφορῶν. εἴδη δὲ παραβάσεως ἑπτά, ἁπλᾶ μὲν τρία, κατὰ δὲ σχέσιν τέσσαρα. τὰ μὲν οὖν ἁπλᾶ ἐστὶ ταῦτα· κομμάτιον· παράβασις ὁμωνύμως, ἣ καὶ ἀνάπαιστος καλεῖται, ἐπεὶ πολλάκις ἐν ταύτῃ τῷ ἀναπαίστῳ χρῆται· πνῖγος, ὃ καὶ μακρόν. τὰ δὲ κατὰ σχέσιν, στροφή, ἀντίστροφος, ἐπίῤῥημα, ἀντεπίῤῥημα. συνεμπίπτουσι γὰρ ἀλλήλοις κατὰ τὸ μέτρον καὶ τὰ κῶλα. ἡ γὰρ στροφὴ ἔχει ὁμοίαν ἑαυτῇ τὴν ἀντίστροφον, καὶ τὸ ἐπίῤῥημα ὡσαύτως τὸ ἀντεπίῤῥημα. τινὲς δὲ προστιθέασι καὶ ᾠδήν, καὶ ἀντῳδήν. ἔχουσι γὰρ καὶ ταῦτα σχέσιν πρὸς ἄλληλα. ἡ μὲν οὖν παράβασις ἡ ἐκ τούτων συγκειμένη τελεία ἐστίν. εἰσὶ δὲ καὶ ἀτελεῖς παραβάσεις. In vita Aristophanis p. 14. ed. Kust. ἀναχωρούντων δὲ τῶν ὑποκριτῶν, ἑπτάκις ἐστρέφετο ὁ χορός, προσέχων ἐφ᾽ ἑκάτερα μέρη τοῦ θεάτρου. ἐκαλεῖτο δὲ τῷ γένει τὸ τοιοῦτον ὄνομα τῆς ὀρχήσεως παράβασις . . . . . ὁμωνύμως τῷ γένει. τὸ τρίτον, μακρόν, τὸ καὶ πνῖγος· τὸ τέταρτον, στροφὴ, ἢ ᾠδὴ· τὸ πέμπτον, ἐπίῤῥημα· τὸ ἕκτον, ἀντίστροφος, ἢ ἀντῳδή· τὸ ἕβδομον, ἀντεπίῤῥημα. Ita consti-

tuendus hic locus. Porro ad Nub. v. 1113. κἀνταῦθα παράβασίς ἐστιν. ἔχει δὲ οὐ πάντα τὰ μέρη τῆς παραβάσεως, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐπίῤῥημα, ἐν ᾧ ἔθος ἢ χρηστὰ συμβουλεύειν τῇ πόλει, ἢ σκώπτειν τοὺς πονηρούς. τίθενται γὰρ οὐ μόνον τέλειαι παραβάσεις, ἀλλὰ καὶ μέρη τινὰ αὐτῶν. Et ad Pacem v. 733. παράβασιν δὲ τοῦτο ἐκάλουν ἀπὸ τοῦ παραβαίνειν τὸν χορὸν ἀπὸ τῆς νενομισμένης στάσεως εἰς τὴν καταντικρὺ τοῦ θεάτρου ὄψιν, ὁπότε ἐβούλετο ὁ ποιητὴς διαλεχθῆναί τι ἔξω τῆς ὑποθέσεως ἄνευ τῶν ὑποκριτῶν πρὸς τὸ θέατρον διὰ τοῦ χοροῦ. ἐστρέφετο δὲ ὁ χορός, καὶ ἐγίνοντο στοῖχοι (ita scribendum) δ', εἶτα διελθόντες τὴν καλουμένην παράβασιν, ἐστρέφοντο πάλιν εἰς τὴν προτέραν στάσιν. δῆλον δὲ αὐτοὶ ποιοῦσιν οἱ ποιηταί, τὸ στρέφεσθαι σημαίνοντες καὶ τὸ παραβαίνειν. Πλάτων ἐν τῷ Παιδαρίῳ,

εἰ μὲν μή τι λιάν, ὦ 'νδρες, ἠναγκαζόμην ·
στρέψαι δεῦρ', οὐκ ἂν παρέβην εἰς λέξιν τοιάνδ' ἐπῶν,

(v. Suid. in v. παράβασις) ἄμφω σημάνας, καὶ τὸ στρέφεσθαι, καὶ τὸ παραβαίνειν. Κρατῖνος δὲ ἐν τῇ Πυλαίᾳ δηλοῖ, ὅτι ἓξ ἐστι ζυγὰ τοῦ χοροῦ. Præterea κομμάτιον idem scholiastes attingit ad Nub. v. 510. et ἐπίῤῥημα ad v. 575. πνῖγος autem ad Acharn. 659. Vide etiam Etym. M. p. 363, 46. emendatum a Sylburgio, et Bulengerum de theatro II, 13. in Grævii Thes. Ant. Rom. T. IX.

2. Imperfectæ sunt illæ duæ in Nubibus parabases, quarum in priore deest, quod μακρὸν vel πνῖγος vocatur, posterior autem eam tantum partem habet, quæ angustiore significatu parabasis dicitur. Omnes septem partes habet parabasis, quæ est in Equit. a v. 498. et in Vespis a v. 1009. et aliæ.

3. Non autem in sola parabasi hæ repetitiones usurpatæ fuerunt, sed multæ etiam aliæ partes comœdiarum, eæque interdum longissimæ æquali metrorum comparatione sibi respondent. Ut in Avibus, ubi a v. 551. primo stropha, deinde tres et sexaginta tetrametri anapæstici sunt, quorum in fine systema positum est ex dimetris anapæsticis: eaque metra deinde omnia eadem lege repetuntur a v. 626.

4. Nemo hæc credet temere esse a poëtis instituta, aut vanam eos laudem inutilis diligentiæ affectasse: sed gravis quædam caussa fuerit necesse est, quæ eos adduceret, ut tantam huic rei operam curamque impenderent. Quod nisi egregie fallor, chori diversæ stationes, locique, quos actores in scena occupabant vel aliquamdiu obtinebant, regulam huic rationi modumque præscribebant. Nam nisi his in rebus, quæ oculis cernuntur, æqualitas quædam observata fuisset, nemo ad illud attendisset, utrum totidem versus, an plures paucioresve, quam antea, recitarentur, præsertim ubi tot versus sunt, ut facilius universe diuturnitas temporis ad recitationem eorum necessaria, quam numerus ipse notetur. Sed de hac re viderint, qui rem scenicam veterum explicare aggrediuntur, memineritque, metrorum pervestigationem, qua nondum quisquam ad hunc finem usus est, in hac quæstione maximi momenti esse. Inde conditionibus cognitis, quibus istæ metrorum responsiones usurpatæ sunt, simul, ubi nullus earum usus sit, intelligetur.

CAP. XXII.

DE CARMINIBUS CHORICIS.

1. Præcipuus est antistrophicorum usus in carminibus choricis. Sed hæc carmina quemadmodum inter se ipsa differunt, ita etiam, quod ad rationem antistrophicam attinet, aliquid diversitatis habent. Loquor autem nunc de iis tantum canticis, quæ ab solo choro canuntur, non de iis, in quibus etiam actorum aliquæ partes sunt. Et in tragœdia quidem longiorum chori carminum duo genera commemorantur, parodus, et stasimum. Aristoteles de arte poët. c. 12, 7. χορικοῦ δὲ, πάροδος μὲν, ἡ πρώτη λέξις ὅλου χοροῦ· στάσιμον δὲ, μέλος χοροῦ τὸ ἄνευ ἀναπαίστου καὶ τροχαίου. Scholiastes Euripidis metricus ad Phœn. 210. in ed. Valck. τοῦτο τὸ μέλος στάσιμον λέγεται. ὅταν γὰρ ὁ χορὸς μετὰ τὴν πάροδον λέγῃ τι μέλος, ἀνῆκον τῇ ὑποθέσει, ἀκίνητος μένων, στάσιμον καλεῖται. πάροδος δέ ἐστιν ᾠδὴ χοροῦ βαδίζοντος, ᾀδομένη ἅμα τῇ ἐξόδῳ, ὡς τὸ,

σῖγα, σῖγα· λεπτὸν ἴχνος ἀρβύλης
τίθετε.

2. Non ex omni parte consentiunt hæ definitiones parodi. Nomen si consideramus, verior videbitur scholiastæ illius sententia: sed quum non possit dubitari, quin interdum chorus, ubi primum canit, non totus canat, sed aut hemichoria, aut singuli etiam cantores, haud scio, an Aristoteles, qui non temere videtur totius chori hic mentionem fecisse, non quemcumque primum chori cantum, sed primum concentum universi chori intelligi voluerit. Qui etsi sæpe a stasimo nihil differre videtur, tamen non abhorret a verisimilitudine, conjunctum eum fuisse cum incessu quodam chori, stationem suam occupantis, et ordines explicantis: quam rem a stasimis alienam fuisse credibile est.

3. Ac, nisi fallor, etiam in stropharum ratione est aliquid, quod parodi proprium sit. Utrumque genus, et parodus et stasima, hoc commune habent quod antistrophica sunt, et quidem ita, ut stropham statim sequatur antistropha, et sic deinceps, si carmen non ex duabus, sed ex pluribus strophis constat. Eæ strophæ autem etsi interdum ex simili genere metri factæ sunt, tamen singula stropharum paria inter se diversa sunt. Proodus in neutro genere usurpatur; epodus non est necessaria.

4. Sed epodi usu, ut videtur, differt parodus a stasimo. Nam stasima epodum non nisi in fine totius carminis habent, ubi absoluta jam est antistropharum responsio. Idemque fieri potest etiam in parodo, ut in Hippolyto videmus. Sed aliquot exempla parodi inveniuntur, epodum in medio carmine habentia: quod quum nusquam factum videam in stasimis, proprium id parodi esse puto. Ita in Æschyli Persis et Agamemnone, in Euripidis Oreste et Phœnissis. Simulque illud in Oreste exemplum confirmare videbitur parodi definitionem ab Aristotele positam. Nam quum chorus, ubi primum in scenam prodit, ea dicat, quæ scholiastes Euripidis affert, v. 140.

σῖγα, σῖγα,

multo post demum, v. 805. ex Aristotelis definitione parodus est, in cujus medio epodum fecit poëta: vide, quæ supra dixi cap. 3, 16. p. 347. seq. Parodum, Iphigeniæ in Aulide, in qua duæ vulgo epodi constitutæ sunt, non recte quis nobis opponat. Nam ne repetam, quod supra dixi p. 353. non videri hoc carmen Euripidis esse, ne sunt quidem in eo duæ epodi, si quid video, quum postrema pars non obscura contineat antistrophicorum vestigia.

5. Confitendum est, multa in hoc genere testium penuria nobis latere. Tanto diligentiores esse debemus in iis rebus notandis et considerandis, unde de his, quæ testimoniis destituta sunt, saltem conjectura probabilis capi possit. Nam etsi temerarium foret, statim, quæ fieri potuerint, facta contendere: tamen, quo plura artis ac disciplinæ cujusdam vestigia in hac parte poëseos deprehendimus, eo verisimilius est, non temere nunc usurpatam esse epodum, nunc omissam; neque defuisse idoneam rationem, quum eam in medio carmine, et quum in fine positam videmus. Cavendum est autem magnopere, ne, quod uno in carmine vel duobus aptum videatur, statim pro regula vendas: majus enim hodie ab regulis, quam ante ab regularum ignorantia, periculum imminet. Nam exempla non faciunt regulam, sed sequuntur: naturamque rei cujusque cognovisse, id vero est simul et regularum fontem, et exceptionum tenere.

6. De carminibus epodicis quidem quid mihi videatur, eo fine communicabo cum hominibus doctis, ut, si quid in his veri insit, id amplius pervestigari, et aliis fortasse argumentis vel confirmare, vel corrigi possit. In tanto æqualis distributionis studio, quod ubique in Græcorum poësi scenica conspicuum est, vix potest dubitari, quin stationes conversionesque chori cum ipsorum carminum conformatione conjunctissimi fuerint. Itaque quemadmodum, si stationies explicationesque chori quoque in loco cognitas haberemus, de carmine chorico ejusque partibus judicare possemus, ita vicissim ex carmine de statione chori conjectura fieri potest, etiam si plerumque in eo consistendum est, ut eam fuisse mutatam, non etiam, quomodo mutata fuerit, intelligamus. Quamobrem veri simile videtur, epodica ita acta esse, ut chorus, dum stropham atque antistropham caneret, duas oppositas partes orchestræ teneret, epodum autem caneret stans in medio orchestræ loco. Quam rationem apparet multis modis variari potuisse: sed illud tamen æqualitatis observatio ut necessarium postulare videtur, medium orchestræ locum epodo convenire. Non abhorret hoc ab iis, quæ Marius Victorinus refert p. 2501.

7. Idem æqualitatis studium in personis, a quibus carmina ista canebantur, custoditum esse, certissimum puto. Harum autem quadruplex partitio cogitari potest. Nam aut omnia a toto choro, aut omnia a partibus canebantur, aut partes chori strophas, totus chorus epodum, aut totus chorus strophas, epodum autem pars chori canebat. Omnium usitatissima videtur divisio in duo hemichoria fuisse: de qua Pollux IV. 107. ita scribit: *καὶ ἡμιχόριον δὲ καὶ διχορία, καὶ ἀντιχορία. ἔοικε δὲ ταὐτὸν εἶναι τὰ τρία ὀνόματα. ὁπόταν γὰρ ὁ χορὸς εἰς δύο διαιρεθῇ, τὸ μὲν πρᾶγμα καλεῖται διχορία· ἑκατέρα δὲ μοῖρα, ἡμιχόριον· ἃ δὲ ἀντᾴδουσιν, ἀντιχορία.* Sæpe autem etiam in plures partes divisum

esse chorum, atque interdum singulos cantores cecinisse, certo constat. Sed hic quidem singulorum cantus non videtur ad ea chori carmina pertinere, quæ stasima et parodus, ex Aristotelis quidem definitione, vocantur.

8. Ex his quattuor distribuendi chori modis fortasse nullus est, quo non sint usi tragici. Sed quis quoque in loco vel carmine adhibitus fuerit, plerumque incertum est. Aliquid tamen nunc ex argumento, nunc ex dispositione stropharum, nunc etiam ex numeris colligi potest. Ita qui carmen, quod in Agmemnone est a v. 375. attente consideraverit, facile, spero, adducetur, ut epodum, quæ in fine addita est, non a toto choro cantatam sibi persuadeat. Nam in strophis atque antistrophis magna sunt omnia, et gravia, sententiisque egregiis plena: in epodo autem illa nihil nisi dubitatio aliqua injicitur de fide nuncii, quem temere verum putari chorus veretur: quæ res non modo mirum quantum diversa est ab iis, quæ ante dicta erant, sed omnino ita comparata, ut ineptum videatur, hujusmodi suspicionem, quam ab uno alterove in medium afferri decebat, magnifice conjunctis universi chori vocibus decantari.

9. Dispositio stropharum ita videtur de distributione chori admonere, si quid contineat, quod aliam distributionem alii præferendam esse indicet. Quod si recte dixi, epodum in stasimis non nisi in fine, in parodo autem etiam media inveniri, vel hæc observatio cogitare de caussa hujus rei indaganda jubet. In promptu est autem, aptissimam debere hanc rationem videri, ut chorum primo in partes aliquas divisum, strophas, antistrophas, epodum, deinde autem in unum congregatum, alias strophas, quæ vere parodi nomen carmini comparent, canere credamus. Quamquam hæc neutiquam unica fuisse ratio putanda est, qua distribui chorus potuerit.

10. Mirifice confirmari videtur conjectura nostra numerorum indicio. Nam uti sæpius numeros modosque prorsus immutari in carminibus choricis videmus, cujus rei eximium exemplum est in carmine Œdipi Regis, quod est a v. 1186. ita etiam in parodo fere post epodum mutantur numeri: quamquam non esse hoc necessarium, Orestis parodus docet, quæ tota ex genere Glyconeo composita est. In Phœnissarum autem parodo, et Æschyli Persarum atque Agamemnonis manifesta est numerorum modorumque post epodum mutatio. In primis vero Persarum parodus ad hanc omnem rationem declarandam idonea videtur. Etenim si recte observavi, systemata ἐξ ὁμοίων, quæ vocantur, in tragœdia non esse solita ab universo choro cantari, hoc carmen eximia arte ita factum est, ut a solius coryphæi recitatione paullatim quasi per gradus ad concentum totius chori transeatur. Nam quum coryphæus anapæstis de expeditione Xerxis exposuisset, partes chori, nisi mea me conjectura fallit, numeris Ionicis carmen epodicum canunt, idque eo ab aliis hujusmodi carminibus diversum, quod epodus duobus stropharum paribus subjecta non ultimum locum obtinet: additur enim post eam alia Ionica stropha cum sua antistropha: tum vero trochaicæ strophæ sequuntur, barbara exclamatione interpellatæ, quas maxime consentaneum est a toto choro cani. Similis conformatio est parodi, quæ in Agamemnone

est, nisi quod in ea statim epodum universi chori concentus excipit, si quidem recte de hac re statuimus. Illud quidem non vereor ne quis nobis objiciat, quod oratio Calchantis, quæ in antistropha incepta est, in epodo demum finiatur. Nam non solum versus ille, quo et stropha utraque et epodus terminatur,

αἴλινον, αἴλινον εἰπέ· τὸ δ' εὖ νικάτω,

interpellat orationem illam Calchantis, sed ne ab rei natura quidem abhorret, orationis, quam plures audiverunt, relationem ab alio incipi, ab alio autem continuari atque ad finem perduci. Aliter crediderim Phœnissarum parodum conformatam esse, in qua quum prima antistrophæ verba magis nexa sint cum prægressa stropha, quam ut mutari personas credibile sit, aut tota parodus ab universo choro cani, aut sola epodus parti alicui tributa videtur. Rursus aliam rationem parodi, quæ in Oreste est, esse puto. Quæ quum tota ex metris Glyconeis composita sit, strophasque contineat duas cum earum antistrophis, inter quas media epodus est, quæ propter hanc ipsam rem potius mesodus dici debet, quo eam nomine supra p. 348. nominavi: tota videri posset ab universo choro cantata esse, nisi tam brevis esset epodus illa, ut, si ab iisdem personis caneretur, non justam ad strophas comparationem habitura esset. Quare suspicor hos tres versiculos ab exigua chori parte inter strophas recitatos esse: cui conjecturæ non repugnat sententia, versibus illis expressa, si quis eam cum stropharum argumento contulerit. Est autem hæc:

τίς νόσος, ἢ τίνα δάκρυ', ἢ
τίς ἔλεος μείζων κατὰ γᾶν,
ἢ ματροκτόνον αἷμα χειρὶ θέσθαι.

11. Comœdia vetus, etsi chorica carmina multa habet, tamen ea multum a parodi tragicæ et stasimorum gravitate aliena sunt. Quare interdum monostrophica sunt, ut in Equitibus v. 973. seqq. alibi autem, quod tamen rarum est, proodum et mesodum habent, ut in Thesmoph. 1136. quod carmen supra p. 348. emendatum dedimus. De distributione chori in his carminibus speramus aliquando accuratius quæsitum iri.

12. Sed ut ad tragicorum parodos et stasima redeam, miram sæpe in his difficultatem habent epodi. Quarum etsi quædam ita aperte epodi sint, ut nulla plane dubitatio relinquatur, tamen aliæ tanta sunt metrorum similitudine factæ, ut antistrophicorum speciem etiam obtrudere videantur. Quo in genere diligenter cavendum est, ne hæc res fraudem faciat, quæque epodi sunt, in antistrophica cogantur. Id quod et mihi et aliis accidisse memini. Tantoque proclivior via ad errorem est, quod ubique prius de antistrophicis, quam de epodo vel alio responsionis experti carmine cogitandum est. Exempla epodorum, quas facile quis pro antistrophicis habere possit, inveniuntur in Prometheo v. 425. v. 900. in Persis v. 93. in Hecuba v. 943. et alibi. Contra, aliis in locis quæ vulgo epodi putabantur, si non totas, at ex parte saltem antistrophicas esse non dubium videtur, ut in Oreste v. 832. de quo loco dixi supra cap. 3, 16. p. 348. et in Iphigenia in Aulide

v. 574. de quo loco dictum ibidem p. 349. Neque aliter sentio de epodo in Phœnissis v. 681. quæ, nisi egregie fallor, ex his constat antistrophicis:

καὶ σέ, τὸν προμάτορός — στρ.
ποτε γένεθλον, ὦ Διὸς
Ἰοῦς τ᾽ ἔκγονον,
ἐκάλεσ᾽, ἐκάλεσ᾽, ἰώ, βαρβάρῳ βοᾷ,
ἰώ, βαρβάροισιν ἐν λιταῖς·
βᾶθι, βᾶθι τάνδε γᾶν·
σοί νιν ἔκγονοι κτίσαν·
ᾇ διώνυμοι θεαί, — ἀντ.
Περσέφασσα, καὶ φίλα
Δαμάτηρ θεά,
πάντων ἄνασσα, πάντων δὲ Γᾶ τροφός,
ἐκτήσαντο· πέμπε πυρφόρους
θεάς· ἄμυνε τᾷδε γᾷ·
πάντα δ᾽ εὐπετῆ θεοῖς.

Vitiatam enim esse vulgatam lectionem arguere videntur codd. Florentini, quorum unus Ἰοῦς τ᾽ ἔκγονον, alius ποτ᾽ Ἔπαφον ἔκγονον habet. Itaque de his, quæ vere epodi sunt, ita tenendum est, sæpe in iis eadem metra repetita, sed mixta etiam aliis metris, inveniri, ut ea re interdum partes earum sibi simillimæ sint. Nam quod in Britannorum Diario classico, si bene memini, ab nescio quo proditum legi, binos semper æquales versus in epodis esse a tragicis conjunctos, id ejusmodi est, ut mirer in mentem cuiquam venire potuisse.

13. Præter parodum et stasima commemoranda sunt etiam ea carmina, quibus interdum finiuntur tragœdiæ. Hæc parodo, quam stasimis similiora sunt. Constant autem ex antistrophicis. Ejusmodi est chorus eorum, qui in Æschyli Eumenidibus Furias ad destinatas sedes deducunt, et in Supplicibus ejusdem poëtæ carmen, quod Danaides cum ancillis suis alternantes canunt.

14. Non minus memorabile est aliud carminis genus, quo et tragici et comici utuntur: quod ita factum est, ut ex una tantum stropha constet, cujus antistropha non statim, sed post aliquot actorum versus, atque interdum post satis magnam fabulæ partem sequatur. Hujusmodi strophæ nunc longiores sunt, ut in Philocteta v. 391. et 507. Æschylus autem in Eumenidibus, quæ fabula plura continet hujus generis exempla, etiam eadem verba omnia iteravit, quod ille etiam in stasimis nonnumquam et commis fecit, ut in Septem ad Thebas, in Agamemnone, in Supplicibus. Nunc breviores sunt strophæ istæ, compositæ plerumque ex genere dochmiaco, ut in Æschyli Septem ad Thebas, et in Supplicibus.

15. Perraro stropha chori invenitur solitaria, omnique antistropha carens: quod non videtur, nisi in magna quadam et insolita animorum commotione admissum esse. Hujusmodi exemplum est in Trachiniis v. 205. de quo scholiastes: τὸ μελιδάριον οὐκ ἔστι στάσιμον, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῆς ἡδονῆς ὀρχοῦνται. Videtur autem et hoc carmen a diversis chori partibus cani, et sic etiam separatæ illæ ab antistrophis suis strophæ non esse universi chori.

16. Multo certius etiam illa chori carmina non ab universo choro, sed a diversis ejus partibus cani in promptu est, in quibus non cuique strophæ suæ antistropha subjicitur, sed, ut in commis plerumque factum videmus, artificiosior aliquis ordo stropharum est. Perrarum hoc genus est in carminibus solius chori. Exemplum exstat in Choëphoris a v. 781. in quo hic est stropharum ordo:

α'. β'. α'. γ'. μεσῳδός. γ'. δ'. β'. δ'.

CAP. XXIII.

DE SYSTEMATIS ANTISTROPHICORUM.

1. Monet autem ipse rerum ordo, ut jam de artificiosa illa copulatione stropharum dicamus, in qua dici vix potest, quantam poëtæ Græcorum scenici operam collocaverint. Propria est hæc ratio illorum canticorum, quæ vel a solis actoribus sine choro, vel a choro cum actoribus verba conferente, vel a partibus aliquibus solius chori alternatim canuntur. Et plerumque quidem inter chorum et actores hæc cantica divisa sunt: quæ in tragœdia κόμμοι vocantur. Aristoteles de arte poëtica c. 12. κόμμος δέ, θρῆνος κοινὸς χοροῦ καὶ ἀπὸ σκηνῆς. Sæpe tamen etiam soli actores hæc carmina habent, eaque sunt, quæ ἀπὸ σκηνῆς vocari videntur. Quæ si Aristoteles in loco, quem supra cap. 19, 4. attuli, negat antistrophica esse, meminisse debemus, quoniam sibi problemata illa scribebat, negligentius eum loquutum esse, neque aliud voluisse indicare, quam actorum carmina sæpe, et recte quidem, carere antistrophis. Raro solus chorus in partes divisus alternatim isto modo canit: cujus rei exemplum attuli in fine prægressi capitis.

2. Non est autem putandum, temere poëtas et sine certa ratione a simplici stropharum atque antistropharum consequutione discessisse, sed semper hac quoque in re æqualitatem illam, quæ tot aliis in rebus cernitur, admirabili diligentia observarunt. Breviter, nec satis explicate indicata hæc ratio est ab Hephæstione p. 68. (123) his verbis: κατὰ περικοπὴν δέ ἐστιν ἀνομοιομερῆ, ὁπόταν ἐκθέμενος ὁ ποιητὴς ὁπόσα δή ποτε συστήματα διάφορα, ἐπαγάγῃ ἐκ τῶν αὐτῶν συστημάτων συνεστῶσαν περικοπήν· ὥστε τὰ μὲν ἐν ἑκατέρᾳ ἢ ἑκάστῃ περικοπῇ συστήματα ἀνόμοια εἶναι ἀλλήλοις, τὰς δὲ περικοπὰς ἀμφοτέρας ἀλλήλαις ὁμοίας, ἢ πάσας. Nam non modo admodum varia est hæc stropharum dispositio, sed sæpe etiam plura stropharum systemata, (ita enim vocabimus, quas περικοπὰς dicit Hephæstio) vel adnexa sibi, vel inter se conjuncta sunt.

3. Non est obscurum, hanc pene incredibilem diligentiam, qua istæ responsiones elaboratæ sunt, prorsus inutilem futuram fuisse, nisi loci, in quibus actores chorusve vel dispositi erant, vel deinceps consistebant, pari arte designati, statim oculis spectatorum ordinem illum, cujus rationem et virtutes in legendo vix ac ne vix quidem animadvertimus, aperuissent, et quid quoque tempore, atque a quo canendum esset, certo indicio significassent. Quamobrem minime

dubium videtur, poëtas in componendis hisce carminibus designatione quadam et descriptione opus habuisse, ex qua ut loci discessionesque personarum, ita ordo, quo deinceps strophæ canendæ essent, eluceret. De qua descriptionum arte et ratione quum nihil nobis traditum sit ab antiquis, perdifficile est aliquam viam invenire, quæ in tanta horum systematum varietate simul et locorum et successionis æqualitate indicanda satisfaciat. Non desperaverim tamen, fore, ut hoc quoque sollertium hominum sagacitate expediatur. Ego quidem eam semper rationem sequutus sum, ut strophas atque antistrophas iisdem litteris designatas eo ordine, quo deinceps in quoque carmine sese excipiunt, vel uno in versu, vel aliam sub alia adnotarem, ac deinde singula ejusdem litteræ paria semicirculo vel superne, vel infra, vel in latere conjungerem. Ita hi semicirculi facile æqualitatem partium ostendunt, aut si qua sint inæqualia, de errore admonent. Curandum est autem hac in re, ut si nimia sit semicirculorum copia, ii, qui sibi respondent, satis a cæteris distinguantur. Sequutus est rationem nostram Seidlerus, in cujus libro de versibus dochmiacis plures hujusmodi formæ descriptæ sunt.

4. Plerumque autem his systematis non solum cantica chori actorumque, sed etiam qui inter hæc medii sunt anapæsti vel trimetri comprehenduntur. Eademque, quæ in ipsis strophis observata est æqualitas, etiam in personarum vicibus custodiri solet, nunc in antistropha eodem modo, quo in stropha, nunc ordine inverso, et tanta quidem diligentia, ut, si in mediis versibus mutatur persona, utrobique id in eodem pede, cujusque pedis eadem in syllaba fiat. Quæ res sæpe indicium facit personarum in codicibus aut male indicatarum, aut omissarum, quod plerumque factum est in iis, quæ a diversis partibus chori, vel etiam a singulis cantoribus canuntur. Ac singulos cantores interdum loqui vel canere quum aliquot abhinc annis amicos quosdam monuissem, exemplo usus, quod supra commemoravi in fine cap. 20. jam pervulgatum esse video. Monitumque est ea de re, sed paucis in locis, a veteribus scholiastis, ut ad Æschyli Septem ad Thebas et Eumenides. Exempla dedi in meis Herculis Furentis et Supplicum Euripidis editionibus: de quibus si non persuasi quibusdam, non id mirandum puto: nam qui nihil præter verba et canones grammaticos in antiquis scriptoribus venantur, hi, quod ultra est, oderunt curare. Cæterum vehementer dubito, an semel instituta personarum æquali divisione non licere sibi putaverint tragici, aliquando ab ea discedere. Inveniuntur tamen, nisi fallor, antistrophica, in quibus non est omnino instituta æqualis personarum distributio: sed ea apud tragicos certe perrara sunt, frequentiora autem in comœdiis.

5. Præterea sæpe etiam aliud genus responsionis invenitur, quod positum est in voce eodem loco antistrophæ, maxime in fine versus, iterata. Qui usus, alienus ab lyrica poësi, proprius est antistrophicorum in scena. Atque etsi negari non potest, sæpe hac in re aliquid venustatis inesse, tamen hoc actorum maxime caussa institutum videtur, quia hæ ejusdam vocabuli iterationes memoriam in verbis modisque ediscendis mirifice adjuvant. Quod in magna et stro-

pharum multitudine, et modorum varietate non leve esse putandum est.

6. Omnem illam rationem antistrophicorum apta comparatione disponendorum, personarumque in iis distribuendarum, tribus exemplis illustrare volo, ex quibus satis ars illa et diligentia, quam huic rei impenderunt tragici, intelligi poterit. Perlongum carmen est in Choëphoris Æschyli a v. 312. cujus strophas quum ante hos duodeviginti annos in libello observationum criticarum in Æschylum et Euripidem distinxissem, ordine tamen et lege systematis non indicato, fuerunt, qui stropharum ordinem nimis perturbatum esse rati, dum meliorem dare conabantur, eum perverterent. Carminis illius hæc dispositio est:

α′. Orestes.
β′. Chorus.
α′. Electra.
γ′. Chorus: anapæsti.
δ′. Orestes.
β′. Chorus.
δ′. Electra.
μεσῳδός. Chorus: anapæsti.
ε′. Electra.
ϛ′. Chorus.
ε′. Orestes.
γ′. Chorus: anapæsti.
ζ′. Electra.
ϛ′. Chorus.
ζ′. Orestes.

η′. Electra.
ϑ′. Orestes.
ϑ′. Electra.
η′. Electra.

ι′. Orestes. Electra. Chorus.
ι′. Orestes. Electra. Chorus.

ια′. Chorus.
ια′. Chorus.

Quattuor hic sunt stropharum systemata, quorum in primo altera pars inversum habet personarum Electræ et Orestis ordinem; secundum systema hac lege compositum est, ut prima et ultima stropha ab eadem persona, duæ mediæ a diversis canantur; in tertio eodem ordine personæ sibi in stropha atque antistropha succedunt; quartum totum chori est. Secundum exemplum ex Agamemnone depromam. In ea fabula v. 1457—1585. systema constituunt ex duobus systematis compositum, quod exemplo esse potest, quantum lucri ad rem criticam ex his descrip-

tionibus accedat. Nam stropharum ordine et positu cognito, mendæ, lacunæ, interpretamenta, quæ alioqui certo deprehendere sæpe difficillimum foret, jam extra dubitationem poni apparet. Systema illud sic est comparatum:

α'. Chorus.
β'. Chorus: anapæsti.
γ'. Chorus.
δ'. Clytæmnestra: anapæsti.
α'. Chorus.
δ'. Clytæmnestra: anapæsti.
  ε'. Chorus.
  ϛ'. Chorus: anapæsti.
  ζ'. Chorus.
  η'. Clytæmnestra; anapæsti.
  ε'. Chorus.
  ϛ'. Chorus: anapæsti.
  ζ'. Chorus.
  η'. Clytæmnestra: anapæsti.
θ'. Chorus.
β'. Chorus: anapæsti.
γ'. Chorus.
ι'. Clytæmnestra: anapæsti.
θ'. Chorus.
ι'. Clytæmnestra: anapæsti.

Tertium denique adjiciam carmen anapæsticum, in quo aliqui dactylici et dochmiaci versus sunt, ex Hecuba a v. 156. ed. Pors. Ejus hæc est descriptio;

α'. προῳδ. β'. β'. γ'. γ'. ἐπῳδ. α'.

Personæ sibi in strophis *α'*, *α'*, *γ'*, *γ'*, inverso ordine respondent; in strophis *β'*, *β'*, propter màjorem animorum perturbationem non est servata personarum responsio. Carmen illud ita restituendum puto.

Ε. *οἱ 'γὼ μελέα, τί ποτ' ἀπύσω;* *στρ. α'.*
ποία νάχώ; ποῖον ὀδυρμόν;
δειλαία δειλαίου γήρως,
  δουλείας τᾶς οὐ τλατᾶς,
  τᾶς οὐ φερτᾶς. ὤ μοί μοι.
τίς ἀμύνει μοι; ποία γενεά,
ποία δὲ πόλις; φροῦδος πρέσβυς,
φροῦδοι παῖδες,
ποίαν, ἢ ταύταν ἢ κείναν
στείχω; ποῖ δ' ἑσθῶ; ποῦ τις θεῶν
ἐπαρωγός; ἰὼ κάκ' ἐνεγκοῦσαι
Τρῳάδες, *ὦ κάκ' ἐνεγκοῦσαι*
πήματ', ἀπωλέσατ', ὠλέσατ'· οὐκέτι μοι βίος
  ἀγαστὸς ἐν φάει.
  τλάμων, ἄγησαί μοι, πούς,

ἄγησαι τᾷ γηραίᾳ
πρὸς τάνδ' αὐλάν· ὦ τέκνον, ὦ παῖ
δυστανοτάτας ματέρος, ἔξελθ'
οἴκων· ἄϊε ματέρος αὐδάν,
ὦ τέκνον, ὡς εἰδῇς, πρ.
οἵαν, οἵαν αἴω φάμαν
περὶ σᾶς ψυχᾶς. Π. ἰὼ ἰώ,
μᾶτερ, μᾶτερ, τί βοᾷς; τί νέον
καρύξασ', οἴκων μ', ὥς τ' ὄρνιν,
θάμβει τῷδ' ἐξέπταξας;
Ε. ὤ μοι τέκνον. Π. τί με δυσφημεῖς; στρ. β'.
φροίμιά μοι κακά. Ε. αἶ αἶ σᾶς ψυχᾶς.
Π. ἐξαύδα, μὴ κρύψῃς δαρόν.
δειμαίνω, δειμαίνω, μᾶτερ, ἀντ. β'.
τί ποτ' ἀναστένεις. Ε. ὦ τέκνον, τέκνον
μελέας ματρός. Π. τί τόδ' ἀγγέλλεις;
Ε. σφάξαι σ' Ἀργείων κοινὰ στρ. γ'.
συντείνει πρὸς τύμβον γνώμα
Πηλείδα, γέννα.
Π. οἴ μοι, μᾶτερ, πῶς φθέγγει ἀντ. γ'.
ἀμέγαρτα κακῶν; μάνυσόν μοι,
μάνυσον, μᾶτερ.
Ε. αὐδῶ, παῖ, δυσφήμους φάμας· ἐπ.
ἀγγέλλουσ' Ἀργείων δόξαι
ψήφῳ σᾶς περὶ μοι ψυχᾶς.
Π. ὦ δεινὰ παθοῦσ', ὦ παντλάμων, ἀντ. α'.
ὦ δυστάνου μᾶτερ βιοτᾶς,
οἵαν, οἵαν αὖ σοι λώβαν,
λώβαν ἐχθίσταν, οἴμοι,
ἀῤῥήταν τ' ὦρσεν δαίμων;
οὐκέτι σοι παῖς ἅδ'· οὐκέτι δὴ
γήρᾳ δειλαίᾳ δειλαίῳ
ξυνδουλεύσω.
σκύμνον γάρ μ', ὥστ' οὐρειθρέπταν
μόσχον, δειλαία δειλαίαν
εἰσόψει χειρὸς ἀναρπαστὰν
σᾶς ἄπο, λαιμότομόν θ' Ἅδᾳ
γᾶς ὑποπεμπομέναν σκότον, ἔνθα νεκρῶν μέτα
τάλαινα κείσομαι.
σὲ μὲν, ὦ μᾶτερ δύστανε βίου,
κλαίω πανοδύρτοις θρήνοις·
τὸν ἐμὸν δὲ βίον, λώβαν, λύμαν τ',
οὐ μετακλαίομαι, ἀλλὰ θανεῖν μοι
συντυχία κρέσσων ἐκύρησεν.

CAP. XXIV.

DE INTERPELLATIONE ANTISTROPHICORUM.

1. Philologiæ, ut omnium artium ac doctrinarum, hic semper et fuit cursus, et erit, ut in quaque parte primo nullæ sint regulæ, deinde omnia plena fiant regularum, postremo etiam de exceptionibus cogitetur. Initia enim scientiæ rudi materia constant, cujus naturam dum cognoscere studet mens humana, comparandis similibus, secernendis dissimilibus regulas condit, quibus varietatem illam materiæ regat atque in partes quasdam describat. In qua re non mirum est, modum solere excedi. Nam successu alacriores facti, nihil esse putamus, quod non possit ad regulam conformari, usque dum exceptionum vel multitudine vel firmitate moniti, fontibus regularum investigandis eo pervenimus, ut, quousque vis earum et usus pertineat, intelligamus. Hic igitur cursus quum ab ipsa natura præfinitus sit, non est, quod quemquam pœniteat, nimium aliquando tribuisse regulis, modo se postea liberaverit ab isto servitio. Dixi hæc propterea, quia nihil facilius est, quam, ubi omnia plena videas antistrophicorum summa arte elaboratorum, eamdem rationem transferre etiam ad eas fabularum partes, in quibus aut non est usurpata, aut alio, quam solito modo, tractata. Id quum et mihi, et aliis, in iisque præcipue Seidlero acciderit, tanto magis monendos arbitror, qui hoc in genere litterarum studium aliquod collocant, ut meminerint, esse etiam, quæ, quantumvis speciem antistrophicorum præ se ferant, tamen aut non sint, aut non omni ex parte omnique modo antistrophica. Simulque, dum hæc disputo, locos illos omnes, quos in dissertatione de usu antistrophicorum in Græcorum tragœdiis attigi, præter eos, de quibus jam supra dictum est, alia ac meliore, si possim, ratione tractabo, iisque alios quosdam adjiciam.

2. Ac primo commemorabo interpellationes antistrophicorum. Placuit enim poëtis interdum aut aliena persona, aut alieno cantico, aut propter aliam aliquam caussam interpellare ac perturbare antistrophica. Prima illa forma, quæ fit aliena persona aliquid interloquente, usum esse Euripidem in Ione a v. 219. præclare animadvertit Thomas Tyrwhittus, vir excellentis ingenii. Eo enim in loco dum choricæ mulieres inter se carmen antistrophicum canunt, in secunda antistrophica Ionem compellant, qui respondet versibus anapæsticis, nullos in stropha alios anapæstos oppositos habentibus, ita ut antistropha, cujus stropha uno tenore cantata fuerat, nunc particulatim, interloquente idemtidem Ione, conatur: in qua re observandum est, syllabas finales versuum et strophicorum et anapæsticorum non iis syllabis, quæ in quoque genere succedere debebant, sed iis quæ revera statim sequuntur, ab altero pronunciatæ, accommodatas esse. Antistropha illa hæc est: versus anapæsticos autem diductis litteris distinxi:

Χ. σέ τοι, τὸν παρὰ ναὸν αὐ-
δῶ, θέμις γυάλων ὑπερ-
βῆναί μοι ποδὶ λευκῷ;
Ι. οὐ θέμις, ὦ ξέναι.
Χ. οὐδ' ἂν ἐκ σέθεν ἂν πυθοίμαν αὐδάν;
Ι. τίνα δῆτα θέλεις;
Χ. ἆρ' ὄντως μέσον ὀμφαλὸν
γᾶς Φοίβου κατέχει δόμος;
Ι. στέμμασί γ' ἐνδυτόν, ἀμφὶ δὲ Γοργόνες.
Χ. οὕτω καὶ φάτις αὐδᾷ.
Ι. εἰ μὲν ἐθύσατε πέλανον πρὸ δόμων,
καί τι πυθέσθαι χρῄζετε Φοίβου,
πάριτ' εἰς θυμέλας· ἐπὶ δ' ἀσφάκτοις
μήλοισι δόμων μὴ πάριτ' εἰς μυχόν.
Χ. ἔχω μαθοῦσα· θεοῦ δὲ νόμον οὐ παρα-
βαίνομεν· ἃ δ' ἐκτός, ὄμμα τέρψει.
Ι. πάντα θεᾶσθ', ὅ τι καὶ θέμις, ὄμμασι.
Χ. μεθεῖσαν δεσπότας
θεοῦ με γύαλα τάδ' εἰσιδεῖν.
Ι. δμωαὶ δὲ τίνων κλῄζεσθε δόμων;
Χ. Παλλάδος ἔνοικα τρόφιμα μέλαθρα
τῶν ἐμῶν τυράννων.
παρούσας δ' ἀμφὶ τάδ' ἐρωτᾷς.

3. Multo magis mira conformatio est carminis, quod est in Ranis Aristophanis a v. 208. Id sic restituendum videtur.

ΧΑ. ὠὸπ ὄπ, ὠὸπ ὄπ. πρ.
ΗΜ. βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ. στρ. α′.
ΗΜ. βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ. ἀντ. α′.
1 ΚΟΡ. λιμναῖα κρηνῶν τέκνα, στρ. β′.
2 ξύναυλον ὕμνων βοὰν
3 φθεγξώμεθ' εὔγηρυν ἐμὰν ἀοιδάν,
ΧΟ. κοὰξ κοάξ,
4 ΚΟΡ. ἣν ἀμφὶ Νυσήϊον
5 Διὸς Διώνυσον ἐν
6. Λίμναισιν ἰαχήσαμεν
7 ἡνίχ' ὁ κραιπαλόκωμος
8 τοῖς ἱεροῖσι χύτροισιν
9 χωρεῖ κατ' ἐμὸν τέμενος λαῶν ὄχλος.
ΧΟ. βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ.
Δ. ἐγὼ δέ γ' ἀλγεῖν ἄρχομαι στρ. γ′.
τὸν ὄῤῥον, ὦ κοὰξ κοάξ.
ὑμῖν δ' ἴσως οὐδὲν μέλει.
ΧΟ. βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ.
Δ. ἀλλ' ἐξόλοισθ' αὐτῷ κοάξ. μεσ.
οὐδὲν γάρ ἐστ' ἀλλ' ἢ κοάξ.
10 ΚΟΡ. εἰκότως γ', ὦ
11 πολλὰ πράττων. ἐμὲ γὰρ ἔστερ-

12 ἔϰν μὲν εὔλυροί τε Μοῦσαι,
13 καὶ κεροβάτας Πὰν ὁ καλαμό-
14 φθογγα παίζων, προσεπιτέρπε-
15 ται δ' ὁ φορμικτὰς Ἀπόλλων,
16 ἕνεκα δόνακος, ὃν ὑπολύριον
17 ἔνυδρον ἐν λίμναις τρέφω.
18 ΧΟ. βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ.
Δ. ἐγὼ δὲ φλυκταίνας γ' ἔχω, ἀντ. γ'.
χὠ πρωκτὸς ἰδίει πάλαι,
κᾆτ' αὖθις ἐγκύψας ἐρεῖ,
βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ.
1 ἀλλ', ὦ φιλῳδὸν γένος, ἀντ. β'.
2 παύσασθε. ΚΟΡ. μᾶλλον μὲν ουν
3 φθεγξώμεθ', εἰ δήποτ' εὐ-
10 ηλίοις ἐν ἁμέραισιν
11 ἡλάμεσθα διὰ κυπείρου
12 καὶ φλέω, χαίροντες ᾠδῆς
13 ἐν πολυκολύμβοισι μέλεσιν,
14 ἢ Διὸς φεύγοντες ὄμβρον
15 ἔνυδρον ἐν βυθῷ χορείαν
16 αἰόλαν ἐφθεγξάμεσθα
17 πομφολυγοπαφλάσμασιν.
18 ΧΟ. βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ.
Δ. τουτὶ παρ' ὑμῶν λαμβάνω. στρ. δ'.
ΚΟΡ. δεινὰ τἄρα πεισόμεσθα.
Δ. δεινότερα δ' ἔγωγ' ἐλαύνων,
εἰ διαῤῥαγήσομαι.
ΧΟ. βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ.
Δ. οἰμώζετ'· οὐ γάρ μοι μέλει. ἀντ. δ'.
ΚΟΡ. ἀλλὰ μὴν κεκραξόμεσθα γ'
ὁπόσον ἡ φάρυγξ ἂν ἡμῶν
χανδάνῃ δι' ἡμέρας,
ΧΟ. βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ.
Δ. τούτῳ γὰρ οὐ νικήσετε. ἐπῳδ.
ΚΟΡ. οὐδὲ μὴν ἡμᾶς σὺ πάντως.
Δ. οὐδὲ μὴν ὑ–
μεῖς γ' ἔμ' οὐδεπώποτε.
κεκράξομαι γάρ, κἄν με δεῖ, δι' ἡμέρας,
ἕως ἂν ὑμῶν ἐπικρατήσω τοῦ κοάξ.
ΧΟ. βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ.

Versiculum, quem in tertia stropha omisi, non habet optimus codex Venetus. Idem in secundæ antistrophæ v. 13. πολυκολύμβοισι præbet, quod est etiam apud Suidam in φλέων. Addidi ἐν, et in strophæ v. 12. μέν. Coryphæi personam distinxi a choro. Hoc in carmine stropharum hæc esse debebat dispositio:

προῳδ' α'. α'. β'. β'. ε'. ε'. ἐπῳδ.

Sed turbat hoc systema Bacchus, qui facit ut ei aliud, ex strophis γ', γ', inter quas media est mesodus, interponatur. Id interponi debebat

inter strophas β′, β′: sed temere ille interloquens perturbat ordinem. Ita fit, ut quum ipse antistropham β′ exordiatur, chorus verba ejus excipiens pergat: sed omittens aliquot versus statim ex tertio versu ad decimum transit, catalexi tertii versus in dipodiam trochaicam, quæ decimo deerat, transformata.

4. Quædam in comœdia antistrophicorum interruptiones tantum abest ut librariis imputari debeant, ut ipsi poëtæ risus captandi caussa aliquid perturbasse videantur. Eximium hujus rei exemplum, nisi magnopere fallor, in Aristophanis Ecclesiazusis est a v. 900. in quo non modo alii versus cantico mixti sunt, sed etiam tria verba inserta omni metro carentia. Neque enim quemquam ita puto a venustate et leporibus alienum inventum iri, qui non sentiat, pauca verba, si apte voce gestuque rei accommodato proferantur, prosa oratione in poësi adjecta ob id ipsum maxime ridicula esse. Neque orationem prosam ita a comœdia exclusam esse ut nusquam locum inveniat, satis testantur præconum proclamationes, ut in Thesmophoriazusis v. 295. quales locos qui hodie metris scriptos putabit eum satius erit a prosa veterum pariter atque a poësi manum abstinere. Igitur carmen illud ita scribendum videtur: distinxi autem, quæ antistrophica sunt, signis quibusdam et numeris versuum:

1 ΝΕ. " μὴ φθόνει ταῖσιν νέαισι· στρ. α′.
2 " τὸ τρυφερὸν γὰρ ἐμπέφυκε
3 " τοῖς ἁπαλοῖσι μηροῖς.
4 " κἀπὶ τοῖς μήλοις ἐπανθεῖ·"
σὺ δ', ὦ γραῦ,
5 " παραλέλεξαι, κἀντέτριψαι
6 " τῷ θανάτῳ μέλημα."
1 ΓΡ. " ἐκπέσοι σου τὸ τρῆμα, ἀντ. α′.
2 " τό τ' ἐπίκλιντρον ἀποβάλοιο,
3 " βουλομένη σποδεῖσθαι,
4 " κἀπὶ τῆς κλίνης ὄφιν εὕ-
5 " ροις τε καὶ προσελκύσαιο,
6 " βουλομένη φιλῆσαι."
1 ΝΕ. " αἶ αἶ, τί ποτε πείσομαι; στρ. β′.
2 " οὐχ ἥκει μοὐταῖρος,
3 " μόνη δ' αὐτοῦ λείπομ', ἡ
4 " γάρ μοι μήτηρ ἄλλῃ"
βέβηκε· καί τοι τἄλλα γ' οὐ-
δεν τὰ μετὰ ταῦτα δεῖ λέγειν.
5 " ἀλλ', ὦ μαῖ', ἱκετεύομεν, κά-
6 " λει τὸν ὀρθαγόραν, ὅπως
7 " σαυτῆς ἂν κατόναι', ἀντιβολῶ σε."
1 ΓΡ. " ἤδη τὸν ἀπ' Ἰωνίας" ἀντ. β′.
τρόπον, τάλαινα, κνησιᾷς,
δοκεῖς δέ μοι
καὶ λάβδα κατὰ τοὺς Λεσβίους.
5 " ἀλλ' οὐκ ἄν ποθ' ὑφαρπάσαιο

6 “ τἀμὰ παίγνια· τὴν δ' ἐμὴν
7 “ ὥραν οὐκ ἀπολεῖς, οὐδ' ἀπολήψει.”

De posteriore stropha atque antistropha jam supra monui cap. 3.

5. Hujusmodi lusu etiam in Vespis videtur usus esse Aristophanes v. 317. ubi senex in domo sua inclusus, dolens, quod sibi non cum sodalibus suis in judicium ire liceat, ita nunc loquitur, nunc canit:

φίλοι, τήκομαι
1 “ μὲν πάλαι διὰ τῆς ὀπῆς” στρ.
ὑμῶν ὑπα-
3 “ κούων· ἀλλὰ γὰρ οὐχ οἷός τ'
4 “ εἰμ' ᾄδειν. τι ποιήσω;”
1 “ τηροῦμαι δ' ὑπὸ τῶνδ'· ἐπεὶ ἀντ.
2 “ βούλομαί γε πάλαι μεθ' ὑ-
3 “ μῶν ἐλθὼν ἐπὶ τοὺς καδί-
4 “ σκους, κακόν τι ποιῆσαι.”

Ita quum omnino librorum scripturam recte se habere apparet, tum etiam verbum ᾄδειν, quod Toupio aliisque sensu carere visum est, sensum præbet aptissimum. Nam senex, quum incipit canere, præ ægritudine numeris modisque excidit, quod ipsum verbis illis significat. Porsonus in additamento ad Hecubam p. 80. fecit, quod in librariis alibi ipse vituperat: in trimetros coëgit, qui non sunt trimetri.

6. Aliud exemplum, in quo non solum antistrophica, sed etiam stropha solitaria interpellatur, ex Sophocle in capite sequente dabimus.

CAP. XXV.

DE CANTICIS SOLUTIS.

1. Reliquum est, ut de eo genere carminum dicatur, quod grammatici ἀπολελυμένον vocant. Quorum ratio etsi ad doctrinam non est valde impedita, tamen, ubi de singulis carminibus judicandum est, nihil est in omni re metrica, quod pluribus sit et majoribus dubitationibus obnoxium. Nam quum illud primum sit critici in hoc genere officium, ut antistrophica investiget, quæ sæpissime erroribus librariorum, lacunisque et additamentis obscurata sunt, facillime fieri potest, ut quis, aut, quæ sunt antistrophica, solutis metris scripta putet, aut, quæ libera sunt responsionibus, mutando in antistrophica redigat. Et hunc quidem ad errorem tanto proclivior via est, quod sæpe soluta carmina mixta sunt antistrophicis, ut animadversis aliquot responsionibus, spes alatur, omnia in antistrophas cogi posse. Ab utroque errore non aliter caveri licet, quam primo, omni adhibenda cura, ut, si quæ sint antistrophica, ea ne nos fugiant, deinde autem, quod

multo difficilius est, abstinendo a temeritate corrigendi: qua in re multum refert scire, primo, qui usitati et probabiles numeri sint; deinde quid in quoque numeri genere permissum sit; denique quæ emendandi ratio non a verisimilitudine abhorreat. Sed hæc quidem, quæ ad critici artem atque officium pertinent, non sunt hujus loci. Nostrum nunc est, de ratione et constructione carminum, quæ ἀπολελυμένα vocantur, explicare.

2. Atque Hephæstio quum p. 66. (119) hanc definitionem posuisset: ἀπολελυμένα δέ, ἃ εἰκῇ γέγραπται καὶ ἄνευ μέτρου ὡρισμένου· οἷόν εἰσιν οἱ νόμοι οἱ κιθαρῳδικοὶ Τιμοθέου· p. 69. (126) ita scribit: δεδειγμένου δ' ἡμῖν, τί ἐστι τὰ ἀπολελυμένα, φαμὲν εἶναι εἴδη τούτων τά τε ἄστροφα, καὶ τὰ ἀνομοιόστροφα, καὶ ἄτμητα. ἄστροφα μὲν οὖν ἐστὶ τὰ τηλικούτου μεγέθους ὄντα ἐπ' ἐλάχιστον, ὡς μηδὲ στροφῆς ὅλης εἶναι αὐτὰ ὑπονοητικά· ἀνομοιόστροφα δέ ἐστιν, ὅσα πάντως διαιρεῖται ἢ κατὰ πρόσωπον ἀμοιβαῖον, ἢ χοροῦ πρὸς ὑποκριτὴν ἀπόκρισιν, ἢ κατὰ ἐφύμνιον, ἢ κατὰ ἐπῳδόν, ἢ κατὰ ἄλλο τι ἐπιφώνημα. διαιρεῖται δὲ ἤτοι εἰς δύο, ἢ εἰς πλείω· ἐὰν μὲν οὖν εἰς δύο διαιρεθῇ, καλεῖται ἑτερόστροφον· ἐὰν δὲ εἰς πλείονα, ἀλλοιόστροφον, ἄτμητα δέ ἐστι τὰ τηλικαῦτα, ὥστε δύνασθαι μὲν τέμνεσθαι, μὴ μέντοι τι τεκμήριον ὑπάρχειν τοῦ τὸν ποιητὴν αὐτὰ τετμηκέναι, μήτε βραχυκαταληξίαν, μήτε τι ἕτερον τῶν διοριζόντων τὰ ποιήματα, οἷον ἐφύμνιον, ἢ ἀναφώνημα.

3. Hæ partitiones rem non exhauriunt. Quare servatis quidem appellationibus istis, sed additis quibusdam aliis, ita potius dicemus: ἀπολελυμένα aut ex solis metris quibusdam, aut ex strophis constare. Quæ ex solis metris constant, ἄστροφα sunt, quæ ἐπιφωνήματα, ἐπιφθεγματικά, ἐφύμνια vocantur; sin longiora sunt, quam ut strophæ nomen iis conveniat, ἄτμητα appellabuntur, qualia in νόμοις et fortasse in recentioribus dithyrambis, aliisque lyricæ poëseos generibus usurpata esse verisimile est. Illa autem ἀπολελυμένα, quæ ex strophis facta sunt, aut μονόστροφα sunt, si una stropha continentur, aut πολύστροφα, si pluribus. Πολύστροφα autem, si dissimiles strophas habent, ἀνομοιόστροφα; si similes, παρομοιόστροφα vocabuntur. Accedunt ad hæc tum variæ mixtiones, quum vel ἀνομοιόστροφα ac παρομοιόστροφα inter se, vel alterutra aut utraque antistrophicis aut antitheticis miscentur, tum etiam interpellationes stropharum. Atque ἄστροφα, ἄτμητα, et μονόστροφα nihil habent difficultatis. Quare hæc præteribo, et statim me ad πολύστροφα convertam.

4. Ex his facillima sunt ἀνομοιόστροφα. Hæc fere ex systematis quibusdam vel versibus nunc similibus, nunc dissimilibus composita sunt. Exemplo sit carmen in Oreste a v. 971. ed Pors.

Μόλοιμι τὰν οὐρανοῦ   στρ. α΄.
μέσον χθονός τε τεταμέναν
αἰωρήμασι πέτραν,
ἁλύσεσι χρυσέαισι φερομέναν
δίναισιν βῶλον ἐξ Ὀλύμπου,
ἵν' ἐν θρήνοισιν ἀναβοάσω
πατρὶ γέροντι Ταντάλῳ,
ὃς ἔτεκεν, ἔτεκε γενέτορας ἐμέθεν δόμων,

οἳ κατεῖδον ἄτας,
ποτανὸν μὲν δίωγμα πώλων — στρ. β'.
τεθριπποβάμονι στόλῳ
Πέλοψ ὁπότε πελάγεσι διε-
δίφρευσε Μυρτίλου φόνον
δικὼν ἐς οἶδμα πόντου,
λευκοκύμοσιν
πρὸς Γεραιστίαις
ποντίων σάλων
ἠόσιν ἁρματεύσας.
ὅθεν δόμοισι τοῖς ἐμοῖ- — στρ. γ'.
σιν ἦλθ' ἀρὰ πολύστονος,
λόχευμα ποιμνίοισι Μαιάδος τόκου,
τὸ χρυσόμαλλον ἀρνὸς ὁπότ'
ἐγένετο τέρας ὀλοόν, ὀλοὸν
Ἀτρέος ἱπποβότα.
ὅθεν ἔρις, τό τε πτερωτὸν — στρ. δ'.
ἁλίου προσέβαλεν ἅρμα,
τὰν πρὸς ἑσπέραν κέλευθον
οὐρανοῦ προσαρμόσασα
μονόπωλον ἐς ἀῶ·
ἑπταπόρου δὲ δρόμημα Πελειάδος — στρ. ε'.
εἰς ὁδὸν ἄλλαν Ζεὺς μεταβάλλει,
τῶνδέ τ' ἀμείβει θανάτους θανάτων,
τά τ' ἐπώνυμα δεῖπνα Θυέστου,
λέκτρα τε Κρήσσας Ἀερόπας δολί-
ας δολίοισι γάμοις, τὰ πανύστατα δ'
εἰς ἐμὲ καὶ γενέταν ἐμὸν ἤλυθε δόμων
πολυπόνοις ἀνάγκαις.

In penultimo versu non debebat ἤλυθε in ἦλθε mutari. Usitata hæc est dactylorum in pæonicum ordinem transitio, sequente præsertim versu ithyphallico. Vide supra cap. 11. 3. p. 422.

5. Plus dubitationis faciunt παρομοιόστροφα, in quibus quoniam similes sunt strophæ, facile quis adduci potest, ut, quæ dissimilia sunt, librariis, quam poëtis tribuere malit. Itaque sedulo cavendum est in hoc genere, ne nimio antistrophicorum indagandorum studio peccetur, refinganturque et in responsionem cogantur, quæ libera sunt responsionis necessitate. Est autem triplex stropharum inter ipsas similitudo; nam aut genere numeri fere eodem constant, aut initium habent idem, aut finiuntur eodem modo. Atque hæc quidem similitudo, quæ in fine eodem posita est, multo sæpius, quam quæ est in initio, invenitur. Illa infra in exemplis quibusdam cerni poterit. Nunc usitatioris formæ exempla dabo. Et primum Euripidis in Phœnissis v. 103. quod carmen Seidlerus de verss. dochm. p. 240. numeris valde reluctantibus in antistrophica coëgit. Observandum est autem in hujusmodi carminibus paracatalogen videri adhibitam esse, quæ, ut hodie quoque in cantu, quem recitativum vocant, fieri solitum est, certis et plenis numeris terminatur. Unde

similitudo illa clausularum est, quæ plerumque dochmiacæ sunt. Idem dictum volo de his carminibus, quorum strophæ certo initio inceptæ per paracatalogen deinde in alios numeros abeunt. Sunt autem παρομοιόστροφα in recentiori maxime tragœdia usurpata: etsi hujus quoque rei initia apud Æschylum inveniuntur in Septem ad Thebas: quem locum Seidlerus de verss. dochm. p. 181. seqq. non debebat totum in antistrophica redigere. Igitur sic Euripides.

Α. ὄρεγε νῦν, ὄρεγε γεραιὰν νέᾳ — στρ. α'.
χεῖρ' ἀπὸ κλιμάκων ποδὸς
ἴχνος ἐπαντέλλων.
Π. ἰδοὺ ξύναψον, παρθέν'· εἰς καιρὸν δ' ἔβης.
κινούμενον γὰρ τυγχάνει Πελασγικὸν
στράτευμα, χωρίζουσι δ' ἀλλήλων λόχους.
Α. ἰὼ πότνια παῖ Λατοῦς — στρ. β'.
Ἑκάτα, κατάχαλκον ἅπαν
πεδίον ἀστράπτει.
Π. οὐ γάρ τι φαύλως ἦλθε Πολυνείκης χθόνα,
πολλοῖς μὲν ἵπποις, μυρίοις δ' ὅπλοις βρέμων.
Α. ἆρα πύλαι κλείθροις
χαλκόδετά τ' ἔμβολα — στρ. γ'.
λαϊνέοισιν Ἀμφίονος ὀργάνοις
τείχεος ἥρμοσται;
Π. θάρσει· τά γ' ἔνδον ἀσφαλῶς ἔχει πόλις.
ἀλλ' εἰσόρα τὸν πρῶτον, εἰ βούλει μαθεῖν.
Α. τίς οὗτος ὁ λευκολόφας — στρ. δ'.
πρόπαρ ὃς ἀγεῖται στρατοῦ
πάγχαλκον ἀσπίδ' ἀμφὶ βρα-
χίονα κουφίζων;
Π. λοχαγός, ὦ δέσποινα. Α. τίς, πόθεν γεγώς;
αὔδασον, ὦ γεραιέ, τίς ὀνομάζεται,
Π. οὗτος Μυκηναῖος μὲν αὐδᾶται γένος,
Λερναῖα δ' οἰκεῖ νάμαθ', Ἱππομέδων ἄναξ.
Α. ἒ ἔ, — στρ. ε'.
ὡς γαῦρος, ὡς φοβερὸς εἰσιδεῖν
γίγαντι γηγενέτᾳ προσόμοιος, ἀστέρωπος
ἐν γραφαῖσιν, οὐχὶ πρόσφορος
ἁμερίῳ γέννᾳ.
Π. τὸν δ' ἐξαμείβοντ' οὐχ ὁρᾷς Διρκης ὕδωρ
λοχαγόν; Α. ἄλλος, ἄλλος ὅδε τευχέων τρόπος.
τίς δ' ἔστιν οὗτος; Π. παῖς μὲν Οἰνέως ἔφυ,
Τυδεύς, Ἄρην δ' Αἰτωλὸν ἐν στέρνοις ἔχει.
Α. οὗτος ὁ τᾶς Πολυνείκεος, ὦ γέρον, — στρ. ϛ'.
αὐτοκασιγνήτας νύμφας
ὁμόγαμος κυρεῖ;
ὡς ἀλλόχρως ὅπλοισι, μιξοβάρβαρος.
Π. σακεσφόροι γὰρ πάντες Αἰτωλοί, τέκνον,
λόγχαις τ' ἀκοντιστῆρες εὐστοχώτατοι.
Α. σὺ δ' ὦ γέρον, πῶς αἰσθάνει σαφῶς τάδε;

Π. σημεῖ' ἰδὼν τότ' ἀσπίδων ἐγνώρισα,
σπονδὰς ὅτ' ἦλθον σῷ κασιγνήτῳ φέρων,
ἅ προσδεδορκώς, οἶδα τοὺς ὡπλισμένους.
Α. τίς δ' οὗτος ἀμφὶ μνῆμα τὸ Ζήθου περᾷ, στρ. ζ'.
καταβόστρυχος ὄμμασι γοργὸς εἰσ-
ιδεῖν νεανίας
λοχαγός; ὡς ὄχλος νιν ὑστέρῳ ποδὶ
πάνοπλος ἀμφέπει.
Π. ὅδ' ἐστὶ Παρθενοπαῖος, Ἀταλάντης γόνος.
Α. ἀλλά νιν ἁ κατ' ὄρη μετὰ ματέρος στρ. η'.
Ἄρτεμις ἱεμένα τόξοις δαμάσασ' ὀλέσειεν,
ὃς ἐπ' ἐμὰν πόλιν ἔβα πέρσων.
Π. εἴη ταδ', ὦ παῖ· ξὺν δίκῃ δ' ἥκουσι γῆν·
ὃ καὶ δέδοικα μὴ σκοπῶσ' ὀρθῶς θεοί.
Λ. ποῦ δ', ὃς ἐμοὶ μιᾶς ἐγένετ' ἐκ ματρὸς στρ. θ'.
πολυπόνῳ μοίρᾳ,
ὦ φίλτατ', εἰπέ, ποῦ 'στι Πολυνείκης, γέρον;
Π. ἐκεῖνος· ἑπτὰ παρθένων τάφου πέλας
Νιόβης, Ἀδράστῳ πλησίον παραστατεῖ.
ὁρᾷς; Α. ὁρῶ δῆτ', οὐ σαφῶς, ὁρῶ δέ πως
μορφῆς τύπωμα, στέρνα τ' ἐξῃκασμένα.
ἀνεμώκεος εἴθε δρόμον νεφέλας στρ. ι'.
ποσὶν ἐξανύσαιμι δ' αἰθέρος
πρὸς ἐμὸν ὁμογενέτορα, πέρι δ' ὠλένας
δέρᾳ φιλτάτᾳ βάλοιμι χρόνῳ
φυγάδα μέλεον. ὡς ὅπλοις χρυσέοι-
σιν ἐκπρεπής, γέρον,
ἑῴοις ὅμοια φλεγέθων βολαῖς ἁλίου.
Π. ἥξει δόμους τούσδ', ὥστε σ' ἐμπλῆσαι χχρᾶς,
ἔνσπονδος. Α. οὗτος δ', ὦ γεραιέ, τίς κυρεῖ,
ὃς ἅρμα λευκὸν ἡνιοστροφεῖ βεβώς;
Π. ὁ μάντις Ἀμφιάραος, ὦ δέσποιν', ὅδε·
σφάγια δ' ἅμ' αὑτῷ, γῆς φιλαίματοι ῥοαί.
Α. ὦ λιπαρόζωνου θύγατερ Ἁλίου στρ. ια'.
Σελαναία, χρυσεόκυκλον φέγγος,
ὡς ἀτρεμαῖα κέντρα καὶ σώφρονα
πώλοις μεταφέρων ἰθύνει.
ποῦ δ' ὃς τὰ δεινὰ τῇδ' ἐφυβρίζει πολεῖ;
Π. ἐκεῖνος ἑπτὰ προσβάσεις τεκμαίρεται
πύργων, ἄνω τε καὶ κάτω τείχη μετρῶν.
Α. ἰώ, στρ. ιβ'.
Νέμεσι καὶ Διὸς βαρύβρομοι βρονταί,
κεραύνιόν τε πῦρ,
αἰθαλόεν, σύ τοι
μεγαληγορίαν ὑπερ-
άνορα κοιμίζοις.
ὅδ' ἔστιν, αἰχμαλωτίδας στρ. ιγ'.
ὃς δορὶ Θηβαίας Μυκήναισι Λερ-
ναίᾳ τε δώσει τριαίνᾳ,

Ποσειδωνίοις Ἀμυμωνείοις
  ὕδασι δουλείαν περιβαλών.
μή ποτε, μή ποτε τάνδ', ὦ πότνια, στρ. ιδ'.
χρυσεοβόστρυχον ὦ Διὸς ἔρνος, Ἄρτεμι,
  δουλοσύναν τλαίην.

Omnes hic strophæ aut dochmio finiuntur, aut Cretico, quod in duabus factum, decima, et tertia decima. Undecimæ strophæ duo ultimi versus vereor ne paullo aliter a poëta conditi fuerint, quem vix crediderim ultimas dochmiorum breves posuisse, non sequente alio numero. Neque in tertia decima stropha nihil ab librariis peccatum contenderim. Quum enim codd. δώσειν habeant, et scholiastes pro verbo, quod omissum est, ἐπαγγέλλεται posuerit, videndum ne, hi pleni fuerint dochmiaci, Λερναίᾳ τ' εὔχεται τριαίνᾳ δώσειν. Cæterum si in hoc et iis, quæ deinceps afferentur, carminibus versus nonnullos ita describimus, ut verbum non recte inter duos versus dividi videatur, reputandum est, quosdam versus, propter ambiguitatem, quam alioquin habiturus esset numerus, ita disponendos esse, ut non tam versuum aut ordinum, quam novi numeri initia indicentur, ut in iis versibus, qui ex aliis, maxime ex dactylicis numeris, in dochmios abeunt. Succedat huic aliud carmen ex Ione v. 1439. quod sic describendum videtur.

ΚΡ. ὦ τέκνον, ὦ φῶς μητρὶ κρεῖσσον ἡλίου, στρ. α'.
συγγνώσεται γὰρ ὁ θεός, ἐν χεροῖν σ' ἔχω
    ἄελπτον εὕρημ',
  ὃν κατὰ γᾶς ἐνέρων χθόνιον μετὰ Περσεφό-
  νας τ' ἐδόκουν ναίειν.
Ι. ἀλλ', ὦ φίλη μοι μῆτερ, ἐν χεροῖν σέθεν στρ. β'.
ὁ κατθανών τε κοὐ θανὼν φαντάζομαι.
  ΚΡ. ἰὼ ἰὼ λαμπρᾶς αἰθέρος ἀμπτυχαί,
    τίν' αὐδὰν ἀΰσω,
    βοάσω; πόθεν μοι
  συνέκυρσ' ἀδόκητος ἡδόνα; πόθεν
    ἐλάβομεν χαράν;
Ι. ἐμοὶ γενέσθαι πάντα μᾶλλον ἄν ποτε στρ. γ'.
μῆτερ, παρέστη τῶνδ', ὅπως σὸς εἰμ' ἐγώ.
    ΚΡ. ἔτι φόβῳ τρέμω.
Ι. μῶν οὐκ ἔχειν μ' ἔχουσα; ΚΡ. τὰς γὰρ ἐλπίδας στρ. δ'.
    ἀπέβαλον πρόσω.
  ἰὼ γύναι, πόθεν, πόθεν ἔλαβες ἐ-
    μῶν βρέφος ἀγκαλῶν;
  τίν' ἀνὰ χέρα δόμους ἔβα Λοξίου;
Ι. θεῖον τόδ'· ἀλλὰ τἀπίλοιπα τῆς τύχης στρ. ε'.
εὐδαιμονοῖμεν, ὡς τὰ πρόσθε δυστυχῆ.
    ΚΡ. τέκνον, οὐκ ἀδάκρυτος ἐκλοχεύῃ,
    γόοις δὲ ματρὸς ἐκ χερῶν ὁρίζῃ·
  νῦν δὲ γενειάσιν παρὰ σέθεν πνέω,
  μακαριωτάτας τυχοῦσ' ἡδόνας.

Ι. τοὐμὸν λέγουσα καὶ τὸ σὸν κοινῶς λέγεις. στρ. ϛ΄.
ΚΡ. ἄπαιδες οὐκέτ' ἐσμὲν, οὐδ' ἄτεκνοι
δώματα δ' ἑστιοῦται,
τάδε δ' ἔχει τυράννους·
ἀνηβᾷ δ' Ἐρεχθεύς,
ὅ τε γηγενέτας δόμος οὐκέτι νύκτα δέρκεται,
ἀελίου δ' ἀναβλέπει λαμπάσιν.
Ι. μῆτερ, παρών μοι καὶ πατὴρ μετασχέτω στρ. ζ΄.
τῆς ἡδονῆς τῆσδ', ἧς ἔδωχ' ὑμῖν ἐγώ.
ΚΡ. ὦ τέκνον,
τί φής; οἷον, οἷον ἀνελέγχομαι.
Ι. πῶς εἶπας; ἄλλοθεν γέγονα γάρ, ἄλλοθεν; στρ. η΄.
ΚΡ. ὤ μοι. Ι. νόθον με παρθένευμ' ἔτικτε σόν.
ΚΡ. οὐχ ὑπὸ λαμπάδων οὐδὲ χορευμάτων
ὑμέναιος ἐμὸς, τέκνον,
ἔτικτε σὸν κάρα.
Ι. αἶ αἶ, πέφυκα δυσγενὴς, μῆτερ, πόθεν; στρ. θ΄.
ΚΡ. ἴστω Γοργοφόνα. Ι. τί τοῦτ' ἔλεξας;
ΚΡ. ἃ σκοπέλοις ἐπ' ἐμοῖς τὸν ἐ-
λαιοφυῆ πάγον
θάσσει· Ι. λέγεις μοι δόλια, κοὐ σαφῆ τάδε.
ΚΡ. παρ' ἀηδόνιον πέτραν Φοίβῳ.
Ι. τί Φοῖβον αὐδᾷς;
ΚΡ. κρυπτόμενον λέχος ηὐνάσθην.
Ι. λέγ'· ὡς ἐρεῖς τι κεδνὸν εὐτυχές τέ μοι. στρ. ι΄.
ΚΡ. δεκάτῳ δέ σε μηνὸς ἐν
κύκλῳ κρύφιον ὠδῖν' ἔτεκον Φοίβῳ.
Ι. ω φίλτατ' εἰποῦσ', εἰ λέγεις ἐτήτυμα. στρ. ια΄.
ΚΡ. παρθένια δ' ἐμᾶς ματέρος
σπαργάνι' ἀμφίβολά σοι τάδ' ἐνῆψα, κερ-
κίδος ἐμᾶς πλάνους.
γάλακτι δ' οὐκ ἐπέσχον, οὐδὲ μαστῷ
τροφεῖα ματρός, οὐδὲ λουτρὰ χειροῖν
ἀνὰ δ' ἄντρον ἔρημον οἰωνῶν γαμφηλαῖς
φόνευμα θοίναμά τ' εἰς
Ἅδαν ἐκβάλλῃ.
Ι. ὦ δεινά, δεινὰ τλᾶσα μῆτερ· ΚΡ. ἐν φόβῳ στρ. ιβ΄.
καταδεθεῖσα σὰν
ψυχὰν ἀπέβαλον, τέκνον.
ἔκτεινα σ' ἄκουσ'. Ι. ἐξ ἐμοῦ τ'
οὐχ ὅσι' ἔθνη-
σκες. ΚΡ. ἰώ, δειναὶ μὲν αἱ τότε τύχαι,
δείλαια δὲ καὶ τάδ'· ἑλισσόμεσθ' ἐκεῖθεν
ἐνθάδε δυστυχίαισιν,
εὐτυχίας τε πάλιν·
μεθίσταται δὲ πνεύματα.
μενέτω· τὰ πάροιθεν ἅλις κακά· νῦν δ' ἐγένετό τις
οὖρος ἐκ κακῶν, παῖ.

In octava stropha γέγονα pro γέγονας scripsi. In undecima σπαργάνια scripsi: quod, sat scio, vituperabunt, qui talia auctore indigere existimant. In duodecima stropha δεινὰ geminavi. Neque enim verisimile videbatur, carere hanc stropham trimetro. In ultimæ strophæ fine παῖ, pro ὦ παῖ dedi. Videtur enim catalexis esse illa, cujus supra mentio facta est, quæ ithyphallicum habet dactylis pæonico ordine terminatis additum. Atque hic quidem pæonici ordinis postrema arsis soluta est.

6. Propius ad mixta antistrophicis παρομοιόστροφα accedunt ea carmina, in quibus aliquæ strophæ vel magis similes, vel certo quodam ordine collocatæ videntur. Ejusmodi carmen in Troadibus exstat, v. 239. in quo non magis Seidlero, antistrophas inferenti, quam in illo Phœnissarum carmine, assentior. Verba hæc sunt,

E. τόδε, τόδ' ὦ φίλαι α'.
Τρῳάδες, ὃ φόβος ἦν μοι πάλαι.
T. ἤδη κεκλήρωσθ', εἰ τόδ' ἦν ὑμῖν φόβος.
E. αἶ αἶ, τίνα γ' ἢ β' A.
Θεσσαλίας πόλιν ἢ
Φθιάδος εἶπας, ἢ Καδμείας χθονός;
T. κατ' ἄνδρ' ἑκάστη, κοὐχ ὁμοῦ λελόγχατε.
E. τίν' ἄρα τίς ἔλαχε; τίνα πότμος εὐτυχὴς γ'.
Ἰλιάδων μένει,
T. σὺ δ' ἀλλ' ἕκαστα πυνθανοῦ, μὴ πάνθ' ὁμοῦ.
E. τοὐμὸν δέ τις ἆρ' ἔλαχεν τέκος, ἔννεπε δ'.
τλάμονα Κασσάνδραν;
T. ἐξαίρετόν νιν ἔλαβεν Ἀγαμέμνων ἄναξ.
E. ἦ τᾷ Λακεδαιμονίᾳ νύμφᾳ ε'.
δούλαν; ὤ μοι μοι.
T. οὔκ, ἀλλὰ λέκτρων σκότια νυμφευτήρια.
E. ἦ τὰν Φοίβου ϛ A.
παρθένον, ᾇ γέρας ὁ
χρυσοκόμας ἔδωκ' ἄλεκτρον ζωάν;
T. ἔρως ἐτόξευσ' αὐτὸν ἐνθέου κόρης.
E. ῥῖπτε, τέκνον ζαθέους ζ B.
κλῇδας, καὶ ἀπὸ χροὸς ἐνδυτῶν στεφέ-
ων ἱεροὺς στολμούς.
T. οὐ γὰρ μέγ' αὐτῇ βασιλικῶν λέκτρων τυχεῖν;
E. τί δ', ὃ νεοχμὸν ἀπ' ἐμέθεν ἐλά- η'.
βετε τέκος, ποῦ μοι;
T. Πολυξένην ἔλεξας, ἢ τίν' ἱστορεῖς;
E. ταύταν τῷ πάλος ἔζευξεν; θ'.
T. τύμβῳ τέτακται προσπολεῖν Ἀχιλλέως.
E. ὤ μοι ἐγώ, τάφῳ πρόσπολον ἐτεκόμαν. ι B.
ἀτὰρ τίς ὅδ' ἦν νόμος, ἢ τι θέσμιον,
ὦ φίλος, Ἑλλάνων;
T. εὐδαιμόνιζε παῖδα σήν· ἔχει καλῶς.
E. τί τόδ' ἔλακες; ἆρα μοι ια.
ἀέλιον λεύσσει;

Τ. ἔχει πότμος νιν, ὥστ' ἀπηλλάχθαι πόνων.
Ε. τί δ'; ἡ δὲ τοῦ — ιβ' Γ.
χαλκεομίτορος Ἕκτορος δάμαρ
Ἀνδρομάχη τάλαινα, τίν' ἔχει τύχαν;
Τ. καὶ τήνδ' Ἀχιλλέως ἔλαβε παῖς ἐξαίρετον.
Ε. ἐγὼ δὲ τῷ — ιγ' Γ.
πρόσπολος ἁ τριβάμονος χερὶ
δευομένα βάκτρου γεραιῷ κάρᾳ;
Τ. Ἰθάκης Ὀδυσσεὺς ἔλαχ' ἄναξ δούλην σ' ἔχειν.
Ε. ἒ, ἒ, — προῳδ.
ἄρασσε κρᾶτα κούριμον,
ἕλκ' ὀνύχεσσι δίπτυχον παρειάν.
ἰὼ ἰώ μοι μοι, — στρ.
μυσαρῷ δολίῳ τε λέλογχα φωτὶ δουλεύειν,
πολεμίῳ δίκας, παρανόμῳ δάκει
ὃς πάντα τἀκεῖθεν — ἀντ.
ἔθετ' ἀντίπαλ' αὖθις ἐκεῖσε διπτύχῳ γλώσσᾳ
φίλα τὰ πρότερ' ἄφιλα τιθέμενος πάντων.
γοᾶσθ', ὦ Τρῳάδες, με, — ἐπῳδ.
βέβακα δύσποτμος, οἴχομαι, ἁ τάλαιν', ἃ
δυστυχεστάτῳ προσέπαισα κλήρῳ.

Non absurdum est suspicari, excidisse stropham cum trimetro suo post stropham, quæ ordine septima est, ante verba τί δ', ὁ νεοχμόν. Nam mirum est, imparem esse stropharum et trimetrorum numerum; mirum etiam, quum inter secundam stropham et ejus antistropham tres mediæ sint strophæ, inter septimam, et quæ huic simillima est, decimam duas tantum interpositas esse. Quod si excidisse stropham sumimus, omnia æquali proportione disposita sunt:

α. A. γ. δ. ε. A. ϛ. B. ζ. η. θ. B. ι.

post quæ novum systema incipit, ex stropha, antistropha, et epodo, in qua ipsa stropha atque antistropha mediæ sunt. Non putarem dubitandum esse de hujus descriptionis veritate, si strophæ B. B. sibi plane responderent: sed quoniam hæ similes tantum, non æquales sunt, non ausim certi quid pronunciare.

7. Sed quamvis magna in his paromœostrophis varietas reperiatur, tamen suspicari licet, hic quoque certum quemdam responsionis ordinem plerumque servatum esse. Cujus rei indicia quædam ex metris peti possunt: certiora haberemus, si de modis musicis constaret. Verisimile est enim, cantum liberius evagatum, certis locis in viam eosdemque modos rediisse: quos quum consentaneum sit etiam metro fuisse eodem, erit sane metri ejusdem repetitio signum aliquod responsionis, sed non tale, quod fallere nequeat: quoniam sic tantum vera est responsio, si etiam modi sunt iidem. Exempla afferam. In Hecuba a v. 1056. carmen est ἑτερόστροφον ex duabus strophis, quas litteris A et B notavi, in quibus si non alia, certe fines, α', α', sibi respondent.

ὤ μοι ἐγώ, πᾷ βῶ; πᾷ στῶ; πᾷ κέλσω, A.
τετράποδος βάσιν θηρὸς ὀρεστέρου
τιθέμενος ἐπὶ χεῖρα κατ᾽ ἴχνος; ποίαν,
ἢ ταύταν, ἢ κείναν, ἢ τάνδ᾽
ἐξαλλάξω,
τὰς ἀνδροφόνους μάρψαι χρῄζων
Ἰλιάδας, αἵ με διώλεσαν,
τάλαιναι κόραι, τάλαιναι Φρυγῶν·
ὢ κατάρατοι, ποῖ καί με φυγᾷ
πτώσσουσι μυχῶν;
εἴθε μοι ὀμμάτων αἱματόεν βλέφαρον
ἀ κ έ σ α ι', ἀ κ έ σ α ι ο, τ υ φ λ ὸ ν, Ἅ λ ι ε, α'.
φ έ γ γ ο ς ἀ π α λ λ ά ξ α ς.
ἆ ἆ, σίγα, σίγα· κρυπτὰν B.
βάσιν αἰσθάνομαι τᾶνδε γυναικῶν.
πᾷ πόδ᾽ ἐπάξας,
σαρκῶν ὀστέων τ᾽ ἐμπλησθῶ,
θοίναν ἀγρίων θηρῶν τιθεμένος,
ἀρνύμενος λώβαν, λύμας ἀντίποιν᾽
ἐμᾶς, ὢ τάλας;
ποῖ, πᾷ φέρομαι, τέκν᾽ ἔρημα λιπὼν
Βάκχαις Ἅδου διαμοιρᾶσαι,
σφακτὰν κυσί τε φοινίαν δαῖτ᾽ ἀνή-
μερόν τ᾽ οὐρείαν ἐκβολάν;
πᾷ στῶ; πᾷ κάμψω; πᾷ βῶ, ναῦς ὅπως ποντίοις
πείσμασι, λινόκροκόν τε φᾶρος στέλλων,
ἐ π ὶ τ ά ν δ ε σ υ θ ε ὶ ς τ έ κ ν ω ν ἐ μ ῶ ν φ ύ λ α κ᾽ α'.
ὀ λ έ θ ρ ι ο ν κ ο ί τ α ν;

Si vera est unius codicis scriptura in quarto a fine versu, πᾷ βῶ; πᾷ κάμψω; alia adhuc responsio constituenda est duorum anapæsticorum:

πᾷ βῶ; πᾷ στῶ; πᾷ κέλσω;
πᾷ στῶ; πᾷ βῶ; πᾷ κάμψω;

Tertium a fine versum addito τὲ dochmiacum feci, non solum, quia etiam in priore stropha eo loco dochmiacus est, sed etiam, quod sensus hanc particulam requirere videbatur. Septimus carminis versus ex Cretico et dochmio est. In fine φύλαξ in φύλακ᾽ mutavi: rectene an secus, alii judicent.

8. Alia conformatio est, nisi fallor, carminis, quod in eadem fabula a v. 1088. legitur. In eo qui sibi respondent versus, ordinem legitimum habent, sed permixtum solutioribus numeris:

α'. β'. γ'. γ'. α'. β'

Verba hæc sunt.

α ἶ α ἶ, ἰ ὼ Θ ρ ῄ κ η ς κ

λογχοφόρον, εὔοπλον, εὔιππον, Ἄ-
ρει κάτοχον γένος.
ἰὼ Ἀχαιοί, ἰὼ Ἀτρεῖδαι. β
βοάν, βοὰν αὔτῶ, βοάν; γ
ὦ ἴτε, ὦ ἴτε, μόλετε, πρὸς θεῶν. γ
κλύει τις, ἢ οὐδεὶς ἀρκέσει; τί μέλλετε;
γυναῖκες ὤλεσάν με,
γυναῖκες αἰχμαλώτιδες,
δεινά, δεινὰ πεπόνθαμεν.
ὤ μοι ἐμᾶς λώβας. α
ποῖ τραπῶμαι, ποῖ πορευθῶ; β
αἰθέρ' ἀμπτάμενος οὐράνιον ὑψιπετὲς
εἰς μέλαθρον, Ὠρίων
ἢ Σείριος ἔνθα πυρὸς φλογέας ἀφίη-
σιν ὄσσων αὐγάς; ἢ τὸν ἐς Ἀΐδα
μελανοχρῶτα πορθμὸν ἄξω τάλας;

Secundus horum versuum ex Cretico et dochmio constat. Pro αἰθέρ' ἀμπτάμενος valde placeret scribi αἰθέριος ἀμπτάμενος. Ita hi tres versus systema pæonicum forent.

9. Similis ratio videtur esse carminis, quod in Phœnissis est a v. 1704.

Α. ἴθ' εἰς φυγὰν τάλαιναν· ὄρεγε χέρα φίλαν, α'.
πάτερ γεραιέ, πομπίμαν
ἔχων ἔμ', ὥστε ναυσίπομπον αὔραν,
ΟΙ. ἰδού,
πορεύομαι, τέκνον· σύ μοι
ποδαγὸς ἀθλία γενοῦ.
Α. γενόμεθα, γενόμεθ' ἄθλιοί
γε δῆτα Θηβαιᾶν μάλιστα παρθένων·
ΟΙ. πόθι γεραιὸν ἴχνος τίθημι;
βάκτρα πρόσφερ', ὦ τέκνον.
Α. τᾷδε. τᾷδε βᾶθί μοι
τᾷδε, τᾷδε πόδα τίθει,
ὥστ' ὄνειρον ἰσχύν.
ΟΙ. ἰὼ ἰὼ δυστυχεστάτας φυγάς,
ἰώ, ἐλαύνων γέροντά μ' ἐκ πάτρας.
ἰὼ ἰώ.
δεινά, δείν' ἐγὼ τλάς.
Α. τί τλάς, τί τλάς; οὐχ ὁρᾷ δίκα κακούς,
οὐδ' ἀμείβεται βροτῶν ἀσυνεσίας.
ΟΙ. ὅδ' εἰμί, μοῦσαν ὃς ἐπὶ καλ- β'.
λίνικον οὐράνιον ἔβαν,
παρθένου κόρας αἴ- γ'.
νιγμ' ἀσύνετον εὑρών. γ'.
Α. Σφιγγὸς ἀναφέρεις ὄνειδος; δ'.
ἄπαγε τὰ πάρος
εὐτυχήματ' αὐδῶν.
τάδε σ' ἐπέμενε μέλεα πάθεα,

φυγάδα πατρίδος ἄπο γενόμενον,
ὦ πάτερ, θανεῖν που.
ποθεινὰ δάκρυα παρὰ φίλαισι παρθένοις α'.
λιποῦσ' ἄπειμι πατρίδος ἀπόπρογαίας,
ἀπαρθένευτ' ἀλωμένα.
OI. φεῦ, τὸ χρήσιμον φρενῶν,
A. εἰς πατρός γε συμφορὰς
εὐκλεᾶ με θήσει.
τάλαιν' ἐγὼ συγγόνου θ' ὑβρισμάτων,
ὃς ἐκ δόμων νέκυς ἄθαπτος οἴχεται.
μέλεος, ὄν, εἴ με καὶ θανεῖν, πάτερ, χρεών,
σκότια γᾷ καλύψω.
OI. πρὸς ἥλικας φάνηθι σάς. ε'.
A. ἅλις ὀδυρμάτων ἐμῶν.
OI. σὺ δ' ἀμφὶ βωμίους λιτάς, ε'.
A. κόρον ἔχουσ' ἐμῶν κακῶν.
OI. ἴθ' ἀλλὰ βρόμιος ἵνα τε σή- β'.
κος ἄβατος ὄρεσι Μαινάδων.
A. Καδμείαν ὦ
νεβρίδα στολιδωσαμένα πότ' ἐγὼ
θίασον Σεμέλας
ἱερὸν ὄρεσιν ἀνεχόρευσα, δ'.
χάριν ἀχάριτον
εἰς θεοὺς διδοῦσα.

In hoc carmine hæc invenitur responsio:

α'. β'. γ'. γ'. δ'. α'. ε'. ε'. β'. δ'.

vel, si versiculos statim repetitos, γ', γ', et ε', ε', omittas, habebis hanc formam,

α'. β'. δ'. α'. β'. δ'.

quam apparet nihil esse aliud, quam unam stropham atque antistropham, aliis metris permixtam. Dignum notatu est, in initio antistrophæ alium ordinem versuum esse, quam in stropha, nisi quis versum,

ἀπαρθένευτ' ἀλωμένα,

ante eum, qui nunc præcedit, collocari velit.

10. Magis etiam, quam in illo carmine, quod ex Troadibus attuli, aliis in locis paromœostropha sibi respondent: eaque proinde vel antistrophica paromœostropha, vel paromœostropha antistrophica nominari poterunt. Exemplum simplicitate sua ad hanc rem demonstrandam aptissimum in Hecuba exstat a v. 59. Ibi quinque systematis anapæsticis mixta sunt paromœostropha proodica, ita ut in medio primo systemate proodus collocata sit, dochmio terminata:

λάβετε, φέρετε, πέμπετ' ἀ-
είρατέ μου δέμας·

deinde autem utraque stropha media sit inter duo anapæstorum systemata, hoc modo:

α'. β'. Α'. γ'. δ'. Α. ε'.

Constant autem strophæ illæ ex duobus versibus heroicis, sed prior duos iis dochmios subjectos habet,

εἶδον φοβερὰν ὄψιν, ἔμαθον, ἐδάην·

posterior spondeum cum dochmio,

οἰκτρῶς· καὶ τόδε δεῖμά μοι.

Et hoc quidem genus fere in initiis stropharum sibi respondet.

11. Aliud hujusmodi exemplum est in Phœnissis v. 298. quod violentius in antistrophica redegit Seidlerus de verss. dochm. p. 253. Carmen illud hoc modo, nisi fallor, disponendum est.

Χ. ὦ συγγένεια τῶν Ἀγήνορος τέκνων,
ἐμῶν τυράννων, ὧν ἀπεστάλην ὕπο,
γονυπετεῖς ἕδρας προσπιτνῶ σ᾽,
ἄναξ, τὸν οἴκοθεν νόμον σέβουσα.
ἔβας, ἔβας, ὦ χρόνῳ γᾶν πατρῴαν.
ἰώ,
πότνια, μόλε πρόδρομος, ἀμπέτασον πύλας.
κλύεις, ὦ τεκοῦσα τόνδε μᾶτερ;
τί μέλλεις ὑπώροφα μέλαθρα
περᾶν, θιγεῖν τ᾽ ὠλέναισι τέκνου;
ΙΟ. Φοίνισσαν, ὦ νεάνιδες,
βοὰν ἔσω δόμων κλύου-
σα τῶνδε γή-
ρᾳ τρομερὰν ἕλκω ποδὶ ποδὸς βάσιν.
ἰὼ ἰὼ τέκνον, τέκνον α'.
χρόνῳ σὸν ὄμμα μυρίαις ἐν ἁμέραις
προσεῖδον· ἀμφίβαλλε μα-
στὸν ὠλέναισι ματέρος,
παρηΐδων τ᾽ ὄρεγμα, βο-
στρύχων τε κυανοχρῶτα χαί-
τας πλόκαμον σκιά-
ζων δέραν ἐμάν.
ἰὼ ἰὼ μόλις φανεὶς α'.
ἄελπτα κἀδόκητα ματρὸς ὠλέναις.
τί φῶ σε; πῶς ἅπαντα
καὶ χερσὶ καὶ λόγοισι
πολυέλικτον ἁδόναν
ἐκεῖσε καὶ τὸ δεῦρο
περιχορεύουσα τερ-
ψιν παλαιᾶν λάβω
χαρμονᾶν;
ἰώ,
τέκος, ἐμὸν τέκος,
ἔρημον πατρῷον ἔλιπες δόμον,
φυγὰς ἀποσταλεὶς ὁμαίμου λώβᾳ.
ἦ ποθεινὸς φίλοις, β'.

ἦ ποθεινὸς Θήβαις. β'.
ὅθεν ἐμάν τε λευκόχροα κείρομαι
δακρυόεσσ' ἀνεῖσα πενθήρη κόμαν,
ἄπεπλος φαρέων λευκῶν τέκνον,
δυσορφναῖα δ' ἀμφὶ τρύχη τάδε γ'.
σκότι' ἀμείβομαι.
ὁ δ' ἐν δόμοις πρέσβυς ὀμματοστερής,
ἀπήνας ὁμοπτέρου τᾶς ἀπο-
ζυγείσας δόμων
πόθον ἀμφιδάκρυτον ἀεὶ κατέχων,
ἀνῆξε μὲν ξίφους
ἐπ' αὐτόχειρά τε σφαγάν,
ὑπὲρ τέρεμνά τ' ἀγχόνας
στενάζων ἀρὰς τέκνοις·
σὺν ἀλαλαῖσι δ' αἰὲν αἰαγμάτων γ'.
σκότια κρύπτεται.
σὲ δ', ὦ τέκνον, καὶ γάμοισι δὴ κλύω
ζυγέντα παιδοποιὸν ἁδονὰν
ξένοισιν ἐν δόμοις ἔχειν,
ξένον τε κῆδος ἀμφέπειν·
ἄλαστα ματρὶ τᾷδε Λα-
ΐῳ τε τῷ παλαιγενεῖ,
γάμων ἐπακτὰν ἄταν.
ἐγὼ δ' οὔτε σοι πυρὸς ἀνῆψα φῶς
νόμιμον ἐν γάμοις, ὡς πρέπει
ματέρι μακαρίᾳ·
ἀνυμέναια δ' Ἰσμηνὸς ἐκηδεύθη
λουτροφόρου χλιδᾶς· ἀνὰ δὲ Θηβαίαν
πόλιν ἐσιγάθη σᾶς ἔσοδος νύμφας.
ὄλοιτο τάδ', εἴτε σίδαρος
εἴτ' ἔρις, εἴτε πατὴρ ὁ σὸς αἴτιος,
εἴτε τὸ δαιμόνιον κατεκώμασε
δώμασιν Οἰδιπόδα·
πρὸς ἐμὲ γὰρ κακῶν ἔμολε τῶνδ' ἄχη.

Verba τέκος, ἐμὸν τέκος, pro quibus vulgo τέκος tantum legitur, uni debentur ex codd. Florentinis.

12. Hæc, quæ postrema attuli exempla, etsi jure παρομοιόστροφα dici possunt, tamen jam propius ad mixtum illud genus accedunt, in quo soluti numeri antistrophicis juncti sunt. Antistrophica enim videri possunt, numeris stropharum identidem a justo cursu deflectentibus. Venio nunc ad ea, quæ non dubie mixta sunt. Horum maxime simplices formæ epodica sunt et periodica. Epodici generis unum exemplum afferam, quod est in Oreste v. 1302. ubi antistrophicis subjicitur carmen liberum responsione ex dactylicis et dochmiacis, quod sic scribendum videtur:

καίνετε, καίνετε. θείνετε, ὄλλυτε,
δίπτυχα, δίστομα φάσγανα πέμπετε
ἐκ χερὸς ἱέμενοι,

τὰν λιποπάτορα, λιπόγαμόν θ' ἃ πλείστους
ἔκτανεν Ἑλλάνων,
δόρει παρὰ ποταμὸν ὀλομένους,
ὅθι δάκρυα δάκρυσι συνέπεσεν, ἔπεσε σιδαρέοις
βέλεσιν ἀμφὶ τὰς Σκαμάνδρου δίνας,

Duo, qui ante ultimum sunt versus, Cretico terminantur.

13. Periodica fefellerunt nonnumquam criticos. Ut in Hecuba v. 684. cujus carminis prior pars periodica, posterior mesodica est. Sic autem constituendum videtur. Neque enim Seidlero assentior, qui hæc attigit p. 233.

Ε. ὦ τέκνον, ὦ τέκνον. προ.
αἶ αἶ, κατάρχομαι νόμον
Βακχεῖον, ἐξ ἀλάστορος
ἀρτιμαθὴς κακῶν·
Θ. ἔγνως γὰρ ἄτην παιδός, ὦ δύστηνε σύ;
Ε. ἄπιστ', ἄπιστα, καινά, καινὰ δέρκομαι.
ἕτερα δ' ἀφ' ἑτέρων κακὰ κακῶν κυρεῖ· στρ. α'.
οὐδέ ποτ' ἀστένακτος ἀδάκρυτος ἀ-
μέρα ἐπισχήσει.
Χ. δείν', ὦ τάλαινα, δεινὰ πάσχομεν κακά.
Ε. ὦ τέκνον, ὦ τέκνον ταλαίνας ματρός, ἀντ. α'.
τίνι μόρῳ θνήσκεις; τίνι πότμῳ κεῖσαι;
πρὸς τίνος ἀνθρώπων;
Θ. οὐκ οἶδ'· ἐπ' ἀκταῖς νιν κυρῶ θαλασσίαις.
Ε. ἔκβλητον, ἢ πέσημα φοινίου δορός,
ἐν ψαμάθῳ λευρᾷ; ἐπ.
Θ. πόντου νιν ἐξήνεγκε πελάγιος κλύδων,
Ε. ὤ μοι, αἶ αἶ, ἔμαθον ἐνύπνιον ὀμμάτων ϛρ. β'.
ἐμῶν ὄψιν, οὔ με παρέβα φάντα-
σμα μελανόπτερον, τὰν εἴσιδον ἀμφὶ σοί,
ὦ τέκνον οὐκέτ' ὄντα Διὸς ἐν φάει.
Χ. τίς γάρ νιν ἔκταν'; οἶσθ', ὀνειρόφρον, φράσαι;
Ε. ἐμός, ἐμὸς ξένος Θρήκιος ἱππότας, μεσ.
ἵν' ὁ γέρων πατήρ ἔθετό νιν κρύψας.
Χ. ὤ μοι, τί λέξεις; χρυσὸν ὡς ἔχοι κτανών;
Ε. ἄρρητ', ἀνωνόμαστα, θαυμάτων πέρα,
οὐχ ὅσι', οὐδ' ἀνεκτά· ποῦ δίκα ξένων; ἀντ. β'.
ὦ κατάρατ' ἀνδρῶν, ὡς διεμοιράσω
χρόα, σιδαρέῳ τεμὼν φασγάνῳ
μέλεα τοῦδε παιδός, οὐδ' ᾤκτισας.

In epodo verba ἐν ψαμάθῳ λευρᾷ Hecubæ tribuenda putavi. Ancillam enim, quæ nuncii officio fungitur, non nisi trimetris uti decet. Cæterum trimetri hoc in carmine non sunt responsionibus comprehensi. In secunda stropha, cujus primus versus satis certam reddit responsionem ultimæ strophæ, vulgata lectio, φάσμα μελανόπτερον, ἂν ἐσεῖδον ἀμφὶ σ', quæ vel per se propter insolentiam numerorum suspecta erat, corrigi debebat.

14. Aliud periodici carminis exemplum diu latuit in Æschyli Prometheo v. 568. seqq. V. 576. a verbis ὕπο δὲ κηρόπλαστος ὀτοβεῖ δόναξ stropham incipere, cujus antistropham interpositis quattuor trimetris sequi v. 595—609. in commentario ad Aristotelis librum de arte poëtica p. 143. indicavi. Postea etiam Elmsleius ea de re monuit, ac Monkius in Museo critico T. I. P. V. p. 58. seqq. dispositum dedit hoc carmen, plerisque versibus eodem modo correctis, ut a me quoque emendati fuerant; sed in aliis neque dispositionem ejus, neque correctiones veras puto. Periodicum autem hoc carmen appellavi, quia stropha, quam canit chorus v. 688. ut argumento, ita metrorum similitudine epodus videtur hujus carminis esse, sed ea longius remota ab suis antistrophicis.

15. Hæc quidem carmina, in quibus antistrophica certo ordine et servata æqualitate descriptionis cum solutioribus strophis conjuncta sunt, non permagno labore expediri possunt. Illa autem plurimis sunt et maximis dubitationibus obnoxia, in quibus antistrophica vel paromœostropha ita sunt solutis strophis permixta, ut neque de ipsis strophis satis constet, neque descriptio ad æqualitatis legem facta videatur. Nam in hoc genere carminum, quod non est ex legitimis antistrophicis compositum, ne descriptio quidem totius systematis ubique æqualitatem servat. Id luculento exemplo ostendam, quod exstat apud Sophoclem in Œd. Col. a. v. 117.

X. ὅρα· στρ. α'.
τίς ἄρ' ἦν; ποῦ ναίει;
ποῦ κυρεῖ ἐκτόπιος συθεὶς ὁ πάντων,
ὁ πάντων ἀκορέστατος;
λεῦσσ' αὐτόν, προσδέρκου,
προσφθέγγου πανταχῇ.
πλανάτας, πλανάτας τις ὁ πρέσβυς, οὐδ'
ἔγχωρος· προσέβα γὰρ οὐκ
ἄν ποτ' ἀστιβὲς ἄλσος ἐς
τᾶνδ' ἀμαιμακετᾶν κορᾶν,
ἃς τρέμομεν λέγειν,
καὶ παραμειβόμεσθ' ἀδέρκτως,
ἀφώνως, ἀλόγως, τὸ τᾶς
εὐφήμου στόμα φροντίδος
ἱέντες· τὰ δὲ νῦν τίν' ἥκειν
λόγος οὐχ ἅζονθ', ὃν ἐγὼ λεύσσων
περὶ πᾶν οὔπω δύναμαι τέμενος
γνῶναι, ποῦ μοί ποτε ναίει.
OI. ὅδ' ἐκεῖνος ἐγώ· φωνῇ γὰρ ὁρῶ στρ. β'. 1
τὸ φατιζόμενον. X. ἰὼ ἰώ, 2
δεινὸς μὲν ὁρᾶν, δεινὸς δὲ κλύειν. 3
OI. μή μ', ἱκετεύω, προσίδητ' ἄνομον. 4
X. Ζεῦ ἀλεξῆτορ; τίς ποθ' ὁ πρέσβυς; 5
OI. οὐ πάνυ μοίρας εὐδαιμονίσαι 6
πρώτης, ὦ τῆσδ' 7
ἔφοροι χώρας· δηλῶ δ'· οὐ γὰρ ἂν 8

ὧδ' ἀλλοτρίοις ὄμμασιν εἷρπον, 9
κἀπὶ σμικροῖς μέγας ὥρμουν. 10
Χ. ἒ ἔ, ἀντ. α'.
ἀλαῶν ὀμμάτων
ἆρα καὶ ἦσθα φυτάλμιος, δυσαίων
μακραίων τ' ἔτ', ἐπεικάσαι.
ἀλλ' οὐ μὰν ἔν γ' ἐμοὶ
προσθήσεις τάσδ' ἀράς.
περᾷς γάρ, περᾷς· ἀλλ' ἵνα τῷδ' ἐν ἀ-
φθέγκτῳ μὴ προπέσῃς νάπει
ποιάεντι, κάθυδρος οὗ
κρατὴρ μειλιχίων ποτῶν
ῥεύματι συντρέχει.
τῷ, ξένε πάμμορ', εὖ φύλαξαι·
μετάσταθ', ἀπόβαθι· πολ-
λὰ κέλευθος ἐρατύει.
κλύεις, ὦ πολύμοχθ' ἀλᾶτα;
λόγον εἴ τιν' ἔχεις πρὸς ἐμὰν λέσχαν,
ἀβάτων ἀπόβας, ἵνα πᾶσι νόμος,
φώνει· πρόσθεν δ' ἀπερύκου.
ΟΙ. θύγατερ, ποῖ τις φροντίδος ἔλθῃ; ἀντ. β'. 1
Α. ὦ πάτερ, ἀστοῖς ἴσα χρὴ μελετᾷν, 2
εἴκοντας ἃ δεῖ, κοὐκ ἄκοντας. 3
ΟΙ. πρόσθιγέ νυν μου. Α. ψαύω καὶ δή. 4
ΟΙ. ὦ ξεῖνοι, μὴ δῆτ' ἀδικηθῶ, 5
σοὶ πιστεύσας, καὶ μεταναστάς. 6
1 Χ. οὔ τοι μήποτέ σ' ἐκ τῶνδ' ἑδράνων, στρ. γ'.
2 ὦ γέρον, ἄκοντά τις ἄξει.
3 ΟΙ. προβῶ; Χ. ἔτι βαῖνε πόρσω.
4 ΟΙ. ἔτι; Χ. προβίβαζε, κούρα
5 πρόσω· σὺ γὰρ ἀΐεις.
6 Α. ἕπεο μάν, ἕπε' ὧδ' ἀμαυρῷ
7 κώλῳ, πάτερ, ᾇ σ' ἄγω.
8 Χ. τόλμα, ξεῖνος ἐπὶ ξένης,
9 ὦ τλάμων, ὅ τι καὶ πόλις
10 τέτροφεν ἄφιλον, ἀποστυγεῖν,
11 καὶ τὸ φίλον σέβεσθαι.
ΟΙ. ἄγε νῦν σύ με, παῖ, β'. 7
ἵν' ἂν εὐσεβίας ἐπιβαίνοντες, 8
τὸ μὲν εἴπωμεν, τὸ δ' ἀκούσωμεν, 9
καὶ μὴ χρείᾳ πολεμῶμεν. 10
1 Χ. αὐτοῦ· μηκέτι τοῦδ' ἀντιπέτρου ἀντ. γ'.
2 βήματος ἔξω πόδα κλίνῃς.
3 ΟΙ. οὕτως; Χ. ἅλις, ὡς ἀκούεις.
4 ΟΙ. ἑσθῶ. Χ. λέχριός γ' ἐπ' ἄκρου
5 λάου βραχὺς ὀκλάσας.
6 Α. πάτερ, ἐμὸν τόδ', ἐν ἀσυχαίᾳ,
7 ἰὼ μοί μοι, βάσει βάσιν ἁρμόσαι.

γεραιὸν ἐς χέρα σῶμα σὸν
προκλίνας φιλίαν ἐμάν.
ΟΙ. ὤ μοι δύσφρονος ἄτας.
8 Χ. ὦ τλάμων, ὅτε νῦν χαλᾷς,
9 αὔδασον, τίς ἔφυς βροτῶν,
10 τίς ὁ πολύπονος ἄγῃ, τίν' ἂν
11 σοῦ πατρίδ' ἐκπυθοίμαν;
ΟΙ. ὦ ξένοι, Δ.
ἀπόπτολις. ἀλλὰ μή,
Χ. τί τόδ' ἀπεννέπεις, γέρον;
ΟΙ. μή, μή, μή μ' ἀνέρῃ, τίς, μηδὲ πέρα μ'
ἐξετάσῃς ματεύων·
Χ. τί τόδ' οὖν; ΟΙ. δεινὰ φύσις. Χ. αὔδα. ε'
ΟΙ. τέκνον, ὤ μοί μοι, τί γεγώνω; ε'
Χ. τίνος εἶ σπέρματος, ὦ ς'
ξένε, φώνει πατρόθεν. ς'
ΟΙ. ὤ μοι ἐγώ, τί πάθω, τέκνον ἐμόν; στρ. ζ'.
Α. λέγ', ἐπείπερ ἐπ' ἔσχατα βαίνεις.
ΟΙ. ἀλλ' ἐρῶ, οὐ γὰρ ἔχω κατακρυφάν. ἀντ. ζ'.
Χ. μακρὰ μέλλετον· ἀλλὰ τάχυνον.
ΟΙ. Λαΐου ἴστε τίν' Χ. ὤ. ΟΙ. ἀπόγονον; στρ. η'.
τό τε Λαβδακιδᾶν γένος; Χ. ὦ Ζεῦ.
ΟΙ. ἄθλιον Οἰδιπόδαν; Χ. σὺ γὰρ ὅδ' εἶ; ἀντ. η'.
ΟΙ. δέος ἴσχετε μηδὲν ὅσ' αὐδῶ.
Χ. ἰώ, ὤ, ὤ. ΟΙ. δύσμορος. Χ. ὤ, ὤ. στρ. θ'.
ΟΙ. θυγάτερ, τί ποτ' αὐτίκα κύρσει;
Χ. ἔξω πόρσω βαίνετε χώρας. ἀντ. θ'.
ΟΙ. ἃ δ' ὑπέσχεο, ποῖ καταθήσεις;
Χ. οὐδενὶ μοιριδία τίσις ἔρχεται,
ὧν προπάθῃ, τὸ τίνειν.
ἀπάτα δ' ἀπάταις ἑτέραις ἑτέρα
παραβαλλομένα
πόνον, οὐ χάριν, ἀντιδιδωσιν ἔχειν.
σὺ δὲ τῶνδ' ἑδράνων
πάλιν ἔκτοπος αὖθις ἄφορμος ἐμᾶς
χθονὸς ἔκθορε, μή τι πέρα χρέος ἐμᾷ
ἐν πόλει προσάψῃς.
Α. ὦ ξένοι, Λ
αἰδόφρονες, ἀλλ' ἐπεὶ
γεραιὸν πατέρα τόνδ' ἐμὸν
οὐκ ἀνέλατ' ἔργων ἀεκόν-
των αἴοντες αὐδάν,
ἀλλ' ἐμὲ τὰν μελέαν, ἱκετεύομεν, Ι
ὦ ξένοι, οἰκτείραθ', ἃ ια'.
πατρὸς ὕπερ τοῦ 'μοῦ μόνου ἄντομαι,
ἄντομαι, οὐκ ἀλαοῖς προσορωμένα
ὄμμα σὸν ὄμμασιν, ὥς τις ἀφ' αἵματος
ὑμετέρου προφανεῖσα, τὸν ἄθλιον

αἰδοῦς κύρσαι· ἐν ὑμῖν, ὡς θεῷ,
κείμεθα τλάμονες· ἀλλ' ἴτε, νεύσατε,
  τὰν ἀδόκητον χάριν. ιά.
πρός σ' ὅ τι σοι φίλον ἐκ σέθεν, ἄντομαι,
ἢ τέκνον, ἢ λέχος, ἢ χρέος, ἢ θεός·
οὐ γὰρ ἴδοις ἂν ἀθρῶν βροτὸν οὔτιν' ἄν,
ὅστις ἂν, εἰ θεὸς ἄγοι,
  ἐκφυγεῖν δύναιτο.

Hic strophæ α′, α′, quæ ex Glyconeo numero in anapæsticum abeunt, plane sibi respondent. Harum utramque excipere debebat stropha atque antistropha β′, β′, quæ totæ ex anapæstis sunt: sed stropha β′ integra posita est post stropham α′, antistrophæ β′ autem sex tantum versus post antistropham α′ collocati: reliqui quattuor sequuntur demum stropham γ′, cujus antistropha in septimo versu interjectione ἰώ μοι μοι, et post eum versum tribus aliis versibus, quibus nihil usquam respondet, interpellatur. Nisi quis in antistropha, quæ his responderint, excidisse putabit: quod aliis deficientibus indiciis, metrorum caussa, ubi semel perturbata est responsionum æqualitas, non ausim facere. Cæterum duo primi stropharum γ′, γ′ versus non anapæstici, sed choriambici sunt. Post antistropham γ′ sunt paromœostropha ΔIΔI, sed ita, ut inter strophas Δ et I, quarum antistrophæ statim sese excipiunt, mediæ sint breves strophæ, ε′, ε′, ϛ′, ϛ′, ζ′, ζ′, η′, η′, ϑ′, ϑ′: quarum priores potius versus antithetici sunt, quales in hujusmodi carminibus sæpe inveniuntur. Unde ὤ μοί μοι pro ὤ μοι, et por σπέρματος, ξεῖνε, scribendum putavi σπέρματος, ὦ ξένε. In antistropha γ′, et in strophis Δ, Δ, quæ sibi non respondent, in strophis I, I autem, quæ respondent, diductis litteris indicavi. Nam antistrophæ I inserta est responsio versus ex choriambo et Cretico compositi. Ambæ autem strophæ I, I, quæ dactylico metro sunt, sed prior in anapæsticos ordines discedens, exitum habent eumdem: quamobrem in stropha ἐν πόλει pro πόλει scribendum videbatur. In antistropha viderint alii, an recte restituerim οὔτιν' ἄν, quo versus integer esset. Est igitur carminis hujus descriptio talis:

(ια′. ια′)
α′. β′. α′. β′. γ′. (β) γ′. Δ. ε′. ε′. ϛ′. ϛ′. ζ′. ζ′. η′. η′. ϑ′. ϑ′. I. Δ. I.

16. Augentur dubitationes, quo major similitudo est paromœostrophorum: quæ quum tanta est, ut levi mutatione hic illic justæ antistrophæ videantur restitui posse, non est mirum, de emendatione facilius, quam de servanda dissimilitudine cogitari. Verum ubi tota carminis conformatio magis ad paromœostropha inclinat, abstinere potius, nisi fallor, ab revocandis antistrophis debebimus. Quamquam vereor, ut hæc res umquam in singulis locis ad liquidum perduci queat. Duo promam illustria hujus generis exempla. Horum unum in Phœnissis est, v. 1493. seqq. de quo non assentior Seidlero, antistrophica restituenti in libro de versibus dochmiacis p. 335. seqq. Carmen illud hoc modo scribendum videtur.

A. οὐ προκαλυπτομένα βοτρυώδεος A
ἁβρὰ παρῄδος,
οὐδ' ὑπὸ παρθενίας τὸν ὑπὸ βλεφά-
ροις φοίνικ', ἐρύθημα προσώπου,
αἰδομένα φέρομαι βάκχα νεκύων,
κράδεμνα δικοῦσα κόμας ἀπ' ἐμᾶς
στολίδα κροκόεσσαν ἀνεῖσα τρυφᾶς,
γεμόνευμα νεκροῖσι πολύστονον· αἶ αἶ, ἰώ μοι.
ὦ Πολύνεικες ἔφυς ἄρ' ἐπώνυμος. ὤ μοι Θῆβαι·
σὰ δ' ἔρις οὐκ ἔρις, ἀλλὰ φόνῳ φόνος
Οἰδιπόδα δόμον ὤλεσε, κρανθεὶς
αἵματι δεινῷ, αἵματι λυγρῷ.
τίνα δὲ προσῳδόν, B. α'.
ἢ τίνα μουσοπόλον στοναχὰν ἐπὶ
δάκρυσι, δάκρυσιν, ὦ δόμος, ὦ δόμος,
ἀνακαλέσωμαι, α'.
τρισσὰ φέρουσα τάδ' αἵματα σύγγονα,
ματέρα καὶ τέκνα, χάρματ' Ἐρινύος;
ἃ δόμον Οἰδιπόδα πρόπαν ὤλεσε,
τᾶς ἀγρίας ὅτε
δυσξύνετον ξυνετὸς μέλος ἔγνω,
Σφιγγὸς ἀοιδοῦ σῶμα φονεύσας.
ἰώ μοι, πάτερ· προῳδ.
τίς Ἑλλάς, ἢ βάρβαρος, ἢ
τῶν προπάροιθ' εὐγενετᾶν
ἕτερος ἔτλα πόνων τόσωνδ'
αἵματος ἁμερίου β'.
τοιάδ' ἄχεα φανερά; τάλαιν',
ὡς ἐλελίζω· τίς ἄρ' ὄρ-
νις δρυὸς ἢ ἐλάτας β'.
ἀκροκόμοις ἀμφὶ κλάδοις
ἑζομένα μονομάτορος ἐμοῖς
ἄχεσι συνῳδός;
αἴλινον αἰάγμασιν ἃ Γ
τοῖσδε προκλαίω, μονάδ' αἰ-
ῶνα διάξουσα, τὸν αἰ-
εὶ χρόνον ἐν λειβομένοι-
σιν δακρύοισιν.
τίν' ἰαχήσω; μεσῳδ.
τίν' ἐπὶ πρῶτον ἀπὸ χαίτας
σπαραγμοῖσιν ἀπαρχὰς βάλω;
ματρὸς ἐμᾶς διδύμοισι γαλά- γ'.
κτος παρὰ μαστοῖς,
ἢ πρὸς ἀδελφῶν οὐλόμεν' αἰ- γ'.
κίσματα δισσῶν;
ὀτοτοί, ὀτοτοί,
ἀλαὸν ὄμμα φέρων,
πάτερ γεραιέ, δεῖξον,

Οἰδιπόδα, σὸν αἰῶνα μέλεον· ὃς ἐπὶ
δώμασιν ἀέριον σκότον ὄμμασι σοῖσι βαλὼν, ἕλ-
κεις μακρόπνουν ζωάν.
κλύεις, ὦ κατ' αὐλὰν ἀλαίνων γεραι-
ὸν πόδα δύστανον
δεμνίοις ἰαύων;
ΟΙ. τί δ', ὦ Γ
παρθένε, βακτρεύμασι τυ-
φλοῦ ποδὸς ἐξάγαγες εἰς
φῶς με λεχήρη σκοτίων
ἐκ θαλάμων, οἰκτροτάτοι-
σιν δακρύοισιν,
πολιὸν αἰθέρος ἀφανὲς εἴδωλον, ἢ ἐπ.
νέκυν ἔνερθεν, ἢ
πτανὸν ὄνειρον;
Α. δυστυχὲς ἀγγελίας ἔπος οἴσει, Β
πάτερ· οὐκέτι σοι τέκνα λεύσσει δ'.
φάος, οὐδ' ἄλοχος, παραβάκτροις δ'.
ἃ πόδα σὸν τυφλόπουν θεραπεύμασιν αἰὲν ἐμόχθει ε'.
ὦ πάτερ, ὤ μοι.
ΟΙ. ὤ μοι ἐμῶν παθέων· πάρα γὰρ στενάχειν τάδ', ἀΰτεῖν· ϛ'.
τρισσαὶ ψυχαὶ πῶς ἔλιπον φάος, ὦ τέκνον, αὔδα. ϛ'.
Α. οὐκ ἐπ' ὀνείδεσιν, οὐδ' ἐπιχάρμασιν,
ἀλλ' ὀδύναισι λέγω· σὸς ἀλάστωρ,
ξίφεσιν βρίθων,
καὶ πυρὶ, καὶ σχετλίαισι μάχαις, ἐπὶ παιδας ἔβα σούς. ε'.
ω πάτερ, ὤ μοι.
ΟΙ. αἶ αἶ. Α. τί τάδε καταστένεις; ζ'.
ΟΙ. ὦ τέκνα. Α. δι' ὀδύνας ἔβας, ζ'.
εἰ τὰ τέθριππά γ' ἐς ἅρματα λεύσσων
ὄμματος αὐγαῖς σαῖς ἐπενώμας.
ΟΙ. τῶν μὲν ἐμῶν τεκέων φανερὸν κακόν· ἐπ.
ἁ δὲ τάλαιν' ἄλοχος, τίνι μοι, τέκνον, ὤλετο μοιρᾷ;
Α. δάκρυα γοερὰ φανερὰ πᾶσι τιθεμένα. ή.
τέκεσι μαστὸν
ἔφερεν, ἔφερεν ἱκέτις ἱκέταν ὀρομένα. ή.
εὗρε δ' ἐν Ἠλέκτραισι πύλαις τέκνα, Α
λωτοτρόφον κατὰ λείμακα, λόγχαις
κοινὸν ἐνυάλιον
μάτηρ, ὥστε λέοντας ἐναύλους,
μαρναμένους ἐπὶ τραύμασιν αἵματος
ἤδη ψυχρὰν λοιβάν, φονίαν,
ἃν ἔλαχ' Ἅδας, ὤπασε δ' Ἄρης.
χαλκόκροτον δὲ λαβοῦσα νεκρῶν πάρα φάσγανον, εἴσω
σαρκὸς ἔβαψεν, ἄχει δὲ τέκνων ἔπεσ' ἀμφὶ τέκνοισιν.
πάντα δ' ἐν ἄματι τῷδε συνάγαγεν
ἁμετέροισι δόμοισιν ἄχη θεός,
ὦ πάτερ, ὅστις τᾷδε τελευτᾷ.

Antistrophica hic paromœostropha sunt A, A, B, B, Γ, Γ, ex quibus A, A nullam aliam partem, B, B autem epodum, Γ, Γ proodum, mesodum, et epodum habent. Variæ his insertæ sunt singulorum versuum responsiones, et quidem strophæ B, versuum α′, α′; proodo stropharum Γ, Γ, versuum β′, β′; mesodo earum, versuum γ′, γ′; antistrophæ B, versuum δ′, δ′, ε′, ϛ′, ϛ′, ε′, ζ′, ζ′; epodo stropharum B, B, versuum η′, η′, hoc modo;

(α′ · α′)	(β′ . β′)	(γ′ . γ′)	(δ′ . δ′ . ε′ . ϛ′ . ϛ′ . ε′ . ζ′ . ζ′)		(η′ . η′)
A. B.	προ. Γ.	μεσ. Γ.	ἐπ.	B.	ἐπ. A.

Verba in v. ϛ′, πάρα γὰρ στενάχειν τάδ᾽, ἀϋτεῖν, etsi defendi possunt, tamen ita scribi malim, πάρα γὰρ στονάχαν τάδ᾽ ἀϋτεῖν. Similiter Æschylus in Sept. ad Theb. 149. στόνων ἀϋτᾶς.

17. Accedat huic alterum, idque nescio an omnium impeditissimum exemplum, carmen ἀπὸ σκηνῆς, quod Phryx in Oreste canit a v. 1369. In eo carmine quum plures forsitan responsiones paromœostrophæ sint, aliquæ certe earum ita sunt apertæ, ut latere attentum lectorem nequeant. De cæteris propter similitudinem numerorum judicare difficillimum est, et vereor ne temerarium, ubi non certo scias, quomodo singula ab Euripide scripta fuerint. Quare ea tantum, quæ certa sunt, indicabo. Igitur carmen illud hoc modo comparatum est.

Ἀργεῖον ξίφος ἐκ θανάτου πέφευγα
  βαρβάροις εὐμαρίσιν,
κεδρωτὰ παστάδων ὑπὲρ τέρεμνα;
  Δωρικάς τε τριγλύφους,
  φροῦδα, φροῦδα, γᾶ, γᾶ,
  βαρβάροισι δρασμοῖς.
  αἶ, αἶ, πᾷ φύγω, ξέναι,
πολιὸν αἰθέρ᾽ ἀμπτάμενος, ἢ πόντον, ὃν
ὠκεανὸς ὁ ταυρόκρανος
ἀγκάλαις ἑλίσ-
  σων κυκλοῖ χθόνα;
Χ. τί δ᾽ ἔστιν, Ἑλένης πρόσπολ᾽, Ἰδαῖον κάρα;
Φ. Ἴλιον, Ἴλιον, ὤ μοι, Φρύγιον α′.
  ἄστυ καλλίβωλον, Ἴ-
δας ὄρος ἱερόν, ὥς σ᾽ ὀλόμενον στένω
  ἁρμάτειον, ἁρμάτειον μέλος
  βαρβάρῳ βοᾷ,
δι᾽ ὀρνιθόγονον ὄμμα κυκνόπτερον
καλλοσύνας Λήδας σκύμνου δυσελένας
ξεστῶν περγάμων
  Ἀπολλωνίων ἐριννύν.
    ὀτοτοί,
  ἰαλέμων, ἰαλέμων,
Δαρδανία τλάμων Γανυμήδεος ἱπποσύ-
  νας, Διὸς εὐνέτα.

Χ. σαφῶς λέγ' ἡμῖν αὔθ' ἕκαστα τἀν δόμοις·
τὰ γὰρ πρὶν οὐκ εὔγνωστα συμβαλοῦσ' ἔχω.
Φ. αἴλινον, αἴλινον ἀρχὰν θανάτου α'.
βάρβαροι λέγουσιν, αἶ
αἶ, Ἀσιάδι φωνᾷ,
βασιλέων ὅταν αἷμα χυθῇ κατὰ γᾶν
ξίφεσι σιδαρέοισιν Ἅδα.
ἦλθον εἰς δόμους, ἵν' αὔθ' ἕ-
καστά σοι λέγω λέοντες Ἕλλα-
νες δύο διδύμω·
τῷ μὲν ὁ στρατηλάτας πα-
τὴρ ἐκλῄζετο·
ὁ δὲ παῖς Στροφίου, κακόμητις ἀνήρ,
οἷος Ὀδυσσεύς, σιγᾷ δόλιος,
πιστὸς δὲ φίλοις, θρασὺς εἰς ἀλκάν,
ξυνετὸς πολέμου, φόνιός τε δράκων.
ἔρροι τᾶς ἡσύχου προνοί-
ας, κακοῦργος ὤν.
οἱ δὲ πρὸς θρόνους ἔσω μο-
λόντες ἃς ἔγημ' ὁ τοξό-
τας Πάρις γυναικός, ὄμμα
δακρύοις πεφυρμένοι, ταπεινοὶ
ἕζονθ', ὁ μὲν τὸ κεῖθεν, ὁ δὲ
τὸ κεῖθεν ἄλλος ἄλλοθεν πεφραγμένοι.
περὶ δὲ γοῦνυ χέρας ἱκεσίους ἔβαλον, ἔβαλον
Ἑλένας ἄμφω,
ἀνὰ δὲ δρομάδες ἔθορον, ἔθορον
ἀμφίπολοι Φρύγες.
προσεῖπε δ' ἄλλος ἄλ- β'.
λον πεσὼν ἐν φόβῳ,
μή τις εἴη δόλος·
κἀδόκει τοῖς μὲν οὔ,
τοῖς δ' ἐς ἀρκυστάταν
μηχανὰν ἐμπλέκειν
παῖδα τὴν Τυνδαρίδ' ὁ
μητροφόντας δράκων.
Χ. σὺ δ' ἦσθα ποῦ τότ', ἢ πάλαι φεύγεις φόβῳ;
Φ. Φρυγίοις ἔτυχον, Φρυγίοισι νόμοις γ'.
παρὰ βόστρυχον αὔραν, αὔραν,
Ἑλένας, Ἑλένας εὐπᾶγι κύκλῳ
πτερίνῳ πρὸ παρηΐδος ᾄσσων
βαρβάροις νόμοισιν·
ἁ δὲ λίνον ἠλακάτᾳ
δακτύλοις ἕλισσε,
νήματα δ' ἵετο πέδῳ,
σκύλων Φρυγίων ἐπὶ τύμβον ἀγάλ-
ματα συστολίσαι χρῄζουσα λίνῳ
φάρεα πορφύρεα, δῶρα Κλυταιμνήστρᾳ.

προσεῖπε δ' ὧδ' Ὀρέ- β'.
στας Λάκαιναν κόραν·
ὦ Διὸς παῖ, θὲς ἴ-
χνος πέδῳ, δεῦρ' ἀπο-
στᾶσα κλισμοῦ, Πέλοπος
ἐπὶ προπάτορος παλαι-
ᾶς ἕδραν ἑστίας, ἵν' εἰ-
δῇς λόγους ἐμούς.
ἄγει δ' ἄγει νιν, ἃ δ' ἐφεί-
πετ', οὐ πρόμαντις ὧν ἔμελ-
λεν· ὁ δὲ συνεργὸς ἄλλ' ἔπρασσ'
ἰὼν κακὸς Φωκεύς·
" οὐκ ἐκποδὼν ἴτ', ἀλλ' ἀεὶ κακοὶ Φρύγες;"
ἔκλῃσε δ' ἄλλον ἄλλοσε στέγης,
τοὺς μὲν ἐν σταθμοῖσιν ἱππικοῖς,
τοὺς δ' ἐν ἐξέδραισι, τοὺς δ' ἐ-
κεῖσ' ἐκεῖθεν ἄλλον ἄλ-
λοσε διαρμόσας ἀπόπρο δεσποίνας.
Χ. τί τοὐπὶ τῷδε συμφορᾶς ἐγίγνετο;
Φ. Ἰδαία μᾶτερ, Ἰδαία γ'.
ὀβρίμα, ὀβριμα, αἶ αἶ,
φονίων παθέων, ἀνόμων τε κακῶν,
ἅπερ ἔδρακον, ἔδρακον
ἐν δόμοις τυράννων.
ἀμφὶ πορφυρέων πέπλων ὑ-
πὸ σκότου ξίφη σπάσαντες ἐν χεροῖν
ἄλλος ἄλλοσε
δίνασεν ὄμμα, μή
τις παρὼν τύχοι.
ὡς κάπροι δ' ὀρέστεροι γυ-
ναικὸς ἀντίοι σταθέντες
ἐννέπουσι· κατθανεῖ,
κατθανεῖ· κακός σ' ἀποκτείνει πόσις,
τὸν κασιγνήτου προδοὺς ἐν Ἄρ-
γει θανεῖν γόνον.
ἃ δ' ἴαχεν, ἴαχεν, ὤ μοι μοι, δ'.
λευκὸν δ' ἐμβαλοῦσα πῆχυν στέρνοις
κτύπησε κρᾶτα μέλεον πλαγάν,
φυγᾷ δὲ ποδὶ τὸ χρυσεοσάνδαλον
ἴχνος ἔφερεν, ἔφερεν·
ἐς κόμας δὲ δακτύλους δικὼν Ὀρέστας,
Μυκηνίδ' ἀρβύλαν προβάς,
ὤμοις ἀριστέροισιν ἀνακλάσας δέρην,
παίειν λαιμῶν ἔμελλεν εἴ-
σω μέλαν ξίφος·
Χ. ποῦ δῆτ' ἀμύνειν οἱ κατὰ στέγας Φρύγες;
Φ. ἰακχᾷ δόμων θύρετρα καὶ σταθμοὺς
μόχλοισιν ἐμβαλόντες, ἔνθ' ἐμίμνομεν,

βοηδρομοῦμεν ἄλλος ἄλλοθεν στέγης,
ὁ μὲν πέτρους, ὁ δ' ἀγκύλας,
ὁ δὲ ξίφος πρόκωπον ἐν χεροῖν ἔχων·
ἔναντα δ' ἦλθεν
Πυλάδης ἀλίαστος, οἷος, οἷος
Ἕκτωρ ὁ Φρύγιος, ἢ τρικόρυθος Αἴας,
ὃν εἶδον, εἶδον ἐν πύλαισι Πριαμίσιν.
φασγάνων δ' ἀκμὰς ξυνήψαμεν.
τότε δέ, τότε διαπρεπεῖς ἐγένοντο Φρύγες,
ὅσον Ἄρεος ἀλκὰν
ἥσσονες Ἑλλάδος ἐγενόμεθ' αἰχμᾶς,
ὁ μὲν οἰχόμενος φυγάς, ὁ δὲ νέκυς ὤν,
ὁ δὲ τραῦμα φέρων, ὁ δὲ λισσόμενος
θανάτου προβόλαν·
ὑπὸ σκότον δ' ἐφεύγομεν·
νεκροὶ δ' ἔπιπτον, οἱ δ' ἔμελλον, οἱ δ' ἔκειντ'·
ἔμολε δ' ἁ τάλαιν' Ἑρμιόνα δόμους
ἐπὶ φόνῳ χαμαιπετεῖ ματρός, ἅ
νιν ἔτεκεν τλάμων.
ἄθυρσοι δ' οἷά νιν δραμόντε βάκχαι
σκύμνον ἐν χεροῖν ὀρεί-
αν ξυνήρπασαν.
πάλιν δὲ τὰν Διὸς κόραν
ἐπὶ σφαγὰν ἔτεινον, ἁ δ'
ἐκ θαλάμων ἐγένε-
το διαπρὸ δωμάτων ἄφαντος,
ὦ Ζεῦ, καὶ γᾶ, καὶ φῶς, καὶ νύξ, δ'.
ἤτοι φαρμάκοισιν ἢ μάγων
τέχναισιν, ἢ θεῶν κλοπαῖς·
τὰ δ' ὕστερ' οὐκ ἔτ' οἶδα· δρα-
πέτην γὰρ ἐξέκλεπτον ἐκ δόμων πόδα.
πολύπονα δέ, πολύπονα πάθεα
Μενέλαος ἀνασχόμε-
νος ἀνόνητον ἀπὸ Τροίας ἔλαβ', ἔλαβε
τὸν Ἑλένας γάμον.

Quas hic responsiones in margine adnotavi, hæ sunt:

α'. α'. β'. γ'. β'. γ'. δ'. δ'.

quæ justam atque æqualem dispositionem habent. Observandum est autem, qui strophis α', α', γ', γ' præmissi sunt trimetri, ad has ipsas strophas pertinere: sed ante primam stropham quum duos trimetros chorus recitare deberet, alter eodem modo, ut supra in Sophoclis carmine factum vidimus, infra alio loco insertus est. Quod si ubique satis de scriptura constaret, fortasse omnium, quæ in hoc carmine sunt, responsionum ratio inveniri posset. Ego quidem his solis, quæ lege aliqua contineri viderentur, indicatis mutare perpauca ausus sum. Non longe a principio pro ὠκεανὸς ὃν ταυρόκρανος metra requirere vide-

bantur, ut ὃν ὠκεανὸς ὁ ταυρόκρανος scriberetur. Et ὁ addit cod. Aug. D. in strophis α', α', non est quare quis offendat in divisis vocibus Ἴδας et αἶ αἶ: divisæ sunt enim non, quo versus finiri indicaretur, sed quo numeri internosci possent, qui e trochæis in dochmios mutantur. Strophæ β', β' ita similes sunt, ut facile hæc justa antistrophica videri possint: unde supra lib. II. c. 19, 7. p. 124. conjecturam, qua plane exæquari possent, proposui. Cœpi tamen dubitare rursus ea de re, atque etsi in principio antistrophæ recte me ὧδε, quod non est in libris, restituisse puto, tamen de fine ita nunc sentio, ut cum mutare non audeam, præsertim quum sæpius catalexis, qualis hæc est, ἵν' εἴδῃς λόγους ἐμούς, in hoc carmine recurrat. Eam, qui plures responsiones indagare volent, non debebunt negligere. Simul autem aliæ hujusmodi similitudines hic illic sese offerunt, veluti, qui aliquoties juncti inveniuntur, dimeter et trimeter iambici, ut v. 48. 123. 136. 151. dubitarique potest, an eadem consociatio restituenda sit v. 128.

ὃν εἶδον, εἶδον ἐν πύλαις
Πριαμίσι· φασγάνων δ' ἀκμὰς ξυνήψαμεν.

et v. 145. si ibi θαλάμων ab interprete est:

πάλιν δὲ τὰν Διὸς κόραν
ἐπὶ σφαγὰν ἔτεινον· ἃ δ' ἐκ παστάδων
ἐγένετο διαπρὸ δωμάτων ἄφαντος.

Sed viderint de his alii. Ego mihi satis præmii ducam, si hanc paromœostrophorum doctrinam non vanam esse diuturnior pervestigatio docuerit. Quo facto sperari licebit, multa, quæ hucusque omnium conjecturis vexabantur, posthac a temeritate et libidine criticorum tutiora fore.

18. Quamquam video, si quid veri est in hac ratione paromœostrophorum, simul ex altera parte non modo conjectandi audaciæ eamdem libertatem, ut in carminibus omni responsione vacuis, concedi, sed etiam, quod pene magis metuo, perfugium paratum esse, ad quod illi se recipiant, qui seu levitate quadam, seu laboris molestiam fugientes, in paromœostrophis acquiescere, quam de antistrophicis quærere malent. Nam ut ante nimio antistrophicorum studio peccabatur, quod mihi quoque accidisse, supra fassus sum, ut in Euripidis Hercule furente a v. 1178. (1169. meæ ed.) ita diligenter cavendum erit, ne quis citius de paromœostrophis cogitet, quam quum intellexerit, antistrophica aut certo nulla inveniri, aut, si videantur inferri posse, ejusmodi opus esse mutationibus, quæ deterrere ab ea re cautum exercitatumque criticum debeant. Quo in genere multum proderit quærere, qui loci tales sint, ut admittant paromœostropha. Videtur autem in tragœdia quidem ibi tantum usus eorum permissus fuisse, ubi cum vehementi commotione animorum magna conjuncta est rerum perturbatio ac trepidatio. Quod contra, ubi abest trepidatio ista, etiam in summa doloris exsuperantia æquabilem illam antistrophicorum rationem prælatam videmus. Ad quam tanto magis convenit mentem intendere, quo facilius, quum in ejusmodi versibus est, qui

non sunt ad canendum facti, latere lectorem solet. Unde nonnumquam vix credibile est, quantum operæ perditum sit in rebus, quæ tribus verbis profligari poterant, detecto per antistrophas vel mendo, vel glossemate, vel hiatu. Latent autem talia ibi maxime, ubi ad sensum verborum nihil aut vitiatum esse, aut abundare, aut desiderari videtur. Ita permirum foret, ni in extremo systemate anapæstico Promethei hemistichium excidisset. Hæc enim illorum systematum ratio esse videtur:

ΠΡ.	ʽΕΡ.	ΧΟ.	ʽΕΡ.	ΠΡ.
α΄.	β΄.	μεσ.	β΄.	α΄.

19. Cæterum, quod supra attigi antistrophica cum certis videri chori personarumque stationibus consociata fuisse, id non minus quadrare in paromœostropha puto, sed ita, ut in his, quemadmodum metra responsionum æquali comparatione excidunt, idem factum existimetur in personarum discursationibus. Ac potest, ut opinor, sæpius ex stropharum consociationibus, justaque distinctione personarum colligi, quando chorus κατὰ ζυγά, et quando κατὰ στοίχους dispositus fuerit, quoque ordine singuli cecinisse videantur. De qua re dixi nonnulla in præfationibus ad Euripidis Herculem furentem et Supplices. Sed hanc quæstionem, quoniam non est necessario cum metris conjuncta, ab hoc loco excludendam judicavi.

20. Deberem his addere aliquid de usu antistrophicorum apud Romanorum poëtas scenicos: ex quibus Plautum antistrophicis usum esse, sæpius in libro secundo indicatum est. Sed monuisse de hac re satis est. Neque enim ante de ratione illa plenius explicari poterit, quam quum congestis undique idoneis præsidiis, prægressaque diuturna spinosissimarum quæstionum explanatione, quod utrumque immensi operis est, melior, quam ad hunc usque diem factum est, Plauto lux affulserit.

INDEX LATINUS.

INDEX GRÆCUS.

INDEX SCRIPTORUM.

Excudebant Andreas et Jacobus Duncan,
Academiæ Glasguensis Typographi.

Glasgow, 1817.

BOOKS

PRINTED BY

ANDREW AND JAMES DUNCAN,

Printers to the University.

JOANNIS SCAPULÆ LEXICON GRÆCO-LATINUM, ex probatis auctoribus, locupletatum, cum Indicibus et Græco et Latino, auctis et correctis. Additum Auctarium Dialectorum, in tabulas compendiose redactarum. Accedunt Lexicon Etymologicum, cum thematibus investigatu difficilioribus et anomalis. Et JOANNIS MEURSII Glossarium contractum hactenus desideratum. Editio Nova, in qua, nunc primum Vocabula ex Appendice ASKEVIANA secundum litterarum seriem inseruntur.

Beautifully printed in 2 Volumes, 4to. from the Elzevir edition of 1652. *L.*7. 7*s.* boards.

HOMERI OPERA OMNIA, ex Recensione et cum Notis SAMUELIS CLARKII, S. T. P. accessit Varietas Lectionum MS. Lips. et Edd. Veterum, cura Jo. AUGUSTI ERNESTI, qui et suas Notas adspersit. Quinque Voluminibus.

Beautifully printed in 8vo. with the Greek, Latin, and Notes, on the same page, Price *L.*4, 10*s.* boards. A few copies on large paper, *L.*9.

T. LUCRETII CARI DE RERUM NATURA, Libri Sex; ad exemplar Gilberti Wakefield, A. B. cum ejusdem Notis, Commentariis, Indicibus, fideliter excusi. Adjectæ sunt, editionum quinque, in quibus Principis, Ferrandi, Lectiones Variantes omnes; ut et integræ RICARDI BENTLEII Annotationes, Illustrationes, Conjecturæ, ex ipsius Autographo, in Musæo Britannico conservato. Quatuor Voluminibus.

Beautifully printed in 8vo, price *L.*3, 3*s.* boards. A few copies on large paper, price *L.*6, 6*s.* boards.

HENRICI HOOGEVEEN, DOCTRINA PARTICULARUM LINGUÆ GRÆCÆ; in epitomen redegit CHRISTIANUS GODOFREDUS SCHUTZ.

Neatly printed in one Volume 8vo. Price 15*s.* boards.

LAMBERTI BOS ELLIPSES GRÆCÆ, cum priorum Editorum, suisque Observationibus. Edidit GODOFREDUS HENRICUS SCHÆFER.

Neatly printed in one Volume 8vo. Price 18*s.* boards.

FRANCISCI VIGERI Rotomagensis, de præcipuis GRÆCÆ DICTIONIS IDIOTISMIS, Liber, cum Animadversionibus HENRICI HOOGEVEEN et JOANNIS CAROLI ZEUNII. Edidit et Annotationes addidit GODOFREDUS HERMANNUS.

Neatly printed in one Volume 8vo. Price 18*s.* boards.

XENOPHONTIS DE CYRI INSTITUTIONE, Libri octo, ex Recensione et cum Notis THOMÆ HUTCHINSON, A. M.

Neatly printed in one Volume 8vo, price 10*s*. 6*d*. boards.

XENOPHONTIS DE CYRI EXPEDITIONE. Libri septem, ex Recensione et cum Notis THOMÆ HUTCHINSON, A. M.

Neatly printed in one volume 8vo.

M. ANNÆI LUCANI PHARSALIA, cum Notis HUGONIS GROTII et RICARDI BENTLEII.

Beautifully printed in one Vol. 8vo. price 12*s*. boards. A few copies on large Paper, price 18*s*. boards.

NOVUM TESTAMENTUM GRÆCE, cura LEUSDENII et GRIESBACHII.

Beautifully printed in crown 18mo. uniform with the Regent's Classics, price 6*s*. boards.

NOVUM TESTAMENTUM GRÆCE, cum Versione Latina; secundum curam LEUSDENII et GRIESBACHII. Editum ab HENRICO ARNOLDO AITTON, V. D. M. ZWOLLANO.

Neatly printed in 2 Vol. 24mo. 9*s*. boards.

SELECTIONS FROM LUCIAN, with a Latin Translation and English Notes; to which are subjoined, a Mythological Index, and a Lexicon adapted to the Work. Compiled for the use of Schools, by JOHN WALKER, formerly Fellow of Dublin College.

Neatly printed in 12mo. price 10*s*. 6*d*. boards.

SOPHOCLIS ŒDIPUS TYRANNUS, ex recensione R. F. P. BRUNCK.

Neatly printed in 18mo. price 2*s*. 6*d*. common; 4*s*. fine.

IN THE PRESS.

1*st March*, 1817.

I.

SCHLEUSNERI LEXICON GRÆCO-LATINUM in Novum Testamentum. Recensuerunt J. SMITH, J. STRAUCHON et A. DICKINSON. Editio quinta.

Handsomely printed in 8vo. in two thick Volumes, or Four Parts. In this Edition the Syriac and Hebrew quotations have been carefully revised, and many errors of the former Edition corrected.

II.

HERODOTI HALICARNASSEI Historiarum Libri IX. Ex Editione et cum Præfatione JOHANNIS SCHWEIGHÆUSER.

Handsomely printed in two Volumes 8vo.